VALERIO MASSIMO

MANFREDI

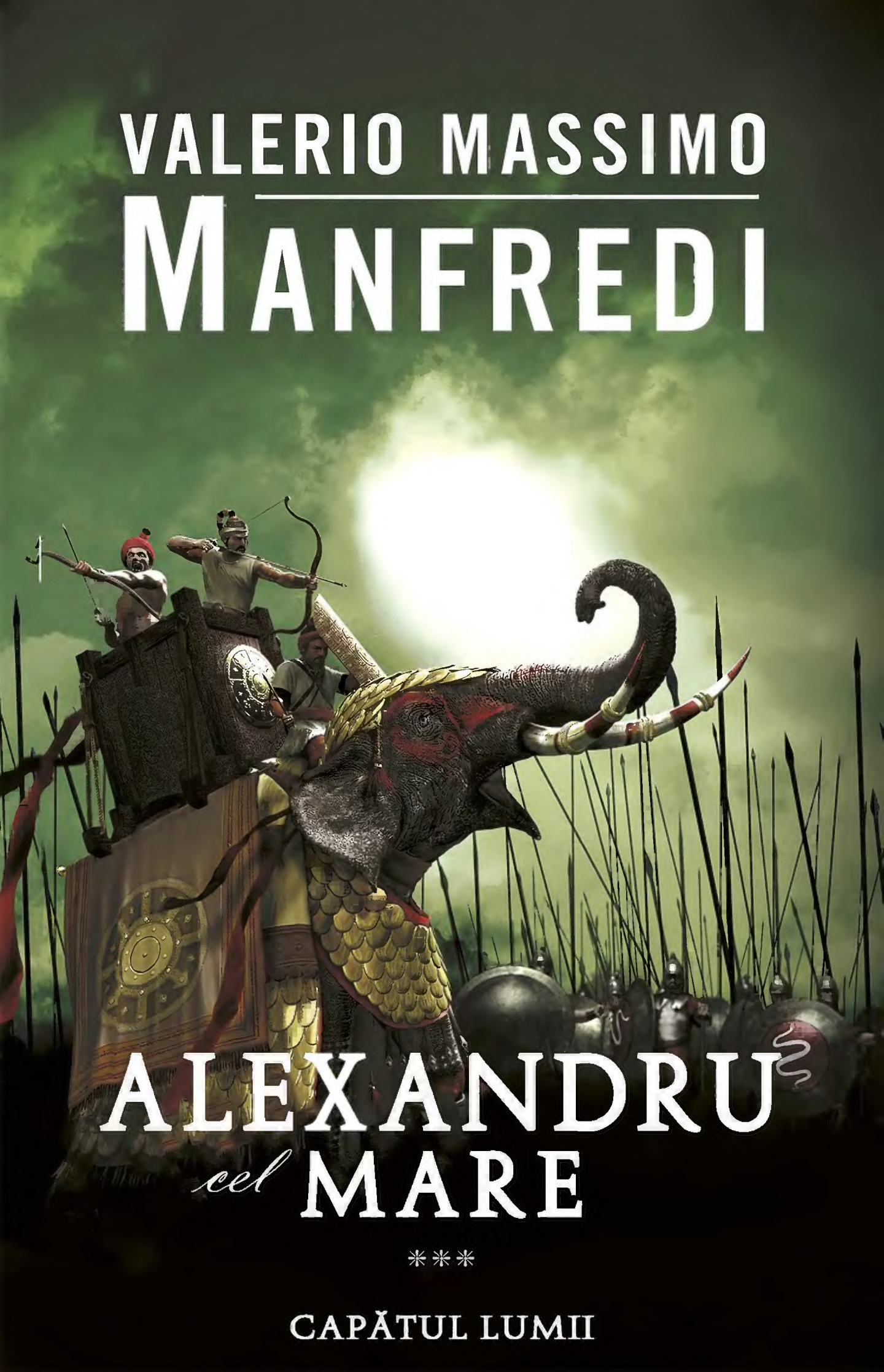

ALEXANDRU *cel* MARE

***

CAPĂTUL LUMII

Valerio Massimo Manfredi
ALÉXANDROS – IL CONFINE DEL MONDO
Copyright © 1998 Arnoldo Mondadori Editore S.p.A., Milano

Valerio Massimo Manfredi
ALEXANDRU CEL MARE – CAPĂTUL LUMII
Copyright © 2002 Editura **ALLFA**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale
MANFREDI, VALERIO MASSIMO
Alexandru cel Mare – Capătul lumii/Valerio Massimo Manfredi;
Bucureşti; Editura ALLFA, 2002
3 vol.
ISBN 973-8171-12-1
Vol. 3 - 2002 - 472 p. – ISBN 973-8171-34-2
I. Gâdei, Radu (trad.)
821.131.1-311.6=135.1

Toate drepturile rezervate Editurii **ALLFA**
Nici o parte din acest volum nu poate fi copiată
fără permisiunea scrisă a Editurii **ALLFA**
Drepturile de distribuţie în străinătate aparţin
în exclusivitate editurii.
All rights reserved.
The distribution of this book outside
Romania, without the written permission
of **ALLFA** is strictly prohibited.

Editura **ALLFA**
Bucureşti
Bd. Timişoara nr. 58, sector 6, cod 76548
☎ 402.26.80
Fax 402.26.10

Departamentul difuzare
☎ 402.26.20; 402.26.34

Comenzi la:
comenzi@all.ro
URL: http://www.all.ro

Redactor:
Olimpia Novicov
Director artistic:
Mircia Dumitrescu
Coperta:
Stelian Stanciu

PRINTED IN HUNGARY, ALFÖLDI NYOMDA PLC

VALERIO MASSIMO MANFREDI

ALEXANDRU CEL MARE

VOLUMUL III

CAPĂTUL LUMII

Traducerea: Radu Gâdei

EDITURA ALLFA

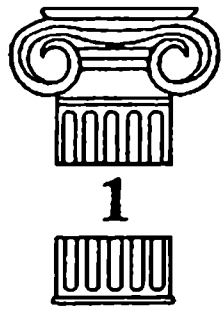

1

Spre sfârșitul primăverii, regele porni din nou prin deșert pe un alt drum care, de la oaza lui Amon ajungea direct la malurile Nilului, în apropiere de Memphis. Călărea ore întregi de unul singur, pe murgul său sarmatic, în timp ce Ducipal alerga în galop alături de el, fără harnașament și fără frâu. De când Alexandru își dăduse seama cât de lung era drumul pe care-l mai avea de străbătut, căuta să-și ferească armăsarul de orice oboseală inutilă, ca și cum ar fi vrut să cruțe cât mai mult posibil vigoarea tinerească a animalului.

Fură necesare trei săptămâni de marș sub soarele arzător și trebuiră să înfrunte din nou mari greutăți până să zărească în depărtare linia verde subțire care vestea apropierea de malurile roditoare ale Nilului, dar regele părea că nu ia în seamă nici oboseala, nici foamea și nici setea, cufundat în gânduri sau asaltat de amintiri.

Camarazii săi nu încercau să-l scoată din starea aceasta de reculegere dându-și seama că el vroia să rămână singur în nesfârșita întindere a deșertului, cu neliniștea pe care i-o dădea sentimentul nemuririi, cu zbuciumul pe care-l purta în suflet. Puteau să schimbe cu el câteva vorbe doar seara și, din când în când, câte unul dintre prieteni intra în cortul său ca să-i țină tovărășie în timp ce Leptine îl ajuta să facă baie.

Într-o zi, Ptolemeu îl surprinse cu o întrebare care-i stătea pe buze de mai mult timp: – Ce ți-a spus zeul Amon?

– Mi-a spus „fiule", îi răspunse Alexandru.

Ptolemeu ridică de jos buretele pe care Leptine îl scăpase din mână și i-l dădu. – Și tu, ce l-ai întrebat?

– L-am întrebat dacă toți ucigașii tatălui meu au murit sau mai era vreunul în viață.

Ptolemeu nu mai spuse nimic. Așteptă ca regele să iasă din cadă, îi puse pe umeri o pânză de in răcoroasă, apoi începu să-l frecționeze cu ea. Când Alexandru se întoarse către el, îl privi drept în ochi și-l întrebă: – Deci, îl mai iubești încă pe tatăl tău, Filip, chiar și acum, când ai devenit zeu?

Alexandru suspină: – Dacă n-ai fi fost tu acela care îmi pune această întrebare, aș fi crezut că sunt cuvintele lui Calistene sau ale lui Clito cel Negru... Dă-mi sabia ta. Ptolemeu îl privi surprins, dar nu îndrăzni să-l refuze. Scoase arma din teacă și i-o dădu. Alexandru o luă și-și crestă cu vârful ei pielea brațului, făcând să curgă o dâră de sânge.

– Ce este acesta, nu este cumva sânge?

– Așa este.

– E sânge, nu-i așa? Nu este *„icor*, despre care se spune că ar curge în vinele zeităților" – continuă el citând un vers al lui Homer. – Așa că, prietene, încearcă să mă înțelegi și nu mă răni în zadar, dacă ții la mine.

Ptolemeu înțelese și-i ceru iertare pentru întrebarea lui atât de directă, pe când Leptine spăla cu vin brațul regelui și i-l bandaja.

Alexandru observă că prietenul său se întunecase la față așa că-l invită să rămână la cină, chiar dacă aceasta era frugală: pâine uscată, curmale și vin de banane cu gust ușor acrișor.

– Ce vom face acum? întrebă Ptolemeu.

– Ne întoarcem la Tyr.

– Și după aceea?

– Nu știu. Cred că, acolo, o să aflu de la Antipatros ce se mai întâmplă în Grecia și că vom primi de la iscoadele

noastre informații prețioase despre planurile lui Darius. O să luăm o hotărâre atunci.

– Știu că ai aflat de la Eumene ce i s-a întâmplat cumnatului tău, Alexandru al Epirului.

– Da, și-mi pare tare rău de el. Sora mea, Cleopatra, cred că este zdrobită și la fel mama mea care-l iubea foarte mult.

– Eu cred, însă, că, dintre toți, cel mai mult suferi tu. N-am dreptate?

– Ba da, așa este.

– Ce anume vă lega atât de strâns, dincolo de legătura dublă de rudenie?

– Un vis măreț. Acum, toată povara acelui vis apasă pe umerii mei. Într-o zi vom merge și în Italia, Ptolemeu, și-i vom pedepsi pe barbarii care l-au ucis.

Îi mai turnă vin prietenului său, apoi spuse: – Ai vrea să asculți niște versuri? L-am invitat pe Tessalos ca să-mi țină tovărășie.

– Cu mare plăcere. Ce versuri ai ales?

– Versuri ale mai multor poeți ce cântă marea. Priveliștea acestor nisipuri nesfârșite îmi aduce aminte de întinderea mării și arșița care domnește peste aceste locuri mă face, în același timp, să-mi fie dor de ea.

Îndată ce Leptine luă cele două măsuțe pe care mâncaseră, actorul își făcu apariția. Era îmbrăcat ca pentru scenă și era machiat: ochii îi erau marcați cu negru, iar linia gurii fusese corectată cu roșu și avea o expresie de amărăciune, ca aceea a măștilor tragice. Ciupi corzile țiterei, scoțând câteva acorduri triste și începu:

Adiere a mării, adiere
care porți corăbii iuți
pe spinări de talazuri,
unde mă vei duce și pe mine?

Alexandru îl asculta vrăjit, în tăcerea adâncă a nopții, asculta vocea aceea capabilă de orice intonație, capabilă să

vibreze pentru toate sentimentele și pentru toate pătimirile oamenilor, să imite suspinul vântului și bubuitul tunetului.

Rămaseră până târziu în noapte, ascultând vocea marelui actor care se schimba o dată cu fiecare nuanță, care gemea imitând plânsul femeilor sau se înălța mândră în strigătele eroilor. Când Tessalos termină de recitat, Alexandru îl îmbrățișă. – Mulțumesc – îi spuse cu ochii umezi. – Tu ai făcut să reînvie visurile pe care le voi avea la noapte. Du-te acum la culcare: mâine avem mult de mers.

Ptolemeu mai zăbovi o clipă ca să mai bea puțin vin cu regele.

– Te gândești vreodată la Pella? îl întrebă la un moment dat. – Te mai gândești la mama și la tatăl tău, la vremurile când eram niște băiețandri și colindam călare pe dealurile Macedoniei? La apele din râurile și din lacurile noastre?

Alexandru stătu parcă să mediteze timp de câteva clipe, apoi îi răspunse: – Da, deseori, dar mi se par niște imagini îndepărtate, ca și cum s-ar fi întâmplat cu foarte mulți ani în urmă. Viața pe care o ducem este atât de plină, încât fiecare oră face cât un an.

– Asta înseamnă că o să îmbătrânim înainte de vreme, nu-i așa?

– Poate... Sau poate că nu. Lampa care strălucește cel mai puternic într-o sală de ospețe este cea care va trebui să se stingă cea dintâi, dar toți comesenii își vor aminti ce lumină frumoasă și plăcută a dat în timpul banchetului.

Ridică perdeaua de la intrarea cortului și-l conduse afară pe Ptolemeu. Pe cerul de deasupra deșertului licăreau stele fără număr și cei doi tineri își înălțară privirile ca să contemple bolta strălucitoare.

– Poate că asta este și soarta stelelor care strălucesc mai tare în seara asta. Să ai parte de o noapte senină, prietene.

– La fel să fie și a ta, *Aléxandre*, răspunse Ptolemeu și se îndreptă către cortul său de la marginea taberei.

La cinci zile după aceasta, ajunseră pe malul Nilului, la Memphis, unde îi așteptau Parmenion și Nearchos și, în

aceeași noapte, Alexandru o revăzu pe Barsines. Locuia într-un palat somptuos care aparținuse unui faraon și camerele sale se aflau în partea superioară a palatului, acolo unde se făcea simțit un vânt răcoros ce aducea seara o răcoare plăcută și făcea să unduiască perdelele fine de in, ușoare ca aripile unor fluturi.

Ea îl aștepta, îmbrăcată doar într-o cămașă de noapte subțire, într-o croială ioniană, așezată într-un fotoliu cu brațe împodobite cu aur și picturi în email. Părul negru cu reflexe violete îi era răsfirat pe umeri și pe piept, fiind fardată ușor, după moda egipteană.

Razele lunii și lumina lămpilor aflate în spatele unor paravane din alabastru se amestecau în aerul cu miresme de levănțică și de aloe, se oglindeau tremurând în vasele mari de onix pline cu apă pe care pluteau flori de lotus și petale de trandafir. Din spatele unui zid străpuns de ornamente în forma unor ramuri de iederă și a unor păsări în zbor, se auzea în surdină o muzică delicată de flaute și harpe. Pereții erau în totalitate acoperiți de fresce străvechi egiptene care înfățișau scene cu fete goale ce dansau grațios pe sunetele lăutelor și ale tamburinelor în fața perechii regale așezate pe tronuri și, într-un colț, se afla un pat larg, cu un baldachin albastru susținut de patru stâlpi din lemn aurit, cu capiteluri în forma unor flori de lotus.

Alexandru intră și o privi îndelung pe Barsines, cu o pasiune arzătoare în ochi. Privirea sa mai păstra ceva din lumina orbitoare a deșertului, în urechi îi mai răsunau vorbele tainice ale oracolelor lui Amon, întregul său corp iradia parcă o vrajă supraomenească: părul auriu care se revărsa peste umeri, pieptul musculos brăzdat de cicatrice, ochii de o culoare schimbătoare, mâinile subțiri și nervoase cu vene albăstrui care se întrezăreau pe sub piele. Peste corpul gol purta doar o hlamidă ușoară prinsă pe umărul stâng printr-o agrafă de argint cu lucrătură antică, moștenire de veacuri a dinastiei sale, iar în jurul frunții avea o panglică țesută cu fir de aur.

Barsines se ridică și parcă se pierdu cu totul în lumina privirii bărbatului. Șopti doar: – *Aléxandre...* – pe când el o lua în brațe, îi săruta buzele umede și cărnoase ca niște smochine coapte și o culca pe pat mângâindu-i șoldurile și sânii, pielea fină și parfumată.

Într-o clipită, însă, regele simți că pielea ei parcă se răcea iar corpul devenise țeapăn sub mângâierile lui și simți o vibrație amenințătoare în aer, ceva care trezea simțurile sale de războinic amorțite în acele momente. Se răsuci cu o mișcare fulgerătoare din șolduri ca să înfrunte primejdia care-l amenința și fu izbit în plin de un corp care se aruncase asupra lui, văzu o mână care înălța un pumnal, auzi un strigăt ascuțit și sălbatic răsunând între pereții încăperii urmat imediat de cel al lui Barsines, întretăiat de plâns și de durere.

Alexandru îl imobiliză cu ușurință pe atacator și-l trânti la pământ, răsucindu-i mâna până când arma îi căzu din mână. Și l-ar fi ucis de îndată cu un candelabru masiv pe care-l luase în mână fulgerător, dacă n-ar fi recunoscut chipul unui băiat de cincisprezece ani: Eteocles, fiul mai mare al lui Memnon și al lui Barsines! Băiatul se zbătea ca un leu tânăr prins într-o capcană, striga tot felul de blesteme și încerca să zgârie neputând să mai ajungă la pumnal.

Intrară în grabă gărzile, alarmate de zgomotul încăierării și-l imobilizară pe micul intrus. Ofițerul care-i comanda pe soldați, dându-și seama ce se întâmplase, strigă: – Atentat la viața regelui! Duceți-l jos ca să fie torturat și executat. – Barsines se aruncă atunci la picioarele lui Alexandru, plângând cu lacrimi fierbinți: – Salvează-l, stăpâne, salvează viața fiului meu, te implor!

Eteocles o privi cu dispreț, apoi, adresându-se lui Alexandru, spuse: – Ar fi mai bine să mă ucizi în acest moment, pentru că voi mai încerca de mii de ori să fac ceea ce am făcut acum, până când voi reuși să răzbun viața și onoarea tatălui meu. – Încă mai tremura de furia cu care se

luptase și de ura care-i răscolea sufletul. Regele le făcu semn gărzilor să iasă.

– Dar, Măria Ta... încercă să protesteze ofițerul.

– Ieșiți afară! le ordonă Alexandru. – Nu vedeți că nu-i decât un băiețaș? – Bărbatul se supuse. Apoi, se îndreptă din nou spre Eteocles: – Onoarea tatălui tău este neatinsă și el și-a pierdut viața din cauza unei boli mortale.

– Nu-i adevărat! – strigă băiatul. – Ai pus să fie otrăvit și acum... acum îi iei și soția. Ești un om lipsit de onoare!

Alexandru se apropie de el și repetă pe un ton apăsat: – Îl admiram pe tatăl tău, îl consideram ca fiind singurul adversar demn de mine și nu doream altceva decât să mă pot măsura în luptă cu el într-o bună zi. Nu aș fi putut pune pe cineva să-l otrăvească: eu mă lupt pe față cu dușmanii mei, cu sabia și cu lancea. În ce-o privește pe mama ta, eu sunt victima ei, eu care mă gândesc la ea în fiecare clipă, eu care mi-am pierdut somnul și liniștea. Dragostea este forța unui zeu, o forță de neînvins. Omul nu poate scăpa de acest sentiment și nici nu se poate feri de ea, tot așa cum nu se poate feri de soare și de ploaie, de naștere și de moarte.

Barsines suspina într-un colț al încăperii, cu fața ascunsă în palme.

– Nu-i spui nimic mamei tale? îl întrebă regele.

– Din prima clipă în care mâinile tale au atins-o, ea nu mai este mama mea, nu mai înseamnă nimic pentru mine. Ar fi mai bine să mă ucizi. Altfel, am să te ucid eu: voi oferi sângele tău spiritului tatălui meu, ca să-și găsească liniștea acolo, în Hades.

Alexandru se întoarse către Barsines: – Ce trebuie să fac?

Barsines își șterse lacrimile și redeveni stăpână pe sine. – Lasă-l în libertate, te rog. Dă-i un cal și niște provizii și lasă-l să plece. Vrei să faci asta pentru mine?

– la aminte – mai spuse băiatul – dacă mă lași să plec, voi merge la Marele Rege și-i voi cere o armură și o sabie ca să pot lupta în armata lui împotriva ta.

– Dacă trebuie, așa să fie – răspunse Alexandru. Chemă, apoi, gărzile și dădu ordin ca băiatul să fie lăsat liber și să i se dea un cal și merinde pentru drum.

Pe când se îndrepta în tăcere către ușă, Eteocles încerca să-și stăpânească puternicele sentimente care-i răvășeau sufletul, dar mama sa îi spuse: – Așteaptă puțin. Băiatul se opri preț de o clipă, dar îi întoarse din nou spatele trecând pragul ușii care dădea în coridor.

Barsines repetă: – Așteaptă, te rog. Deschise, apoi, o lădiță, scoase de acolo o sabie împreună cu teaca ei și i-o dădu. – Este sabia tatălui tău.

Băiatul o luă și o strânse la piept, în timp ce lacrimi fierbinți îi izvorau din ochi și i se prelingeau pe obraji.

– Adio, fiul meu – spuse Barsines cu o voce întretăiată de plâns. – Fie ca Ahura Mazda și zeii tatălui tău să te aibă în pază.

Eteocles o luă la fugă de-a lungul coridorului și coborî scările, ajungând în curtea palatului, unde gărzile îi dădură frâiele unui cal. Abia încălecase când văzu o umbră care țâșnea de pe o ușiță laterală: era fratele său, Phraates.

– Te rog, ia-mă cu tine. Nu vreau să mai rămân prizonierul acestor *yauna*. Eteocles rămase în cumpănă timp de o clipă și fratele său insistă: – Ia-mă cu tine, te rog, te rog! Nu sunt greu, calul o să ne ducă pe amândoi până o să mai facem rost de unul.

– Nu pot – îi răspunse Eteocles. – Ești prea mic și, apoi... trebuie să rămână cineva și alături de mama. Rămâi cu bine, Phraates. – O să ne revedem când războiul ăsta o să se termine. O să-ți redau eu însumi libertatea. Îl strânse la piept într-o îmbrățișare prelungă, pe când fratele său plângea în hohote, apoi sări pe cal și dispăru în noapte.

Barsines urmărise toate acestea de la fereastra camerei sale și simțea că-și iese din minți văzându-și fiul de cincisprezece ani pornind în galop prin bezna nopții, alergând către necunoscutul care-i stătea în față. Plângea deznădăjduită,

gândindu-se la cât de amară era soarta muritorilor. Cu puțin timp înainte, se simțea aidoma uneia dintre acele zeități ale Olimpului pe care le văzuse pictate în tablouri sau întruchipate în statuile marilor artiști *yauna*, iar acum condiția ei devenise la fel ca a celei mai umile dintre sclave.

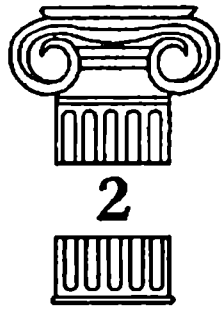

2

Alexandru puse să se construiască două poduri de bărci pentru ca armata să poată trece pe malul de răsărit al Nilului. Acolo se reîntâlni cu soldații și cu ofițerii cărora le lăsase în grijă țara și, având în vedere că aceștia se comportaseră bine, le acordă în continuare încredere repartizându-i astfel încât puterea asupra acelei țări atât de bogate să nu se concentreze în mâinile unei singure persoane.

Era sortit, însă, ca acele zile în care Egiptul îl primea sărbătorește după vizita în templul lui Amon, cinstindu-l ca pe un zeu și proclamându-l ca faraon, să fie înnegurate de evenimente nefericite. În fiecare zi avea, parcă, în fața ochilor disperarea lui Barsines, dar avea să vină o nenorocire și mai mare. Parmenion mai avea încă doi fii în afară de Filotas: Nicanor, ofițer într-un escadron de *eteri*, și Hector, un băiat de nouăsprezece ani pe care generalul îl iubea nespus. Entuziasmat la vederea armatei care trecea fluviul, Hector se urcase pe o barcă egipteană din lemn de papirus pentru a se bucura, din mijlocul apei, de un asemenea spectacol grandios. Dintr-o mândrie tinerească, el purta o armură grea și o mantie de gală foarte frumoasă, stând țanțoș la pupa bărcii, acolo unde putea fi admirat de toată lumea.

Deodată, însă, barca se ciocni de ceva, poate de spinarea unui hipopotam care se ridica tocmai atunci la suprafață, și se dezechilibră brusc. Băiatul căzu în apă și dispăru

imediat, tras sub apă de greutatea armurii, a hainelor și a mantiei care se îmbibaseră cu apă.

Vâslașii egipteni din barcă se aruncară imediat în apă și pe dată îi imitară mai mulți tineri macedoneni împreună cu fratele său, Nicanor, martori la nefericita întâmplare, neluând în seamă pericolul vâltorilor pe care le făcea apa și al fălcilor numeroșilor crocodili, dar totul fu în zadar. Parmenion asistă neputincios la tragedie de pe malul răsăritean al fluviului, de unde supraveghea trecerea în ordine a armatei.

Alexandru află de eveniment la puțin timp după aceea și ordonă imediat marinarilor fenicieni și ciprioți să încerce măcar să scoată din apă cadavrul băiatului, dar toate sforțările lor fură zadarnice. În aceeași seară, după ce urmărise el însuși ore întregi căutările, regele merse să-l vadă pe bătrânul general împietrit de durere.

– Ce face? – îl întrebă pe Filotas care stătea în picioare în fața cortului, parcă pentru a asigura liniștea părintelui său.

Parmenion stătea pe jos, în întuneric, în tăcere și doar părul său alb se zărea prin întuneric. Alexandru simți că-i tremurau genunchii; îl compătimea profund pe acel bărbat plin de curaj și de credință care îl enervase de atâtea ori cu îndemnurile sale la prudență, ca și cu felul insistent în care-i amintea de faptele mărețe ale tatălui său, Filip. I se păru în acele momente asemenea unui stejar centenar care înfruntase ani și ani furtunile de tot felul și pe care un trăsnet îl doborâse într-o clipă.

– Este foarte tristă vizita pe care ți-o fac, generale – începu el cu voce tremurată și, în timp ce-l privea, îi răsuna în amintire cântecelul pe care obișnuia să-l cânte atunci când îl vedea sosind, cu părul lui deja alb de pe atunci, la consiliile de război ale tatălui său:

Soldatul cel bătrân la luptă a pornit
Pe drum s-a poticnit, pe drum s-a poticnit!

Parmenion se ridică aproape automat în picioare la auzul vocii regelui său și reuși să spună cu vocea întretăiată: – Îți mulțumesc că ai venit, Măria Ta!

– Am făcut tot ce-am putut, generale, ca să găsim corpul băiatului tău. Aș fi ordonat să-i fie aduse cele mai mari onoruri, aș fi... eu aș fi dat orice numai să...

– Știu, îi răspunse Parmenion. – Un proverb spune că, în timp de pace, copiii își înmormântează tații, iar în timp de război, tații își îngroapă fiii, dar eu am sperat întotdeauna să nu îndur un asemenea chin. Speram întotdeauna ca eu să fiu cel pe care trebuia să-l atingă prima săgeată sau prima lovitură de sabie. Și uite că...

– A fost o întâmplare nenorocită, generale – mai spuse Alexandru. Între timp, ochii i se mai obișnuiseră cu întunericul și putu să distingă fața lui Parmenion desfigurată de durere. Părea îmbătrânit cu zece ani într-o singură clipă: ochii înroșiți, pielea uscată și zbârcită, părul vâlvoi; nu-l mai văzuse astfel nici după cele mai grele bătălii.

– De-ar fi căzut... – spuse el – dacă ar fi căzut în luptă, cu sabia în mână, aș fi fost, poate, mai împăcat: suntem soldați. Dar așa... în felul ăsta... înecat în apa aceea mocirloasă, făcut bucăți și înghițit de monștrii aceia! Oh, zei, zei din ceruri, de ce? Își acoperi fața cu palmele și izbucni într-un plâns prelung și sfâșietor care-ți rupea inima.

În fața acelei suferințe, Alexandru nu mai putu scoate nici o vorbă. Reuși doar să murmure: – Îmi pare tare rău... îmi pare atât de rău. Și ieși salutându-l pe Filotas cu o privire îngrozită. Fratele celălalt, Nicanor, venea și el, cu fața schimonosită de durere și de oboseală, asudat și plin de noroi.

A doua zi, regele puse să se înalțe un monument funerar și conduse chiar el ceremonia funebră. Soldații, aliniați în rânduri dese, strigară de zece ori numele dispărutului pentru ca amintirea lui să rămână de neșters, dar nu fu ca atunci când strigaseră numele camarazilor căzuți pe munții

Traciei și ai Iliriei, printre piscurile înzăpezite, sub cerul ca de cristal. În atmosfera apăsătoare și tulbure, la marginea acelei ape noroioase, numele lui Hector se pierdu aproape imediat în tăcerea din jur.

În aceeași seară, regele se duse din nou la Barsines. O găsi întinsă pe pat, plângând. Doica ei îi povesti că de câteva zile nu mâncase mai nimic.

– Nu trebuie să cazi pradă disperării – îi spuse Alexandru. – Nu i se va întâmpla nimic fiului tău: am pus doi oameni de-ai mei să vegheze ca să nu pățească nimic rău.

Barsines se ridică și se așeză pe marginea patului. – Îți mulțumesc. Mi-ai luat o povară de pe suflet... chiar dacă rămâne rușinea. Copiii mei m-au judecat și m-au condamnat.

– Greșești – o liniști Alexandru. – Știi ce i-a spus băiatul tău fratelui său mai mic? Am aflat de la gărzile mele. I-a spus: „Trebuie să rămâi cu mama". Înseamnă că te iubește și că face ceea ce face pentru că el consideră că așa este drept. Trebuie să fii mândră de el.

Barsines își șterse lacrimile. – Îmi pare tare rău că s-a întâmplat așa. Aș fi vrut să fiu pentru tine un motiv de bucurie, aș fi vrut să-ți fiu alături în clipele tale de triumf și, în loc de asta, nu pot decât să plâng.

– Plâns care se alătură unui alt plâns îi răspunse Alexandru. – Parmenion și-a pierdut fiul cel mai mic. Toată armata este îndoliată și eu n-am putut împiedica o asemenea nenorocire. Nu prea mă ajută faptul că am devenit un zeu... Te rog, însă, ca acum să vii să mănânci împreună cu mine: trebuie să redobândim împreună fericirea pe care invidia destinului încearcă să ne-o răpească.

Amiralul Nearchos primi ordin să se îndrepte pe mare spre Fenicia, în timp ce armata se întorcea pe uscat, de-a lungul drumului care se întindea între mare și deșert. Când se apropiară de Gaza, îi ajunse din urmă un curier de la Sidon, aducând o veste proastă. – Mărite rege – spuse el pe

nerăsuflate după ce descălecă dintr-o săritură – samaritenii l-au ars de viu pe guvernatorul tău din Siria, comandantul Andromacos, după ce l-au torturat cu cruzime.

Alexandru, încă trist în urma ultimelor evenimente, se înfurie. – Cine sunt – întrebă el – acești samariteni?

– Sunt barbari care trăiesc în munții dintre Iudeea și Muntele Carmel și au un oraș care se numește Samaria – răspunse mesagerul.

– Și n-au auzit încă de Alexandru?

– Poate că știu – interveni Lisimah – dar nu le pasă. Cred, probabil, că mânia ta nu-i poate atinge.

– Atunci, ar fi bine să mă cunoască – hotărî regele. Și dădu ordin ca armata să pornească din nou în marș. Nu se opriră până la Acra și, de acolo, se îndreptară către răsărit, în interior, cu cavaleria ușoară a triballilor și a agrienilor precum și cu Vârful în ținută completă de luptă. În fruntea lor se afla însuși regele, însoțit de prietenii săi, în timp ce infanteria *eterilor* rămăsese pe țărmul mării sub comanda lui Parmenion.

Ajunseră în locurile cu pricina la lăsarea serii: samaritenii erau, într-adevăr, un popor de păstori și erau împrăștiați pe dealuri și pe munți ducându-și turmele la pășunat. În trei zile, toate satele lor fuseseră date pradă flăcărilor, capitala, care era un sat ceva mai răsărit, doar că era împrejmuit de un zid, fu rasă de pe suprafața pământului, iar templul lor, un altar atât de sărăcăcios încât nu avea nici o statuie și nici vreun alt simbol al credinței, fu făcut scrum.

Când raidul de pedeapsă luă sfârșit, se lăsa cea de-a treia noapte și regele hotărî să se instaleze tabăra în munți și să se aștepte dimineața pentru a porni înapoi spre țărmul mării. Fuseseră puse santinele la toate căile de acces spre locul de popas, pentru a se evita orice atac prin surprindere, fură aprinse focuri pentru a face lumină la posturile de pază și noaptea se scurse în liniște deplină. Puțin înaintea zorilor, ofițerul care răspundea de ultimul schimb

de gardă, un tesalian pe nume Eurialos, îl trezi pe rege:
– Măria Ta, vino să vezi ceva.

– Ce s-a întâmplat? – întrebă Alexandru în timp ce se scula din pat.

– Vine cineva dinspre sud. S-ar zice că este o solie.

– O solie? Cine ar putea fi?

– Nu știu.

– La sud nu este decât un singur oraș – spuse Eumene care se trezise mai devreme și făcuse deja o primă inspecție prin tabără. – Ierusalim.

– Ce oraș este ăsta?

– Este capitala unei țărișoare fără rege: țara iudeilor. Se află în vârful unui munte și este înconjurat de ziduri înalte.

În timp ce Eumene vorbea, micul grup ajunsese în dreptul primului post de pază și cerea permisiunea de a trece.

– Lăsați-i să vină aici – ordonă Alexandru. – Îi voi primi în fața cortului meu. Își puse o hlamidă pe umeri și se așeză pe scăunelul său de campanie.

În timpul acesta, unul dintre soli care, cu siguranță, vorbea grecește schimba câteva cuvinte cu Eurialos și-l întreba dacă tânărul care ședea pe scăunelul din fața cortului, cu mantia roșie pe umeri, era într-adevăr regele Alexandru. După ce primi un răspuns afirmativ, se apropie conducându-i și pe ceilalți membri ai delegației. Se putea vedea imediat care dintre ei era personajul cel mai important: un bărbat în vârstă, de statură mijlocie, cu barba lungă și bine îngrijită, purtând pe cap o mitră înaltă și îmbrăcat cu un pieptar împodobit cu douăsprezece pietre prețioase de culori diferite. El fu acela care vorbi cel dintâi și limba sa, guturală și cântătoare în același timp, sincopată și cu multe sunete aspirate, i se păru lui Alexandru foarte asemănătoare graiului fenician.

– Domnul să te aibă în pază, mărite rege – traduse tălmaciul.

– Despre care Domn vorbești? – îl întrebă Alexandru, căruia aceste cuvinte îi stârniseră curiozitatea.

– Despre Domnul Dumnezeul nostru, Dumnezeul Israelului.

– Și de ce zeul vostru ar trebui să mă aibă în pază?

– A făcut-o deja – răspunse bătrânul – îngăduindu-ți să ieși nevătămat din atâtea bătălii pentru a ajunge aici ca să rupi blestemul samaritenilor.

Alexandru clătină din cap, ca și cum cuvintele tălmaciului n-ar fi avut pentru el nici un înțeles. – Ce este acela un blestem? – întrebă el. În aceeași clipă, însă, simți o mână care i se așezase pe umăr. Se întoarse și-l văzu pe Aristandru, învăluit în mantia sa albă și cu o expresie ciudată pe față.

– Respectă-l pe omul acesta – îi șopti el la ureche. – Zeul său este în mod sigur un zeu puternic.

– Blestemul – continuă interpretul – este o ofensă adusă lui Dumnezeu. Și samaritenii au construit un templu pe muntele Garizim. Cel pe care tocmai l-ai distrus tu, cu ajutorul Domnului.

– Și acela era... blestemul?

– Da.

– De ce?

– Pentru că nu poate exista decât un singur templu.

– Un singur templu? – întrebă regele mirat peste măsură. – În țara mea sunt sute.

Aristandru ceru permisiunea să-i vorbească bătrânului cu barba albă: – Cum este acest templu? – îl întrebă el.

Bătrânul începu să explice cu o voce inspirată și tălmaciul traduse vorbele lui: – Templul este casa Dumnezeului nostru, singurul care există, creatorul cerului și al pământului, al celor văzute și al celor nevăzute. El i-a eliberat pe strămoșii noștri aflați ca sclavi în Egipt și le-a dat Țara Făgăduinței. Timp de mai mulți ani, El a trăit sub un cort din cetatea Silos până când regele Solomon i-a construit un palat strălucitor din aur și din bronz pe muntele Sion, unde se află astăzi orașul nostru.

– Și cum arată zeul vostru? – întrebă Aristandru. – Îmi poți arăta vreun portret de-al lui?

Când auzi această întrebare, bătrânul se strâmbă scârbit și răspunse rece: – Domnul Dumnezeul nostru nu are nici un chip și ne-a oprit cu desăvârșire să folosim vreo imagine a lui. Înfățișarea Dumnezeului nostru se poate vedea peste tot: în norii de pe cer și în florile câmpului, în cântecul păsărilor și în șoapta vântului printre crengile copacilor.

– Și-atunci, ce anume este în templul vostru?

– Nimic din ceea ce poate vedea ochiul omului.

– Și tu ce ești?

– Sunt mai marele peste preoți. Eu îi aduc lui Dumnezeu rugăciunea poporului său și numai mie îmi este îngăduit să invoc numele lui, o dată pe an, în cel mai ascuns colțișor al sanctuarului. Dar tu, cine ești, dacă-mi este permis să întreb?

Regele îi privi drept în ochi mai întâi pe unul, apoi pe celălalt dintre cei doi interlocutori și, după aceea, spuse: – Vreau să văd templul zeului tău.

Îndată ce înțelese cuvintele regelui, bătrânul preot căzu în genunchi cu fruntea la pământ, implorându-l să nu facă așa ceva: – Te rog, nu profana sanctuarul nostru. Nici un om care nu este circumcis, nici unul dintre cei care nu fac parte din Poporul Ales de Dumnezeu nu poate intra în templu și eu am datoria să-l împiedic, chiar cu prețul vieții.

Regele era pe cale să se înfurie, ca întotdeauna când primea câte un refuz, dar Aristandru îi făcu semn să nu se lase cuprins de mânie și-i șopti la ureche: – Respectă-l pe acest om care este gata să-și dea viața pentru un zeu fără chip, care nu vrea să mintă și să te lingușească.

Alexandru se gândi câteva clipe în tăcere, apoi i se adresă din nou bătrânului cu barba albă: – Îți voi respecta dorința, dar vreau, în schimb, ca tu să-mi răspunzi la o întrebare.

– Care? – întrebă bătrânul.

– Ai spus că înfățișarea singurului tău zeu se află în norii de pe cer, în florile de pe pajiști, în cântecul păsărilor, în murmurul vântului, dar ce anume din zeul tău se află în ființa umană?

Bătrânul răspunse: – Dumnezeu l-a făcut pe om după chipul și asemănarea sa, dar, în unii oameni, chipul lui Dumnezeu parcă este ascuns și nu se vădește în comportarea lor. În alții, el strălucește ca soarele la amiază. Tu ești unul dintre acești oameni, mărite rege.

Spunând aceasta, el se întoarse și plecă de unde venise.

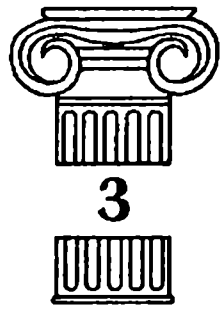

3

Armata își continuă drumul trecând prin ultimele ținuturi ale Palestinei și intră în Fenicia. La Tyr, regele vru să aducă un sacrificiu lui Hercule Melqart pentru a mai risipi printr-o ceremonie religioasă solemnă sentimentul apăsător de neliniște care se răspândise printre soldații săi după moartea tânărului Hector, întâmplare resimțită de toți ca fiind de rău augur.

Orașul mai purta încă urmele distrugerilor suferite cu un an înainte, dar viața lui începea să înflorească din nou. Cei rămași în viață lucrau la reconstruirea caselor, transportând cu bărcile materiale de pe țărm. Unii se ocupau și cu pescuitul, alții refăceau atelierele în care se producea purpura cea mai scumpă din lume, din macerarea midiilor, scoici mici care trăiau pe stâncile de pe lângă mal. Din Cipru și din Sidon sosiseră noi muncitori agricoli ca să repopuleze vechea metropolă și, treptat, sentimentul apăsător de disperare pe care-l dădeau ruinele se risipea datorită lucrărilor ce înaintau, familiilor care se refăceau și modestelor ocupații zilnice reluate din ce în ce mai intens.

La Tyr, Alexandru primi vizita a numeroase delegații venite din diferite orașe ale Greciei și din insule precum și câteva scrisori de la generalul Antipatros care îl informa despre recrutarea unor noi detașamente de luptători din nordul țării. Mai primi și de la mama sa o scrisoare care-l impresionă puternic.

Olimpia către Alexandru, fiul meu preaiubit, te salut!

Am aflat de vizita ta la sanctuarul lui Zeus din mijlocul nisipurilor și de răspunsul pe care ți l-a dat zeul; toate acestea mi-au adus o mare emoție în suflet. Mi-am amintit clipa în care te-am simțit mișcându-mi pentru prima dată în pântece tocmai atunci când mă aflam în fața oracolului lui Zeus de la Dodona, la mine acasă, în Epir.

În ziua aceea, un vânt năvalnic adusese până la noi nisipurile din deșert și preoții mi-au spus că destinul tău de mărire se va împlini când vei ajunge la celălalt mare templu al zeului, aflat în mijlocul nisipurilor din Libia. Mi-am amintit de un vis în care mi s-a părut că am fost posedată de un zeu care luase înfățișarea unui șarpe. Eu nu cred, fiul meu, că ai fost zămislit de Filip, ci că ești, într-adevăr, de stirpe divină. Cum s-ar putea explica altfel victoriile tale zdrobitoare, retragerea valurilor mării din fața pașilor tăi, ploile miraculoase pe deasupra nisipurilor încinse ale deșertului.

Îndreaptă-ți gândul către tatăl tău ceresc, fiul meu, și uită-l pe Filip. În vinele tale nu curge sângele lui.

Alexandru își dădu seama că mama sa era perfect informată despre tot ce se petrecea în timpul expediției sale și că ea ducea la îndeplinire un plan foarte precis. Un plan în care trecutul trebuia să fie înlăturat pentru a face loc unui viitor complet diferit de ceea ce se străduiseră să-i asigure Filip și învățătorul său, Aristotel, un viitor în care nici măcar amintirea tatălui său nu mai avea loc. Puse scrisoarea pe masă în clipa în care Eumene intra în încăpere cu alte documente de citit și de semnat.

– Vești proaste? – întrebă secretarul general deslușind pe fața regelui o umbră de teamă.

– Nu, ar trebui să fiu de-a dreptul mulțumit dacă și mama mea spune că sunt fiul unui zeu.

– Dar, după câte văd, nu prea mi se pare că arăți a om fericit.

– Tu ai fi?

– Știi și tu foarte bine: nu există altă posibilitate de a stăpâni Egiptul și de a fi acceptat de clerul din Memphis

decât aceea de a deveni fiul lui Amon și, prin urmare, faraon. Pe de altă parte, este adevărat, de asemenea, că Amon este venerat ca fiind totuna cu Zeus de către toți grecii care trăiesc în Libia, de cei din Naucratis și de cei din Cirenaica, ca și, în curând, de cei din Alexandria, îndată ce orașul tău va fi locuit. De aceea era inevitabil: devenind fiul lui Amon, ai recunoscut că ești și fiul lui Zeus.

Pe când el încă mai vorbea, Alexandru îi puse în mână scrisoarea de la mama sa și Eumene o parcurse în grabă.

– Regina mamă te ajută, pur și simplu, să-ți intri în noul tău rol – spuse el îndată ce termină de citit.

– Greșești: mintea mamei mele se află întotdeauna între vis și realitate, schimbându-le mereu între ele; să-ți mai spun ceva. – Se întrerupse pentru câteva clipe, ca și cum n-ar fi fost hotărât dacă să-i împărtășească lui Eumene un asemenea secret teribil. – Mama... mama are puterea de a-și transforma visurile în realitate și să implice în cadrul lor și alte persoane.

– Nu înțeleg – spuse Eumene.

– Îți aduci aminte de ziua în care am fugit din Pella, ziua în care tata vroia să mă ucidă?

– Cum să nu, doar eram și eu acolo.

– Am fugit împreună cu mama, dorind să ajungem în Epir, și ne-am oprit ca să dormim într-o pădure de stejari, cam la treizeci de stadii la apus de Beroea. Deodată, pe la miezul nopții, am văzut-o ridicându-se și îndepărtându-se prin întuneric: mergea ca și cum nici n-ar atins pământul, ajungând într-un loc în care se afla o veche statuie a lui Dionisos, acoperită de iederă. Am văzut-o, așa cum te văd pe tine, pe când chema de sub pământ un șarpe uriaș, am văzut-o prinzându-se într-o orgie de satiri și de menade care cântau din flaute, am văzut-o posedată...

Eumene îl privea nedumerit și parcă nu-i venea să-și creadă urechilor. – Se prea poate ca tu să fi visat toate astea.

– Nici vorbă. La un moment dat, am simțit atingerea unei mâini pe umăr și era ea, mă înțelegi? Însă cu o clipă înainte o văzusem cântând din flaut având încolăcit în jurul trupului ditamai șarpele. Iar eu mă aflam chiar acolo și nu în culcușul meu. După aceea, ne-am întors împreună la locul unde poposisem, mergând o bună bucată de drum. Tu cum îți explici așa ceva?

– Nu știu ce să spun. Sunt oameni care merg dormind și se mai spune că ar exista și unii care, în timp ce dorm, pot ieși din corpul lor, putând fi văzuți de alte persoane. Acesta este așa-numitul *ekstasis*. Olimpia nu este o femeie ca toate celelalte.

– Nici nu mă îndoiesc de asta. Antipatros o ține cu mare greutate în frâu. Mama vrea să domnească, vrea să aibă ea puterea și cred că nu-i ușor s-o împiedici. Mă întreb ce părere ar putea avea Aristotel despre toate astea.

– N-ar fi greu să afli: n-ai decât să-l întrebi pe Calistene.

– Calistene mă cam calcă pe nervi câteodată.

– Am observat. Iar lui nu-i place asta.

– Nu face, însă, nimic ca să evite așa ceva.

– Nu-i chiar așa. Calistene își are și el principiile lui și a fost educat de unchiul său să nu renunțe la ele. Mai bine ar fi să încerci să-l înțelegi... – Apoi, Eumene schimbă vorba: – Ce-ai de gând pentru viitorul apropiat?

– Vreau să organizez spectacole de teatru și întreceri sportive.

– Spectacole de... teatru?

– Chiar așa.

– Bine, dar de ce?

– Oamenii au nevoie să se mai și distreze.

– Oamenii au nevoie mai degrabă să mai pună mâna și pe sabie. N-au mai luptat de mai bine de un an și, dacă ne-ar ataca persanii, nu știu, zău...

– Persanii nu pot veni, cu siguranță, acum. Darius este ocupat până peste cap cu strângerea celei mai mari armate care s-a văzut vreodată, pentru a ne nimici.

– Și tu îi lași timpul necesar să facă așa ceva? Organizezi spectacole teatrale și întreceri sportive? – Secretarul clătină din cap ca și cum ar fi fost vorba despre o adevărată nebunie, dar Alexandru se ridică în picioare și-i puse o mână pe umăr. – Uite ce este: nu putem să ducem o campanie de uzură cucerind una după alta toate orașele și fortărețele imperiului persan. Ai văzut cât ne-a costat să luăm Miletul, Halicarnasul, Tyrul...

– Da, dar...

– Deci, eu vreau să-i dau lui Darius timpul necesar pentru a recruta toți soldații de care are nevoie, apoi voi lupta cu el și voi rezolva totul într-o singură și ultimă bătălie.

– Dar... s-ar putea să fim învinși.

Alexandru îl privi țintă ca și cum prietenul său ar fi susținut o neghiobie. – Să fim învinși? Așa ceva nu se poate.

Eumene își coborî privirea. În acele clipe își dădea seama că scrisoarea Olimpiei nu făcuse altceva decât să-i confirme lui Alexandru ceea ce el, în subconștient, deja credea: că era invincibil și nemuritor. Faptul că aceasta se datora unei apartenențe la lumea divină avea o importanță relativă. Dar, oare, armata și prietenii săi vor putea avea aceeași convingere și determinare? Ce s-ar putea întâmpla când ar înfrunta, într-una dintre nesfârșitele câmpii ale Asiei, cea mai mare armată din toate timpurile?

– La ce te gândești? – îl întrebă Alexandru.

– La nimic, îmi vine în minte un fragment din „marșul celor zece mii", cel în care...

– Taci – îl întrerupse regele. – Știu despre ce vorbești. – Și începu să citeze din memorie:

> Era pe la amiază și dușmanul încă nu se vedea; după-amiază se ridică în zare un vârtej de praf, ca un nor alb abătut peste câmpie, acoperind bună parte din orizont. Mai târziu se putură vedea sclipiri metalice și, peste puțin timp, se putură vedea lăncile și rândurile de luptători...

– Bătălia de la Cunassa, armata uriașă a Marelui Rege, apărută ca o fantomă dintre nisipurile deșertului... Totuși, grecii au ieșit învingători și atunci și, mai mult, dacă și-ar fi concentrat forțele pe centru, în loc să atace frontal aripa stângă a dușmanului, l-ar fi ucis pe suveranul persan și ar fi cucerit imperiul său. Organizează, prietene, dacă vrei, întreceri sportive și spectacole de teatru.

Eumene clătină din nou din cap și dădu să iasă.

– Încă un lucru – spuse regele, făcându-l să se oprească în prag. – Alege acele piese care să pună în valoare vocea și jocul de scenă al lui Tessalos. De exemplu, *Oedip rege* și, de asemenea...

– Nu-ți face griji – îl liniști secretarul. – Știi că mă pricep la așa ceva.

– Eumene?

– Da.

– Cum se simte generalul?

– Parmenion? Probabil că este distrus, dar nu lasă să se vadă.

– Crezi că va fi la înălțime când vom avea nevoie de el?

– Cred că da – răspunse Eumene. – Nu sunt mulți bărbați ca el. – Și ieși.

Alexandru tratã cu mare solemnitate deschiderea întrecerilor sportive și a seriei de spectacole teatrale și-i invită pe prietenii săi și pe ofițerii superiori la un banchet. Veniră cu toții, cu excepția lui Parmenion care trimise o ordonanță cu un bilet de scuze:

> Parmenion către regele Alexandru, te salut!
> Iartă-mă că nu pot lua parte la banchet. Nu mă simt prea bine și n-aș putea face o figură onorabilă la masa ta.

Își dădură, imediat, seama, că urma să fie un prânz doar de discuții pentru că nu veniseră nici dansatoare și nici „animatoare" pricepute în jocuri ale dragostei; Alexandru însuși,

în calitate de amfitrion, amesteca vinul din bolul cel mare cu patru părți apă. Era de înțeles, de asemenea, că el dorea să se discute mai mult pe teme filosofice și literare decât despre mersul războiului, pentru că îi așezase lângă el pe Barsines și pe Tessalos. Mai departe de ei se aflau Calistene și câțiva filosofi sofiști care veniseră în vizită împreună cu delegația ateniană. În lungul mesei mai erau așezați Hefestion, Eumene, Seleucos și Ptolemeu cu niște prietene mai mult sau mai puțin ocazionale, în timp ce prietenii ceilalți se aflau pe partea cealaltă a sălii.

Deși erau de-acum în plină vară, vremea stătea să se schimbe și nori negri de ploaie se îngrămădiseră pe cerul de deasupra străvechiului oraș. La un moment dat, pe când bucătarii aduceau primele ciozvârte de miel fript cu bob proaspăt fiert, se auzi un tunet năprasnic care făcu să se cutremure pereții casei și clătină vinul din cupe.

Toți mesenii se priviră țintă câteva clipe unii pe alții, în timp ce ecourile tunetului se rostogoleau către povârnișurile muntelui Liban. Bucătarii începură din nou să servească friptura, dar Calistene, privind spre Alexandru cu un zâmbet jumătate ironic, jumătate glumeț, îl întrebă: – Dat fiind că ești fiul lui Zeus, ai fi în stare să faci și tu așa ceva?

Regele lăsă pentru o clipă capul în jos și mulți dintre cei de față crezură că va izbucni în unul din accesele sale de furie iar Calistene însuși părea că regretă acea replică glumeață. Seleucos observă că pălise și-i șopti la ureche lui Ptolemeu: – De data asta a făcut pe el.

Alexandru, însă, își ridică fruntea, cu chipul surâzător, ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic, și răspunse: – Nu, n-aș face niciodată așa ceva, n-aș vrea să-i fac să moară de frică pe invitații mei.

Izbucniră cu toții în râs. De data asta nu se întâmplase nimic.

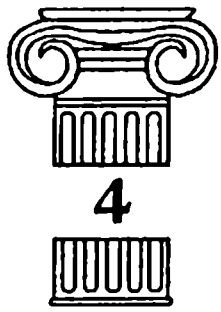

4

Eteocles călări timp de mai multe zile, dormind de fiecare dată doar câteva ore pe lângă cal, speriat în plină noapte de țipetele animalelor și de urletul șacalilor, obsedat de teama de a nu rătăci drumul, înspăimântat că ar putea fi atacat și jefuit, lăsat fără cal și fără merinde, sau luat prizonier de tâlhari pentru ca apoi să fie vândut ca sclav prin locuri neștiute unde nu l-ar mai fi putut găsi nimeni și, cu atât mai mult, nu l-ar fi putut elibera chiar plătind o răscumpărare serioasă. În toată viața lui, așa scurtă cum era, nu mai fusese nevoit vreodată să facă față, de unul singur, atâtor pericole, dar își mai recăpăta curajul când pipăia sabia tatălui său, când strângea în pumn acea sabie care-i aparținuse marelui Memnon din Rodos și știa că este mult mai înalt decât ar fi fost normal pentru vârsta lui.

Nu avea de unde să știe că era în siguranță datorită oamenilor care vegheau asupra lui, trimiși de dușmanul său de moarte, de omul care-l dezonorase pe tatăl său și-i cucerise inima și corpul mamei sale. Poate că acel om era cu adevărat încarnarea lui Ahriman, geniul întunericului și al răului, după cum îi spusese cândva bunicul său Artabazos.

Totul decurse fără nici o piedică cât timp Eteocles trecu prin ținuturile locuite din Palestina și din Siria, unde oamenii care-l păzeau se puteau deghiza ușor sau se puteau amesteca printre cei care călătoreau împreună cu caravanele ce se deplasau dintr-un sat în altul ca să-și vândă mărfurile, dar când se afundă în deșertul fără margini cei

doi *eteri* care-l urmau trebuiră să se sfătuiască și să ia o hotărâre. Erau doi tineri macedoneni din garda regelui, aleși dintre cei mai curajoși și mai inteligenți, care cunoșteau foarte bine firea suveranului lor. Dacă ar fi dat greș și i s-ar fi întâmplat ceva băiatului, cu siguranță că nu le-ar fi iertat-o.

– Dacă nu-l scăpăm din ochi – spuse unul dintre ei – o să ne observe pentru că nu avem unde să ne ascundem. Dacă ne ținem departe de el, s-ar putea să-l pierdem.

– Nu avem altă cale – îi răspunse tovarășul său. – Unul dintre noi trebuie să se dea bine pe lângă el și să-i câștige încrederea. Altfel n-avem cum să-l păzim.

Plănuiră cum să facă și, a doua zi în zori, când băiatul porni din nou la drum, obosit după o noapte mai mult nedormită, văzu în depărtare un bărbat călare mergând pe potecă în fața lui. Se opri o clipă gândindu-se dacă n-ar fi mai bine să-l lase să meargă înainte și să-și continue și el mai târziu drumul sau să i se alăture drumețului singuratic și să meargă împreună cu el o parte din drum.

Se gândi, totuși, că n-ar fi fost înțelept să mai zăbovească pentru că ar fi trebuit să călătorească în orele cele mai calde ale zilei, astfel încât trase concluzia că un om singur și în aparență neînarmat nu putea constitui un pericol prea mare și că, pe viitor, va trebui, totuși, să se obișnuiască să facă față unor situații cu mult mai dificile. Așa că își făcu curaj, îmboldi calul cu călcâiele și porni pe drumul pustiu, ajungându-l peste puțin timp pe călărețul din față. Auzind zgomotul copitelor, omul se întoarse către el și Eteocles i se adresă curajos în persană: – Ahura Mazda să te aibă în pază, străine. Încotro mergi?

Bărbatul, știind că va fi înțeles, răspunse în grecește:

– Nu vorbesc limba ta, băiete. Sunt un bijutier din Creta și merg în Babilonia pentru a lucra în palatul Marelui Rege.

Eteocles scoase un suspin de ușurare și spuse: – Și eu merg în Babilonia. Sper că nu te deranjează dacă facem drumul împreună.

– Deloc. Ba, este chiar o plăcere: te-apucă frica să mergi pe meleagurile astea pustii.

– Cum se face că ai pornit singur la drum? N-ar fi fost mai bine pentru tine dacă te-ai fi alipit la vreo caravană?

– Ai dreptate. Numai că am auzit niște povești urâte despre negustătorii din caravane: că-și sporesc câștigurile vânzându-i ca sclavi pe drumeții pe care-i întâlnesc pe drum, dacă se ivește vreun prilej, așa că mi-am spus: „Mai bine de unul singur decât într-o tovărășie nepotrivită". Pot vedea, cel puțin, tot ce se întâmplă până hăt departe, drumul este ușor de ținut și nu este greu să mă orientez: este de ajuns să merg mereu spre locul de unde răsare soarele și ajung pe malul Eufratului. După care am scăpat de ce era mai greu: o barcă rezistentă și drum bun! Se poate ajunge astfel în Babilonia stând comod și fără nici o osteneală. Tu, însă, îmi pari prea tânăr ca să călătorești de unul singur. Nu ai părinți sau frați?

Eteocles nu răspunse și mult timp, pe întinderea pustie, nu se mai auzi decât tropotul cailor sub cerul fără nici un norișor. Străinul vorbi din nou: – Iartă-mă, n-am vrut să mă amestec în treburile tale.

Eteocles se uita acum spre zarea perfect dreaptă ca aceea a unei mări liniștite. – Crezi că mai avem mult până la malul Eufratului?

– Nu – răspunse străinul – dacă mergem tot așa, mâine seară putem ajunge acolo.

Merseră până se lăsă întunericul, după care poposiră într-o adâncitură a nisipului. Eteocles încercă să rămână treaz cât mai mult timp pentru a supraveghea toate mișcările necunoscutului care-i devenise tovarăș de drum, dar în cele din urmă oboseala îl doborî și căzu într-un somn adânc. Atunci, bărbatul se ridică și se întoarse pe jos pe drumul pe care veniseră, până când văzu în întuneric silueta unui cal și alături de el un om culcat pe nisip. Totul decurgea așa cum se înțeleseseră, așa încât se întoarse și se

culcă și el, moțăind scurte perioade de timp, dar ciulind mereu urechea la zgomotele nopții.

În zori, când băiatul se trezi, el pusese pe mantaua sa așternută pe pământ un pumn de curmale cu niște pâine uscată și un pahar din lemn de merișor plin cu apă din burduf. Apa se răcise în timpul nopții și era tocmai bună de băut. Mâncară în tăcere și porniră din nou la drum fără a mai face nici un popas, sub soarele arzător, în aerul pe care nu-l mișca nici o adiere de vânt. Pe la amiază caii erau obosiți peste măsură, așa că descălecară și continuară drumul, mergând pe jos ținându-i de căpăstru.

Ajunseră noaptea târziu pe malul Eufratului și marele fluviu se făcu auzit mai întâi prin murmurul apelor și mai apoi văzură scânteind sub razele lunii undele sale maiestuoase. Se zărea un loc în care apa fierbea pe prundiș dând naștere unui vârtej de spumă între un mal și celălalt: un vad. Soldatul se apropie de mal, înaintă puțin spre mijlocul fluviului asigurându-se că se putea călca în siguranță pe fundul apei, după care se întoarse.

– Pe aici se poate trece – spuse el întors spre Eteocles. – Dacă vrei, poți să treci dincolo.

– De ce spui asta? – întrebă băiatul. – Tu nu vii?

Războinicul scutură din cap. – Nu. Misiunea mea se încheie aici și trebuie să mă întorc.

– Misiunea? – întrebă băiatul din ce în ce mai surprins.

– Este adevărat. Alexandru ne-a poruncit să te însoțim până la fluviu ca să nu ți se întâmple nimic. Un camarad de-al meu se află mai în urmă.

Eteocles aplecă fruntea, umilit de o asemenea rușinoasă grijă, apoi îi răspunse: – Întoarce-te atunci la stăpânul tău și spune-i că asta n-o să mă împiedice să-l ucid când o să-l întâlnesc pe câmpul de luptă. – Și-și îndemnă calul prin valurile fluviului.

Soldatul, țeapăn în șa, rămase pe loc până când îl văzu aburcându-se pe malul celălalt și pornind pe câmpia de pe

teritoriul persan. Abia atunci se întoarse ca să meargă în întâmpinarea camaradului său care, probabil, îl aștepta prin apropiere. Luna strălucea din ce în ce mai tare astfel încât razele ei, reflectate de culoarea alburie a deșertului, făceau ca totul în jur să se vadă destul de bine, dar tovarășul său nu apărea. Nici a doua zi, la lumina soarelui, nu putu să-l zărească și nici măcar după încă o zi de căutare. Deșertul parcă îl înghițise.

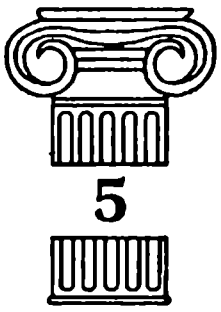

5

—Fiul tău, Eteocles, a trecut teafăr și sănătos granița persană – spuse Alexandru intrând în camera lui Barsines – dar unul dintre oamenii pe care-i trimisesem ca să-l însoțească și să-l apere nu s-a mai întors.

– Îmi pare rău – răspunse Barsines. – Știu cât de mult ții la oamenii tăi.

– Ei sunt ca și copiii mei. Am plătit, însă, prețul acesta pentru ca tu să fii liniștită. Cel mic ce face?

– Stă prin preajma mea, mă iubește, poate că mă și înțelege. De altfel, copiii sunt ajutați prin firea lucrurilor: uită repede și astfel le este mai ușor.

– Și tu, cum te simți?

– Îți sunt foarte recunoscătoare pentru ceea ce ai făcut, dar viața mea nu mai este ca înainte. O femeie care are copii poate că nu va reuși niciodată să devină o adevărată iubită pentru un alt bărbat: în sufletul ei se vor mai afla întotdeauna și alte sentimente.

– Vrei să spui că nu dorești să mă mai vezi?

Barsines lăsă capul în jos tulburată. – Nu mă face să sufăr, știi că doresc să te văd în fiecare zi, în fiecare clipă, că depărtarea și comportarea ta rece mă dor. Lasă-mi, te rog, doar puțin timp ca să-mi revin, să găsesc un locșor în adâncul sufletului pentru amintirile mele dureroase și apoi... voi ști să te iubesc așa cum îți dorești.

Se ridică în picioare și se apropie de el, copleșindu-l cu frumusețea și cu parfumul ei: Alexandru îi luă obrajii în

palme și o sărută. – Nu deznădăjdui. O să-ți revezi fiul și poate că într-o bună zi, nu prea îndepărtată, vom putea trăi cu toții în pace.

O mângâie delicat pe obraz și ieși.

Pe scări îl întâlni pe Seleucos care tocmai îl căuta. – A sosit o corabie de la generalul Antipatros cu un mesaj urgent. Uite-l.

Alexandru deschise scrisoarea și citi:

Antipatros, regent al Macedoniei, către Alexandru, te salut!

Spartanii au adunat o armată și au pornit spre garnizoanele noastre și spre aliații noștri din Peloponez, dar, pentru moment, sunt doar ei singuri. Este foarte important să rămână mereu așa. Fă cum crezi că este mai bine pentru ca această situație să nu se schimbe și în felul acesta nici eu să nu am nevoie de ajutor. Mama și sora ta sunt bine: poate că ar trebui să te gândești la un alt soț pentru Cleopatra.

Ai grijă de tine.

– Sper că bătrânul ți-a dat vești bune – spuse Seleucos.

– Nu prea. Spartanii se agită și ne atacă: trebuie să le aducem aminte atenienilor că au niște obligații față de noi. Când primim delegația din partea guvernului lor?

– Deseară. I-au înmânat deja lui Eumene o notă prin care ne cer să-i eliberăm pe prizonierii atenieni luați în bătălia de pe Granicos.

– N-au pierdut vremea. Dar mi-e teamă că vor rămâne cu buza umflată. Mai este și altceva?

– Medicul tău, Filip, ține sub observație sarcina soției regelui Darius, dar este foarte îngrijorat și vrea ca tu să știi asta.

– E clar. Spune atenienilor că-i voi primi după ce se termină spectacolele teatrale și roag-o pe Barsines să meargă în camerele reginei. Poate că o va ajuta cu ceva.

Porni în goană în jos pe scări. Ajunse la Filip pe când acesta tocmai ieșea din locuința sa, urmat de mai multe ajutoare cu brațele pline de medicamente.

– Cum se simte regina? – îl întrebă.

– La fel. Adică rău.

– Dar ce are?

– Din câte am putut să înțeleg, copilul este întors cu picioarele înainte și ea nu reușește să-l nască.

– Și nu poți face nimic ca s-o ajuți?

– Poate că aș putea face ceva, dar mă tem că n-ar accepta nici în ruptul capului să fie consultată de un bărbat. Încerc acum s-o învăț ce să facă pe moașa sa, însă mă îndoiesc că ar avea vreun rezultat. Este o femeie din tribul din care provine ea și, după câte am înțeles, se pricepe mai bine la farmece decât la medicină.

– Așteaptă, o să vină imediat Barsines și poate că reușește ea s-o convingă.

– Și eu mi-aș dori asta – răspunse Filip, dar se vedea că nu era prea încrezător în reușită.

Ajunseră la palatul care găzduia gineceul regal și-o văzură pe Barsines care sosise deja și-i aștepta îngrijorată în fața intrării. Fură întâmpinați de un eunuc și conduși în atrium. De la etaj se auzeau gemete înăbușite.

– Nu strigă nici atunci când încep durerile facerii – remarcă Filip. – De rușine.

Eunucul le făcu un semn respectuos să-l urmeze și-i conduse la primul etaj, unde se întâlniră cu moașa care ieșea chiar în acel moment pe ușă.

– Tu o să-mi servești drept tălmaci – îi spuse medicul lui Barsines. – Trebuie să reușesc s-o conving, înțelegi? – Barsines dădu din cap și intră în apartamentul reginei. Între timp, eunucul îl conduse pe Alexandru în fața unei alte uși și ciocăni în ea.

Veni să deschidă o femeie persană și-i conduse mai întâi într-o anticameră și, apoi, într-o sală în care se afla regina-mamă Sisygambis. Era așezată în fața unei ferestre, ținea pe genunchi un sul de papirus cu o scriere măruntă și rostea în șoaptă niște formule. Eunucul îi explică prin

semne lui Alexandru că ea tocmai se ruga și regele rămase într-o tăcere respectuoasă în fața ușii, dar suverana își dădu seama imediat de prezența lui și veni să-l întâmpine cu salutări călduroase în limba persană. I se puteau citi pe față îngrijorarea, compătimirea, ca și multă durere, dar nu era deznădăjduită.

– Maiestatea sa, regina-mamă, te salută – traduse tălmaciul – și te roagă să fii musafirul ei.

– Spune-i că-i mulțumesc, dar nu vreau s-o deranjez: am venit doar pentru a încerca s-o ajut pe soția lui Darius care are necazuri. Medicul meu – continuă el privind-o țintă drept în ochi – spune că ar putea s-o ajute dacă ea... dacă ea, lăsând la o parte rușinea, i-ar îngădui s-o consulte.

Sisygambis se gândi puțin, privindu-l la rândul său drept în ochi, cu o vie emoție și amândoi își dădură seama cât de grăitor era limbajul privirilor și cât de departe de sentimentele lor era ceea ce spunea tălmaciul. În acele clipe de tăcere, ajunse până la ei tânguirea gravidei care lupta cu suferința în orgolioasa ei singurătate. Regina-mamă păru îndurerată de acel geamăt înăbușit și ochii i se împăienjeniră de lacrimi.

– Eu nu cred – spuse ea – că medicul tău ar putea s-o ajute, chiar dacă ea ar fi de acord.

– De ce, Regină Mamă? Medicul meu este foarte priceput și... – Tăcu brusc pentru că înțelese din privirea ei că gândurile îi zburau undeva, departe de tot.

– Eu cred că – vorbi din nou Sisygambis – că nora mea nu vrea să nască.

– Nu înțeleg, Regină Mamă: Filip, medicul meu, consideră că este posibil ca fătul să nu se afle în poziția normală pentru a putea ieși și...

Două lacrimi se scurseră încet pe obrajii reginei brăzdați de vârstă și de durere și cuvintele sale sunau ca o sentință: – Nora mea nu vrea să aducă pe lume un rege prizonier și nici un medic nu-i poate schimba hotărârea.

– Ea este aceea care-și ține copilul în ea ca să moară împreună cu el.

Alexandru tăcu tulburat și-și plecă fruntea.

– Tu n-ai nici o vină, băiete – continuă Sisygambis cu vocea gâtuită de emoție. – Destinul a făcut ca tu să distrugi imperiul întemeiat de Cirus. Tu ești ca vijelia care se abate asupra lumii și, după ce vântul a trecut, nimic nu mai este ca înainte. Oamenii rămân, însă, legați de amintirile lor la fel ca furnicile care se agață de firele de iarbă atunci când furtuna bântuie pe deasupra lor.

În acel moment se auzi un strigăt mai puternic urmat de un cor lugubru de vaiete dinspre camerele din interiorul palatului.

– S-a săvârșit – spuse Sisygambis. – Ultimul Rege al Regilor a murit înainte de a se naște. – Două slujnice intrară și-i acoperiră fața și umerii cu un văl negru pentru ca ea să se poată lăsa în voia durerii fără a fi văzută.

Alexandru ar mai fi vrut să spună ceva, dar, privind-o pe bătrâna regină, i se păru că seamănă cu o statuie, un simbol al zeiței nopții, și nu mai cutează să mai scoată vreo vorbă. Își plecă pentru o clipă fruntea și ieși din sală trecând pe coridorul în care răsunau plânsetele și jelania femeilor lui Darius. Filip ieși din anticamera răposatei regine, palid și fără a putea scoate nici un sunet.

A doua zi, Alexandru dădu ordin să se organizeze ceremonia funebră, pentru ca regina să fie înmormântată cu mare fast și cu toate onorurile cuvenite rangului său, iar pe mormântul său să fie înălțat un tumul uriaș, așa cum se obișnuia în tribul din care ea făcea parte. Nu reuși să-și rețină lacrimile în timp ce o îngropau, gândindu-se la cât era de frumoasă și de gingașă precum și la copilul acela care nu avusese parte de lumina soarelui.

Eunucul fugi chiar în seara aceea și călări zi și noapte ca să ajungă la primele avanposturi persane de lângă Tigru.

Ajuns acolo, ceru să fie dus imediat în tabăra regelui Darius, aflată pe malul celălalt al fluviului. Un pâlc de călăreți mezi îl escortă pe o mare distanță în traversarea deșertului și, după o zi de mers, pe seară, îl aduseră în fața regelui.

Darius se afla la consiliu cu generalii săi, îmbrăcat ca un soldat de rând: cu pantaloni groși de in și cu o tunică din piele de antilopă; singurele semne distinctive ale rangului său erau tiara înaltă și sabia mare cu două tăișuri, din aur masiv, strălucitoarea *akinake* care-i atârna la șold.

Eunucul se aruncă la pământ, cu fruntea în țărână și povesti printre sughițuri ceea ce se petrecuse la Tyr: suferința îndelungată a reginei, moartea ei, funeraliile. Nu uită să spună și despre lacrimile vărsate de Alexandru.

Darius fu impresionat adânc de acea veste și-i porunci eunucului să-l urmeze în interiorul cortului regal.

– Iartă-mă, Mare Rege, că ți-am adus vești atât de rele, iartă-mă... – continua să-l implore eunucul printre lacrimi.

– Nu mai plânge – îl liniști Darius. – Ai făcut ce trebuia să faci și-ți sunt recunoscător pentru asta. Soția mea – se interesă el – a suferit mult?

– A suferit, mărite rege, dar demn și cu curajul unei regine persane.

Darius îl privi fără să scoată nici o vorbă. I se puteau ghici gândurile contradictorii care-i asaltau sufletul și mintea, după ridurile care-i brăzdau fruntea, după tulburarea și rătăcirea privirii.

– Ești sigur – întrebă el după câteva clipe de tăcere – că Alexandru a plâns cu adevărat?

– Da, mărite rege. Eram aproape de el și i-am putut vedea lacrimile scurgându-i-se pe obraji.

Darius oftă și se lăsă să cadă pe un jilț. – Bine, dar atunci... atunci fusese ceva între ei: plângi când îți moare ființa iubită.

– Măria Ta, nu cred că...

– Poate că și copilul acela era al lui...

– Nu, nici vorbă! – protestă eunucul.

– Taci! – strigă la el Darius. – Îndrăznești, oare, să mă contrazici?

Eunucul îngenunche tremurând și plângând din nou în hohote. – Măria Ta, te rog, lasă-mă să spun și eu ceva! – se ruga el.

– Ai spus deja prea mult. Ce-ai mai putea să adaugi?

– Că Alexandru nu s-a atins niciodată de soția ta. Ba chiar a tratat-o cu toată grija și respectul; n-a vizitat-o niciodată fără a-i cere permisiunea și a făcut-o întotdeauna în prezența damelor de companie. În același mod, dacă nu chiar mai respectuos, s-a comportat și cu mama ta.

– Nu mă minți?

– Pentru nimic în lume n-aș face așa ceva, Mare Rege. Tot ce ți-am spus este adevărul adevărat. Ți-o jur pe numele lui Ahura Mazda.

– Ahura Mazda – șopti Darius. Se ridică și trase în lături perdeaua de la intrarea în cort, înălțând privirea către înaltul cerului. Cerul de deasupra deșertului era plin de stele și Calea Lactee se așternea pe boltă de la un capăt la altul al orizontului cu sclipirea sa delicată. În tabără se vedeau pâlpâind de jur împrejur mii și mii de focuri. – Ahura Mazda, stăpân al focului ceresc, zeul nostru cel mare – se rugă el – adu-mi victoria, îngăduie-mi să salvez imperiul strămoșilor mei. Îți făgăduiesc că, dacă voi ieși învingător, îl voi trata pe dușmanul meu cu toată bunăvoința și respectul pentru că, dacă acest război nu ne-ar fi adus pe unul împotriva celuilalt, eu mi-aș fi dorit din tot sufletul să am parte de prietenia și de dragostea lui.

Eunucul plecă, lăsându-l pe rege cu gândurile sale, dar, în timp ce se îndepărta de cortul regal, auzi zvon de glasuri venind dinspre una dintre porțile taberei și se opri. Văzu apropiindu-se câțiva călăreți asirieni: escortau un băiat foarte chipeș care-l privi și trecu prin fața lui, ca și cum l-ar fi recunoscut. Merse câțiva pași în urma lui și

aproape că nu-i venea să-și creadă ochilor. Între timp, micul grup se apropiase de cortul regelui și, când pe figura băiatului căzu lumina de la torțele care ardeau în fața intrării, nu mai avu nici o îndoială. Era Eteocles, fiul lui Memnon din Rodos și al lui Barsines!

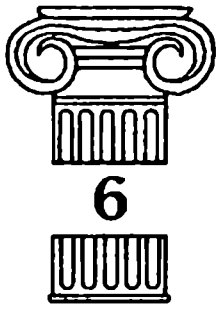

6

Interpretarea lui Tessalos în *Oedip rege* fu impecabilă și, când veni rândul scenei în care eroul își scoate ochii cu acul unei agrafe, spectatorii văzură două șuvoaie de sânge curgând pe masca actorului și un lung „ooooh" de uimire se ridică din public, în timp ce pe scenă răsuna tânguirea ritmată a lui Oedip:

Oitoitoitoitoitói papái féu féu!

Alexandru, aflat în loja de onoare, aplaudă cu un entuziasm nesfârșit. Îndată după aceea se jucă *Alcesta* și uimirea publicului fu și mai mare la final, când Moartea, în veșmintele cernite ale lui Thanatos, țâșni de undeva de sub pământ și zbură apoi, cu aripi uriașe de liliac, peste întreaga scenă, în timp ce Hercule încerca s-o doboare cu lovituri nimicitoare de măciucă. Eumene îl pusese să construiască toate mașinăriile pentru efectele de scenă pe arhitectul Diades, același care construise turnurile de asalt ce sfărâmaseră zidurile Tyrului.

– Ți-am spus că o să fii mulțumit – șopti secretarul la urechea lui Alexandru. – Privește și publicul: e înnebunit de plăcere.

Chiar în clipa aceea, măciuca lui Hercule îl atingea pe Thanatos cu o lovitură bine țintită, cârligul de care era prins actorul se desfăcea din vârful uriașului braț mobil care se rotea făcându-l să plutească în aer, lăsându-l să

cadă cu mare zgomot pe scenă și imediat Hercule se năpustea asupra lui zdrobindu-l sub o ploaie de lovituri, în timp ce publicul era într-un adevărat delir.

– Ai făcut o treabă minunată. Ai grijă să li se dea tuturor câte un premiu: în special arhitectului care a construit mașinăriile. N-am mai văzut niciodată așa ceva.

– Este și meritul celor care s-au ocupat de cor: regele Ciprului a plătit bani mulți pe costume și decoruri și... mai este și altceva – adăugă el. – Sunt vești de pe frontul persan. O să-ți spun în seara asta, după primirea delegației ateniene. – Se îndepărtă, apoi, ca să se ocupe de ceremonia de premiere.

Juriul, în rândul căruia fuseseră aleși, din politețe, și câțiva dintre oaspeții atenieni, se retrase ca să delibereze și anunță verdictul: premiul pentru cea mai bună punere în scenă era pentru *Alcesta* și premiul pentru cel mai bun actor într-un rol principal îi revenea lui Atenodorus care interpretase, cu mască de femeie și cu o voce prefăcută, rolul reginei din Argos.

Regele fu dezamăgit de acest verdict, dar căută să-și ascundă nemulțumirea și-l aplaudă politicos pe câștigător.

– Nu te supăra prea tare, au premiat glăsciorul ăla de poponar – spuse Eumene.

– Asta nu va avantaja cererile guvernului atenian la audiența din seara aceasta, dacă-l cunosc bine pe Alexandru – murmură mai târziu Ptolemeu la urechea lui Seleucos.

– Nu, dar chiar și fără un asemenea motiv n-ar avea prea multe speranțe: regele Agis al Spartei este pe cale să atace garnizoanele noastre iar atenienii ar fi ispitiți să facă și ei la fel, așa că este mai bine să le-o retezăm încă de pe acum.

Seleucos nu se înșela: când fu momentul potrivit, regele îi primi pe ambasadorii Atenei și le ascultă cererile cu toată atenția.

– Până acum orașul nostru a avut o comportare corectă – începu șeful delegației, un membru al adunării care se

vedea că are experiență pe măsura vârstei sale – te-a sprijinit când ai cucerit Ionia și a ținut marea la adăpost de pirați, asigurându-ți posibilitatea de comunicare cu Macedonia. Îți cerem să ne faci o favoare: eliberează-i pe prizonierii atenieni care au încăput pe mâinile tale în bătălia de pe Granicos. Familiile lor ard de nerăbdare să-i vadă, iar orașul este gata să-i întâmpine cu bucurie. E drept, au greșit, dar au făcut-o de bună credință și au plătit din greu pentru această rătăcire a lor.

Regele schimbă o privire rapidă cu Seleucos și cu Ptolemeu, după care răspunse: – Aveam de gând să vă satisfac această dorință, dar vremurile nu ne permit să încheiem socotelile cu trecutul. Voi elibera cinci sute de oameni, trași la sorți sau aleși de voi. Ceilalți vor mai rămâne cu mine pentru încă o bucată de timp.

Șeful delegației ateniene nici nu încercă măcar să se opună: cunoștea firea lui Alexandru și se retrase plin de amărăciune. Știa foarte bine că regele nu-și schimba niciodată hotărârile, în special pe acelea care aveau de-a face cu politica și cu strategia militară.

Îndată ce ambasadorii ieșiră, toți membrii consiliului de război se ridicară pentru a pleca și ei. Nu mai rămase decât Eumene.

– Ei? – îl întrebă Alexandru. – Spune-mi ce vești ai.

– O să le afli cât se poate de repede. Ai o vizită.

Merse să deschidă o ușiță și lăsă să intre un personaj cu un aspect ciudat: barba vopsită în negru îi era încrețită cu grijă, părul încrețit și el cu fierul încins, haine după moda siriană. Alexandru îl recunoscu cu greu.

– Eumolpos din Solis! Dar cum te-ai coafat!

– Mi-am schimbat identitatea: acum mă numesc Baaladgar și printre sirieni am faimă de vrăjitor și de ghicitor – răspunse el. – Cum ar trebui, însă, să mă adresez tânărului zeu care stăpânește peste Nil și peste Eufrat și la auzul numelui căruia întreaga Asie tremură de spaimă? – Imediat după aceea, întrebă: – Câinele e pe aici?

– Nu, nu este – îi răspunse Eumene. – Ești orb, nu vezi că nu este aici?

– Ei, ce vești îmi aduci? – întrebă Alexandru.

Eumolpos scutură cu poala mantiei un scaun și ceru permisiunea să se așeze. – De data asta cred că te-am slujit ca niciodată până acum – începu. – Iată care este situația: Marele Rege adună o armată mare, cu siguranță mai mare decât cea cu care te-ai luptat la Issus. În plus, va arunca în luptă care cu seceri de construcție nouă, mașini înspăimântătoare având cuțite tăioase ca briciul. Își va stabili baza la nord de Babilonia, așteptând să vadă încotro te vei îndrepta. Doar atunci va alege locul bătăliei. Va fi, cu siguranță, un loc în câmp deschis în care va putea beneficia de superioritatea sa numerică și va putea lansa un atac cu carele sale de război. Darius nu mai dorește să ducă tratative cu tine: vrea acum să-și pună toate speranțele într-o luptă decisivă. Și este sigur că va ieși învingător.

– Ce anume l-a făcut să se schimbe atât de brusc?

– Inerția ta. Faptul că nu te-ai îndepărtat de țărmul mării l-a convins că are timpul necesar pentru a strânge întreaga armată de care are nevoie pentru a te înfrânge.

Alexandru se întoarse către Eumene. – Vezi? Aveam dreptate. Numai pe calea aceasta puteam ajunge la o confruntare decisivă. Voi învinge și toată Asia va fi a mea.

Eumene se întoarse din nou spre Eumolpos: – După tine, ce câmp de bătălie ar prefera? În nord? La sud?

– Asta nu pot s-o știu, dar pot spune un singur lucru: acolo unde veți găsi o cale larg deschisă, înseamnă că acolo vă așteaptă Marele Rege.

Alexandru medită în tăcere o vreme, pe când Eumolpos îl privea pe sub sprâncene, apoi spuse: – Vom porni la sosirea toamnei și vom trece Eufratul la Tapsacus. N-ai decât să te afli prin preajmă dacă vei avea și alte informații.

Iscoada se retrase salutând ceremonios și Eumene mai rămase puțin de vorbă cu regele.

– Dacă treci apa la Tapsacus, înseamnă că vrei să cobori pe cursul Eufratului. Ca și cei „zece mii", nu-i așa?

– Poate, dar nu este sigur. Voi lua o hotărâre când mă voi afla pe malul stâng. Pentru moment, să lăsăm să continue întrecerile sportive. Vreau ca oamenii să se distreze și să se relaxeze: mai târziu, vreme de luni întregi, nu vor mai avea timp pentru așa ceva. Poate nici vreme de câțiva ani. Cine concurează la lupta cu pumnii?

– Leonatos.

– Eram sigur. Și la lupte libere?

– Leonatos.

– Am înțeles. Caută-l acum pe Hefestion și trimite-l la mine.

Eumene salută și ieși să-l caute pe prietenul lor. Îl găsi antrenându-se la lupte cu Leonatos și-l văzu căzând la pământ de câteva ori înainte de a vorbi cu el. Așteptă să se mai rostogolească încă o dată la pământ, apoi spuse:
– Alexandru vrea să te vadă. Haide, du-te.

– Vrea să vorbească și cu mine? – întrebă Leonatos.

– Nu, cu tine nu. Stai aici și antrenează-te în continuare: dacă nu-l învingi pe adversarul tău atenian, n-aș vrea să fiu în pielea ta răpănoasă.

Leonatos bombăni ceva făcând semn unui alt soldat să-i servească drept partener; Hefestion se spălă cât putu de bine și intră în locuința regelui cu părul plin de nisip.

– M-ai chemat?

– Da. Am o misiune pentru tine. Alege două detașamente de cavalerie, dacă vrei chiar și din Vârf, și două echipe de dulgheri navali fenicieni, ia-l cu tine pe Nearchos, du-te la Tapsacus, pe Eufrat, și asigură-i spatele în timp ce el va instala două poduri din bărci. Pe acolo vom trece.

– Cât timp îmi dai?

– Cel mult o lună, după care vom veni noi cu restul armatei.

– Deci, ne mișcăm din loc, în sfârșit.

– Da, ne mișcăm. Ia-ți rămas bun, Hefestion, de la valurile mării: n-o să mai ai parte de apă sărată decât atunci când vei ajunge pe malul Oceanului.

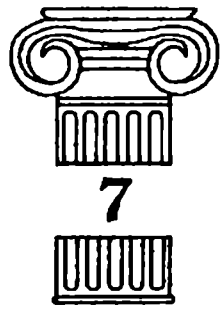

7

Trecură patru zile până când se adunară călăreții, dulgherii și se strânseră materialele de construcție. Sub supravegherea atentă a lui Nearchos, bărcile care urmau să servească la construirea podului fură demontate, numerotate și încărcate în care trase de catâri, după care lungul convoi fu gata să se îndepărteze de țărmul mării. În noaptea dinaintea plecării, Hefestion merse să-l salute pe Alexandru și, pe când se întorcea la cortul său, văzu două siluete care ieșeau din beznă și se apropiau pe furiș de el. Puse mâna pe mânerul sabiei, dar o voce cunoscută șopti:
– Noi suntem.

– Ți s-a urât cu viața? – întrebă Hefestion recunoscându-l pe Eumene.

– Lasă sabia la locul ei: trebuie să stăm puțin de vorbă. – Hefestion îl privi pe sub sprâncene pe cel de-al doilea personaj și-și dădu seama că era Eumolpos din Solis. – Ia te uită cine-i aici! – mârâi el. – Omul care și-a salvat fundul de țeapă persană cu prețul unei întregi armate.

– Mai lasă gura, puștiule – îl potoli iscoada – și așteaptă să asculți ce-ți spun dacă vrei să-ți salvezi tu fundul cu tot cu păduchii care și-au făcut cuib în el.

Hefestion îi invită în cortul său, destul de surprins de tot acel mister, și turnă vin în două cupe. Eumene sorbi o înghițitură și începu: – Eumolpos nu i-a spus lui Alexandru tot adevărul.

– Nu știu de ce, dar parcă așa mi s-a părut și mie.

– Și, pe Zeus, bine a făcut! El vrea să se năpustească la fel ca un taur, fără a ține socoteală de forțele sale și de cele ale inamicului.

– Și e bine ce face: așa am învins la Granicos și la Issus.

– La Granicos erau cam tot atâția ca și noi, iar la Issus am ieșit la capăt cu un dram de noroc. Acum este vorba despre un milion de oameni. Pricepi ce înseamnă asta? Un milion de oameni. De o sută de ori câte zece mii de oameni. Ești în stare să numeri? Îmi închipui că nu. Stai liniștit că am făcut eu socoteala: înșirați unul lângă altul, pe șase rânduri, se întind în lățime cu peste trei stadii mai mult decât noi. Și carele lor cu seceri? Cum o să se comporte oamenii noștri în fața acelor mașinării înspăimântătoare?

– Și eu, ce treabă am cu asta?

– O să-ți spun imediat – interveni Eumolpos. – Marele Rege îl va trimite ca să apere vadul de la Tapsacus pe Mazeus, satrapul Babiloniei, mâna sa dreaptă, un vulpoi bătrân care cunoaște fiecare palmă de pământ de aici și până la gurile Indului și are sub comandă mai multe mii de mercenari greci dintre cei mai bravi, dintre aceia care te pot face să-ți dai sufletul. Și mai știi ceva? Mazeus se înțelege foarte bine cu băieții aceia pentru că vorbește grecește mai bine chiar decât tine.

– Eu tot nu pricep o iotă din ce înșiri tu.

– De câtva timp, Mazeus a căzut pradă unei profunde descurajări: este convins că imperiul lui Cirus cel Mare și al lui Darius este pe cale de a cădea.

– Cu atât mai bine, și ce-i cu asta?

– Este pentru că omul care mi-a transmis această informație face parte dintre apropiații lui Mazeus așa că ar exista o posibilitatea de a ne înțelege cu bătrânul. M-ai înțeles?

– Dacă ai posibilitatea să-l întâlnești, vorbește cu el și despre asta – spuse Eumene. – Nearchos îl poate recunoaște pentru că l-a văzut o dată în Cipru.

– Aș putea să fac asta. Apoi?

– Împotriva unui milion de oameni s-ar putea întâmpla să pierdem. Un ajutor ar face să ne fie mai ușor.

– Vreți să-l conving să trădeze.

– Cam așa ceva – admise Eumolpos.

– O să vorbesc despre asta cu Alexandru.

– Ești nebun? – spuse Eumene.

– Altfel, nu se poate face nimic.

Eumolpos clătină din cap. – Niște băiețandri care nu vor să asculte de unul care știe mai multe decât ei... Fă atunci cum te taie capul, n-ai decât să ți-l pierzi. – Ieși din cort împreună cu secretarul și nu departe se întâlniră cu Alexandru care-l scosese la plimbare pe Peritas pe malul mării. Câinele începu imediat să latre de mama focului către ei și Eumene, după ce se uită mai întâi la Peritas și apoi la iscoadă, îl întrebă pe acesta: – Din ce blană e făcută peruca ta?

Armata lui Hefestion avu nevoie de șapte zile ca să ajungă pe malul Eufratului, la Tapsacus, un oraș plin de negustori, de călători, de animale și de tot felul de mărfuri, de oameni care veneau de peste tot pentru că acela era singurul loc pe unde fluviul putea fi trecut prin vad.

Orașul, deși se afla în interiorul uscatului, era fenician la origine și chiar și numele său însemna „vad", „trecere". Nu era nimic frumos de văzut acolo: nu erau monumente sau temple și nici măcar piețe cu porticuri și cu statui, dar avea ceva foarte pitoresc datorită costumelor oamenilor, obiceiurilor negustătorilor ca și numărului incredibil de mare al prostituatelor care-și exercitau meseria cu conducătorii de catâri și de cămile aflați la lucru pe malurile marelui fluviu. Se vorbea pe aici o limbă comună ciudată, o combinație între siriană, ciliciană, feniciană și arameică la care se adăugau și cuvinte grecești.

Hefestion făcu o primă recunoaștere și-și dădu seama imediat că nu se putea trece prin vad: la munte începuseră

ploile și apele crescuseră mult. Nu exista o altă posibilitate de a trece dincolo decât prin construirea unui pod, așa încât dulgherii fenicieni se puseră pe treabă sub ordinele lui Nearchos. Fiecare scândură era marcată cu fierul roșu cu o literă din alfabetul lor pentru a se însemna punctele de îmbinare cu cepuri de lemn.

Când toate aceste pontoane fură gata, se trecu la asamblarea podului: marinarii aduceau fiecare ponton pe poziția lui, îl ancorau pe fundul apei, îl îmbinau cu celelalte și așezau, apoi, deasupra o podină de scânduri, montând în cele din urmă și balustrada. Lucrările de-abia începuseră când își făcură apariția trupele lui Mazeus: călăreți sirieni și arabi și infanteria grea grecească. Începură imediat și acțiunile de zădărnicire a lucrărilor: incursiuni spre mijlocul fluviului, lansarea de săgeți incendiare, plute din lemne îmbibate cu păcură, lansate în amonte de pod, care coborau noaptea rapid pe apă, ca niște globuri de foc și se izbeau de pontoane dându-le foc.

Zilele treceau fără ca lucrul să poată continua în vreun fel și era din ce în ce mai aproape momentul în care armata lui Alexandru, cu zece mii de cai, două mii de care cu provizii și cu tot felul de bagaje, urma să sosească pentru a traversa fluviul. Lui Hefestion nu-i surâdea câtuși de puțin ideea ca pregătirile să nu fie încheiate până atunci și se sfătuia mereu cu Nearchos încercând să găsească o soluție. Într-o noapte, pe când se aflau pe malul apei discutând despre ce era de făcut, Nearchos îi atinse umărul cu mâna. – Ia uită-te acolo.

– Ce este?

– Omul acela.

Hefestion privi în direcția arătată de amiral și văzu pe malul opus un om singur, călare și ținând în mână o torță aprinsă.

– Cine ar putea fi?

– Vreunul care cred că vrea să stea de vorbă cu noi.

– Și ce facem?

– Eu aș fi de părere să te duci acolo. Ia o barcă și vezi ce vrea. Noi te vom acoperi dacă va fi nevoie.

Hefestion făcu întocmai, se duse pe celălalt mal și se află față în față cu misteriosul călăreț.

– Te salut – spuse acesta în cea mai curată limbă grecească.

– Te salut și eu – răspunse Hefestion. – Cine ești?

– Mă numesc Nabunaid.

– Și ce dorești de la mine?

– Nimic. Mâine vom distruge podul vostru, dar înainte de ultima bătălie aș vrea să-ți dau acest obiect ca să i-l transmiți lui Baaladgar, dacă-l vezi.

„Eumolpos din Solis" își zise în sinea lui Hefestion văzând mica statuetă de lut ars pe care omul o ținea în mână, împodobită la bază cu caractere cuneiforme.

– De ce?

– M-a vindecat într-o zi de o boală incurabilă și eu i-am promis că-l voi răsplăti cu un obiect la care el ținea mult. Acesta.

„Cine ar fi crezut?" se gândi Hefestion. „Și eu care credeam că este doar un escroc de ultimă speță."

– Bine – răspunse el. – Am să i-l dau. Mai vrei să-mi spui și altceva?

– Nu – răspunse ciudatul personaj. Și dădu pinteni calului ținând în mână în continuare torța aprinsă. Hefestion se întoarse la Nearchos ce-l aștepta pe ultimul ponton ancorat care se mai afla în bună stare.

– Știi cine era omul acela? – îl întrebă amiralul îndată ce-l văzu că ajunge la mal.

– Nu, de ce?

– Dacă nu mă înșel, era Mazeus, satrapul Babiloniei.

– Pe Hercule! Dar ce...

– Ce ți-a spus?

– Că ne va face bucăți, dar că are o datorie față de Baaladgar, adică față de Eumolpos din Solis; m-a rugat să-i dau asta. – Și-i arătă statueta.

– Înseamnă că este un om care-și respectă cuvântul dat. În ce privește amenințarea că ne va distruge, mi-a venit o idee și cred că în câteva zile o să le putem face o surpriză strașnică.

– Ce idee?

– Am pus să se transporte în amonte toate pontoanele care au mai rămas de montat.

– Adică aproape toate câte le mai avem.

– Exact. Le vom asambla într-o pădure unde nu ne va putea vedea nimeni, după care, pe această plută uriașă, vom urca trei sute de călăreți, îi vom duce pe malul celălalt și vom ataca în timpul nopții tabăra lui Mazeus provocând acolo un adevărat infern. Imediat ce va duce călăreții dincolo, pontoanele vor coborî pe apă până aici, unde dulgherii mei, de data aceasta fără a fi deranjați, le vor monta. În acest moment, tu vei trece pe acest pod și vei ataca puternic cu Vârful. Noi ieșim învingători. Ei sunt învinși. Vadul de la Tapsacus este al nostru. Jocul s-a terminat.

Hefestion îl privi cu admirație: cretanul acela cu părul creț și cu pielea măslinie știa să facă minuni cu bărcile lui.
– Când începem? – întrebă.

– Am și început – răspunse Nearchos. – Dacă mi-a venit ideea, n-avea rost să mai pierd timpul. Câțiva oameni de-ai mei au și pornit în recunoaștere.

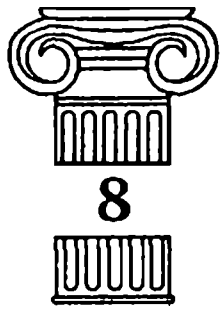

8

Manevra lui Nearchos se declanșă la două zile după aceea, după miezul nopții. Călăreții fură transportați pe malul stâng al fluviului și începură imediat să înainteze către sud. Pontoanele, acum goale și manevrate doar de câțiva marinari, mai rămaseră puțin pe loc pentru a da timp cavaleriei să atace fiind, apoi, lăsate să coboare rapid pe Eufrat.

Când ajunseră în apropierea taberei lui Hefestion, se auzeau deja strigătele de surpriză ale persanilor atacați de cercetașii macedoneni. Nearchos dădu imediat ordinul de a se începe montarea pontoanelor, acestea fiind așezate unul lângă altul și legate cu funii solide. În timp ce lupta se întețea în tabăra inamică, dulgherii reușiră să ajungă cu podul până la malul stâng și să-i ancoreze zdravăn acolo ultimul ponton.

Călăreții care începuseră atacul începeau să aibă dificultăți când Hefestion, în fruntea Vârfului, porni în galop pe pod și veni în ajutorul oamenilor săi de-acum sleiți de puteri. Lupta reîncepu cu și mai mare forță și mercenarii greci, grupați în centru, respingeau cu îndârjire toate atacurile cavaleriei, în formații pătrate de apărare și protejându-se unul pe altul cu scuturile lor grele.

La un moment dat, însă, se petrecu ceva surprinzător: persanii, ca și cum ar fi ascultat de un semnal neașteptat, o luară la fugă retrăgându-se spre sud, iar grecii, rămași singuri și înconjurați din toate părțile, fură nevoiți să se

predea. Hefestion înfipse steagul roșu cu stema argeazilor în mijlocul taberei persane, pe malul stâng al Eufratului. La puțin timp după aceea, veni alături de el și Nearchos.

– Totul este în regulă? – întrebă acesta.

– În regulă, amirale. Mă întreb, însă, cum te simți când te joci cu cojile astea de nucă, tu care ești obișnuit să comanzi escadre întregi de corăbii cu câte cinci rânduri de vâsle.

– Te descurci cu ce ai la îndemână, Hefestion – răspunse Nearchos. – Important este să ieși învingător.

Ofițerii fiecărui detașament dădură ordinele necesare pentru instalarea taberei și trimiseră în recunoaștere, departe pe câmpii, pâlcuri de cercetași. Câțiva dintre ei, ajungând pe culmea unui delușor de unde puteau zări mai departe spre sud, văzură că orizontul era înroșit de pâlpâirile unor flăcări.

– Arde acolo! – strigă comandantul lor. – Repede, haideți să mergem să vedem ce-i acolo!

– Încă unul acolo! – strigă unul dintre călăreți.

– Și acolo, pe malul râului, e altul! – spuse altul. Peste tot se vedeau flăcări.

– Ce-ar putea fi asta? – întrebă un al treilea.

Comandantul lor își roti privirea peste orizontul care era acum, în cea mai mare parte, înroșit de reflexele focurilor. – Persanii sunt – răspunse el. – Persanii care ard totul. Pârjolesc totul pentru ca noi să nu mai găsim nimic viu de-a lungul drumului pe care vom merge. Vor să ne facă să murim de foame și de lipsuri. Să mergem să verificăm – mai spuse el și-și îndemnă calul în direcția focurilor.

Merseră înainte, având mereu în dreapta malul fluviului și, curând, se convinseră că era așa cum își închipuiseră; peste tot, pe câmpie și pe toată lungimea malului Eufratului se puteau zări satele în flăcări. Unele, cele care se aflau pe culmea unor mici dealuri de noroi uscat, se vedeau perfect cum ardeau și ridicau către cer trâmbe de fum și de scântei. Peste tot alergau oameni călări care țineau în mână

torțe și șomoioage aprinse: un spectacol înspăimântător și impresionant.

– Ne întoarcem – ordonă cel care comanda grupul de cercetași. – Am văzut chiar prea mult. – Trase de hățurile calului și-l îndemnă spre tabără. La scurt timp după aceea, se afla în fața lui Nearchos și a lui Hefestion ca să raporteze ceea ce văzuse. Acum, însă, reflexele focurilor din câmpie erau atât de puternice încât se puteau vedea și din tabără: la orizont, cerul se înroșise în mare parte, ca și cum ar fi fost vorba despre un apus de necrezut în ținuturile meridionale.

– Recolta abia fusese adunată și depusă în hambare: nu va mai rămâne nici un bob de grâu sau de orz de aici și până în Babilonia. Alexandru trebuie să afle neîntârziat asta! – exclamă Hefestion. Chemă un curier și-l trimise imediat pe drumul către Tyr.

Între timp, Alexandru terminase de strâns cantitatea de provizii și de materiale, încărcase carele și se pregătea să părăsească țărmul mării pornind spre vadul de la Tapsacus. Și, pentru că vestea plecării apropiate se răspândise imediat, se adunase și numeroasa suită spontană care se mișca de o vreme în urma armatei sau își instala tabăra la mică distanță de ea când făcea popasuri. Erau negustori cu tot felul de mărfuri, prostituați și prostituate, dar și fete din familii sărmane care trăiau cu soldați din armată. Destul de multe dintre ele erau însărcinate și una dintre ele născuse deja niște copii frumoși cu pielea măslinie, ochii albaștri și părul blond.

În aceeași zi, pe când se lăsa seara, o corabie macedoneană acostă la mal descărcând lemn de frasin și de corn pentru sulițe și lăzi pline cu arme și cu piese pentru mașinile de asalt, dar unul dintre oamenii din echipaj se îndreptă de îndată către orașul vechi și întrebă unde locuia Calistene.

Avea pe umăr o desagă și, când ajunse în fața ușii care-i fusese arătată, ciocăni încet de câteva ori.

– Cine este? – se auzi dinăuntru vocea lui Calistene. Omul nu răspunse și bătu din nou în ușă iar istoricul veni să deschidă. Se găsi în fața unui bărbat destul de corpolent, cu o barbă deasă și cu părul negru și creț care-l salută printr-o plecăciune.

– Mă numesc Ermocrates și sunt un soldat din garda lui Antipatros. Mă trimite la tine Aristotel.

– Intră – îl invită Calistene cu o umbră de neliniște în priviri. Omul intră și privi în jurul său: avea mișcări nesigure ca ale unuia care petrecuse mult timp pe mare și ceru voie să se așeze. Calistene îi arătă un scaun și își luă imediat desaga de la gât și o puse cu mare grijă pe masă.

– Aristotel mi-a poruncit să-ți dau asta – spuse el înmânându-i o casetă din fier. – Și scrisoarea aceasta. – Istoricul luă scrisoarea și continuă să privească obiectul cu o neliniște din ce în ce mai mare.

– De ce așa de târziu? Caseta asta ar fi trebuit să ajungă la mine de mult mai mult timp. Nu știu dacă acum...

Începu să citească scrisoarea. Era cu siguranță de la Aristotel, dar era cifrată și fără titlu. Spunea:

> Această substanță provoacă moartea după mai mult de zece zile, cu simptome întru totul asemănătoare cu acelea ale unei boli grave. După ce o folosești, distruge-o. Chiar și dacă n-ai folosit-o, distruge-o. Pentru nici un motiv n-o atinge și n-o mirosi.

– Te așteptam încă de acum un an – repetă Calistene luând cu mare grijă cutia în mână.

– Din păcate, am trecut prin multe peripeții. Corabia mea, trecând printr-o puternică furtună, a fost dusă multe zile în derivă până când s-a împotmolit pe un țărm pustiu din Libia. Eu și cu tovarășii mei de nenorocire am mers luni întregi hrănindu-ne doar cu pește și cu crustacee până

când am ajuns la granița cu Egiptul, unde am aflat vestea expediției regelui la templul lui Amon. De acolo am ajuns, tot pe jos, într-un port din Delta Nilului unde am găsit o corabie care fusese și ea abătută de la destinație de un vânt puternic din nord și așa am putut să mă îmbarc în cele din urmă ca să ajung la Tyr, acolo unde mi se spusese că-l voi găsi pe rege cu armata și cu prietenii săi.

– Ești un om curajos și m-ai servit cu credință. Dă-mi voie să te răsplătesc – spuse Calistene ducând mâna la punga cu bani.

– Nu vreau cine știe ce răsplată – îi răspunse Ermocrates – dar aș primi bucuros ceva bani pentru că nu mai am deloc și nu știu cum am să mă întorc în Macedonia.

– Ți-e foame, ți-e sete?

– Ceva aș mânca și chiar aș avea nevoie. Mâncarea de pe corabia cu care am călătorit era foarte proastă.

Calistene puse caseta pe care-o primise în lada sa, încuie lada și se spălă pe mâini într-un castronaș; puse, apoi, pe masă pâine, brânză, o bucată de pește fript peste care turnă ulei de măsline și sare.

– Ce face unchiul meu?

– Bine – răspunse omul mușcând cu poftă din pâine după ce întinsese cu ea în ulei și în sare.

– Ce făcea ultima dată când l-ai văzut?

– Pleca de la Mieza către Aigai. Era o vreme tare urâtă.

– Deci își continuă cercetările – murmură Calistene mai mult pentru sine însuși.

– Ce-ai spus? – întrebă Ermocrates.

– Nimic, nimic – spuse Calistene scuturând din cap. Mai rămase câteva clipe nemișcat privindu-l pe oaspetele său care înfuleca totul cu mare poftă, apoi îl întrebă din nou: – S-a mai aflat ceva despre omorârea regelui Filip? De fapt, ce se spune prin Macedonia despre asta?

Ermocrates se opri din mâncat, înghiți ce avea în gură și rămase tăcut, cu capul plecat.

– Nu-ți fie frică – îl asigură Calistene. – Totul rămâne între noi.

– Se spune că ar fi fost Pausanias și din propria lui voință.

Calistene înțelese că omul nu vroia să vorbească despre asta și-și dădu seama că nici întrebarea nu-i fusese pe plac.

– O să-ți dau o scrisoare pentru unchiul meu, Aristotel. Când pleci înapoi?

– Cu prima corabie pe care am s-o găsesc.

– Bine. Eu plec mâine cu regele. Tu poți să rămâi în casa asta până când îți găsești o corabie.

Luă pana și începu să scrie:

Calistene către Aristotel, te salut!

Abia azi, în ziua a douăzeci și opta din luna Boedromion, în primul an al celei de-a o sută douăsprezecea Olimpiade, am primit ceea ce îți cerusem. Motivul pentru care-ți cerusem acest obiect nu mai există, așa că-l voi distruge pentru a nu da naștere unui pericol inutil. Comunică-mi, îndată ce poți, dacă ai descoperit ceva în privința morții regelui Filip, pentru că nici măcar Zeus Amon nu a vrut să răspundă la această întrebare. Vom pleca acum de pe țărmul mării, îndreptându-ne spre interior și nu știu dacă ne vom mai întoarce pe aici. Sper că ești sănătos.

Presără cenușă peste scris, o scutură, înfășură papirusul și i-l dădu lui Ermocrates. – Mâine în zori eu voi pleca, așa că te salut de pe acum. Drum bun și spune-i unchiului meu că-mi lipsesc mult sfaturile și înțelepciunea lui.

– Așa am să fac – răspunse omul.

A doua zi, armata porni în marș urmată de alaiul regal cu femeile din haremul lui Darius, cu regina-mamă și cu concubinele însoțite de copiii lor. Barsines călătorea și ea în acel convoi și o ajuta cum putea pe Sisygambis, destul de nevolnică din cauza vârstei înaintate.

Înainte de a ajunge la malul Eufratului, curierul trimis de Hefestion le apăru în cale, la est de valea râului Orontes, și fu condus imediat la Alexandru.

– Măria Ta – îl anunță el – suntem stăpâni pe malul de răsărit al Eufratului și am instalat podul plutitor, dar persanii dau foc tuturor satelor care se află de-a lungul drumului spre Babilonia.

– Ești sigur de asta?

– Am văzut cu ochii mei: cât cuprindeai cu privirea era numai pârjol și focul se întindea și peste miriști. Toată câmpia era ca o mare de flăcări.

– Să mergem, atunci – spuse regele. – Sunt nerăbdător să văd ce se întâmplă. – Luă cu el două escadroane de cavalerie și porni în galop împreună cu prietenii săi către vadul de la Tapsacus.

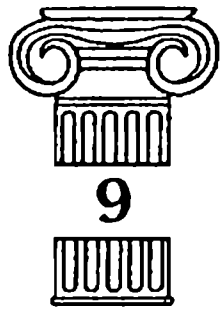

9

În dimineața următoare, înainte de amiază, Alexandru trecu în galop pe podul de pontoane, urmat de camarazii săi și de călăreții pe care-i luase cu el. Hefestion și Nearchos îi ieșiră în întâmpinare.

– Ai vorbit cu curierul pe care l-am trimis?

– Da, am vorbit. E chiar atât de grav?

– Tu ce crezi? – îi răspunse Nearchos arătându-i coloanele de fum care se zăreau peste tot.

– Dar la răsărit?

– Adică în partea aceea? După cât se pare, acolo nu se întâmplă nimic: nici o pagubă, nimic nu este distrus.

– Deci, Darius ne așteaptă pe malul Tigrului. Aceste focuri sunt mai clare decât un mesaj scris: drumul spre sud este același cu cel pe care au mers acum șaptezeci de ani cei „zece mii" ai lui Xenofon, deși cu unele probleme serioase de aprovizionare. Azi, cu satele și cu recoltele distruse, acest lucru ar fi absolut imposibil. Nu ne rămâne decât al doilea drum: cel care duce la vadul peste Tigru și la Calea regală.

„Acela este locul în care ne așteaptă Darius: acolo va avea loc bătălia hotărâtoare. Și, pentru a ne îndemna să luăm această hotărâre, ne-a ajutat să parcurgem acest drum, permițându-ne să ne aprovizionăm de prin satele răspândite la poalele munților Taurus."

– Și noi vom accepta această invitație, nu-i așa, Alexandru? – întrebă Perdicas făcând un pas înainte.

– Așa este, prietene. Să ne pregătim pentru că de mâine începe marșul către ei: peste șase zile ne vom prezenta la întâlnirea cu cea mai mare armată din toate timpurile.

Parmenion, care privea cu atenție coloanele de fum negru ce se înălțau la orizont în partea dinspre sud, nu spuse nimic și se îndepărtă tăcut la puțin timp după aceea.

Ptolemeu privi în urma lui. – Generalul nu pare prea entuziasmat, nu-i așa?

– Începe să fie cam prea bătrân – remarcă și Crater. – Cred că ar trebui trimis acasă.

Filotas era destul de aproape ca să-l audă și răbufni: – Tata o fi el bătrân, dar până și unghia de la un deget de-al lui face mai mult decât voi toți împreună!

– Ei, ei, las-o mai moale! – îi spuse Seleucos. – Crater glumea.

– N-are decât să glumească pe socoteala altcuiva că altfel, data viitoare...

– L-a văzut careva dintre voi pe Eumolpos din Solis? – întrebă Hefestion mai mult ca să schimbe vorba.

– Parcă era prin convoiul femeilor – răspunse Seleucos. – Ce treabă ai cu el?

– Nimic: trebuie doar să-i transmit un dar. Ne vedem mai târziu. – Încălecă și se îndreptă spre locul în care soldații instalau tabăra. Îl găsi pe Eumolpos așezat în fața cortului său, având doi eunuci în jur: unul îi făcea vânt cu un evantai iar altul îi servea prânzul pe o măsuță cu de toate.

– Nu accept să se facă aluzii prostești în legătură cu întâmplările prin care am trecut când am fost arestat... – începu să spună iscoada îndată ce-l zări pe Hefestion care descăleca.

– Fii liniștit, am venit să-ți aduc un dar.

– Un dar?

– Chiar așa, din partea unui dușman. Mă gândeam dacă n-ar trebui să vorbesc despre asta cu Alexandru. După părerea mea, dacă ți-ar pune podoabele bărbătești într-un

teasc de stors măsline, s-ar putea să afle de la tine multe lucruri interesante.

– Mai taci din gură, puștiule, și arată-mi mai bine ce mi-ai adus.

Hefestion îi dădu statueta. Eumolpos o privi cu mare atenție. – Ai spus că este de la un dușman? Și cine ar fi dușmanul ăsta?

– Satrapul Babiloniei: Mazeus. O persoană importantă după cât se pare.

Eumolpos nu-i dădu atenție și continuă să examineze atent statueta, apoi, cu o mișcare neașteptată o lovi de marginea mesei și-o făcu țăndări. Din interiorul ei apăru un sul mic de papirus, plin de caractere cuneiforme.

– Înțelegeri secrete cu inamicul – comentă Hefestion. – Mi se pare o treabă urâtă.

Eumolpos din Solis înfășură la loc biletul și se ridică, îndreptându-se spre tabăra militară.

– Ei, încotro?

– Mă duc să caut pe vreunul care să aibă un dram de creier.

– Fii atent că Peritas e pe aici pe undeva: să nu te muște de buci! – strigă Hefestion în urma lui. Informatorul nu încercă să-i răspundă, dar își duse instinctiv mâna dreaptă la spate ca să-și apere părțile în pericol.

Îl găsi pe Eumene în cortul în care-și instalase serviciul de intendență, ocupat cu verificarea listelor de armament, materiale de construcție și alimente. Îi făcu semn că avea ceva să-i spună și secretarul general lăsă registrele pe seama unui ajutor și se apropie de el.

– Ceva nou?

– Un mesaj de la Mazeus.

– Satrapul Babiloniei. Pe Zeus!

– Și mâna dreaptă a Marelui Rege.

– Ce spune?

– Este dispus să ne... ajute, pe câmpul de luptă, dacă va fi menținut în funcția de guvernator al Babiloniei.

– Ai cum să-i răspunzi?

– Da.

– Răspunde-i că s-a făcut.

– Va dori, însă, o garanție.

– Ce fel de garanție?

– Nu știu, cred că un mesaj din partea regelui ar fi suficient.

– Asta se poate aranja. Am scris de multe ori scrisori cu caligrafia lui Alexandru și cu sigiliul său. Vino deseară în cortul meu și-ți voi da tot ce-ți trebuie. Dar, pe Zeus, ia-ți de pe cap peruca aia dacă vrei să-ți salvezi fundul. Peritas e la plimbare cu Alexandru.

– Am mai auzit asta – mormăi Eumolpos luându-și cu părere de rău de pe cap podoaba care-i acoperea țeasta goală și îndesând-o în desagă. – Mi-a mai mâncat o căciulă de blană care mă costase o avere: dacă o să meargă tot așa o să-i arunc să-mi mănânce și punga cu bani.

Plecă și țeasta lui se văzu mult timp în depărtare, strălucind în soarele amiezii.

Armata porni a doua zi în marș către răsărit, lăsând în stânga munții Armeniei și în dreapta deșertul. Ofițerii topografi angajaseră câteva călăuze din partea locului pentru că nu existau nici hărți, nici informații despre drumurile din acele ținuturi, dar își țineau la îndemână instrumentele și planșetele portabile pentru desen ca să traseze, pe măsură ce înaintau, hărți cât mai exacte ale teritoriului străbătut.

Făcură șase etape cam de câte cinci *parasangas** fiecare, trecând după două zile de marș râul Araxes din Siria și intrând după aceea într-o regiune aridă și asemănătoare unui deșert. Din când în când se zăreau turme de măgari sălbatici, de gazele și de antilope care pășteau printre rarele tufe de mărăcini și, în a treia noapte, se auzi de câteva ori răgetul unui leu răsunând ca un tunet peste imensa întindere pustie.

---

* unitate de măsură la vechii persani, de aproximativ cinci km – N.T.

Caii nechezară neliniștiți și începură să dea din copite încercând să scape din țarcurile în care erau închiși, iar Peritas sări brusc din somn, lătrând furios și încercând să pornească în goană către locul dinspre care venea mirosul puternic de fiară sălbatică.

Alexandru îl potoli: – Fii cuminte, Peritas, fii cuminte. N-avem timp acum să mergem la vânătoare. Hai, dormi, treci la locul tău. – Îl mângâie și-l scărpină între urechi până când molosul se liniști.

A doua zi, văzură niște struți și mai găsiră și cuiburi cu ouă, atât de struț cât și de dropie. Bucătarul le privi în lumina soarelui, își dădu seama că erau de curând ouate și le puse deoparte ca să le pregătească la cină. Alexandru îl rugă să păstreze câteva coji cât mai întregi ca să i le trimită lui Aristotel pentru colecția sa. Hefestion nu vroia, totuși, să renunțe la puțină carne proaspătă. Organiză o vânătoare de struți împreună cu Leonatos și cu Perdicas, luând cu ei douăzeci de cercetași agrieni și triballi înarmați cu arcuri și cu sulițe, dar își dădură seama curând că nu era o treabă prea ușoară: păsările acelea caraghioase alergau cu o viteză de necrezut, desfăcându-și aripile, ca niște pânze de corabie, parcă pentru a se folosi și de forța vântului. Nici un cal nu fu în stare să le ajungă din urmă.

Când vânătorii se întoarseră în tabără, obosiți, rușinați și cu mâna goală, Alexandru îi întâmpină clătinând din cap.

– Zi ce ai de zis – făcu Hefestion plictisit.

– Dacă ai fi citit „marșul celor zece mii", așa cum am făcut eu, ai ști acum cum se vânează struții. Xenofon era un mare vânător, nu uita asta.

– Și care-ar fi tehnica asta?

– În ștafetă. Un grup urmărește struții și-i îndreaptă către un loc anume în care se află pregătite alte grupuri de călăreți. Când caii au obosit, primul grup se oprește și pleacă în plină viteză cel de-al doilea, apoi al treilea și așa mai departe, până când struții, obosiți, își încetinesc alergarea și atunci este suficient să-i înconjuri și să-i prinzi.

– O să încercăm mâine și asta – îi răspunse Hefestion.

– Între timp o să ne mulțumim cu ouăle lor – spuse Alexandru. – Par foarte bune, prăjite sau fierte, cu sare și cu ulei.

– Mai sunt și penele – adăugă Perdicas. – Pe coiful meu ar arăta foarte bine. Ia te uită ce minunăție! Sunt o mulțime, împrăștiate peste tot: s-ar putea să fie vremea năpârlirii.

Nici a doua zi și nici mai târziu nu se mai ivi nici măcar un struț, ca și cum ar fi fost anunțați că vânătorii puseseră la punct o tactică mai eficace.

Armata porni din nou în marș fără a întâlni vreun semn de viață, cu excepția câtorva caravane care veneau din Arabia cu o încărcătură de tămâie și care, în seara zilei a cincea, își instalară tabăra la o distanță respectabilă de armată. Aristandru îl rugă pe rege să cumpere tămâie fără a se uita la preț: în ajunul bătăliei decisive, zeii trebuiau să fie respectați cum se cuvenea.

În seara celei de-a șasea zile, Alexandru îl adăpă pe Ducipal din apa vijelioasă a marelui fluviu Tigru.

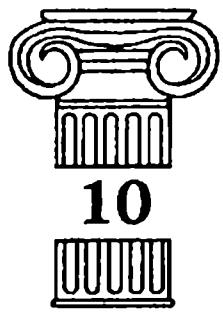

10

Lumina amurgului era încă destul de puternică pentru a vedea că de partea cealaltă a fluviului nu se afla nimeni. Atât cât se putea cuprinde cu ochii, nu se vedea nici urmă de vreo ființă vie, focuri sau alte semne ale prezenței omului. Nu se simțea nici o boare de vânt și doar câțiva ulii se roteau amenințători pe deasupra malurilor în căutare de peștișori sau de broscuțe.

Alexandru îl lăsă să bea pe Peritas, apoi pe Ducipal, dar pe acesta îl mai trăgea din când în când de hățuri ca să nu-și umple prea mult stomacul cu apă. Luă apoi apă în pumni și i-o aruncă pe sub burtă și pe gambe ca să-l răcorească. Peste puțin timp, toți călăreții descălecară mai sus sau mai jos de vad și fiecare soldat își adăpa calul.

– Nu-mi dau seama ce se întâmplă – spuse Seleucos apropiindu-se de ceilalți și privind spre malul opus.

– Mă așteptam să-i văd înșirați pe mal în ținută de luptă... – adăugă și Lisimah scoțându-și coiful și desfăcându-și șireturile armurii.

Ptolemeu își scosese și el coiful, îl umpluse cu apă pe care și-o turna pe cap bucurându-se de răcoarea ei: – Ah, ce minune!

– Ei, dacă-ți place atât de mult, mai ia și de la mine! – strigă Leonatos și vru să-și umple și el coiful cu apă ca să i-o arunce în cap, dar se opri: – Stați așa, stați așa! Sosește secretarul general. Fiți atenți când vă fac eu semn, bine?

Eumene se apropia, în ținută de luptă, purtând pe cap un coif împodobit cu pene de struț. – Alexandru – începu el – ascultă-mă. Am primit știrea că...

Nu apucă să termine ce începuse să spună că Leonatos urlă cât îl ținea gura: – Ambuscadă! Ambuscadă! – Și, în aceeași clipă, cu toții aruncară peste el un adevărat potop de apă din coifuri, muindu-l din cap până în picioare.

– Îmi pare rău, domnule secretar general – spuse Alexandru, abținându-se cu greu să nu izbucnească în râs – dar a fost o cursă care i-a luat pe toți prin surprindere și pe care nici eu n-am putut s-o previn.

Eumene era complet ud și penele de struț de pe coiful său arătau jalnic. – Da' ce glumă proastă – bombăni el văzând ce mai rămăsese din mândrul său panaș. – Adunătură de tâmpiți, nenorociți ce sunteți...

– Iartă-i, domnule secretar general – interveni Alexandru ca să-l îmbuneze. – Sunt niște băieți prost crescuți. Dar, parcă aveai ceva să-mi spui...

– N-are importanță – bombăni Eumene îmbufnat. – O să-ți spun altă dată.

– Hai, lasă, nu pune la inimă. Te aștept mai târziu în cortul meu. Vă aștept și pe voi! – le strigă el celorlalți. – Hefestion! Ia cu tine o echipă și patrulează pe malul celălalt: înainte de cină vreau să știu unde se află ei.

Se îndepărtă urmat de Peritas către locul în care ordonanțele sale ridicau cortul regal, bătând țărușii cu lovituri de mai.

Eumene veni la el puțin după aceea, îmbrăcat cu haine uscate și regele îl pofti să se așeze lângă el, în timp ce Leptine și alte femei se ocupau cu pregătirea meselor și a paturilor pentru cină.

– Ei, ce noutăți ai?

– E simplu. Eumolpos din Solis a primit un mesaj. Se pare că armata Marelui Rege s-ar afla cam la cinci *parasangas* la sud de noi și se îndreaptă spre est, pe drumul

care duce către Babilonia, găsindu-se nu departe de un sat care se numește Gaugamela.

– Ciudat nume...

– Înseamnă „casa cămilei". E o poveste mai veche. Se pare că regele Darius cel Mare, scăpând teafăr dintr-o cursă deoarece călărea pe o cămilă, ar fi reușit să se salveze doar datorită iuțelii extraordinare cu care alerga animalul. În semn de recunoștință, i-a construit un grajd luxos și a poruncit ca întreținerea ei să fie asigurată din birul plătit stăpânirii de acest sat care, după aceea, a primit numele acesta ciudat.

– O zi de mers... Ciudat. Ne putea opri pe malul râului și am fi rămas acolo cine știe cât timp.

– Parcă ar face-o intenționat. Ai observat cum arată terenul atât pe partea asta cât și pe cealaltă a fluviului?

– Ondulat, cu gropi și cu mulți bolovani.

– Ai dreptate. Nu este potrivit pentru carele sale cu seceri. Marele Rege ne așteaptă pe un teren perfect neted – spuse el și își trecu palma peste lemnul lustruit al mesei pe care o avea în față. – A pus să fie umplute toate gropile și să se netezească toate ridicăturile de pământ astfel încât carele să poată atinge cea mai mare viteză.

– Orice este posibil. Fapt este că nimeni nu ne-a împiedicat în marșul nostru, că am putut să ne aprovizionăm fără probleme din sate și că acum trecem nestingheriți Tigrul.

– Excepție făcând curentul fluviului.

– Da, cu excepția curentului – fu de acord Alexandru. – Trebuie că a plouat la munte.

În momentul acela sosiră și ceilalți prieteni și cu ei veni și Nearchos.

– Văd că domnul secretar general are din nou înfățișare elegantă – remarcă Leonatos când intră în cort. – Ce metamorfoză!

În urmă cu numai câteva minute arăta ca o curcă plouată.

– Mai termină! – i-o reteză Alexandru. – Așezați-vă. Avem lucruri mai importante de discutat. – Se așezară cu toții. Peritas își luă și el locul la picioarele regelui morfolindu-i sandalele așa cum făcea de pe când era doar un cățeluș.

– După cât se pare, Marele Rege ne așteaptă pe o câmpie netedă ca-n palmă, la distanță de o zi de mers de aici.

– Grozav! – exclamă Perdicas. – Să plecăm de îndată, n-aș vrea să se plictisească acolo.

– Vestea ne-a fost comunicată de Eumolpos din Solis și vine, totuși, din partea persanilor: s-ar putea să fie vorba despre o cursă.

– Așa este, să nu uităm ce s-a întâmplat la Issus – mârâi Leonatos. – Feciorul ăla de cățea era să ne piardă pe toți doar ca să-și salveze el fundul de țeapa persană!

– Las-o baltă! – îl potoli Perdicas. – Aș fi vrut să te văd pe tine ce-ai fi făcut. Ce motiv ar avea să ne trădeze? Eu cred ce spune Eumolpos.

– Și eu – i se alătură Alexandru. – Dar asta nu înseamnă mai nimic. O asemenea veste poate fi răspândită cu măiestrie ca să ne atragă într-o situație fără cale de ieșire.

– Ce ai de gând să faci, deci? – întrebă Lisimah turnând puțin vin în cupele prietenilor săi.

– În seara asta vom afla de la Hefestion dacă într-adevăr sunt atât de departe de fluviu. Mâine vom trece prin vad, vom porni către armata inamică și, după un marș de două-trei *parasangas*, vom trimite înainte un grup de cercetași pentru a vedea cum stau lucrurile. În momentul acela, vom ține un consiliu de război și vom ataca.

– Și carele cu seceri? – întrebă Ptolemeu.

– Le vom face inofensive și apoi vom ataca pe centru cu toate efectivele pe care le avem. Ca la Issus.

– Noi învingem, ei pierd. Asia este a noastră – comentă scurt Nearchos.

– Ușor de zis – interveni și Seleucos – dar încercați să vă închipuiți ce se va putea vedea pe câmpul de luptă

când vor apărea mașinile acelea îngrozitoare: norul de praf pe care-l vor stârni, zgomotul roților cu cercuri de fier, lamele de oțel care vor scânteia în razele soarelui rotindu-se amețitor de repede. După părerea mea, vor să copleșească trupele noastre de pe centru, în timp ce cavaleria lor ne va înconjura pe margini.

– Seleucos are în bună parte dreptate – spuse Alexandru – dar nu e cazul să stabilim de pe acum un plan de bătaie; în ce privește carele, vom face la fel cu cei „zece mii" la Cunassa. Vă amintiți? Infanteria grea se dădea din loc în loc la o parte, creând coridoare prin care dușmanii puteau trece nestingheriți, dar arcașii se întorceau către ei și loveau din spate carele și pe războinicii care se aflau în ele. Mai mult mă îngrijorează praful: dacă nu va bate câtuși de puțin vântul, îndată ce va începe bătălia totul se va cufunda într-o asemenea ceață că nu se va putea vedea nimic nici măcar la o lungime de braț în față. Va trebui să ne bazăm pe trâmbițe ca să ținem legătura între detașamente. Hai să mâncăm acum și să ne veselim puțin, n-avem deocamdată motive de îngrijorare: întotdeauna am ieșit învingători și o să învingem și de data asta.

– Crezi că, într-adevăr, pe petecul acela de deșert ne așteaptă un milion de oameni? – întrebă Leonatos care se vedea că este destul de tulburat. – Pe Hercule, nu reușesc nici măcar să-mi închipui așa ceva! Cât înseamnă un milion de oameni?

– Am să-ți spun eu – îi explică Eumene. – Înseamnă că, pentru a ieși învingători, fiecare dintre noi va trebui să omoare douăzeci dintr-ai lor și încă ar mai rămâne destui.

– Eu nu cred așa ceva – spuse Alexandru. – Este aproape imposibil să hrănești un milion de oameni aflați într-o mișcare continuă, ca să nu mai vorbim despre apa necesară pentru cai și tot restul. Eu cred... cred că ar putea fi jumătate din acest număr, ceva mai mulți decât la Issus. În orice caz, v-am mai spus: să așteptăm să vedem cum

stau în realitate lucrurile atunci când vom avea un contact direct cu inamicul.

Servitorii începură să servească mâncărurile și Alexandru făcu un semn ca să intre și „însoțitoarele" sosite de curând din Grecia pentru a-i înveseli pe prietenii săi. Dintre ele atrăgea atenția o fată ateniană de o frumusețe extraordinară, o brunetă cu ochi plini de foc, cu pielea netedă și cu un corp de zeiță.

– Priviți, ce minunăție! – exclamă Alexandru îndată ce ea își făcu apariția. – Nu-i așa că e minunată? Știți că a pozat goală pentru marele Protogene pentru o statuie a Afroditei? O cheamă Thais și, la Atena, anul acesta, a fost declarată „callipigia".

– Cele mai frumoase fese din tot orașul, nu asta înseamnă? – rânji Leonatos. – Dar nu le putem vedea?

– Fiecare lucru la vremea sa, țap focos – îi răspunse fata cu un zâmbet malițios.

Leonatos se întoarse nedumerit către Eumene: – Nici o femeie nu mi-a spus vreodată „țap focos". N-am înțeles dacă este un compliment sau o insultă.

– Nu-ți screme prea mult mintea că o să te doară după aia – îi domoli Eumene. – În orice caz, să fii „țap focos" nu mi se pare ceva prea rău. După mine, ai mers drept la țintă.

Intrară și alte „însoțitoare", toate foarte grațioase, și veniră să se tolănească pe lângă meseni în timp ce servitorii continuau să aducă mâncăruri. Ptolemeu, în calitate de maestru de ceremonii, stabilise ca vinul să fie doar îndoit cu apă: o decizie care întruni aprobarea tuturor.

După ce mâncară cu toții și începură să se cherchelească, fata începu să danseze. Era îmbrăcată doar într-un chiton scurt și pe dedesubt nu mai avea nimic: la fiecare piruetă, ea arăta cu dărnicie darurile de la natură pentru care fusese premiată la Atena și datorită cărora Protogene o reprezentase ca Afrodita.

La un moment dat, luând de pe o masă un flaut, începu să-și cânte ea însăși muzica pentru dans și muzica aceea

păru să învăluie corpul său care continua să se rotească din ce în ce mai repede, oprindu-se dintr-o dată într-un torent de note ascuțite, aproape stridente. Thais se ghemui la pământ ca o fiară gata să sară asupra prăzii, gâfâind și cu pielea strălucind de sudoare, apoi reîncepu să cânte din flaut și melodia se auzi până la soldații care stăteau de pază în fața intrării. O melodie foarte frumoasă pe acordurile căreia mișcările deveniră din ce în ce mai unduioase și mai ațâțătoare.

Bărbații încetară să mai râdă și să glumească iar regele însuși părea vrăjit de piruetele acelea care începuseră să urmeze ritmul tot mai rapid al muzicii, din ce în ce mai grăbit și mai agitat, până la paroxism. Spațiul restrâns al cortului părea invadat în totalitate de prezența dansatoarei, de mireasma pielii sale și a părului cu reflexe albăstrii. Se simțea că dansul acela emana o energie uriașă, o vrajă irezistibilă și Alexandru își aminti pe dată de un alt moment din viața sa: notele de flaut pe care mama sa, Olimpia, le scotea în adâncul unei păduri din Eordeea, ritmând în noapte un dans orgiastic, *komos*-ul beției dionisiace.

Când Thais se lăsă să cadă la pământ, gâfâind epuizată, în ochii tuturor se putea vedea o dorință arzătoare, o excitație fără margini, dar nimeni nu îndrăznea să se miște de la locul lui așteptând cu toții să vadă ce va face regele. Nechezatul unui cal și tropotul unui galop împrăștiară pe neașteptate tensiunea acelor clipe și imediat după aceea Hefestion intră, asudat și plin de praf. – Armata lui Darius este la o jumătate de zi de mers de aici – spuse el gâfâind. – Sunt sute de mii, focurile lor se văd în noapte cât stelele de pe cer, semnalele lor de război, date de corn, se aud de la un capăt la altul al câmpiei.

Alexandru se ridică în picioare și privi în jur ca și cum s-ar fi trezit brusc dintr-un vis, apoi spuse: – Să mergem la culcare. Mâine vom trece fluviul prin vad și tot mâine, pe seară, vom ține un consiliu de război cu ochii ațintiți spre armata persană.

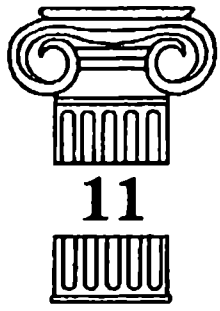

11

Curentul apei era destul de puternic chiar și pe porțiunea vadului și infanteriștii care încercară primii să treacă dincolo se aflară curând în dificultate pentru că, în mijlocul albiei, apa le ajungea până la piept. Mai ales scuturile îi încurcau: dacă le țineau la nivelul picioarelor, opuneau o rezistență prea mare și oamenii erau nevoiți să le lase din mâini; dacă le ridicau sus, soldații își pierdeau echilibrul și erau luați de apă.

Parmenion dădu ordin să se întindă două funii între cele două maluri și să se formeze două cordoane duble de soldați, legați unii de alții, unul în amonte de vad ca să mai micșoreze forța curentului și altul în aval pentru a-i aduna pe aceia care erau luați și târâți la vale de apele năvalnice ale fluviului. La adăpostul acestor bariere umane, trecu toată infanteria grea a generalului. La urmă, trecu dincolo cavaleria și după ea carele cu provizii și cu bagaje, femeile și copiii. Capul coloanei zări pozițiile inamice la amiază, dar capătul din urmă se mai afla încă pe malul Tigrului și se lăsa seara când și ultimii soldați se alăturară celorlalți.

Așa cum plănuise, regele ținu după asfințit un consiliu de război cu cele două armate atât de apropiate încât, de la un capăt la celălalt al întinsei câmpii de la Gaugamela, santinelele macedonene puteau auzi strigătul gărzilor persane.

La căderea serii, o dată cu intrarea gărzilor în primul schimb, o lampă se aprinse în cortul lui Alexandru și începură să sosească, unul câte unul, prietenii și generalii din

înaltul comandament, Koinos, Simmias, Meleagru, Polysperchon, conduși de Parmenion și de Clito, poreclit „cel Negru". Cu toții îl salutară pe rege și-l sărutară pe obraz, apoi se adunară, în picioare, în jurul mesei pe care ofițerii răspunzători de marș schițaseră planul de bătaie. Unitățile de infanterie și de cavalerie era reprezentate prin piese de la jocul de șah al regelui.

– Aproape sigur, Darius va ataca mai întâi cu carele de război – începu Alexandru – pentru a ne strica rândurile și a distruge formația falangei. Dar noi vom înainta pe o direcție oblică față de frontul inamic care, în mod sigur, va fi mult mai larg decât al nostru datorită superiorității lor numerice și vom căuta să ocolim zona de teren perfect neted pe unde Marele Rege vrea să atace cu carele. Îndată ce acestea se vor pune în mișcare, trebuie să dați semnal pentru oamenii noștri să facă un zgomot cât mai puternic, bătând cu săbiile în scuturi și strigând din răsputeri ca să sperie caii lor. Apoi, când se vor afla la o distanță potrivită, arcașii și prăștiașii vor încerca să-i doboare pe cei din care. În felul acesta îi putem scoate pe mulți dintre ei din luptă, dar carele, continuându-și cursa, ne-ar mai putea aduce multe pierderi. În momentul acela, comandanții de batalioane vor da semnalul stabilit din trâmbițe pentru a se deschide culoare libere prin formația noastră lăsându-i pe dușmani să treacă și, după aceea, lovindu-i din spate.

„După ce atacul carelor de război va fi respins, falanga va înainta pe mijloc, mergând în urma cavaleriei grele a *eterilor* și a detașamentelor de asalt trace și agriene și eu voi conduce Vârful împotriva formațiilor în linie ale lui Darius. Va trebui să slăbim și să izolăm aripa lor stângă, să ne îndreptăm cu toții spre centru și să-i obligăm pe Darius și garda regală a Nemuritorilor să dea piept cu falanga. Batalioanele lui Crater și al lui Perdicas trebuie să reziste acestei presiuni și să contraatace. Generalul Parmenion va rămâne în rezervă în spatele flancului nostru stâng cu trei

batalioane de *pezeteri* și cu cavaleria tesaliană urmând să dea lovitura definitivă. Pe aripa dreaptă a pozițiilor noastre se vor afla aliații greci și mercenarii sub comanda lui Clito: sarcina lor va fi de a face eventuale manevre de ocolire a aripii stângi persane ca să dea timp Vârfului să dezorganizeze trupele inamice de pe centru. Aveți întrebări?"

– Una singură – spuse Seleucos. – De ce acceptăm să luptăm într-un loc ales de dușmani?

Alexandru păru că ezită să-i răspundă și-l privi țintă în ochi. – Știi câte fortărețe se înșiră în imperiul lui Darius de aici și până la munții Paropamisus? Câte trecători păzite, fortărețe și cetăți înconjurate de ziduri mai sunt? O să ne albească părul într-o sforțare zadarnică și întotdeauna sângeroasă, îi vom pierde văzând cu ochii pe soldații noștri, ne vom slei de puteri patria sacrificându-i tinerii și condamnând-o astfel la o decădere rapidă. Darius și-a făcut acest plan inteligent de a mă atrage în aceste locuri și de a mă nimici. M-am prefăcut că mușc din această momeală. El nu știe că eu am luat o asemenea hotărâre și că, în ultimul moment, oricum îl voi învinge.

– Și cu ce anume îl vei înfrânge? – mai întrebă Seleucos fără a-și coborî privirea.

– O să vezi în zori – îi răspunse Alexandru. – Asta-i tot. Mergeți acum la unitățile voastre și încercați să vă odihniți pentru că mâine va trebui să luptați până la ultima picătură de sudoare și să dați totul din voi. Norocul și zeii să fie cu noi!

Salutară cu toții și plecară. Alexandru îi conduse până la ieșirea din cort și, după ce ultimul dintre ei plecă, se duse la țarcul lui Ducipal ca să-i dea el însuși să mănânce și să bea apă. În timp ce calul își afunda botul în găleata plină cu ovăz, el îi vorbea mângâindu-i coama: – Ducipal, bunul meu prieten... Mâine va fi ultima ta bătălie, îți promit. După asta, o să mai fii văzut doar la defilări, o să mă duci doar când o să intrăm în triumf prin orașe sau

când eu și cu tine vom merge să ne plimbăm singuri pe dealurile din Media sau pe malurile Tigrului sau ale Araxesului. Mai înainte de toate, însă, va trebui să mă duci la victorie, Ducipal, mâine va trebui să alergi mai iute decât săgețile și sulițele persane: nimic nu va trebui să stea în calea iureșului tău.

Animalul își înălță capul mândru, sforăind și scuturându-și coama.

– M-ai înțeles, Ducipal? Tu îi vei călca sub copitele tale pe călăreții mezi și kissei, pe hircani și pe korasmi, vei scoate foc pe nări ca o himeră, îi vei trage după tine pe toți tovarășii tăi, vei fi tunetul care va zgudui munții din temelii și cei cinci sute de bidivii ai Vârfului vor face pământul să tremure pe urmele tale.

Armăsarul bătu pământul cu copita și scoase un nechezat ca un strigăt de luptă, apoi păru să se liniștească și-și apropie botul de pieptul stăpânului său așteptând ca acesta să-l mângâie. Parcă vroia să-i spună că era gata pentru orice și că nimic n-ar fi putut opri galopul său.

Alexandru îl sărută pe frunte și plecă, îndreptându-și pașii spre cortul reginei-mamă, Sisygambis, instalat la umbra unui pâlc de sicomori de la marginea taberei. Își anunță sosirea și un eunuc îl conduse în interiorul pavilionului, unde suverana îl primi așezată pe tronul său.

Alexandru așteptă, așa cum era obiceiul la curte, ca ea să-l invite să se așeze, după care începu să vorbească:

– Mare Mamă, am venit să-ți spun că ne pregătim să ne confruntăm cu Darius într-o bătălie decisivă, aproape sigur ultima. La apusul soarelui, doar unul dintre noi va mai fi în viață și eu voi face tot ce voi putea ca să ies învingător.

– Știu – răspunse Sisygambis.

– Asta ar putea să însemne moartea fiului tău.

Regina dădu afirmativ din cap.

– Sau a mea – adăugă la puțin timp după aceea Alexandru.

Sisygambis ridică ochii înlăcrimați și suspină: – În orice caz, va fi pentru mine o zi plină de tristețe. Indiferent de ce se va întâmpla, oricare ar fi rezultatul luptei. Dacă vei învinge tu, eu îmi voi fi pierdut fiul și patria. Dacă vei fi învins sau vei fi ucis, voi fi pierdut un om pe care am învățat să-l iubesc. Tu te-ai purtat cu mine cu aceeași atenție ca a unui fiu și ai respectat toate persoanele din familia mea, așa cum nici un alt învingător n-ar fi procedat vreodată. Iar tu, băiete, ai deja un loc în sufletul meu. De aceea, nu pot să nu sufăr și nu-mi va fi permis să mă consolez rugându-mă cu cugetul curat lui Ahura Mazda ca soldații mei să iasă învingători. Du-te, Alexandru, și fie ca tu să fii acela care va sta teafăr și nevătămat mâine, sub razele apusului de soare. Aceasta este singura binecuvântare pe care ți-o pot da.

Regele făcu o plecăciune în fața ei, îndreptându-se către cortul său. În tabără era forfota obișnuită dinaintea orelor de odihnă: soldații, adunați în cerc și așezați pe pământ, își luau cina și se îmbărbătau unul pe altul pentru bătălia de a doua zi. Povesteau isprăvi ale unor eroi, beau, jucau zaruri cu banii pe care-i primiseră cu dărnicie de la casierii lui Eumene, se distrau privind dansul prostituatelor care însoțeau armata. Mai erau câte unii care-și petreceau seara în tabăra negustorilor, unde mulți dintre ei aveau de mai mult timp iubite și chiar copii mici de care se atașau cu fiecare zi ce trecea.

În clipele acelea de răscruce, asemenea sentimente adânci erau pentru ei o formă de consolare și, în același timp, de neliniște pentru gravitatea luptei care avea să se dea în curând, pentru bătălia care le-ar fi putut aduce glorie și bogății sau moartea, ori, mai rău, o sclavie înjositoare pentru tot restul vieții.

Alexandru ajunse la cortul său după ce traversase aproape întreaga tabără, de la un capăt la altul. Leptine îl întâmpină în prag și-i sărută mâinile. – Stăpâne, am avut o

vizită ciudată. A venit un bărbat și ți-a adus ceva de mâncare pentru cină. Nu l-am mai văzut niciodată și n-ar trebui să te încrezi în el: te-ar putea otrăvi.

– Ai aruncat ce a adus?

– Nu, dar...

– Arată-mi ce-a adus.

Leptine merse cu el în cortul pentru banchete și-i arătă o tavă pusă pe masa regelui. Alexandru zâmbi și clătină din cap. – Sturz la frigare – și atinse friptura. – E caldă încă. Unde-i omul acela?

– A plecat, dar ți-a lăsat asta. – Îi arătă un sul micuț de papirus. Alexandru îl citi rapid, apoi ieși în grabă și-l chemă pe unul dintre scutieri: – Repede, pregătește-mi imediat murgul sarmatic.

Scutierul alergă către țarcuri și în scurt timp se întoarse cu calul gata înhămat. Regele încălecă și porni în galop fără ca gărzile să aibă timp să se țină după el. Când se dezmeticiră și fură gata să pornească pe urmele lui, se pierduse deja în deșert.

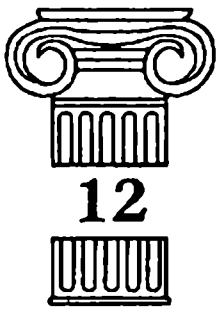

12

Alexandru ajunse într-un sătuc cu numai câteva case din cărămidă nearsă, aflat la jumătatea drumului dintre tabăra sa și râul pe care-l trecuseră chiar în ziua aceea. Se îndreptă către puțul care se găsea lângă un pâlc de palmieri, descălecă și rămase în așteptare.

La puțin timp după aceea, luna răsări din spatele unor delușoare care mărgineau câmpia la răsărit și razele ei luminară nesfârșitele miriști ce înconjurau satul ca un brâu auriu și deșertul care se întindea de jur împrejur dincolo de pământul cultivat. Lăsă calul să pască smocurile rare de iarbă care creșteau printre palmieri și așteptă până când zări o siluetă unduitoare profilându-se pe drum, acesta fiind, de fapt, ceva mai mult decât o potecă dinspre sud: Eumolpos din Solis se apropia călare pe o cămilă.

– Poți coborî liniștit – spuse Alexandru observând privirea sa bănuitoare. – Peritas a rămas în tabără.

– Te salut, mare rege și stăpân al Asiei – începu informatorul, dar Alexandru, grăbit, îl întrerupse: – Ai reușit să mai afli și altceva în afară de ce mi-ai scris în mesajul pe care mi l-ai trimis?

– Trebuie să știi adevărul: eu știam deja că Mazeus era foarte deprimat, fiind sigur că sosise ceasul din urmă pentru imperiul care fusese al lui Cirus cel Mare și-l rugasem pe Hefestion să-l convingă să treacă de partea noastră atunci când ajungea la vadul de la Tapsacus, peste Eufrat. Totuși, Hefestion a refuzat o asemenea soluție: considera,

probabil, că este dezonorant să convingi un adversar să dezerteze.

– Și eu am aceeași părere cu el.

– Mai bine zis, el gândește la fel ca tine.

– Dacă vrei așa...

– Bine. Doar că zeița Fortuna ne vine în ajutor: este clar că are o slăbiciune pentru tine, mărite rege. N-o să crezi, dar chiar prin intermediul lui Hefestion, Mazeus a intrat în contact cu noi. Prietenului tău i-a fost adusă o statuetă, un dar pe care el urma să mi-l transmită și eu am primit-o pe când mă aflam între Tyr și Damasc, ca să-mi rezolv niște treburi. Literele încrustate la baza statuetei spuneau: „sparge această statuetă", lucru pe care eu l-am făcut fără să stau prea mult pe gânduri. Înăuntru am găsit mesajul lui Mazeus iar conținutul ți l-am comunicat oral printr-un curier pe care ți l-am trimis pe când te apropiai cu armata de vadul peste Tigru. Apoi, am vrut să vin eu în persoană, ca să mă asigur că mesajul fusese transmis întocmai.

– Așa este. Am văzut sturzul fript pe care mi l-ai trimis.

– Ingenios, nu-i așa? Azi-dimineață, servitorii mei au prins o mulțime cu plasele și de aici mi-a venit ideea de a-ți comunica parola într-un mod atât de original.

– Ai reușit.

– Și, deci, ce ți-a spus exact curierul?

– Mazeus se oferă să mă ajute pe câmpul de luptă și îmi cere în schimb să-l păstrez în funcția de satrap al Babiloniei. Spune că el se va afla pe aripa dreaptă a armatei lui Darius și că voi putea reduce fără grijă forța stângii mele pentru a concentra mai mulți soldați în partea cealaltă, unde aș risca să fiu încercuit. Am înțeles bine?

– Perfect. Și nu ți se pare o propunere corectă.

– Tu ai avea încredere într-un trădător?

– Da, dacă propunerea este convenabilă pentru amândouă părțile și așa mi se pare și în cazul de față. Mazeus nu crede că Darius poate să te învingă; el crede că tu vei

ieși învingător și, deci, îți oferă ceva în schimb cu altceva. Tu ai de aici un avantaj foarte important, iar el de asemenea.

– Închipuie-ți ce se întâmplă dacă minte: eu îmi slăbesc flancul stâng ca să-l întăresc pe cel drept în eventualitatea că, tocmai pe acea parte, cavaleria persană ar vrea să mă încercuiască. Mazeus, însă, mă atacă puternic pe stânga și îmi cade în spate în timp ce eu dau atacul cu Vârful. Un adevărat dezastru. Pentru noi, poate fi chiar sfârșitul.

– Așa este, dar dacă nu riști acceptând propunerea lui Mazeus, poți pierde oricum pentru că ei sunt mult mai mulți decât voi. Cu atât mai mult cu cât te-ai hotărât să accepți lupta pe terenul ales de ei. Grozavă încurcătură.

– Și totuși, peste puțin timp o să mă întorc în cortul meu și o să dorm liniștit.

În lumina nesigură a lunii, Eumolpos încercă să descifreze pe fața interlocutorului său vreun semn după care să-i poată ghici intențiile, dar nu reuși. – Ce trebuie să-i spun lui Mazeus în noaptea asta? – întrebă. – După cum vezi, m-am travestit în negustător sirian și peste puțin timp va trebui să mă duc la el ca să-i duc un răspuns din partea ta.

Alexandru prinse frâul calului său și, dintr-o săritură, încălecă. – Spune-i că accept – răspunse și dădu să plece.

– Așteaptă puțin! – îl opri Eumolpos. – Mai este ceva care te-ar putea interesa să știi: în tabăra lui Darius se află fiul cel mare al lui Barsines și dorește să ia parte la bătălia de mâine.

Timp de câteva clipe, Alexandru rămase nemișcat în șa, ca și cum vestea aceea l-ar fi impresionat peste măsură, apoi parcă se trezi brusc și dădu pinteni bidiviului, dispărând rapid într-un nor de praf. Eumolpos clătină din cap și, după ce medită puțin asupra scurtei convorbiri pe care o purtase, făcu cămila să îngenuncheze și se cățără cu oarecare greutate pe spinarea ei. Îi dădu apoi un ordin și animalul se ridică întâi cu crupa, făcându-l aproape să cadă în față, apoi își înălță și picioarele dindărăt, iar călărețul fu

gata să cadă pe spate. În cele din urmă, ajunse în poziția normală și porni la trap spre tabăra persană sub loviturile neîndemânatice de călcâi ale călărețului său.

Alexandru văzu ieșindu-i în întâmpinare un grup de *eteri* din garda regală care venea în galop sub comanda lui Hefestion și se opri.

– Încotro mergeți? – întrebă.

– Cum unde mergem? – spuse Hefestion furios. – Mai și întrebi! Te căutam pe tine! Pleci din tabără fără să spui nimic nimănui, umbli noaptea printr-un teritoriu plin de patrule inamice și asta în ajunul unei bătălii în care se va decide soarta noastră a tuturor. Noroc că te-a văzut o santinelă și i-a raportat comandantului său. Eram aproape morți de frică și...

Alexandru îl opri cu un gest al mâinii. – Era ceva ce trebuia să fac doar eu singur, dar este bine că sunteți aici. Cine-i comandantul?

Ieși în față un tânăr soldat din ținutul Lincestides. – Eu sunt, Măria Ta, și mă numesc Eufranor.

– Ascultă la mine, Eufranor: în timp ce noi o să ne întoarcem în tabără, tu mergi cu oamenii tăi în satul care se află cam la zece stadii pe drumul acesta și lași acolo de pază jumătate din detașamentul tău, sub comanda unui om de încredere. Tu, împreună cu ceilalți, veți merge pe malul Tigrului și vei aștepta să auzi de pe malul celălalt pe cineva care va striga: „Care este drumul spre Babilonia?". Tu să răspunzi: „Drumul spre Babilonia trece pe aici!" și te vei întoarce cu oamenii aceia în tabără și-i vei pune sub comanda lui Crater.

– Asta-i tot, Măria Ta?

– Asta-i tot, Eufranor. Execută întocmai ordinele pe care ți le-am dat, va fi salvarea noastră, a tuturor.

– Dormi liniștit: vom fi atenți cu toții și nimeni care să nu fie de-ai noștri nu va trece printre vad și sat fără ca noi să prindem de veste. Asta trebuie să facem, nu-i așa?

– Întocmai așa. Duceți-vă, acum.

– Pe cine așteptăm? – întrebă Hefestion, întorcându-și calul în direcția taberei.

– O să vezi. Să ne întoarcem, acum: nu ne mai rămâne prea mult timp de dormit până în zori.

O dată întorși în tabără, se despărțiră: Hefestion plecă la detașamentul său din Vârf și Alexandru se îndreptă către cortul în care locuia Barsines. Ea îi ieși în întâmpinare și-l sărută. – Am auzit că ai plecat singur din tabără: eram îngrijorată.

Alexandru o strânse în brațe, dar nu spuse nimic.

– Vei conduce atacul de mâine al cavaleriei, nu-i așa?

– Așa este.

– De ce te expui unui pericol atât de mare? Dacă ți s-ar întâmpla ceva, oamenii tăi ar rămâne fără conducător.

– Un rege are unele privilegii, dar trebuie să fie gata să moară primul de fiecare dată când poporul său este în pericol. Ascultă-mă, Barsines: la opt, nouă stadii depărtare de noi, în direcția aceea, se află tabăra persană și acolo sunt tatăl tău Artabazos și... fiul tău. – Privirea femeii se încețoșă de îndată în lacrimi. – Dacă vrei să mergi la ei – continuă regele – o să pun să fii escortată până la primul post de pază persan, împreună cu Phraates.

– Chiar dorești asta? – îl întrebă Barsines.

– Nu. Eu te vreau aici, cu mine, dar înțeleg că sufletul tău este în două locuri și că, din cauza asta, nu vei putea fi niciodată fericită.

Barsines îi mângâie fața și părul, apoi spuse: – Sunt femeia ta și voi rămâne cu tine.

– Dacă ești femeia mea, fă-mă, atunci, să uit de orice în noaptea asta dinaintea bătăliei, mângâie-mă așa cum n-ai mai făcut-o niciodată cu vreun alt bărbat, oferă-mi toată plăcerea pe care mi-o poți da. Mâine s-ar putea ca din mine să nu mai rămână decât un pumn de cenușă. – Și, fără a mai aștepta ca ea să-i răspundă, începu să-i sărute

gâtul și sânii, să-i mângâie pântecele și coapsele, atrăgând-o spre el cu o forță irezistibilă.

Barsines simți că fierbințeala pielii lui creștea, devenind ca o adevărată febră, simți parfumul părului lui și mirosul ca de mosc al corpului, lăsându-se pradă valului de dorință care îi alerga pe sub piele, accelerându-i bătăile inimii și respirația.

Lăsă să cadă de pe ea toate veșmintele, în timp ce el continua s-o mângâie și să-i sărute tot corpul, apoi îl dezbrăcă și pe el, fără să mai aibă nici o reținere. Îi sărută lacom buzele și pieptul și-l trase, gol cum era, împreună cu ea pe covor. Îi mângâie pântecele și coapsele, îl sărută cu o patimă crescândă până trezi în el cea mai arzătoare dorință. Bărbatul o atrase sub el și o pătrunse cu toată forța, ca și cum ar fi fost ultima dată când se mai putea bucura de corpul și de dragostea ei și văzu ochii femeii plini de lumină, fața transfigurată de o plăcere din ce în ce mai intensă și mai arzătoare, îi simți mâinile și unghiile care i se înfigeau în carnea umerilor și a spinării și o auzi în cele din urmă strigând, pradă delirului unei plăceri fără margini, cea pe care numai zeii o pot da muritorilor.

Se răsturnă sleit de puteri pe covorul moale, în timp ce ea continua să-l sărute și să-l mângâie cu o dăruire totală și pătimașă, într-o uitare deplină. Alexandru răspunse o vreme sărutărilor ei, apoi, cu o ultimă mângâiere, se îndepărtă de ea și se ridică.

– Dormi cu mine, te rog – spuse Barsines.

– Nu pot. Oamenii mei trebuie să mă găsească mâine în singurătatea dinaintea încercării supreme. Santinelele care vor încheia ultimul schimb de pază vor trebui să știe că au vegheat în noapte asupra singurătății regelui lor. Adio, Barsines. Dacă va fi să mor mâine, să nu mă plângi: este un privilegiu să mori pe câmpul de luptă, să scapi de o bătrânețe îndelungată și de slăbirea minții și a corpului, de o stingere înceată și continuă a luminii ochilor. Alătură-te

neamului tău și fiilor tăi și trăiește-ți liniștită viața, dar nu uita că ai fost iubită ca nici o altă femeie de pe lume.

Barsines îl mai sărută o ultimă oară înainte ca Alexandru să dispară dincolo de prag și nu avu curajul să-i spună că aștepta un copil de la el.

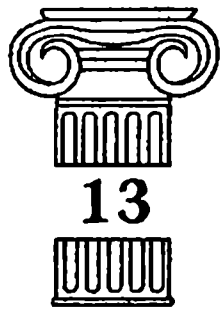

13

Generalul Parmenion fu acela care-l trezi, intrând el însuși în cortul său: – Măria Ta, e vremea să te trezești. – Era îmbrăcat în armura de luptă și Alexandru îl privi cu aceeași admirație dintotdeauna: chiar și la o vârstă atât de înaintată, bătrânul soldat era încă falnic și în putere ca un stejar. Regele se sculă și, înainte de a se îmbrăca, bău „cupa lui Nestor" pe care Leptine i-l pregătise din vreme. În timp ce două ordonanțe îl îmbrăcau și-i încheiau armura, alta îi aducea scutul și coiful strălucitor în formă de cap de leu cu botul larg deschis.

– Generale – începu Alexandru să vorbească – ziua aceasta se va afla sub semnul incertitudinii, mai ales în ce privește desfășurarea luptei pe aripa stângă. De aceea am hotărât să-ți încredințez comanda acestei laturi a formației noastre. Clito va comanda pe partea dreaptă.

„Vom porni cu aripile apropiate de centru, ca un șoim care se aruncă asupra prăzii. Vom continua să mergem până când ei vor încerca să ne oprească și vor împinge în față flancul lor drept. Atunci eu voi conduce șarja cavaleriei și voi împărți în două frontul lor de atac, dar, în timp ce eu voi lupta pe centru cu inamicul, tu, pe stânga, îl vei lovi prin flanc. Știu că vei rezista, știu că nu vei da înapoi pentru nimic în lume."

– Nu voi da înapoi, Măria Ta.

Alexandru clătină din cap. – Ești întotdeauna atât de protocolar și totuși, când eram copil, mă țineai pe genunchi.

Parmenion aprobă. – N-o să cedez, măi băiete, cât timp o să am viață în mine. Zeii să ne fie alături.

Când ieși, regele îl văzu pe Aristandru cum, în mijlocul taberei, sacrifica un animal și-l ardea ca jertfă. Fumul se târa la mică distanță de pământ, ca un șarpe lung și-și găsea cu greu drumul spre înaltul cerului.

– Ce spun augurii tăi, ghicitorule?

Aristandru se întoarse către el cu acea mișcare caracteristică amintindu-i atât de mult de tatăl său, Filip, și spuse:

– Va fi ziua cea mai grea din viața ta, Alexandru, dar vei învinge.

– Fie voia cerului ca tu să spui adevărul – răspunse regele și luă hățurile lui Ducipal care-i fusese adus tocmai atunci de un grăjdar. În tabără era o forfotă neînchipuită: peste tot răsunau ordine scurte, escadroanele de cavalerie se încolonau, unitățile de infanterie se așezau în ordinea de marș. Alexandru încălecă dintr-o săritură, dădu pinteni calului și ajunse în fruntea Vârfului, cu călăreții într-o formație perfectă, iar lângă el se postă Hefestion. În spatele lui veni Leonatos, acoperit aproape cu totul de armura lui de fier, cu securea lui enormă în mână, având-l alături pe Ptolemeu. În spatele lor, Lisimah, Seleucos și Filotas precedau restul escadronului și alte unități ale cavaleriei *eterilor*. În fața tuturor și pe aripa stângă alergau pe jos tracii și agrienii, apoi urmau, tot pe stânga batalioanele falangei și un detașament de cercetași conduși de comandanții lor: Koinos, în fruntea primului batalion, apoi Perdicas, Meleagru, Simmias și Polysperchon. Crater, ultimul îi comanda pe tesalieni. Pe flancul drept, se aflau deja în ordine de marș cele opt batalioane ale aliaților greci, urmați de o coloană lungă de pedestrași traci și triballi care se prelungea până dincolo de zona cortului regal și a depozitelor de alimente.

Regele ridică mâna și trâmbițele dădură semnalul de pornire. Vârful se puse în mișcare urmându-l pe Alexandru care-i conduse pe călăreți spre marginea taberei. Atunci,

anunțată de sunetele cornului de război, apăru armata Marelui Rege, nesfârșită, înșirată pe un front enorm, având în frunte sute de steaguri și de prapuri și soarele care răsărea chiar în acele clipe făcea să scânteieze, în norul de praf care se ridica, sclipirile metalice ale armelor, ca niște fulgere dintr-un nor aducător de furtună.

Leonatos își petrecu privirea de la un capăt la altul al imensei formații și murmură printre dinți: – Pe marele Zeus! – Dar regele nu dădea nici un semn de mirare în fața acelui spectacol grandios și continua să înainteze la pas, ținând în dreptul pieptului frâul lui Ducipal care-și arcuia grumazul puternic și strălucitor, sforăia și-și mușca zăbala.

În urma lui, întreaga armată începea să se desfășoare, escadron după escadron, batalion după batalion, în sunetul ritmic al tobelor, în pasul cadențat al luptătorilor și în tropotul nervos al cailor. În stânga lor se deschidea întinderea netedă care-i despărțea de frontul persan ce înainta fără oprire și Alexandru continua să se abată spre dreapta pentru a ajunge la o porțiune de teren mai ondulată și mai accidentată.

Inamicii își dădură seama imediat de intențiile lui. Se auzi, înfundat și prelungit sunetul cornului de luptă și întreaga aripă stângă a persanilor, călărețiii sciți și bactrieni, începu o manevră de ocolire. Alexandru făcu un semn și arcașii agrieni călări alergară în întâmpinarea călăreților inamici aruncând asupra lor roiuri dese de săgeți, apoi trimise și un escadron de *eteri* ca să oprească înaintarea dușmană, în timp ce el, în fruntea Vârfului, continua să înainteze la pas cu un calm incredibil. Doar cei care se aflau foarte aproape de el puteau observa din când în când un tremur al pleoapelor și sudoarea care îi brobona tâmplele.

Eterii șarjară și străbătură foarte repede distanța care-i despărțea de valul năvalnic al călăreților asiatici. Ciocnirea fu înspăimântătoare: sute de cai se rostogoliră la pământ, sute de călăreți din ambele tabere se încleștară într-o luptă

pe viață și pe moarte și imediat, deși răniți sau loviți, se învălmășiră cu toții printre picioarele cailor, în iadul de praf, de nechezături și de urlete care-i înconjura din toate părțile. Se înălță un nor de praf care acoperi aproape complet câmpul de luptă, așa încât nu se mai putea distinge ce se întâmpla și care era rezultatul primei faze a confruntării. O parte dintre agrieni, terminându-și săgețile, puseseră mâna pe cuțitele ascuțite ca briciul și se aruncaseră din nou în luptă mânați de instinctele lor barbare, încleștându-se corp la corp cu călărețiii inamici care treceau ca niște fantome prin negura deasă.

Chemări grăbite de trâmbiță răsunară în acele clipe din stânga și Leonatos îl atinse pe umăr pe Alexandru. – Pe toți zeii din cer, privește! Carele, carele cu seceri! – Dar regele nu catadicsi să-i răspundă.

De pe centrul formației persane, îngrozitoarele mașini se mișcau atacând flancul stâng al macedonenilor. Perdicas, care le observase imediat, începu să strige: – Fiți atenți, flăcăi! Fiți atenți!

Chiar în acel moment, însă, un grup de călăreți dușmani porni într-un galop nebunesc târând după ei legături de nuiele care stârniră, la mică distanță de frontul macedonean, o perdea deasă de praf ce ascunse vederii carele. Doar din când în când razele soarelui mai reușeau să scoată sclipiri sinistre de pe secerele care se învârteau ametitor pe butucul roților sau despicau aerul fiind fixate pe marginile carelor sau la capătul oiștilor.

Perdicas și ceilalți comandanți ordonară trâmbițașilor să sune alarma pentru ca pedestrașii aflați în plin marș să se dea la o parte îndată ce carele ar fi ieșit din norul de praf, dar, când aceasta se întâmplă, se aflau la o distanță de mai puțin de un stadiu și nu reușiră cu toții să reacționeze la semnalele înălțate pe prăjini înalte de comandanții lor. În unele locuri, frontul se deschise și carele trecură nestingherite, dar în altele intrară din plin în rândurile macedonene

secerându-i pe soldați ca pe niște spice, făcând să se rostogolească la pământ capete retezate, cu ochii încă larg deschiși și uluiți. Mulți fură atinși la picioare de secerele rotative fixate pe butucul roților și mutilați îngrozitor, alții, loviți în plin de cai în cursa lor dezlănțuită, fură sfărâmați sub copite și zdrobiți de cercurile de fier ale roților. Armata continuă, însă, să înainteze în urma lui Alexandru, menținând o direcție oblică. Parcurseseră deja mai bine de o treime din câmpia care, la ordinele lui Darius, fusese netezită pentru a permite carelor și cailor săi să prindă viteză și continuau să mărșăluiască în pas cadențat, în ritmul obsedant al tobelor.

Al doilea detașament de arcași agrieni își aruncă săgețile asupra carelor de luptă, decimându-i pe vizitii, alții, călări, porniră pe urmele celor care trecuseră printre rândurile macedonenilor pentru a-i doborî cu lovituri de suliță. Între timp, însă, în punctul cel mai avansat, cavaleria grea scită și bactriană, condusă de Bessos, respingea escadroanele de *eteri*, mult inferioare ca număr, și începea, printr-o manevră largă, să învăluie aripa dreaptă unde luptau aliații greci care, îndată ce-i văzură pe călăreții barbari înaintând rapid către ei, strigară din toată puterea:

Alalalài!

și strânseră rândurile, om lângă om, formând un adevărat zid de scuturi și de lănci. În învălmășeala aceea de urlete și de nechezături, Alexandru îl îndemnă pe Ducipal să meargă ceva mai repede pe câmpul de luptă. Alături de el, un stegar înălța steagul argeazilor, roșu aprins cu steaua de aur strălucind în razele soarelui care se înălțase pe cer.

Alte semnale de trâmbiță veniră din dreapta și un alt val de călăreți parți, hircani și mezi porniră înainte cu toată viteza izbind batalioanele lui Perdicas și Meleagru, precum și în cele din spate, ale lui Simmias și Parmenion. Îi conducea Mazeus în persoană! Năvăliră printre rândurile

infanteriei și se abătură ca viitura unui râu către tabără. Parmenion îi strigă lui Crater: – Oprește-i! Aruncă-i în luptă pe tesalieni! – Și Crater îl ascultă. Făcu un semn trâmbițașului și acesta dădu semnalul de șarjă pentru cele două escadroane de cavalerie tesaliană care înaintau separat pe aripa stângă, ca o ultimă rezervă. Tesalienii parcurseră distanța până la trupele lui Mazeus angajându-se într-o luptă furibundă și Parmenion mai trimise și un detașament de scutieri și de cercetași ca să-i ajute.

– Încearcă să elibereze familia regală! – strigă el. – Opriți-i cu orice preț! – În clipele acelea, partea din spate a flancului stâng era o învălmășeală cumplită de oameni și de cai încleștați într-o luptă pe viață și pe moarte în care luptătorii încercau să-și rănească adversarii cât mai grav, disputându-și cu o îndârjire sălbatică fiecare palmă de pământ.

Alexandru auzi sunetul disperat al trâmbițelor, dar nu se întoarse. Îl privi pe stegar și-i făcu semn să ridice și mai mult steagul pentru ca toți oamenii săi să-l poată vedea. Scoase, apoi, strigătul lui de luptă, atât de puternic și de ascuțit încât domină larma bătăliei care se dădea în toate părțile. Ducipal bătu din copite, necheză și, îndemnat de strigătele tot mai puternice ale regelui, porni într-o șarjă furibundă lovind pământul cu potcoavele de bronz, sforăind ca o fiară sălbatică. Călăreții din Vârf zburară în urma lui într-un galop nimicitor. Cinci escadroane de *eteri* porniră și ele pe urmele Vârfului, într-o formație ca un triunghi, către locul în care centrul persan rămăsese izolat de aripa dreaptă inamică lansată într-o manevră largă de învăluire.

– Înainte! – striga Alexandru. – Înainte! – scoțând sabia din teacă, el se avântă asupra unei laturi a gărzii Nemuritorilor care apăra carul de luptă al împăratului. Întreaga cavalerie macedoneană porni pe urmele lui zdrobindu-i pe toți cei care încercau să i se opună. Viteza cu care alerga Ducipal era atât de mare și animalul era atât de greu, încât oricine era lovit, chiar și dintr-o latură, se prăvălea la

pământ sub forța și greutatea giganticului armăsar acoperit cu o armură din piele și bronz. Condus de rege, Vârful făcu un ocol larg, apoi formă un front mai larg, pe patru rânduri având pe margini escadroanele de *eteri* și se năpusti aidoma unei avalanșe de fier asupra flancului și spatelui centrului persan.

Între timp, însă, tabăra macedoneană părea pierdută și cavalerii mezi și kissei ai lui Mazeus erau peste tot, punând foc corturilor, distrugând orice întâlneau în cale, în timp ce un alt grup se îndrepta spre locul unde se aflau femeile. Tesalienii luptau ca niște lei, dar, inferiori ca număr, începură să dea înapoi sub presiunea detașamentelor de hircani. Parmenion nu-și mai dădea seama care ar putea fi soarta bătăliei și lupta el însuși cu spada și cu scutul ca un tânăr în plină putere. Deodată, văzând un curier care trecea pe lângă el, îi strigă: – Fugi! Fugi la Alexandru și spune-i că nu mai putem, că avem nevoie de ajutor! Îndată! Du-te! Aleargă! – Și omul porni ca o nălucă pe calul său. Sări peste care răsturnate și peste stâlpi scoși din pământ și arși, trecu printre războinicii încăierați și ajunse pe porțiunea din mijloc care rămăsese încă liberă, îndemnându-și calul către locul în care se zărea din depărtare steagul argeazilor printre cetele de oamenii care se luptau.

Lovită în plin dintr-o parte și din spate, garda lui Darius, susținută de un mare număr de mercenari greci, rezistă cu curaj, dar fu în curând copleșită de atacul nimicitor al oamenilor lui Alexandru. Alături de rege, Hefestion lupta cu o lance groasă din lemn de frasin străpungându-i pe toți cei care se îndreptau către ei, Leonatos învârtea în jurul capului securea lui mare deja înroșită de sânge, iar Ptolemeu și Lisimah loveau năpraznic cu sabia și cu spada tracă apărând flancurile și respingând contraatacul înverșunat al mercenarilor greci și al Nemuritorilor persani. Lupta continua cu îndârjire pentru că nimeni nu vroia să cedeze, gândind că aceea era ultima posibilitate de a respinge inamicul și de a-și salva viața și patria.

Pe latura dreaptă, cavaleria lui Bessos era aproape înfrântă de infanteria grea grecească, dar continua să atace fără încetare, în valuri, ca talazurile care se sparg de stâncile de pe mal. Unitățile din margine, ocolind frontul grecilor, luptau împotriva tracilor care apărau partea dreaptă a taberei, aflată acum aproape în totalitate în mâna dușmanului.

Între timp, pe aripa stângă situația era disperată. Parmenion și soldații săi erau aproape încercuiți, dar Perdicas, Meleagru și ceilalți nu le puteau veni în ajutor pentru că primiseră semnalul de a ataca frontal centrul lui Darius, cu lăncile îndreptate în față, iar cavaleria regelui continua să amenințe din spate și dintr-o parte.

Mazeus ajunse la cortul reginei-mamă și îngenunche gâfâind: – Mare Mamă – spuse el – repede, urmați-mă! Acum sau niciodată îți vei putea recăpăta libertatea și puterea, ajungând alături de augustul tău fiu!

Regina, însă, nu se mișcă din loc. Rămase așezată pe tronul său, nemișcată. – Nu pot veni cu tine. Sunt prea bătrână ca să mai călăresc. Lasă-mă aici ca să văd cum se va sfârși această zi, după cum va vrea Ahura Mazda. Du-te, nu mai pierde timpul cu mine! Ia-le cu tine, dacă poți, pe femeile din haremul regal și pe copiii lor.

Mazeus o mai rugă încă o dată: – Te implor, Mare Mamă, te implor! – Totul fu, însă, zadarnic.

Prin aproapiere, un războinic foarte tânăr năvălea într-un alt cort, cel în care Barsines aștepta și ea sfârșitul acestei lupte îngrozitoare. Își scoase coiful lăsând să i se vadă părul strălucitor și strigă: – Mamă! Repede! Am venit să te eliberez! Iute, vino aici! Ia un cal și hai să plecăm! Unde este fratele meu?

– Eteocles! – strigă Barsines tulburată de o asemenea vizită. – Fiul meu! – Și alergă în întâmpinarea lui ca să-l îmbrățișeze, dar în aceeași clipă doi agrieni veniră în grabă ținând în mâini cuțitele lor lungi: li se ordonase ca nimeni să nu fie lăsat s-o atingă pe femeia lui Alexandru. Eteocles

încercă să se apere de ei trăgând din teacă sabia tatălui său, dar nu era decât un băiețandru și loviturile sale nu aveau suficientă forță. Unul dintre agrieni îl tăie la braț și-l făcu să scape sabia din mână, în timp ce celălalt se pregătea să-i dea o lovitură mortală. Barsines se aruncă spre ei strigând: – Nu! E fiul meu! – și primi drept în piept lama cuțitului, prăbușindu-se fără viață la pământ. Eteocles, deși rănit, se aruncă asupra dușmanilor și încercă să ia de pe jos un pumnal cu care vru să lovească, dar adversarul său se feri de lovitură și răspunse cu o precizie ucigătoare. Băiatul se prăvăli peste corpul neînsuflețit al mamei sale dându-și acolo ultima suflare.

Curajoșii luptători tesalieni fuseseră de-acum scoși din tabără și trupele lui Mazeus se pregăteau să se îndrepte spre mijlocul câmpului de luptă ca să atace din spate infanteria *eterilor* și tracii care încă mai rezistau atacului din partea călăreților lui Bessos. Ei credeau deja că bătălia era câștigată, când, deodată, răsună semnalul unei trâmbițe și apoi se auzi strigătul mai multor mii de soldați.

Alalalài!

Pe drumul care venea dinspre fluviu soseau chiar în acel moment trei escadroane de cavalerie tesaliană și macedoneană înrolați de curând, care trecuseră vadul noaptea. Crater, rănit la un braț și sleit de puteri, îndată ce-i văzu apucă un steag și-l flutură ca să fie văzut, strigând: – Soldați, la mine! – Prinse din fugă hățurile unui cal rămas fără călăreț, care trecea prin apropierea sa, sări în șa și le ieși în întâmpinare. Se răsfiraseră pe un front larg și înaintau în pas de atac. Crater se puse în fruntea lor conducându-i împotriva mezilor și hircanilor, împotriva kisseilor și a asirienilor lui Mazeus și angajându-se din nou într-o luptă pe viață și pe moarte.

Soarta bătăliei începea să se schimbe: Alexandru înainta tot mai amenințător spre centrul dispozitivului dușman și

putea acum să-l vadă pe Darius în carul său de luptă. Regele macedonean trase de la oblâncul șeii o suliță și ținti. Apărat de camarazii săi, o aruncă din toate puterile, dar nu-l nimeri pe Darius, ci pe vizitiul său care căzu străpuns la pământ. Caii începură să alerge în voia lor către marginea de nord a câmpului de luptă și regele persan, apucând hățurile, îi biciuia mânându-i în galop afară din luptă. Nemuritorii, nepăsători la fuga regelui lor, continuară să lupte cu o îndârjire incredibilă știind foarte bine că, oricum, nu mai aveau nici o scăpare și doar spre după-amiază începură să cedeze, sleiți de puteri. Răspândindu-se vestea că Marele Rege era mort, multe alte grupuri o luară la fugă. Bessos fu ajuns din urmă de un curier care-l anunță că Darius părăsise câmpul de luptă și încetă imediat atacurile asupra grecilor de pe aripa stângă. Temându-se ca tiara imperială să nu cadă în mâinile macedonenilor, porni în galop cu călăreții săi pe urmele regelui fugar, poate pentru a-l apăra, poate pentru a deveni, profitând de întorsătura pe care o luau lucrurile, singurul stăpân al propriului destin. În această situație, Mazeus, care crezuse că se afla la un pas de victorie, strâns ca într-o menghină între tesalienii și macedonenii veniți ca întăriri și batalioanele lui Perdicas și ale lui Parmenion care începuseră să contraatace, încercuit din toate părțile, capitulă.

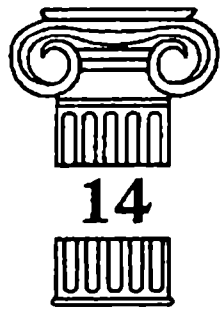

14

Alexandru trecea călare printre ruinele taberei sale, printre incendii și distrugeri, prin fumul acru care plutea în aerul apăsător și fără nici o adiere de vânt. Căuta cortul lui Barsines și, până să-l găsească, auzi plânsul unui copil: Phraates jelea alături de corpurile mamei și fratelui său, îmbrățișându-le de parcă și dincolo de viață ar fi vrut să se afle împreună.

Regele descălecă și se apropie, parcă nevenindu-i să creadă: – Oh, pe toți zeii! – strigă el cu ochii plini de lacrimi. – De ce, de ce oare ființe nevinovate au parte de o soartă atât de crudă?

Îngenunche lângă cele două corpuri însângerate, îl întoarse pe Eteocles cu fața în sus ca să pară doar adormit și-l acoperi cu mantia sa, apoi se apropie de Barsines, dădu la o parte șuvițele de păr care-i acopereau chipul și-i mângâie cu gingășie fruntea. Ochii ei, încă deschiși, mai păstrau ultimele luciri ale lacrimilor și părea că privesc undeva departe spre un punct de pe cer unde n-ar fi putut ajunge urletele de furie, de ură și de groază: în privirea ei parcă era un vis în care-și aflase mângâierea și care-i fusese refuzat într-o clipă, din voința zeilor.

În tăcerea parcă nefirească așternută peste tabăra distrusă, plânsul deznădăjduit al băiatului era și mai sfâșietor. Alexandru se întoarse către el și-l văzu plângând în hohote cu fața ascunsă în palme.

– Nu plânge – îi spuse. – Tu, fiul lui Memnon din Rodos, nu plânge. Fii tare, băiete, curaj!

Phraates continua să repete printre lacrimi: – De ce a murit mama? De ce a murit fratele meu? Și la asemenea întrebări nici el, cel mai puternic rege de pe pământ, nu putea da vreun răspuns. Nu putu decât să-l întrebe pe băiat: – Spune-mi cine ți-a ucis mama, Phraates, și am să răzbun moartea ei. Spune-mi, te rog.

Băiatul încercă să răspundă printre lacrimi și-i arătă spre un grup de agrieni care jefuiau cadavrul unui călăreț persan. Alexandru înțelese. Își dădu seama cu amărăciune că tocmai ordinul său ca Barsines să fie apărată cu orice preț dusese la moartea ei și la uciderea băiatului.

Un grup de brancardieri, însoțit de un detașament de *pezeteri*, care treceau pe acolo adunând morții se apropie ca să ia corpul lui Eteocles, dar, când soldații vrură să ia și corpul lui Barsines regele îi dădu la o parte. O ridică el însuși pe brațe și o duse într-un cort care, ca prin minune, rămăsese neatins de foc. O așeză încetișor pe pat, îi aranjă părul, îi mângâie obrajii palizi, sărută pentru ultima oară buzele ei fără viață. Apoi îi închise ochii: era încă la fel de frumoasă și părea că abia cu puțin timp înainte adormise. Îi murmură la ureche: – Dormi în pace, dragostea mea. – Îl luă apoi de mână pe Phraates și ieși.

Între timp, soldații se întorseseră de pe câmpul de luptă și, de peste tot, se auzeau strigătele lor de victorie. Prizonierii erau adunați într-un țarc, grecii de o parte și barbarii de alta. – Sosi și Hefestion care-l îmbrățișă pe rege: – Îmi pare tare rău de ea și de fiul ei: o nenorocire care s-ar fi putut evita. Este clar că Mazeus avea misiunea să înfrângă rezistența flancului nostru stâng și să elibereze familia lui Darius. Și n-a lipsit mult ca să reușească: Parmenion este rănit, de asemenea Perdicas și Crater și avem un număr mare de morți.

Între timp, femeile din haremul Marelui Rege, cu copiii lor și cu regina-mamă erau conduse într-un loc mai liniștit

unde fusese înălțat un cort pentru ele. Nu departe de ele, Hefestion îl zări și pe Calistene, urmat de doi servitori care cărau coșurile cu papirusuri și lada cu efectele lui personale.

Alexandru îl salută printr-un semn cu mâna și, îndreptându-se din nou spre prietenul său, îl întrebă: – Câți?

– Mulți. Cel puțin două mii, dacă nu mai mulți, dar și persanii au suferit pierderi masive. Sunt mii și mii de cadavre împrăștiate pe câmp și alții vor fi uciși de cavaleria noastră care-i fugărește.

– Darius?

– A fugit împreună cu Bessos, probabil către Susa sau Persepolis, nu știu. L-am prins, însă, pe Mazeus.

Alexandru cugetă o clipă, apoi întrebă: – Se știe ceva despre Artabazos?

– Mi se pare că l-am văzut și pe el printre prizonierii persani de vază. Ar trebui să se afle împreună cu Mazeus, dacă nu mă înșel.

– Du-mă la el.

– Dar, Alexandru, oamenii te așteaptă ca să te aclame, ca să te audă cum le lauzi vitejia... S-au bătut ca niște lei.

– Du-mă la el, Hefestion, și dă ordin să se ocupe cineva și de ei – spuse el arătând spre corpurile lui Barsines și al lui Eteocles, pe care brancardierii îl așezau în acel moment lângă mama sa. Apoi, i se adresă lui Phraates: – Vino, copile.

Șefii persani, satrapi, generali și rude ale Marelui Rege fuseseră adunați din ordinul lui Eumene într-un loc aflat la oarecare depărtare de câmpul de luptă și adăpostiți în cortul cel mare în care se țineau consiliile de război. Secretarul mai poruncise ca aceia care erau răniți să fie îngrijiți de medicii și de chirurgii armatei, deși aceștia erau ocupați și cu sutele de răniți macedoneni aflați încă pe câmpul de luptă.

Alexandru intră în cort și toți își plecară capetele, dar unul dintre ei veni spre el, se aplecă până ce aproape atinse pământul cu fruntea și apoi își puse mâna stângă pe buze pentru a-i trimite o sărutare.

– Ce-i asta? – îl întrebă Alexandru pe Eumene.

– Sărutul ritual persan rezervat numai împăratului. Noi, grecii, îl numim *proskynesis*. Înseamnă că acești oameni te recunosc drept suveranul lor legitim, Marele Rege al Regilor.

În tot acest timp, Alexandru îl ținuse mereu de mână pe copil și căuta printre cei de față o anumită persoană. La un moment dat, spuse: – Băiatul acesta se numește Phraates și este fiul lui Memnon din Rodos și al lui Barsines. Din cauza războiului, și-a pierdut ambii părinți și pe fratele său Eteocles. – În timp ce rostea aceste cuvinte, văzu că ochii unui demnitar bătrân, aflat mai spre fundul cortului, se umpluseră de lacrimi și înțelese că acela era omul pe care-l căuta. – Eu sperам – continuă el – ca printre voi să se afle bunicul lui, satrapul Artabazos, singurul rămas în viață dintre membrii familiei și el să aibă grijă de acest copil.

Bătrânul veni în față și spuse în persană: – Eu sunt bunicul băiatului: dacă vrei, dă-mi-l mie.

Îndată ce tălmaciul traduse cuvintele lui Artabazos, Alexandru se aplecă spre Phraates care-și ștergea lacrimile cu mâneca hainei. – Uite, bunicul tău este aici. Du-te la el.

Băiatul îl privi cu ochii încă în lacrimi și cu fața murdară de praf și șopti: – Mulțumesc. – Alergă apoi către bătrân care îngenunche și-l strânse la piept. Toți cei de față amuțiră, se dădură înapoi cu câțiva pași către peretele din spate al cortului și, timp de câteva minute, nu se auziră decât sughițurile copilului și plânsul molcom al bătrânului satrap. Alexandru era și el emoționat la culme și se întoarse către Eumene: – Lasă-i să-și aline durerea, apoi organizează funeraliile lui Barsines după dorința tatălui său și spune-i acestuia că va fi păstrat în funcție ca guvernator al Panphiliei, că-și va păstra toate drepturile și proprietățile pe care le avea și că-l va putea crește și educa pe băiat după cum va considera nimerit.

O altă persoană îi atrase atenția: un luptător împovărat de ani care mai purta încă armură, iar pe față și pe corp i se mai vedeau urmele bătăliei de curând încheiate.

– Acela este Mazeus – îi șopti la ureche Eumene. Alexandru îi spuse și el ceva, tot în șoaptă, și ieși.

Se întoarse în tabără fiind întâmpinat de uralele întregii armate, înșirată pe trei rânduri, și ale ofițerilor pe jos și călări. Parmenion, deși rănit, comandă prezentarea onorului și *eterii* înălțară lăncile, în timp ce *pezeterii* ridicară lungile sarise care se loviră între ele cu un zgomot puternic. Se aflau acolo și prietenii săi care-l salutau entuziaști; Crater și Perdicas își purtau cu mândrie rănile căpătate pe câmpul de luptă.

Regele îl conduse pe Ducipal pe o mică ridicătură de pământ și de pe acel podium natural le vorbi ce să le mulțumească și să-i salute. – Soldați! – strigă el și se făcu dintr-o dată o tăcere desăvârșită în care nu se mai auzea decât pârâitul slab al ultimelor focuri care încă mai ardeau ici-colo. – Soldați, stă să se însereze și, așa cum v-am promis, suntem învingători!

Un adevărat vacarm de glasuri se auzi de la un capăt la altul al taberei și un strigăt puternic și ritmic se înălță din ce în ce mai impunător și clar, însoțit de zgomotul armelor ciocnite între ele, îndreptându-se către cer:

Aléxandre! Aléxandre! Aléxandre!

– Vreau să le mulțumesc prietenilor noștri tesalieni și celorlalți călăreți macedoneni care au sosit în ultima clipă, de dincolo de mare, ca să ia parte la lupta de astăzi și să-i decidă soarta. Vă așteptam cu mare nerăbdare, dragii mei soldați! – Tesalienii și recruții din noile escadroane răspunseră cu un val de ovații. – Vreau să mulțumesc, de asemenea, aliaților noștri greci care au luptat cu succes pe aripa dreaptă: știu că n-a fost ușor! Grecii începură să bată ritmic cu săbiile în scuturi. – Acum – continuă el – întreaga Asie este a noastră, cu toate comorile și minunățiile sale: nu există faptă de arme din care să nu ieșim învingători, nu

este minune pe care să n-o putem îndeplini, nu există hotare peste care să nu trecem. Eu vă voi conduce până la capătul lumii. Sunteți gata să mă urmați, soldați?

– Suntem gata, Măria Ta! – strigară într-un glas pedestrașii și călărețiii ridicându-și și coborându-și lăncile.

– Ascultați-mă, atunci! Vom merge acum la Babilonia pentru ca să vedeți orașul cel mai mare și mai frumos din lume și pentru ca să vă bucurați de odihna pe care o meritați după atâta trudă. Nu vom continua, apoi, marșul și nu ne vom opri până ce nu vom ajunge pe malul Oceanului cel mare.

Se simți o adiere de vânt care, curând, se înteți, ridicând norișori de praf și făcând să unduiască penele de pe coifuri, un vânt care părea să vină de undeva de foarte departe, aducând cu el voci abia șoptite și aproape uitate. Regele înțelese nostalgia care-i cuprindea pe oamenii săi în acele ceasuri de seară, înțelese tulburarea cu care-i ascultau cuvintele și le mai spuse: – Vă înțeleg, știu că v-ați lăsat acasă soțiile și copiii și că vă este dor de ei, dar Marele Rege încă nu este învins: s-a retras în ținuturile cele mai îndepărtate ale imperiului său gândindu-se poate că noi nu vom îndrăzni să-l urmărim până acolo. Se înșală, însă! Dacă vreunul dintre voi dorește să se întoarcă acasă, nu-l voi mustra, dar, dacă veți prefera să mă urmați, eu voi fi mândru să mă aflu în fruntea unor bărbați ca voi. Începând chiar de mâine, Eumene va împărți fiecăruia câte trei mii de drahme și veți mai primi mulți alți bani când vom cuceri și celelalte capitale în care se află comori imense. La Babilonia vom rămâne treizeci de zile și vom avea timp să medităm profund la ceea ce va urma. Eumene va face după aceea apelul pentru a putea afla cine se va întoarce acasă și cine va dori să mă urmeze în această nouă campanie. Rupeți acum rândurile, soldați, și pregătiți-vă pentru că mâine vom porni din nou la drum.

Armata izbucni într-un nou val de aclamații frenetice, în timp ce Alexandru îl îndemna cu călcâiele pe Ducipal,

trecând din nou în galop printre șirurile de soldați. Le făcu un semn prietenilor săi și aceștia veniră după el spre tabăra persană, supravegheată cu strictețe de soldații ce făceau parte din Vârf împreună cu un detașament de cercetași agrieni.

Cortul regal era, dacă se putea spune așa, mai bogat și mai somptuos decât ceea ce putuseră vedea la Issus, dar servitorii erau într-un număr mult mai redus. Fură găsiți acolo peste două sute de talanți în monede de aur și de argint din care trebuiau plătite salariile mercenarilor și ale trupelor angajate de curând și Eumene se apucă imediat să inventarieze totul.

Regele se așeză pe un scaun, îi invită și pe prietenii săi să ia loc, dădu apoi ordin servitorilor să le aducă de mâncare și gustă și el câte ceva.

Leonatos scoase un mârâit: – Băieți, nu-mi vine să cred: azi era cât pe ce s-o încurcăm. Mai ales când ei au năvălit pe partea lui Parmenion, Bessos îi înconjura din dreapta pe greci, iar noi ne aflam la mijloc ca niște tâmpiți.

– Iată care era surpriza pe care v-o pregăteam – interveni Seleucos. – Trupele de întărire din Macedonia și din Tesalia. Dar de unde puteai ști că vor sosi exact la timp? O oră mai târziu și...

– Am fi fost cu toții înșirați pe câte o țeapă, cu corbii găinățându-se în creștet, așteptând să-ți ciugulească ochii și podoabele dintre picioare. Știți că aceste păsări încep întotdeauna de acolo? – continuă Leonatos.

– Mai termină! – îl întrerupse Alexandru. – N-am chef de asemenea baliverne. – Apoi, adresându-se lui Seleucos, continuă: – Generalul Antipatros pregătise totul cu mare grijă și încă de la Tyr eram informat despre mișcările din fiecare zi ale oamenilor noștri. Eram sigur că vor reuși să ajungă. Și, în orice caz, vom afla în curând și alte vești: așteptăm unele vizite.

– Nimic nu este sigur, tinere și strălucitor zeu – se auzi [illegible] în cort. – Ar fi fost de ajuns o ploaie

zdravănă în munți, noaptea trecută, și tesalienii și macedonenii tăi ar fi rămas cu buzele umflate pe malul celălalt al Tigrului, așteptând ca apele să scadă sau ca Darius să vă facă bucățele.

– Fă-te încoace, Eumolpos – strigă Alexandru recunoscând vocea iscoadei. – Trebuia să mă încred în promisiunea lui Mazeus? Atacul lui a fost cel mai periculos și n-a lipsit mult ca el să ne încercuiască din toate părțile.

– De ce nu-l întrebi pe el? – vru să știe Eumolpos intrând și aducându-l cu el pe omul pe care Alexandru îl văzuse în cortul prizonierilor. – Este aici. Așa cum ți-ai dorit.

Satrapul intră, se îndreptă spre suveran, se aplecă până atinse pământul cu fruntea, duse mâinile la buze și-i trimise un sărut.

– Văd că-mi aduci omagiul pe care-l aduceai fostului tău rege – remarcă Alexandru – dar, dacă aș fi crezut cele ce-mi spuneai, acum m-ar fi sfâșiat câinii și păsările de pradă.

Satrapul se ridică și-l întrebă într-o limbă greacă perfectă: – Pot să-ți răspund, Măria Ta?

– Sigur. Mai mult, luați loc amândoi pentru că trebuie să-mi explicați mai multe lucruri.

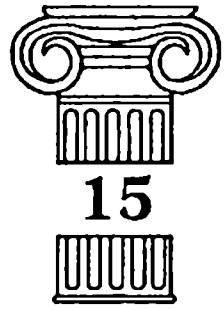

15

Discuția se prelungi până noaptea târziu și, în urma ei, rezultă că Mazeus dorise să-și respecte promisiunea făcută regelui Darius de a-i elibera familia și de aceea dăduse un atac atât de puternic asupra flancului stâng macedonean, doar că și-ar fi putut duce atacul cu mult dincolo de depozitul de provizii la care ajunsese și ar fi putut nimici formațiile falangei care mergea către centrul inamic, cu spatele la el.

– Și de ce n-ai făcut asta?– îl întrebă Alexandru.

– Pentru că nu putea – interveni Parmenion. – Noi eram încă în stare să luptăm și n-ar fi putut înainta decât dacă ne-ar fi ucis pe toți.

– Se poate, dar am putea discuta la nesfârșit despre asta. Răspunde la întrebarea mea, Mazeus.

– Mare Rege, eu sunt babilonean și babilonienii sunt vestiți în întreaga lume pentru priceperea lor de a citi în stele și în mișcările constelațiilor. Magii noștri au văzut că steaua ta strălucea mai puternic decât celelalte pe bolta cerească, acoperind-o complet pe cea a lui Darius. Nu puteam să mă opun semnelor pe care ni le trimitea cerul și pe care cel mai mare zeu al nostru, Marduk, ni le-a confirmat prin oracolul său din templul E-saggila, în Babilonia.

– Nu sunt prea sigur că-ți înțeleg până la capăt raționamentul, Mazeus – răspunse Alexandru – dar pot să-ți spun că, din câte știu și din câte am văzut, te-ai bătut cu mare curaj și cu devotament pentru rege și pentru familia sa.

Acesta este motivul pentru care vreau să te răsplătesc și nu pentru profețiile ciudate care ar fi oprit în ultimul moment atacul călăreților tăi.

„Vei fi, deci, menținut în funcția de satrap al Babiloniei și vei fi sprijinit de o garnizoană macedoneană pe care o voi lăsa acolo pentru a face ca autoritatea ta să fie respectată."

Era o soluție foarte abilă pentru a beneficia în continuare de serviciile unui bun administrator indigen, sub supravegherea unei autorități militare macedonene, arătându-și în același timp mărinimia. Eumene se arătă de acord printr-un semn al capului.

Mazeus făcu o plecăciune și mai adâncă decât cea de la început. – Asta înseamnă că sunt liber să mă întorc în Babilonia?

– Și la palatul tău de satrap. Chiar acum, dacă vrei, și împreună cu escorta ta personală.

Mazeus se ridică și, cu privirea în pământ, spuse: – Nu va exista nimic, de acum înainte, care să mă facă să nu-ți fiu credincios, așa cum îți jur acum, în fața zeilor și pe onoarea mea.

– Îți mulțumesc, Mazeus, și să mergem acum să ne odihnim: a fost o zi tare grea și mâine va trebui să luăm parte la ceremonia funebră pentru camarazii noștri căzuți în luptă.

Se ridicară cu toții și plecară călare spre tabără. Alexandru, însă, îl luă pe Ducipal de frâu și o porni pe jos. Eumolpos din Solis se ținu după el. – Te deranjează dacă fac și eu câțiva pași împreună cu tine?

– Câtuși de puțin. După o zi istovitoare ca asta, cel mai frumos este să mergi pe jos în liniștea serii.

– Am aflat de Barsines și de fiul ei: îmi pare nespus de rău. Te-am prevenit că băiatul se afla în tabăra lui Darius pentru că mă temeam de vreo faptă nesăbuită.

– Copiii rămân copii – răspunse Alexandru și, sub razele lunii, chipul său palid, încadrat de șuvițele de păr blond,

părea, parcă mai mult decât oricând, al unui băiețandru. – Băiatul a făcut ceea ce i se părea că este drept: a murit ca un erou, în floarea tinereții, și nu trebuie să-l compătimim. Nici o ființă umană nu poate accepta să trăiască atât timp cât nu știe ce-o va aștepta mâine. Ceea ce ne așteaptă poate fi infinit mai rău decât moartea: boli distrugătoare, schilodiri îngrozitoare, sclavie, torturi...

Eumolpos mergea în urma lui, potrivindu-și pasul după cel al lui Ducipal care, și el, își urma stăpânul. Alexandru își trecu degetele prin coama animalului. – N-a mai fost timp nici măcar să fie spălat și țesălat, bietul Ducipal.

– Sau poate că tu încă n-ai vrut să te desparți de un prieten care, astăzi, te-a ajutat să cucerești o lume întreagă.

– Așa este – admise Alexandru. Și nu mai adăugă nimic.

În clipa aceea, se auziră în depărtare gemete prelungi însoțite de sunetul tânguios al flautelor și se văzură pâlpâind torțe care se mișcau pe câmpie într-un fel de procesiune. Regele înțelese despre ce era vorba și o luă pe o scurtătură prin câmpia pustie pentru a ajunge din urmă convoiul care făcea un ocol larg spre o mică ridicătură de pământ în vârful căreia se înălța un morman de pietre. Eumolpos se opri șoptind: – Du-te, băiete, însoțește-o pe ultimul ei drum. – Și se îndreptă cu pasul său legănat spre tabăra macedoneană. Dinspre partea opusă, de dincolo de cortul lui Darius, începea să se audă croncănitul răgușit al corbilor și al altor păsări de pradă care coborau ca să se ospăteze în nesfârșita împărăție a morții.

Cortegiul ajunse în vârful colinei și cioclii așezară năsălia pe mormanul de pietre care fusese pregătit: un fel de „turn al tăcerii". Așezară în colțurile micului monument patru vase de ars mirodenii din care se ridica un norișor albăstrui de tămâie și, apoi, plecară.

Alexandru care rămăsese ascuns vederii până în clipa aceea, se apropie de corpul lui Barsines. Îmbălsămat și parfumat, acesta mai păstra intacte trăsăturile moartei și

ochii închiși dădeau impresia somnului. O îmbrăcaseră într-un veșmânt alb cu o etolă albastră, iar în jurul capului îi puseseră o coroană mică împletită din floricele galbene culese din deșert. Alexandru, singur cu ea, fu asaltat de amintiri. Îi revedea surâsul și lacrimile, îi simțea căldura corpului, mângâierile și sărutările și parcă nu-i venea să creadă că totul se sfârșise și că acel corp atât de frumos, lipsit acum de viață, era sortit dispariției. Își luă diadema de aur din păr și i-o strecură printre degete, apoi o sărută pentru ultima dată și se despărți de ea: – Rămâi cu bine, dragostea mea. N-am să te uit niciodată.

În pustietatea aceea, după ce se stinsese în urma sa vacarmul teribilei bătălii, amintirea vocii sale delicate, imaginea corpului ei pe care-l iubise atât de mult și pe care-l pierduse acum pentru vecie îi trezeau un sentiment de adâncă tulburare, de teamă aproape copilărească în fața umbrelor.

Pentru o clipă, se simți copleșit de durere amestecată cu o melancolie fierbinte și căzu plângând în genunchi, cu capul rezemat de pietrele mormântului, rostindu-i de mai multe ori numele. În cele din urmă, se ridică privind-o pentru ultima oară și, văzând-o atât de frumoasă, se încrâncenă la gândul că acel corp frumos urma să fie sfâșiat de câinii flămânzi și de păsările de pradă. Se întoarse în tabără și porunci să pună să i se înalțe un mic sanctuar din pietre cioplite în care să i se păstreze rămășițele pământești. Și abia când îl văzu terminat, dădu ordinul de plecare a armatei.

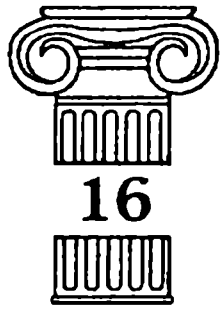

16

Porniră din nou la drum după ce-i îngropară pe soldații greci și macedoneni căzuți în luptă, pentru că nu putuseră găsi lemn suficient ca să ridice rugurile rituale. Căldura înăbușitoare și marele număr de leșuri persane în descompunere infectaseră atmosfera și câțiva soldați se îmbolnăviseră de friguri ciudate împotriva cărora nu exista nici un leac.

Ajunseră din nou la vadul de peste Tigru și trecură pe malul apusean al fluviului începând coborâșul spre Babilonia.

În cea de-a patra etapă, pe când treceau printr-un ținut numit Adiabenes, unul dintre ofițerii din escorta lui Mazeus veni la Alexandru ca să-l anunțe că, în acele locuri, putea vedea un fenomen neobișnuit: un izvor de țiței.

– Țiței? – întrebă regele. Și-și aminti de o zi la Mieza când, în fața elevilor săi, Aristotel dăduse foc țițeiului pe care-l primise din Asia într-o sticluță: nu uitase fumul des și mirosul său respingător. Își aminti și de focul pe care locuitorii din Tyr îl aruncaseră noaptea asupra asediatorilor macedoneni dând foc turnurilor de asalt și de duhoarea care mai persistase atunci chiar și a doua zi după această întâmplare. Merse totuși în urma ofițerului care-l conduse pe fundul unei mici văi unde ardea continuu un foc care ridica în aer o coloană de fum des. Totul împrejur era o baltă întinsă neagră și uleioasă, asemenea unei mlaștini cu sclipiri ciudate, în toate culorile curcubeului, emanând un

miros grozav de neplăcut. Calistene se afla deja acolo și umplea cu lichid câteva vase de sticlă.

– Vreau să i-l trimit unchiului Aristotel pentru experiențele lui.

– Dar ce este? – întrebă Alexandru.

– Hm, e greu de spus: gustul este cât se poate de scârbos, la fel mirosul și aspectul. Poate că este o zeamă, un fel de secreție a acestui pământ sub acțiunea razelor prea fierbinți ale soarelui. În orice caz, are, după cum știi calitatea de a arde, degajând o căldură puternică. Fii atent!

În acele momente, mai mulți soldați luaseră, la ordinul ofițerului lor, câteva burdufuri pline cu țiței și-l turnau formând două dâre paralele pe marginea drumeagului care ducea spre tabără. Apoi, ofițerul luă din mâna unuia dintre ei o feștilă aprinsă și dădu foc la capătul dârelor de lichid: două ziduri de flacără se ridicară imediat pe ambele părți ale drumului și se întinseră cu mare iuțeală către poarta taberei, lăsându-i pe toți cei de față cu gura căscată de uimire. Ciudata substanță arse mult timp după aceea ridicând spre cer două perdele de fum des și puturos și răspândind o dogoare puternică.

Alexandru dori imediat să facă o baie ca să scape de mirosul insuportabil care i se impregnase până și în păr, așa că, în timp ce Leptine îl îmbăia, începu să discute cu Hefestion, Ptolemeu, Calistene, cu noul său maseur, Atenofan, venit de la Atena, ca și cu ajutorul acestuia, un băiețandru numit Stefanos.

– După câte am văzut – spunea regele – țițeiul acesta poate fi folosit și ca o armă: închipuiți-vă ce efect ar avea dacă ar fi aruncat peste inamici!

– Am auzit că țițeiul nu este potrivit pentru o asemenea întrebuințare – interveni maseurul care, pe când era doar un băiețandru, luase câteva lecții de filozofie. – Asta pentru că produce un foc cu totul anormal. Focul, după cum știm cu toții, este un element eteric, ceresc, care se transmite prin

aer și dă căldură și lumină. Țițeiul, însă, provine din pământ și ia foc doar când se află pe un teren complet uscat, cum ar fi nisipul, sau pe unul prea umed și gras ca acela din sudul Babiloniei. Dacă se află pe altceva, de exemplu pe corpul omenesc, fără îndoială că n-ar putea lua foc niciodată.

– Am impresia că este o presupunere greșită – obiectă Calistene. – E greu să aplici categorii ale spiritului la manifestări fizice diferite care iau naștere din componente întâmplătoare și, în plus...

– Eu sunt sigur de ceea ce spun – insistă Atenofan în timp ce Alexandru ieșea din cada de baie și Leptine îl ștergea cu o pânză de in – și ajutorul meu, Stefanos, l-a auzit cu urechile lui pe învățătorul meu, sofistul Ermipos, susținând o asemenea teorie.

– Eu sunt atât de sigur încât sunt gata să v-o demonstrez eu însumi, aici, în fața tuturor – exclamă tinerelul, poate pentru a atrage asupra sa atenția și bunăvoința lui Alexandru.

– Cred că nu merită să ne batem capul cu asta – spuse regele. – Ar fi mai bine s-o lăsăm baltă.

Băiatul insistă, însă, încurajat și de Atenofan care continua să-și susțină teoriile filozofice. Zis și făcut, trimiseră un servitor să aducă puțin țiței și tânărul Stefanos începu să se ungă cu el pe corp, de parcă ar fi fost ulei de măsline.

– Acum – anunță Atenofan luând în mână o lampă – vă voi demonstra că, pe un corp omenesc obișnuit, țițeiul nu poate lua foc. – Și apropie flacăra de pielea băiatului. Într-o clipită, corpul acestuia fu învăluit de un glob de foc de o putere și o căldură înspăimântătoare și ucenicul său începu să urle disperat. Luară cu toții găleți și alte vase pe care le găsiră, aruncând pe el apa din cada care, din fericire, nu fusese golită, dar și așa stinseră cu greu flăcările.

Alexandru trimise imediat după Filip care-i dădu primul ajutor, ungându-l cu alifiile lui contra arsurilor. Cu mari eforturi reuși să-i salveze viața, dar bietul tânăr rămase

desfigurat pentru tot restul vieții și cu sănătatea foarte șubredă.

Calistene îi sfătui pe toți să nu se mai ocupe de substanța aceea până când unchiul său, Aristotel, nu o studia în amănunțime și nu afla ce însușiri avea. A doua zi porniră din nou la drum.

Pe măsură ce înaintau, stepa lăsa locul unui pământ din ce în ce mai gras și mai roditor, irigat prin zeci și zeci de canale care legau între ele apele Tigrului și Eufratului. Pe câmpie întâlniră nenumărate sate în care țăranii erau ocupați cu pregătirea ogoarelor pentru viitoarele semănături.

Când se opreau pe undeva, căpeteniile locale veneau și le ofereau ce aveau mai bun, în special muguri de palmier cu o aromă plăcută și efect răcoritor. Vinul de palmier, însă, cădea greu la stomac și le dădea, în special, dureri de cap, dar nu prea aveau de ales; vinul obișnuit, chiar și cel de bună calitate, nu se putea păstra în clima aceea, iar apa era, deseori, nu prea bună de băut. În schimb, foarte bune erau curmalele și rodiile, cu un gust deosebit și ușor de găsit în acele ținuturi.

Văzură, de asemenea, că mari întinderi de pământ erau inundate de către țărani prin deschiderea zăgazurilor de la canale și acest procedeu îi păru lui Alexandru destul de ciudat. Calistene se informă și oamenii îi spuseră că în acest fel terenul era spălat de sarea care ieșea la suprafață din cauza căldurilor prea mari și că pământul își păstra după aceea fertilitatea.

– Ei imită artificial ceea ce în Egipt se petrece în mod natural prin revărsările Nilului – remarcă Ptolemeu. – Se pare că așa se întâmplă în regiunile cu climă foarte caldă. Mă miră, totuși, foarte mult faptul că nu există crocodili nici în apele Tigrului și nici în cele ale Eufratului: probabil că aceste animale nu pot trăi decât în apele Nilului.

Nearchos îl contrazise: – Nu-i deloc așa. Eu l-am auzit povestindu-se despre un marinar din Marsilia care navigase

dincolo de Coloanele lui Hercule, pe coasta Africii, până la gura de vărsare a unui râu pe care indigenii îl numesc Chretes și care era plin de crocodili.

– Dincolo de Coloanele lui Hercule... – oftă Alexandru. – Viața unui om este prea scurtă ca să poată vedea lumea întreagă! – Se gândea la Alexandru al Epirului și la moartea sa nerăzbunată din ținuturile Hesperiei.

În ultimele zile de drum, marșul lor se transformă treptat într-o adevărată defilare pentru că locuitorii se înghesuiau de-a lungul drumurilor pentru a-l vedea și a-l aclama pe noul lor rege. Spectacolul depăși, însă, orice închipuire și așteptare atunci când la orizont apărură, scânteietoare în razele soarelui, zidurile, turnurile, piramidele și grădinile celui mai vestit oraș din lume: Babilonul!

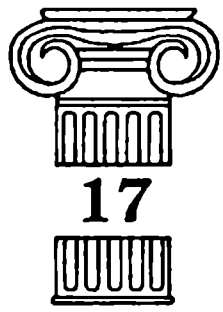

17

Orașul îi ieși în cale tânărului cuceritor ca o apariție din basme. Pe o distanță de zece stadii de-a lungul drumului de intrare în oraș se îngrămădiseră mii de fete și de băieți care aruncau flori în fața calului lui Alexandru și măreața poartă închinată zeiței Ișstar, înaltă de o sută de picioare, ornată cu plăcuțe de ceramică smălțuită pe care se aflau figuri de dragoni și de tauri înaripați, părea să devină din ce în ce mai impunătoare pe măsură ce el înainta împreună cu camarazii săi și urmat de coloana armatei sale, de soldații și de ofițerii ce purtau cele mai frumoase armuri pe care le aveau.

Pe meterezele turnurilor care mărgineau poarta și pe zidurile enorme, atât de late încât puteau circula pe coama lor, în același timp, două care de luptă, se îngrămădea populația orașului dornică să-l vadă pe noul rege care-i învinsese de trei ori pe persani în mai puțin de doi ani și cucerise zeci de orașe puternic fortificate.

Preoții și demnitarii îl întâmpinară și-l conduseră să aducă o ofrandă zeului Marduk aflat pe înălțimile de la E-saggila, într-un templu grandios construit în trepte care domina cu măreția sa întregul loc sacru. Sub privirile unei mulțimi imense adunate în curtea largă, Alexandru, împreună cu prietenii și cu generalii săi, urcă treptele care duceau de pe o terasă pe alta până la sanctuarul din vârf în care se afla patul de aur al zeului, locuința sa pământeană.

De la înălțimea acelui loc, regele putu admira spectacolul impresionant al măreței metropole. Babilonul se așternea la picioarele lui cu toate minunățiile sale, cu nesfârșitul brâu al zidurilor împrejmuitoare, cu cele trei rânduri de bastioane care apărau palatul regal și „palatul de vară" din partea de miazănoapte a orașului. Putu vedea fumul de tămâie urcând spre cer din cele peste o mie de temple presărate pe întreg cuprinsul orașului, străzile lungi și drepte care se întretăiau în unghi drept și toate căile principale de acces, pavate cu plăci de lut ars legate între ele cu bitum. Fiecare dintre ele începea și se termina cu una dintre cele douăzeci și cinci de porți care se deschideau în zidurile din jurul orașului, fiecare dintre ele având porți uriașe din bronz, aur și argint.

Orașul era împărțit în două de apele Eufratului care străluceau ca o panglică de argint așternută de la un capăt la celălalt al zidurilor, având pe maluri grădini cu arbori exotici de toate felurile ce adăposteau stoluri de păsări de toate culorile. Dincolo de apele Eufratului, legate de zona apuseană prin poduri masive din cărămizi, palatele regale ieșeau în evidență prin minunatul lor înveliș de ceramică smălțuită de diferite culori, strălucind în soare și întruchipând creaturi fabuloase, peisaje de basm, scene din străvechea mitologie a Ținutului celor Două Fluvii.

Nu departe de palatul regal se înălța cel mai frumos loc din toată metropola: grădinile suspendate.

Ideea tipic persană de *pairidaeza* luase ființă aici pe un loc complet neted și într-o climă total nepotrivită pentru un mare parc cu arbori. Aici, totul era artificial, totul era creat cu trudă de mâna măiastră a omului. Preoții le povestiră că o tânără regină elamită, devenind soția lui Nabucodonosor, ducea amarnic dorul munților împăduriți ai țării sale. Regele a poruncit, atunci, să se creeze un munte artificial acoperit de o pădure umbroasă și cu cele mai frumoase flori. Și arhitecții au construit o serie de platforme suprapuse și

din ce în ce mai mici pe măsură ce se apropiau de vârf. Fiecare dintre aceste platforme se sprijinea pe sute de coloane din zid, acoperite cu bitum și legate între ele prin arcade largi și de asemenea cu bitum erau acoperite uriașele lor suprafețe pe care se așternuse un strat de pământ suficient pentru a permite creșterea tufelor, a arbuștilor și chiar a unor copaci cu tulpină înaltă ce adăpostea stoluri de păsări de zi sau de noapte. Alte păsări exotice, ca fazani și păuni fură aclimatizați din Caucaz sau din îndepărtata Indie. Se construiră aici fântâni arteziene sau simple cișmele cu apă ridicată de mașinării complicate din undele Eufratului care trecea clipocind pe la poalele acelei minunății.

De la exterior, totul se vedea ca un deal acoperit de o pădure luxuriantă, dar ici-colo se puteau zări semnele intervenției omului: terase și balustrade ascunse sub plante agățătoare și căzătoare, pline de flori și de fructe.

Pe Alexandru îl impresionă gândul că o asemenea minune fusese creată din dorința unui mare rege de a alina dorul reginei sale de ținuturile împădurite din munții Elamului și-și aduse aminte de Barsines care odihnea pe vecie în „turnul tăcerii" din deșertul de la Gaugamela.

– Pe toți zeii din cer! – murmură el rotindu-și privirile. – Ce minunăție! – Prietenii săi, Ptolemeu și Perdicas, Leonatos și Filotas, Lisimah și Eumene, Seleucos și Crater contemplau plini de uimire orașul care de mii de ani era considerat inima lumii și „poarta zeului", după cum exprima chiar și numele său, Bab-El, în limba populației indigene. Între un cartier și altul, printre case și palate se întindeau largi spații verzi, grădini de zarzavaturi și de flori cu tot felul de fructe existente pe pământ, iar pe apele fluviului mișunau agitate o mulțime de bărci. Unele dintre ele, făcute din nuiele împletite și înaintând cu ajutorul unei mari pânze pătrate, veneau din regiunile de la gura de vărsare a fluviului în mare, unde se aflau cele mai vechi orașe ale

mitului mesopotamic: Ur, Kish, Lagash. Altele, rotunde ca niște coșuri de nuiele, învelite în piei de animale, veneau din nord și aduceau produse din ținuturi îndepărtate, din Armenia plină de verdeață, bogată în vânat, piei, cherestea și pietre prețioase.

Cerul, apa și pământul contribuiau la crearea unui univers de perfecțiune armonioasă în spatele uriașului brâu de ziduri și al impunătoarei salbe de turnuri. Privirea lui Alexandru se rotea fără răgaz căutând mereu alte și alte minunății despre care îl auzise vorbind încă de pe când era copil pe învățătorul său, Leonidas: „turnul lui Babel", un munte de piatră și de bitum, înalt de trei sute de picioare și tot atât de larg la bază, la a cărui construcție munciseră toate popoarele lumii.

Preotul arătă spre o suprafață întinsă de pământ, acoperită acum de buruieni, într-o părăsire totală. – Acela este locul în care se înălța Etemenanki cel sacru, turnul care ajungea până la cer, distrus de persani când orașul s-a răsculat împotriva lor, pe vremea regelui Xerxes.

– Același care a distrus și templele noastre când a năvălit în Grecia – spuse Alexandru. – Dar îl voi reconstrui eu, în ziua în care mă voi întoarce în Babilonia.

În aceeași seară, regele dădu o mare petrecere cu mai multe sute de invitați; fură servite mâncăruri dintre cele mai rafinate, vinuri și băuturi răcoritoare dintre cele mai fine și, în fața celor prezenți, dansară cele mai frumoase tinere din întregul Orient: medice, caucaziene, babiloniene, arabe, hircane, siriene, evreice.

Timp de treizeci de zile, se ținură lanț banchetele, orgiile, chefurile: totul le era permis soldaților învingători la Granicos, Issus și Gaugamela, celor care cuceriseră Milet și Halicarnas, Tyr și Gaza și pe care îi aștepta o nouă aventură, un drum plin de peripeții, cu obstacole și cu suferințe de tot felul.

Într-o seară, pe când Alexandru se retrăsese în „palatul de vară" ca să se bucure de puțină răcoare, Perdicas îl rugă să-l primească.

Mai avea încă pe piept bandajele care-i acopereau rana de la Gaugamela și privirea sa avea o expresie ciudată, ceva care putea fi ori beție, ori melancolie.

Văzându-l într-o asemenea stare, regele îl întrebă: – Ce mai faci, Perdicas?

– Bine, Alexandru.

– Ai vrut să vorbești cu mine.

– Așa este.

– Ce vroiai să-mi spui?

– Sora ta, regina Cleopatra, este văduvă de mai bine de un an.

– Din păcate, așa este.

– Eu o iubesc. Am, iubit-o întotdeauna.

– Știu.

– De unde știi? – întrebă Perdicas încurcat.

– Știu și gata.

– Am venit ca s-o cer de soție.

Alexandru tăcu o vreme.

– Am îndrăznit prea mult, așa-i? – întrebă Perdicas cu o privire ștearsă, parcă pierdută. – Dar n-aș fi putut avea curajul să vorbesc dacă, mai întâi, nu m-aș fi îmbătat.

– „Cupa lui Hercule"?

– Da, „cupa lui Hercule" – admise Perdicas.

– De fapt....

– De fapt, ce? – întrebă Perdicas cu o îngrijorare crescândă, așteptând răspunsul regelui cu gura căscată.

– Mi-a cerut-o în căsătorie și Ptolemeu.

– Ah.

– Și Seleucos.

– Și el... Nimeni altul?

– Nimeni în afară de Lisimah, Hefestion și... tu însuți, desigur.

– Nu ți-a cerut-o și Parmenion?

– Nu, el nu.

– Cu atât mai bine. Nu mai am, deci, nici o speranță.

– Dacă vrei să știi adevărul, eu cred că tu ești singurul care a cerut-o de soție pe Cleopatra pentru a te uni cu femeia iubită și nu cu sora lui Alexandru, dar asta nu-i de ajuns. A trecut mult prea puțin timp de la moartea lui Alexandru al Epirului și, în orice caz, omul care o va lua de soție va trebui să demonstreze că el este cel mai demn, că este dispus să riște orice, să facă orice sacrificiu, să îndure privațiuni și suferințe pe care nici nu ți le poți închipui.

Perdicas se trezise suficient ca să-i vină să plângă și răspunse: – Dar n-am înfruntat deja toate acestea pentru a te servi pe tine?

– Nu mai mult decât camarazii tăi. Dar greul de-abia acum vine, prietene. Peste douăzeci de zile vom porni din nou în marș ca să continuăm cucerirea acestui imperiu, ca să-l urmărim pe Darius până în provinciile cele mai îndepărtate și ne vom întoarce, după aceea, tot în acest oraș. Aici voi afla cine este cel mai demn de mâna surorii mele. Du-te, acum, caută-ți o fată frumoasă, că sunt destule pe aici, și distrează-te căci viața este atât de scurtă...

Perdicas ieși iar Alexandru se îndreptă către balconul plin de flori care dădea spre oraș, spre fluviul în care tremura strălucirea a mii de lumini și spre cerul înțesat de stele.

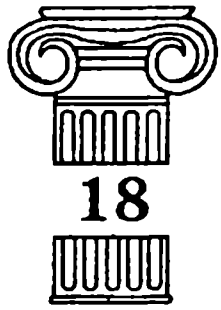

18

Cât timp rămase în Babilonia, Alexandru se ocupă de organizarea și de modul de administrare a noilor provincii și făcu planul de acțiune pentru anul care urma. Într-o seară, îi chemă pe prietenii săi și întregul consiliu de război în „palatul de vară", unde căldura insuportabilă a acelor ținuturi de șes era mai ușor de îndurat datorită adierilor de vânt care se făceau simțite mai ales la asfințit.

– Vreau să vă comunic planurile mele – începu el. – În primul an al campaniei noastre am hotărât să cuceresc toate porturile pentru a îndepărta flota persană de pe marea noastră, împiedicând astfel o invazie a Macedoniei. Vom ocupa de-acum înainte toate capitalele Imperiului, astfel încât să fie clar pentru toți că domnia lui Darius a luat sfârșit și că toate teritoriile care se aflau sub stăpânirea lui sunt acum în mâinile noastre. Suntem deja în Babilonia: vom cuceri acum Susa, Ecbatana, Pasargadae și Persepolis. Darius nu va avea încotro și se va refugia în regiunile din Extremul Orient, dar noi îl urmări și acolo, până ce îl vom captura.

„Mai este și un alt motiv pentru care trebuie să cucerim aceste capitale: banii. Comorile lui Darius se află în capitalele sale. Cu acele bogății imense, îl vom ajuta pe generalul Antipatros care nu numai că va trebui să lupte în Grecia împotriva spartanilor, dar va trebui să facă față zilnic mamei mele, misiune care este, poate, chiar mai grea."

Toți prietenii săi începură să râdă, chiar și Peritas, aflat și el de față, lătră zgomotos.

Vom putea, de asemenea, să înrolăm alți mercenari și să-i înarmăm pe noii recruți care trebuie să sosească. Generalul Parmenion va porni spre nord cu aliații greci, trei batalioane ale falangei, un escadron de *eteri*, cu bagajele și cu mașinile de asalt. Va ajunge la Calea Regală și, de acolo, se va îndrepta spre Persepolis. Noi, cu restul armatei, vom trece munții pentru a ocupa trecătorile și a curăța teritoriul de ultimele garnizoane persane. Va fi un marș destul de greu: în munți va începe în curând să ningă.

„Distrați-vă, așadar, cât mai aveți posibilitatea, dar drămuiți-vă forțele pentru că va fi o etapă foarte grea."

După ce ieșiră cu toții, intră Eumolpos din Solis și Alexandru îl apucă imediat de zgardă pe Peritas care începuse deja să mârâie.

– M-am străduit, Măria Ta, să-ți îndeplinesc întocmai dorințele – începu Eumolpos. – Am poruncit unui om de-al meu să meargă la Susa pentru a vedea dacă tezaurul regal nu dispare. După câte știu, este vorba despre trei mii de talanți de argint, în monede și lingouri, pe lângă toate celelalte obiecte de preț care se află în palat. Tânărul pe care l-am trimis se numește Aristoxenos și știe perfect ce are de făcut. Dacă va trebui să ia legătura cu tine, va folosi parola obișnuită.

– Sturz fript – repetă Alexandru clătinând din cap. – Ascultă, mi se pare că ar fi cazul s-o mai schimbăm. Acum nu mai există atâtea pericole care să ne amenințe și să fie nevoie de o parolă atât de trăsnită.

– Prea târziu, dragul meu rege. Aristoxenos a plecat de câteva zile. Rămâne pentru data viitoare.

Alexandru oftă și-l potoli din nou pe Peritas, în timp ce Eumolpos se făcea nevăzut, cu mersul său furișat, pe coridoarele palatului.

Cu puțin timp înainte de plecare, Eumene luă o sumă mare de bani din visteria regală, dar lăsă tezaurul în grija lui Arpalos, unul dintre colaboratorii săi, venit din Macedonia,

dar care nu putuse niciodată să ia parte la lupte pentru că era șchiop. Pe toată durata campaniei, devenise faimos și apreciat pentru felul în care știa să administreze banii. În plus, Alexandru îl cunoștea bine pentru că, pe când era copil venea deseori în palatul din Pella, chiar dacă, din cauza infirmității sale, nu putea lua parte la toate exercițiile fizice ale celorlalți.

– Ar trebui să facă treabă bună – spuse regele. – Am impresia că se pricepe.

– Și eu cred asta – răspunse Eumene. – A fost întotdeauna un băiat de toată isprava.

Porniră la drum cam pe când toamna era pe terminate și ajunseră la Pasitigris, un afluent al Tigrului care venea din munții Elamului, după ce-l instalaseră din nou pe Mazeus ca satrap al Babiloniei și lăsaseră o garnizoană macedoneană care să asigure apărarea și liniștea provinciei. Privelișteа era neasemuit de frumoasă, cu o mulțime de pajiști pline de verdeață pe care păștеau turme de oi și cirezi de vaci ori herghelii de cai. În ținuturile acelea creșteau pomi care dădeau tot felul de fructe, printre care minunatele „piersici" cu coaja catifelată și carnea incredibil de zemoasă și de parfumată. Din păcate, nu putură să guste nici măcar una, pentru că nu era vremea lor, dar era, în schimb, o mare abundență de fructe uscate la soare, cum erau smochinele și prunele.

După șase zile de mers, armata zări în depărtare orașul Susa și Alexandru își aminti descrierea entuziastă pe care i-o făcuse un oaspete persan, aflat în vizită la Pella cu mulți ani în urmă, când el nu era decât un băiețandru. Orașul se înălța într-o zonă de șes, dar avea ca fundal munții Elamului, acoperiți de păduri de brazi și de cedri și cu piscurile deja acoperite de zăpadă.

Orașul era impunător, înconjurat de ziduri și de turnuri, totul împodobit cu plăcuțe de lut smălțuit, iar crenelurile erau decorate cu plăci de bronz aurit și de argint.

Îndată ce armata se apropie de oraș, porțile se dădură în lături și apăru un pâlc de călăreți îmbrăcați fastuos care încadrau un demnitar cu mitră și purtând la șold o *akinake*.

– Acesta trebuie să fie Abulites – îi spuse Eumene lui Alexandru. – Este satrapul Susianei și vrea să capituleze. Mi-a comunicat astă-noapte Aristoxenos, omul lui Eumolpos. Și se pare că tezaurul este încă întreg... sau aproape întreg.

Satrapul se apropie, coborî de pe cal și făcu o plecăciune în fața lui Alexandru, semn de omagiu după obiceiul iranian. – Orașul Susa te întâmpină cu gânduri de pace și-și deschide porțile în fața omului pe care Ahura Mazda l-a ales ca urmaș al lui Cirus cel Mare.

Alexandru îl salută politicos cu o aplecare grațioasă a capului și-i făcu semn să încalece din nou și să meargă alături de el.

– Nu-mi plac barbarii ăștia – îi spuse Leonatos lui Seleucos. – Vezi ce fac? Se predau fără luptă, își trădează regele și Alexandru îi lasă pe toți în scaunul pe care-l ocupau până acum. Învinși, învinși, dar ce se schimbă pentru ei? Absolut nimic, iar noi ne tocim fundurile călărind zi și noapte. Cât o mai fi până la capătul blestematei ăsteia de țară?

– Are dreptate Alexandru – îi răspunse Seleucos. – Îi lasă la locul lor pe vechii guvernatori, astfel încât nu dă populației sentimentul că ar fi guvernată de niște străini, dar cei care încasează taxele și căpeteniile militare sunt macedonene. Este cu totul altceva, crede-mă. De fapt, nu este mai bine așa? Orașele își deschid porțile în fața noastră și n-a mai trebuit să mai montăm mașinile de asalt de când am părăsit țărmul mării. Ai vrea vărsare de sânge ca la Halicarnas sau ca la Tyr?

– Asta nu, dar...

– Mulțumește-te, atunci, cu ce ai.

– Sigur că mă mulțumesc, dar... nu-mi place că barbarii ăștia sunt în preajma lui Alexandru, stau la masă cu el și toate celelalte. Nu-mi place și gata.

– Fii liniștit, n-o să se întâmple nimic. Alexandru știe ce face.

Orașul Susa, imens, cu o istorie de trei mii de ani, avea în cele patru colțuri ale sale câte o colină și pe una dintre ele se afla palatul regal, iluminat chiar în acele clipe de ultime raze ale soarelui la asfințit. La intrare se înălța un pronaos impunător, sprijinit pe coloane groase de piatră cu capitelurile sculptate în formă de tauri înaripați care susțineau acoperișul. Urma un atrium pardosit cu marmură de diferite culori, acoperit în bună parte de covoare lucrate cu măiestrie. Acoperișul avea alte coloane, de data aceasta din lemn de cedru, vopsite în roșu și în galben. După ce trecu printr-un coridor și printr-un alt atrium, Alexandru ajunse în *apadana*, sala cea mare de primire, iar demnitarii, eunucii și administratorii palatului se retrăgeau spre pereții de pe marginea uriașei săli, cu plecăciuni până la pământ.

Regele, urmat de prieteni și de generalii săi, ajunse în fața tronului care aparținuse împăraților ahemenizi și se așeză pe el, dar se găsi de îndată în încurcătură: pentru că nu era prea înalt, picioarele nu-i ajungeau la pământ, ci îi atârnau într-un mod nu prea potrivit pentru un rege. Leonatos, care avea din fire o înclinație militărească spre lucrurile bine făcute, văzu în apropiere o mobilă, un fel de măsuță cu patru picioare, din lemn de cedru, și o împinse la picioarele tronului astfel încât Alexandru putu să-și sprijine tălpile ca pe un taburet și începu să le vorbească tuturor celor de față.

– Prieteni, ceea ce până de curând părea un vis imposibil de îndeplinit, acum a devenit realitate. Două dintre cele mai mari capitale ale lumii, Babilonul și Susa, sunt în mâinile noastre și vom pune stăpânire destul de curând și pe celelalte. – Dar, abia începuse să vorbească, se întrerupse pentru că auzise un plânset înăbușit în apropiere. Își roti privirea în jur, în tăcerea adâncă așternută în sală, și plânsul acela se auzi mai limpede: era unul dintre eunucii

din palat care plângea în hohote cu capul rezemat de perete. Se dădură cu toții la o parte, dându-și seama regele vroia să-l vadă și sărmanul om se trezi singur și înlăcrimat sub privirile suveranului așezat pe tron.

– De ce plângi? – îl întrebă Alexandru. Omul întoarse capul ca să-și șteargă lacrimile. – Hai, poți vorbi fără să te temi.

– Scopiții ăștia – șopti Leonatos la urechea lui Seleucos – se smiorcăie din te miri ce, la fel ca femeile, dar se spune că la pat sunt mai buni decât ele.

– Depinde de scopiți – îi răspunse indiferent Seleucos. – Nu mi se pare că ăsta, de exemplu, ar fi în stare de prea multe.

– Hai, vorbește – îl îndemnă Alexandru.

Eunucul făcu un pas mai în față și se vedea bine că privește fix la taburetul care se afla sub tălpile regelui.

– Sunt un eunuc – începu el să spună – și, de felul meu, sunt credincios stăpânului mereu, oricare ar fi el. Până de curând îi eram credincios stăpânului meu, regele Darius, iar acum îți sunt credincios ție care ești noul meu rege. Cu toate acestea, nu pot să nu plâng văzând ce repede se schimbă soarta. Ceea ce tu folosești ca taburet – și Alexandru începu să priceapă de ce plângea servitorul – era măsuța lui Darius, pe ea mânca Marele Rege, așa că pentru noi era un obiect sacru și demn de adânc respect. Acum, tu ții picioarele pe el...

Alexandru se înroși la față și dădu să se ridice, înțelegând că făcuse un gest de o mare grosolănie, dar Aristandru, aflat în preajma lui, îl opri: – Nu-ți lua picioarele de pe rezemătoarea aceea. Crezi că nu este nici un semn în întâmplarea asta care ar putea părea fără importanță? Zeii au vrut să se întâmple astfel pentru ca toți cei de față să știe că puterea imperiului persan a ajuns sub tălpile tale.

Măsuța pe care mânca Darius rămase astfel la locul său, ca taburet pe care să se sprijine picioarele noului rege.

După încheierea ceremoniei din sala tronului, se răspândiră cu toții ca să viziteze imensul palat. Maestrul de

ceremonii, un eunuc și el, îl duse pe Alexandru, numai pe el, în haremul imperial în care se aflau zeci de fete nespus de frumoase, îmbrăcate fiecare în costumul propriului neam și ele îl întâmpinară cu chicoteli îmbietoare. Unele aveau pielea brună, altele aveau pielea albă și ochi albaștri; una era chiar etiopiană și regelui i se păru că înfățișarea ei impunătoare era demnă de o statuie în bronz a lui Lisip.

– Dacă vrei să te joci cu ele – spuse eunucul – ar fi fericite să te primească încă din seara asta.

– Mulțumește-le din partea mea și spune-le că voi veni cât de curând să mă bucur de tovărășia lor.

Trecu, apoi, prin alte camere ale vastului palat și, la un moment dat, observă că grupul prietenilor săi se îngrămădea să admire un monument și se opri și el să-l privească: era un grup statuar din bronz reprezentând doi tineri care, cu pumnalele în mână, păreau gata să atace pe cineva.

– Armodius și Aristogeiton – le explică Ptolemeu. – Este monumentul celor care l-au ucis pe tiranul Hipparchos, fratele lui Hippias, prieten al persanilor și trădător al cauzei grecilor. Regele Xerxes l-a luat prizonier la Atena și, după aceea, a dat foc cetății. Se află aici de o sută cincizeci de ani ca mărturie a acelei umilințe.

– Eu am auzit că ei nu l-au ucis pe Hipparchos ca să scape orașul de un tiran, ci a fost vorba despre gelozia pentru un băiețaș frumușel de care atât Armodius cât și Hipparchos erau îndrăgostiți – intră în vorbă Leonatos.

– Asta nu schimbă cu nimic lucrurile – spuse Calistene care privea faimosul monument cu mare admirație. – Orice s-a întâmplat, bărbații aceștia doi au readus democrația în Atena.

La auzul acestor cuvinte, cei de față se simțiră puși în încurcătură: își aminteau cu toții de discursurile înverșunate ale lui Demostene în sprijinul libertății Atenei, împotriva „tiranului" Filip și aveau, cu toții, impresia că Alexandru era pe cale să uite, cu fiecare zi care trecea, educația

democratică pe care o primise de la Aristotel, poate că și scrisorile cu recomandări pe care le primea din când în când de la acesta și, de asemenea, că, în adâncul sufletului, el se simțea mereu mai puternic atras de fastul imperial care-l fascina.

– Îngrijiți-vă ca monumentul să fie trimis imediat la Atena ca un dar al meu pentru oraș – spuse Alexandru care parcă înțelesese din zbor ceea ce gândeau cu toții și nimeni nu îndrăznea să spună deschis. – Sper ca atenienii să înțeleagă că săbiile macedonene au obținut mai mult decât o mie de discursuri ale oratorilor lor.

Regina-mamă Sisygambis, cu femeile regelui și cu copiii lor intrară din nou în odăile cărora le duseseră dorul și toate fură grozav de impresionate revăzând lucrurile cu care fuseseră, cândva, atât de obișnuite. Vărsau lacrimi deasupra paturilor în care fuseseră iubite și în care își născuseră fiii, pe pragul ușilor care nu îngăduiau intrarea în iatacurile lor devenite sacre prin prezența Marelui Rege, dar nimic nu mai era ca atunci: pe coridoare și în sălile palatului regal rămăseseră aceleași obiecte, dar peste tot se auzea o limbă ostilă și de neînțeles, iar viitorul le apărea sumbru și neliniștitor. Doar regina-mamă părea liniștită, cufundată în nemărginita seninătate a înțelepciunii sale: ceruse și obținuse permisiunea de a se ocupa de creșterea și educarea lui Phraates, fiul mai mic al lui Barsines și singurul rămas în viață din familie, dacă bunicului său, satrapul Artabazos, i s-ar fi întâmplat ceva.

Alexandru vizită în mai multe rânduri haremul imperial, câteodată singur, alteori însoțit de Hefestion, și fetele de acolo se obișnuiră să-l iubească în aceeași măsură pe rege și pe prietenul său, satisfăcându-le toate dorințele și împărțind cu ei același pat, în nopțile înmiresmate ale acelei veri, ascultând cântecele celorlalte și zvonurile marelui oraș, la început vesele, dar pe urmă înnegurate de neliniștea pentru un viitor nesigur.

Tot timpul șederii în oraș, regele mergea în fiecare zi în apartamentul reginei-mamă, stând de vorbă cu ea, ajutat de un tălmaci. În ajunul plecării, îi vorbi din nou, la fel ca în ziua dinaintea bătăliei de la Gaugamela. – Mamă – îi spuse el – mâine voi pleca pe urmele fiului tău în ținuturile cele mai îndepărtate ale imperiului său. Eu cred în soarta mea. Mai cred că, ajutat de zei, voi duce la bun sfârșit această campanie și nu voi lăsa neîmplinită opera mea, dar îți promit, și pot să fac asta, că nu-i voi face nici un rău lui Darius și voi căuta să-l las în viață. Am dat ordin celor mai buni învățători să te ajute să înveți limba mea pentru că aș vrea ca într-o zi să te aud vorbind-o și să te pot asculta fără ca între noi să mai existe cineva care să ne tălmăcească gândurile.

Regina-mamă îl privi țintă, șoptind ceva ce nici tălmaciul nu reuși să deslușească, pentru că ea vorbea într-o limbă misterioasă și secretă pe care numai zeul ei putea s-o înțeleagă.

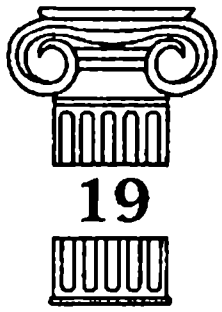

19

Trâmbițele dădură semnalul de plecare într-o dimineață de la începutul toamnei, când peste oraș încă mai domnea umbra nopții și pe crestele munților Elam abia apăruseră primele raze ale soarelui care răsărea. Armata se împărți în două: Parmenion conducea grosul trupelor, carele cu mașinile de asalt demontate și bagajele de-a lungul Căii Regale, în timp ce Alexandru pornea împreună cu detașamente de cavalerie ușoară, cu trupele de asalt și cu agrienii pe drumul îngust de munte care, traversând munții Elamului, ducea direct la Persepolis, capitala întemeiată de Darius cel Mare.

Având în avangardă călăuze susiene, urcă pe firul apei până ce valea se îngustă prea mult, apoi începu să urce spre trecătoarea care ducea spre podișul locuit de o populație neîmblânzită, de păstori sălbatici și primitivi: ucșii. Supuși Marelui Rege doar cu numele, în realitate erau independenți și, când Alexandru le ceru prin intermediul tălmaciului să-l lase să treacă, ei răspunseră: – Poți să treci doar dacă plătești, așa cum a făcut și Marele Rege de fiecare dată când a dorit să ajungă de la Susa la Persepolis pe drumul cel mai scurt. Alexandru le răspunse furios: – Marele Rege nu mai are nici o putere în imperiul său și ceea ce făcea el eu nu voi accepta să fac. Așa că voi trece, indiferent de ce spuneți voi.

Ucșii aveau o înfățișare îngrozitoare: cu părul lung și zbârlit, îmbrăcați în piei de capră și de oaie, puteau la fel

ca animalele lor, dar se vedea imediat că nu se speriau cu una, cu două și că nu erau dispuși să cedeze cu nici un chip. Se bazau pe avantajul teritoriului lor accidentat, pe văile înguste, pe potecile abrupte pe care nu puteau urca în același timp decât puține persoane. Nu-și puteau închipui că regele acela străin ar fi putut avea cu el războinici chiar mai sălbatici și mai primitivi, obișnuiți ca și ei să se miște cu o sprinteneală extraordinară prin locurile cele mai greu accesibile, îndurând cu ușurință frigul și foamea, durerea și oboseala. Îndrăzneți și cruzi, lacomi de sânge, supunându-se orbește mâinii care-i hrănea: aceștia erau agrienii!

Alexandru chemă căpeteniile și călăuzele susiene ca să afle traseul celor două poteci ce duceau pe podișul ucșilor. Hotărî ca trupele de cercetași, sub comanda lui Crater, să urce pe drumul mai puțin abrupt ce ducea direct la trecătorile dinspre Persis, în timp ce Alexandru, cu agrienii și cu două batalioane de „scutieri", urmau să pornească pe drumul cel mai greu care urca pieptiș spre înălțimile apărate de luptătorii inamici.

Crater așteptă ca regele să înceapă urcușul cu trupele sale, atrăgând asupra sa grosul forțelor ucsiene, apoi se puse și el în mișcare, la adăpostul vegetației abundente, pe drumul care ducea spre trecători.

Ucșii care se aflau în calea lui Alexandru începură să tragă cu arcurile, să arunce pietre cu praștiile, să împingă o mulțime de bolovani uriași care se rostogoleau de-a lungul povârnișului, dar agrienii, cu agilitatea lor extraordinară, se adăposteau după fiecare ieșitură a stâncilor, apoi înaintau incredibil de sprinteni pe porțiunile descoperite, ca să se pună din nou la adăpost în spatele trunchiurilor de copaci sau al stâncilor. Când ajunseră în cele din urmă în apropierea primilor apărători, îi atacară cu o asemenea ferocitate războinică încât aceștia nu mai avură nici o posibilitate de a rezista. Mulți căzură cu beregata sfârtecată de cuțitele de

temut ale agrienilor, alții căzură în genunchi încercând să-și țină cu palmele măruntaiele care ieșeau din burțile despicate. Agrienii nu-și iroseau forțele: loveau doar ca să ucidă, să-și scoată definitiv din luptă adversarul sau să-l înspăimânte la vederea celor mai îngrozitoare răni.

Îndată după agrieni, pe podiș urcară și „scutierii", își refăcură formațiile și atacară din fugă locuințele din pietre și din cărămizi nearse în care oamenii trăiau laolaltă cu animalele într-o simbioză primitivă. Alexandru dădu ordin să se folosească săgeți incendiare și, în scurtă vreme, acoperișurile de paie sau de ierburi uscate ale acelor colibe sărăcăcioase se transformară în ruguri iar animalele înnebunite se răspândiră în toate direcțiile.

Surprinși de atacul năvalnic la care nu s-ar fi așteptat nici în ruptul capului, ucșii se refugiară către trecătorile unde sperau să se poată apăra mai bine, dar le găsiră deja ocupate de oamenii lui Crater care-i întâmpinară cu nori de săgeți și de sulițe, doborând o mulțime dintre ei.

Prinși ca într-o menghină între trupele lui Alexandru și cele ale lui Crater, ucșii se predară, dar regele îi pedepsi extrem de aspru: urmau să fie alungați cu toții de pe teritoriul lor și deportați la câmpie, astfel încât trecerea din Susiana în Persis să nu mai poată fi împiedicată de prezența lor.

Îndată ce auziră de la tălmaci ce soartă urmau să aibă, se aruncară la picioarele regelui plângând și rugându-l fierbinte să-i ierte, scoțând strigăte ascuțite de disperare la care se alăturau vaietele femeilor și ale copiilor, dar Alexandru era de neînduplecat: le spuse că ar fi trebuit să accepte din primul moment propunerile sale, că vor învăța în felul acesta că el nu amenință pe nimeni degeaba și că nici o forță de pe lume nu-i putea sta în cale.

Totuși, una dintre călăuzele susiane îi sfătui să-i ceară reginei-mamă Sisygambis să intervină în favoarea lor, ea fiind singura persoană care ar fi putut avea vreo influență

asupra neîndurătorului cuceritor și ucșii urmară acest sfat, trimițând pe ascuns două căpetenii de-ale lor printre liniile macedonenilor. La patru zile după aceasta, când sosise și cavaleria care urcase pe drumul mai accesibil, solii se întoarseră pe podiș aducând cu ei o scrisoare în grecește de la regină care-l ruga din inimă pe Alexandru să le dea voie acelor nenorociți să rămână pe pământurile lor:

Sisygambis către Alexandru, te salut!

Au venit la mine trimișii populației ucșilor ca să mă roage să intervin pe lângă tine în sprijinul lor. Știu că te-au supărat și te-au înfuriat, dar pedeapsa la care vrei să-i supui este mai grea chiar decât moartea. Nimic nu este, într-adevăr, mai dureros decât a fi nevoit să părăsești pământul pe care ai trăit încă din copilărie, fântânile la care ne-am potolit setea, ogoarele care ne-au hrănit, să nu mai poți vedea soarele răsărind și apunând dincolo de munții noștri.

Mi-ai spus de mai multe ori „mamă", cuvânt plin de gingășie care nu i cuvenea decât Olimpiei, cea care te-a născut și te-a crescut în palatul regal de la Pella. Acum, eu te rog, în virtutea acestui titlu pe care mi l-ai acordat și care mă onorează, să mă asculți așa cum ai asculta-o pe mama ta: iartă-i pe acești oameni de suferința de a fi alungați din patria lor.

Amintește-ți de propria ta patrie și de sentimentele pe care le ai față de ea! Acești nefericiți n-au făcut altceva decât să-și apere pământurile și casele.

Fie-ți milă!

Scrisoarea îl impresionă pe Alexandru și-i mai domoli mânia: ucșii primiră permisiunea de a rămâne pe podișul lor plătind în fiecare an un tribut de cinci sute de cai, două mii de iepe de povară și alte animale mici. Ei acceptară cu bucurie aceste condiții, gândindu-se că regele acela iute la mânie și sălbaticii săi războinici nu se vor mai întoarce ca să le ia caprele și boii, așa că era cu atât mai bine să nu refuze o asemenea ofertă.

După ce pacea se instală pe podiș, Alexandru porni din nou, de data aceasta spre trecătoarea aflată la cea mai

mare înălțime: un loc strâmt denumit „Porțile Persane" în care satrapul Ariobarzanes pusese să se construiască un zid de apărare pe culmea unui munte care, în acest fel, devenea de netrecut. Armata porni la drum într-o dimineață geroasă, înainte de ivirea zorilor, pe podișul bătut de vânturi sub un cer cenușiu din care începuseră să cadă fulgii de zăpadă.

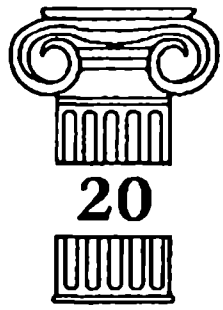

20

Valea prin care mergeau spre Porțile Persane era din ce în ce mai îngustă, devenind în cele din urmă un canion stâncos cu pereții abrupți. Înaintau cu mare greutate prin zăpada mare sau pe gheața pe care caii și catârii alunecau rănindu-se sau rupându-și picioarele. Abia spre seară avangărzile ajunseră la primele contraforturi dincolo de care se înălța zidul de apărare a trecătorii.

Dar, în timp ce Alexandru chemase la el căpeteniile tracilor și ale agrienilor pentru a studia modalitățile de a continua, la adăpostul întunericului, urcușul și cucerirea zidului, un zgomot neașteptat îi făcu să tresară: de la înălțimea pereților stâncoși, soldații persani rostogoleau în jos bolovani enormi și aceștia provocau avalanșe de pietriș care se abăteau pe fundul văii.

De peste tot se auzeau strigăte: – Plecați! Plecați! Înapoi! – Pietrele fură însă mai rapide decât mișcările oamenilor și se întâmplă un adevărat masacru. Alexandru însuși, lovit de o mulțime de bolovani, fu atins în mai multe locuri de pe corp și, din fericire, nici un os nu-i fu rupt. Dădu imediat ordin ca toată lumea să se retragă, dar între timp soldații inamici puseseră mâna pe arcuri și, deși ningea din ce în ce mai des și vizibilitatea era tot mai scăzută, trăgeau în plin fără a greși nici o țintă.

– Scuturile! – strigă Lisimah care îi comanda pe cercetași. – Puneți-vă scuturile deasupra capului!

Oamenii se supuseră, dar persanii alergau pe marginea defileului lovindu-i pe cei care veneau din urmă și care încă nu-și dădeau seama de cele ce se întâmplau. Doar întunericul putu să oprească măcelul și Alexandru reuși, cu eforturi uriașe, să-și aducă armata la un loc mai sigur unde să poată fi instalată tabăra. Cu toții erau descurajați, atât din cauza numărului mare de camarazi căzuți, cât și a răniților care urlau de durere din pricina membrelor sfârtecate și strivite și a oaselor sfărâmate.

Filip se puse pe treabă împreună cu ajutoarele sale și, la lumina felinarelor, cusură rănile, extraseră vârfurile de săgeți și de sulițe din carnea soldaților, imobilizând fracturile cu bandaje și cu scândurele de lemn, folosind chiar și mânerele sulițelor sau ale lăncilor când nu mai aveau nimic altceva la îndemână.

Unul câte unul, cu pas șovăitor, prietenii veniră în cortul regelui ca să se sfătuiască. Nu ardea focul, nu erau nici vasele cu cărbuni încinși la care să se încălzească și doar lampa atârnată de stâlpul din mijloc dădea puțină lumină și parcă, o dată cu ea, senzația de căldură. Fiecare dintre ei medita la incredibila și dramatica schimbare intervenită în viața lor în numai câteva zile: de la confortul și luxul palatelor din Babilon și de la Susa, la gerul și la suferințele acelui marș disperat.

– Câți credeți că ar putea fi? – întrebă Seleucos.

– Hm – răspunse Ptolemeu – după mine, câteva mii. Dacă Ariobarzanes s-a hotărât să apere trecătoarea, nu putea să facă acest lucru cu soldați puțini și slab înarmați. Sunt sigur că are trupe de elită și un număr de oameni mai mult decât suficient. – În acel moment, Eumene intră în cort, vânăt de frig și clănțănind din dinți. Purta pe umăr desaga cu papirusuri, pana și cerneala cu care-și completa în fiecare seară „jurnalul".

pierderi avem? – îl întrebă Alexandru.

– Grele – răspunse secretarul uitându-se pe însemnările sale făcute în grabă. – Cel puțin trei sute de morți și cam o sută de răniți.

– Ce facem cu răniții? – întrebă Leonatos.

– Nu-i putem lăsa acolo pradă lupilor – îi răspunse Alexandru. – Trebuie să-i aducem aici.

– Dar o să avem pierderi și mai mari – obiectă Lisimah. – Dacă ne ducem acum, o să ne rupem toate oasele, prin beznă și pe pietrele alea; dacă mergem mâine, pe lumină, o să ne facă praf din vârful blestematelor ălora de stânci de pe margini.

– Eu mă duc – se hotărî regele. Nu-i pot lăsa pe oamenii ăia neîngropați. Dacă vă este frică, sunteți liberi să nu veniți cu mine.

– Eu vin cu tine – răspunse Hefestion ridicându-se ca și cum ar fi trebuit să plece chiar în clipa aceea.

– Știi foarte bine că nu poate fi vorba de frică – interveni Lisimah puțin iritat.

– Ei, nu? Atunci, ce-ar putea fi?

– N-are rost să ne certăm – îi potoli Ptolemeu. – Așa nu rezolvăm nimic. Haideți să ne gândim puțin.

– Poate că eu... aș avea o soluție – spuse Eumene.

Toți se întoarseră către secretarul general și Leonatos clătină neîncrezător din cap gândindu-se că grecul ăla prizărit o lua întotdeauna înaintea tuturor.

– O soluție? – întrebă Alexandru. – Care ar fi aceea?

– O clipă – răspunse Eumene. – Mă întorc imediat. – Ieși din cort și se întoarse după scurt timp cu una dintre călăuzele indigene care-i condusese până acolo.

– Vorbește fără frică – spuse secretarul. – Regele și prietenii săi te ascultă.

Omul făcu o plecăciune în fața lui Alexandru și a camarazilor săi și începu să vorbească într-o limbă greacă destul de inteligibilă, cu un accent care părea să fie cipriot.

– De unde ești? – îl întrebă Alexandru.

– Sunt lician, din ținutul Pataras și, în copilărie, am fost oferit ca sclav în contul datoriei pe care tatăl meu o avea față de stăpânul lui persan, un oarecare Arsaces care, întorcându-se în Persis, m-a luat cu el și mi-a încredințat turmele lui ca să le duc la pășunat în regiunea asta. Cunosc, așadar, palmă cu palmă munții aceștia.

Toți cei ce asistau la discuție își țineră răsuflarea, dându-și seama că amărâtul acela putea ține în mâinile sale soarta întregii armate.

– Dacă vă întoarceți în defileul acela – continuă el – persanii o să vă nimicească înainte chiar să puteți ajunge la picioarele zidului: în locurile acelea nu se pot mișca decât grupuri mici de oameni. Eu știu, însă, o cărare prin desișul pădurii, la o oră de drum de aici: este un drum pentru capre și pe acolo oamenii nu pot trece decât unul câte unul iar caii trebuie legați la ochi ca să nu vadă prăpastia. În patru sau cinci ore se poate ajunge, însă, deasupra pereților defileului, atacându-i din spate pe persani.

– Mi se pare că nu avem de ales – spuse Seleucos – dacă vrem să trecem mai departe.

– Sunt și eu de aceeași părere – admise Alexandru – dar mai este o problemă: dacă poteca este atât de îngustă, numărul celor care vor ajunge sus, deasupra defileului și suficient de repede, va fi prea mic ca să facă față unui eventual contraatac persan. Cineva ar trebui, în orice caz, să le abată atenția spre cealaltă parte a zidului.

– O să merg eu – se oferi Lisimah.

– Nu, tu vii cu mine pe cărarea aceea. Va merge Crater cu agrienii, tracii și cu un batalion de cercetași, căutând să aibă cât mai puține pierderi. Vom ataca în același timp, noi de sus și ei de jos: un asemenea atac simultan ar trebui să provoace panică printre persani.

– Ne va trebui un semnal – le atrase atenția Crater. – Dar care? Defileul este prea adânc pentru a se putea vedea semnalele luminoase iar distanța dintre detașamentele noastre ar

putea fi atât de mare încât să nu se poată auzi nici un sunet sau un strigăt.

– S-ar putea să fie ceva – spuse păstorul lician. – Lângă fortificație există un loc de unde ecoul se răsfrânge de mai multe ori în zidurile defileului: sunetul unei trâmbițe poate fi auzit limpede de la mare distanță. Am încercat asta de mai multe ori cu cornul meu ca să-mi treacă timpul când păzeam caprele.

Alexandru îl privi mai atent: – Cum te numești, licianule?

– Stăpânul meu mă striga Ochus care în persană înseamnă „copil din flori", dar numele meu adevărat este Rhedas.

– Ascultă, Rhedas, dacă ai spus adevărul și dacă ne vei duce în spatele pozițiilor persane, o să te acopăr cu aur: o să ai suficient ca să duci un trai îmbelșugat cât vei avea de trăit, o să te poți întoarce în satul tău, să-ți cumperi cea mai frumoasă casă, servitori, femei, animale, tot ceea ce îți dorești.

Bărbatul răspunse fără a-și coborî privirea: – Aș face-o chiar și fără nici o răsplată, Măria Ta. Persanii m-au ținut în sclavie, m-au lovit și m-au pedepsit de nenumărate ori fără motiv. Sunt gata să plec cu voi în orice clipă.

Leonatos se uită afară. – Stă să ningă.

– Foarte bine – spuse Alexandru. – Lăsați oamenii să-și ia cina și dați câte o porție de vin tuturor acelora care vor merge cu Crater. Promiteți-le o răsplată în bani celor care se oferă ca voluntari pentru că ei vor trebui să plece imediat după cină: persanii n-o să-și închipuie că am putea fi atât de nebuni încât să facem ceva chiar așa de repede. Noi îl vom urma pe Rhedas după primul schimb de gardă.

Regele mâncă în cort împreună cu prietenii săi aceeași rație care se împărțea și soldaților și fiecare merse apoi să se pregătească pentru expediția nocturnă. Crater plecă primul cu oamenii săi; Alexandru, după cum stabilise, plecă și el, după primul schimb al gărzii, împreună cu grosul armatei.

Rhedas îi conduse până acolo unde începea poteca și apoi în sus, către vârf, printr-un codru des. Drumul era

strâmt și anevoios, scobit în munte nu de om, ci prin trecerea, timp de secole întregi, a păstorilor sau a călătorilor ce căutau să-și scurteze drumul spre Persis. În unele locuri, poteca atârna pe deasupra câte unei prăpăstii și caii trebuiau legați la ochi ca să nu-i cuprindă teama de adâncuri, alteori era întreruptă de vreo surpare sau era blocată de blocuri mari de gheață și oamenii erau nevoiți să se țină de mâini sau să se lege unul de altul cu frânghii ca să nu cadă și să se zdrobească de stâncile de jos.

Călăuza mergea cu pas sigur, în ciuda întunericului și se vedea că ar fi putut parcurge drumul acela chiar și cu ochii închiși, spre deosebire de câțiva soldați care căzură în prăpastie și n-a fost posibil nici măcar să se mai încerce căutarea lor. Alexandru mergea pe jos în urma lui Rhedas, dar se oprea deseori ca să ajute pe câte cineva care se afla în dificultate: de mai multe ori, își riscă el însuși viața ca s-o salveze pe aceea a soldaților în pericol.

Înainte de ivirea zorilor, temperatura scăzu și mai mult și oamenii înaintau din ce în ce mai greu, cu mâinile și picioarele înțepenite de frig și de efortul făcut în acest marș de noapte, dar razele slabe de soare care reușeau să străpungă la răsărit perdeaua deasă de nori îi mai îmbărbătă puțin: acum era posibil ca măcar să vadă pe unde mergeau și, datorită vegetației din ce în ce mai rare, înțeleseră că nu mai era mult până să ajungă în vârf.

Când se aflară, în sfârșit, pe creastă, vântul încetă să mai bată și Alexandru dădu ordin ca soldații din fruntea coloanei să se oprească să-i aștepte și pe ceilalți. Continuară, apoi, să meargă în tăcere, căutând să se ascundă în spatele vegetației care acoperea parțial platoul pentru a nu fi observați prea devreme de către persani.

La un moment dat, călăuza arătă spre o ridicătură a terenului, un fel de barieră din piatră care se prelungea până la marginea defileului de sub ei și spuse: – Iată locul de unde se aude ecoul. Mergând mai departe, dincolo de

stâncile acelea, se poate vedea fortificația care controlează trecerea prin Porțile Persane. Am ajuns.

Ptolemeu veni mai în față. – Crezi că și Crater a ajuns unde trebuia?

– Sigur, dacă nu s-a întâmplat ceva – îi răspunse Alexandru. – Chiar dacă n-a reușit, nu mai avem de ales. Aliniază oamenii în formație de luptă și pune să se dea semnalul: atacăm pozițiile persanilor.

Ptolemeu îi așeză pe soldați pe trei rânduri: în față, un escadron de cavalerie, apoi infanteria ușoară cu arcașii și cu aruncătorii de sulițe, în continuare cercetașii și, mai în urmă, „scutierii" aflați sub comanda lui Lisimah. După ce termină, făcu semn unui trâmbițaș care se duse până în vârful stâncii suspendate deasupra defileului. Sunetul trâmbiței se înălță ascuțit, asemenea cântecului unui cocoș, străpungând aerul nemișcat și tulbure al zorilor, și imediat ecoul răspunse dinspre peretele opus și se reflectă de câteva ori peste stâncile din jur pentru a se stinge în cele din urmă în depărtări.

Urmă o tăcere la fel de apăsătoare ca și cerul plumburiu de deasupra armatei aliniate și cu toții trăgeau cu urechea așteptând un semnal de răspuns. Și iată că, deodată, izbucni sunetul unei alte trâmbițe, apoi al încă uneia, repetate datorită ecoului, și mai apoi strigătele sălbatice ale luptătorilor care porneau la atac.

– Crater a atacat cu agrienii! – urlă Alexandru. – Înainte, soldați, să arătăm că n-am murit de frig!

Sări pe cal și veni în mijlocul escadronului său îndreptându-se la pas spre stâncile din apropierea pozițiilor persane, în timp ce infanteria ataca alergând. Apoi, îndată ce în față se văzură dușmanii, ordonă atacul, îndemnându-și calul și lansând strigătul de luptă.

Trâmbițele sunară toate odată, toți pedestrașii se avântară înainte cu armele în mâini, iar călărețiii alergau în galop ca să lovească inamicul care trebuia acum să se

împartă pe două fronturi. Cavaleria lui Alexandru trecu în galop de valul de pământ care apăra spatele pozițiilor persane și infanteria veni imediat și ea încleștându-se într-o luptă corp la corp cu dușmanul.

Dându-și seama de pericol, persanii dădură alarma, dar fură nevoiți să lase neapărată o porțiune a zidurilor în timp ce agrienii, înfigându-și pumnalele în orice crăpătură a zidului, se lipeau de el când apărătorii aruncau cu pietre sau trăgeau cu arcurile. În scurt timp, primii dintre atacatori ajunseră pe culmea zidului și, în timp ce o parte dintre ei lupta cu apărătorii, ceilalți își ajutau camarazii să urce aruncându-le frânghii. Deși inferiori ca număr, macedonenii reușiră să-și învingă adversarii, cei mai mulți dintre ei abia treziți din somn și încă neînarmați.

Ariobarzanes abia avu timp să iasă din cortul său cu sabia în mână și se trezi înconjurat imediat de mai mulți călăreți macedoneni care îl țineau sub amenințarea lăncilor. Fu nevoit să ordone soldaților săi să se predea și, apoi, asistă neputincios la trecerea armatei inamice prin acel defileu, acum cucerit, care ar fi trebuit să apere Persepolis. Orașul era acum la dispoziția inamicului.

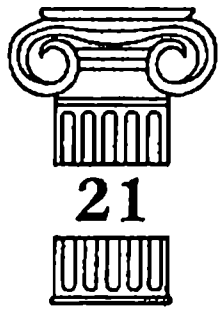

21

Alexandru aşteptă ca întreaga armată să treacă prin defileu şi, apoi, dădu ordin să înceapă coborârea spre podişul provinciei Persis. Înainte, însă, de a porni la drum, îl chemă la el pe păstorul lician care îl ajutase să cucerească trecătoarea fortificată.

– Ajutorul tău a fost foarte important – îi spuse. – L-ai ajutat pe Alexandru să cucerească un imperiu, poate chiar să schimbe cursul evenimentelor. Nimeni n-ar putea spune dacă a fost un lucru bun sau rău, dar eu, în orice caz, sunt dator să-ţi port o adâncă recunoştinţă. – Era gata să adauge: „cere-mi orice vrei şi-ţi voi da", dar îşi aduse aminte de ziua de demult când îi adresase aceeaşi frază nefericită lui Diogene, bătrânul filosof în pielea goală, întins pe jos în lumina asfinţitului, şi nu spuse decât: – Mulţumesc, prietene.

Păstorul îl privi emoţionat pe când încăleca şi o pornea la vale, dar tresări auzind o altă voce în spatele său, cea a lui Eumene: – Regele mi-a spus că poţi avea tot ce vrei, aşa cum ţi-a promis. Trebuie doar să vorbeşti.

Rhedas răspunse: – Dacă aş fi fost mai tânăr, aş fi vrut să merg cu el ca să văd ce se va mai întâmpla. Trebuie, totuşi, să mă gândesc la bătrâneţe: mi-ar plăcea să răscumpăr ogorul tatălui meu şi casa în care m-am născut, într-un golf, pe malul mării. N-am mai văzut marea de mult timp...

– O s-o vezi din nou, păstorule, şi o să ai casa şi ogorul tău. Vei putea să-ţi întemeiezi şi o familie, dacă vei dori. Şi, dacă vei avea copii şi nepoţi, le vei povesti că, într-o

noapte, l-ai ajutat pe regele Alexandru să-și împlinească destinul. Și dacă nu te vor crede, le vei arăta asta.

– Ce este asta?

Eumene îi puse în palmă o mică bijuterie. – Este steaua de aur a suveranilor Argeazi. Doar prietenii apropiați ai regelui o au.

Îi mai dădu și o mică teacă de piele. – Ai aici o scrisoare a regelui către guvernatorul Liciei: îi poruncește să-ți dea tot ce dorești. Face mai mult decât orice sumă de bani, de aur sau de argint. Ai grijă să n-o pierzi. Rămâi sănătos, păstorule, și îți urez să ai noroc.

Ajunseră la poalele munților a doua zi pe seară și se aflară în fața întinsului podiș al Persisului, străbătut de râuri cu malurile străjuite de șiruri lungi de plopi și presărate cu o salbă de sate cu case din cărămizi nearse.

Intrară pe Calea Regală în dreptul râului Araxes și Alexandru porunci să se instaleze tabăra ca să aștepte sosirea lui Parmenion cu restul armatei, dar îndată după ce i se servise cina, intră un *eter* din gardă, anunțându-i o vizită: – Măria Ta, a sosit cineva care dorește să-ți vorbească. A trecut râul cu o barcă și se pare că aduce vești importante.

– Adu-l aici, atunci.

Soldatul lăsă să intre în cort un bărbat îmbrăcat cu haine persane, cu pantalonii prinși deasupra gleznelor și cu o eșarfă de in înfășurată în jurul capului și înnodată la gât.

– Cine ești? – îl întrebă Alexandru.

– Vin din partea satrapului Abulites, comandantul fortăreței din Persepolis. Este gata să-ți predea orașul și mă trimite ca să-ți spun să pornești de îndată la drum dacă vrei să mai găsești întreg tezaurul Marelui Rege. Dacă întârzii să vii, s-ar putea să dispară din oraș cei care susțin apărarea cu orice preț a orașului. Mai sunt și alții care ar vrea să pună la adăpost tezaurul pentru a susține revenirea regelui Darius. Ce trebuie să transmit stăpânului meu?

Alexandru se gândi în tăcere câteva clipe, după care răspunse: – Spune-i că voi fi la porțile orașului peste două zile la asfințit, împreună cu cavaleria mea.

Omul ieși ca să fie însoțit înapoi la barca lui, iar regele îl chemă imediat la el pe Diades din Larisa, inginerul-șef al armatei.

– Până mâine seara, trebuie să-mi construiești un pod peste Araxes – îi spuse înainte ca acesta să se poată așeza.

Diades, obișnuit deja să i se ceară lucruri imposibile și cu termene de asemenea imposibile, nici nu clipi. – Cât de lat vrei să fie? – întrebă el.

– Cât mai larg: trebuie să trec pe el cât mai repede cu întreaga cavalerie.

– Cinci coți?

– Zece

– Zece coți. Bine.

– Crezi că-l poți face?

– Am dat eu greș vreodată, Măria Ta?

– Nu.

– Totuși, trebuie să încep lucrările chiar din clipa asta.

– Cum vrei. Poți da ordine oricui, chiar și generalilor, în numele meu.

Diades ieși, adună zece echipe cu catâri și cai, dotate cu topoare, ferăstraie, funii și scări și le trimise să taie brazi dintr-o pădure din apropiere. Trunchiurile fură curățate în grabă, ascuțite și arse în foc, iar o parte dintre ele transformate în scânduri. Trei sute de oameni lucrară toată noaptea; în zori, materialul era adunat pe malul râului gata pentru a fi folosit.

Diades luă parii ascuțiți și începu să-i înfigă pe fundul apei cu ajutorul unui mai, doi câte doi, la distanța de zece coți unul de altul. Îi legă transversal și în lung cu scânduri bătute în cuie, formând o schelărie laterală și o platformă orizontală pentru trecere. Podul înaintă treptat spre mijlocul râului, unde stâlpii fură consolidați cu bolovani mari care îi apărau de forța curentului.

La asfințit, Alexandru alinie cavaleria în formație de luptă, așteptă ca ultima scândură să fie fixată în cuie pe grinzi și o porni în galop călare pe Ducipal, urmat de prietenii săi și de patru escadroane de *eteri*. După ei porni în marș și infanteria, sub comanda lui Crater.

Călăriră toată noaptea și se opriră ca să se odihnească cam la vremea celui de-al treilea schimb de gardă, înainte de răsăritul soarelui. Alexandru sleit de puteri după evenimentele din ultimele zile și după nopțile nedormite, căzu într-un somn adânc. Aerul curat al podișului, adierea ușoară care venea dinspre răsărit și pădurea de platani și de paltini care-i ocrotea cu umbra ei dădeau o senzație de pace și de liniște deplină. Caii pășteau în libertate pe malul unui râu cu ape cristaline, printre tufe de sălcii și de corn; Ducipal tropăia și el liber, urmărit de Peritas care-l mușca în joacă de picioare. Nimic nu prevestea cele ce urmau să se întâmple.

Una dintre patrulele care supravegheau ținutul din jur merse mai spre apus, în direcția Căii Regale pentru a se încredința că din partea aceea nu era nici un pericol și cercetașii rămaseră surprinși văzând o lungă coloană de soldați având în frunte steaguri roșii cu steaua argeadă pe ele: armata lui Parmenion!

Ajunseră în galop la ei și se prezentară imediat: – Sunt Eutidemos, comandantul companiei a opta din escadronul al treilea de *eteri* – spuse comandantul patrulei ofițerului care se afla în capul coloanei în marș. – Du-mă la generalul Parmenion.

– Generalul Parmenion este mai în spate, cu ariergarda, pentru că am avut de respins pe podiș niște atacuri ale cavalerie medice. Îl chem pe generalul Clito.

Clito cel Negru sosi în câteva clipe: soarele înălțimilor îl bronzase atât de puternic încât părea un etiopian. – Ce este, comandante? – îl întrebă el pe ofițer. – Unde sunteți?

– Suntem la mai puțin de douăzeci de stadii de aici, generale, am reușit să forțăm trecerea prin Porțile Persane.

Regele și trupa se odihnesc pentru că n-au închis ochii de două nopți, dar, îndată ce va răsări soarele, vom pleca imediat spre Persepolis. Voi puteți merge liniștiți înainte; noi o vom lua înainte cât putem de repede: cred că regele vă va explica totul când vă veți întâlni.

– Bine – îi răspunse Clito. – Salută-l pe rege din partea mea și spune-i că n-am avut necazuri prea mari pe drum. O să-l informez eu pe generalul Parmenion. Fiul lui, Filotas, ce face?

– Foarte bine și a luat parte la bătălia din trecătoare, dar n-a pățit nimic.

Întoarse calul și porni înapoi cu oamenii săi. Găsi armata gata de drum, sub comanda lui Alexandru care călărea pe Ducipal și era gata să dea semnalul de pornire. Soarele răsărit de curând scălda în razele sale roșii crestele munților Elam ce se zăreau în depărtare pe fondul verde închis al pădurilor și galben al câmpurilor cultivate care se întindeau cât vedeai cu ochii pe podiș.

Pe drum treceau șiruri de cămile care cărau tot felul de poveri, țărani călare pe măgari, îndreptându-se spre piață cu căruțe pline de tot felul de mărfuri sărăcăcioase, femei cu veșminte în culori vii mergeau la râu după apă, iar altele se întorceau deja, aducând vasele pline, așezate în creștet pe un colac de cârpă. Ziua aceea părea la fel ca toate celelalte, însă cel mai mare și mai puternic imperiu din lume era pe cale să fie lovit drept în inimă.

Se auzi un semnal de trâmbiță și escadroanele porniră la trap de-a lungul drumului, ridicând un nor des de praf. Pe măsură ce înaintau, aspectul locurilor se schimba vizibil: nu era vorba despre peisaj, din ce în ce mai frumos și mai plin de verdeață, cu parcuri întinse, grădini de zarzavaturi și de flori, ci în comportarea oamenilor. La trecerea soldaților călări, ușile se închideau, străzile deveneau pustii, piețele se goleau de oameni: de vină era, probabil, zvonul că sosea cuceritorul *yauna* despre care se povesteau lucruri îngrozitoare.

Deodată, pe la amiază, un spectacol ciudat și tulburător se desfășură sub privirile regelui ce călărea în fruntea armatei sale, având-i alături pe Hefestion și pe Ptolemeu: un grup de oameni venea pe drum în întâmpinarea lor, o ceată de schilozi cu mersul șchiopătat, înveliți în zdrențe, care dădeau din mâini sau din cioturile acestora, cei ciungi, ca pentru a le arăta tuturor drumeților.

– Cine sunt oamenii aceștia? – îl întrebă regele pe Eumene, aflat ceva mai în spate. Secretarul veni lângă el și privi mai atent.

– Habar n-am, dar o să aflăm imediat.

Coborî de pa cal și se îndreptă pe jos către grupul acelor nenorociți care, pe măsură ce se apropiau, păreau mai mulți decât la început. Alexandru descălecă și el mergând pe jos către ei, totuși, pe măsură ce se înainta, se simțea cuprins de o tulburare ciudată, de o neliniște plină de îngrijorare. Când fu suficient de aproape, auzi că ei vorbeau deja cu Eumene: în grecește!

Veni mai aproape de ei și văzu că sărmanii oameni erau îngrozitor mutilați: unii aveau amândouă mâinile retezate, alții un picior sau amândouă, alții, pe lângă că erau ciungi sau șchiopi, aveau și tot corpul brăzdat de cicatrice oribile, ca și cum ar fi fost opăriți cu un lichid clocotit.

– Ulei – spuse unul dintre nefericiții aceia văzându-l pe Alexandru cu privirea ațintită asupra corpului său mutilat și cu urme de tortură.

– Cine ești? – îl întrebă regele.

– Eratostenes din Meton, *heghemón*, detașamentul al treilea, batalionul al optulea, spartan.

– Spartan? Dar... câți ani ai?

– Cincizeci și opt, *heghemón*; am căzut prizonier la persani în timpul celei de-a doua campanii a regelui Agesilas, când aveam douăzeci și șapte de ani. Mi-au tăiat un picior pentru că știau că un soldat spartan nu suportă prizonieratul: mai degrabă se omoară.

Eumene clătină din cap. – Acum vremurile s-au schimbat, prietene.

– Am încercat să mă omor și stăpânul meu m-a opărit cu ulei încins. Văzând aceasta, m-am resemnat și am acceptat amara captivitate, dar când am aflat că urma să sosească Alexandru...

– Ne-am anunțat între noi și am venit să te întâmpinăm – interveni altul, scoțând la vedere amândouă brațele retezate de sub coate.

– De ce ai fost mutilat așa? – îl întrebă regele cu vocea tremurând de mânie amestecată cu o nespusă milă.

– Serveam în marina ateniană în timpul războiului satrapilor, eram vâslaș pe *Krysea*, o corabie foarte frumoasă, cu trei rânduri de vâsle, abia construită. Am căzut într-o ambuscadă și am fost făcut prizonier: au zis că fără mâini nu voi mai putea vâsli niciodată pe o corabie ateniană.

Alexandru văzu un altul care avea orbitele ochilor goale și uscate ca ale țestei unui schelet.

– Ție ce ți-au făcut? – îl întrebă.

– Mi-au tăiat pleoapele, mi-au uns ochii cu miere și m-au lăsat legat pe pământ lângă un furnicar. Și eu serveam în marina ateniană: vroiau să afle de la mine unde se afla ascuns restul flotei, dar eu n-am vrut să le spun...

Veniră în față și alții, arătându-și cioturile, rănile, părul alb, craniile pleșuve și mâinile roase de râie.

– *Heghemón* – mai spuse spartanul – spune-ne unde este Alexandru ca să-i dăm onorul și să-i mulțumim că ne-a eliberat. Noi, toți cei de aici, suntem mărturia prețului plătit ani de-a rândul de greci în lupta lor cu barbarii.

– Eu sunt Alexandru – răspunse regele, palid de furie – și am venit ca să vă răzbun.

22

Se întoarse și-i strigă cu voce tunătoare pe prietenii săi:
– Ptolemeu! Hefestion! Perdicas!

– La ordin, Măria Ta!

– Înconjurați palatul regal, tezaurul și haremul și nimeni să nu îndrăznească să pună piciorul acolo.

– Am înțeles! – răspunseră ei și porniră în galop în fruntea detașamentelor lor.

– Leonatos, Lisimah, Filotas, Seleucos!

– La ordin, Măria Ta!

Alexandru arătă spre mândrul oraș care se așternea în fața lor pe o colină, cu aurul, bronzul și teracota smălțuită care scânteiau sub razele soarelui.

– Luați armata și conduceți-o în oraș: Persepolis este al vostru, faceți ce vreți cu el!

Se îndreptă către *eterii* care așteptau nemișcați pe caii lor: – Ați auzit ce-am spus acum? Persepolis este al vostru! Ce mai așteptați, luați-l!

Se auzi un strigăt de bucurie și escadroanele de cavalerie porniră în galop spre capitala ce chiar în clipa aceea își deschidea porțile. Dădură la o parte grupul de delegați pe care Abulites îl trimisese ca să întâmpine trupele macedonene și năvăliră în cel mai mare și mai bogat oraș din lume cu forța unei turme de tauri sălbatici.

Eumene înlemni și-l privi uluit pe Alexandru. – Nu poți da un asemenea ordin, pe toți zeii din cer, nu poți. Cheamă-i înapoi, cheamă-i cât mai ai timp.

Calistene se apropie și el. – Sigur că poate, din păcate a și făcut-o deja.

Sărmanii greci care ieșiseră în întâmpinarea regelui se dădură înapoi, puțin încurcați, ca și cum și-ar fi dat seama că, fără voia lor, provocaseră un dezastru de proporții uriașe. Alexandru observă tulburarea lor și-i făcu un semn lui Eumene.

– Spune-le că fiecare dintre ei va primi câte trei mii de drahme de argint și un permis de liberă trecere pentru cei care vor dori să se întoarcă acasă ca să-și revadă familia. Dacă preferă să rămână aici, vor primi o casă, servitori, pământ și animale. Ocupă-te tu de asta.

Secretarul își notă totul, dar, în timp ce regele vorbea, îi era greu să fie atent la vorbele lui pentru că auzea deja vacarmul stârnit de jaf și strigătele disperate ale populației care căzuse pradă soldaților.

Între timp, ajunseseră la fața locului și unitățile de infanterie și alergară la rândul lor spre porțile orașului, temându-se să nu ajungă prea târziu la un asemenea prilej de jaf. Câțiva curieri alergară și la armata de sub comanda lui Parmenion, aflată acum la o distanță de numai câteva stadii, anunțându-i că regele lăsase capitala pe mâna soldaților. Într-o clipă, uitară cu toții de disciplină: soldații rupseră rândurile și porniră în goană către Persepolis, unde, din mai multe locuri, începeau să se înalțe trâmbe de fum și limbile de foc ale flăcărilor.

Parmenion dădu pinteni calului și porni în galop, urmat de Clito cel Negru și de Nearchos și ajunse în apropierea lui Alexandru care, călare pe Ducipal, privea acel măcel de pe culmea unui deal, nemișcat ca o stană de piatră.

Bătrânul general descălecă și veni lângă el și-l întrebă cu disperare: – De ce, Măria Ta? De ce? De ce distrugi ceea ce este deja al tău?

Alexandru nu-i aruncă nici măcar o privire, dar Parmenion văzu umbrele morții și ale distrugerii întunecându-i

ochiul stâng. Calistene îl privi și el pe rege și șopti, sigur că nu putea fi auzit: – Nu mai întreba nimic, generale, eu sunt convins că în clipa aceasta mama sa, Olimpia, săvârșește ritualuri sângeroase cine știe prin ce locuri ascunse și a pus stăpânire deplină pe sufletul lui. Oh, dacă Aristotel ar fi fost aici, el ar fi putut risipi tot acest coșmar!

Parmenion clătină din cap, se uită fix la Clito cel Negru și la Nearchos cu o expresie rătăcită, apoi încălecă și plecă.

Abia către asfințit, regele se mișcă din loc, parcă trezit dintr-un somn greu, și-l îndemnă pe Ducipal spre porțile orașului. Unul dintre cele mai frumoase și mai plăcute locuri de pe pământ, expresia cea mai înaltă a armoniei universale conform ideologiei regilor ahemenizi, căzuse acum pradă unei hoarde de sălbatici beți: agrienii violau fete și băieți, smulgându-i chiar și de lângă părinți, tracii umblau peste tot lacomi de vin și plini de sânge, lăudându-se cu trofeele lor: capetele retezate ale războinicilor persani care încercaseră să le opună rezistență. Și macedonenii, tesalienii, chiar și trupele auxiliare grecești nu se lăsau mai prejos: alergau ca niște nebuni, încărcați de trofee: cupe împodobite cu pietre prețioase, sfeșnice cu o lucrătură minunată, stofe fine, armuri de aur și de argint. Câteodată întâlneau în cale unii camarazi care nu reușiseră încă să fure nimic și se încăierau crâncen unii cu alții, ajungând chiar să se omoare, fără nici o reținere, fără nici un semn că ar fi fost, totuși, oameni. Alteori, dacă vedeau că unii puseseră mâna pe niște femei deosebit de frumoase, încercau să le ia cu ajutorul armelor și, dacă reușeau, le violau pe rând trântindu-le în pulberea îmbibată cu sângele familiilor victimelor.

Regele trecea la pas prin oraș neluând în seamă strigătele, sângele și toate acele grozăvii, dar chipul său nu trăda nici o urmă de emoție, ca și cum ar fi fost sculptat în marmura fără viață a lui Lisip. Urechile sale păreau să nu audă țipetele sfâșietoare ale copiilor mici smulși din brațele

mamelor, ale femeilor care își chemau fiii și fiicele, care plângeau la căpătâiul soților măcelăriți fără milă chiar în fața ușii caselor. Părea că nu aude decât tropotul rar al copitelor lui Ducipal pe pavajul străzii.

Avea privirea fixă ațintită drept înainte, privea imensul palat regal, *apadana* divină înconjurată de minunate grădini, de chiparoși cu coroana ascuțită, de plopi argintii, de platani pe care se odihnea lumina roșie a amurgului. Privea atriumurile impunătoare pe lângă care trecea, cu coloanele lor gigantice, cu taurii înaripați, grifonii, imaginile Marilor Regi care construiseră și împodobiseră toate acele splendori. El, micul *yauna*, stăpânul unui mic regat de țărani și de păstori, multă vreme vasal al altor state, ajunsese să străpungă inima gigantului și-l avea acum, pe cale să-și dea duhul, sub călcâiul său.

Călare pe Ducipal, urcă treptele largi și văzu, imortalizate în piatră, pe ambele laturi ale scării, procesiunile prin care regii și căpeteniile vasale aduceau daruri cu ocazia sărbătorii începutului de an. Mezi și kisseni, ionieni, indieni și etiopieni, asirieni și babilonieni, egipteni, libieni, fenicieni și bactrieni, gedrozieni, karmani, dahi: zeci și zeci de popoare care înaintau în pas solemn, măsurat, spre baldachinul de aur care acoperea tronul lui Darius, Regele, Marele Rege, Regele Regilor, Lumina Arienilor și Stăpânul celor Patru Zări ale Pământului.

Și îi apăru înainte și tronul. Se afla acum în fața lui. Din lemn parfumat de cedru și din fildeș, încrustat cu nestemate, susținut de doi grifoni cu ochii de rubin. În spatele tronului, pe perete, era înfățișat regele Darius I, uriaș, într-un strălucitor veșmânt de ceremonie, luptându-se cu un monstru înaripat, încarnare a lui Ahriman, geniul răului și al tenebrelor.

Sala imensă era pustie și cufundată în tăcere, dar, din exterior, se ghicea oceanul de suferință care-și izbea talazurile de pereții acelui paradis. Vitejii și credincioșii soldați

ai lui Filip deveniseră o hoardă de fiare sălbatice care se luptau pe străzi ca să-și împartă prada, strigând tot felul de scârboșenii cu gurile schimonosite de lăcomie, puneau foc grădinilor și palatelor, prădau templele lui Ahura Mazda, zeul capitalei supreme, Persepolis.

Alexandru descălecă, urcă treptele care duceau până la tron și se așeză pe el, sprijinindu-și coatele pe brațele din marmură lustruită. Pe când se rezema cu un oftat de ușurare de spătarul înalt al tronului, văzu câteva umbre nelămurite mișcându-se pe pragul ușii de la intrare și auzi târșitul înăbușit al unor pași.

– Cine-i acolo? – întrebă el fără să facă nici o mișcare.

– Noi suntem, Măria Ta! – se auzi o voce. Era unul dintre sclavii greci care-i ieșiseră în întâmpinare pe drumul care ducea spre Persepolis.

– Ce vreți?

Omul nu răspunse, dar se dădu în lături și-i lăsă să treacă pe doi tovarăși de-ai săi care purtau pe brațe un bătrân uitat de ani.

– Îl cheamă Leocaros – explică bărbatul care le făcuse loc celorlalți. – Este unul dintre cei „zece mii" ai lui Xenofon, cred că ultimul care mai trăiește. Are aproape nouăzeci de ani și șaptezeci i-a petrecut în prizonierat și în sclavie.

Alexandru reuși cu greu să-și ascundă emoția care-l cuprinsese. – Ce dorești bătrâne? – îl întrebă. – Ce pot să fac pentru tine, erou al celor „zece mii"?

Bătrânul mormăi ceva, dar regele nu putu înțelege ce spunea.

– Nu vrea nimic. Spune că toți grecii care n-au apucat să trăiască ziua aceasta au pierdut cea mai mare bucurie a lor, aceea de a te vedea așezat pe acest tron. Zice că acum poate muri împăcat.

Bătrânul nu izbutea să scoată o vorbă din cauza emoției care-l năpădea și a lacrimilor care-i scăldau obrajii supți, dar privirea lui spunea mai mult decât o mie de cuvinte.

Alexandru îl salută cu o înclinare a capului și-l privi îndelung pe când camarazii lui îl ajutau să iasă din marea sală. Atunci, regele coborî de pe tron și merse către Ducipal care îl aștepta în atrium, dar, pe când lua în mâini hățurile calului, văzu, apărând ca din vis, un războinic persan îmbrăcat în straiele strălucitoare de gală ale Nemuritorilor, călare pe un cal roib cu harnașamentul aurit și care părea să-l privească stăruitor.

Alexandru strânse în pumn mânerul sabiei, dar nu făcu nici o mișcare; în clipa aceea, din cerul întunecat al serii un fulger orbitor lumină tot pământul și tunetul cutremură întregul palat.

Își aminti pe dată de el: era războinicul care, într-o zi, demult, îl salvase din ghearele leului și căruia și el îi salvase viața de la o moarte sigură pe câmpia de la Issus.

Nemuritorul își îndemnă calul să înainteze câțiva pași, scuipă pe pământ în fața lui, apoi se întoarse, dădu pinteni animalului și porni în galop străbătând în câteva clipe curtea pustie a palatului.

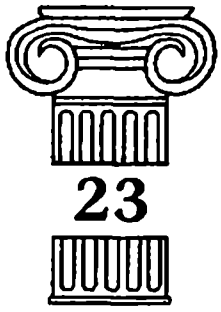

23

—Așezarea a fost întemeiată de regele Darius I cel Mare, în inima Persiei, pentru a deveni cea mai strălucitoare capitală din toate timpurile: au lucrat aici cincizeci de mii de oameni selectați din treizeci și cinci de popoare, timp de cincisprezece ani. Au fost tăiate păduri întregi de pe muntele Liban ca să se aducă bârnele pentru tavane și lemnul pentru uși, s-a tăiat marmură și piatră din toate colțurile imperiului, a fost scos cel mai frumos lapis-lazuli din minele Bactriei, a fost adus cu cămilele aur din Nubia și din India, pietrele prețioase au venit din Paropa-missos și din deșerturile Gedrosiei, argintul din Spania și arama din Cipru. Mii de artiști sirieni, greci, egipteni au sculptat scenele pe care le admiri pe zidurile și pe porțile palatului, iar bijutierii au adăugat peste tot ornamente din aur, argint și nestemate. Cei mai pricepuți țesători au făcut covoarele, draperiile și tapiseriile pe care le-ai văzut pe pardoseli și pe pereți. Pictori persani și indieni au dat viață frescelor de pe tencuielile interioare. În intenția Marilor Regi, locul acesta trebuia să îngemăneze, într-o perfectă armonie, toate civilizațiile și culturile de pe cuprinsul nesfârșitului lor imperiu.

Calistene se opri și-și lăsă privirea să parcurgă priveliș-tea măreței capitale care agoniza, minunatele *pairidaeza* în care parcă izbucneau ca niște torțe plante extrem de rare aduse din provincii de la capătul lumii, palatele și porticurile înnegrite de fumul incendiilor. Privea străzile

străbătute de soldați însetați de sânge, de violuri, de orgii, fântânile care, deși pline de cadavre, continuau să răspândească în jur susurul lor trist, prin glasul delicat al apei înroșite de sânge; privea statuile sfărâmate, coloanele răsturnate, templele profanate. Se întoarse către Eumene și văzu în ochii săi aceeași expresie înspăimântată și rătăcită.

– Palatul acesta sublim – continuă el cu voce domoală – a fost denumit „palatul anului nou" pentru că Marele Rege venea aici pentru a celebra prima zi a anului, în dimineața solstițiului de vară, pentru a primi pe frunte întâia rază limpede de soare ce venea dinspre răsărit ca să-i lumineze privirea și să se reflecte în ochii lui, ca și cum regele însuși ar fi fost un nou soare.

„Toată noaptea, până dimineața, rugile preoților se înălțau fierbinți, neîntrerupt, către stele, ca să aducă lumina asupra Marelui Rege, asupra aceluia care era pe pământ simbol viu al lui Ahura Mazda. Tot ce se află aici are rol de simbol, întregul oraș este un simbol și la fel sunt toate imaginile și basoreliefurile pe care le vezi în acest palat".

– Noi ardem, deci, un... simbol – bâigui Eumene.

– Așa este și chiar mai mult. Construcția orașului a fost plănuită la o zi după o eclipsă totală de soare care a avut loc acum exact șaptezeci de ani și șase luni: urma să fie un monument închinat credinței acestui popor, credință conform căreia lumea nu trebuia să devină niciodată un ținut al tenebrelor. Iată, privește, peste tot vezi leul atacând taurul, reprezentând lumina care învinge întunericul, lumina zeului lor suprem, Ahura Mazda, pe care ei îl vedeau încarnat în regele lor.

„În vremurile acelea, pe când palatul se mai afla încă în umbră, sute de delegații așteptau într-o tăcere religioasă până când lumina se înstăpânea pe sălile de aur și purpură, pe largile curți interioare. Începea atunci fastuosul cortegiu despre care vorbesc Ctesias și alți autori greci sau barbari, eveniment înfățișat de basoreliefurile care împodobesc scările și terasele."

„Și acum, iată: acest popor asistă la cea mai mare nelegiuire, la ultimul și cel mai grav sacrilegiu: focul, care pentru ei este sacru, mistuie capitala creată drept omagiu focului veșnic și arde chiar și cadavrele lor."

– Totuși, și ei au comis, cândva, tot felul de atrocități – îi replică Eumene. – I-ai văzut pe nefericiții aceia, i-ai auzit vorbind despre torturile inumane la care au fost supuși. Cei care au construit această minunăție, marii regi Darius și Xerxes, sunt tot aceia care ne-au cotropit pământurile trecându-le prin foc și sabie, care l-au decapitat și i-au ciopârțit corpul regelui Leonida la Termopile, care au ars templele zeilor noștri după ce le-au pângărit în fel și chip.

– Sigur că da, și știi de ce? Privește – îi spuse arătându-i o inscripție de-a lungul unui perete. – Știi ce scrie acolo? Spune: „Am ars templele *daiwa*", templele demonilor. Iată explicația: zeii noștri erau, pentru ei, o formă de manifestare a demonilor pe care zeul lor făcător de rele, Ahriman, i-a asmuțit asupra universului pentru a distruge totul. Intenția lor a fost să facă o faptă bună. Toate popoarele din lume văd răul doar în alții, în celelalte popoare și în zeii acestora și mă tem că, pentru o asemenea gândire, nu există leac. De aceea au distrus ei cele mai frumoase opere ale civilizației noastre. De aceea noi distrugem acum cele mai frumoase opere ale civilizației lor.

Tăcură amândoi pentru că simțeau că nu mai aveau nimic de spus și tăcerea lor făcu loc plânsului și vaietelor orașului pe moarte.

Regina-mamă află de devastarea orașului Persepolis trei zile mai târziu, de la un călăreț din garda Nemuritorilor care străbătuse trecătorile din munții deja acoperiți de zăpadă fără a se opri nici măcar o clipă. Izbucni în lacrimi când i se povesti pe larg despre masacrarea unui oraș nevinovat, despre distrugerea unor opere de o neasemuită frumusețe.

Războinicul îngenunche plângând în fața reginei: – Mare Mamă – îi spuse el – pune să fiu ucis pentru că merit să mor. Îl cunosc pe micul demon *yauna* și eu sunt cel dintâi vinovat pentru tot ce s-a întâmplat. Eu am fost acela care, cu mulți ani în urmă, i-am salvat viața la o vânătoare de lei, în Macedonia, și când, pe câmpul de bătălie de la Issus, mi-a salvat, la rândul lui, viața, n-am înțeles că, în felul acesta, demonii își ascund adevărata și cruda lor față. În loc să-i împlânt pumnalul în gât, i-am mulțumit și i-am arătat toată recunoștința mea. Și iată acum ce s-a întâmplat. Poruncește să fiu ucis, Mare Mamă, și poate că moartea mea va mai domoli puțin mânia zeilor, îi va face să ne vină în ajutor, să ne scape din bezna umilinței și a înfrângerii.

Regina rămânea ca împietrită pe tronul său, cu obrajii scăldați în lacrimi. Își ațintì asupra lui o privire plină de compătimire: – Ridică-te, credinciosul meu prieten. Ridică-te și nu te învinovăți singur pentru mărinimia și curajul tău. S-a întâmplat ceea ce era sortit să se întâmple. Când Cirus a cucerit orașul Sardes și a pârjolit-o, ce-au gândit lidienii peste care căzuse această năpastă? Și ce-au gândit babilonienii când el a schimbat cursul Eufratului și a pus stăpânire pe oraș, punându-l în lanțuri pe regele lor? Și noi am dat foc și am ucis oameni nevinovați, am înăbușit în sânge multe răscoale, am ars temple și sanctuare. Regele Cambise a ucis în Egipt boul Apis comițând în ochii acelui popor cea mai cumplită fărădelege. Regele Xerxes a dat foc templelor de pe acropola Atenei și a ras orașul de pe fața pământului: un popor întreg și-a părăsit casele, refugiindu-se pe o mică insulă și vedea de acolo cum flăcările care le mistuiau orașul se înălțau până la cer. Am auzit povestea asta de la cei care scriau istoria neamului nostru.

„Aceeași soartă o avem acum și noi, cu minunatele noastre orașe, cu templele noastre, nu pentru că Alexandru ar fi rău. Eu îl cunosc bine, știu ce simte, știu cât de blând și de binevoitor poate fi și, dacă aș fi fost de față, sunt

sigură că aș fi reușit să-l înduplec, să fac să triumfe în cugetul lui lumina lui Ahura Mazda împotriva tenebrelor lui Ahriman. L-ai privit vreodată drept în ochi?"

– Da, stăpână, și m-a cuprins frica.

Regina-mamă nu mai spuse nimic o vreme, plângând încetișor, după care își ridică privirea și întrebă: – Acum, unde o să te duci?

– În nord, la Ecbatana, la regele Darius, ca să lupt și să mor alături de el dacă va fi nevoie. Dar binecuvântează-mă, Mare Mamă: așa voi putea rezista în zăpadă și în frig, voi putea îndura foamea, setea, durerea.

Îngenunche și-și aplecă fruntea. Regina-mamă ridică o mână tremurătoare și i-o așeză pe cap: – Te binecuvântez, băiete. Spune-i nefericitului meu fiu că mă voi ruga pentru el.

– Îi voi spune – răspunse Nemuritorul. Ceru voie să se retragă și plecă.

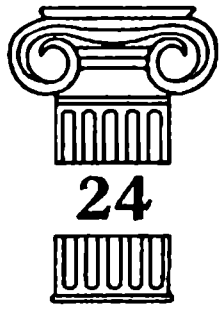

24

Alexandru vizită abia a doua zi palatul lui Darius. Se sculase târziu și privea în jur cu o expresie ciudată, ca și cum s-ar fi trezit dintr-un coșmar. Prietenii săi se aflau deja la dreapta și la stânga tronului, înarmați, ca și cum ar fi așteptat ordinele regelui.

– Unde este Parmenion? – întrebă el.

– În afara orașului, în tabăra lui, împreună cu aceia dintre oamenii săi care n-au luat parte la jaf – răspunse Seleucos.

– Și Clito cel Negru?

– Și el. Zice că nu se simte bine și te roagă să-l ierți că nu poate veni aici.

– Mă lasă singur – murmură regele ca pentru el.

– Noi suntem, însă, aici, cu tine, Alexandru! – exclamă Hefestion. – Orice ai face și orice s-ar întâmpla. Nu-i așa? – întrebă el întorcându-se spre ceilalți prieteni.

– Așa-i? – răspunseră cu toții.

– Gata, acum – spuse Alexandru. – Luați fiecare câte o patrulă de cercetași și colindați orașul ca să anunțați ceva. Toți soldații, greci, macedoneni, tesalieni, traci și agrieni, toți fără excepție vor trebui să părăsească orașul și să se retragă în taberele lor din afara zidurilor. Aici vor mai rămâne doar Vârful și garda mea de corp.

Prietenii ieșiră ca să execute ordinele regelui.

Alexandru, Eumene și Calistene, însoțiți de un tălmaci și de câțiva eunuci cărora încă nu le trecuse spaima, porniră să viziteze palatul. Din *apadana* trecură sala propriu-zisă a

tronului. Era o sală imensă, lată de două sute de picioare și lungă tot pe atât, cu tavanul susținut de o sută de coloane din lemn de cedru, având pereții tapetați cu fir de aur și purpură și cu capitelurile și plafonul împodobite cu picturi și intarsii. Tronul era din lemn incrustat cu fildeș și, în spatele lui, se aflau umbrela și evantaiul din pene de struț care, în zilele de primiri, erau manevrate de servitori în veșminte de gală.

De acolo, trecură direct în sala tezaurului, deschisă de cei patru eunuci care păstrau cheile. Ușile masive din bronz se învârtiră încet din țâțâni și marea sală se oferi privirii noului stăpân. Nu existau ferestre pe nici una dintre laturi și Alexandru putu vedea doar acea porțiune din interior care era iluminată dinspre ușă, dar ceea ce reuși să vadă îl năuci: acolo se aflau mii de lingouri de aur și de argint având imprimat pe ele sigiliul regilor ahemenizi, efigia regelui Darius I care slobozește din arcul său o săgeată. Aceeași efigie se afla și pe monedele care, din această cauză, se numeau „dariene". Erau acolo zeci și zeci de căldări pline ochi cu aceste monede, iar altele se înșirau pe rafturi de-a lungul pereților.

Eunucii aduseră feștile și strălucirea a mii și mii de suprafețe netede sau cu modele străpunse semiîntunericul din jur, după cum se mișcau lămpile.

Regele, Eumene și Calistene străbăteau cu pași rari coridorul care trecea prin mijlocul sălii și uimirea lor creștea la fiecare pas. Nu mai era doar metal în monede sau în lingouri: în acea parte a încăperii erau îngrămădite toate obiectele de preț adunate în mai mult de două sute de ani de cuceriri și de stăpânire asupra unui teritoriu care se întindea de la Ind la Istru. Erau incredibil de multe giuvaeruri, coșuri întregi cu nestemate de toate formele și culorile, cu perle albe și negre; mai erau paftale din bronz și din argint, candelabre, statui și imagini votive venind din sanctuare străvechi și se mai aflau și arme, minunate și cu

lucrături variate, de luptă sau de paradă: platoșe, lănci și săbii, coifuri împodobite cu cele mai impozante creste, pumnale cu mânerul bogat incrustat, cu lama dreaptă sau curbă sau în formă de șarpe, scuturi din bronz argintat sau aurit sau din lemn pictat împodobit cu fildeș și cu argint, pulpare și centuri, legături pentru săbii din țesătură de aur cu închizători din lapislazuli sau coral, plăcuțe ornamentale smălțuite, din aur și din argint, măști din fildeș sau din abanos, coliere și pieptare indiene, asiriene, egiptene, din aur smălțuit. Mai erau coroane și diademe care încinseseră frunțile faraonilor egipteni, ale tiranilor greci, ale căpeteniilor scite, ale rajahilor indieni, sceptre și bastoane de comandanți, din fildeș, abanos, aur, bronz, argint și electrum, toate lucrate cu mare măiestrie.

Erau și țesături: in egiptean, borangic sirian, lână ionică, purpură feniciană ca și țesături de o neasemuită splendoare, strălucind în cele mai variate și mai rare culori. Fuseseră aduse, după cum li se explică, dintr-o țară foarte îndepărtată, de dincolo de deșerturile din inima Asiei și de dincolo de Paropamissos. Mai erau și alte bucăți dintr-un alt fel de țesătură, produsă în India, răcoroasă ca inul, la fel de ușor de vopsit, dar infinit mai fină.

– Dacă te îmbraci cu asta – spuse eunucul – este ca și cum n-ai avea nimic pe tine. – Pe măsură ce mergeau mai departe, eunucul care păstra lista de inventar citea de pe ea cu glas monoton: – Douăsprezece căldări de un talant de dariene de aur bătute de maiestatea sa regele Darius I, douăzeci de talanți de lingouri de argint cu stema maiestății sale regele Xerxes, platoșă din carapace de broască țestoasă incrustată cu fildeș și coral care a aparținut rajahului din Taxila, iatagan de paradă al regelui scit Kurban II...

Alexandru își dădu seama că i-ar fi trebuit o lună întreagă ca să asculte descrierea tuturor acelor comori, dar nu reușea să-și dezlipească privirea de la perindarea aceea continuă de splendori orbitoare, de forme și podoabe minunate.

– Cât valorează totul în monede și lingouri? – întrebă la un moment dat Eumene.

Eunucul privi întâi la Alexandru, ca și cum ar fi așteptat permisiunea lui ca să răspundă și, îndată ce-l văzu făcând din cap un semn de aprobare, spuse cu voce scăzută: – O sută douăzeci de mii de talanți.

Eumene păli. – O sută... o sută douăzeci de mii ai spus?

– Întocmai așa am spus – răspunse eunucul netulburat.

Ieșiră de-a dreptul năuciți după ce văzuseră cea mai mare acumulare de obiecte de preț care existase vreodată pe suprafața pământului și Eumene repeta mereu: – Nu pot crede, oh, zei ai Olimpului, nu pot crede așa ceva. Când mă gândesc că, acum ceva mai mult de trei ani, nu aveam bani ca să cumpărăm fân pentru cai și mâncare pentru soldați...

– Dă dispoziții să se dea câte zece mine fiecăruia – ordonă Alexandru.

– Ai spus zece mine pentru fiecare soldat din armată?

– Asta am spus. Le-au meritat din plin. În plus, vei da câte un talant ofițerilor, cinci comandanților de mari unități de infanterie și de cavalerie și zece generalilor. Să-mi comunici socoteala finală.

– Va fi armata cea mai bogată de pe pământ – bolborosi secretarul – dar nu știu dacă va fi și în continuare tot atât de curajoasă. Ești sigur că este bine ceea ce faci?

– Foarte sigur. Cu atât mai mult cu cât nu vor mai avea prea mult timp ca să cheltuiască toți banii ăștia.

– De ce, plecăm din nou?

– Cât de curând.

Și totuși mai rămaseră pe loc și chiar luni întregi. La Persepolis se aflau arhivele și cancelaria imperială și Eumene îi explică lui Alexandru că, înainte de a pleca mai departe, trebuia să consolideze ceea ce obținuse până atunci, să organizeze rețeaua de drumuri și de comunicații, vitale pentru aprovizionare, să dea satrapilor și administratorilor tuturor provinciilor cucerite până atunci instrucțiuni

în privința guvernării, a legăturilor cu Macedonia și cu regentul Antipatros. De asemenea, căută și documente cu care ar fi putut dovedi amestecul curții persane în asasinarea regelui Filip sau urme ale unor eventuale contacte cu prințul Amintas din Lincestides care, acuzat de înțelegeri secrete cu Darius pe când armata se afla în Anatolia, era ținut în continuare sub supraveghere, din ordinul regelui. Întreaga arhivă era, însă, ținută cu scriere cuneiformă și munca puținilor traducători care existau ar fi durat ani întregi ca totul să fie cercetat în amănunțime și până la capăt.

În tot acest timp, așa cum prevăzuse Eumene, inactivitatea și banii prea mulți schimbaseră radical comportamentul soldaților și chiar al prietenilor săi care locuiau acum, ca și el de altfel, în cele mai frumoase palate din oraș, curățate și reparate și duceau o viață de adevărați regi. Alexandru îi invita mereu la plimbări călare și deseori organiza partide de joc cu mingea pentru a-i menține într-o bună formă fizică. Prietenii luau parte la aceste activități cam fără tragere de inimă, doar pentru a-i face pe plac, sau, după ce începeau jocul, se comportau ca pe vremea când erau doar niște băiețandri.

În asemenea ocazii, porticurile palatului răsunau de strigăte și râsete ca pe vremuri, în curtea palatului regal de la Pella.

– Dă-mi mingea! Dă-mi-o, pentru numele lui Hercule! – striga Alexandru.

– Da' ți-am dat-o și mai înainte și ai pierdut-o! – îi răspundea Ptolemeu, strigând și mai tare.

– Trage, nu mai trăncăni atâta. Ce faci, dormi? – urla cât îl ținea gura Leonatos.

Primul care cerea să se mai facă o pauză era întotdeauna Eumene care nu avusese niciodată nici educația și nici antrenamentul unui adevărat luptător. – Gata, băieți, că-mi dau sufletul!

– Ce suflet mai ai și tu? Tu ai o cărticică de socoteli în loc de suflet! – îl necăjea Crater care era cel mai îndemânatic și cel mai iute.

Asemenea scene erau mereu mai scurte și se petreceau din ce în ce mai rar. După ce jocul se termina, peste ei cobora din nou umbra puterii și a bogăției.

Într-o zi, Eumene vru să vorbească între patru ochi cu Alexandru și se duse la el în apartamentul din palatul imperial.

– Pe fiecare zi ce trece, e din ce în ce mai rău – începu el.

– Ce vrei să spui?

– Că nu-i mai recunosc. Ptolemeu își aduce fete tocmai din Cipru și din Arabia, Leonatos nu se mai poate antrena la lupte dacă nu are nisip din Libia și pune să-i fie adus cu cămilele tocmai din Egipt, Lisimah a pus să i se facă o oală de noapte din aur masiv incrustat cu pietre prețioase. O oală de noapte, înțelegi? Seleucos are o sclavă care-l încheie la sandale, una care-l piaptănă, una care-l parfumează, una care... lasă-l încolo. Cât despre Perdicas...

– Ce-i cu Perdicas? – întrebă Alexandru căruia parcă nu-i venea să creadă ce auzea.

– Da, și Perdicas. A pus să i se facă cearceafuri de purpură pentru pat. Ce să mai zic și de Filotas. El a fost dintotdeauna destul de arogant și de îngâmfat, dar acum e prea de tot. Se spune despre el că...

Dar regele nu mai vru să audă nimic. – Ajunge! – urlă. – Ajunge! Cheamă un paj, imediat!

– Ce vrei să faci?

– M-ai auzit ce-am spus? Cheamă un paj!

Eumene ieși și se întoarse imediat cu un curier.

– Te duci imediat – îi porunci regele – la locuințele lui Ptolemeu, Perdicas, Crater, Leonatos, Lisimah, Hefestion, Seleucos și Filotas și le spui să vină imediat la mine.

Curierul porni în goană, sări pe cal și duse mesajul la fiecare dintre ei. Când nu-i găsea acasă, le comunica servitorilor,

în afară de ordinul primit, și dispoziția în care se afla regele, așa că aceștia alergau îngrijorați în căutarea stăpânilor.

– O fi pentru vreun joc cu mingea – încercă să ghicească Leonatos vorbind cu Perdicas în timp ce urcau scările.

– N-aș crede. L-ai mai văzut trimițând vreodată un curier din cavaleria de asalt invitându-ne să aruncăm de două ori mingea?

– După mine, plecăm din nou la război – interveni Lisimah care sosea tocmai atunci.

– Război? Ce război? – întrebă Seleucos care-i ajungea din urmă cu pas furișat.

Eumene îi primi în anticameră cu o figură de sfinx și nu le spuse decât: – E acolo.

– Tu nu vii? – întrebă Ptolemeu.

– Eu? Nu, nu mă bag. – Deschise, apoi, ușa, le făcu loc să intre, o închise în urma lor și se așeză să tragă cu urechea.

Alexandru începu să urle atât de tare încât fu nevoit să-și îndepărteze urechea de gaura cheii.

– Cearșafuri de purpură! – urla regele. – Oală de noapte din aur masiv! Nisip din Egipt pentru antrenament la lupte! Pe aici nu există nisip, nu-i așa? Sau nu-i suficient de fin pentru fundul tău atât de delicat? – mârâi apropiindu-se de Leonatos. – Niște ramoliți! Asta ați ajuns! Da' ce, credeți că v-am adus până aici ca să vă văd în halul ăsta de decăzuți?

Ptolemeu încercă să-l calmeze: – Alexandru, ascultă...

– Tu să taci, tu care ceri să ți se aducă târfe doar din Cipru și din Arabia! Eu v-am adus aici ca să schimbăm lumea, nu ca să vă ramoliți printr-o viață de lux. Sau poate că ne-am luptat doar ca să trăim la fel cu cei pe care i-am învins? Pentru asta am mers atât, am suferit de căldură și de frig, de foame și de durerea rănilor? Ca să ajungem ca aceia pe care i-am supus? Chiar nu înțelegeți că tocmai din cauza asta au pierdut persanii toate luptele? Pentru că trăiau așa cum trăiți voi acum!

– Bine, dar atunci de ce... – începu să spună ceva Perdicas și ar fi vrut să adauge: „de ce lași la locul lor toți guvernatorii persani?", dar regele îi reteză fraza la jumătate: – Liniște! De mâine, în tabără cu voi, în corturi, la fel ca și până acum. Fiecare își va țesăla calul și-și va lustrui armura. Și poimâine să veniți toți cu mine în munți, la vânătoare de lei și dacă o să vă sfâșie vreunul fiindcă vi s-au îngreunat bucile, n-o să mișc nici măcar un deget ca să vă salvez. M-ați înțeles?

– Am înțeles, Măria Ta! – strigară cu toții într-un glas.

– Dacă ați înțeles, ieșiți afară, hai mai repede!

Se îngrămădiră cu toții să iasă pe ușă și dispărură în jos pe scări. Tot atunci veni și curierul care le spuse că nu-l putuse găsi pe Filotas și că va veni, desigur și el cât de repede. Eumene dădu să plece pe urma camarazilor săi, dar Alexandru îl întoarse din drum.

– Sunt aici – răspunse el intrând în încăpere.

– Nu l-am văzut pe Filotas – remarcă regele.

– Nu l-au găsit. Vrei să pun să-l mai caute.

– Nu, lasă. Cred că, oricum, scandalul ăsta o să-i ajungă și lui la urechi. Și tu? – îl întrebă mai apoi. – Tu ce-ai făcut cu tot aurul pe care l-ai primit?

– Trăiesc bine, dar fără să exagerez. Restul mi-l pun deoparte pentru când o să fiu bătrân.

– Bravo ție – îl lăudă Alexandru. – Nu se știe niciodată. Dacă vreodată o să am nevoie de un împrumut, știu la cine să mă adresez.

– Pot să plec?

– Sigur că da. – Eumene vru să iasă. – O clipă.

– Ce este?

– Ordinul este valabil, bineînțeles, și pentru tine.

– Care ordin?

– Acela de a dormi în tabără, în cort.

– Bineînțeles – răspunse Eumene și ieși.

La câtva timp după aceea, Alexandru îl chemă ca să-i spună că intenționa să mute întregul tezaur de la Persepolis la Ecbatana, când vor porni în marș spre nord. Eumene fu destul de mirat de o asemenea decizie care i se părea nu numai cu totul inutilă și prostească, dar și grozav de costisitoare. Vru să-și spună părerea, dar se vedea bine că decizia regelui era definitivă. Numai pentru această operațiune, care dură mai mult de două luni, fu necesar să se formeze un convoi de cinci mii de perechi de catâri și de zece mii de cămile pentru că, pe cărările de munte din Media, nu se puteau folosi carele.

Totuși, Eumene nu reușea să înțeleagă motivul pentru care regele luase o asemenea decizie care i se părea ciudată și chiar riscantă, dar de fiecare dată când încerca să-i ceară o explicație lui Alexandru, primea răspunsuri în doi peri sau prea puțin convingătoare. În cele din urmă renunță să mai pună întrebări, dar, în adâncul sufletului, îi rămase un fel de presimțire sumbră a unei posibile întâmplări dramatice.

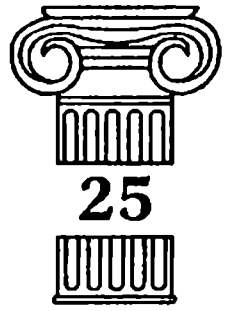

25

Prietenii se supuseră câtva timp ordinelor lui Alexandru, dar, apoi, Hefestion ceru să se întoarcă din nou în palatul său pentru că, spunea el, vroia să stea mai aproape de el și regele nu putu să-l refuze. După care nu putu să mai refuze nici reîntoarcerea celorlalți care, cu o scuză sau alta, obținură permisiunea de a reintra în posesia locuințelor din oraș, angajându-se solemn să trăiască mai sobru și mai modest. Trecu astfel aproape toată primăvara. Treptat, rănile mai grave ale orașului distrus începeau să se vindece, dar se vedea bine că nu va mai fi niciodată ce fusese cândva. Între timp, din provinciile de nord ale imperiului, rămase neocupate de macedoneni, venise vestea că Darius aduna o altă armată și că se pregătea să reziste în munții Caucaz, undeva în jurul Mării Caspice, și Alexandru hotărî că trebuiau să plece. Ca să încheie într-un mod deosebit acea perioadă de odihnă, porunci să se pregătească o petrecere și un banchet care să rămână de pomină.

Toate sălile imensului palat fură iluminate ca ziua de sute de lămpi, bucătarii regelui fură puși la treabă ca să pregătească bucatele cele mai fine, dintre eunucii de la palat fură aleși băieții cei mai chipeși și fetele cele mai apetisante pentru a servi aproape goi la masă, după obiceiul grecesc, iar în mijlocul sălii de banchete fură așezate vase mari de aur masiv luate din tezaurul imperial ca să folosească drept boluri pentru vin și pentru băuturile, aromate și răcoritoare, preparate după rețete orientale.

Pe mese fură puse, de asemenea, cupe de aur din vesela împăratului și peste tot se vedeau vase pline cu trandafiri și cu crini culeși din grădinile palatului, singurele din oraș care mai rămăseseră neatinse.

Petrecerea începu imediat după asfințit și Eumene își dădu seama că Hefestion fusese desemnat „maestru de ceremonii", drept care hotărâse ca vinul să fie servit după obiceiul tracilor. Simplu, neamestecat cu apă.

– Tu nu iei parte la petrecere? – îl întrebă Calistene, apărând pe neașteptate în spatele lui.

– Nu mi-e foame – îi răspunse Eumene. – De altfel, trebuie să am grijă ca totul să se desfășoare cât mai bine.

– Poate preferi să rămâi treaz ca să te bucuri de spectacolul care va urma?

– Ce spectacol?

– Ei, nu știu, dar sunt sigur c-o să se întâmple ceva. Petrecerea asta nu are nici un rost. Este grotescă. Am venit încoace prin poarta de la nord și palatul plin de lumini contrastează sinistru cu bezna din orașul acesta distrus. Ne aflăm aici de luni de zile și Alexandru n-a ordonat să se reconstruiască nici măcar o singură casă.

– Dar nici n-a interzis să fie construite altele.

– Nu, asta nu. Dar n-a făcut nimic pentru a-i opri pe nobili și pe bogătași să plece de aici. Doar cei mai săraci au rămas și asta înseamnă că orașul este condamnat la moarte. Și o dată cu ea...

Eumene făcu o mișcare din mână ca și cum ar fi vrut să alunge o imagine de coșmar.

– Nici nu vreau să mai aud de toate astea.

– Unde o fi Parmenion? – întrebă Calistene care parcă vroia să schimbe vorba.

– Nu-i aici.

– Și bănuiesc că asta nu-ți spune nimic. Și Clito?

– Nu l-am văzut.

– Chiar așa. De altfel, parcă nici nu era pe lista invitaților. Dar ia te uită cine vine.

Eumene se întoarse și o văzu venind pe un coridor pe Thais, preafrumoasa atenianã, desculță și cu o rochie tare îndrăzneață, asemănătoare cu aceea pe care o avea când dansase pentru prima dată în fața regelui.

– Cred că a dormit în patul lui Alexandru – adăugă Calistene – și asta nu-mi miroase a bine.

– Nici mie, ca să spun drept – spuse Eumene – dar nu scrie nicăieri că trebuie să mergem din rău înspre și mai rău.

Calistene nu mai spuse nimic și plecă înspre poarta denumită „a lui Xerxes", ieșind în porticul exterior. De acolo putea vedea, pe panta muntelui de deasupra palatului, mormintele săpate în stâncă și luminate de candele ale suveranilor ahemenizi, printre care se afla și acela neterminat al lui Darius III. Din palat, strigătele invitaților deveneau mereu mai puternice, iar larma era din ce în ce mai stridentă.

La un moment dat, peste gălăgia din palat se înalță o muzică distinctă, ritmată de sunetele tobelor mici și mari, ascuțită, care părea să provoace un dans orgiastic. Calistene își ridică ochii spre cer și șopti: – Unde ești, Aristotel?

Între timp, Eumene își făcuse apariția în salonul *apadanei* și-și dăduse seama că banchetul degenera văzând cu ochii. Thais, aproape goală, dansa furtunos însoțindu-și mișcările cu sunetul unor mici tobe de metal pe care le ținea între degete. La fiecare piruetă, chitonul său scurt se ridica dezvelindu-i formele statuare, lăsând să se vadă pubisul și fesele ca sculptate în marmură, în timp ce spectatorii strigau tot felul de scârboșenii.

Deodată, fata se opri zvâcnind în vârful degetelor, apoi se culcă la pământ cu mișcări senzuale ca ale unei feline, fiecare mișcare fiind subliniată de muzica obsedantă care domina întreaga sală.

Când se ridică, luă în mână un baston ca acela al bacantelor, înfășurat în iederă și cu un con de pin în vârf și, ridicându-l, strigă ca posedată: – *Komos!*

Se mișca printre nenumăratele coloane ca o bacantă printre copacii dintr-o pădure și-i chema pe toți cei de față la dansul orgiastic. Alexandru răspunse primul: – *Komos!*

Si toți se luară după el. Thais înhață în cealaltă mână o torță fixată de perete și începu să conducă dansul paroxistic prin sala de primiri, coridoare, prin minunatele dormitoare ale apartamentelor regale, urmată de oaspeți: bărbații excitați la culme, femeile pe jumătate dezbrăcate sau chiar complet goale.

– Zeul Dionisos se află printre noi! – urlă Thais și în privirea ei se reflectau flăcările torței pe care o ținea în mână.

Cu toții răspunseră: – *Euoé!*

– Zeul Dionisos vrea să se răzbune pe acești zei barbari!

– *Euoé!* – urlară din nou femeile și bărbații în delirul vinului și al poftelor cărnii.

– Să-i răzbunăm pe soldații noștri morți în luptă, templele noastre distruse, orașele noastre pârjolite! – mai strigă fata și, sub ochii lui Alexandru, își apropie torța de o draperie groasă de purpură care atârna lângă un portal.

– Da, să-i răzbunăm – repetă Alexandru ca ieșit din minți și aruncă și el o torță sub o masă mare din lemn de cedru. Eumene, care se strecura prin spatele lor, cu spatele lipit de perete, asista neputincios la dezastrul care se dezlănțuise și căuta din priviri pe cineva care ar fi fost în stare să oprească toată acea nebunie, dar nimeni din toată gloata de bărbați și de femei nu părea să aibă în priviri o sclipire de rațiune.

Flăcările se înălțară pârâind și întreaga sală fu luminată ca ziua de flăcările roșietice. Ca posedați de demoni, invitații se răspândiră peste tot prin sălile imense, prin curți și porticuri, punând foc peste tot.

Nu trecu mult și minunatul palat fu învăluit într-un vârtej de flăcări. Sutele de coloane de cedru de Liban arseră ca niște torțe, focul ajunse la tavane cuprinzând și grinzile de susținere care se prăbușiră peste rugul din jur.

Căldura deveni insuportabilă și alergară cu toții în curtea de la intrare, continuându-și acolo dansul, cântecele și împreunările. Eumene ieși tulburat și îngrijorat pe o ușă laterală și, pe când se îndepărta spre terasele din afara palatului, o văzu pe Thais, complet goală și întinsă pe un covor din atrium, posedată în același timp de Alexandru și de Hefestion, gemând și răsucindu-se pradă extazului.

Locuitorii care mai rămăseseră printre ruinele din Persepolis alergară afară din cocioabele lor ca să vadă dezastrul: palatul de basm al Marelui Rege parcă exploda sub atacul focului, se năruia într-un iad de scântei, într-un vârtej de fum negru care acoperea stelele și luna. Priveau împietriți și plângeau.

A doua zi, ceea ce fusese până de curând cel mai frumos palat din întreaga lume nu mai era decât un morman de cenușă fumegândă care atingea în unele locuri chiar înălțimea de patru, cinci coți și mai rămăseseră în picioare ici, colo doar coloanele de piatră cu capitelurile lor în formă de tauri înaripați. Se mai puteau vedea și portalurile, estradele, temeliile și treptele cu imagini ale marii procesiuni de la anul nou și cu Nemuritorii din garda imperială sculptați în piatră pentru a rămâne peste milenii ca martori muți ai dezastrului.

Alexandru ajunsese spre dimineață în cortul său din tabără și se prăbușise pe pat sleit de puteri, cufundându-se într-un somn greu și agitat.

Parmenion veni la el puțin după revărsatul zorilor și *pezeterii* de pază încercară în zadar să-l oprească, încrucișând lăncile în fața intrării. Bătrânul general urlă ca un leu:
– Plecați de aici, pe Zeus! Dați-vă la o parte, trebuie să-l văd pe rege!

Leptine apăru în fața lui cu brațele ridicate, ca pentru a încerca și ea să-l oprească, dar el o îmbrânci într-o parte și-l fulgeră cu o privire mânioasă pe Peritas care începuse să mârâie: – Tu, marș în cușca ta!

Alexandru sări din pat ținându-și cu mâinile capul care părea că-i explodează de durere și strigă: – Cine îndrăznește să...

– Eu! – strigă la fel de tare și Parmenion.

Furia lui Alexandru se mai domoli de parcă însuși Filip ar fi intrat în cortul lui și se apropie de lighean cufundându-și fața în apa rece. Apoi, așa gol cum se afla, se apropie de neașteptatul său oaspete. – Ce este, generale?

– De ce ai făcut asta? De ce ai distrus minunea aceea de oraș? Asta te-a învățat Aristotel? Asta este cumpătarea, ăsta este respectul pentru ce-i frumos și nobil? Te-ai arătat întregii lumi ca un sălbatic necioplit și primitiv, un om arogant și îngâmfat care crede că se poate comporta ca un zeu! Eu mi-am pus întreaga viață în slujba familiei tale, mi-am sacrificat fiul în campania asta, ți-am condus armata în toate bătăliile. Am dreptul să primesc un răspuns!

– Oricare altul care și-ar fi permis să facă și să zică ceea ce ai făcut și ai zis tu, generale, ar fi fost deja mort. Am să-ți răspund, totuși, am să-ți spun de ce am făcut-o. Am permis jefuirea orașului Persepolis pentru ca grecii să știe că numai eu sunt adevăratul răzbunător, eu sunt singurul în care ei se pot recunoaște, singurul care a reușit să iasă învingător dintr-un duel multisecular. Și am vrut ca o ateniană să fie aceea care să dea foc palatului lui Darius și al lui Xerxes. Pe de altă parte, după ce orașul fusese distrus, ce rost ar mai fi avut să las în picioare palatul? L-am cruțat doar cât timp mi-a trebuit ca să mut tezaurul și documentele din arhive la Ecbatana și Susa.

– Dar...

– Suntem pe punctul de a pleca, Parmenion, din nou în urmărirea lui Darius până în cele mai îndepărtate ținuturi ale imperiului său. Palatul acela, dacă l-aș lăsat neatins, împreună cu tezaurul din el, ar fi fost o ispită mult prea mare pentru oricine, chiar și pentru guvernatorul meu macedonean: atmosfera de acolo, măreția acelor săli, scenele

acelea sculptate peste tot, cu amintiri ale grandorii ahemenide și tronul acela... gol! Aurul îngrămădit în cantități de necrezut sub bolțile acelea ar fi făcut dintr-un ins oarecare omul cel mai puternic din lume. Zeci de nobili persani ar fi încercat să pună mâna pe el cu orice preț, ar fi încercat cu prețul sângelui să urce pe acel tron, să țină în mână sceptrul acela și asta ar fi dat naștere altor războaie, sângeroase, epuizante, interminabile. Ar fi trebuit să îngădui asta, generale?

„N-aveam de ales, generale, n-aveam altă cale, înțelegi? Dacă vrei ca barza să nu se mai întoarcă, strică-i cuibul."

„Este adevărat, am distrus o minune, dar cine mă împiedică să construiesc, când va veni vremea, un palat și mai mare și mai frumos? Până una alta, am distrus și simbolul Persiei și al regilor ei și le-am dovedit grecilor și barbarilor din întreaga lume cine este noul stăpân; le-am arătat tuturor că trecutul a murit, că n-a mai rămas din el decât cenușa și că se naște o nouă eră. Era frumos, generale, prea frumos și din cauza asta era prea periculos să-l mai las în picioare."

Parmenion își lăsă fruntea în jos: orgia, dansul, strigătele în onoarea zeului Dionisos, beția sacră despre care îi vorbiseră cu puțin timp înainte Eumene și Calistene... totul fusese prevăzut, totul fusese plănuit: o piesă de teatru, realistă desigur, și totuși fusese un spectacol! Alexandru era în stare și de așa ceva, era un actor mai bun și mai experimentat decât Tessalos, interpretul său preferat. Iar motivele pe care le adusese ca să-și justifice acțiunile erau magistrale din punct de vedere politic, militar, ideologic. Băiatul acela gândea și acționa de-acum ca un adevărat stăpân al lumii!

Regele luă de pe un raft al bibliotecii un sul de papirus și i-l întinse: – Citește, a sosit astă-noapte: Antipatros mă anunță că a câștigat războiul cu spartanii. Regele Agis a căzut în lupta de la Megalopolis și nimeni în Grecia nu se

mai opune calității mele de conducător suprem al ligii panelenice. În ce mă privește, am făcut ceea ce trebuia: mi-am respectat promisiunea de a-l doborî pe dușmanul de secole al grecilor. Aceasta cuprinde și distrugerea acelui palat. În aceste momente, eu nu mai am alt gând decât să-mi urmez destinul.

Parmenion citi cu destulă greutate scrisoarea lui Antipatros, pentru că vederea îi slăbise destul de mult și înțelese ce vroia să spună regele său.

Alexandru îi puse o mână pe umăr și-l privi cu o expresie în care se amestecau dragostea șireată și seriozitatea militărească: – Pregătește-te, generale – îi ordonă el. – Adună armata, instaurează o disciplină de fier. Suntem pe punctul de a pleca.

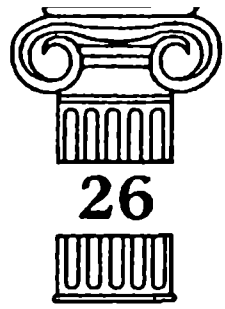

26

Armata porni la drum pe la sfârșitul primăverii și se îndreptă spre nord, urcând înspre centrul podișului și lăsând deșertul în dreapta, iar munții Elamului, cu crestele acoperite de zăpadă, în stânga. Parcurseră patru etape, făcând în total cam douăzeci de *parasangas* și ajunseră, la lăsarea serii, la Pasargadae, străvechea capitală a lui Cirus cel Mare, cel care întemeiase dinastia ahemenizilor. Era un oraș mic, locuit mai mult de păstori și de țărani, având în centru primul *pairidaeza* care fusese construit, un parc minunat care înconjura vechiul palat al lui Cirus. Un sistem complicat de irigații care aducea apa de la un izvor aflat la baza dealului menținea proaspete verdeața pajiștilor, tufele de trandafiri, chiparoșii și tamariscii, parfumatele ginestre, tisele și copăceii de ienupăr. Într-o latură, la apus, se înălța, maiestuoasă în singurătatea ei, fântâna Întemeietorului.

Avea forma simplă și fără ornamente a cortului pătrat din piei de animale, în două ape, folosit de nomazii din stepă, adică de acolo de unde veniseră, cu patru secole mai înainte, persanii, la început vasali ai mezilor și ai regelui lor, Astyages, apoi cuceritori ai unor teritorii nesfârșite. Construcția aceea simplă era, însă, așezată pe o temelie impunătoare de piatră, cu șapte trepte largi, ca un turn mesopotamian, și era înconjurată de un șir de coloane care mărgineau o grădină cu tise bine îngrijite și frumos tăiate.

Mormântul se mai afla încă în grija unui grup de magi și a unui preot care săvârșea zilnic ritualul de pomenire a

marelui suveran. Se speriară când îl văzură pe Alexandru apropiindu-se, știind ceea ce făcuse acesta la Persepolis, dar regele îi liniști. – Ce-a fost, a trecut – le spuse – și nu se va mai întâmpla. Arătați-mi monumentul, vă rog. Vreau doar să aduc un omagiu memoriei lui Cirus.

Preotul deschise ușa altarului și-l lăsă să intre pe tânărul rege care privi în tăcere de jur împrejur. O rază de soare venea dinspre ușă și lumina sarcofagul cioplit grosolan pe care nu se vedea altceva decât o inscripție scurtă:

EU SUNT CIRUS, REGELE PERSANILOR
NU PROFANAȚI MORMÂNTUL MEU

Pe peretele din fund, atârnată de un cârlig, se afla armura marelui cuceritor: o platoșă din solzi de fier, un coif de formă conică, un scut rotund și o sabie tot din fier, cu mânerul de fildeș, singurul ornament de pe toată panoplia.

Pe podiș era o tăcere adâncă și se auzea doar șuieratul slab al vântului care parcă mângâia mormântul solitar. Alexandru avu în acel moment sentimentul profund al nesiguranței destinului, al efemerei înșiruiri a evenimentelor. Imperiile se înălțau și se prăbușeau ca să facă loc altora care, la rândul lor, urmau să devină și ele pline de măreție și să se mistuie, la rândul lor, în uitare. Nemurirea nu era decât un vis? Simți în acele clipe prezența mamei lui, atât de puternică încât i se părea că ar putea chiar s-o atingă dacă ar fi întins mâna spre peretele cufundat în umbra sanctuarului. Și i se părea că aude glasul ei care spunea: „Tu nu vei muri niciodată, *Aléxandre*..."

Se răsuci pe călcâie, ieși pe mica terasă de la capătul treptelor, respiră aerul uscat și parfumat al podișului și simți coborând asupra lui acea lumină limpede. Când coborî privirea ca să coboare, îl văzu pe Aristandru care părea să-l aștepte de mai mult timp.

– Cum de ești aici, clarvăzătorule? – îl întrebă.

– Am auzit o voce.

– Și eu, era a mamei mele.

– Păzește-te, *Aléxandre*, amintește-ți ce a pățit Ahile – îl preveni Aristandru. Și se îndepărtă o dată cu vântul care-i făcea mantia să fluture ca un steag.

A doua zi trecură prin teritoriul pe care trăia un trib vasal al Marelui Rege și-l supuseră, dar ceva mai departe, pe când urcau tot mai sus către podișul Mediei, regele primi un mesaj de la Eumolpos din Solis:

> Regele Darius se află la Ecbatana, unde încearcă să adune o armată din sciți și din kadușii, folosindu-se de tezaurul din palatul regal. A trimis haremul spre răsărit, prin Porțile Caspice. Trebuie să ajungi cât mai repede la Ecbatana sau, dacă nu, va trebui să dai o bătălie foarte grea, cu rezultat nesigur: sciții și kadușii sunt călăreți neobosiți și foarte periculoși. Nu atacă direct, ci fac incursiuni și diversiuni, dezorientează inamicul și-i slăbesc forțele cu atacuri și retrageri repetate. Nu uita că, mai demult, Cirus și Darius cel Mare au fost învinși de sciți.

După ce citi mesajul, Alexandru se hotărî să plece imediat cu cavaleria și cu infanteria echipată de luptă, lăsând restul convoiului, cu bagajele și cu tezaurul, în grija lui Parmenion care putea dispune de numai trei batalioane de *pezeteri* și de unul de infanterie ușoară format din traci și triballi. Mai rămânea acum de cucerit doar o capitală: ultima.

Începură să urce din greu prin munți, în marșuri forțate, trecând, atunci când era posibil, prin văile râurilor – drumul fiind mai ușor pe acolo. Privelișteа era din ce în ce mai impresionantă datorită contrastului dintre culoarea povârnișurilor muntoase, negre ca bazaltul, și cea a crestelor acoperite de zăpadă care străluceau sub razele soarelui ca niște safire. Jos se întindea deșertul cu culoarea lui roșcat-aurie, pe care ieșeau în evidență, asemenea unor insule de verdeață, oazele cu satele țăranilor și ale păstorilor. Alte sate apăreau pe marginea văilor, în preajma unor izvoare sau

pâraie cu apa foarte curată și, când armata trecea pe acolo, locuitorii ieșeau cu toții din case sau din colibe ca să-i privească pe străinii aceia care călăreau fără pantaloni și purtau pe cap pălării ciudate cu borurile largi.

Din loc în loc, pe înălțimi izolate, se vedeau turnuri de piatră cu trepte: turnurile tăcerii pe care locuitorii din ținut își duceau morții ca ei să dispară în natură, fără a pângări nici pământul și nici focul. Și Alexandru se mai gândea încă la Barsines, lăsată pe un asemenea turn grosolan, clădit în deșertul ostil de la Gaugamela, și se gândea la tânărul Phraates care se întorsese în Panfilia cu bunicul său, ca singur supraviețuitor din familie. Ce putea trece în acele clipe prin mintea lui de copil? Vise? Sete de răzbunare? Sau pur și simplu tristețea unui copil orfan?

Le trebuiră zece zile de mers prin văile din ce în ce mai înguste pentru a ajunge să vadă splendoarea orașului Ecbatana, înconjurat de o cunună de munți acoperiți de zăpadă și de o vale plină de verdeață. Marginea de sus a zidurilor și a crenelurilor, împodobită cu plăcuțe albastre de teracotă și foi de aur, strălucea ca o diademă pe fruntea unei regine, sclipeau, de asemenea, acoperișurile ascuțite ale palatelor și sanctuarelor, îmbrăcate în aur curat. Alexandru își aminti, de parcă s-ar fi întâmplat ieri, discuția din palatul de la Pella cu oaspetele persan care-i vorbise despre acea minunăție. Pentru el, abia trecut de vârsta copilăriei, părea doar o poveste: privea ochii negri și adânci ai persanului, barba sa neagră și creață, sabia de gală din aur masiv și i se părea că era o ființă ireală, venită de pe tărâmul basmelor. Și iată acum, orașul acela legendar se afla în fața ochilor săi.

Împreună cu el era Oxhatres, fiul lui Mazeus, satrapul Babiloniei și văr după mamă cu regele, un tânăr ambițios care ardea de nerăbdare să se facă remarcat de noul stăpân. Dădu pinteni calului și se apropie de ziduri, schimbând rapid câteva cuvinte cu santinelele. Apoi se întoarse

la Alexandru ca să-i raporteze în greceasca lui stâlcită, dar destul de inteligibilă: – Mare Rege Darius plecat. El nu luptă, el fuge cu tezaur și cu armată.

– Încotro?

– Acolo – răspunse tânărul arătând spre nord. – Satrap se predă.

Alexandru făcu semn că înțelesese și dădu semnalul pentru ca armata să vină după el spre porțile orașului care tocmai atunci se deschideau. Porniră înainte cu toții, într-o ordine perfectă, pentru că fusese restabilită o disciplină de fier și cea mai mică greșeală era pedepsită cu lovituri de cravașă sau chiar mai rău.

Parmenion, cu trupele sale și caravana, sosi după două zile către seară, dar fură necesare cinci zile și cinci nopți pentru a conduce în oraș, a descărca și a scoate, apoi, pe o altă poartă cele douăzeci de mii de animale de povară care transportaseră cei o sută douăzeci de mii de talanți ai tezaurului regal, în medie câte șase talanți fiecare, o greutate destul de însemnată care făcuse ca mersul animalelor să fie mult încetinit.

Când întreaga operațiune fu încheiată și trupele își instalară tabăra în afara orașului, Alexandru îl invită la cină pe bătrânul general. O mâncare foarte ușoară, aproape frugală, și pe masă nu era vin, ci doar apă. „O fi vrând să se căiască după ce a făcut la Persepolis" se gândi Parmenion mușcând dintr-o bucată de pâine persană coaptă în spuză.

– Ce-mi mai poți spune despre vărul meu, prințul Amintas? – începu Alexandru. – Mă întreb dacă mai pot avea încredere în el sau dacă ar trebui să-l mai țin încă sub supraveghere.

– N-ai aflat nimic din arhiva regală?

– Ar fi nevoie de luni, dacă nu de ani, ca să controlăm toată arhiva regală. Până acum, după câte știu, Eumene nu a găsit nimic în legătură cu asasinarea tatălui meu sau cu o posibilă înțelegere între Amintas și Darius. Cred, totuși, că ar trebui să fim prudenți și să menținem supravegherea.

Alexandru bău o înghițitură de apă, apoi, după puțin timp, continuă, schimbând vorba: – Îmi pare rău că au fost neînțelegeri între noi...

– Sunt obișnuit să-ți spun ceea ce gândesc, Măria Ta, la fel cum făceam și cu tatăl tău.

– Știu. Acum, însă, ascultă-mă. – Între timp, bucătarul aducea legume, verdețuri și căni cu lapte prins, acru la gust. – Eu îl voi urmări pe Darius până când îl voi găsi și-l voi obliga să dea ultima bătălie, după care imperiul acesta va fi în totalitate al nostru.

„Pentru a reuși aceasta, am nevoie de cineva aici, la Ecbatana, care să-mi asigure spatele și care să-mi ofere posibilitatea unei legături permanente cu Macedonia, aprovizionare, trimiterea de întăriri și toate celelalte, precum și păstrarea tezaurului regal. Tu ești omul acela, generale, singurul în care pot avea încredere. În ce privește administrația, îi voi da această funcție lui Arpalos. Este un băiat bun și Eumene îl apreciază mult. Ei, ce-mi răspunzi?"

– Am înțeles, sunt prea bătrân și nu mă mai vrei pe câmpul de luptă; mă trimiți la odihnă și...

– Sigur că ești bătrân, generale – îi răspunse Alexandru cu un zâmbet ciudat. Apoi, aproape strigând: – Dat fiind că azi împlinești șaptezeci de ani!

La aceste cuvinte, un cor puternic de voci bărbătești începu să cânte de după o perdea:

Soldatul cel bătrân la luptă a pornit
Pe drum s-a poticnit, pe drum s-a poticnit!

Și imediat năvăliră toți prietenii lui Alexandru, ca și Filotas, Eumene și ajutorul său, Arpalos, aducând pe umeri un vițel fript, un vas enorm plin cu vin, prepelițe și potârnichi la frigare, pui și gâște, precum și multe alte bunătăți de tot felul. La această petrecere fusese invitat și cel de-al doilea fiu al lui Parmenion, Nicanor.

Leonatos aruncă pe jos toate legumele și laptele prins, urlând: – Dă-le naibii de porcării! Să mâncăm, să mâncăm!

Parmenion era foarte mișcat văzând că-i pregătiseră o petrecere atât de bogată și-și ștergea ochii pe furiș. Alexandru se apropie de el cu un sul de papirus sigilat: – Acesta este cadoul meu de ziua ta, generale. – Și i-l înmânã cu un surâs.

Parmenion deschise documentul și citi fără greutate pentru că totul fusese scris intenționat cu litere mari: regele îi făcea cadou un palat splendid la Susa, un altul în Babilon, un al treilea la Ecbatana și-i oferea moșii întinse în Macedonia, Lincestides și Eordeea, ca și o rentă viageră de o sută cincizeci de talanți. Pe a doua pagină a documentului era numirea fiului său Filotas în funcția de comandant al întregii cavalerii. Urma sigiliul regal cu a doua semnătură: „Eumene din Cardia, secretar general".

– Măria Ta, eu... – începu Parmenion cu voce tremurătoare, dar regele îl opri: – Nu mai spune nici o vorbă, generale, este mult mai puțin decât meriți și noi toți îți dorim să te bucuri de toate până la o sută de ani și chiar mai târziu. În ce privește funcția ta, este cea mai importantă care poate exista la răsărit de Strâmtori și tu ești singura persoană pe care mă pot baza fără grijă.

Parmenion îi dădu fiului său, Filotas, decretul de numire în funcția de comandant al cavaleriei, spunând : – Ai văzut, băiatul meu, ai văzut? Hai arată-l și fratelui tău.

Regele îl îmbrățișă în aplauzele prietenilor săi și petrecerea continuă până noaptea târziu. Se întoarseră la corturile lor pe la al doilea schimb de gardă, beți cu toții, inclusiv Parmenion.

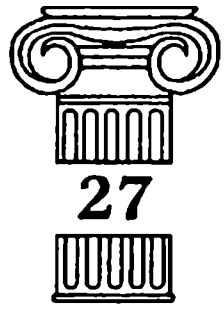

27

Alexandru ar fi vrut să rămână pe loc cât mai puțin și să plece de îndată pe urmele lui Darius, dar trebui să mai întârzie ca să rezolve o serie de lucruri și, mai ales, să scrie scrisori: mamei sale care continua să se plângă de felul în care era tratată de Antipatros, lui Antipatros care câștigase războiul cu Sparta, dar care o critica mereu pe Olimpia și, de asemenea, tuturor satrapilor și guvernatorilor pe care-i numise.

– Cum crezi că ai putea rezolva conflictul dintre Antipatros și mama ta? – îl întrebă Eumene sigilând scrisoarea. – Nu te poți preface la infinit că n-ai habar de nimic.

– Nu, nu pot. Dar Antipatros trebuie să înțeleagă că o lacrimă de-a mamei mele este mai importantă decât o mie de scrisori de-ale lui.

– Nici asta nu-i drept – îi replică secretarul. – Antipatros are niște îndatoriri foarte importante și are nevoie de liniște în jurul lui.

– Are în mână toată puterea și mama este, la urma urmelor, regina Macedoniei: trebuie s-o înțeleagă și pe ea.

Eumene clătină din cap, dându-și seama că nu era nimic de făcut. Pe de altă parte, regele n-o mai văzuse pe mama sa de patru ani și era de înțeles faptul că nu-i mai rămăseseră despre ea decât amintirile plăcute. Îi era tare dor și de sora sa, Cleopatra, căreia îi scria mereu scrisori pline de gingășie.

Când sfârșiră de scris corespondența, Alexandru spuse:
– M-am hotărât să-i trimit acasă pe aliații greci.

– De ce? – îl întrebă Eumene.

– Avem în acest moment un control total asupra ligii panelenice și aici sunt bani suficienți ca să recrutăm orice armată ne-ar trebui. În plus, dacă grecii merg acasă, vor povesti toate câte au văzut și asta va avea o influență uriașă asupra populației, mult mai mare decât ar putea avea *Istoria* pe care o scrie Calistene.

– Sunt, totuși, războinici formidabili și...

– Sunt obosiți, Eumene, și mai avem încă mult de mers. S-ar putea să vină o clipă în care se vor simți prea departe de casă și ar putea lua hotărâri necugetate într-un moment nepotrivit. Prefer să evit așa ceva. Adună-i mâine în zori undeva în afara taberei.

Grecii înțeleseră după mai multe semne că urma să se întâmple ceva important în legătură cu ei: ora la care fuseseră treziți, ordinul de a-și pregăti bagajele și carele de transport și de a-și lustrui perfect armurile pe care urmau să le îmbrace.

Alexandru veni în fața lor călare pe Ducipal, îmbrăcat ca pentru luptă, din cap până în picioare, având alături de el garda personală. Așteptă ca armele hopliților să strălucească sub primele raze de soare și începu să le vorbească:

– Aliați! Contribuția voastră la victoriile noastre a fost foarte importantă, în unele cazuri chiar hotărâtoare: nici unul dintre noi nu poate uita că infanteria greacă a fost aceea care, la Gaugamela, a rezistat pe aripa dreaptă la atacurile repetate ale călăreților lui Bessos. Ați fost viteji, curajoși, credincioși jurământului vostru de a servi liga panelenică și pe comandantul ei suprem. Ați făcut ceea ce nici un grec, nici chiar aceia care au luat parte la războiul Troiei, nu reușiseră să facă: să cucerească Babilonul, Persepolis, Ecbatana.

„A sosit clipa în care voi să vă bucurați de roadele străduințelor voastre: eu vă dezleg de jurământul pe care l-ați depus și vă eliberez. Fiecare dintre ofițerii voștri va primi câte un talant, fiecare soldat treizeci de mine de aur și, în plus, bani ca să vă plătiți călătoria de aici până în Grecia. Vă mulțumesc; întoarceți-vă la familiile voastre, la copii, în orașele voastre!"

Alexandru se aștepta să asiste la o explozie de bucurie și de aplauze, dar, în loc de așa ceva, se auzi un murmur înăbușit care deveni curând o discuție însuflețită.

– Cei cu voi, soldați? – strigă el, surprins. – Nu v-am plătit destul? Nu sunteți bucuroși că vă întoarceți acasă?

Un ofițer cam de patruzeci de ani, pe nume Eliodor din Eghion, ieși în fața trupei și spuse: – Măria Ta, noi îți mulțumim pentru toate și ne bucurăm că ajutorul nostru a fost prețios pentru tine. Dar nu ne face plăcere să te părăsim. – Alexandru îl privi fără a-i veni să creadă ce auzea. – Pentru că, luptând alături de tine, am învățat lucruri pe care nu le-am fi putut învăța de la nimeni altul, am luptat cum nici un soldat n-ar fi visat să lupte. Mulți dintre noi se întreabă ce vei face în continuare, ce ținuturi vei mai cuceri, ce locuri îndepărtate le va fi dat să vadă acelora care vor servi în continuare sub steagul tău. Sigur că da, mulți vor accepta propunerea ta și se vor întoarce la casele lor, bucuroși pe de o parte, dar cu inima plină de tristețe pe de altă parte, pentru că în tot acest timp au învățat să te admire și să te iubească.

„Alții n-au familie sau, chiar dacă au, se gândesc că pentru ei este mai important să te urmeze până acolo unde îi vei conduce și să lupte cu onoare, riscându-și chiar și viața dacă ar fi nevoie. Dacă tu îi vrei, acești oameni ar prefera să rămână."

După ce spuse ce avea de spus, se întoarse printre rânduri, alături de soldații săi.

– Soldați asemenea vouă nu sunt prea mulți – răspunse Alexandru – sunt puțini și eu voi fi onorat dacă va fi dintre

voi cineva care să vrea să rămână. Dar, acela care rămâne nu va fi aici ca aliat trimis de orașul său, ci pe contul lui, ca soldat de meserie. Îi voi oferi șase sute de drahme pentru întreaga campanie și, dacă se va întâmpla să cadă în luptă, banii aceștia îi va primi familia sa. Cine vrea să rămână, să facă trei pași înainte, ceilalți pot pleca imediat cu recunoștința, prietenia și dragostea mea.

Grecii bătură timp îndelungat cu lăncile în scuturi, strigând numele regelui, după obiceiul soldaților macedoneni. Apoi, cei care vroiau să rămână făcură trei pași înainte și Alexandru putu observa că aceștia erau aproape jumătate.

În aceeași zi, grecii care plecau acasă porniră la drum trecând printre cele două formații, a cavaleriei și a infanteriei, aliniate pentru salutul de despărțire, în timp ce trâmbițele dădeau semnalul de repaus. Iar când însuși Parmenion ordonă: – Prezentați... arm'! – mulți dintre acei oameni, călițiți în tot felul de pericole și de încercări, aveau lacrimi în ochi.

Îndată ce dispărură după prima cotitură a drumului și se stinse ropotul tobelor care le dădea cadența, Alexandru porunci trâmbițelor să sune, și armata, făcând un ocol larg, porni în urmărirea Marelui Rege. Oxhatres, care cunoștea toate scurtăturile, se oferi să meargă înainte cu doi dintre mercenarii săi sciți și porni în galop.

Armata înainta pe un podiș întins pe care se puteau zări în depărtare mici antilope și capre sălbatice iar noaptea se putea auzi, din când în când, răgetul leului. Mărșăluiau atât de repede încât mulți pedestrași trebuiră să se oprească fiindcă aveau tălpile pline de bășici și o mulțime de animale se prăbușiră sleite de puteri sub greutatea poverilor, dar Alexandru nu vroia să audă de nimic și continua să-i zorească pe toți, dormind doar câteva ore pe noapte, fără a mai înălța corturile, ca să nu-i dea nici un răgaz lui Darius.

Le amintea tuturor veteranilor cum ajunseseră cândva la Teba de pe malurile Istrului în numai treisprezece zile de mers și el însuși dormea noaptea pe pământul gol împreună cu ei și se înveleau doar cu mantalele militare. Câteodată aveau posibilitatea să înnopteze în numeroasele caravanseraiuri de pe drumul care ducea spre provinciile din răsărit, dar nu încăpeau cu toții și, atunci, își puteau găsi adăpost doar cei bolnavi sau cei care erau sfârșiți de puteri.

Aerul devenea din ce în ce mai rarefiat și mai rece, în special seara, și Eumene își reluase obiceiul de a purta pantalonii în care se simțea mult mai bine. După șase zile de marș forțat, ajunseră la un lanț impunător de munți, pe deasupra cărora se înălța un pisc atât de înalt cum nu mai văzuseră niciodată, cu vârful acoperit de zăpadă, și ajunseră la intrarea într-o trecătoare numită Porțile Caspice. Erau niște chei pe fundul cărora curgea un pârâu, iar pereții erau atât de abrupți încât până și agrienii l-ar fi escaladat cu mare greutate.

– Dacă ne prind într-o cursă aici – spuse Clito cel Negru – ne pot face praf. – Și părea greu de crezut ca regele Darius să nu fi profitat de acest avantaj. Alexandru privi în sus la vârful pereților stâncoși, la rotirea leneșă a unei acvile. – Crezi că ar putea fi acolo, sus?

– Nu putem ști decât într-un singur mod.

– Agrienii.

– Îi trimit imediat în recunoaștere.

La puțin timp după aceea, soldații, opriți pe malul pârâului, priveau cu capetele date pe spate acrobațiile cercetașilor agrieni care se cățărau pe pereții stâncoși, văzându-i cum își săpau cu micile lor târnăcoape șanțuri înguste pentru a putea înainta pe marginea lor, continuând să urce neobosiți.

Cu puțin înainte de a ajunge în vârf, unuia dintre ei îi alunecă piciorul în timp ce încerca să se agațe cu mâna de o mică ieșitură a peretelui și căzu zdrobindu-se de pietre.

Camarazii săi continuau să urce, dar câțiva dintre cei rămași jos urcară până în locul în care corpul sfărâmat se înțepenise între două stânci. Îl luară și-l aduseră cu mare greutate pe fundul văii, apoi pregătiră o targă și-l acoperiră cu o mantie în așteptarea continuării drumului.

Între timp, ceilalți, cam douăzeci, ajunseseră sus și dădeau acum de veste prin sunete de corn că se putea merge mai departe. Armata porni din nou fără ca soldații Marelui Rege să opună rezistență și, la primul popas, agrienii celebrară funeraliile camaradului lor căzut. Îl puseră pe un rug din crengi de pin și-l arseră cântând cu toții în cor o litanie lugubră. Apoi, după ce îngropară urna cu cenușa lui, alături de care îi așezaseră armele și catarama de la manta, se îmbătară și îl jeliră toată noaptea.

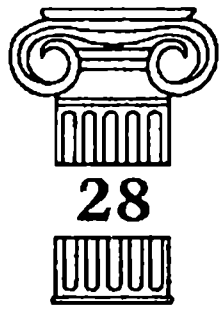

28

Puțin înainte de a se termina cel de-al patrulea schimb de gardă, Alexandru, care se afla între somn și veghe, îl auzi pe Peritas mârâind.

– Ce-i, auzi ceva? Stai cuminte, stai cuminte... O fi vreun lup sau vreo pisică sălbatică. – Își ridică privirea către cer și văzu focurile pe care agrienii le țineau aprinse pe marginile defileului pentru a semnala că, pentru moment, drumul era liber. Auzi, apoi, pași furișați și șoapte nelămurite.

– Ce este? – repetă el mai tare.

Apăru Hefestion. – Este Oxhatres care s-a întors cu sciții lui: vrea să-ți spună ceva.

– Oxhatres? Adu-l aici.

Pe malul pârâului veneau cei trei călăreți, înarmați și cu arcurile pe umăr, având veșmintele pline de praf. Oxhatres, sleit de puteri din cauza efortului făcut, descălecă și se clătină pe picioare. Probabil că nici nu-și mai simțea picioarele după cât călărise, dincolo de puterile unui om. – Regele Darius detronat și făcut prizonier de Bessos – spuse el gâfâind – satrap Bactriana.

– Feciorul ăla de cățea care era gata să ne înconjoare la Gaugamela pe aripa stângă – își aminti Leonatos. Oxhatres ceru să vină un tălmaci ca să fie sigur că se face înțeles și continuă: – Regele plecase din Ecbatana cu șase mii de călăreți și cu șapte mii de talanți din tezaurul regal, vrând să lase în urma lui pământul pârjolit și să te aștepte la Porțile Caspice, dar soldații, văzându-l că fuge mereu s-au

descurajat aflând în plus că nici sciții și nici kadușii nu veniseră în sprijinul lor. Mulți începuseră să dezerteze și noi i-am întâlnit pe mulți dintre ei căpătând astfel aceste informații; au părăsit tabăra noaptea și s-au făcut nevăzuți prin munți sau prin deșert, în timp ce ștafetele anunțau că avangarda este din ce în ce mai aproape. Atunci, Bessos, susținut de alți satrapi, Satibarzanes, Barsaentes și Nabarzanes, l-au arestat pe rege, l-au pus în lanțuri și l-au urcat într-un car, îndreptându-se în mare grabă spre provinciile răsăritene îndepărtate.

– Și acum, unde sunt? – întrebă Alexandru. În vremea aceasta, prietenii săi se îmbrăcaseră și-și luaseră armele, cineva mai pusese lemne pe foc și stăteau acum cu toții în jurul flăcărilor, presimțind că vor intra în acțiune cât de curând.

– Pe drumul care duce de aici până la capitala Mediei, Hekatompylos. Dar defileul este liber și, dacă pleci imediat cu cavaleria îi poți ajunge din urmă. Nu suport gândul că trădătorul acela nerușinat s-ar putea bucura de roadele trădării sale. Dacă vrei să pornești pe urmele lui, vin cu tine ca să te călăuzesc.

– Nu prea pari în stare să mai călărești – îi răspunse Alexandru. – Ești frânt de oboseală.

– Lasă-mă doar să mănânc ceva și să-mi dezmorțesc un pic picioarele, pe urmă o să vezi...

Alexandru făcu un semn către Leptine care venea tocmai atunci cu „cupa lui Nestor" și i-o dădu lui Oxhartes. – Încearcă asta – spuse el. – Te învie din morți. – Apoi, către prietenii săi: – Toate unitățile de cavalerie să fie gata de îndată de plecare.

Nici nu așteptau altceva: peste câteva clipe, trâmbițele sunară adunarea și Alexandru încălecă în grabă pornind în galop de-a lungul văii alături de Oxhartes și urmat de Hefestion, Perdicas, Ptolemeu, Crater și toți ceilalți. Detașamentele de *eteri* porneau și ele pe măsură ce erau gata de plecare și cei din fața lor eliberau drumul din defileu.

Călăriră ore întregi oprindu-se doar atât cât să lase caii să mai respire. Trecătoarea se mai lărgea de-acum dând spre valea care ducea în direcția orașului și soarele se ivea de după culmile înzăpezite ale munților Hircaniei. Deodată, Oxhartes strigă: – Stați! – Și trase de frâul calului său. Animalul se opri sforăind, scăldat în sudoare iar Alexandru se opri și el împreună cu ceilalți făcând un cerc larg și luând armele în mâini, Regele își scoase sabia, Leonatos trase de la oblâncul șeii securea și priviră cu toții la prințul persan care arăta ceva la o depărtare de câteva stadii.

– Un car de la grajdurile regale – spuse el. – Poate că l-au abandonat ca să poată fugi mai repede.

– Să mergem înainte și să fim atenți – ordonă Alexandru. – Ar putea fi o cursă. Hefestion, ia-o pe acolo, Ptolemeu, în partea aceea. Tu, Perdicas, mergi înainte pe drum și vezi ce este după cotitură. Fii atent la ce faci.

Oxhartes își îndemnă calul la pas, se apropie, iar Alexandru îl urmă împreună cu Leonatos și cu Crater.

Carul regal se afla în mijlocul drumului, aparent intact, și avea ușile închise.

– Așteaptă – spuse Leonatos. – Lasă-mă pe mine. – Coborî de pe cal cu securea în mână, deschise ușa carului și privi înăuntru. Șopti: – Oh, mărite Zeus...

Alexandru se apropie și el: regele Darius zăcea pe podeaua carului, în ținută de campanie, fără nici un semn distinctiv al rangului său decât aspectul impunător, părul lung, barba creață și mustățile negre și stufoase care contrastau cu paloarea de mort a feței. Pe piept avea o pată mare de sânge care se întindea până la centură, iar mâinile îi erau legate. În semn de dispreț, ucigașii îi legaseră mâinile cu un lanț subțire de aur.

– Lașii! – izbucni mânios Alexandru.

– Repede, să-l scoatem de acolo! – strigă Ptolemeu. – Poate că încă mai trăiește. Chemați-l pe Filip, mișcați-vă!

Doi soldați ridicară cu grijă corpul Marelui Rege și-l așezară pe o pătură așternută în grabă pe pământ. Filip sosi

în fugă și îngenunche lângă Darius, punând urechea pe pieptul lui.

– E mort? – întrebă Leonatos.

Filip făcu semn cu mâna să se facă liniște și continuă să-i asculte inima: – De necrezut... – spuse el. – Încă mai respiră.

Toți cei de față se priviră unul la altul. Alexandru îngenunche și el lângă Filip: – Poți face ceva pentru el?

Medicul clătină din cap, apoi începu să-i dezlege lanțul de la încheieturile mâinilor. – Doar atât: să-l las să moară ca un om liber. Nu mai are decât câteva clipe de trăit.

– Priviți! – strigă Crater. – Mișcă buzele....

Oxhatres îngenunche și el alături de rege și-și apropie urechea de buzele lui, dar numai pentru o clipă, apoi se ridică în picioare cu ochii în lacrimi.

– A murit – spuse el cu o voce gâtuită de emoție. – Marele Rege Darius al III-lea a murit.

Alexandru veni lângă el: – A spus ceva? – întrebă. – Ai auzit ce spunea?

– A spus... „răzbunare"! – fu răspunsul persanului.

Alexandru își contemplă adversarul, privirea sticloasă a acestuia care, cândva, se ațintise asupra lui, plină de consternare, pe câmpul de bătălie de la Issos și se simți cuprins de o milă nesfârșită pentru acel bărbat care, cu numai câteva luni în urmă, ședea pe tronul cel mai înalt de pe pământ, venerat ca un zeu de milioane de supuși și care acum, trădat și ucis chiar de ai săi, zăcea părăsit pe un drum plin de praf. Îi veniră în minte versurile din *Căderea Ilionului* care descriau corpul fără viață al lui Priam, ucis de Pyrrhus:

> Zace căzut regele Asiei, cel ce fu conducător viteaz de oști
> ca un trunchi de copac doborât de trăsnet,
> un trunchi părăsit, un corp fără de nume.

Șopti: – Cu mâna mea am să te răzbun. Ți-o jur. – Și-i închise ochii.

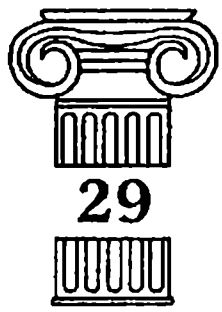

29

Alexandru către Sisygambis, Mare Mamă a Regelui, te salut! Fiul tău, Darius, este mort. Nu ucis de mine sau de vreunul dintre soldații mei, ci de mâna propriilor săi prieteni care, după ce i-au luat viața, l-au părăsit pe drumul spre Hecatompylos.

L-am găsit pe când încă mai respira, dar n-am putut face nimic pentru a-l salva, decât doar să jurăm că vom răzbuna această crimă mârșavă. Cel din urmă gând al său a fost, cu siguranță, îndreptat către tine, așa cum este acum și gândul meu. Moartea aceasta este o insultă pentru mine, așa cum a fost și pentru el pentru că ne-a lipsit pe amândoi de o confruntare cinstită, față în față, prin care să se hotărască învingătorul și învinsul și care ar fi cât se poate de onorabilă pentru nenorocosul curaj al celui învins.

Ți-l trimit acum, ca să-l poți strânge la piept pentru ultima oară și să-l plângi în timp ce-l conduci pe drumul fără de întoarcere. Corpul a fost pregătit ca să poată rezista în bune condițiuni pe lungul drum până la dealul din Persepolis unde este pregătit mormântul săpat în piatră pentru a-l primi alături de ceilalți regi.

Hotărăște tu în ceea ce privește modul de desfășurare a funeraliilor lui. În ce mă privește, nu voi avea odihnă până când nu-i voi găsi pe asasini și nu-i voi răzbuna moartea. Pentru o mamă, nu există durere mai mare decât aceea de a-și pierde un copil, dar, te rog, nu mă urî: ție zeii îți îngăduie să-l plângi și să-l îngropi după obiceiul strămunilor. Mamei mele, care mă așteaptă de ani întregi, poate că nici asta nu-i va fi îngăduit.

Sisygambis înfășură la loc scrisoarea și plânse îndelung în singurătatea camerei sale, apoi îi chemă pe eunuci și le porunci să-i pregătească litiera și caii, veșmintele de doliu și ofrandele pentru funeralii. A doua zi porni la drum prin ținuturile ucșilor, în favoarea cărora intervenise pe lângă Alexandru ca să nu fie deportați de pe pământurile lor.

Când se răspândi vestea că regina-mamă pornise spre Persepolis pentru a-l înmormânta pe fiul său, tot poporul se adună de-a lungul drumului: bărbați, femei, bătrâni și copii o întâmpinară în tăcere pe bătrâna suverană zdrobită de durere și o însoțiră până la granița ținutului lor, până în marginea podișului de unde se vedeau deja ruinele capitalei arse, coloanele luminatului palat al începutului de an, ca niște trunchiuri pietrificate ale unei păduri mistuite de pârjol.

Se opri în fața porților orașului distrus, porunci să-i fie înălțat un cort și rămase acolo postind până în ziua în care văzu apărând, la capătul drumului dinspre Ecbatana, carul tras de patru cai negri ce-i aducea corpul fiului său.

Alexandru porni de îndată în urmărirea lui Bessos și a complicilor lui, sosind după o zi în orașul Hekatompylos, unde comandantul persan capitulă fără luptă, și, după aceea, sosi la Zadracarta, în ținutul hircanilor. În fața armatei lui se așternea acum întinderea nemărginită a Mării Caspice.

Regele descălecă și porni să se plimbe cu picioarele goale pe pietrișul de pe țărmul scăldat de valuri iar prietenii săi îl urmau, uluiți și nedumeriți în fața acelei granițe lichide care marca la nord limita cea mai îndepărtată a marșului lor.

– În ce parte a lumii ne aflăm acum, după părerea ta? – îl întrebă Leonatos pe Calistene când se aflau pe țărmul mării.

– Dă-mi lancea ta – răspunse istoricul.

Leonatos i-o dădu, surprins de această cerere. Calistene o înfipse în pământ ca să stea cât mai dreaptă și-i măsură, apoi, cu mare grijă, umbra.

– Cam la înălțimea Tyrului, dar n-aș putea să-ți spun la ce distanță de el.

– Și unde se sfârșește marea asta?

Calistene își îndreptă privirea spre întinderea de apă care se colora în roșu sub razele asfințitului, apoi se întoarse către Nearchos care tocmai se apropia de ei, sperând ca acesta să poată da un răspuns la o asemenea întrebare. Amiralul se aplecă, luă o pietricică de pe mal și o aruncă din toate puterile cât mai departe. Piatra căzu în apă dând naștere unor cercuri concentrice care ajunseră până pe nisipul malului. Răspunse: – Nimeni nu știe asta, dar, dacă aș putea construi o flotă, mi-ar plăcea să trec dincolo de orizontul care ne împiedică să vedem mai departe, într-acolo, spre nord. Să descopăr astfel dacă este un golf al Oceanului din nord, după cum spun unii, sau dacă este doar un lac.

Pe când spunea acestea, se auzi o rumoare dinspre tabără, urmată de un murmur din ce în ce mai puternic, strigăte de entuziasm, chiuituri de bucurie.

Alexandru se întoarse: – Ce se întâmplă în tabără? – Nu știu – răspunse Leonatos luându-și în mână lancea.

– Du-te să vezi ce este.

Leonatos încălecă și porni în galop către tabără și, pe măsură ce se apropia, auzea tot mai limpede strigătele și cântecele. Înțelese apoi de unde pornea această veselie: soldații aflaseră de moartea lui Darius și acum credeau că războiul se sfârșise, răspândindu-se și zvonul că se vor întoarce, în sfârșit, acasă. Petreceau, beau și țopăiau de fericire, cântau vechile cântece macedonene pe care păreau că le uitaseră și-și pregăteau bagajele pentru lungul drum al întoarcerii acasă.

Leonatos sări de pe cal și-l opri pe primul om care-i ieșise în cale: un soldat din falanga *pezeterilor*. – Pe Hercule, ce se întâmplă aici?

– Ne întoarcem acasă, nu știi? S-a terminat războiul!

– S-a terminat? Cine a spus că s-a terminat?

– Toți spun asta: Darius a murit și războiul s-a terminat. Ne întoarcem acasă, ne întoarcem acasă!

– Idiotule! – urlă la el Leonatos. – Spune-le tembelilor ăstora să se potolească și să termine cu zăpăceala asta. Doar un singur om poate hotărî când se termină războiul: Alexandru! Ai priceput? Alexandru! Și el n-a spus nimic de felul ăsta, te asigur eu. – Îl lăsă în mijlocul taberei, înconjurat de larma din ce în ce mai asurzitoare a petrecerii și se întoarse în mare grabă la rege.

– Ei? – îl întrebă Alexandru.

Leonatus descălecă și încercă să-i explice tot ce văzuse:

– Uite, cum să-ți spun...

– Vorbește odată, pe Hercule! Ce se întâmplă în tabăra mea?

– Nu se știe cum, s-a răspândit zvonul că războiul s-a terminat și că toată lumea se întoarce acasă... Din moment ce le-ai dat drumul grecilor să plece, au crezut că acum va veni rândul lor, dat fiind că Darius a murit. Soldații petrec și...

Alexandru sări imediat pe cal și porni în galop spre tabără. Îndată ce ajunse, făcu semn unui trâmbițaș să sune de două ori adunarea. Vacarmul se potoli, transformându-se într-un murmur înăbușit, apoi soldații, pe grupe, pe detașamente sau, pur și simplu, unul câte unul veniră în centrul taberei, în jurul estradei în jurul căreia avea loc de obicei adunarea. Alexandru, având-i în preajmă pe prietenii săi, stătea țeapăn în mijloc, negru la față. Ridică mâna cerând să se facă liniște și începu:

– Soldați! Ce faceți aici? Hai, răspundeți, scoateți-i în față pe comandanții voștri și spuneți-mi ce faceți?

Murmurul crescu din nou și se vedea că erau cu toții agitați din cauza neașteptatei întreruperi a manifestării lor de bucurie. Ieșiră în față, unul câte unul, comandanții din mai multe unități, se sfătuiră câteva clipe între ei în fața estradei, apoi unul vorbi în numele tuturor: – Măria Ta, după

ce le-ai dat drumul să plece acasă aliaților greci, s-a răspândit vestea că vei face același lucru și cu tesalienii, așa că ei au început să-și facă bagajele. Atunci, pentru că am aflat cu toții de moartea lui Darius, am crezut că războiul s-a terminat și că ne vei trimite acasă și pe noi. Soldații au început să petreacă: doresc să se întoarcă la neveste și la copii, pentru că nu i-au mai văzut de patru ani.

– Așa este – răspunse Alexandru. – Am intenția să-i trimit acasă pe tesalieni, așa cum i-am trimis și pe greci. Sunt aliații noștri din liga panelenică și sarcina lor s-a încheiat. Am jurat să eliberăm orașele grecești din Asia și să învingem dușmanul de secole al grecilor și așa am făcut. Am cucerit cele patru capitale, Marele Rege este mort , dar misiunea noastră nu s-a încheiat. – Murmurul de nemulțumire crescu în intensitate după aceste ultime cuvinte. – Nu, soldați, camarazi din atâtea bătălii, prieteni! La răsărit, satrapii rebeli se pregătesc pentru un contraatac, adună o nouă armată de mii și mii de războinici și nu așteaptă decât să le întoarcem spatele pentru a ne lovi.

„Ne vor ataca din toate părțile cu caii lor iuți, nu ne vor da răgaz nici ziua și nici noaptea, vor otrăvi fântânile din calea noastră, vor arde recoltele, vor distruge satele în care ne-am putea găsi adăpost împotriva unei ierni aspre. Drumul nostru de întoarcere, după atâtea izbânzi, s-ar transforma într-o catastrofă. Asta vreți?"

O tăcere plină de dezamăgire fu răspunsul la întrebarea regelui. Oamenii aceia care se luptaseră cu un curaj formidabil, care înfruntaseră toate pericolele riscându-și chiar și viața, atrași și parcă vrăjiți de comandantul lor suprem, nu mai erau acum siguri pe ei și cădeau pe gânduri. Vedeau pământuri și mări complet necunoscute, li se părea că ar fi putut chiar să miște stelele de pe cer și nu aveau nici cea mai mică idee despre locul în care se aflau. Se simțeau deodată prea departe de casele lor, aveau pentru prima dată convingerea că Alexandru nu

dorea cu nici un chip să se întoarcă, ci doar să meargă înainte, mereu înainte.

Regele vorbi din nou: – Trebuie să mergem înainte! Trebuie să-i scoatem din vizuini, să-i învingem și să devenim stăpâni peste întreg imperiul care a aparținut persanilor. Dacă nu vom face așa, toată strădania de până acum va fi zadarnică, tot ceea ce am construit se va nărui și nimeni nu va mai putea fi sigur că se va reîntoarce acasă. Soldați! V-am înșelat eu vreodată încrederea? V-am mințit eu vreodată? Nu v-am răsplătit, oare, pe deplin suferințele îndurate și nu credeți că o voi face chiar și mai mult când vom duce la bun sfârșit această campanie? Știu, sunteți obosiți, dar mai știu și că sunteți cei mai buni soldați din lume, că nimeni nu este atât de curajos și de brav ca voi. Nu vreau să vă oblig, nimeni nu știe mai bine decât mine că meritați să vă odihniți și să fiți răsplătiți. Nu mai spun altceva: cine vrea să plece, să plece, va avea parte de respect și de mulțumirile mele, dar să știți, chiar dacă mă veți părăsi cu toții pentru a vă întoarce în Macedonia, eu tot înainte voi merge, împreună cu prietenii mei, până voi termina ce am de făcut și, dacă va fi necesar, voi continua... chiar și singur! – Tăcu, încrucișându-și brațele pe piept. După aceea, se așternu din nou un lung moment de tăcere.

Prietenii lui Alexandru, cei care îl însoțiseră cândva în exilul său prin zăpezile Iliriei și care se aflau acum în urma lui făcură ca la o comandă un pas înainte, înșiruindu-se de-o parte și de alta, cu mâinile pe mânerul sabiei; o dată cu ei făcură această mișcare și Filotas și Clito cel Negru.

Văzând aceasta, unul dintre soldații Vârfului, aflat în mijlocul taberei cu sacul de drum gata pregătit, îl aruncă la pământ, scoase sabia din teacă și-și lovi puternic scutul: o lovitură care păru ca un tunet în tăcerea adâncă din jur. Ceilalți se întoarseră spre el și un alt soldat îi răspunse imediat, cu o lovitură la fel de puternică. I se adăugă un al treilea, apoi încă unul și în curând toți ceilalți călăreți din

Vârf, oriunde se aflau, în preajma porților sau pe lângă palisada din jurul taberei, în mijlocul taberei sau ocupați să-și facă bagajele, scoaseră săbiile și începură, unul după altul, să bată cu ele în scuturi, apropiindu-se de estradă până ajunseră în fața regelui. Și continuau, fără încetare, ritmic, să scoată acel vacarm asurzitor de fier lovit pe bronz. După ei se luară și ceilalți soldați, cavaleriști sau pedestrași, din formațiile falangei, cercetași și din detașamentele de asalt, traci și agrieni, se aliniară în șiruri lungi și se alăturară călăreților Vârfului, lovind cu toții în scuturi. Apoi, stegarul primului batalion înălță drapelul roșu cu steaua argeadă și, pentru o clipă, se opriră cu toții ca la un ordin, înțepeniți fiecare la locul său din formațiile aliniate ca pentru luptă. Stegarul făcu un pas înainte, înclină drapelul și strigă:

– La ordin, Măria Ta!

Alexandru, copleșit de emoție, înaintă și ridică brațele spre înaltul cerului în semn de mulțumire pentru soldații săi care nu-l părăsiseră. Ptolemeu, care se afla foarte aproape de el, văzu că avea lacrimi în ochi. Rămase câteva clipe lungi în această poziție, în timp ce toată armata îi striga într-un glas de tunet numele:

Aléxandre! Aléxandre! Aléxandre!

Apoi, însoțit de prietenii săi, regele coborî de pe estradă, străbătu tabăra trecând printre șirurile de lănci scânteietoare și se îndreptă spre Ducipal care îl aștepta, bătând nerăbdător din copite.

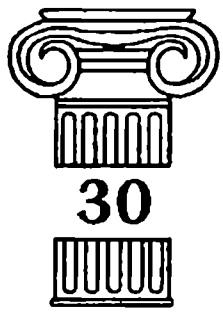

30

Armata înaintă până la Zadracarta, capitala hircanilor, și Alexandru îi găsi acolo pe curtenii lui Darius III pe care Bessos nu-i luase cu el în retragerea sa către provinciile de margine ale imperiului. În acel moment, regele trimise acasă cavaleria tesaliană, dând posibilitate celor care vroiau să rămână înrolați să lupte ca mercenari și dădu ordin ca armata să se pregătească pentru lungul marș spre Răsărit. Urmau să plece îndată ce soseau noile întăriri așteptate din Macedonia, trupe care trebuiau aduse în cea mai mare grabă de către Parmenion.

Curtea își avea reședința într-un cartier al orașului sub paza eunucilor. Imediat, Alexandru porunci ca toate persoanele să intre sub protecția armatei și vru să afle ce membri ai familiei regale mai existau.

Maestrul de ceremonii, un bărbat cam de șaizeci de ani, pe nume Fratafernes, smead și cu țeasta complet rasă, se prezentă în fața lui ca să-i răspundă.

– Aici se află femeile din haremul regelui, împreună cu copiii lor și prințesa Statira.

– Statira?

– Da, stăpâne.

Alexandru își aminti de scrisoarea prin care Darius îi oferise stăpânirea asupra Asiei de la apus de Eufrat și mâna fiicei sale și-și mai aminti că refuzase acea propunere, deși Parmenion fusese de altă părere.

– Vreau să-mi fixezi cât mai curând o întrevedere cu prințesa – spuse el. Eunucul plecă și, în primele ore ale după-amiezii, trimise pe cineva să-l anunțe că prințesa îl aștepta după asfințit în apartamentul său din palatul care aparținuse satrapului Parthiei.

Se înfățișă înaintea ei îmbrăcat cu un chiton grecesc foarte modest, alb și lung până la genunchi și cu mantie albastră pe umeri, prinsă cu o agrafă de aur.

Eunucul îl aștepta în fața ușii. – Stăpâne, prințesa este în doliu și-și cere iertare că nu s-a îmbrăcat mai elegant, dar te va primi cu plăcere pentru că a auzit că ești un om cu suflet nobil.

– Vorbește grecește?

Eunucul dădu din cap afirmativ. – Când regele Darius s-a gândit să ți-o ofere ca soție, a pus-o să învețe limba ta, dar apoi...

– Vrei să mă anunți?

– Poți intra și fără să te mai anunț – răspunse eunucul. – Prințesa te așteaptă.

Alexandru intră într-un mic atrium împodobit cu ornamente în formă de flori și de fructe și văzu în fața sa o altă ușă, încadrată într-un chenar de piatră sculptată, cu partea superioară susținută de doi grifoni. Ușa se deschise și o slujnică îl invită înăuntru, după care ieși închizând ușa după ea.

Prințesa Statira se afla în fața lui, în picioare, lângă o măsuță mică pentru lectură pe care se aflau suluri de papirus și o statuetă de bronz reprezentând un călăreț al stepelor. Era îmbrăcată cu o tunică de lână de culoarea fildeșului, strânsă în talie cu o centură de piele iar în picioare avea încălțări din piele împodobite cu o broderie discretă din lână albastră.

Nu purta altă bijuterie decât un lănțișor cu un medalion care-l reprezenta pe Ahura Mazda. Nu era fardată, dar trăsăturile bine conturate și grațioase erau bine puse în valoare

pe chipul său mândru și delicat în același timp. De la tată moștenise ochii negri și sprâncenele frumos desenate, de la mamă, buzele moi și umede, bine conturate, gâtul grațios, sânii fermi, iar picioarele se întrezăreau lungi și subțiri sub veșminte.

Alexandru înaintă spre ea, suficient de aproape ca să-i simtă parfumul delicat de siminichie și de levănțică și să se simtă copleșit de farmecul după care învățase să recunoască femeile orientale.

– Statira – spuse el cu o plecăciune. – Sunt adânc îndurerat de moartea regelui, tatăl tău, și am venit să-ți spun...

Fata făcu și ea o plecăciune, însoțită de un surâs trist și-i întinse mâna, pe care Alexandru i-o ținu câteva clipe în mâinile sale.

– Nu vrei să iei loc, stăpâne? – întrebă fata și limba greacă pe care o vorbea avea pe buzele sale un accent ciudat, dar foarte muzical și-l impresionă pe rege prin asemănarea cu vocea lui Barsines. Simți că inima îi bătea mai tare. Se așeză în fața ei și continuă: – Vreau să te anunț că am dat dispoziții să i se rezerve cele mai înalte onoruri regelui Darius și să fie îngropat în mormântul său de pe stânca din Persepolis.

– Îți mulțumesc – răspunse tânăra prințesă.

– Am jurat, de asemenea, să-l prind pe ucigaș, satrapul Bessos care a fugit înspre Bactriana, și să-l pedepsesc după legea persană pentru trădarea și uciderea regelui său.

Statira plecă fruntea în semn de aprobare, dar nu spuse nimic. În acest moment intră o slujnică aducând o tavă pe care se aflau două cupe pline cu zăpadă amestecată cu suc de rodii proaspăt stoarse, de o culoare roșie strălucitoare. Prințesa oferi una dintre cupe musafirului său, dar ea nu bău, respectând legile stricte ale doliului și rămase privindu-l în tăcere: i se părea imposibil ca tânărul acela cu trăsături atât de frumoase, cu purtări atât simple și de alese, să fie neînvinsul cuceritor, ucigașul nemilos care nimicise

cele mai puternice armate de pe pământ, demonul care incendiase palatul din Persepolis și permisese jefuirea orașului. În clipele acelea, el i se părea a fi doar un tânăr politicos care se arătase plin de respect față de toate femeile persane pe care le luase prizoniere, care-i tratase cu considerație pe dușmanii săi și se învrednicise de afecțiunea reginei-mamă.

– Ce mai face bunica? – întrebă ea cu o expresie nevinovată și se corectă de îndată: – Marea Mamă a Regelui, vroiam să spun.

– Destul de bine. Este o femeie deosebită și-și îndură cu mare curaj soarta potrivnică. Și tu, prințesă, ce mai faci?

– Destul de bine, stăpâne, dată fiind situația actuală.

Alexandru îi mângâie din nou mâna cu blândețe. – Ești frumoasă, Statira, și foarte bine crescută. Cred că tatăl tău era mândru de tine.

Ochii fetei se umplură de lacrimi: – Era, într-adevăr, mândru sărmanul meu tată. Ar fi împlinit astăzi cincizeci de ani. Îți mulțumesc pentru cuvintele tale amabile.

– Sunt sincere – îi răspunse Alexandru.

Statira lăsă capul în jos. – Este foarte ciudat să le aud din partea tânărului care a refuzat să mă ia de soție.

– Pe atunci nu te cunoșteam.

– S-ar fi schimbat ceva?

– Poate. O privire poate schimba destinul unui bărbat.

– Sau al unei femei – răspunse ea privindu-l țintă cu ochii înotând în lacrimi. – De ce ai venit? De ce ți-ai părăsit țara? Nu-i frumoasă țara ta?

– Oh, cum să nu – răspunse Alexandru. – Este foarte frumoasă. Are munți cu crestele acoperite de zăpadă, roșii în lumina amurgului și argintii sub razele lunii, are lacuri curate și limpezi ca ochii unei copile, pajiști înflorite și păduri de brazi albăstrui.

– Ai, cumva, o mamă, o soră? Nu te gândești la ele?

– În fiecare seară. Și, de fiecare dată când vântul bate înspre apus, îi încredințez cuvintele pe care le port în suflet

pentru ca el să le ducă la Pella, în palatul în care m-am născut și la Butroto, unde trăiește sora mea, la fel ca o rândunică, într-un cuib de piatră suspendat deasupra mării.

– De ce, atunci?

Alexandru ezită o clipă, ca și cum s-ar fi temut să-și descarce sufletul în fața acelei fete necunoscute și-și lăsă parcă privirea să rătăcească undeva departe, dincolo de ziduri, peste priveliștea munților împăduriți și a pajiștilor înverzite. În clipele acelea se auzeau din stradă glasurile oamenilor care își lăudau marfa, cele ale femeilor care pălăvrăgeau în timp ce torceau caierele de lână și se mai auzea și răgetul strident al cămilelor din Bactriana care pășeau răbdătoare în lungile șiruri ale caravanelor.

– E greu să-ți răspund – spuse el la un moment dat, parcă trezit brusc la realitate. – Am visat dintotdeauna să trec dincolo de orizontul la care puteam ajunge cu privirea, să ajung la cele mai îndepărtate granițe ale lumii, la talazurile Oceanului...

– Și după aceea? Ce vei face după ce vei cuceri lumea întreagă? Crezi că vei fi fericit? Că vei avea ceea ce ți-ai dorit cu adevărat? Sau te va cuprinde, mai degrabă, o neliniște mult mai puternică și mai adâncă, de data asta de nedomolit?

– Poate, dar nu voi putea afla asta niciodată dacă nu voi atinge limitele pe care zeii le-au permis ființei umane.

Statira îl privi o clipă în tăcere și avu, timp de o clipă, senzația, privindu-l drept în ochi, că se afla în fața unei lumi misterioase și necunoscute, a unui pustiu bântuit de fantome și de demoni. Avu impresia că o cuprinde amețeala, dar simțea și o atracție irezistibilă așa încât, instinctiv, închise ochii.

Alexandru o sărută și ea simți pe obraji și pe gât mângâierea pletelor lui. Când redeschise ochii, el nu mai era acolo.

A doua zi, veni la ea Eumene, secretarul general, pentru a-i cere să devină soția regelui său.

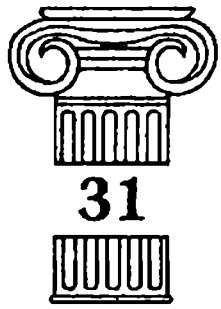

31

Căsătoria fu oficiată după obiceiul macedonean: mirele tăia pâinea cu sabia, îi oferea o felie soției și mâncau împreună din ea; un ritual simplu și sugestiv care-i plăcu Statirei. Petrecerea fu și ea organizată după obiceiul macedonean, cu mare fast, un banchet fără sfârșit, cântece, spectacole și dansuri. Statira nu luă parte la toate acestea pentru că era încă în doliu după tatăl său și-și aștepta soțul în dormitor, un cort din lemn de cedru de pe un deal din vecinătatea palatului, cu perdele de in egiptean și luminat de o mulțime de lămpi.

Când Alexandru intră, se mai auzeau încă prin curți cântecele deșucheate ale soldaților săi, dar îndată ce chiotele încetară, în noapte se auzi un cântec singuratic, o elegie blândă care plutea ca un tril de privighetoare pe deasupra copacilor în floare.

– Ce este asta? – întrebă regele.

Statira se apropie de el, îmbrăcată într-o rochie transparentă și-și rezemă fruntea de umărul său. – Este un cântec de dragoste de pe meleagurile noastre: cunoști povestea lui Abrocom și Anthia?

Alexandru îi petrecu o mână în jurul taliei și o apropie de el. – Sigur că o cunosc, în grecește. Un scriitor de-al nostru a redat-o într-o carte intitulată *Educația lui Cirus*, dar ar fi fost foarte frumos s-o ascult în persană, chiar dacă nu cunosc încă limba ta. Este o poveste minunată.

– Este povestea unei iubiri care merge și dincolo de moarte – spuse Statira cu un tremur al vocii.

Alexandru îi scoase rochia și îi admiră goliciunea, apoi o ridică pe brațe ca pe o copilă și o întinse pe pat. O iubi cu o blândețe nemărginită, oferindu-i, parcă, o consolare pentru tot ceea ce îi răpise: patria, tatăl, tinerețea fără griji. Ea îi răspunse cu o ardoare pătimașă, condusă de instinctul său de fată neprihănită și de înțeleapta experiență milenară pe care, negreșit, damele sale de companie i-o împărtășiseră cu scopul de a nu-și dezamăgi mirele în iatac.

Și, strângând-o în brațe, sărutându-i sânii, pântecele cu pielea catifelată și coapsele lungi de efeb, o auzea scoțând gemete de plăcere din ce în ce mai ascuțite. Străvechiul cântec al lui Abrocom și al Anthiei, al celor doi iubiți nefericiți, continua să plutească prin aerul înmiresmat, ca un imn sfâșietor și plin de blândețe.

O iubi de mai multe ori, până când își duse la bun sfârșit menirea de soț de o desăvârșită bărbăție. Se prăvăli în cele din urmă alături, în timp ce ea, cuibărită lângă el, îi mângâie pieptul până ce o cuprinse somnul. Cântecul se stinse și el departe, în noapte; se mai auzi o vreme sunetul unui instrument necunoscut, asemănător cu o țiteră, dar mai dulce și mai armonios și, după aceea, nimic.

Primele raze de soare îl treziră devreme pe Alexandru. Regele vru să se scoale și s-o cheme pe Leptine, după cum avea obiceiul, când văzu în fața ochilor un lung șir de persoane, bărbați și femei, aliniați într-o ordine desăvârșită, care așteptau de ceva vreme și cu toată răbdarea ca el să se trezească.

În buimăceala trezirii, Alexandru vru să pună mâna pe sabie, dar se abținu la timp. Se ridică în capul oaselor, rezemându-se de tăblia patului și întrebă, mai mult uluit decât furios: – Ce-i cu voi aici?

– Suntem în slujba ta – răspunse un eunuc – și eu am în grijă ceremonialul de dimineață. Alexandru o trezi cu o

mișcare a mâinii pe Statira care încă mai dormea și ea se acoperi cu halatul de noapte. – Ce trebuie să fac? – o întrebă în șoaptă.

– Nimic, stăpâne, fac ei tot ce trebuie. Pentru asta se află aici.

Într-adevăr, imediat după aceea, eunucul le făcu semn să vină în camera de baie unde două slujnice și un alt eunuc foarte tânăr îl spălară, îi făcură masaj și-l parfumară, în timp ce Statira era luată în primire de slujnicele sale.

Îndată după aceea, tânărul și chipeșul eunuc se apropie și-l șterse cu mișcări foarte delicate și pricepute, zăbovind cu o mai mare atenție în părțile cele mai sensibile ale corpului său. Veni și momentul îmbrăcării: la un semn al eunucului care comanda toate aceste operațiuni, slujnicele sosiră una câte una aducând câte ceva și-l îmbrăcară cu pricepere și cu atenție: mai întâi lenjeria intimă pe care Alexandru n-o mai folosise niciodată până atunci, apoi pantalonii din borangic brodat, dar el îi refuză printr-un gest.

Eunucul clătină din cap și privi nedumerit spre cel răspunzător de haine.

– Nu port pantaloni din ăștia – le explică regele. – Dați-mi chitonul meu.

– Dar, stăpâne... – îndrăzni șeful garderobei părându-i-se absurd ca un bărbat să poarte lenjerie intimă fără a mai pune deasupra și altceva.

– Nu port pantaloni – repetă Alexandru pe un ton ferm și, chiar dacă omul nu înțelegea limba greacă, pricepu totul foarte bine după ton și după gest. Slujnicele se abținură cu greu să nu chicotească. Eunucul și slujitorul care avea în grijă garderoba se sfătuiră din priviri, apoi trimiseră un alt servitor să aducă de afară chitonul grecesc cu care-l îmbrăcară pe rege. Din acel moment, însă, nu mai știură cum să procedeze cu restul. Atunci, eunucul cel tânăr și chipeș preluă inițiativa: luă de la o slujnică un *kandys*,

mantia regală splendidă, cu mânecile largi, încreţite şi i-o ţinu ca s-o îmbrace. Regele o privi, îl privi apoi pe şeful garderobei care-l privea ţintă din ce în ce mai uluit şi, cu o oarecare ezitare, o îmbrăcă. Îi aduseră şi vălul pentru cap şi i-l aranjară cu o extraordinară eleganţă în jurul frunţii şi gâtului, lăsându-l să atârne în cute largi pe umeri.

Alţi servitori îl stropiră cu parfum iar eunucul cel tânăr îi aduse o oglindă ca să se poată vedea şi-i spuse în greceşte: – Arăţi minunat, stăpâne.

Alexandru se arătă surprins de faptul că tânărul acela vorbea greceşte atât de bine şi-l întrebă: – Cum te numeşti?

– Numele meu este Bagoas. Eram unul dintre slujitorii personali şi favoritul regelui Darius. Nimeni nu ştia să-i ofere plăcerea mai bine decât mine. Acum sunt al tău, dacă mă vei dori. – Şi spuse aceste cuvinte cu o voce atât de îmbietoare şi de senzuală încât regele rămase impresionat. Nu-i răspunse, ci se privi în placa de argint lustruit şi încercă o senzaţie de plăcere naivă găsind că îmbrăcămintea aceea îi stătea bine. Era pe cale să meargă la Statira ca să-l admire şi ea, când pe coridoare se auzi bocănit de încălţăminte macedoneană cu ţinte şi îndată după aceea apăru Clito cel Negru, înarmat din cap până în picioare şi vizibil agitat. Nici nu intră bine şi începu să vorbească: – Măria Ta, avem veşti importante de la... – Dar, îndată ce-l văzu mai bine, se opri, se schimbă pe neaşteptate la faţă şi izbucni în râs. – Pe Zeus! Dar ce-i cu toţi oamenii ăştia? Toate femeile astea şi toţi scopiţii ăştia! Şi... cum de te-ai împopoţonat aşa?

Lui Alexandru nu-i ardea de râs şi, pe un ton iritat şi nemulţumit: – Încetează, încetează imediat! Nu uita că eu sunt regele.

– Regele? – continuă Clito. – Care rege? Nu te mai recunosc, pari...

– Dacă mai scoţi o vorbă, pun să fii dezarmat şi arestat şi-o să-ţi piară cheful să mai râzi.

Clito își aplecă fruntea.

– Ce trebuia să-mi spui?

– Am primit vestea că Bessos este în Bactriana și s-a proclamat Mare Rege, sub numele de Artaxerxes al IV-lea.

– Asta-i tot?

– Au fost zărite pe drumul dinspre Ecbatana întăririle care ne sosesc din Macedonia, circa șapte mii de oameni și cu ei vin și pajii. Vor fi aici până în seară.

– Bine. Îi voi întâmpina chiar eu, la asfințit. Adună armata.

Clito cel Negru ieși mușcându-și buzele ca să nu mai spună și altceva și, la scurt timp după aceea, în toată tabăra circula zvonul că Alexandru se îmbrăcase ca un persan și că avea în jur numai femei și eunuci.

– Sper că nu vorbești serios! – exclamă Filotas când află așa ceva. – Tata și-ar acoperi ochii dacă ar vedea o asemenea rușine.

– Cred și eu – spuse și Crater. – Nu ne-a certat chiar el, pe când eram la Persepolis, spunându-ne că nu ne-a adus până aici ca să ne vadă comportându-ne la fel ca aceia pe care tocmai i-am învins?

– Nu mi se pare nimic ciudat – interveni Hefestion. – L-ați văzut pe Alexandru și în Egipt îmbrăcat ca un faraon. De ce nu s-ar îmbrăca și în Persia la fel ca Marele Rege? A luat-o de soție pe fiica lui și i-a moștenit tronul.

– Orice ar face sau ar zice Alexandru, tu ești întotdeauna de acord – îl puse la punct Filotas – dar regele Filip s-ar îngrozi să vadă așa ceva și...

– Las-o baltă! – îl întrerupse Hefestion. – El este regele și are dreptul să facă tot ceea ce vrea. Și vouă ar trebui să vă fie rușine: și ție, Clito, care iei totul așa de în tragic. Când v-a copleșit cu favoruri, când v-a umplut corturile cu aurul persanilor, l-ați luat, nu-i așa? Tu, Filotas, erai mulțumit când te-a numit comandant suprem al cavaleriei, e-adevărat? Și faceți acum atâta caz de câteva țoale. Mă faceți să râd!

– Te fac să râzi? O să te fac eu acum să-ți treacă pofta de râs! – strigă Clito care se înfuriase rău și ridicase amenințător pumnul.

Ptolemeu interveni între ei ca să-i despartă și Seleucos îl ajută și el: – Opriți-vă! Ați înnebunit? Ajunge! Terminați, pe toți zeii! Terminați!

Cei doi se potoliră oarecum, privindu-se totuși cu dușmănie, și Crater i se alătură lui Clito, ca pentru a arăta că îi dă și el dreptate.

– Ascultați-mă – spuse Seleucos. – Numai niște idioți sunt în stare să se încaiere pentru asemenea prostii. Se poate ca Alexandru să se fi îmbrăcat cu haine persane ca să-i facă plăcere Statirei sau din curiozitate. Ne-am înțeles întotdeauna și trebuie să fim și pe mai departe de acord între noi. Suntem în inima unui teritoriu care ne este, în bună parte, ostil. Dacă începem să ne certăm unii cu alții, suntem pierduți, nu înțelegeți?

– Nu sunt prostii – răsună o voce bine cunoscută tuturor în spatele lui. Seleucos se întoarse. – Calistene...

– Repet, nu sunt prostii. Alexandru a pornit din Grecia ca un comandant al ligii panelenice, cu misiunea de a distruge dușmanul de secole al grecilor. Acesta este singura și adevărata misiune, cea pentru îndeplinirea căreia a jurat solemn la Corint.

– A ars orașul Persepolis – interveni Eumene care tăcuse până atunci. – Nu-ți ajunge? A sacrificat cea mai frumoasă capitală din lume pe altarul ideii panelenice.

– Greșești – îl corectă Calistene. – A făcut-o pentru că nu avea de ales și-ți spun asta pentru că o știu dintr-o sursă sigură. În acel moment, nu-l mai interesau câtuși de puțin nici Grecia și nici grecii, după cum, mă tem, nici acum nu-l mai interesează nimic.

În clipa aceea se auziră sunând trâmbițele și un detașament de *eteri* în ținută de paradă ieși în galop de pe poarta

de apus a taberei, așezându-se pe două șiruri pe marginea drumului. La puțin timp după aceea, se auzi răpăitul tobelor și pasul cadențat al unei armate care se apropia.

– Sosesc întăririle! – exclamă Ptolemeu. – Va veni și Alexandru dintr-un moment în altul. Mai bine să ne pregătim pentru primire decât să stăm la discuții fără rost.

Calistene clătină din cap în semn de compătimire și se îndepărtă. Ceilalți, unii mai repede, alții mai agale, plecară să-și îmbrace armurile ca să se afle la momentul potrivit în fața restului armatei ce se pregătea să-i întâmpine pe camarazii abia veniți din Macedonia.

Noii sosiți mărșăluiră prin tabără într-o ordine perfectă, salutați de sunetele ascuțite ale trâmbițelor și de detașamentul de *eteri* care dădeau onorul, mergând să se așeze în fața estradei de lângă cortul regelui. În spatele lor se înșiră și restul armatei. Se distingeau, printre mantalele albe și chitoanele roșii, pajii, fiii foarte tineri ai celei mai brave nobilimi macedonene care veniseră să servească sub steagul regelui Alexandru, la fel cum făcuseră cândva Perdicas, Ptolemeu, Lisimah și ceilalți pentru regele Filip, în capitala Pella.

Se auziră, apoi, alte sunete de trâmbiță și, de această dată, se întoarseră cu toții spre poarta dinspre răsărit pentru că, prin acele semnale, era anunțată sosirea suveranului.

– Oh, zei! – murmură ca pentru sine Ptolemeu, ducându-și o mână la frunte. – E îmbrăcat tot în haine persane.

– În felul ăsta or să știe cu toții cum stăm – comentă calm Seleucos. – Crede-mă pe mine, este mai bine așa.

Alexandru sosi în galop, călare pe Ducipal și mantia persană dintr-o țesătură foarte fină îi flutura în vânt. Eșarfa care-i încadra fața și-i cădea, încrucișându-se pe piept și apoi pe umeri îi dădea un aer neobișnuit și totuși ciudat de atrăgător.

Descălecă în fața estradei și urcă încet treptele, apoi se întoarse și apăru, îmbrăcat cu veșmintele acelea, în fața

armatei macedonene, a veteranilor și a recruților, sub privirile uluite ale tuturor, de la prietenii săi până la ultimul soldat; băieții aliniați în fața trupelor se uitau țintă la el ca și cum nu-și credeau ochilor.

– Am vrut să vin eu în persoană – începu el – ca să-i întâmpin pe acești camarazi nou înrolați care ne-au fost trimiși de regentul Antipatros și ca să-i primesc pe băieții trimiși de nobilii din Macedonia în serviciul regelui lor, pentru a învăța să devină adevărați luptători destoinici și credincioși. Citesc uimirea din ochii voștri, ca și cum, în fața voastră, ar fi apărut o fantomă, dar știu din ce cauză se întâmplă asta: din cauza acestei mantii pe care o port, a acestui *kandys*, și a acestei eșarfe pe care o am în jurul capului. Este adevărat că aceste veșminte pe care le-am îmbrăcat pe deasupra chitonului meu de luptător grec sunt persane și vreau să știți că am făcut acest lucru cu bună știință pentru că nu mai sunt doar regele macedonenilor. Eu sunt în același timp faraon al Egiptului, rege al babilonienilor și Mare Rege al persanilor. Darius a murit și au am luat-o de soție pe prințesa Statira, așa că sunt urmașul său. Prin urmare, am dreptul să domnesc peste tot imperiul care a fost al său și-mi voi apăra acest drept urmărindu-l pe uzurpatorul Bessos oriunde s-ar ascunde. Îl vom prinde și-l vom pedepsi după cum merită.

„Voi da ordin acum ca noii veniți să primească daruri și în această seară veți avea parte cu toții de o cină deosebită, cu vin bun din belșug. Vreau să vă distrați și să vă întăriți cugetul pentru că, peste puțin timp, vom porni din nou la drum și nu ne vom opri decât atunci când scopul nostru va fi atins!"

Se auziră câteva aplauze răzlețe, dar Alexandru nu făcu nimic în plus pentru a crea un entuziasm mai cald și unanim. Își dădea seama de sentimentele pe care le încercau soldații și prietenii săi și cât de nedumeriți fuseseră băieții proaspăt sosiți ca paji din Macedonia, pentru care el era

deja o legendă vie. Se aflau în fața unui bărbat îmbrăcat cu straiele barbarilor învinși, care lor li se păreau a fi de-a dreptul femeiești. Și încă nu era totul: ceea ce urmau să audă suna și mai rău.

Regele așteptă să se facă liniște și reîncepu să vorbească: – Campania în care vom porni nu este mai puțin dificilă decât cele pe care le-am dus până acum și trupele proaspete abia sosite din Macedonia nu sunt de ajuns: va trebui să luptăm împotriva unor inamici pe care nu i-am văzut niciodată la față, va trebui să lăsăm garnizoane în zeci de orașe și cetăți, să înfruntăm armate mai numeroase decât acelea pe care le-am înfrânt la Issus și la Gaugamela... – Peste tabără plutea acum o tăcere apăsătoare și ochii tuturor războinicilor erau ațintiți asupra lui Alexandru, urechile erau atente ca să nu piardă nici un cuvânt de-al lui. – De aceea, am luat o hotărâre care s-ar putea să nu vă fie pe plac, dar este absolut necesară: nu putem să vărsăm la nesfârșit sângele poporului nostru prin aducerea de noi soldați, slăbind astfel și apărarea țării. De aceea, am hotărât să înrolăm treizeci de mii de persani pe care să-i instruim după tehnica de luptă macedoneană. Instrucția va începe cât de curând: până mâine, comandanții militari din toate satrapiile imperiului vor primi instrucțiuni amănunțite în acest sens.

Nu se auziră aplauze, nimeni nu dori să spună ceva și nici nu se auzi vreun murmur. În tăcerea aceea mormântală, regele era singur, cum nu mai fusese niciodată până atunci. Doar Hefestion se apropie de el și-l ținu pe Ducipal de căpăstru până când regele încălecă, pornind imediat în galop.

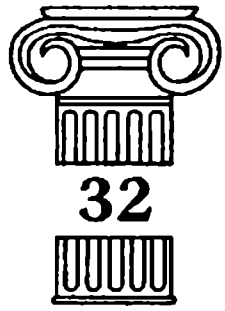

32

Eumene înfășură la loc sulul de papirus și-l privi drept în ochi pe Calistene. – Acesta este, după părerea ta, Alexandru?

– Poate că ar trebui să spun „acesta este ceea ce ar fi trebuit să fie Alexandru" – răspunse Calistene cu o expresie de nedumerire în privire.

– Sarcina istoricului ar trebui să fie aceea de a relata evenimentele așa cum acestea au avut loc, dacă a fost martor ocular la ele sau s-a folosit de mărturii directe și demne de crezare – îi răspunse secretarul parcă reproducând o formulă învățată cândva pe de rost.

– Crezi că nu știu care este misiunea unui istoric? Eu trebuie să caut, însă, să interpretez sufletul și gândirea lui Alexandru și să le înfățișez astfel încât să fie pe înțelesul celor care-mi vor citi lucrarea. Ți-am dat posibilitatea de a citi tot ce am scris până acum pentru că am nevoie de încurajarea ta și pentru că tu ai un jurnal zilnic al acestei expediții, dar mai ales pentru că...

– Pentru că el este pe cale de a depăși limitele scrierii tale, granițele pe care i l-ai fixat prin lucrarea ta?

– Poate.

– Trebuie să te resemnezi: Alexandru nu mai este omul pe care-l cunoșteam noi; poate că nici n-a existat vreodată un asemenea om.

– A jurat în fața tuturor grecilor că va conduce o expediție panelenică împotriva Persiei, dușmanul nostru de secole.

– A făcut-o. Și a ieșit învingător. Primul și singurul învingător dintre toți grecii.

Calistene sări în picioare ca și cum n-ar mai fi suportat să asculte toate aceste lucruri: – Da, dar acum este pe cale să devină unul de-ai lor, se îmbracă la fel ca ei, are în jurul lui eunuci și femei din harem, îi învață metodele noastre de luptă; se spune că ia și lecții de limba persană, se zvonește că... ieri, în timpul uneia dintre petrecerile sale după obiceiul barbarilor, l-ar fi sărutat în văzul lumii, pe gură, pe ăla... pe Bagoas ăla.

– S-a hotărât să-i scandalizeze pe toți cei care iau lucrurile la fel ca tine, asta-i tot – îi răspunse Eumene. – Vrea să vă facă pe toți să înțelegeți că am ajuns la un punct de unde nu ne mai putem întoarce îndărăt. În ce privește petrecerile, nu cred că ale voastre ar fi mai puțin barbare. Trebuie să acceptăm ceea ce este și ceea ce a fost dintotdeauna, crede-mă ce-ți spun, și să dăm uitării imaginea pe care noi ne-o făurit-o despre el pentru a ne asigura propria noastră liniște.

– Liniște.

– Da. Imaginea pe care tu i-ai creat-o în *Istoria* ta este o imagine liniștitoare, ușor de înțeles și de acceptat de către un grec suficient de bine educat și cu idei politice moderate. Alexandru este, însă, cu totul altceva.

– Oh, cât despre asta n-am nici cea mai mică îndoială și zilnic găsește câte o ocazie ca să ne-o reamintească. Oamenii sunt descumpăniți, recruții și tinerii paji veniți din Macedonia sunt de-a dreptul scandalizați. Se așteptau să găsească aici un erou, un cuceritor, demn urmaș al lui Ahile și al lui Hercule și, în loc de asta, văd un bărbat îmbrăcat femeiește care în fiecare zi aduce printre noi obiceiuri barbare, nedemne și chiar rușinoase.

– Obiceiuri diferite de cele pe care le-am avut noi, Calistene. Ne-a adus în locuri prin care nici un grec n-a mai călcat vreodată, sub un alt cer, străbătând deșerturi și

podișuri; ne-a condus dincolo de Nil, de Tigru și de Eufrat și visează la Indus. Nu înțelegi că nimic nu mai putea rămâne ca altădată?

– Eu înțeleg, dar nu voi putea accepta niciodată toate aceste lucruri.

– I-ai spus-o și lui?

– Sigur că da.

– Și el ce ți-a răspuns?

– A spus: „Scrie ce vrei, Calistene". Nu-l interesează nimic, nu-l mai interesează nimic.

Eumene tăcu: își dădea seama că prietenul său era atât de amărât că nu-și putea schimba cu nici un preț convingerile și principiile pe care le avea în minte. Se făcuse deja târziu așa că se ridică, gata de plecare, dar se opri în prag pentru simțea că trebuia să-i mai spună ceva, să-i dea, poate, un sfat: – Alexandru se schimbă în permanență pentru că are o curiozitate mereu crescândă, iar vitalitatea sa este inepuizabilă. Este la fel ca un pescăruș despre care se spune că nu se așază niciodată în timpul vieții sale pe uscat și că doarme în zbor, purtat de vânt. Calistene, dacă nu te simți în stare să te ții după el, pleacă, întoarce-te acasă cât mai ai vreme.

Ieși, lăsându-l singur să mediteze asupra acestor cuvinte și să mai recitească încă o dată, la lumina lămpii, *Istoria expediției lui Alexandru*. La câtva timp după aceea, îl trezi la realitate vocea unui servitor: – Stăpâne, este aici un om care a venit împreună cu recruții și te caută. Vrea să-ți vorbească.

– Adu-l încoace și dă-ne ceva de băut.

Bărbatul intră și se prezentă: se numea Evonimos, se născuse în Bizanț, dar trăia în împrejurimile orașului Neapolis, în Tracia. Un mare înțelept din Stagira îi încredințase un mesaj pentru Calistene, plătindu-i pentru osteneală și asigurându-l că și destinatarul îl va răsplăti cu alți bani.

– Eu sunt Calistene – spuse acesta și duse mâna la punga cu bani. – Uite aici doi stateri strălucitori pentru serviciul pe care mi-l faci. Poți să-mi dai acum mesajul?

Omul îi dădu scrisoarea, își puse banii în buzunar, bău o cupă de vin și ieși.

Mesajul era acesta:

Aristotel către nepotul său, Calistene, te salut!

Sperі că ești sănătos. Din păcate, pe mine mă chinuiește o durere de umăr care nu mă lasă nici măcar să dorm noaptea. Mă întreb unde te va găsi aducătorul acestei scrisori și dacă te afli într-o bună dispoziție sufletească. De ceva timp, primesc din partea lui Alexandru multe plante și animale rare pentru colecțiile mele, lucru care mă face să înțeleg că mergeți din ce în ce mai departe, spre ținuturi necunoscute.

Cât despre mine, în perioadele în care nu am fost ocupat la Academie, m-am întors în Macedonia și în Tracia ca să-mi continui ancheta. Omul care susținea că se numește Nicandros și care fusese un complice al lui Pausanias în uciderea lui Filip, se numește în realitate Eupites și, așa cum ți-am spus într-o altă scrisoare, are o fiică pe care o ținea ascunsă într-un templu al Artemizei, în Tracia, în apropiere de Salmidessos. Am găsit-o pe copilă cu ajutorul unui ofițer de-al lui Antipatros și am dus-o sub pază într-un loc sigur unde și tatăl ei o poate vedea, convingându-se că, pentru a o avea din nou lângă el, trebuie să vorbească.

Cred că deja a spus tot ceea ce știa și anume că Pausanias a fost ucis de una dintre gărzile din Epir, un om care, în realitate, era în înțelegere cu asasinii regelui și că el, Eupites, a avut misiunea de a găsi o ascunzătoare pentru acel om, făcându-l astfel să dispară. Indiciile par să aducă bănuielile asupra reginei-mamă, dar este bine să judecăm fără prejudecăți, cât timp nu s-a limpezit totul.

În prezent, omul acesta trăiește și se ascunde într-un sat de munte din Focida, nu departe de Aliartes. Am intenția să mă duc acolo de îndată ce vremea, care acum este foarte urâtă, se va schimba în bine și când durerea din umăr mă va mai lăsa.

Ai grijă de tine.

Calistene închise scrisoarea, stinse lampa și se culcă, încercând să se gândească la ceva care să-i facă somnul mai liniștit.

Porniră din nou în marș după câteva zile și, în seara dinaintea plecării, toți prietenii lui Alexandru și comandanții de mari unități ale falangei și ale cavaleriei *eterilor* primiră în dar de la rege hamuri bătute în argint pentru cai, după moda persană, și mantii de purpură. Nici unul dintre ei nu îndrăzni să refuze aceste daruri, nici măcar Clito, dar nici el și nici Filotas nu le folosiră. Statira făcu cale întoarsă la Ecbatana împreună cu damele sale de companie și, de acolo, urma să plece ca să se reculeagă la mormântul tatălui său de pe stânca din Persepolis. Alexandru se despărți cu regret de ea.

– O să te gândești la mine? – îl întrebă fata pe când slujnicele o pregăteau de plecare.

– Întotdeauna, chiar și în toiul bătăliilor, chiar și atunci când voi fi atât de departe încât voi zări constelațiile noastre aproape de orizont. Să te gândești și tu la mine, soțioara mea.

– Îl vei lua cu tine pe Bagoas? – întrebă Statira puțin răutăcioasă.

– Da – răspunse Alexandru. – Mă distrează și reușește să mă calmeze chiar și atunci când gândurile și grijile mă apasă. Dansează și cântă foarte bine.

– Este și tare frumos – spuse Statira. – Are niște șolduri perfecte, care ar face-o invidioasă chiar și pe cea mai grațioasă dintre fete și o piele netedă și catifelată ca petalele unui trandafir. În fond, poți să consideri că l-ai primit în dar de la mine, dat fiind că tot eu i l-am dăruit și tatălui meu.

Alexandru o strânse într-o îmbrățișare prelungită și, apoi, o ajută să urce în trăsură. – Dacă îți vei da seama că ești însărcinată, dă-mi de știre imediat oriunde m-aș afla, prin cel mai rapid curier din oraș. I-am scris trezorierului meu, Arpalos, să-ți stea la dispoziție și să-ți dea tot ce ai nevoie.

– Nevoie am numai de tine – îi răspunse fata – dar nu poți avea niciodată totul. Ai grijă, nu te expune întotdeauna printre primii. Nu știu ce m-aș face dacă te-aș pierde. – Îl mai sărută încă o dată pe gură, în timp ce primele raze de soare se iveau de după crestele munților Hircaniei.

În clipa aceea, se auzi tropotul a mii de copite, strigătele conducătorilor de catâri și scârțâit de roți. Alexandru se întoarse și văzu un cortegiu nesfârșit de care, asemănătoare cu acela al Statirei, înșirate în urma ultimelor detașamente ale armatei și escortate de călăreți persani înarmați.

– Cine... cine sunt și ăștia? – îl întrebă uluit regele pe ofițerul persan care comanda escorta.

– Femeile din haremul tău, iubitul meu soț – răspunse Statira înainte ca acesta să aibă timp să deschidă gura. – Trei sute șaizeci și cinci, exact câte zile are un an, fiecare din ele, desigur cu servitorii ei.

– Femeile... haremul meu? Bine, dar eu plec la război și...

– Nu le poți abandona. Fiecare dintre ele este câte o fiică a unui rege aliat cu noi sau a unei căpetenii puternice de trib din stepă. Doar nu vrei să ți-i faci dușmani, îndemnându-i astfel să se alieze cu Bessos.

– Nu – răspunse resemnat Alexandru. – Sigur că nu.

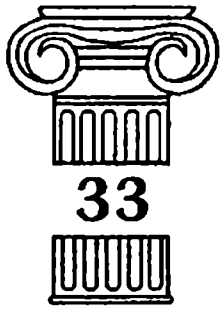

33

Îndată după aceea, armata se puse în mișcare, îndreptându-se spre răsărit, pe un podiș vălurit și cu o vegetație bogată. Vestea că toată curtea persană, cu excepția prințesei Statira, călătorea împreună cu armata se răspândi imediat printre soldați, stârnind peste tot nedumerire, ironii și chiar batjocură. Hefestion fu de mai multe ori gata să scoată sabia ca să apere onoarea regelui, dar Seleucos și Ptolemeu se aflau mereu în preajmă și potoleau încă din față certurile și chiar încăierările care ar fi putut da naștere unor tulburări mult mai grave.

După douăzeci de zile de mers, când călăuzele erau pe punctul de a se îndrepta spre nord, către Bactriana, unde se refugiase Bessos, se află că Satibarzanes și Barsaentes, satrapii provinciilor Ariana și Arachosia, se răsculaseră și pregăteau o armată ca să-i atace din spate pe macedoneni.

Alexandru convocă imediat consiliul de război și apăru îmbrăcat în armura grecească, dar cu toții observară că purta, alături de inelul cu steaua argeazilor și pe acela cu sigiliul regal persan.

– Prieteni – începu el – am aflat că trebuie să schimbăm direcția de deplasare: suntem nevoiți s-o luăm spre sud pentru a nimici răscoala lui Satibarzanes și a lui Barsaentes. Iată ce vom face: Crater va continua drumul, iar eu voi pleca împreună cu toată cavaleria. Cu mine vor merge Filotas, Hefestion, Ptolemeu, Lisimah și Leonatos. Perdicas și Seleucos vor rămâne cu Crater. Îi vom ataca prin

surprindere, în cea mai mare viteză, pe răsculați, înainte ca ei să-și dea seama că ne-am abătut din drum, și-i vom risipi. Dacă va fi nevoie, Crater ne va ajuta și el îndată ce va sosi. Dacă vreunul dintre voi are o idee mai bună, s-o spună acum.

Nimeni nu deschise gura, nimeni nu râse sau nu făcu glume așa cum se întâmpla de obicei. Domnea o atmosferă apăsătoare de nemulțumire și de confuzie. Știau cu toții cum îl tratase regele pe Clito, la Zadracarta, când acesta îndrăznise să-l critice pentru modul în care se îmbrăcase. Toți se gândeau, fără s-o spună cu voce tare, câtă cheltuială și eforturi costa alaiul acela uriaș de femei din harem, servitori și eunuci care făceau ca marșul să devină, în mod inutil, mult mai anevoios. Erau cu toții la curent cu frecventele momente de conflict și cu antipatia reciprocă dintre trupele macedonene și cele persane.

Alexandru îi privi drept în ochi pe fiecare, căutând o sclipire de prietenie sau de înțelegere, dar cu toții își plecau privirile, fiindu-le, parcă, rușine să-i mai arate dragostea pe care o avuseseră atâția ani pentru el.

– Nu vă văd prea entuziasmați – remarcă regele cu un ton prefăcut supus. – M-am purtat, oare, rău cu voi? V-am dezamăgit în vreo privință? Hai, spuneți!

Hefestion fu acela care vorbi: – N-au curajul să ți-o spună, dar le este frică. Uită-te la ei! Acum că sunt bogați și speră să se poată bucura din plin de viață se tem; te critică pentru că te îmbraci prea luxos, pentru că-i porți după tine pe soldații persani și pe toate fetele acelea, dar chiar și ei ar jindui la așa ceva, eventual instalați comod într-un palat cât toate zilele prin ținuturile astea care se întind de aici și până pe coasta feniciană. Nu-și mai aduc aminte de promisiunile pe care ți le-au făcut să te urmeze peste tot, până la capătul lumii. Nu-i așa, băieți? Ei, te pomenești că n-o fi așa! Hai, spuneți ceva, sau v-ați înghițit limba!

– Mai taci, Hefestion – făcu în clipa aceea Crater. – Eu sunt gata să-mi dau și viața pentru rege și același lucru sunt

gata să-l facă și ceilalți prieteni ai noștri. Nu-i vorba numai despre haine sau despre femeile din harem: oamenii vor să știe când se va sfârși războiul acesta. Au nevoie să știe unde trebuie să ajungă și cât timp le va fi necesar pentru aceasta. Nu suportă să afle doar în ultimul moment, în fiecare zi, că mai este de parcurs încă o etapă de marș, apoi încă una și încă una. Spre nord, nu, spre sud, sau poate spre vest? Au nevoie să se convingă, Alexandru, să știe că ești același rege al lor. Sunt gata să te urmeze, dar nu mai pot trăi într-o permanentă nesiguranță, cu zile care trec fără a le oferi nici o speranță, fără a fi siguri de nimic.

Alexandru dădu din cap fără să spună nimic, în semn că luase act de o situație pe care nici nu și-o putuse imagina măcar cu o lună înainte. Hefestion vorbi și el: – Dar voi, voi ce le spuneți oamenilor voștri? Tu, Filotas, care ești acum comandantul suprem al întregii cavalerii, ce le spui *eterilor* tăi? Continui să le spui că Alexandru n-ar fi reușit să facă nimic fără ajutorul tău și al tatălui tău? Că regele a devenit un neputincios? Că, în fiecare seară, singura sa ocupație este să le vadă defilând prin fața sa pe fetele din harem goale ca s-o aleagă pe aceea care va trebui să aibă grijă de scula lui? Că nu mai învață nimic, că nu mai este preocupat de viața și de soarta oamenilor săi?

– Minți! – răcni Filotas ieșindu-și din fire. – N-am spus niciodată așa ceva.

– O fi – îi răspunse Hefestion. – Dar așa se vorbește în momentul de față și tot așa se vorbea încă din Cilicia după bătălia de pe Issus ca și în Egipt după întoarcerea noastră din oaza lui Amon.

– Calomnii! Minciuni! Adu-l aici pe acela care a spus asemenea lucruri, găsește un singur soldat care să vină și să susțină așa ceva în fața tuturor, dacă are curajul. Am primit ieri vestea că fratele meu, Nicanor, zace rănit la Zadracarta, străpuns de o săgeată în timpul unei patrulări prin munții Hircaniei și, cu toate îngrijirile, este tot într-o stare

gravă: s-a învrednicit cineva să se intereseze cum se simte? S-a gândit vreunul dintre voi la tatăl meu care și l-a pierdut deja pe cel mai mic dintre fii și acum s-ar putea să mai piardă încă unul? Și eu, am cerut cumva să fiu înlocuit la comandă și să fiu lăsat în urmă pentru a-mi ajuta fratele?

– Tu ești comandantul cavaleriei și funcția asta te preocupă suficient de mult ca să te mai poți ocupa și de sărmanul Nicanor – îi replică sarcastic Hefestion.

Filotas se ridică în picioare și vru să se arunce asupra lui, dar Ptolemeu îl opri așezându-se între ei și privindu-l drept în ochi pe Hefestion. – Termină! – îi strigă. – Nu-i drept să vorbești astfel cu Filotas. Nicanor este pe moarte, am aflat asta ceva mai devreme, de la un curier, înainte să vin la acest consiliu. S-ar putea ca în aceste clipe să fie deja...

În cortul de consiliu se așternu o tăcere mormântală și o vreme nu se mai auzi decât șuieratul vântului de afară, ca o voce a unei nesfârșite singurătăți, și trosniturile drapelului regal care lovea sub rafalele de vânt în suportul său. Filotas își acoperise fața în palme, Hefestion privea încurcat în pământ și nu știa ce să mai spună. Seleucos și Ptolemeu schimbau unul cu altul priviri îngrijorate, căutând, parcă, fiecare în ochii celuilalt o idee pentru a putea risipi acea tensiune de nesuportat. Peritas, cuibărit la picioarele lui Alexandru, ridică și el botul către stăpânul său, scheunând neliniștit. Părea că simte și el povara care apăsa pe sufletele tuturor celor prezenți.

Alexandru îl mângâie, apoi se ridică și spuse: – Sunt sincer îndurerat de ce i s-a întâmplat lui Nicanor, dar trebuie totuși să știu dacă mă pot baza pe voi.

Crater își privi prietenii, apoi se ridică și el în picioare și veni spre rege. – Cum poți să te îndoiești de asta? N-am fost întotdeauna alături de tine? N-am luptat întotdeauna până la ultima picătură de energie, n-am suferit tot felul de răni?

Noi nu cerem altceva decât să știm ce dorești de la noi, dar, mai ales, de la soldații care te-au urmat până aici.

– Vreau să mă înțelegeți bine – răspunse Alexandru – pentru că nu m-am schimbat. Ceea ce fac eu este nevoie să se facă.

– Pot să spun ceva? – îl întrebă atunci Leonatos.

– Sigur că da.

– Oamenii se tem că tu ai dori să devii asemenea Marelui Rege, că ai vrea să-i obligi să se comporte ca persanii, iar pe persani să-i faci să se comporte ca macedonenii.

– Dacă aș fi vrut să devin aidoma Marelui Rege, crezi că aș mai fi ars palatul din Persepolis și sala tronului? Mâine vom porni din nou în marș: Eumolpos din Solis mi-a comunicat că Satibarzanes este la Artaxata. Plecăm în zori. Acela dintre voi care nu se simte în stare să vină cu mine se poate întoarce luându-și cu sine și oamenii pe care-i comandă.

– Alexandru, dar noi... – încercă să spună ceva Leonatos. Dar regele se ridică și ieși.

Filotas ridică fruntea și-și roti în jur privirea spre prietenii săi. – Nu are dreptul să se poarte astfel cu noi. Nu are nici un drept – spuse el.

În acest timp, Alexandru se întorsese în cortul său. Înăuntru îl aștepta Eumolpos din Solis.

– Mai sunt și alte vești despre Satibarzanes? – întrebă el, așezându-se pe un scaun.

– Se pregătește de luptă, dar trupele sale au moralul destul de scăzut: nu cred că vor opune o rezistență serioasă. Cum a fost la consiliu?

Ca răspuns, Alexandru ridică din umeri.

– Nu te necăji. Ei au doar nevoie de timp ca să se obișnuiască și cu lucrurile noi. Sunt oameni foarte legați de tradițiile lor și, de fapt, după mine, sunt îngrijorați: se tem ca tu să nu te îndepărtezi de ei și astfel să nu mai poată avea aceeași încredere în tine.

– Se pare că-i cunoști foarte bine.

– Destul.

– Ce vrei să spui?

– Vreau să spun că, după Issus, când am început din nou să lucrez pentru tine, m-am ocupat și de prietenii tăi. Cine crezi că le-a adus fete în pat?

– Tu? Dar eu nu...

– Of, ce prostii! Munca mea ori o faci bine, ori n-o mai faci deloc. Și, de altfel, intrigile de alcov sunt specialitatea mea. Știi că bărbații au obiceiul să-și dezlege limba mult mai ușor după ce au făcut dragoste? Nu-i ciudat?

– Termină cu chestiile astea!

– Și fetele îmi raportau tot ce auzeau de la ei.

– Prietenii mei nu m-ar trăda niciodată.

– Poate că nu. Dar unii pot fi mai expuși decât alții la anumite ispite. De exemplu, Filotas, comandantul cavaleriei tale: un om cu o funcție foarte importantă.

Alexandru deveni deodată mai atent. – Ce știi despre Filotas?

– Nu prea multe. Totuși, pe vremea aceea, el obișnuia să spună că tu nu erai decât un băiețandru încrezut care fără el și tatăl său n-ai fi fost în stare să învingi niciodată, nici la Granicos, nici la Issus și că nu te purtai corect cu ei.

– De ce nu mi-ai spus imediat?

– Pentru că nu m-ai fi ascultat.

– Și de ce acum ar trebui să te ascult?

– Pentru că acum ești în pericol. Treci prin locuri complet necunoscute, lupți împotriva unor populații sălbatice. Trebuie să știi pe cine te poți baza și pe cine nu. Fii atent și la vărul tău, Amintas.

– Am ordonat să fie supravegheat din umbră după ce am pus să fie arestat prima dată, în Anatolia. S-a purtat întotdeauna vitejește și mi-a fost întotdeauna credincios.

– Exact: un prinț credincios și viteaz. Dacă tu n-ai mai fi dorit de soldații tăi, către cine și-ar îndrepta ei privirile?

Alexandru îl privi în tăcere și Eumolpos fu acela care făcu auzit răspunsul ce se citea în ochii regelui: – Către

singurul supraviețuitor din dinastia Argeazilor. Sper ca zeii să-ți vegheze somnul. Noapte bună.

Se ridică, salută cu o ușoară înclinare a capului și, asigurându-se că Peritas nu venea după el, se îndepărtă spre cortul său.

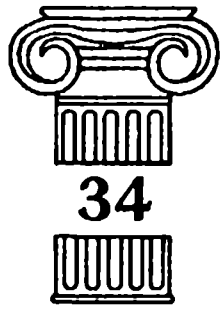

34

Asia interioară se dezvăluia în fața armatei lui Alexandru cu priveliști din ce în ce mai aspre și mai pustii, cu grohotișuri încinse de soarele amiezii, împărăție a scorpionilor și a șerpilor. Tufe de mărăcini apăreau din loc în loc în albia unor râuri secate, iar râurile care mai aveau apă se terminau în bălți înconjurate de câmpii întinse acoperite cu sare. Soldații mergeau zile întregi în tăcere, fără nici un pic de umbră la care să se adăpostească, fără ca vreodată o adiere de vânt să alunge arșița sufocantă.

Cerul era senin și încins, orbitor ca un scut de bronz și, dacă în zare se vedea vreo pasăre bătând leneș din aripi, aproape întotdeauna era vorba despre vulturi care urmăreau animalele de povară rătăcite sau care muriseră și fuseseră părăsite în pustiul acela de piatră.

Nici chiar drumul către oaza lui Amon nu fusese atât de greu: dunele din acel deșert erau de o frumusețe impresionantă, cu crestele ascuțite, umbrele dense și cu profilurile de nisip șerpuitoare și mereu schimbătoare, parcă sculptate de vânt. Parcă erau talazurile unui ocean auriu, încremenite prin voința vreunui zeu, teatru grandios și solemn al unei posibile apariții mistice.

Acele locuri, în schimb, nu inspirau altceva decât gânduri funeste, de singurătate totală, de permanentă dezolare și în sufletul fiecărui om își făcea loc o nostalgie chinuitoare, o dorință irezistibilă de întoarcere în locuri mai prielnice vieții. În asemenea zile, nici un scop, nici o

motivație nu ofereau vreun sens oboselii extenuante și oamenii pășeau din ce în ce mai șovăitor, copleșiți de neliniștea strecurată în suflet de acele priveliști fără sfârșit și fără puncte de reper, în care doar siguranța impenetrabilă a călăuzelor indigene părea că găsește direcția corectă dincolo de un orizont ce se îndepărta cu fiecare pas.

Zilele cele mai glorioase ale expediției erau acum foarte îndepărtate și mulți parcă regretau faptul că răspunseseră cu atât elan la chemarea regelui de a-l urma. Nimeni nu reușea să înțeleagă ce căuta în locuri atât de depărtate de mare, în ținuturi inospitaliere în care nu întâlneau decât sate rare cu cocioabe de chirpici, acoperite cu bălegar de cămilă și de oi. Apoi, puțin câte puțin, priveliștea începu să se schimbe, aerul deveni mai răcoros, își făcură apariția dealurile peste care cădea din când în când o ploaie rară, făcându-le să se acopere cu un strat subțire de verdeață, ajutând să crească ici-colo câte un copac sau adăpând herghelii de cai mici și cu părul zburlit, ca și de cămile lenețe. Se apropiau de valea unui râu și de malurile unui lac întins în apele căruia văzură oglindindu-se, în cele din urmă, zidurile și turnurile orașului Artaxata, capitala arienilor, punctul de rezistență ales de Satibarzanes.

Armata nu avu timp să se desfășoare pentru că porțile cetății se deschiseră și un escadron de călăreți se aruncă în atac cu strigăte ascuțite, ridicând un nor de praf roșu care se întinse peste câmpie ca un semn al furtunii. Filotas și Crater ordonară să se sune din trâmbițe, *eterii* dădură pinteni cailor obosiți și însetați și păru la un moment dat că vor fi învinși. Atacați de forțe proaspete și odihnite, ei se retraseră luptând, totuși, cu mare curaj, așteptând ajutorul camarazilor care soseau în grabă chemați de semnalele repetate ale trâmbițașilor.

Atunci, Alexandru îi trimise la atac pe soldații persani care, până în acel moment, se aflaseră în ariergardă păzind convoiul de bagaje și mulțimea de femei și de slujitori. Caii

lor din Parthia, mai rezistenți la căldură și la oboseală, porniră în galop cu o forță egală cu aceea a atacatorilor și războinicii mezi, ircani și ultimii rămași din garda Nemuritorilor, dornici să se distingă în ochii regelui, intrară printre rândurile dușmanilor lăsând moarte în urma lor, semănând peste tot dezordinea. Îmbrăcați la fel ca și ei, nu se puteau deosebi în învălmășeala luptei, astfel încât putură lovi cu o forță distrugătoare încă de la primul asalt. Forța atacului se domoli, șarja se împărți într-o serie de încăierări separate, pline de furie, și călăreții Vârfului, care până atunci nu luaseră formația de luptă, încălecară pe cai odihniți și loviră pe o latură a inamicului, conduși de Alexandru însuși. Loviți cu o forță năprasnică și împinși înapoi, soldații lui Satibarzanes își pierdură cumpătul și, în acele momente, Perdicas îi trimise la atac pe agrienii pedeștri, înarmați cu cuțite și cu lungile lor cosoare. Profitând de norul des de praf, se mișcau ca niște fantome, alegându-și victimele și lovind cu precizie, astfel încât niciodată nu-și greșeau ținta.

Satibarzanes, văzând că tactica sa nu reușise, dădu ordin să se sune din corn semnalul de retragere și soldații săi se retraseră rapid, nu fără a suferi pierderi însemnate, în spatele zidurilor. La scurt timp după aceea, vântul împrăștie praful, descoperind vederii sute de cadavre răspândite pe câmpul de luptă și o mulțime de răniți care se văitau de durere și cereau ajutor.

Agrienii treceau printre ei și tăiau gâtul tuturor acelora care mai erau în viață, jefuindu-i de arme și de podoabe, sub ochii femeilor care, de la înălțimea zidurilor, își smulgeau părul din cap și înălțau spre cer bocete sfâșietoare.

Eumene dăduse ordin ca, între timp, să se instaleze tabăra și să fie apărată de jur împrejur printr-un șanț larg și printr-un val înalt de pământ; în timp ce supraveghea lucrările, putea auzi bombănitul nemulțumit al soldaților, nemulțumiți de hotărârea regelui care-i folosise pe persani în atacul împotriva armatei lui Satibarzanes.

– Ce nevoie avea să-i trimită în luptă pe persanii ăia? – spuneau ei. – Ne-am fi descurcat foarte bine și singuri. Infanteria nici n-a ajuns încă în tabără.

– Da, așa este – îi aprobau alții. – Regele a vrut să ne umilească și nu-i drept, după toate suferințele prin care am trecut.

– Nu mai putem face nimic – comenta câte unul. – S-a dat de-acum cu ei, are în jurul lui numai gărzi persane, face baie cu scopitul ăla care-i face masaje și alte chestii, târăște după el tot haremul ăla și noi nu suntem buni decât să facem de pază ...

Eumene asculta totul în tăcere pentru că toate vorbele acelea îl dureau. Le asculta și Eumolpos din Solis: deși se ținea deoparte și cea mai mare parte a timpului și-o petrecea în cortul său, avea mulți ochi și multe urechi cărora nu le scăpa aproape nimic. Cu toate acestea, nu-și închipuia că, pentru prima dată în viață, va fi depășit de evenimente.

Tabăra era acum aproape toată instalată și soldații se pregăteau pentru odihnă. Pe când soarele cobora dincolo de zidurile roșcate ale orașului Artaxata, se auzi plutind în aer chemarea prelungă și tânguitoare a unui corn. Oxhatres, care până acum îi servise drept călăuză lui Alexandru pe drumul de la Ecbatana și de la Zadracarta, se apropie de rege. – Este un crainic – spuse într-o greacă devenită între timp din ce în ce mai corectă. – Un crainic al lui Satibarzanes.

– Du-te tu, Oxhatres, poate că vor să ducă tratative... să capituleze.

Oxhatres încălecă și se apropie de zidurile orașului, în timp ce un călăreț ieșea pe poartă, venindu-i în întâmpinare. Cei doi schimbară câteva fraze, apoi fiecare se întoarse acolo de unde venise.

Între timp, prietenii regelui se adunaseră în jurul lui Alexandru pentru a-i raporta pierderile suferite de fiecare unitate în parte și pentru a se sfătui asupra a ceea ce era de făcut a doua zi. Oxhatres veni și el ca să le spună ce aflase.

– Satibarzanes îl provoacă la duel pe cel mai puternic dintre voi toți. Dacă învinge el, voi plecați de aici; dacă va fi învins, voi veți lua cetatea.

La aceste cuvinte Alexandru se îmbujoră la față: îi veniră de îndată în minte scenele de luptă descrise de Homer între cei mai buni luptători, momente care-i înflăcăraseră imaginația pe când era copil. – Mă duc eu – spuse el fără șovăire.

– Nu – îi replică imediat Ptolemeu. – Un rege al Macedoniei nu poate lupta cu un satrap. Alege-ți pe cineva care să te reprezinte.

Oxhatres interveni: – Satibarzanes este mare, puternic. – Și ridică mâinile ca pentru a arăta ce namilă de om era persanul.

– Merg eu – se oferi Leonatos. – Și eu sunt destul de mare și îndeajuns de puternic.

Alexandru îl măsură din cap până în picioare, dând din cap ca pentru a se încredința, pe el și pe prietenii săi, de spusele lui Leonatos. Apoi, îi puse o mână pe umăr. – Sunt de acord. Fă-l praf, Leonatos.

Cei doi luptători se întâlniră față-n față a doua zi în zori, pe un loc neted ca-n palmă și cele două armate, cu aproape toți soldații, se așezară în semicerc pe margini ca să asiste la confruntare. Știrea se răspândise imediat printre soldații macedoneni și, o dată cu ea, o încordare extraordinară. Cunoșteau cu toții forța lui Leonatos și statura sa impunătoare pe care o admiraseră de atâtea ori cu ocazia unor întreceri de antrenament din tabără și, îndată ce-l văzură apărând înarmat din cap până în picioare, având pe mâna stângă scutul mare cu steaua argeadă și sabia lucitoare de oțel în mâna dreaptă, iar pe cap coiful cu o creastă roșu-aprins, explodară într-un adevărat vacarm, într-un cor de strigăte de încurajare.

Când, însă, șirurile persanilor îi făcură loc adversarului său, mulți amuțiră: Satibarzanes era un adevărat uriaș și se

apropia cu pași înceți și apăsați. Ținea în mâna dreaptă o sabie lungă și curbată ascuțită ca briciul, pe celălalt braț un scut de lemn acoperit cu solzi de fier lustruiți ca oglinda, iar pe cap purta un coif țuguiat de formă asiriană de care atârna o apărătoare din piele pentru ceafă și un guler din zale de fier. Fața lui avea o expresie dură și deosebit de crudă, cu mustăți groase care-i cădeau peste colțurile gurii și sprâncene negre, unite deasupra nasului acvilin.

În scurt timp, se aflară unul în fața altuia și se priviră țintă fără să scoată vreun cuvânt, așteptând semnalul celor doi crainici, unul macedonean și celălalt persan. Tălmaciul traduse: – Nobilul Satibarzanes propune o luptă pe viață și pe moarte și fără nici un fel de regulă, pentru ca învingător să iasă cel mai puternic și mai viteaz.

– Spune-i că sunt de acord – răspunse Leonatos strângând în pumn mânerul sabiei și pregătindu-se pentru primul asalt.

Atunci, crainicii dădură semnalul de începere a luptei care nu se încheia decât atunci când murea unul dintre luptători.

Leonatos începu să se apropie, căutând un locșor liber, cât de mic, în apărarea adversarului său care se acoperise aproape complet cu scutul său uriaș și ținea sabia cu vârful în jos, ca și cum nu se temea câtuși de puțin de loviturile macedoneanului, dar când acesta atacă, Satibarzanes îl lovi fulgerător în coif, făcându-l să se clatine amețit.

– Retrage-te! – strigă Alexandru îngrijorat. – Înapoi, Leonatos! Apără-te, apără-te! – Ar fi vrut să alerge în apărarea prietenului său, dar își dăduse cuvântul de rege că nimeni nu va interveni în luptă.

Satibarzanes lovi iar și iar, în timp ce Leonatos se apăra cu scutul, retrăgându-se nesigur pe picioare. Întreaga armată asista neputincioasă la cele ce se petreceau, la ploaia de lovituri îngrozitoare; de cealaltă parte, persanii scoteau strigăte de încurajare pentru luptătorul lor care înainta

mereu, căutând să dea lovitura fatală. Leonatos, tot incapabil să reacționeze, căzu în genunchi și o altă lovitură a adversarului său alunecă mai întâi pe scut, crestând steaua de argint, o prevestire sumbră în ochii soldaților macedoneni, și-i tăie apoi carnea umărului făcând să țâșnească din rană un șuvoi de sânge.

Văzând aceasta, un strigăt de groază se auzi din rândurile *pezeterilor* și mulți dintre ei aveau lacrimi în ochi, temându-se de lovitura mortală. Dar durerea, puternică și răscolitoare ca o lovitură de cravașă, îl trezi pe Leonatos care sări în picioare cu o energie parcă renăscută și reuși să-și scoată de pe cap coiful zdrobit de lovitură, care acum îi apăsa țeasta și să-l arunce undeva departe. În aceeași clipă, văzu rana din care șiroia sângele, își dădu seama imediat că peste puțin timp avea să-și piardă forțele și se aruncă înainte cu un urlet sălbatic, lovind frontal cu scutul său pe acela al adversarului.

Luat prin surprindere, parcă speriat de acel răcnet, Satibarzanes își pierdu echilibrul și Leonatos profită, dând cu sabia, cu o forță uriașă, una, două, trei lovituri, iar războinicul persan încerca să le pareze cu sabia sa. Căzu pe spate și Leonatos lovi cu și mai mare forță, dar sabia i se rupse izbind în oțelul mai rezistent al satrapului.

Satibarzanes își reveni, se ridică și porni către inamicul acum dezarmat. Ridică sabia, care scânteie amenințătoare în razele soarelui ce tocmai răsărea, dar, în timp ce era pe cale de a lovi, Lisimah strigă: – Prinde-o Leonatos! – Și-i aruncă securea cu două tăișuri. Leonatos o prinse ca fulgerul, din zbor, apoi, înainte ca Satibarzanes să mai aibă timp să lovească, îi reteză brațul, după care, pe când adversarul său rămăsese nemișcat, împietrit de durere, cu o altă lovitură îi tăie capul care i se rostogoli pe jos cu ochii mari și negri încă deschiși și înspăimântați.

Un strigăt de bucurie se înălță dintre șirurile de soldați macedoneni și ordonanțele alergară imediat să-l ajute pe

erou, palid la față din cauza efortului îngrozitor depus și a pierderii serioase de sânge. Îl duseră fără întârziere în cortul lui Filip pentru ca acesta să-i salveze viața.

Persanii se adunară în jurul corpului descăpățânat al comandantului lor, făcură zid în jurul lui pentru a nu-i lăsa pe inamici să vadă acest spectacol înjositor și, abia atunci când corpul lui Satibarzanes fu așezat cu tot cu cap și cu braț pe o targă, se îndreptară spre oraș cu pași rari, lăsând în urma lor o dâră lungă de sânge.

Înainte de lăsarea serii, orașul Artaxata capitulă.

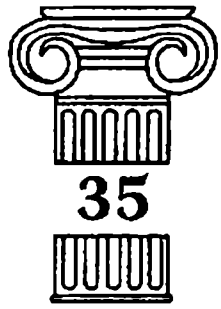

35

Alexandru dădu orașului un nou nume, Alexandria din Ariana, chiar în momentul în care primi din Egipt vestea că primul oraș cu numele de Alexandria, așezare construită pentru el pe malul mării, de arhitectul Dinocrates, devenea tot mai prosper prin înflorirea comerțului și se popula din zi în zi cu noi locuitori care veneau din toate părțile lumii, cumpărând casele, grădinile și parcurile, devenind un oraș în plină creștere.

La Alexandria din Ariana lăsă un guvernator macedonean și o mică garnizoană de mercenari pe care-i înzestră cu o rentă viageră, proprietăți, sclavi și femei pentru ca, în felul acesta, să-și poată întemeia o familie și să se simtă mai legați de acel ținut îndepărtat, dând uitării, pe cât posibil, locurile de origine.

Așteptă ca rănile căpătate de Leonatos în duelul cu Satibarzanes să se vindece, apoi dădu ordinul de plecare spre miazănoapte, de-a lungul văii pline de verdeață a unui râu cu mai multe brațe care se uneau și se despărțeau într-o rețea argintie, formând mii de insulițe de verdeață ce străluceau ca niște smaralde. Drumul lor ducea spre un lanț de munți foarte înalți, în comparație cu care, după cum li se spuse, orice alți munți din lume ar fi părut doar niște dealuri. Acea barieră naturală formidabilă se numea Paropamissos și despărțea Bactriana de câmpiile nesfârșite ale Sciției, întinse ca Oceanul cel mare.

Leonatos, cu umărul stâng încă bandajat, pusese servitorii să-i facă bagajele, sub privirile lui Calistene care părea în acele ultime zile într-o dispoziție din ce în ce mai proastă. Îl întrebă: – Este oare posibil ca munții aceia să fie mai înalți chiar decât Olimpul?

– Ne apropiem de niște locuri pe care nici unul dintre noi nu le-a mai văzut vreodată – răspunse Calistene – locuite de populații pe care nimeni dintre ai noștri nu le cunoaște. Se poate ca munții aceștia să fie bariera care înseamnă capătul lumii și din această cauză să fie mai înalți decât oricare alții. Din acest moment, totul este posibil și, în același timp, absurd.

– Ce vrei să spui cu asta?

Istoricul lăsă capul în jos fără să răspundă, iar Leonatos nu mai întrebă nimic. Bucuria pentru victoria sa se domolise curând, contopindu-se cu nemulțumirea pe care o simțea colcăind printre soldați, cu atmosfera de neîncredere care se simțea câteodată chiar și printre căpetenii sau în rândul ofițerilor. Singurii care erau entuziasmați de expediție erau băiețandrii veniți din Macedonia ca paji în serviciul regelui. Priveau uluiți în jurul lor, parcă vrăjiți de cele ce vedeau, comentau priveliștea grandioasă și maiestuoasă, impresionantă prin culorile ca de foc ale amurgurilor, albastrul pur al cerului de deasupra crestelor acoperite de zăpadă, prin strălucirea de necrezut a miliardelor de stele din nopțile senine.

Natura din jurul lor îi uimea și ea cu varietatea sa permanentă: plante pe care nu le mai văzuseră până atunci și animale despre care doar auziseră vorbindu-se. Tigrul, cu blana sa tărcată, fusese deja zărit de câțiva pe cursul râului, în timp ce se pregătea să atace gazelele și cerbii sau bivolii mari cu coarnele curbate care pășteau în turme pe maluri.

Îndatoririle tinerilor paji îi făceau să fie deseori prezenți atât în cortul regal alături de Alexandru, fie în cele ale prietenilor acestuia sau ale ofițerilor armatei. Așa se întâmplă

că unul dintre ei, un băiat de cincisprezece ani, blond și firav, pe nume Kybelinos, află un secret îngrozitor. Un complot pentru uciderea regelui!

Îi destăinui totul în șoaptă prietenului său, pe nume Aghirios, ceva mai mare decât el, care dormea alături de el în cortul comun și care îi luase de mai multe ori apărarea în fața colegilor mai bătăuși. Îl trezi când toți ceilalți dormeau și prietenul său se frecă la ochi, se așeză pe marginea patului și ascultă uluit și îngrijorat incredibila poveste.

– Dacă nu ești absolut sigur de ceea ce spui, mai bine nu spune nimănui nimic pentru că riști să-ți pierzi capul – îl sfătui el.

– Sunt cât se poate de sigur – îi răspunse Kybelinos. – Am auzit doi ofițeri superiori din falangă discutând despre cum vor proceda, ziua și ora.

Aghirios scutură din cap neîncrezător. – Am sosit aici doar de câteva zile și să fim imediat amestecați într-o asemenea poveste! E înspăimântător.

– După tine, ce-ar trebui să fac? Ar trebui să vorbesc despre asta cu regele?

– Nu, ce ești nebun? Nu cu regele. E foarte greu ca vreunul dintre noi să aibă posibilitatea de a vorbi direct cu el, în special acum, când ceremonialul a devenit atât de complicat. Ai putea vorbi cu unul dintre prietenii lui: generalul Filotas, de exemplu, este comandantul suprem al cavaleriei *eterilor* și, începând de mâine, vom fi în serviciul său ca ordonanțe. El va ști cum să-l anunțe pe rege.

– Mi se pare și mie că așa ar fi cel mai bine – răspunse Kybelinos. – Mi-ai dat un sfat bun.

– Culcă-te acum – spuse Aghirios. – Mâine ne trezim foarte devreme pentru antrenamentul de călărie.

Băiatul încercă să adoarmă, dar secretul nemaipomenit pe care-l aflase nu-l lăsa să se odihnească și rămase mult timp întins pe pat, cu ochii holbați în întuneric, chinuit de coșmarul monstruos al posibilei uciderii a regelui. În același

timp, se simțea puternic atras de ideea marelui merit pe care l-ar fi avut prin dezvăluirea sa, de gândul că Alexandru al III-lea în persoană, cuceritorul de la Memfis, Babilon și Susa, îi va fi recunoscător lui, Kybelinos, cel mai firav dintre paji, cel pe seama căruia glumeau toți colegii și era ținta batjocurii din partea lor.

Se îmbrăcă înainte de a se auzi semnalul de deșteptare dat de trâmbițe și luă masa de dimineață împreună cu ceilalți paji și așezat alături de Aghirios.

– Ei! Kybelinos și-a înghițit limba! – spuse unul dintre ei.

– Lasă-l în pace! – îl potoli Aghirios. – Vă luați toți de unul mai mic decât voi.

– Da' ce, vrei să mă iau de tine, cumva?

Aghirios nu luă în seamă provocarea și termină de mâncat, apoi toți porniră în urma instructorului care-i conduse la țarcurile cailor ca să înceapă pregătirea zilnică de cavalerie.

Kybelinos căzu de mai multe ori, făcându-și o mulțime de vânătăi, pentru că era cu mintea aiurea, dar totul fu pus pe seama obișnuitei lui stângăcii așa că nimeni nu făcu caz. Seara, înainte de cină, fu chemat, împreună cu prietenul său, în cortul lui Filotas cu sarcina de a-l ajuta pe general să-și scoată armura și pentru a se îngriji de arme: lustruitul platoșei și a pulparelor, controlarea curelelor scutului, ascuțirea sabiei și a lăncii.

Își făcură de lucru cât putură de mult și, în acest timp, Kybelinos căuta momentul cel mai potrivit pentru a deschide gura, dar nu avu curajul s-o facă. Așa că nu spuse nimic nici atunci, nici a doua zi. Aghirios îl îndemna să-și ia inima în dinți: – Generalul o să te laude, nici nu-ți închipui tu! Nu trebuie să te temi. Timpul trece și orice clipă poate fi aceea aleasă de complotiști ca să-l ucidă pe rege. Hai, ce mai aștepți?

Băiatul își luă inima în dinți și, a doua zi seara, pe când Filotas era pe punctul de a ieși din cort, reuși să deschidă gura: – Comandante...

Filotas se întoarse către el: – Ce-i, băiete?

– Trebuie să vă spun ceva.

– N-am timp acum. Despre ce este vorba?

– Este ceva foarte important. Este în joc viața regelui.

Filotas se opri în prag și-și plecă fruntea ca fulgerat, dar nu se întoarse din drum: – Ce vrei să spui?

– Că este într-un mare pericol. Cineva vrea să-l ucidă și...

Filotas închise imediat ușa și se întoarse în cort. – Nebuni nenorociți! – murmură printre dinți. – N-au vrut să mă asculte... – Băiatul se dădu înapoi speriat, dar el îl privi încurajator: – Cum te cheamă, tinere?

– Mă numesc Kybelinos.

– Bine. Stai jos acum și spune-mi ce știi. O să vezi că lucrurile se vor aranja.

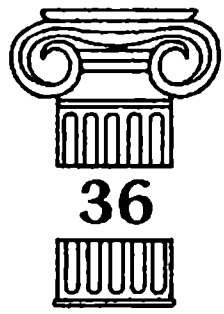

36

Ziua fixată pentru plecare se apropia și Alexandru o chemă pe prințesa Statira de la Zadracarta pentru a petrece împreună cu ea câtva timp înaintea unei lungi despărțiri. O întâlni pe drum și ea, îndată ce-l văzu din depărtare, coborî din trăsură și alergă pe jos în întâmpinarea lui, ca o fată care alergă în brațele primului ei iubit. Coborî și el de pe cal strângând-o în brațe când Statira i se aruncă de gât. Îl atrăgea acea prospețime nevinovată a ei, docilitatea cu care-i satisfăcea orice dorință, faptul că nu-i cerea nimic, nici măcar în scrisorile pe care i le trimitea destul de des.

Merseră împreună pe jos, tăifăsuind ca doi vechi prieteni, spre palatul regelui aflat în Alexandria din Ariana și Statira observa șantierele care apăreau peste tot pentru construirea unor clădiri menite să facă din vechea Artaxata un oraș grecesc: temple ale zeilor înălțate pe coline, *gimnaziul* de pe o latură a pieței pentru pregătirea tinerilor războinici, teatrul pentru spectacole de tot felul.

– Ceea ce mă emoționează cel mai mult – spunea regele – este gândul că, peste câtva timp, pe aceste locuri atât de departe de Atena, de Corint și de Pella, vor răsuna versurile lui Euripide și Sofocle. Ai văzut vreodată vreo tragedie de-a noastră?

– Nu – răspunse Statira – dar am auzit vorbindu-se despre aceste spectacole. Este redată o întâmplare, sunt actori care joacă, un cor care cântă și dansează, nu-i așa? Pedagogul

meu îmi spunea că văzuse o tragedie în una dintre orașele *yauna* de pe țărmul mării.

– Cam așa este – spuse Alexandru – dar când vezi toate astea este cu totul altceva: retrăiești emoțiile și patimile eroilor antici și ale femeilor lor, ca și cum ei ar fi vii și reali.

Statira îi strânse brațul pentru a-l face să simtă cât de mult o vrăjiseră acele cuvinte.

– Aș fi vrut să aștept terminarea construcției teatrului, dar nu este timp pentru asta. Uzurpatorul Bessos se grăbește să traverseze masivul Paropamissos ca să se alieze cu triburile scite de pe marile câmpii. Trebuie să-l prind și să fac dreptate, astfel încât voi porunci ca spectacolul să aibă loc mâine, pe o scenă din lemn și cu bănci pentru spectatori tot din lemn. Poimâine voi pleca.

– Pot să dorm la noapte cu tine? – întrebă Statira. Și-i șopti la ureche: – Am mers șaptezeci de *parasangas* în trăsura aia, special pentru asta.

Alexandru zâmbi: – Sper să fiu la înălțimea unui sacrificiu atât de mare. Până atunci am să dau dispoziții să fii găzduită în cele mai bune condițiuni. – Ajunseseră între timp la reședința sa, palatul care-i aparținuse satrapului Satibarzanes, și femeile o luară în primire pe prințesă conducând-o în camerele sale.

Regele se întoarse spre seară ca s-o viziteze, venind dinspre tabără unde-și petrecuse după-amiaza supraveghind pregătirile pentru plecare. Soarele coborâse la apus sub linia orizontului și ultimele sale raze mai luminau doar norii rari care pluteau alene pe cer. Către răsărit, însă, era deja întuneric și chiar în direcția aceea Alexandru observă pâlpâirea unui foc singuratic.

– Ce-i acolo? – îi întrebă pe soldații care făceau de gardă.

– Poate că vreun păstor care-și pregătește de mâncare înainte de a se culca – îi răspunseră ei. Dar, când se apropiară, se zări o mantie albă pe care vântul serii o făcea să fluture pe deasupra pământului.

– Aristandru – șopti regele și-și îndemnă calul spre focul acela. Gărzile vrură să-l urmeze, dar regele le făcu semn să rămână în urmă și soldații se supuseră.

Clarvăzătorul stătea în picioare în fața unei grămezi de pietre pe care ardea focul și avea privirea ațintită asupra flăcărilor care trosneau, alimentate de crengile uscate de salcâm. Nu păru să fi luat în seamă tropotul de copite care se apropia, dar tresări la auzul vocii lui Alexandru.

– M-ai auzit când te-am chemat? – întrebă cu un glas ciudat de schimbat.

– Ți-am văzut focul.

– Ești în pericol.

– Sunt dintotdeauna, corpul meu este plin de cicatrice.

Clarvăzătorul păru că abia atunci îl vedea și, în timp ce-l privea țintă drept în ochi, șopti:

– E ciudat, doar fața ți-au lăsat-o neschimbată. Se spune, însă, că tatăl tău era desfigurat când a murit.

– Ai, oare, presimțiri sumbre în ce mă privește, Aristandru? Aș vrea să-mi pot realiza visul și aș mai vrea și... un fiu, înainte de a...

Clarvăzătorul îl întrerupse: – O să scapi, dar fii atent la ce-ți va spune un băiețaș. La spusele unui băiețaș – repetă el. – Nu pot să-ți mai spun nimic altceva, nu reușesc... – Și avea ochii în lacrimi.

– Este vechiul tău coșmar? Tot îl mai vezi pe omul acela gol care arde de viu pe un rug?

– Îl văd mereu. – Și arătă spre focul din fața sa. – Și tăcerea lui mă tulbură. Tăcerea lui, înțelegi?

Alexandru se îndepărtă pe jos, ținându-și calul de căpăstru și ajunse la cărarea unde-l așteptau gărzile. I se păru că-l vede pe tatăl său căzând străpuns de spada unuia dintre ei și-i goni cu un gest al mâinii.

– Plecați. N-am nevoie de gărzi. Soldații mei țin la mine și prietenii mei la fel. Plecați!

Filotas ieși în puterea nopții din locuința sa și porni grăbit spre un loc din zona înaltă a orașului, o clădire mare din cărămizi nearse care devenise cartierul general al ofițerilor din cavaleria *eterilor*. Nu era o noapte cu lună, dar pe cer străluceau mii și mii de stele neobișnuit de mari și de strălucitoare iar panglica albă a Căii Lactee se întindea pe bolta cerească asemenea unui lung suspin de lumină.

Avea pe umeri o mantie neagră și-și acoperise capul și fața sub o glugă, astfel încât nimeni nu l-ar fi putut recunoaște. Își descoperi fața doar pentru soldatul care făcea de pază în fața intrării și acesta luă poziția de drepți coborând lancea în semn de salut. Intră și se găsi în fața lui Simmias, unul dintre comandanții de batalion ai *pezeterilor*.

– Unde sunt ceilalți? – întrebă.

– Nu știu – răspunse ofițerul.

– Ba, sigur știi. Așa cum știu și eu. Nu mă mișc de aici până nu-i văd pe toți, unul câte unul, dacă nu... îl anunț pe rege.

Simmias păli. – Nu te mișca de aici – spuse el. – Câțiva sunt în turnul bastionului răsăritean, alții în corpul de gardă din curtea centrală. – Ieși pe o ușiță laterală, iar Filotas rămase mergând înainte și înapoi prin cameră și frământându-și nervos mâinile.

Sosiră unul câte unul, pe furiș, și Filotas îi măsură pe rând din cap până în picioare ca și cum ar fi trecut în revistă un detașament, dar cu o expresie supărată: Simmias din Neapolis, comandantul batalionului al treilea de *pezeteri*, Agesandros din Leucopedion, ajutor de comandant al escadronului al cincilea de *eteri*, Hector din Thermes, comandant la compania întâi a Vârfului, Kresilas din Meton, comandant al cercetașilor, Menekrates din Megalopolis, ajutor de comandant al mercenarilor greci și Aristarh din Poliakmon, ajutor de comandant al „scutierilor".

Îi luă în primire fără măcar să le lase timpul de a deschide gura.

– Ați înnebunit? Ce-i cu povestea asta cu hotărârea de a-l ucide pe rege?

– Fii atent că greșești... – încercă să riposteze Simmias.

– Las-o baltă! – îl făcu să tacă Filotas. – Cu cine crezi că vorbești? Vă cer acum să-mi spuneți, dar acum, cine a luat hotărârea asta și când aveați intenția să acționați, dar, mai ales, de ce?

– Știi de ce – răspunse Kresilas. – Alexandru nu mai este regele nostru: este un rege barbar, se îmbracă precum barbarii și a adus în jurul lui o mulțime de barbari. Și noi? Noi care i-am cucerit un imperiu suntem nevoiți să așteptăm umilitor de mult dacă avem nevoie să stăm de vorbă cu el.

– Și, ca și cum asta n-ar fi fost de ajuns – interveni Simmias – mai are și planuri nebunești, cum ar fi cucerirea lumii. Înțelegi? Cucerirea lumii. Care lume? Știe vreunul dintre noi unde se sfârșește lumea? Și dacă nu se sfârșește nicăieri? O să ne târâm toată viața prin deșerturi, munți și stepe pustii doar pentru a cuceri din când în când câte un sat amărât ca Artaxata ăsta?

– Și asta nu-i tot – adăugă Hector din Thermes. – Acum întemeiază colonii, dar unde? Nu pe coastă, în locuri potrivite și plăcute cum a fost în cazul primei lui Alexandrii; construiește orașe în pustiuri, printre populații barbare, la distanțe uriașe de mare. Obligă mii de nenorociți să se stabilească în locurile astea insuportabile, să se împreuneze cu femei barbare ca să dea naștere unei generații de bastarzi nefericiți.

– Toți grecii din colonii au luat de neveste femei barbare – remarcă Filotas. – Ăsta nu-i un motiv ca să-l ucideți pe rege.

– Nu fi ipocrit – îi replică Simmias. – Tu ai fost întotdeauna de acord cu noi, singurul dintre prietenii lui, asupra faptului că nu se mai poate continua așa. Tu ai fost singurul care ai înțeles suferințele soldaților noștri, temerile lor, dorința lor de a se întoarce acasă și acum te prefaci surprins de ceea ce auzi.

– Nu-i adevărat! – protestă Filotas. – Înțelegerea dintre noi era cu totul alta. Ne puseserăm de acord în privința opiniei

detașamentelor noastre când ar fi sosit momentul potrivit: asta ca să-l convingem pe rege să-și schimbe planurile.

– Dacă era necesar, chiar și prin forță – adăugă Aristarh.

– Dar nu prin vărsare de sânge – îi răspunse și mai decis Filotas. – Dacă planul vostru s-ar realiza, armata ar rămâne fără comandantul și inima ei în mijlocul unei țări străine, iar tronul fără un rege.

– Nu-i adevărat – interveni Agesandros. – Avem un rege.

– Amintas al IV-lea – spuse Simmias. – Fiul legitim al regelui legitim Amintas al III-lea.

Filotas clătină din cap. – Imposibil. Amintas îi este credincios lui Alexandru.

– Asta o spui tu – îl contrazise Simmias. – Așteaptă să aibă pe cap coroana Macedoniei.

Filotas se lăsă să cadă într-un jilț și tăcu timp de câteva clipe. Simmias continuă: – Tu ești comandantul suprem al cavaleriei *eterilor* și noul rege trebuie să se poată baza pe tine. Trebuie să știm ce spui de asta.

Filotas oftă. – Ascultați-mă, eu cred, ba nu, sunt sigur că nu-i nevoie să ne pătăm mâinile cu sângele lui Alexandru căruia cu toții îi datorăm multe.

– El este acela care ne datorează mult – îl întrerupse Aristarh. – De altfel, atunci când va fi mort, nimeni nu ne oprește să-i aducem cele mai înalte onoruri, să-i ridicăm statui și alte monumente, să-i facem cunoscut numele prin inscripții în toată lumea: așa se face de obicei. În ce-l privește pe Amintas ne va fi dator pentru că l-am urcat pe tron și va trebui să ne dea scultare.

Filotas continuă ca și cum Aristarh n-ar fi spus nimic. – Nu vreau să-l ucidem. Și nici voi n-o să-l ucideți. Vă voi spune eu cum vom acționa și când. – Vorbi cu atâta putere de convingere că nimeni nu mai îndrăzni să-l contrazică. Apoi, își acoperi din nou capul cu gluga mantiei și ieși.

Simmias așteptă ca zgomotul pașilor lui să se stingă și se întoarse către ceilalți. – Cine a vorbit?

Clătinară cu toții din cap.

– Filotas știa de ceea ce am hotărât noi, deci i-a spus cineva.

– Eu n-am vorbit, jur – îl asigură Kresilas.

– Nici noi – spuseră și ceilalți.

– Ne punem capul în joc – continuă Simmias. – Nu uitați că nu trebuie să vă scape nici o vorbă, nici cu iubitele, nici cu prietenii, nici cu frații. Totuși Filotas a aflat și, așa cum a aflat el, ar putea afla și oricare altul.

– Așa este – admise Aristarh. – Ce crezi că ar fi de făcut?

– Trebuie să acționăm imediat.

– Vrei să spui că trebuie să-l ucidem pe rege, acum?

– Cât de curând. Dacă află și el ce a aflat Filotas, suntem pierduți. Ați văzut vreodată un proces macedonean pentru înaltă trădare? Eu da. Am văzut și o execuție. Cel vinovat este făcut bucăți de armată. Încetul cu încetul.

– Când intrăm în acțiune? – întrebă Hector din Thermes.

– Mâine – spuse Simmias – înainte ca Filotas să-și mai facă și alte scrupule. După ce Alexandru va muri, el nu va mai putea da înapoi și va trebui să-și asume unele responsabilități. Cât despre Perdicas, Ptolemeu, Seleucos și ceilalți, vor lua doar act de situație. Sunt aproape toți oameni cu scaun la cap. Ascultați-mă cu atenție pentru că o greșeală cât de mică ne-ar putea da de gol, ducându-ne la o moarte înspăimântătoare. – Scoase sabia și începu să facă semne pe pardoseala din pământ bătătorit. – Mâine, regele va inaugura teatrul cel nou: vrea ca Statira să-l vadă pe Tessalos într-o tragedie greacă de Euripide, *Rugătoarele*. Va pleca din palatul lui Satibarzanes și va trece pe această stradă, pe lângă cartierul negustorilor de mirodenii. Ajuns aici, va coti pe strada care duce la teatru printre două șiruri de *pezeteri* din falangă care-i vor da onorul și-l vor despărți de mulțime. Acela va fi momentul în care vom acționa. – Înfipse sabia în pământ și-i privi în ochi, pe rând, pe ceilalți complotiști.

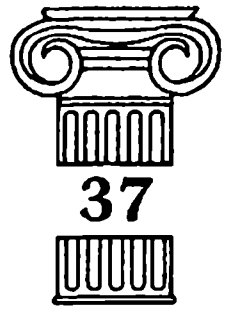

37

Kybelinos reușise să-și facă loc, împreună cu prietenul său, Aghirios, până când ajunseră în primul rând și, pe de o parte, îl privea îngrijorat pe rege care venea înconjurat de prietenii săi, iar pe de altă parte, pe ofițerii comandanți ai unităților de luptă și pe prințul Amintas.

– Nu-l văd pe comandantul Filotas – spuse el după ce-l căutase în zadar cu privirea printre bărbații care-l însoțeau pe Alexandru.

– Crezi că l-a avertizat? – îl întrebă Aghirios.

– Cu siguranță că a făcut-o – răspunse Kybelinos. – M-a ascultat cu toată atenția și mi-a spus să stau liniștit pentru că totul va fi bine.

– Dar, ce crezi, când se va întâmpla?

– Nu știu. Când ascultam eu, venea zgomot din stradă și n-am reușit să înțeleg prea bine, dar cred că vor lovi înainte ca armata să pornească spre Bactriana.

– Uită-te acolo – spuse Aghirios arătându-i ceva în fruntea alaiului care înainta. – Uite-l pe rege cu prințesa Statira și uite-i și pe prietenii regelui. Nici eu nu-l văd pe comandantul Filotas.

– Poate că azi a fost ocupat: am auzit că satrapul celălalt, Barsaentes, se învârte pe la poalele munților cu bande înarmate de luptători saka și gedrozi. Poate că i s-a ordonat să-i alunge.

– Poate...

Acum, regele se apropia și Kybelinos se simți cuprins pe neașteptate de o emoție ciudată, o agitație care-i făcea mâinile să tremure fără nici un motiv.

– Ce-i cu tine? – îl întrebă Aghirios. – Ești cam ciudat.

Exact în clipa aceea, tânărul său prieten își aminti dintr-o dată un cuvânt pe care-l auzise din gura unuia dintre generali, un cuvânt ce i se păruse atunci fără nici un rost și care acum, pe neașteptate, îi revenea în minte cu un înțeles teribil: Xsayarsa gadir, „Poarta lui Xerxes". Uite-o! Se afla în spatele lui și, în vârful turnului de deasupra ei, apăruseră dintr-o dată trei arcași care luau poziția de tragere. Se aruncă în față trecând prin cordonul de *pezeteri* și strigă: – Îl omoară pe rege! Îl omoară pe rege! Salvați-l!

În aceeași clipă săgețile porniră, dar și scuturile lui Ptolemeu și al lui Leonatos se ridicaseră deja ca niște zăgazuri de fier ca să apere pieptul suveranului. Perdicas urlă din străfundul rărunchilor: – Prindeți-i pe oamenii aceia! – și trimise un grup de cercetași spre Poarta lui Xerxes.

Cuvintele răsunară în mintea lui Alexandru amplificate de amintiri, trezind un coșmar care părea adormit: imaginea tatălui său, Filip, care se prăbușea într-o baltă de sânge, cu o suliță celtică înfiptă în coaste. Auzi lângă el vocea Statirei care pronunța cuvinte de neînțeles și, apoi, un vârtej de strigăte, de ordine răstite, zăngănit de arme, tropotul cailor, dar în fața ochilor nu vedea decât sânge și iar sânge, și, din nou, paloarea de moarte a chipului lui Filip.

Îl trezi din amintiri vocea lui Ptolemeu: – Acesta este băiatul care ți-a salvat viața. Este un tânăr paj curajos și devotat: îl cheamă Kybelinos.

Alexandru îl privi: trăsături fine, brațe slăbuțe, ochi mari și luminoși. Mai tremura încă și ținea capul plecat în jos ca să-și ascundă emoția. Îl întrebă: – De unde ești, băiete?

– Sunt din Euostos, un sat din Lincestides, Măria Ta – reuși să îngaime tânărul.

– Mi-ai salvat viața. Mulțumesc. O să dau ordin să fii răsplătit pentru credința ta. Dar, spune-mi, de unde știai că vroiau să mă ucidă?

– Măria Ta, eu vorbisem despre asta cu generalul Filotas care ți-a spus, desigur că... – Se opri și privi în jur nedumerit, văzând uluirea de pe fața regelui și a tuturor prietenilor săi.

Se afla acolo și secretarul general, Eumene din Cardia, care se apropie de el și-i puse o mână pe umăr. – Vino, băiete, hai să mergem în altă parte. O să-mi povestești totul de la început.

Emoționat și fericit pentru rolul pe care-l avuse, de salvator al regelui, Kybelinos povesti în cele mai mici amănunte tot ce știa despre complot și cum îl anunțase pe Filotas care-i promisese că-i va raporta imediat regelui tot ce aflase de la el.

Când termină de povestit, Eumene îl bătu cu palma pe umăr, spunându-i: – Bravo, băiete, ne-ai fost tuturor de mare ajutor. Regele Alexandru îți acordă încă de pe acum gradul de comandant al pajilor regali cu leafa și cu semnele distinctive ale acestui grad. În plus, îți dăruiește un talant de argint, bani pe care-i vei putea păstra asupra ta sau îi vei putea trimite, pe toți sau doar o parte, familiei tale. Du-te, acum, să te odihnești: a fost pentru noi toți o zi plină de tot felul de evenimente.

Băiatul ceru voie să plece și alergă la prietenul său, Aghirios, ca să-i dea vestea cea mare, gândindu-se de pe acum la plăcerea pe care avea s-o aibă dând ordine sau pedepsindu-i pe toți acei camarazi ai săi care, până atunci, îl luaseră peste picior sau chiar îl bătuseră.

Alexandru semnă ordinul de arestare imediată pentru comandanții Simmias din Neapolis, Hector din Thermes, Kresilas din Meton, Menekrates din Megalopolis, Aristarh din Poliakmon, Agesandros din Leucopedion și, de asemenea, pentru generalul *eterilor*, Filotas, și pentru prințul

Amintas din Lincestides. Se închise apoi în palatul său și nu mai vru să vadă pe nimeni.

Seleucos, Ptolemeu și Eumene se hotărâră să-l roage pe Hefestion, singurul pe care-l putea primi regele într-un moment atât de greu pentru el și porniră, spre seară, să-l caute acasă la el. – Încearcă să afli ce-are de gând să facă – îi spuse Eumene.

– În special în ce-l privește pe Filotas – completă Seleucos.

– Să vedem dacă pot să vorbesc cu el. Nu l-am mai văzut niciodată în halul ăsta, nici măcar atunci când eram în exil și, în fiecare zi, puteam muri de foame sau de frig. – Vru să plece, dar tocmai în clipa aceea bătu la ușă un curier care le înmână ordinul de convocare imediată la rege.

– Las-o baltă – spuse Eumene. – Ne-a luat-o înainte. – Plecară toți patru, pe jos, la rege.

– Ce crezi că o să ne întrebe? – întrebă Hefestion.

– E clar – răspunse Eumene. – O să ne întrebe ce credem despre complot și ne va consulta, mai ales, în privința sorții lui Filotas.

– Și noi, ce-o să-i răspundem? – întrebă posomorât Seleucos ca și cum s-ar fi întrebat pe el însuși.

În aceeași clipă, sosea călare și Perdicas care, când își văzu prietenii, descălecă și li se alătură ducându-și calul de căpăstru. – Aș prefera să lupt cu mâinile goale cu un leu decât să spun ce gândesc despre toată povestea asta. Voi v-ați gândit la asta?

Prietenii priviră spre el și Perdicas văzu în ochii lor obida, neliniștea și nesiguranța pe care le avea și el în suflet. Clătină din cap. – Ca și mine, nici voi nu știți ce să spuneți, nu-i așa?

Ajunseseră de-acum în fața palatului guvernatorului, păzit de un pluton de *pezeteri* și de patru Nemuritori din garda imperială. Din direcție opusă, se vedeau sosind Leonatos cu umărul lui bandajat, Clito cel Negru și Lisimah.

– Nu lipsește decât Crater – remarcă Ptolemeu.

– Și Filotas – adăugă Eumene, privind în pământ.

– Ai dreptate – făcu Ptolemeu. Se priviră unii pe alții, fără să scoată nici o vorbă. Știau că peste puțin timp trebuiau să spună regelui dacă unul de-ai lor, unul din grupul de prieteni, unul cu care împărțiseră mâncarea și foamea, somnul și veghea, bucuriile și primejdiile, speranțele și deznădejdea, mai putea trăi sau trebuia să moară.

Leonatos fu acela care rupse tăcerea: – Filotas nu mi-a plăcut niciodată: este vanitos și plin de aere, dar, la gândul de a-l vedea sfârtecat într-o execuție militară, parcă mă apucă durerea de cap. Hai să mergem, acum: nu mai suport nesiguranța asta.

Intrară și ajunseră în sala de consiliu unde Alexandru îi aștepta, așezat pe tron, palid, cu ochii tulburi de nesomn. Peritas era încolăcit la picioarele sale și ridica, din când în când, botul sperând în zadar că va primi o mângâiere de la stăpânul său.

Regele nu mai avu răbdare să-i vadă așezându-se. – Voi toți erați de față când a fost ucis tatăl meu – începu el.

– Așa este – îl aprobă imediat Eumene care primise atunci o rană serioasă ce-l mai durea încă – dar ai face o mare greșeală dacă vei judeca sub influența acelor imagini sângeroase. Nu-i același lucru, situația este alta și...

– Nu? – strigă Alexandru pe neașteptate. – Eu i-am tras sabia dintre coaste, pe hainele mele a rămas sângele lui, eu i-am simțit ultima suflare. Eu, înțelegi? Eu.

Eumene își dădu seama că nu mai era nimic de făcut: era clar că Alexandru era obsedat de ideea regicidului și că noaptea îi fusese răvășită de coșmarul morții năprasnice a lui Filip. În clipa aceea intră Crater, cu o privire de asemenea mohorâtă.

– Dacă ai luat deja o hotărâre – spuse atunci Ptolemeu – de ce ne-ai mai chemat aici?

Alexandru devenise, parcă, mai liniștit. – N-am luat nici o decizie și nici n-am de gând să iau vreuna. Armata

întreagă va judeca, la fel ca o adunare din orașele noastre, după vechile obiceiuri.

– Deci – interveni Seleucos – noi nu prea putem să-ți fim de folos...

Alexandru îl întrerupse: – Dacă vreți, puteți să plecați, nu vă mai reține. V-am chemat ca să-mi dați un sfat și ca să am sprijinul vostru: șase dintre cei mai viteji ofițeri ai noștri și printre ei unul dintre prietenii noștri cei mai apropiați, ca un frate de-al nostru, au uneltit ca să mă ucidă. Erați de față: ați văzut și ați auzit mărturia pajului.

Clito cel Negru, care nu scosese o vorbă până atunci, deschise gura: – Fii atent, Alexandru. Împotriva lui Filotas nu ai altă dovadă decât mărturia băiatului aceluia.

– Care mi-a salvat viața și care a spus adevărul despre toate cele întâmplate. Arcașii care trebuiau să mă ucidă au fost torturați și au confirmat în totalitate spusele lui Kybelinos. Au fost interogați separat, dar declarațiile au fost aceleași.

– Și ce se pune pe seama lui Filotas? – mai întrebă Clito.

– Știa, nu-i nici o îndoială că știa și n-a spus nimic. Înțelegi, Clito? Dacă ar fi fost după el, eu aș fi fost acum deja mort, ciuruit de săgeți, străpuns dintr-o parte într-alta. Cadavrul meu ar fi fost pe-acolo, afară, într-o baltă de sânge. – Avea lacrimi în ochi când rostea aceste cuvinte și înțeleseră cu toții că nu gândul la săgețile care i-ar fi străpuns carnea îl făcea să plângă, ci gândul că un prieten căruia îi încredințase, o dată cu funcția militară cea mai importantă după aceea a lui, chiar și apărarea persoanei lui ca rege, urzise acel complot, avusese inima să și-l imagineze străpuns de săgeți și zvârcolindu-se în spasmele unei agonii îngrozitoare. Toți cei de față văzură privirea sa plină de durere, mâinile care i se încleștau spasmodic pe brațele tronului, auziră tremurul vocii sale. – Ce v-am făcut? – întrebă el aproape plângând. – Ce v-am făcut?

– Alexandru, noi nu... – încercă să răspundă Ptolemeu.

– Voi îl apărați! – strigă regele.

– Nu – protestă Seleucos. – Pur și simplu nu putem crede așa ceva, chiar dacă toate probele sunt împotriva lui.

O dată cu umbrele serii, se lăsă o tăcere adâncă pe care nimeni nu îndrăznea s-o rupă, nici măcar Peritas care privea nemișcat la stăpânul său, cu ochii săi mari și umezi. Se simțeau cu toții prea singuri și prea departe de vremurile fericite ale prieteniei și ale adolescenței lor. Dintr-o dată, zilele visurilor și ale eroismului din imaginația fiecăruia păreau foarte îndepărtate și trebuiau acum să lupte cu neliniștea și cu îndoiala, să caute o cale de ieșire din hățișul intrigilor, al minciunilor și al bănuielilor.

– Ce s-a aflat în privința prințului Amintas? – mai întrebă Clito cel Negru.

– După moartea mea, el ar fi fost noul rege – răspunse posomorât Alexandru. Apoi, după câteva clipe, întrebă: – După părerea voastră, ce-ar trebui să fac?

Clito răspunse în numele tuturor: – Altă cale nu există. Sunt ofițeri din armata regelui și armata regelui trebuie să-i judece.

Nu mai era nimic de spus și ieșiră cu toții, unul după altul, lăsându-l pe Alexandru singur cu fantomele sale. Nici măcar Hefestion nu avu curajul să mai rămână.

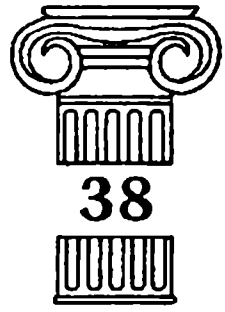

38

Eumene și Calistene veniră la Alexandru înainte de revărsatul zorilor și-l găsiră așezat pe un scăunel simplu, având pe el doar hlamida grosolană macedoneană. Se vedea că nu închisese un ochi toată noaptea.

– A recunoscut că a trădat? – întrebă el fără să înalțe măcar capul.

– A îndurat tortura cu un curaj de necrezut. Este un mare soldat – răspunse Eumene.

– Știu asta – îi răspunse posomorât Alexandru.

– Și nu vrei să știi ce a spus? – întrebă Calistene.

Regele acceptă dând rar, de mai multe ori, din cap.

– În cel mai chinuitor moment a strigat: „Întrebați-l pe Alexandru ce vrea să spun și să terminăm odată!".

– Disprețuitor – comentă regele – ca un nobil macedonean adevărat. Disprețuitor ca întotdeauna.

– Dar cum de nu poți avea cea mai mică îndoială? – întrebă Calistene.

– Nu-mi este permis să mă îndoiesc – răspunse Alexandru. – Este o mărturie zdrobitoare, confirmată și de cei care trebuiau să mă ucidă.

– Și Amintas? – întrebă neliniștit Eumene. – Cruță-l măcar pe el. În privința lui nu sunt acuzații.

– A existat deja un precedent. Și, apoi, el ar fi devenit rege după uciderea mea. Nu-i de ajuns?

– Nu! – exclamă Calistene cu un curaj pe care nu-l arătase până atunci. – Nu, nu ajunge! Și vrei să știi de ce? Îți

amintești de scrisoarea lui Darius în care-i promitea două mii de talanți? Era falsă! Totul era fals: scrisoarea, mesagerul, complotul... sau, mai bine zis, complotul a existat, dar mama ta a fost aceea care l-a urzit, împreună cu egipteanul Sisines, pentru a-l îndepărta pe Amintas.

– Minți! – strigă Alexandru. – Sisines era o iscoadă a lui Darius și de aceea a fost executat după bătălia de la Issus.

– Da, dar eu am fost ultimul om care a vorbit cu el: vroia să mă mituiască și pe mine și pe Ptolemeu. Eu m-am prefăcut că accept: cincisprezece talanți pentru mine și douăzeci pentru Ptolemeu ca să nu suflăm o vorbă și să garantăm pentru nevinovăția lui. Nu ți-am spus nimic și am păstrat un secret atât de apăsător ca să nu te tulbur, să nu provoc un conflict între tine și mama ta. Olimpia a fost întotdeauna obsedată de succesiunea la tron: ea a fost aceea care a poruncit să fie sugrumat în leagăn copilașul bietei Euridice, nu-ți mai amintești?

Alexandru se cutremură și parcă o văzu aievea, ca și cum s-ar fi întâmplat doar cu o zi înainte, pe Euridice plină de vânătăi, cu fața zgâriată și cu părul murdar, strângând la piept cadavrul copilului său.

– O ființă de același sânge cu tine – continuă implacabil Calistene – sau poate că încă mai crezi că ești cu adevărat fiul unui zeu?

Alexandri sări în picioare ca și cum ar fi fost biciuit cu o cravașă și se aruncă asupra lui cu sabia scoasă din teacă, urlând: – Ai mers prea departe! – Calistene păli și-și dădu dintr-o dată seama că stârnise o mânie ale cărei consecințe nu era în stare să le suporte. Eumene se repezi între ei și regele se opri în ultimul moment.

– A spus ceea ce gândea, vrei să-l ucizi pentru asta? Dacă vrei adulatori și curteni care să spună întotdeauna doar ce vrei să auzi și doar ce-ți face plăcere, atunci n-ai nevoie de noi. – Se întoarse către prietenul său care tremura ca varga și era palid ca un cadavru: – Hai, Calistene, hai să mergem; astăzi, regele nu este prea bine dispus.

Ieșiră și Alexandru se lăsă să cadă pe taburet, ținându-și tâmplele cu mâinile ca pentru a potoli gândurile care-l asaltau.

– Urâtă poveste – se auzi o voce din spatele său – urâtă de tot. Dar, din păcate, nu ai nici o cale de ieșire. Trebuie să lovești fără cruțare, chiar dacă mai ai și unele îndoieli. Poate că Filotas nu avea intenția să te ucidă, poate că vroia doar să te țină sub control sau să te oblige să faci ceea ce vroia el, bazându-se pe poziția sa și a tatălui său în armată, dar, cu siguranță, era unul dintre complotiști și asta este de ajuns. – Eumolpos din Solis traversă sala în care mai domnea încă întunericul și merse să se așeze pe un scaun în fața regelui.

– Ai ascultat și celelalte lucruri pe care le-a spus Calistene?

– Povestea cu Amintas? Da. Dar și aici, poți oare să crezi totul? Cine era de față la acel interogatoriu care a avut loc înainte ca Sisines să fie executat? După cât se pare, nimeni, în afară de același Calistene, așa că adevărul prezentat de el nu are martori. Amintas este, fără nici o îndoială și în mod absolut normal, un pericol: la curtea persană, el ar fi fost eliminat imediat. Iar tu, nu uita, ești acum și regele persanilor. Ești Regele Regilor. Cu toate astea, nu cred că ar trebui să te expui: va fi dată o sentință de condamnare. Tot ceea ce va trebui să faci va fi să refuzi grațierea, dacă o va cere vreunul dintre ei.

Intră o ordonanță însoțită de doi paji care aduceau armele regelui. – Măria Ta – spuse omul – e timpul.

Procesul militar desfășurat în prezența întregii armate era un ritual străvechi și cumplit, creat de strămoși pentru a da o pedeapsă cât mai dureroasă și mai înjositoare trădătorilor: era condus de suveran și avea loc în prezența tuturor soldaților, a generalilor cavaleriei, infanteriei și ai trupelor auxiliare; membrii completului de judecată, zece la număr, erau aleși dintre ofițerii cu gradul cel mai înalt și dintre soldații cei mai vârstnici.

Armata se alinie, înainte de revărsatul zorilor, pe câmpia pustie, la un semnal al trâmbiței, înalt și prelung, impresionant prin faptul că era o singură notă, tăioasă ca o lamă de brici. *Pezeterii* erau așezați pe șapte rânduri, înarmați ca pentru luptă, cu sarisele ținute strâns în pumn. În fața lor, se afla cavaleria *eterilor*. La capetele formației, închizând în formă de dreptunghi cele două laturi lungi paralele, se aflau aliniate trupele de infanterie ușoară de asalt, cercetașii și „scutierii", lăsând doar un spațiu îngust de trecere pe latura de răsărit, pe unde urmau să intre regele împreună cu judecătorii și cu acuzații. Nu participau nici grecii mercenari, nici tracii și nici agrienii, pentru că macedonenii nu puteau fi condamnați decât tot de macedoneni.

La mijlocul formației *eterilor*, se afla o estradă, puțin mai ridicată decât nivelul solului, cu scaunele regelui și ale membrilor completului de judecată.

Soarele își făcu apariția de după munți și razele sale luminară întâi vârfurile sariselor, făcându-le să scânteieze sinistru și coborâră, apoi, ca să ilumineze soldații nemișcați în platoșele lor de fier, să le lumineze fețele împietrite purtând urmele soarelui, vântului și gerurilor.

Trei semnale de trâmbiță anunțară sosirea regelui și, la puțin timp după aceea, apărură judecătorii urmați de arestații care erau în lanțuri. Dintre ei ieșeau în evidență Filotas, care purta pe corp semnele teribile ale torturii, și Amintas, care înainta foarte calm în aparență.

Când regele și judecătorii luară loc pe podium, cel mai în vârstă dintre ei citi capetele de acuzare. Martorii fură chemați și, în timp ce treceau prin fața mulțimii de soldați, un crainic repeta, strigând cu voce tare, tot ceea ce susținuseră ei, pentru ca întreaga adunare să le audă declarațiile. La sfârșit, judecătorii votară și verdictul fu unanim pentru toți acuzații: vinovați.

– Acum – strigă crainicul repetând cuvintele celui mai vârstnic dintre judecători – va vota adunarea. Se va vota

pentru fiecare acuzat în parte. Cine este împotriva sentinței să-și pună sabia pe pământ și, după aceea, toți se vor da înapoi zece pași pentru ca să putem număra săbiile.

Judecătorul cel mai vârstnic strigă unul câte unul numele acuzaților și, de fiecare dată, soldații se dădură înapoi punându-și săbiile pe pământ. Condamnații își îndreptau privirile mai întâi spre formațiile de pedestrași, apoi către cele de cavalerie, cu speranța disperată că majoritatea camarazilor prezenți vor încerca să-i salveze, dar numărul săbiilor care luceau pe pământ erau, de fiecare dată, prea mic. Când fu rândul lui Filotas, săbiile fură mai numeroase, în special cele ale *eterilor,* dar nu suficiente. Trufia sa și faptul că nu era apropiat de oameni îi îndepărtase în special pe soldații infanteriști și, în orice caz, asupra lui plana mărturia pajului Kybelinos pe care o auziseră cu toții.

Filotas nu lăsă nici o singură clipă ochii în pământ așa cum făcuseră ceilalți: își ținu privirea ațintită asupra lui Alexandru, strângând din dinți ca să nu geamă de durere și rămase așa chiar și atunci când îl duseră în fața stâlpului de execuție. Îi îndepărtă pe călăii care vroiau să-i lege încheieturile mâinilor și ale picioarelor și rămase drept, într-o atitudine mândră, cu pieptul spre detașamentul de arcași care trebuiau să aducă la îndeplinire sentința. Ofițerul care îi comanda se apropie de estradă pentru a auzi, după cum era obiceiul, dacă regele, în ultima clipă, nu vroia să-l grațieze.

Alexandru ordonă: – În inimă, din prima lovitură. Nu vreau să sufere nici o clipă în plus.

Ofițerul dădu din cap, merse la detașamentul său și schimbă câteva cuvinte cu oamenii lui. Dădu un ordin și arcașii puseră săgețile în arcuri și țintiră. Pe câmpul plin de soldați se lăsă o tăcere de plumb și soldații din cavalerie își îndreptară privirile asupra corpului lui Filotas, știind că, până și în ultima clipă, deși extenuat de torturile pe care le suferise, le va arăta cum murea un adevărat comandant al *eterilor.*

Ofițerul dădu ordin de tragere, dar Filotas, înainte ca săgețile să-i străpungă inima, mai avu timp să strige:

Alalalài!

Și căzu imediat în pulbere, într-o baltă de sânge.

Prințul Amintas fu executat ultimul și mulți dintre cei prezenți nu-și putură reține o lacrimă văzând de ce sfârșit demn de milă avusese parte un tânăr și viteaz nobil căruia soarta îi răpise mai întâi tronul și, apoi, viața, în floarea vârstei.

Alexandru se întoarse în palatul său copleșit de cea mai neagră mâhnire pentru tot ceea ce văzuse, trist pentru că pierduse un prieten din copilărie și din tinerețe nu pe câmpul de luptă, ci în fața unui pluton de execuție, tulburat de gândul că un tânăr de vârsta sa care luase parte întotdeauna la toate bătăliile pe care le purtaseră, căruia îi încredințase cea mai înaltă dintre funcții după aceea a lui însuși, ajunsese într-un asemenea hal de decădere încât să-i întoarcă spatele, încât să comploteze împotriva lui. Vremea amăgirilor și a sângelui încă nu trecuse: trebuia să mai ia o hotărâre și mai teribilă.

Îi convocă la consiliu pe prietenii săi după asfințit, într-un cort mai izolat în largul câmpiei. Era de față și Eumene, dar nu și Clito cel Negru, însărcinat să supravegheze funeraliile condamnaților. La intrarea în cort nu erau gărzi de pază, în interior nu erau scaune, mese sau covoare, ci doar pământul gol: discutară stând în picioare, la lumina unui singur felinar. Nici unul dintre ei nu cinase și pe fața fiecăruia se puteau citi doar amărăciunea și tulburarea.

– Atitudinea asta nu este demnă de voi – începu Alexandru. – Nimeni nu a intervenit pentru a-l salva pe Filotas de la moarte.

– Eu sunt grec – replică imediat Eumene. – Nu aveam dreptul.

– Știu asta – îi răspunse Alexandru – altfel ai fi vorbit în favoarea lui și în public, așa cum ai făcut-o între noi, dar

sentința a fost dată de judecători, aprobată de adunare și executată. Ce s-a făcut e bun făcut.

– Atunci, de ce ne-ai mai convocat? – întrebă Leonatos cu o voce care îi tremura. Și era impresionant să vezi un asemenea uriaș cu ochii umezi de emoție.

– Pentru că încă nu s-a terminat totul, așa-i? – interveni Eumene. – Când începi un lucru trebuie să-l duci până la capăt.

– Ce alți complotiști ai mai descoperit? – întrebă îngrijorat Ptolemeu.

Regele îl privi o clipă cu o expresie rătăcită, ca și cum ar fi trebuit să facă față celei mai neplăcute dintre încercări, celei mai ingrate misiuni, apoi începu, vorbind aproape în șoaptă: – Astăzi, când m-am întors după execuție în camerele mele, m-am așezat la masă și am început să-i scriu generalului Parmenion... – Ultimul cuvânt, doar numele, îndată ce fu pronunțat, dădu naștere, în spațiul acela limitat, enormei tragedii în curs de desfășurare și înțeleseră toți, cu durere, ce decizie mai trebuiau să ia – ... ca să-i dau printr-o scrisoare a mea, scrisă de mine însumi, vestea că fiul său, Filotas, fusese condamnat la moarte și că sentința fusese executată prin voința adunării armatei. Vroiam să-i spun că, în calitatea mea de rege, fusesem nevoit să accept acel verdict, dar că, din punct de vedere uman, aș fi vrut să mor eu ca să-l cruț de o durere atât de îngrozitoare. – Eumene îl privi și văzu că, în timp ce vorbea, lacrimile îi curgeau pe obraji, că, în acele momente, suferea la fel ca bătrânul general. – Dar mâna mi s-a oprit destul de repede. Un gând îngrijorător nu mă lăsa să mai scriu ceva și gândul acesta m-a făcut să vă convoc aici. Nimeni nu va ieși de aici până când nu vom lua o hotărâre.

– Cum va reacționa Parmenion: acesta este gândul care te chinuiește, nu-i așa? – i-o luă din nou înainte Eumene.

– Așa este – recunoscu Alexandru.

– El ți-a dat deja doi fii – continuă Eumene. – Hector, care s-a înecat în Nil, și Nicanor, răpus de o rană mortală.

Iar acum tu ai pus să fie torturat și ucis cel de-al treilea, primul născut, cel de care era atât de mândru.

– Nu eu! – strigă Alexandru. – Eu îl ridicasem în cea mai înaltă funcție după a mea. A fost judecat pentru faptele sale. – Coborî fruntea și rămase așa timp de mai multe clipe, apoi continuă cu glas scăzut: – Suntem singuri, izolați în străfundurile unei țări imense și necunoscute, suntem pe cale să realizăm ceea ce am jurat să ducem la bun sfârșit și orice greșeală poate zădărnici totul, poate da forțe noi unui dușman pe care încă nu l-am nimicit și care se pregătește să riposteze din nou, poate duce la ruină toată expediția noastră. Vreți să-i vedeți pe camarazii noștri puși pe fugă sau făcuți prizonieri, torturați și uciși sau vânduți ca sclavi în ținuturi îndepărtate, fără nici o speranță de a se mai întoarce acasă? Și vreți ca patria noastră să fie înfrântă, ocupată, ca familiile voastre să fie ucise, casele voastre pârjolite de dușmani fără îndurare? Dacă va cădea Alexandru, lumea întreagă va cădea pradă unor zvârcoliri înspăimântătoare, vă dați seama de asta? Asta vrei tu, Eumene din Cardia? Asta vreți voi toți? A trebuit să lovesc fără să stau pe gânduri, călcând peste orice piedici, orice sentimente, orice... milă.

Vorbea cu ochii plini de lacrimi fierbinți, cu vocea întretăiată de patimile care-i sfâșiau sufletul și prietenii îl recunoscură, îi simțiră forța devastatoare pe care parcă o uitaseră. Era ca și cum respirația lui ar fi pătruns în piepturile lor, ca și cum lacrimile lui s-ar fi scurs pe obrajii lor, ca și cum îndoielile și neliniștile lui le-ar fi tulburat sufletele.

Regele îi privi țintă pe fiecare dintre ei, apoi spuse: – Și mai trebuie făcut ceva și mai îngrozitor.

– Uciderea lui Parmenion? – întrebă Eumene cu o voce care îi tremura. Alexandru aprobă printr-o aplecare a capului. – Nu știm ce va face când va afla de moartea lui Filotas. Dar, dacă va hotărî să se răzbune, s-a terminat cu noi: la el sunt banii care ne trebuie pentru aprovizionare,

el controlează drumurile și toate posibilitățile de contact cu Macedonia pentru trimiterea întăririlor de care avem în permanență nevoie, el poate bloca toate căile din urma noastră lăsându-ne în voia sorții sau se poate alia cu Bessos ori cu alții ca el și să ne nimicească până la unul. Putem risca așa ceva?

– Doar o vorbă vreau să spun – interveni Crater. – Crezi că Parmenion știa de complot sau că era unul dintre complotiști? Filotas era fiul lui: ne-am putea gândi că l-ar fi pus câtuși de puțin la curent.

– Eu nu cred, dar trebuie să mă gândesc și la așa ceva. Eu sunt regele și nimeni și nimic nu-mi poate fi de ajutor: trebuie să iau de unul singur asemenea hotărâri îngrozitoare. Singurul leac împotriva frământărilor este prietenia: fără voi, nu știu dacă aș găsi forța, voința, scopul tuturor acestor acțiuni. Acum, ascultați-mă: nu vreau să vă oblig să purtați o dată cu mine povara remușcărilor pe care doar eu singur trebuie s-o duc, dar, dacă voi credeți că totul este doar o nebunie, dacă voi credeți că am depășit limitele permise unei ființe omenești, dacă voi credeți că tot ceea ce fac sau sunt pe cale să fac sunt acțiuni ale unui tiran demn de dispreț, ucideți-mă. Acum. Din mâna voastră, moartea nu mi se va părea înspăimântătoare. Alegeți-l, după aceea, pe cel mai bun dintre voi, pentru că eu nu am urmași; împăcați-vă cu Parmenion și întoarceți-vă acasă. – Își desfăcu platoșa și o lăsă să cadă pe jos, rămânând cu pieptul gol.

– Eu am jurat să te urmez până la capătul lumii – spuse Hefestion. – În toate privințele, chiar și dincolo de hotarul care desparte binele de rău. – Apoi, către prietenii săi: – Dacă vrea cineva să-l ucidă pe Alexandru, atunci să mă ucidă și pe mine.

Își descheie platoșa și o lăsă și el să cadă pe jos, după care veni și se așeză alături de rege.

Toți avea lacrimi în ochi sau plângeau ascunzându-și fața cu palmele. Crater își aminti în clipa aceea o zi de

demult în care ieșise în întâmpinarea prințului său, pe un viscol cumplit, împreună cu ceilalți prieteni, printre crestele înghețate din Illiria, pentru ca el să știe că prietenii săi nu l-ar fi părăsit niciodată și pentru nimic în lume și strigă, atunci, cu un glas răsunător: – Ceata lui Alexandru!

Și toți răspunseră: – Aici!

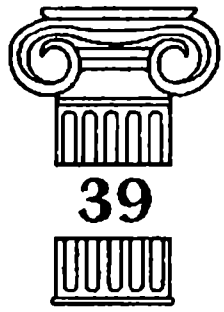

39

Eumolpos din Solis intră în fosta sală de arme din palatul satrapului și se întoarse imediat când auzi zgomotul pașilor săi.

– Cum te numești? – îl întrebă informatorul. – Și din ce companie ești?

– Mă numesc Demetrios – răspunse soldatul. – Compania a cincea din batalionul al patrulea de cercetași.

– Am o misiune pentru tine din partea regelui. – Îi arătă o tăbliță având imprimată pe ea steaua argeadă. – Cunoști asta?

– Este sigiliul regal.

– Așa este. Deci, pe baza lui, ordinul pe care-l vei primi vine direct de la Alexandru. Este vorba despre o misiune grea și de mare importanță, dar știm că nu ești la prima însărcinare de acest fel și că ai acționat întotdeauna cu iuțeală și precizie.

– Pe cine trebuie să ucid? – întrebă Demetrios.

Eumolpos îl privi țintă în ochi: – Pe generalul Parmenion. – Omul reacționă abia vizibil, printr-o tresărire ușoară a pleoapelor. Eumolpos continuă, privindu-l în continuare drept în ochi: – Ordinul este doar prin viu grai și numai tu îl cunoști. Nimeni altcineva, nici chiar regele, nu va ști că tu ai primit această misiune. Vei avea două călăuze de prin partea locului, demne de toată încrederea și veți folosi cămile din grajdurile lui Satibarzanes: sunt animalele cele mai iuți și mai rezistente pentru drumurile de aici. Va

trebui să ajungeți înainte ca vestea morții lui Filotas să ajungă la Ecbatana. – Îi înmânâ un sul de papirus. – Acesta este documentul prin care treci drept curier regal, dar, pentru a ajunge până la el cu un mesaj verbal, trebuie să cunoști parola pe care n-o știu decât regele și Parmenion.

– Care este parola?

– Este un vechi cântecel macedonean pe care-l cântă copiii. Poate că-l cunoști, este așa:

Soldatul cel bătrân la luptă a pornit...

Ucigașul avu o sclipire de sarcasm în priviri, după care, dând ritmic din cap, continuă cu versul următor:

... pe drum s-a poticnit!

– Exact asta este – confirmă Eumolpos fără a se arăta deloc surprins. Apoi, continuă: – Nu vei primi nici o recompensă pentru această misiune, dar vei primi de la mine personal un talant de argint.

– Nu-i nevoie – răspunse omul.

– O să-ți prindă bine cândva. Vei folosi o sabie scurtă, cu două tăișuri, și-l vei lovi în piept. Cel mai mare soldat al Macedoniei nu trebuie să moară lovit pe la spate.

Demetrios dădu din cap în semn că înțelesese totul. – Mai este și altceva?

– Trebuie să-l iei prin surprindere. Dacă își dă seama de ce vrei să faci, ești pierdut. Nu te baza pe faptul că are șaptezeci de ani. Un leu rămâne întotdeauna un leu.

– O să am grijă.

– Acum, pleacă. Nu-i timp de pierdut. Călăuzele tale te vor aștepta la grajdurile de jos cu cămilele gata pregătite. Bani vei găsi la Ecbatana, lângă templul lui Eshmun al chaldeilor, la poarta de miazăzi. Îndată după aceea, vei pleca din nou și nu te vei mai întoarce niciodată.

Omul ieși pe o ușă dosnică, coborî scările până la grajduri și plecă în direcția soarelui care apunea. Din înaltul turnului, Alexandru privea palid și nemișcat micul grup, până ce dispăru printre colinele deșertului.

Demetrios avu nevoie de șase zile și cinci nopți ca să ajungă la Zadracarta, dormind doar câteva ore pe noapte, mâncând și bând apă fără să descalece. În fiecare zi, el și călăuzele se opreau ca să schimbe animalele, astfel încât să poată merge cu o viteză egală: era de necrezut ce distanțe enorme puteau fi străbătute rapid în acest fel. Ajunseră la Ecbatana pe la apus, după treisprezece zile de mers și Demetrios se prezentă imediat la intrarea în palatul guvernatorului.

– Cine ești și ce vrei? – îl întrebă santinela.

Demetrios îi arătă permisul de liberă trecere cu sigiliul regelui; – Curierul regelui cu misiune de urgență maximă. Mesaj verbal pentru generalul Parmenion personal.

– Ai o parolă?

– Sigur că da.

– Așteaptă – răspunse santinela. Intră în corpul de gardă și vorbi cu comandantul său care ieși aproape imediat și-i spuse curierului: – Urmează-mă.

Intrară într-o curte largă, cu coloane de jur împrejur, având în mijloc un puț din care servitorii scoteau apă pentru musafiri și pentru animale, traversând-o până în partea cealaltă. Pe latura de apus a porticului, aflată acum în umbră, se vedea o scară pe care se urca la etaj. Ajunseră pe un coridor păzit de doi *pezeteri* și merseră până în capăt. În fața ușii nu erau soldați de pază. Ofițerul bătu la ușă și așteptă. După puțin timp, se auzi zgomot de pași și o voce care întreba: – Cine-i acolo?

– De la corpul de gardă – răspunse ofițerul. – Este aici un curier urgent al regelui, cu un mesaj verbal și cu parolă.

Ușa se deschise și apăru în prag un bărbat cam de cincizeci de ani, complet chel, cu o tăbliță sub brațul stâng și un condei în mâna dreaptă. – Sunt secretarul care

răspunde de corespondență – se prezentă el. – Vino după mine: generalul o să te primească de îndată. Abia a terminat cu răspunsurile la scrisori și tocmai se pregătea să facă o baie înainte de cină. Sper că îi aduci numai vești bune. Suferă încă pentru moartea lui Nicanor și este mereu mai îngândurat în privința regelui și a ultimului fiu care i-a mai rămas, sărmanul om. – În timp ce vorbea, privea figura ca de piatră a ucigașului, parcă pentru a ghici cam ce vești aducea generalului și tot privindu-l, parcă nu presimțea nimic bun.

Se opriră în fața altei uși. Secretarul spuse: – Așteaptă-mă aici: asta este o regulă înainte de a fi primit la general.

Demetrios se temu că ar fi putut fi percheziționat și, pe sub mantie, strânse în pumn mânerul sabiei. Mai trecu ceva timp și nu se auzea nici un zgomot și nici o voce, apoi, în sfârșit, secretarul apăru cu o tavă pe care se aflau un codru de pâine, un vas cu sare și o cupă cu vin.

– Generalul Parmenion dorește ca toți aceia care intră în casa lui să aibă parte de ospitalitatea sa. Spune că acest obicei aduce noroc – adăugă el cu un zâmbet ușor. – Te rog, ia.

Ucigașul lăsă mânerul sabiei și întinse mâna spre tavă. Luă o bucată de pâine, întinse cu ea în sare și mâncă. Bău, apoi, o înghițitură de vin.

– Mulțumește-i generalului din partea mea – spuse după aceea, ștergându-se la gură cu dosul palmei.

Secretarul dădu din cap, puse tava pe o masă, apoi îl conduse până la ușa care dădea în biroul lui Parmenion și îl mai lăsă să aștepte câteva clipe. Demetrios putea auzi prin ușa închisă glasurile celor doi bărbați. În cele din urmă, secretarul apăru și-i făcu semn că era așteptat. Demetrios intră și închise ușa în urma lui.

Parmenion era așezat la masa de lucru și, în spatele său, se vedea un dulap plin cu suluri de papirus, purtând fiecare o mică etichetă și, alături, pe un suport, o hartă care înfățișa provinciile imperiului persan de la est de Hallys. Îndată ce-l văzu intrând pe curier, se ridică în

picioare ca să-i vină în întâmpinare. Era îmbrăcat doar cu chitonul militar care-i acoperea picioarele doar până la genunchi și purta cizme macedonene din piele până la jumătatea pulpelor. Statura sa era extraordinar de armonioasă, iar platoșa din fier și din piele, atârnată într-un cârlig pe peretele din stânga putea avea, împreună cu scutul o greutate apreciabilă. Nu era înarmat. Sabia, o armă cu lucrătură foarte veche, atârna cu tot cu centură pe același perete.

Îi arătă, grijuliu, un scaun pe care să se așeze: – la loc, soldat.

– Nu sunt obosit – răspunse ucigașul.

– Se pare, totuși, că ai călătorit ca printr-un adevărat iad – insistă Parmenion. – Arăți destul de rău. Hai, așază-te.

Demetrios îi dădu ascultare ca să nu trezească bănuieli și așteptă ca generalul să se apropie de el, dar, în timp ce se așeza, mânerul sabiei sale ieși la iveală de sub mantie. Parmenion observă aceasta imediat și se retrase către peretele unde se afla arma sa: – Cine ești? – întrebă el și întinse brațul ca să apuce mânerul sabiei. – Ziceai că ai o parolă.

Bărbatul se ridică în picioare: – Soldatul cel bătrân ce pleacă la război...– spuse el punând mâna pe sabie. La aceste cuvinte, Parmenion lăsă să-i cadă sabia pe care o ținea deja în mână și înaintă spre el cu privirea plină de o uimire îndurerată. – Regele... – șopti el năucit. – Cum se poate așa ceva?

Ucigașul îi implântă sabia în piept și-l privi pe când cădea, fără a scoate nici măcar un geamăt, în balta de sânge care apărea pe pardoseală. Îl privi murind și nu întrezări nici ură și nici revoltă în ochii săi care se împăienjeneau. Doar lacrimi. Și i se păru că buzele muribundului șopteau ceva o dată cu ultima suflare, poate... poate parola sa.

Ieși pe o altă ușă, care se deschidea pe peretele din dreapta și se pierdu prin labirintul marelui palat. La scurtă vreme după aceea, liniștea amurgului fu sfâșiată de un urlet prelung de groază.

La treisprezece zile după aceea, Alexandru află că Parmenion fusese asasinat și, deși ordinul de a-l ucide fusese dat chiar de el, vestea îl impresionă profund, ca și cum ar fi sperat ca vreun zeu să poată schimba mersul lucrurilor. Se închise timp de mai multe zile în cortul său, pradă celei mai adânci mâhniri, fără a vedea pe nimeni, fără a mânca și a bea ceva. Leptine încercă de mai multe ori să intre la el, dar de fiecare dată ieșea plângând și se ghemuia pe pământ, în dreptul intrării, așteptând cu ochii în lacrimi, sub arșiță sau pe ploaie, ca regele s-o lase să intre. Prietenii, care se apropiau din când în când de cort ca să audă vreun semn de viață din partea lui, nu distingeau decât vocea sa răgușită și monotonă care repeta la infinit vechiul cântecel macedonean pe care obișnuiau să-l cânte pe când erau copii și se îndepărtau clătinând din cap.

Eumene încheie cartea a patra a *Jurnalului* său astfel:

> În a șaptea zi a lunii Pianepsion, generalul Parmenion a fost ucis din ordinul regelui, fără a avea nici o vină. Era un bărbat viteaz care luptase întotdeauna cu curaj, deși era la o vârstă înaintată. Amintirea sa nu va putea fi pătată niciodată: el va rămâne pentru totdeauna viu în memoria noastră.

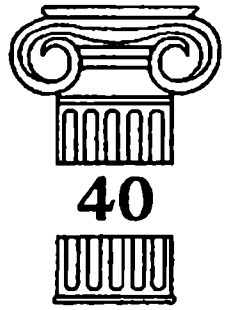

40

Apoi, într-o zi, Alexandru se întoarse în palatul său, pe jos, cu barba mare și cu părul năclăit, tras la față și cu o sclipire de rătăcire în priviri. Statira îl luă în brațe și încercă să-i aline durerea stându-i toată noaptea la picioare, cântând acompaniindu-se cu harpa babiloniană.

Vara era pe sfârșite când regele fixă ziua plecării. Ofițerii răspunzători de deplasarea armatei se sfătuiră cu călăuzele, administratorii pregătiră carele și animalele de povară, comandanții de batalioane își adunară soldații și, timp de câteva zile, făcură cu ei câteva lungi marșuri de antrenament pentru a-i obișnui din nou cu greutățile drumului pe care-l aveau de străbătut până la trecătorile din Paropamissos. În tabără se simțea o puternică satisfacție pentru reluarea activității militare. Soldații erau nerăbdători să plece din locul acela blestemat în care asistaseră la evenimente tragice și fiecare dintre ei nu dorea altceva decât să uite zilele de lâncezeală și de sânge scurse pe malurile unui lac sterp, sub zidurile aproape năruite ale orașului Artaxata, denumit acum Alexandria din Ariana.

Prințesa Statira își dădu seama că era însărcinată și vestea aceasta păru să-i aducă regelui o oarecare liniște și puțină fericire. Prietenii se bucurară și ei, gândindu-se că peste nu mult timp vor vedea un nou, un mic Alexandru. Marșul spre nord era prea greu pentru o femeie aflată într-o asemenea situație și Alexandru o rugă să se întoarcă și să se stabilească în unul dintre palatele sale. Statira se supuse

și porni spre Zadracarta, cu intenția de se întâlni cu mama sa la Ecbatana sau la Susa.

Trâmbițele dădură semnalul de plecare într-o dimineață senină de la începutul toamnei și regele se așeză în fruntea armatei îmbrăcat cu platoșa sa cea mai strălucitoare, călare pe Ducipal la fel ca în zilele sale cele mai glorioase. Alături de el călăreau Hefestion, Perdicas, Ptolemeu, Seleucos, Leonatos, Lisimah și Crater cu platoșele lor din fier și cu crestele coifurilor fluturând în vânt.

Zile întregi urcară pe valea prin care curgea râul cu mii de brațe, trecând din sat în sat fără să se întâmple nimic. Nobilii persani care însoțeau expediția împreună cu trupele lor vorbeau cu oamenii pe care-i întâlneau explicându-le că tânărul cu arme strălucitoare care călărea pe uriașul cal negru era noul Rege al Regilor și, din când în când, câțiva țărani îi ieșeau în întâmpinare fluturând crenguțe de salcie în semn de salut. Noaptea, cerul era din ce în ce mai limpede și numărul de stele creștea nemăsurat de mult, de parcă astrele luau naștere cu miile pe imensa boltă arcuită, ca florile de primăvară pe o pajiște. Calistene le explică faptul că, la acele înălțimi, aerul era mult mai curat pentru că nu existau fumul și aburii care să-l tulbure și din această cauză stelele erau, pur și simplu, mai ușor de zărit, dar mulți soldați credeau că bolta cerească se schimba o dată cu locurile prin care treceau și că în acele ținuturi atât de îndepărtate totul era posibil.

Tabăra era instalată în fiecare seară la asfințit, pe malurile râului și, când se aprindeau focurile, mulțimea soldaților la care se adăuga cortegiul de femei, negustori, servitori, hamali, păstori și paznici de animale cu turmele lor dădea impresia unui adevărat oraș în mișcare.

Într-o zi, valea râului cu o sumedenie de brațe dădu într-o câmpie întinsă înconjurată din toate părțile de un lanț de munți uriași, acoperiți de zăpadă, scânteind în soare și profilându-se minunat pe fondul albastru al cerului.

– Paropamissos! – strigă Eumene, emoționat la vederea acestei frumuseți, dar Calistene îl aduse cu picioarele pe pământ: – Am avut în ultima vreme un schimb de scrisori cu unchiul meu, Aristotel, și, după părerea lui, munții pe care îi vom întâlni aici ar trebui să fie ultima prelungire a lanțului Caucazului, care este cel mai înalt din lume.

– Și noi va trebui să urcăm până acolo sus? – întrebă Leonatos arătând spre culmile suspendate între cer și pământ.

– Până acolo – îi răspunse Ptolemeu. – Suntem siguri de-acum că Bessos se află de cealaltă parte, cu o armată de bactrieni, sogdieni și sciți și Alexandru vrea să-l ia prizonier cu orice preț.

Leonatos duse mâna la frunte ca să vadă mai bine, privi din nou la impunătorul lanț de munți, care strălucea orbitor sub mantia sa de gheață și zăpadă, apoi clătină din cap și merse mai departe.

De ipoteza geografică a lui Calistene află și regele care, în zilele următoare, găsi că întinsa vale fertilă era locul ideal pentru a întemeia un oraș nou și pentru a instala acolo o parte din numerosul cortegiu care se deplasa în urma armatei în marș. Dădu acestui nou oraș numele Alexandria din Caucaz și lăsă acolo cam o mie de persoane împreună cu aproape două sute de mercenari care se oferiră să rămână în loc să participe la amețitoarea traversare a munților.

În aerul limpede, sub cerul acela scânteietor, pe pajiștile de smarald străbătute de panglicile argintii ale brațelor râului, fantasmele de la Artaxata păreau să se piardă în trecut, dar umbra însângerată a lui Parmenion continua să tulbure nopțile lui Alexandru. Într-o zi, pe la asfințit, sub apăsarea amintirilor, el se duse în cortul lui Aristandru și-i spuse: – Ia un cal și vino după mine.

El se supuse și, după puțin timp, ieșind de sub supravegherea gărzilor, o luară prin umbra care cobora dinspre munți și începură să urce pe povârnișul muntelui.

– Ce vrei să faci? – întrebă clarvăzătorul.

– Să chem umbra lui Parmenion – răspunse regele, aruncându-i o privire rugătoare. – Poți face asta pentru mine, Aristandru?

Clarvăzătorul dădu din cap aprobator. – Dacă se mai află prin aceste locuri, îl voi face să vină la tine, dar dacă a coborât deja în Hades, nu știu dacă voi putea ajunge acolo fără ca eu însumi să-mi pierd viața.

Azi-noapte am visat că-l văd urcând singur, pe jos, spre trecătoarea aceea. Mergea îndoit de spate, ca și cum ar fi dus o povară grea, iar părul său alb se confunda cu albeața zăpezii. Îmi făcea, din când în când, semn să vin după el... mâna aceea mare și butucănoasă de războinic bătrân. Deodată s-a întors spre mine și i-am putut vedea rana pe care o avea la piept, dar în privirea sa nu era nici ură și nici dorință de răzbunare. Doar o nesfârșită tristețe. Cheamă-l, Aristandru, te implor!

– Îți amintești în ce loc al muntelui ți s-a părut că-l vezi?

– Acolo – răspunse regele, arătând spre un punct în care poteca de piatră se pierdea sub zăpadă.

– Du-mă, atunci, acolo, înainte să ne prindă noaptea și să nu mai putem găsi drumul.

Porniră din nou la drum, mai întâi călare și, apoi, pe jos, când drumul deveni mai strâmt și mai greu. Ajunseră înainte de miezul nopții la marginea zăpezilor și se opriră în fața întinderii albe, nesfârșite, care se zărea prelungindu-se până pe cele mai înalte piscuri.

– Ești gata? – întrebă Aristandru.

– Sunt gata – răspunse regele.

– Pentru ce?

– Pentru orice.

– Chiar și pentru moarte?

– Da.

– Atunci, dezbracă-te.

Alexandru făcu întocmai.

– Întinde-te pe zăpadă.

Alexandru se întinse cu fața în sus pe covorul de nea, tresărind la atingerea rece și văzu că Aristandru îngenunchea lângă el și începea să cânte, legănându-se înainte și înapoi pe călcâie, într-o litanie ciudată însoțită, din când în când, de strigăte scurte într-o limbă barbară de neînțeles. Pe măsură ce cântecul se înălța spre cerul înghețat, corpul său se afundă tot mai mult în zăpadă până când aproape nu se mai văzu.

Își simțea pielea străpunsă de mii de ace înghețate care păreau să-i ajungă până în inimă și în creier, iar durerea creștea cu fiecare clipă devenind în curând de nesuportat. La un moment dat, își dădu seama că el însuși scotea din gâtlej strigăte întrerupte într-o limbă necunoscută, aceleași sunete pe care le scotea și Aristandru și văzu că acesta, îngenuncheat în fața lui, avea ochii albi și fără nici o expresie, ca ai unei statui de marmură căreia ploaia i-ar fi șters culorile.

Vru să vorbească, dar nu reuși; încercă să se ridice, dar simți că nu mai avea puterea să facă așa ceva. Încercă, de asemenea, să strige, dar nu mai avea voce. Se afunda din ce în ce mai mult în gheață sau poate plutea prin aerul înghețat și transparent pe deasupra crestelor ascuțite ale munților... Se revăzu, atunci, copil, ca într-un vis, alergând prin încăperile palatului regal în timp ce bătrâna Artemizia, gâfâind, încerca să se țină după el. Și iată că, pe neașteptate, se afla în sala mare de consiliu, în sala de arme unde generalii stăteau alături de rege, tatăl său, și se oprea încremenit în fața impunătorilor războinici ferecați în armurile lor strălucitoare. În momentul acela, vedea apărând de pe un coridor lateral un bărbat impunător cu părul lung și alb: primul soldat al regatului, generalul Parmenion!

Îl privea zâmbind și-i spunea: – Cum este cântecelul acela, micul meu prinț, cum este? Nu vrei să-l mai cânți o dată pentru bătrânul tău soldat care pleacă la război?

Și Alexandru încerca să cânte cântecelul care-i făcea pe toți să râdă, dar nu reușea, avea un nod în gât. Se întoarse ca să meargă în camera sa, dar văzu în față covorul zăpezii, îl văzu din nou pe Aristandru îngenuncheat, țeapăn ca un cadavru și cu ochii albi. Disperat, își adună ultimele forțe ca să ajungă cu mâna la mantia pe care o aruncase pe zăpadă, dar, în timp ce, cu o sforțare supraomenească, întorcea capul în direcția aceea, rămase încremenit de uimire: în fața lui se afla Parmenion, palid în lumina lunii, îmbrăcat cu platoșa și cu spada lui impunătoare atârnându-i la șold.

Ochii i se umplură de lacrimi și șopti:

– Bătrâne... viteaz... soldat... iartă-mă.

Buzele lui Parmenion se încrețiră ușor într-un surâs melancolic și răspunse: – Acum sunt cu băieții mei. Ne simțim bine împreună. Rămâi cu bine, *Aléxandre*. O să te iert atunci când o să ne revedem. Și nu va trece mult timp până atunci. – Se îndepărtă cu pași rari pe zăpada imaculată și dispăru în bezna nopții.

În clipa aceea, Alexandru simți că-și vine iarăși în fire și-l văzu în fața sa pe Aristandru care ținea în mână mantia sa și-i spunea: – Acoperă-te, repede, acoperă-te! Ai fost foarte aproape de moarte.

Alexandru reuși să se ridice și să se înfășoare în mantie și căldura lânii îl readuse încetul cu încetul în simțiri.

– Ce s-a întâmplat? – îl întrebă Aristandru. – Am pus în joc toate forțele spiritului meu, dar nu-mi amintesc nimic.

– L-am văzut pe Parmenion. Era îmbrăcat în armură, nu avea răni și mi-a zâmbit. – Plecă fruntea, mâhnit. – Dar probabil că m-am înșelat.

– Înșelat? – spuse clarvăzătorul. – Poate că nu. Privește.

Alexandru se întoarse și văzu un șir de urme de pași pe zăpadă, care se terminau nu departe, la o azvârlitură de băț, ca și cum cel care le lăsase s-ar fi risipit apoi în aer. Îngenunche ca să le atingă cu vârfurile degetelor și, apoi,

se întoarse către Aristandru cu o privire în care se putea citi uimirea. – Cizme macedonene... cu ținte. Oh, mare Zeus, poate fi adevărat?

Clarvăzătorul privi fix spre orizont. – Să ne întoarcem – spuse. – E târziu. Stelele care ne-au ocrotit până acum stau să apună.

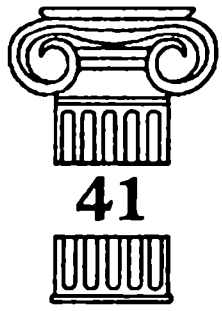

41

Alexandru sărbători întemeierea noului său oraș aducând sacrificii solemne pentru a cere bunăvoință zeilor, după care dădu semnalul de începere a unor jocuri sportive și a întrecerilor poetice cu reprezentații teatrale. Cei mai buni actori tragici, interpretând roluri dintre cele mai faimoase, încercară să-l întreacă în măiestrie pe cel dintâi dintre ei, cel care devenise o legendă, Tessalos, căruia clima de pe podiș părea să-i confere o voce și mai puternică și o forță artistică de neîntrecut.

Punctul culminant al serilor de tragedie fu atins prin spectacolul *Cei șapte împotriva Tebei* în care un tânăr actor originar din Mylassa juca extraordinar de bine rolul lui Tydeus care-și înfigea dinții în craniul lui Melanippus. Premiul pentru cea mai măiastră interpretare îl primi, însă, din nou Tessalos pentru interpretarea magistrală a rolului principal din *Agamemnon.*

Festivitățile durară șapte zile. Într-a opta, armata porni în marș, condusă de călăuzele indigene, în direcția trecătorilor din munți. După numai două etape, armata se află în situația de a merge printr-o zăpadă înaltă, prin locuri care păreau complet pustii și, pentru că drumurile erau foarte abrupte și aproape de nestrăbătut, animalele de povară duceau doar jumătate din încărcătura pe care o aveau de obicei, astfel încât autonomia expediției era mult limitată.

Călăuzele spuseră că sate existau chiar și pe acolo și că aveau și rezerve de alimente, dar erau ascunse în zăpadă și

imposibil de observat. Singura posibilitate de a le descoperi era să aștepte lăsarea serii, când se aprindeau focurile pentru pregătirea cinei și fumul indica poziția exactă a caselor. În felul acesta, armata nu suferi de foame, dar locuitorii din satele acelea mizere nu mai aveau provizii pentru a supraviețui și fură obligați să-și părăsească locuințele și să coboare spre poalele munților și să se lupte pentru mâncare cu alți disperați.

Marșul continuă cu prețul unor eforturi uriașe și mulți soldați începură să sufere de tulburări ale vederii din cauza soarelui care se reflecta orbitor pe zăpadă.

Alexandru îl chemă după asfințit pe medicul Filip în cortul său și-i citi despre un episod din „expediția celor zece mii". – Xenofon povestește că avusese aceeași problemă cu oamenii săi printre zăpezile din Armenia: spune chiar că nu puțini își pierduseră vederea.

– Le-am dat ordin soldaților să-și acopere ochii cu fâșii de pânză lăsând doar niște crăpături ca să poată vedea doar cât era necesar – răspunse Filip. – Asta ar trebui să le salveze vederea. Mai mult nu pot face: dar mi-am amintit că bătrânul meu maestru, Nicomah, cel care te-a asistat pe tine la naștere, folosea zăpada ca să calmeze iritația țesuturilor și pentru a încetini sau chiar opri hemoragiile. Am încercat cu luptătorii noștri și a avut rezultate încurajatoare. Într-un asemenea caz se poate spune că și ceea ce rănește poate vindeca. Și tu, cum te simți, Măria Ta? – îl întrebă, apoi, văzându-l cam tras la față.

– Durerile mele nu sunt dintre acelea pe care să le poți vindeca tu, bunul meu Filip, doar vinul le mai poate ostoi câteodată. Niciodată nu l-am înțeles mai bine ca acum pe tatăl meu când spunea că un rege este singur.

– Poți să dormi?

– Da, uneori.

– Du-te, atunci, la culcare. Să-ți dea zeii o noapte liniștită.

– Și ție, *iatré*.

Filip zâmbi: regele i se adresa cu titlul său de medic când serviciile sale erau deosebit de apreciate. Salută cu o ușoară înclinare a capului și ieși afară în noaptea înstelată.

A doua zi, zăriră o stâncă enormă, înaltă și abruptă. Calistene o privi timp îndelungat și merse împreună cu un grup de agrieni până la baza ei. Observase pe o latură o ieșitură de o formă oarecum semicirculară, amintind de un cuib uriaș, și, pe o altă latură, chiar la jumătatea peretelui, câteva umbre sau pete care semănau cu niște inele, de culoare ruginie, și o scobitură care te făcea să te gândești la conturul corpului unui om de proporții gigantice. Puse să fie chemat imediat Aristandru.

– Privește – îi spuse – este extraordinar! Am găsit stânca pe care a fost înlănțuit Prometeu. Acela – adăugă el, arătând ieșitura din piatră – poate fi cuibul acvilei care îi devora ficatul și acelea – continuă, arătând spre umbrele ruginii de pe perete – sunt zalele lanțului care-l ținea captiv pe titan. Și iată și urma lăsată de corpul său... Dacă unchiul meu, Aristotel, așa cum cred și eu, are dreptate și acesta este Caucazul, atunci aceasta poate fi, cu adevărat, stânca lui Prometeu.

Vestea se răspândi rapid printre soldați: o mulțime de soldați rupseră rândurile pentru a merge să vadă și, cu cât priveau mai atent, cu atât se convingeau mai mult de spusele lui Calistene. Veni și Tessalos și, inspirat de măreția priveliștii, începu să declame emoționat versuri din *Prometeu* al lui Eschil: vaietul titanului înlănțuit pe stânca scitică. Vocea sa de stentor, amplificată de ecoul dintre cei doi pereți înalți, făcu ca vorbele marelui poet să plutească peste acel ținut barbar și îndepărtat, aflată veșnic în strânsoarea gerurilor:

> Oh, boltă strălucitoare a cerului și adieri cu sprintene aripi, izvoare ale râurilor și tu, mare, zâmbet al valurilor fără sfârșit, și tu, Terra, ca mamă a tuturor celor ce există, oh, soare, ochi atoatevăzător, eu vin și vă rog: priviți ce dureri mi-e dat să îndur...

Regele se opri și el, trăgând cu urechea la acele versuri sublime, dar, în aceeași clipă, Calistene îi răspunse lui Tessalos prin vorbele lui Hefaistos, nevoit să-l pună în lanțuri pe titan:

> ... vei sta de pază acestei stânci a durerii tale, drept pe lângă ea, fără să poți dormi, fără să-ți poți îndoi membrele, pentru că inima lui Zeus nu știe ce-i aceea milă: aspru este acela care a simțit de puțină vreme gustul puterii.

Pasajul acela îl răni pe Alexandru, ca și cum ar fi fost rostit special pentru el.

O acvilă își luă zborul în clipa aceea din vârful unei stânci și făcu să răsune în spațiul imens dintre munți țipătul său strident și răgușit, în timp ce plana într-un zbor lent, parcă solemn, pe deasupra deșertului de gheață, ca și cum Zeus însuși ar fi răspuns la cuvintele necuviincioase ale muritorilor.

Calistene se întoarse și întâlni privirea gânditoare a regelui. Spuse: – Nu-i așa că sunt minunate versurile astea?

– Sunt minunate – răspunse Alexandru. Și-și continuă drumul.

În șaisprezece zile de mers, armata traversă dintr-o parte în alta uriașul lanț de munți, îndurând suferințe supraomenești, foame și tot felul de privațiuni și coborî spre câmpia scitică. Fură nevoiți să sacrifice și o bună parte dintre animalele de povară pentru a străbate și ultima porțiune a acelei formidabile bariere, dar, în cele din urmă, Alexandru putu admira o nouă provincie care intra sub stăpânirea sa.

Privirea sa, de la înălțimea ultimei trecători, scrută o stepă nesfârșită și soldații se simțiră din nou cuprinși de spaimă la vederea acelei întinderi infinite și uniforme, dar ceea ce îi mira cel mai mult era faptul că zăpada și gheața aproape că se învecinau cu ținuturile semideșertice, arse de soare.

Totuși, faptul că îl urmau din nou pe Alexandru îi făcea să se simtă ca atrași într-un vârtej amețitor, datorită unei forțe de neînvins căreia nu i se puteau opune. Simțeau că erau părtași la o aventură fără egal pe care nimeni în lume n-ar fi putut s-o trăiască, pentru că nimeni nu avusese șansa de întâlni un asemenea om, dacă era vorba de un simplu muritor. Într-adevăr, mulți dintre cei care călătoreau împreună cu armata, văzându-l aproape întotdeauna de departe, strălucitor în platoșa sa de argint și având alături drapelul roșu cu steaua de aur, se obișnuiseră de-acum să-l considere o ființă supraomenească.

Îndată ce ajunseră pe câmpie, se îndreptară spre capitala acelei regiuni, un oraș numit Bactra, care se înălța în mijlocul unei oaze întinse de verdeață unde putură, în sfârșit să se mai întremeze. Orașul capitulă fără luptă și Alexandru îl lăsă în funcție pe vechiul satrap, Artaozos. Acesta îl întâmpină în palatul său și-l informă că Bessos se retrăsese lăsând în urma lui teritoriul pârjolit.

– Nu se aștepta să ajungi așa de repede, să treci peste munți în atât de puține zile, învingând zăpada și foamea. Pentru că nu putuse aduna o armată suficient de mare ca să poată lupta cu tine în câmp deschis, a trecut râul Oxus, unul dintre cele mai mari cursuri de apă care vin din munții noștri, mergând în orașele aliate cu el și distrugând în urma sa toate podurile.

Aflând toate acestea, regele hotărî să nu mai zăbovească și porni din nou în marș cu intenția de a traversa și el râul. Când ajunseră pe mal, îl chemă la el pe Diades, șeful inginerilor săi, și arătă spre malul celălalt.

– Cât timp ne va lua – întrebă el – ca să construim un pod?

Diades luă o suliță de la soldații din gardă și o înfipse pe fundul albiei, dar curentul o aplecă imediat până ajunse aproape de suprafața apei. – Nisip – exclamă el. – Numai nisip!

– Și ce-i cu asta? – întrebă regele.

– Stâlpii nu țin, cum s-a întâmplat și cu sulița asta. – Privi în jurul său. – În plus, nu văd ca în zona asta să existe copaci suficienți.

– Voi trimite soldații înapoi în munți ca să taie brazi.

Diades clătină din cap. – Măria Ta, știi că nimic nu m-a putut opri vreodată, că niciodată n-am considerat că o lucrare ar fi imposibil de realizat, dar râul acesta este larg de cinci stadii, curentul este foarte puternic, iar fundul albiei este complet nisipos. Nici un stâlp nu poate rezista și fără stâlpi nu se poate construi nici un pod. Te sfătuiesc să cauți un vad.

Oxhatres ieși în față și spuse în greaca lui stâlcită: – Vad nu.

Alexandru începu să se plimbe tăcut în susul și în josul malului, sub privirile întregii armate ca și ale prietenilor săi nedumeriți. Apoi, atenția îi fu atrasă de câțiva țărani care munceau pe câmpurile aflate de-a lungul apei. Curățau paiele de pleavă profitând de vântul din ziua aceea și aruncau paiele în sus cu lopețile și cu furcile. Paiele cădeau pe pământ la picioarele lor, iar pleava, mai ușoară, era dusă de vânt mult mai departe. Era un spectacol foarte frumos de văzut, un fel de vârtej auriu format din miile de paie care scânteiau în razele soarelui.

Când tânărul acela frumos se apropie, țăranii se opriră din treabă, privindu-l mirați cum se apleca și lua o mână de pleavă.

Se întoarse la Diades care mai înfipsese pe fundul apei, ceva mai în jos, alți câțiva pari și privea dezamăgit cum se culcau sub forța curentului.

– Am găsit soluția – spuse Alexandru.

– Modul prin care să putem trece dincolo? Care ar fi? – întrebă inginerul.

Regele lăsă să cadă pe jos pleava pe care o avea în mână: – Cu asta – răspunse.

– Cu niște pleavă?

– Chiar așa. Am văzut așa ceva la geții de pe malurile Istrului. Ei umplu cu pleavă piei de bou, apoi le cos și le dau drumul pe apă. Aerul care rămâne printre cojițe face ca burdufurile acelea să plutească suficient de mult ca să permită traversarea unei ape.

– Dar nu avem piei suficiente pentru toți soldații noștri – obiectă inginerul.

– Nu, dar avem destule ca să putem construi o punte. Putem folosi și pieile de la corturi, ce zici?

Diades clătină din cap neîncrezător. – Este o idee genială. Le putem unge cu seu ca să le facem și mai impermeabile.

Fu convocat consiliul prietenilor regelui și se împărțiră sarcinile: Hefestion se angajă să adune pleava, Leonatos să adune toate pieile existente pe la corturi și să mai rechiziționeze altele de la localnici. Scândurile de la platformele mașinilor de război urmau să fie folosite pentru puntea în sine și, pentru ancorare, se folosiră pietre legate cu funii și lăsate pe fundul apei.

Spre seară, toate materialele erau adunate și Alexandru trecu în revistă armata, dar, când ajunse în dreptul veteranilor, greu încercați de traversarea munților, îi privi ca și cum atunci îi vedea pentru prima dată și-i fu milă de ei. Mulți dintre ei aveau aproape șaizeci de ani. Alții aveau chiar mai mult și cu toții purtau semne ale suferințelor prin care trecuseră, ale bătăliilor, ale rănilor, ale privațiunilor de tot felul. Simțea că ei l-ar fi urmat oriunde fără să crâcnească, dar citea pe fețele lor teama de fluviul enorm pe care trebuiau să-l traverseze pe saci de paie, de câmpia deșertică nesfârșită și pustie.

Îl chemă pe Crater și-i ordonă să-i adune pe toți în fața cortului său, îndată după asfințit, pentru că hotărâse să-i lase la vatră. Crater făcu întocmai și când bătrânii soldați se adunară în mijlocul taberei, Alexandru se urcă pe un podium și începu să le vorbească:

– Veterani! V-ați servit cu cinste regele și armata țării voastre, trecând peste toate piedicile și îndurând toate suferințele fără ca eu să vă fi răsplătit măcar o dată. Ați cucerit cel mai mare imperiu care a existat vreodată și ați ajuns la vârsta la care este drept ca un bărbat să se bucure de odihnă și de privilegiile dobândite prin luptă. Eu vă dezleg de jurământul vostru și vă trimit acasă. Veți primi fiecare, ca dar din partea mea personal și salariul plătit până la întoarcerea în Macedonia. Salutați patria în numele meu și trăiți în pace anii care vă mai sunt hărăziți. Ați meritat-o din plin.

Tăcu, așteptând uralele lor, dar, în loc de așa ceva, printre rânduri se auzi un murmur, se schimbau cuvinte șoptite, apoi un comandant de companie mai în vârstă ieși în față și spuse: – De ce nu ne mai vrei, Măria Ta?

– Cum te cheamă, comandante? – întrebă Alexandru.

– Mă numesc Antenor.

– Nu dorești să-ți vezi din nou familia?

– Ba da, cum să nu.

– Și nu vrei să te duci acasă și să trăiești mai liniștit, să mănânci, să bei și să fii servit de alții?

– Sigur că da.

– Atunci, plecați liniștiți și lăsați-i în locul vostru pe tinerii care urmează să mai vină. Voi v-ați făcut datoria.

Omul nu se mișcă din loc.

– Mai e și altceva, comandante?

– Mă gândesc că prima zi va fi tare frumos: îi voi vedea din nou pe nevastă-mea și pe copii, pe câțiva dintre prieteni, casa. O să-mi cumpăr haine noi și mâncare din belșug, dar mă înspăimântă ziua de după asta, Măria Ta. Mă înțelegi?

– Te înțeleg, comandante. Ziua care urmează îi înspăimântă pe toți oamenii. Și pe mine. De asta nu mă pot opri... niciodată. Trebuie să alerg ca să ajung la ea și să trec chiar dincolo de ea.

Veteranul făcu un semn de aprobare, deși nu înțelesese mare lucru și spuse: – Ai dreptate tu, Măria Ta. Tu ești tânăr și noi suntem bătrâni. E timpul să ne întoarcem acasă. Dar, măcar...

– Ce anume?

– Pot să te îmbrățișez în numele tuturor camarazilor mei?

Alexandru îl strânse în brațe ca pe un vechi prieten și, în momentul acela, izbucniră ovațiile pentru că veteranii, de la primul până la ultimul, simțeau că, în clipele acelea, regele îi îmbrățișa emoționat pe toți și simțeau cum ochii li se umpleau de lacrimi.

În noaptea aceea, Calistene îi scrise o scrisoare lungă unchiului său, Aristotel, și o încredință unuia dintre veteranii care plecau și care locuia aproape de Stagira. Îi dădu ca răsplată un stater de aur, prima monedă pe care Filip o bătuse cu chipul lui Alexandru, un Alexandru care nu mai exista pentru el de ceva vreme. Veteranii plecară în zori, salutați prin prezentarea armelor și prin semnale ascuțite de tâmbiță și se îndreptară spre apus, urmând linia munților în direcția orașului Zadracarta.

Ecoul tobelor care însoțea plecarea veteranilor încă nu se stinsese când Diades trecu la executarea în cea mai mare grabă a punții de trecere peste râu și, îndată după aceea, trupele începură traversarea: mai întâi *eterii*, pe jos, ținând caii de căpăstru, și, apoi, pedestrașii.

Toți soldații trecură înainte de prânz pe malul celălalt și inginerii avură grijă ca, până noaptea târziu, să recupereze materialele de pe malul nordic al râului. În timp ce oamenii erau ocupați cu ridicarea corturilor, Oxhatres împreună cu călăreții săi făcură o recunoaștere mai amplă și se întoarseră după aceea la Alexandru ca să-i raporteze că găsiseră numeroase urme de copite de cai și că, probabil, era vorba despre armata uzurpatorului Bessos.

Regele îi chemă imediat la sfat pe prietenii săi, pe Clito cel Negru și pe câțiva comandanți ai batalioanelor care se

distinseseră în mod special în ultimul timp. Îl invită și pe Oxhatres, ca și pe câțiva ofițeri persani de cavalerie și aceasta provocă ostilitate mai ales din partea lui Clito și a comandanților subordonați lui.

– Prietenii noștri persani ne-au dat un ajutor prețios – începu regele – în descoperirea urmelor dușmanului. Știm acum încotro se îndreaptă Bessos și știm ce avem de făcut. Trebuie să-l prindem acum sau niciodată. Ptolemeu va comanda Vârful, un escadron de *eteri* și două de cercetași ușori, pornind cât se poate de repede în urmărirea lui. Oxhatres va veni cu voi împreună cu oamenii săi. – Ptolemeu avu un gest abia vizibil de nemulțumire care nu-i scăpă lui Alexandru. – Ai ceva de obiectat, Ptolemeu?

– Nimic – veni imediat răspunsul acestuia.

– Atunci, așa vom face. Porniți imediat. Călăuzele voastre se pot descurca și prin întuneric.

Ptolemeu își puse coiful și ieși urmat de toți ceilalți prieteni care luaseră parte la consiliu. Mai rămase doar Clito cel Negru.

– Era nevoie să-i trimiți pe barbarii aceia împreună cu Ptolemeu? – întrebă. – Până acum nu ne-am descurcat și singuri?

Alexandru îl privi cu o expresie hotărâtă: – Da, din două motive, Clito. Primul este că ei cunosc aceste ținuturi mai bine decât oricare dintre noi, al doilea este că, peste puțin timp, vor începe să facă parte din armata macedoneană, ca unități militare de același rang ca și corpurile noastre de cavalerie și de infanterie.

Clito aplecă fruntea ca și cum trebuia să înghită un hap amar. – Ești pe cale să faci o mare greșeală, Alexandru.

– De ce?

– Pentru că, mai devreme ori mai târziu, va trebui să alegi... Sau noi, sau ei. – Ieși fără să salute. La puțin timp după aceea, trâmbițașii lui Ptolemeu dădeau semnalul de adunare.

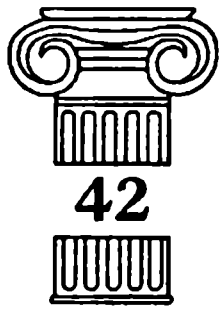

42

Foarte curând, Oxhatres se arătă a fi foarte util. Se îmbrăcase cu pantaloni scitici din piele tăbăcită și un pieptar de piele cu plăci de fier, purta în bandulieră arcul și tolba de săgeți, iar la șold avea o sabie lungă hircană. Călărea pe un cal de stepă, mic și zburlit, dar incredibil de rezistent.

Le ceru tuturor să aibă torțe, apoi și-o aprinse pe a sa și-l privi drept în ochi pe Ptolemeu cu o expresie elocventă care parcă vroia să spună: „să vedem dacă ești așa de dur cum te pretinzi". Porni apoi în galop ținând torța ridicată deasupra capului pentru a lumina drumul și pentru a putea fi văzut de restul soldaților care veneau după el. Pe măsură ce înaintau, urmele erau din ce în ce mai proaspete și mai vizibile, semn că se apropiau tot mai mult de țintă.

Ptolemeu observă că toți acești călăreți asiatici nu se opreau deloc din drum și că urinau chiar fără a mai descăleca. Când, în cele din urmă, dădu ordin să se facă un popas pentru ca animalele să se poată odihni iar oamenii să doarmă câteva ore, Oxhatres clătină din cap, manifestându-și dezaprobarea, apoi se aplecă pe gâtul calului și moțăi o vreme imitat de călăreții săi hircani și bactrieni. Ceilalți nici nu apucaseră bine să-și aștearnă pe jos mantalele că el își îndreptă din nou spinarea și apucă frâiele calului zicând: – E târziu și Bessos nu ne așteaptă. – Aprinse o altă torță de la cea veche care era pe cale să se stingă și porni în galop urmat de călăreții săi. Se opri cu puțin înainte de revărsatul zorilor, descălecă, luă de pe jos

puțină balegă de cal și i-o arătă lui Ptolemeu: – E proaspătă. Mâine îl prindem.

– Dacă nu murim până atunci – îi răspunse unul dintre ofițerii Vârfului.

Ptolemeu, care nu vroia să se lase mai prejos, strigă: – Pe cai, soldați! Arătați-le de ce sunteți în stare!

Orgoliul și încăpățânarea făcură să se mai trezească încă puțină energie în mădularele bieților călăreți macedoneni, dar Ptolemeu observă că unii dintre ei aveau rosături destul de grave pe fața interioară a coapselor.

– Ați înțeles acum de ce poartă ei pantaloni? Hai să pornim, mișcați-vă!

După o vreme, soarele răsări și lumina sa limpede făcu ca umbrele călăreților să apară foarte lungi pe câmpia perfect netedă, apoi scoase din umbră culorile acelor ținuturi, în aparență sterpe și, în clipele acelea de liniște și pace, ele păreră mai prielnice vieții. Se vedeau flori mici de margarete sălbatice, tufe de scaieți purpurii și, din loc în loc, arbuști cu frunze argintii care străluceau ca niște bijuterii pe fondul cărămiziu al pământului nisipos. Într-o vreme, întâlniră o caravană lungă de cămile uriașe, păroase și cu două cocoașe, numite „cămile de Bactria", animale care scoteau niște mugete plângărețe ciudate.

– Ei merg spre Smirna – spuse râzând Oxhatres. – Vreți să mergeți cu ei?

Ptolemeu clătină din cap și-i făcu semn să-și vadă de drum: îi sclipeau ochii de oboseală, avea bășici pe tot corpul, dar mai degrabă s-ar fi lăsat omorât decât să ceară să se facă un nou popas. Câțiva dintre soldații săi, totuși, se opriseră deja sau pur și simplu se prăvăliseră la pământ sfârșiți de oboseală. Îi lăsă în urmă, gândindu-se că-i va lua la întoarcere.

Între timp, soarele se ridicase pe cer și căldura devenise de nesuportat. Roiuri de muște care veneau cine știe de unde intrau în ochi ca pentru a le suge umezeala, sute de

tăuni se năpusteau peste caii care nechezau de durere și încercau să se apere dând din copite. Ptolemeu observă că animalele persanilor nu aveau de suferit de pe urma acestor insecte datorită părului lor des și zburlit, ca și a cozilor lungi până la pământ care puteau ajunge pe tot corpul calului ca să-l apere de înțepături. Se gândi că, până la un punct, probabil că Alexandru avea dreptate în privința calităților barbarilor, ei cunoscând bine teritoriul și populațiile indigene.

Tocmai când era preocupat de aceste gânduri, îl trezi la realitate vocea lui Oxhatres: – Iată orașul. – Și arătă spre un zid de cărămizi nearse care împrejmuia o așezare cu case scunde de culoare cenușie și cu o singură clădire mai înaltă și oarecum impunătoare, probabil reședința șefului comunității. Ptolemeu făcu un semn și călăreții lui formară un arc larg care înconjura orașul ca într-un inel, astfel încât nimeni nu mai putea intra sau ieși de acolo. Oxhatres tratã cu căpetenia dușmană și se întoarse, după câtva timp, la Ptolemeu. – Sunt foarte surprinși să ne vadă aici și le-a cam pierit curajul. Doi satrapi îl vor preda, cu condiția să-i lăsăm liberi.

– Cine sunt?

– Spitamenes și Datafernes.

– Unde sunt ei acum?

– În oraș. Bessos e cu ei.

Ptolemeu medită puțin și, în acest timp, turmele care se întorceau de la păscut, neputând intra în oraș, se îngrămădeau în afara cercului de călăreți și behăiau asurzitor. În cele din urmă, se hotărî. – Acceptăm. Află unde ne va fi predat. Vom lăsa aici grosul trupelor ca să nu avem nici o surpriză, iar noi vom merge la întâlnire.

Oxhatres se întoarse și mai vorbi o vreme cu cei din oraș, apoi îi făcu semn lui Ptolemeu că tratativele se încheiaseră și acesta lăsă să treacă turmele care se grăbiră să intre, împreună cu păstorii lor, pe poarta acum deschisă a

orașului. La puțin după aceea, pe creasta zidurilor se adunase o mulțime de oameni: bărbați și femei, bătrâni și copii vroiau să-i vadă pe acei *daiwa* acoperiți de metal și purtând coifuri cu creastă, călări pe caii aceia uriași cu părul lucios. Și-i arătau unii altora, apoi arătau spre munții care, în depărtare, erau scăldați în razele amurgului ca pentru a spune că ei coborâseră de acolo ca niște păsări de pradă.

Oxhatres arătă care erau condițiile înțelegerii: predarea urma să se desfășoare într-un loc aflat la o depărtare de trei stadii, la căderea serii. Îndată ce se lăsa întunericul, un grup de călăreți sogdieni din tabăra lor trebuiau să-l predea pe prizonier, în timp ce Spitamenes și Datafernes ar fi fugit pe poarta de răsărit care trebuia lăsată nesupravegheată.

– Spune-le că sunt de acord – răspunse Ptolemeu gândind că, de fapt, primise ordin să-l prindă pe Bessos, nu și pe ceilalți doi satrapi, așa încât îi lăsă pe soldați să mănânce și să bea apă așezați pe pământ și, apoi, dădu ordin ca poarta de răsărit să fie lăsată liberă de îndată ce se lăsa întunericul.

– Cine garantează că se vor ține de cuvânt? – întrebă îngrijorat Ptolemeu în timp ce se îndreptau spre locul de întâlnire.

– Am lăsat la poarta de răsărit un grup de oameni de-ai mei care-l cunosc pe Bessos. Dacă trece, o să-și dea seama.

Oxhatres se opri când văzu un salcâm bătrân și uscat pe marginea drumului și se întoarse către Ptolemeu: – Acesta este locul. Trebuie doar să așteptăm.

La căderea nopții, câmpia nesfârșită fu cuprinsă de tăcere, dar, cu timpul, începu să se audă, tot mai puternic, țârâitul greierilor la care se adăugară urletele șacalilor, venite parcă din neant și risipite tot în neant. Trecu cam o oră și se auzi mai întâi lătratul unui câine, după care tropăit de copite.

Oxhatres tresări. – Vin – spuse el. Și înțepeni brusc, ca un animal de pradă la pândă. Câteva umbre apărură din stepă: zece călăreți sogdieni sub comanda unui ofițer

persan aduceau un prizonier în lanțuri. Oxhatres suflă în jarul torței pe care o avea cu el și flacăra se aprinse din nou. Apoi apropie torța de fața prizonierului, îl recunoscu și pe față îi apăru un rânjet sinistru, ca de lup. Călăreții care-l escortaseră pe Bessos se îndepărtară și se pierdură curând în beznă.

Oxhatres făcu semn unuia dintre soldații persani să-i țină torța și altor doi să-l imobilizeze pe prizonier.

– Ce faci? – strigă Ptolemeu. – Este prizonierul lui Alexandru!

– Mai întâi e al meu – răspunse persanul și-l privi cu o asemenea cruzime sălbatică în ochi că Ptolemeu nu mai îndrăzni să spună nimic. Apoi, scoase pumnalul de la cingătoare, o armă ascuțită ca un brici, și se apropie de prizonierul care, cu dinții încleștați, se pregătea să îndure toată durerea de care putea avea parte un om căzut cu totul în mâna celui mai mare dușman al său. Oxhatres tăie toate șireturile cu care se încheiau veșmintele prizonierului, lăsându-l complet gol: era cea mai mare umilință pentru un persan. Îl prinse de păr și-i tăie mai întâi nasul și, apoi, urechile. Bessos suportă cu un curaj deosebit mutilarea aceea îngrozitoare, fără să se plângă sau să strige, și fața sa schingiuită și plină de sânge împreună cu corpul încă puternic și parcă sculptat în piatră aveau o expresie dramatică și înfiorătoare.

– Gata, acum! – strigă Ptolemeu îngrozit. – Gata, am spus! – Descălecă, îl dădu la o parte pe Oxhatres și chemă un chirurg, ordonându-i să panseze rănile prizonierului ca să nu piardă prea mult sânge.

Medicii nu putură opri hemoragia altfel decât bandajându-l de jur împrejurul capului și prizonierul trebui, după aceea, să pornească la drum, așa gol și desculț cum era, pe drumul presărat cu ghimpi ascuțiți. Ptolemeu îl privea cum era tras de dușmanii săi cu o frânghie legată de gât și scena aceea înfricoșătoare îi apăru ca o parodie grotescă a unui

pasaj din *Oedip rege*, spectacol pe care-l văzuse la un teatru ambulant pe când era copil în satul său natal. Așa arăta atunci Oedip, cu un bandaj plin de sânge în jurul capului, după ce-și scosese ochii cu acul unei agrafe.

Merseră toată noaptea și ziua următoare. În a treia zi, îl întâlniră pe Alexandru care venea cu restul armatei. Regele le ieși în întâmpinare înconjurat de prieteni și de un grup de ofițeri persani, și-l privi atent pe dușmanul său, autoproclamatul Artaxerxes al IV-lea. Persanii, care îi fuseseră credincioși răposatului rege Darius, începură să-l scuipe, să dea în el cu picioarele, cu pumnii și cu palmele în special peste rănile proaspete, făcând ca fața lui să arate ca o mască însângerată.

Alexandru nu interveni în nici un fel pentru că în acele momente el era răzbunătorul lui Darius și se simțea singurul și legitimul său succesor. Așteptă ca ei să se potolească, apoi îl chemă pe Oxhatres. – Gata, acum – spuse. – Du-l înapoi la Bactra și spune-le celor de acolo să convoace un tribunal când mă voi întoarce. Până atunci, să nu pățească nimic. – Se întoarse, apoi, spre Ptolemeu: – Ai făcut o treabă extraordinară. Am aflat că ai făcut în trei zile un drum cât în zece. Vii la mine la cină în seara asta?

– Vin – răspunse Ptolemeu.

Se lăsa noaptea și Alexandru întră în cort unde Leptine îi pregătea baia. Când era gata să intre în cadă, i se anunță vizita medicului său, Filip.

– Intră – îl invită el. – Tocmai făceam o baie. E ceva rău?

– Nu, Măria Ta. Cu toții sunt destul de bine, dar am o veste tristă pentru tine: prințesa Statira a pierdut sarcina.

Alexandru își plecă privirea. – Era un băiat? – întrebă el cu vocea tremurată.

– Așa se pare, după cum mi s-a spus – răspunse Filip. Regele nu mai întrebă nimic și nici el nu mai putea spune nimic pentru că simțea un nod în gât. Mai adăugă doar: – Îmi pare rău... îmi pare rău. – Și ieși din cort.

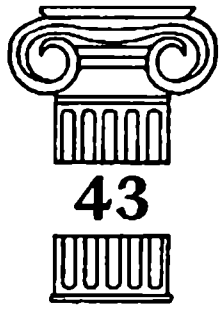

43

Convoiul care se deplasa în urma armatei regelui, câteodată chiar la o distanță de câteva zile de mers, era din ce în ce mai numeros, un adevărat oraș nomad în care existau tribunale pentru administrarea justiției, teatre ambulante care dădeau reprezentații atât cu drame populare indigene, cât și cu comedii sau tragedii din repertoriul grec, prăvălii în care se vindeau și se cumpărau tot felul de mărfuri.

Se înmulțeau mereu legăturile dintre soldații macedoneni și fetele indigene și, din ele rezultau mulți copii cu sânge amestecat. Pentru toți acești oameni, tânărul rege devenise un zeu din toate punctele de vedere, atât pentru aspectul său strălucitor, cât și pentru invincibilitatea și pentru capacitatea sa de a trece peste orice obstacol natural, fie că erau munții cei mai înalți, fie că erau fluviile cele mai mari.

Alexandru își dădea, însă, seama foarte bine că acel convoi care însoțea armata va duce mai târziu la o paralizare a armatei, îngreunându-i peste măsură posibilitatea de mișcare și, în același timp, împiedicând-o să reacționeze cu iuțeala necesară în cazul unui atac. De aceea, se hotărî să trimită în urmă o parte dintre acești oameni cu Crater, pe malul râului Oxus, ca să întemeieze o nouă Alexandrie. Se stabiliră acolo câteva sute de persoane și cam patru sute de soldați, adică aceia care-și întemeiaseră o familie cu femeile din convoi și întreaga comunitate avu parte de instituțiile obișnuite pentru fiecare oraș din Grecia, cu adunare

electivă și cu magistrați. Regele își continuă, apoi, marșul către nord, traversând un ținut în mare parte secetos, până când ajunse pe malul unui afluent al Oxusului pe care localnicii îl numeau „Cel Foarte Respectat", astfel încât și grecii hotărâră să-i spună tot astfel: Politimetos. Pe malul râului se afla un oraș frumos, Maracanda, punct de întâlnire atât pentru sogdieni, cât și pentru sciții asiatici care veneau din teritoriile întinse și treceau apa, aducându-și produsele la piață: blănuri, animale, pietre semiprețioase, pulbere de aur și câteodată și sclavi capturați prin cine știe ce ținuturi îndepărtate. Acolo poposeau și caravanele care veneau din India străbătând munții prin trecători.

De acolo, Alexandru se îndreptă tot spre răsărit, până la localitatea cea mai îndepărtată la care ajunseseră vreodată persanii în direcția aceea. Era un oraș întemeiat pe râul Iaxartes de însuși Cirus cel Mare și se numea Kurushkhat, care însemna Ciropolis. În vremea aceea, era o fortăreață a unui grup de răsculați ai celor doi satrapi rebeli, Spitamenes și Datafernes. I-l predaseră pe Bessos lui Ptolemeu pentru a se pune ei în fruntea populațiilor care refuzau să se supună noului suveran.

Orașul era apărat de un zid vechi din cărămizi nearse, brăzdat de apa ploilor, spulberat de vânturi, cu câteva turnulețe de pază din lemn și avea în jur alte șapte orașe mai mici. În mai puțin de o lună fură cucerite toate, una după alta, și obligate să accepte o garnizoană macedoneană.

După toate acestea, Alexandru vru să sărbătorească victoria printr-un banchet și îi invită pe toți prietenii și pe ofițerii superiori.

Regele îi întâmpină în prag, îi sărută pe rând pe obraji și-i pofti să se așeze în cort, unde fuseseră pregătite toate cele necesare, vasul mare pentru vin, cupele și căușele pentru turnat vinul. După ce se așezară cu toții, sosiră și alți oaspeți și cei deja prezenți se întoarseră să vadă cine erau: Oxhatres cu nobilii săi, îmbrăcați în bogatele lor costume naționale care merseră să se așeze pe locurile ce

le fuseseră rezervate. Ei se distinseseră în atacul asupra orașelor rebele și regele vroia să le mulțumească invitându-i să ia masa cu el.

Ceilalți comeseni îi priviră surprinși, apoi se priviră unii pe alții fără să spună nici un cuvânt. Alexandru rupse tăcerea care se lăsase și spuse: – Prieteni, l-am prins pe Bessos și am ocupat orașele rebele datorită rapidității extraordinare cu care s-a mișcat detașamentul lui Ptolemeu și ajutorului dat de prietenii noștri persani. Trebuie să vă anunț acum un lucru foarte important: mâine am de gând să las la vatră cavaleria aliată a veteranilor tesalieni. Îi voi menține doar pe cei mai tineri, veniți cu ultimele întăriri.

– Vrei să-i lași la vatră pe tesalieni? – întrebă uluit Clito. – Bine, dar ai uitat că tesalienii au fost aceia care ne-au salvat de la înfrângere la Gaugamela?

Comandantul tesalienilor, care se vedea că aflase chiar de la rege despre acea decizie, nici nu deschise gura.

– Nu vreau să-i alung, dar mulți dintre ei sunt obosiți, alții doresc să-și vadă familiile după toți anii aceștia de război, iar alții nu se mai simt în stare să-și mai riște viața într-o expediție împotriva sciților...

– Împotriva sciților? Întrebă Crater. – Pornim împotriva sciților? Dar... nimeni n-a reușit să-i înfrângă: Cirus cel Mare și-a pierdut viața, armata lui Darius a fost nimicită, nu știm nici măcar câți sunt, unde sunt și nu se știe nici măcar unde începe și unde se sfârșește teritoriul lor. Este ca și cum ne-am avânta... în neant.

– Se poate – răspunse calm Alexandru. – Și totuși, chiar asta vreau să descopăr.

– Sunt alături de tine – spuse Hefestion. Crater nu mai spuse nimic și începu să mănânce fără chef din friptura de berbec care tocmai se aducea la masă.

Se scurseră câteva clipe de tăcere, întreruptă doar de șușoteala persanilor care vorbeau între ei pe un ton scăzut.

Clito fu acela care vorbi din nou: – Și cum o să înlocuiești cele trei minunate batalioane de cavalerie tesaliană?

– Sunt pe cale să sosească două mii de călăreți persani antrenați după tactica noastră de luptă – răspunse hotărât regele, privindu-l fix. – I-am numit Succesorii.

La auzul acestor cuvinte, Clito rămase încremenit: în priviri i se citea mânia. Se ridică în picioare și spuse: – Atunci, după cât se pare, nu mai ai nevoie de noi. – Se înfășură în mantie și dădu să iasă.

– Oprește-te, Clito! Oprește-te! Nu mă înfrunta, Clito! – strigă regele.

Dar Clito nu se opri din drum și plecă întorcându-i spatele. Se ridicară și alții, părăsind banchetul cu mesele pline de bucate: comandantul tesalienilor, apoi comandanții de batalion Meleagru și Polysperchon și, pe rând, toți ofițerii comandanți ai cavaleriei *eterilor*.

– Vreți să plecați și voi? – își întrebă Alexandru prietenii.

Vorbi Seleucos, de obicei cel mai calm și mai rece, uneori, cel mai cinic în aparență: – Nu te supăra. Nu s-a întâmplat nimic deosebit. Noi suntem aici, noi cei de față, care am jurat să ajungem împreună cu tine până la capătul lumii. Ceilalți pot să facă orice, nu avem nevoie de ei.

– Așa este! – aprobă Leonatos care, cu puțin timp înainte, nu părea prea convins de așa ceva. – Și, de altfel, sciții ăștia sunt și ei făcuți din carne și din oase... Eu i-am văzut, să știți. La Atena, sunt plătiți să păstreze ordinea publică și merg peste tot cu bâte de lemn și cu arcul pe umăr. Și asta nu mi s-a părut ceva ieșit din comun.

Ptolemeu se apropie de el și-i ciufuli părul. – Bravo, Leonatos, ai dreptate. Dar nu uita că sciții ăștia sunt făcuți dintr-un alt aluat. Ceea ce a spus Crater este purul adevăr: l-au făcut pe Cirus cel Mare să muște țărâna și l-au înge-nuncheat pe Darius Întâiul. Armate întregi s-au afundat pe nesfârșitul lor teritoriu și n-a mai rămas din ele nici măcar amintirea.

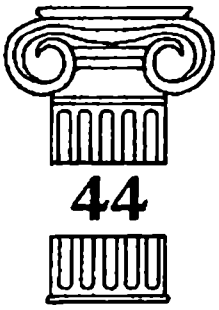

44

Tesalienii primiră o mulțime de daruri când fură lăsați la vatră și, la fel ca și celorlalți veterani, li se dădu un salariu consistent care să acopere toate cheltuielile pentru drumul de întoarcere în țară și aceasta făcu ca nemulțumirea lor față de Alexandru să scadă foarte mult. Ba chiar, mulți dintre ei îl salutară emoționați. Un veteran care luase parte la toate bătăliile, de la Granicos până la Artaxata îi spuse de-a dreptul: – Am aflat că îi vei aduce pe barbari să lupte alături de trupele tale și că-i vei primi printre ofițerii tăi superiori. Nu cred că este bine, trebuie să recunosc, totuși, că, de fiecare dată când am murmurat împotriva ta, am bombănit din cauza hotărârilor tale care ni se păreau nebunești și fără rost, până la urmă tu ai avut întotdeauna dreptate.

„Noi dorim să ne întoarcem la familiile noastre, să ne vedem din nou orașele și satele și, ca s-o spunem cinstit, ideea de a alerga după sciți pe o câmpie nesfârșită pe care nu crește nici un măslin, nici o viță de vie și unde se spune că nu vezi o casă nici măcar în o sută de zile de drum nu prea ne făcea plăcere. Totuși, vorbind și în numele celor mai mulți dintre camarazii mei, ne pare rău că te părăsim, Măria Ta.

Noi vom dormi noaptea cu gândul la tine, aflat în pustietatea aceea, în mijlocul barbarilor, având-i când în față, când în spate, dar mă tem că nimic nu-ți poate schimba soarta. A fost minunat să luptăm alături de tine. Rămâi cu bine, *Aléxandre*, și ai grijă de tine."

Alexandru îi trecu pentru ultima oară în revistă, călare pe Ducipal și avu pentru fiecare dintre ei un salut sau un zâmbet și strânse mâna acelora de care-și amintea că-i văzuse el însuși luptând cu mare vitejie. Și erau din adâncul inimii lacrimile care i se scurgeau pe obraji atunci când îi văzu pornind în marș, în rânduri de câte opt, în direcția soarelui ce cobora învăpăiat spre zarea dinspre apus.

A doua zi, sosiră primele avangărzi ale călăreților persani instruiți după tehnica de luptă macedoneană și dotați cu arme macedonene. În afară de aspectul fizic, de mustățile groase și de pieptănăturile complicate, singura diferență era portul pantalonilor. În plus, ieșea în evidență obiceiul de a se apropia de rege cu același ceremonial pe care-l respectaseră întotdeauna față de Darius, îndoindu-și spinarea într-o plecăciune adâncă și trimițând de la oarecare distanță o sărutare. Macedonenii și grecii numeau acel gest *proskynesis*, adică „prosternare" și-l disprețuiau considerându-l un obicei barbar, demn mai degrabă de sclavi și nu de adevărați bărbați liberi, dar Alexandru îl acceptă, arătându-se prin aceasta că se considera în toate privințele un succesor legitim al împăraților ahemenizi.

Dincolo de Ciropolis curgea marele fluviu Iaxartes, hotarul cel mai îndepărtat atins de persani la nord și Alexandru sosi acolo după o zi de mers, instalându-și tabăra pe malul apei. Pe malul celălalt, apărură destul de repede cete mari de călăreți sciți, cu veșminte și arme minunate, care strigau provocându-i și prin gesturi sau chiar aruncând săgeți înspre malul opus.

Se distingea printre ei unul care părea să fie căpetenia: un bărbat impunător cu o barbă neagră și deasă și cu părul lung strâns cu o panglică de pânză roșie. Purta o tunică având mânecile lungi și pantaloni de stofă de aceeași culoare, cu o dungă brodată cu aur pe șold. Pieptul îi era apărat de o platoșă din solzi metalici iar picioarele erau acoperite până la genunchi de pulpare de metal după

moda grecească. La cingătoare purta o sabie, pe umăr avea arcul iar tolba cu săgeți era legată la oblâncul șeii. Toți caii aveau apărători pentru frunte din metal bătut și ornamente bogate din plăci de aur fixate pe cureaua de piele care proteja baza gâtului.

– Ce spun? – îl întrebă Alexandru pe tălmaci.

– Spun – interveni Oxhatres care le înțelegea limba – că ești un laș și un om de nimic care ar face bine să plece imediat după ce le va plăti un tribut. Spun ei, o sută de talanți de aur.

Furios, Alexandru îl mână pe Ducipal până pe malul râului, fără a se sinchisi de puzderia de săgeți care veneau spre el, în timp ce Leonatos și Ptolemeu încercau să-l protejeze cu scuturile. Strigă: – Nu mi-e teamă de voi! O să trec râul și o să vă urmăresc peste tot, chiar și până pe țărmul Oceanului de nord!

– Crezi că au priceput? – întrebă Seleucos ironic ca de obicei.

– Poate că nu – îi răspunse Alexandru – dar o să înțeleagă în curând. Spune-i lui Lisimah să aducă toate catapultele pe mal și să-i țină tot timpul sub lovituri. Mâine vom trece dincolo și vom întemeia un oraș: ultima Alexandrie.

Lisimah așează pe mal, aproape de apă, douăzeci de catapulte pe două rânduri și începu să tragă cu ele. În timp ce un rând trăgea o salvă de harpoane, cealaltă încărca, astfel încât tirul era neîntrerupt și ucigător. Căzură cu zecile, loviți în plin, iar ceilalți fugiră înspăimântați de acele arme pe care nu le mai văzuseră niciodată până atunci. În acel moment, Alexandru le ordonă agrienilor să treacă râul înot, urmați de cercetașii care instalară un cap de pod pe malul celălalt. Până la amiază, capul de pod era consolidat și Diades din Larissa începu să lanseze pe apă plutele fixate de sacii de piele umpluți cu paie și cu pleavă, cum făcuse și la trecerea peste Oxus.

Pe la asfințit, Vârful se afla deja dincolo și Alexandru vru să-i fie instalat cortul pe malul nordic al râului, deși

Aristandru nu avusese semne prea bune când adusese sacrificii zeilor.

Clarvăzătorul sosi noaptea târziu și era atât de mohorât că nici nu vru să ia parte la cina din cortul regelui. În tot acest timp, la lumina torțelor, restul armatei continua să treacă apa: treceau *eterii* și un escadron de cavalerie persană format mai ales din mezi, hircani și bactrieni. Puținii indigeni care se aflau pe mal asistau la un spectacol impresionant: un șir interminabil de călăreți cu caii lor care se întindea prin câmpie luminând în trecere mai întâi câmpurile de grâu și de mei, iar mai apoi, suprafața sclipitoare a fluviului.

A doua zi, pe când inginerii se apucau să traseze conturul pentru Alexandria Ultima, mii și mii de călăreți care înaintau la pas, pe un front incredibil de lung, se iviră la orizont.

– Sciții! – strigă Leonatos. – Alarmă! Alarmă!

Trâmbițele sunară și, în timp ce infanteria grea se aranja într-un pătrat, în jurul perimetrului abia trasat al noului oraș, cavaleria se adună în fața ei.

– Ce facem? – întrebă Crater.

O căpetenie a tracilor, care luptase cândva sub regele Filip, făcu un pas înainte. – Pot să spun ceva? – îl întrebă el pe Alexandru.

– Sigur că da – răspunse regele fără a pierde nici o clipă din priviri frontul amenințător care înainta prin câmpia pustie.

– Ascultă-mă, eu am luptat împotriva sciților pe Istru, împreună cu tatăl tău și-mi amintesc cum a fost. Vai și-amar de acela care intră pe teritoriul lor îndepărtându-se prea mult de tabără. Privește câmpia aceea: ea se întinde fără alt obstacol decât cursul marilor fluvii până la Istru, până la granița cu Macedonia, iar ei – continuă el arătând spre războinicii care străluceau în platoșele lor cu solzi de metal – se mișcă pe această întindere nesfârșită de pământ ca peștii în apa mării, știu să se orienteze pe mii de stadii

fără să aibă nevoie de vreun copac sau de vreo colibă ca puncte de reper. Acum îi vezi în alinierea aceea frontală – continuă el – dar nu vor ataca așa. Îndată ce noi ne vom mișca din loc, vor începe să alerge în cerc în jurul nostru, dar nu se vor apropia la mai mult de bătaia unei săgeți și, de la distanța aceea, vor arunca asupra noastră o ploaie de sulițe. Urmarea unei asemenea tactici este că sute de oameni sunt răniți, deseori destul de ușor, dar suficient ca să fie scoși din luptă.

„Dacă se răspunde la atac, ei nu acceptă lupta, se retrag, se prefac că o iau la fugă pentru a te atrage cât mai departe și apar, apoi, pe neașteptate, ca niște fantome și încep din nou să alerge în jurul tău trăgând nori de săgeți până când te istovesc. În momentul acela, dau asaltul final ucigându-i pe supraviețuitori și când toți sunt morți încep să despoaie cadavrele, tăindu-le capetele ca să facă din ele trofee sau scalpându-le pentru a împodobi cu părul dușmanilor inelele de la lănci sau mânerele sulițelor de luptă."

– Interesant obicei – spuse Seleucos trecându-și o mână prin păr.

Alexandru privi în jur și-l văzu la o oarecare depărtare pe Clito cel Negru care-și supraveghea oamenii în timp ce ridicau corturile. Prietenul său îl evita de când părăsise masa regală de la Ciropolis și nu vorbeau decât strictul necesar, dar nu putu să nu vină când regele îl chemă cu un semn din mână.

– La ordin, Măria Ta! – răspunse, cu formula rece a regulamentului militar, îndată ce se apropie.

– Nu am nici un ordin să-ți dau – îi spuse Alexandru. – Vreau doar să asculți ce ne spune acest prieten al nostru care a luptat împotriva sciților pe Istru.

– Și eu am luptat acolo – îi replică sec Clito.

– Și, atunci, ce propui?

– Să ne întoarcem.

Alexandru privi spre lungul front inamic care stătea, acum, nemișcat în mijlocul câmpiei. – Ești liber s-o faci,

chiar dacă experiența și vitejia ta mi-ar fi fost mai de folos ca niciodată, dar eu nu mă retrag niciodată din fața unui dușman pe care-l am în față în câmp deschis.

– Cred că ți-aș putea da un sfat – continuă tracul.

– Care? – întrebă Clito intervenind fără voia lui în discuție.

– Să trimitem înainte un grup suficient de puternic, cam de o mie de oameni, care să se îndrepte prin fața flancului lor drept, ca și cum ar vrea să atace spre interior și să le supraveghem toate mișcările printr-o ștafetă, să zicem câte un om călare la fiecare cinci stadii. Dacă nu se mișcă din loc, mai trimitem un alt grup, cu o altă ștafetă....

– Am înțeles – spuse Alexandru. – Îndată ce se hotărăsc să atace, ștafetele ne anunță și noi îi lovim din spate cu toate forțele pe care le avem.

– Și cu toată viteza de care suntem în stare – adăugă tracul. – Și, într-o situație ca asta, ei ne-ar fi de mare ajutor – spuse el arătând spre călărețiii persani.

Clito strânse din buze, dar nu scoase o vorbă.

– Ei, Clito, ești de-ai noștri? – îl întrebă Perdicas.

– Da' unde-ai vrea să merg? – răspunse cel întrebat.

– Deci, cine pleacă primul? – întrebă Alexandru.

– Ca momeală? E mai bine să merg eu care sunt mai greu de înghițit – răspunse Clito. Puse să se întrunească adunarea escadronului său și dădu ordin călăreților să pornească la pas. În rânduri de câte patru, *eteri* se vedeau, pe fondul verde al câmpiei, ca o masă brună, ordonată și scânteietoare care se mișca în formație compactă, pe ritmul dat de tobe. Pe măsura ce timpul trecea, ei deveneau tot mai mici din cauza depărtării, dar rămânea permanent vizibilă o ștafetă, în vreme ce călărețiii sciți, surprinși de o asemenea manevră, păreau a nu mai ști ce să facă.

– Nu se mișcă, nu mușcă din momeală... – spuse Ptolemeu, clătinând din cap.

– Trimitem, atunci, un al doilea escadron – ordonă Alexandru. – Du-te tu, Perdicas, și mergi mai repede: cu cât îl

ajungi mai repede din urmă pe Clito, cu atât e mai bine. Și ia-i și pe ei cu tine – adăugă el, arătând către persanii care așteptau un ordin la marginea taberei. Oxhatres dădu din ca în semn că înțelesese și, îndată ce trâmbițele sunară din nou și oamenii lui Perdicas porniră, li se alătură cu călărețiii lui.

Se părea că sciții nu vor reacționa nici de această dată, apoi, ca la un semnal, se întoarseră și dispărură rapid în spatele unor cute ale terenului.

Alexandru ordonă celorlalte trupe să se așeze în formație de luptă și rămase în așteptarea vreunui semn care să-l anunțe că se întâmpla ceva.

Între timp, cerul se acoperise cu o pâclă ciudată care făcea ca razele soarelui să devină neclare și lăptoase, făcând să nu se mai poată aprecia corect contururile și distanțele.

– Privește! – strigă deodată Leonatos. – Ștafeta! Atacă!

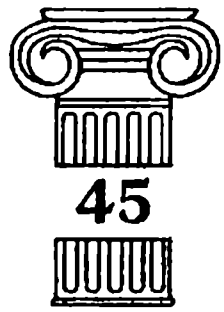

45

Alexandru îi adună pe toți călăreții rămași, puse escadroanele și trupele auxiliare sub comanda lui Ptolemeu și a celorlalți, după care porni în galop luând cu sine și al doilea detașament al lui Oxhatres, format dintr-o sută de sciți care luptau de mult ca mercenari în armata imperială.

Nu vroia să fie văzut în timp ce se apropia și continuă să mențină contactul cu ștafetele până când află de la una dintre ele că armata inamică pornise bătălia cu escadroanele lui Perdicas și Clito.

– În ce formație sunt? – întrebă regele.

– Nu au o formație propriu-zisă: aleargă în jurul soldaților noștri și aruncă o mulțime de săgeți asupra lor. Până acum, ai noștri s-au apărat cu scuturile, dar nu se mai poate continua astfel.

– De fapt, e cazul să terminăm cu ei – spuse Alexandru. Îi chemă pe prieteni în jurul său. – Acum, vom porni nu prea repede până când ajungem în contact cu ei. Îndată ce-i vom vedea, trâmbițele să dea semnalul: Clito și Perdicas vor rupe cercul prin față, răsfirându-se după aceea în formă de evantai îndreptându-se spre noi care, între timp, îi vom ataca pe sciți din spate printr-o manevră de învăluire. Nu vor putea scăpa nici pe cele două laturi deschise. Nici un prizonier dacă nu se predau. Acum, sus, pe cai!

Alexandru dădu pinteni murgului său sarmatic, urmat îndeaproape de stegarul care purta drapelul roșu și de toți

ceilalți, desfășurându-se pe un front larg, de numai patru rânduri, pe câmpia fără nici un obstacol.

Îndată ce sciții le apărură în fața ochilor, cu veșmintele lor strălucitoare și în armurile cu solzi de metal, regele făcu un semn trâmbițașilor care dădură semnalul stabilit. Aproape imediat, Clito și Perdicas își dispuseră călăreții în formație de atac și șarjară rupând încercuirea și continuând să alerge în linie dreaptă până când ultimul dintre oamenii lor ieși din încercuire. Apoi se despărțiră în două jumătăți și fiecare dintre ele făcu o manevră largă desfăcându-se ca într-un evantai, după care, reunindu-se și formând un front comun, se întoarseră, declanșând o șarjă compactă cu lăncile îndreptate înainte.

Din partea opusă, în aceeași clipă, apăru Alexandru cu escadroanele sale deja lansate într-o șarjă nimicitoare. Luați prin surprindere și prinși exact la mijloc, sciții trebuiră să lupte corp la corp într-un spațiu foarte strâmt și fără posibilitatea de a fugi pe alături. Erau furioși pentru că fuseseră prinși în capcană tocmai în câmpia lor atât de vastă, ca niște pești în năvod, și încercară în toate felurile să iasă din încercuire, dar terenul atât de neted și larg permitea cavaleriei macedonene să-și păstreze compactă formația și să-și pună în valoare superioritatea armamentului greu.

Sciții luptară cu o înverșunare feroce, suferind pierderi grele și când, după-amiază, își dădură seama că urmau să fie masacrați cu toții, se aruncară toți laolaltă într-o direcție, profitând de un moment în care se crease o mică trecere prin încercuire; sub conducerea căpeteniei lor, reușiră să câștige teren și să dispară în depărtare.

Soldații macedoneni înălțară lăncile spre cer, scoțând strigăte puternice de bucurie, dar regele îi opri. – Nu s-a terminat – spuse el. – Îi vom urmări acum până în satele lor și-i vom face să-i țină minte pe Alexandru și pe *eterii* lui. – Dar, când era gata să dea ordinul de plecare, sosiră doi curieri din tabără cu un mesaj din partea comandanților infanteriei.

– Măria Ta, satrapul Spitamenes i-a îndemnat pe bactrieni și pe sogdieni să se răscoale și acum atacă Maracanda. Comandanții vor să știe ce trebuie să facă.

– Lăsați o garnizoană în noul oraș și, apoi, întoarceți-vă la Maracanda. Voi veni și eu acolo îndată ce voi termina aici.

Curierii plecară și Alexandru porni din nou în marșul său prin câmpie, călăuzit de Oxhatres. Mergeau acum la pas, căutând urmele călăreților sciți care scăpaseră din încercuire și întinderea aceea fără margini îi umplea de uimire și-i dezamăgea: nu exista în fața lor nici un copac, nici o piatră sau un bolovan, nici o ridicătură de pământ, pe când, în spatele lor, munții Paropamissos se colorau în culoarea învăpăiată a soarelui la asfințit făcând să strălucească piscurile înzăpezite.

Ptolemeu spuse, parcă vorbind cu sine însuși: – Pe insula Eubeea, orașele Chalcis și Erythrai s-au luptat cu cruzime timp de cincizeci de ani pentru a intra în posesia unei câmpii lungi de treizeci și cinci de stadii.

– Așa este – confirmă Perdicas – și aici privirea ajunge până la orizont fără a întâlni în cale nici un obstacol și nici semne de prezență a omului.

– Și totuși nu s-au evaporat – spuse Hefestion. – Nu sunt stafii.

– Sunt nomazi – le explică Oxhatres care călărea în urma lor. – Trăiesc în care trase de boi și în ele au familiile: soții, bătrâni, copii. Se hrănesc cu lapte și cu carne și pot călări zile și nopți fără a se opri vreodată deoarece caii lor sunt incredibil de rezistenți.

– Până unde se întinde teritoriul lor? – întrebă Alexandru care-și amintea de povestirile tatălui său și de luptele sale împotriva sciților de dincolo de Istru.

– Nimeni nu știe – răspunse persanul.

– Unii spun – interveni Seleucos – că se învecinează la nord cu hyperboreii și la răsărit cu isedonii care se hrănesc doar cu lapte de iapă.

– Ne-am putea rătăci? – întrebă Leonatos privind îngrijorat pe deasupra întinderea stepei.

– Imposibil – îl liniști Seleucos. – Avem munții în spatele nostru și râul Iaxartes în stânga. Eu mai degrabă aș face cale întoarsă dat fiind și ce se petrece la Maracanda.

Alexandru continuă să călărească în tăcere: acela era modul în care el îi punea la încercare, vedea până unde se mențineau puternice credința, prietenia și hotărârea lor de a înfrunta necunoscutul. La un moment dat, urmele călăreților sciți dispărură cu totul ca și cum caii lor și-ar fi luat zborul.

– Pe Zeus! – exclamă Perdicas.

Oxhatres descălecă și examină pământul. – Au înfășurat cu cârpe copitele cailor și, pe iarba asta uscată, nu lasă urme prea vizibile. Dar sciții mei vor reuși să le descopere.

– Să mergem, atunci, înainte – ordonă regele.

Continuară să meargă până când se lăsă întunericul și nici măcar cercetașii sciți ai lui Oxhatres nu mai reușeau să vadă nimic. Atunci, Alexandru dădu ordin trâmbițașilor să sune semnalul de oprire și-și așternură cu toții mantiile pe pământ, scoaseră puțină pâine și carne uscată din desagi, bidoanele cu apă și se așezară să ia cina cea mai simplă pe care o luaseră vreodată pe acele meleaguri. Și totuși, în jur se așternuse o pace adâncă: luna aproape plină răsărea de dincolo de munți luminând câmpia infinită și făcând să strălucească undele râului, iar constelațiile cele mai luminoase începeau să apară una după alta pe cerul senin, fără nici o urmă de nor. Doar departe, către răsărit, pe culmile munților se vedeau pâlpâiri de fulgere; în rest, întreaga fire era cufundată în pacea serii. Războinicii asiatici se adunaseră în cerc și unul dintre ei reușise să aprindă un foc.

– Cum fac? – întrebă Hefestion care simțea că-l cuprinde frigul. – N-am văzut nici măcar o singură tufă pe o rază de o sută de stadii.

– Balegă – răspunse Oxhatres în greaca lui aproximativă și cu o expresie de dispreț profund.

– Balegă? – întrebă Seleucos ridicând din sprâncene.

– De oaie, de cal, de capră. Ei îl culeg într-un sac și, când se usucă, îl ard.

– Aha!

– Pentru noi este un sacrilegiu: o profanare a focului. În Persia, asta se pedepsește cu moartea, dar ei sunt... – și pronunță un cuvânt care în persană însemna „barbar".

– Nu vi se pare că, oricum, cina este gustoasă? – întrebă Alexandru vrând să schimbe vorba.

– Când ți-e foame... fu de acord Hefestion.

– Și locurile astea... N-am mai văzut niciodată așa ceva. Nici măcar o casă cât vezi cu ochii. – Se întoarse spre Oxhatres: – Ce zici, va dăinui Alexandria Ultima?

– Va dăinui – răspunse războinicul persan. – Când soldații pleacă de acolo, vin negustorii și orașul se umple de oameni, de turme de animale, de viață. Va dăinui.

Dormiră toată noaptea vegheați de un cordon dublu de santinele călări care puteau observa cu ușurință câmpia luminată de lună și se treziră în zori, pornind din nou în urmărirea dușmanilor. După trei zile, observară urme de care și, în scurt timp, ajunseră satul mobil al căpeteniei scite care scăpase din bătălie: un triplu cerc de care acoperite cu piei argăsite.

Oxhatres își dădu seama că era el după stema înălțată deasupra celui mai mare dintre toate carele: o prăjină din lemn cu două capete de berbec din bronz, unul în fața altuia ca și cum s-ar fi ciocnit în coarne. – Este un rege – spuse el. – Poate că acela care purta o fâșie de pânză roșie în jurul capului... Acum nu mai are unde să fugă. În clipa asta se gândește: „Cum de m-ai găsit în inima câmpiei mele, cum ai găsit drumul pe un teren mereu la fel?"

Alexandru dădu un semnal prietenilor săi și fiecare dintre ei își înșiră soldații de jur împrejurul micii așezări pe roate. Călăreții țepeni în șei, cu lăncile lungi în mâini, păreau niște creaturi supraomenești în acele locuri pustii,

trezeau un sentiment de putere invincibilă cu musculatura lucioasă a bidiviilor, cu vârfurile ascuțite ale armelor, cu impresionanta scânteiere a platoșelor lustruite și a coifurilor cu creste care fluturau în adierea răsăritului de soare.

În tăcerea nefirească din acele clipe ale dimineții se auzi deodată sunetul unui corn care se stinse aproape imediat în imensitatea câmpiei. Apoi, regele ieși, încălecând pe un splendid cal rotat, mult diferit de caii mici și zburliți ai luptătorilor săi, poate darul vreunui rege vecin sau rodul unui jaf. Era îmbrăcat ca de luptă, cu coroniță stacojie, pieptar și platoșă cu solzi de metal. În urma sa, pe jos, venea soția sa care purta pe cap o bonetă țuguiată din foaie de aur, lucrată cu dungi paralele, un văl lung, roșu și o tunică stacojie, cu plăcuțe de aur la poale și o fustă lungă care aproape că-i acoperea încălțările din lână brodată. Ținea de mână o fată cam de doisprezece ani, cu siguranță fiica ei pentru că semănau izbitor.

Căpetenia privi în jur, parcă trecând în revistă înșiruirea impunătoare de războinici împlătoșați, apăruți ca din neant, apoi se apropie cu pas sigur de Alexandru și începu să vorbească. Oxhatres chemase pe unul dintre mercenarii săi sciți și, pe măsură ce acesta traducea, traducea și el pentru Alexandru:

– Nimeni, după cât își poate aminti omul, nu a mai îndrăznit să pătrundă atât de departe în țara sciților. Nimeni n-a reușit vreodată să-i înfrângă și să-i ia prin surprindere în inima teritoriului lor. Am mai auzit că l-ai învins pe regele perșilor și i-ai luat regatul. Deci, ori ești un zeu, ori ai un zeu de partea ta. I-am pierdut în lupta cu tine pe cei mai buni războinici ai mei și mi-am salvat cu mare greutate viața. Am venit ca să-ți ofer pacea și, ca gaj al acestei înțelegeri, ți-o dau de soție pe fiica mea.

La auzul acestor cuvinte, regina o împinse în față pe copila sfioasă și Alexandru văzu că avea lacrimi în ochii cu gene lungi și negre.

Descălecă, o privi pe fată și, la rândul său, se simți emoționat: îi veni în minte chipul surorii sale, Cleopatra, pe când avea cam aceeași vârstă și, de asemenea, de felul în care arăta el când plecase la Mieza pentru o lungă ucenicie în ale învățăturii sub supravegherea lui Aristotel... Cât trecuse de atunci?

– Fiica ta mai are încă nevoie de dragostea și de îngrijirea mamei sale și eu nu vreau s-o iau de lângă ea – răspunse. – Ca să întărim un pact între doi regi este suficient un jurământ în numele cerului care se află deasupra tuturor oamenilor și al pământului ce ne va primi într-o zi în sânul său. Și o strângere de mână.

Așteptă ca tălmaciul să traducă, apoi întinse mâna către regele scit și acesta i-o strânse, ridicând cealaltă mână mai întâi spre cer și, apoi, cu palma în jos, spre pământ.

Numele meu este Dravas – spuse căpetenia privindu-l țintă, drept în ochi, pe tânărul străin cu părul auriu – și al tău care este?

– *Aléxandros* – fu răspunsul – și pot să mă întorc în orice moment și de oriunde m-aș afla. – Și spuse aceasta pe un ton și cu o privire care-l făcură pe regele scit să nu se îndoiască nici măcar o clipă de adevărul spuselor lui Alexandru.

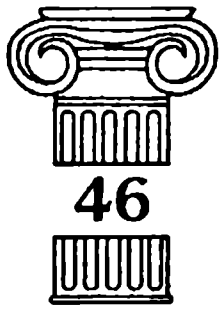

46

A doua zi de dimineață porniră din nou la drum spre apus ca să ajungă la râul Iaxartes, dar trebuiră să treacă printr-o regiune deșertică, arsă de soare, astfel încât soldații terminară repede rezervele de apă. Soldații din cavaleria ușoară, care făcuseră cele mai mari eforturi în lungi raiduri de recunoaștere și în schimburile de gardă, fură cei dintâi care terminară apa și Alexandru porunci să li se dea rezerva sa personală. Mai merseră încă o zi și setea deveni greu de suportat. Regele bău dintr-o mică baltă cu apă stătută, rămasă de cine mai știa când într-o adâncitură a terenului și, înainte de lăsarea serii, fu cuprins de dureri îngrozitoare de stomac, apoi făcu febră mare și o dizenterie violentă.

Hefestion puse soldații să facă o targă și-l duseră așa încă două zile, pradă delirului, ars de sete din cauza pierderii lichidelor din corp, murdar de propriile excremente care nu puteau fi spălate din cauza lipsei apei, chinuit de norii de muște.

– Dacă nu găsim vadul, poate muri – spuse Oxhatres. – Merg eu înainte ca să-l caut. Voi veniți după mine. Dacă aveți norocul să vânați ceva, mâncați carnea crudă. Nimeni, însă, să nu bea apa din care nici mercenarii sciți nu beau: ei știu de ce.

Dispăru în direcția apusului, împreună cu un pâlc de călăreți sogdieni care rezistau cel mai bine la căldură și la sete, iar restul coloanei continuă să înainteze la pas prin

arșița nemiloasă. Se întoarse abia noaptea târziu și se interesă imediat de starea regelui: – Cum se mai simte?

Hefestion clătină din cap fără să răspundă. Alexandru zăcea pe jos, în duhoarea excrementelor sale, cu buzele crăpate de sete, cu respirația horcăitoare.

– Am găsit vadul – spuse persanul. – Și am adus apă, dar doar de băut, nu și de spălat.

Alexandru bău și băură și aceia care erau gata să moară de sete, apoi porniră cu toți prin întunericul nopții și ajunseră pe malul râului în zori. Regele fu cufundat în apa rece și fu lăsat așa până când febra îi scăzu. Își veni atunci în fire și întrebă: – Unde sunt?

– La vad – îi explică Oxhatres. – Avem aici pește proaspăt și lemne ca să-l frigem.

– Vorbești grecește din ce în ce mai bine – avu puterea să mai și glumească Alexandru.

Se întâlniră cu restul armatei în apropiere de Maracanda, unde îi aștepta o surpriză neplăcută. Comandanții *pezeterilor* lansaseră, pe malul râului Politimetos, un atac nechibzuit asupra trupelor lui Spitamenes și suferiseră o înfrângere severă. Căzuseră aproape o mie de soldați și alte câteva sute fuseseră răniți; rugurile funebre arseră zile întregi sub un cer acoperit de nori negri de funingine.

Leptine izbucni într-un plâns disperat când văzu în ce hal era regele. Îl spălă, îl îmbrăcă cu haine curate și chemă servitori cu evantaie din pene care să-i răcorească aerul zi și noapte. Filip, care venise în grabă la căpătâiul bolnavului, își dădu seama că avea încă febră foarte mare și că, în fiecare seară după asfințitul soarelui, regele era cuprins de halucinații. Amintindu-și de învățăturile maestrului său, Nicomah, îi trimise pe călăreții hircani să-i aducă zăpadă din munți și acoperea cu ea corpul lui Alexandru, de fiecare dată când febra începea să crească, iar Leptine îi schimba toată noaptea compresa rece de pe frunte. Începu

apoi să-i dea să mănânce pâine uscată și mere acrișoare, până când diareea încetă.

– Poate că o să scapi și de data asta – îi spuse medicul când văzu că mai prinsese puțină culoare în obraji și febra îi scăzuse. – Dar, dacă o să continui să mai faci asemenea prostii, nici Asclepios în persoană, despre care se spune că-i poate face și pe morți să învie, n-o să te mai poată salva.

– Eu cred că tu ești mai bun chiar și decât Asclepios, *iatré* – mai avu puterea să-i răspundă pacientul înainte de a ațipi din nou.

Îndată ce fu iarăși în stare să dea ordine, Alexandru le interzise supraviețuitorilor din bătălia de pe Polimetos să mai vorbească despre asta cu cineva, pentru a evita apariția unei descurajări în rândul soldaților, apoi îi trimise pe Perdicas, Crater și Hefestion să atace trupele lui Spitamenes alungându-i pe răsculați spre munți, dar, pentru că venise toamna, era o nebunie să mai pornească prin munți ca să-i urmărească. Hotărî să se întoarcă la Bactria, unde se afla întemnițat Bessos, mergând spre apus de-a lungul hotarului de nord al imperiului pentru a-și impune stăpânirea și în acele teritorii, dar și pentru a vedea dacă ținuturile sciților se întindeau în direcția aceea pe o suprafață atât de mare.

Trecu din nou peste Oxus, pe podul de burdufuri, intrând într-o regiune care era și ea în mare parte asemănătoare unui deșert, o câmpie întinsă și complet netedă care se prelungea spre nord pierzându-se într-o zare acoperită în permanență de nori. Câteodată întâlneau caravane lungi de cămile bactriene care se îndreptau spre apus, alteori erau urmăriți din depărtare de cete mai mult sau mai puțin numeroase de călăreți sciți, ușor de recunoscut după îmbrăcămintea lor viu colorată, pantalonii cu ornamente și binecunoscutele platoșe cu solzi. Într-o zi, pe la asfințit, pe când se pregăteau să instaleze tabăra, un soldat din avangardă se întoarse cu o veste uluitoare: – Amazoane!

Seleucos rânji: – Cu lipsa asta de apă, nu știam că soldaților li se dă să bea vin.

– Nu sunt beat, comandante – îi răspunse soldatul. – Femeile războinice sunt pe delușorul acela, chiar în fața noastră.

– Eu nu mă lupt cu femeile – declară solemn Leonatos. – Doar dacă...

– Dar nu au intenții agresive – îi lămuri soldatul. – Ne zâmbeau și cea care părea căpetenia lor era foarte frumoasă și... – Se întoarse ca să-i arate regelui locul în care avusese loc întâlnirea și văzu că ea se afla chiar în spatele lor, la mai puțin de un stadiu depărtare, escortată de patru dintre tovarășele sale.

– Lăsați-le să se apropie – ordonă Alexandru și, instinctiv, își trecu o mână prin păr ca pentru a și-l aranja. – Poate că ne aflăm chiar în ținutul amazoanelor.

Între timp, frumoasa războinică se apropiase și descălecase, urmată de celelalte. Nu prea departe, puteau fi văzute altele care ridicau un cort. Un singur cort în mijlocul acelui teritoriu imens.

Regele porni în întâmpinarea lor, având-i alături pe Hefestion și pe Crater, iar în urma lor se făcea auzit murmurul admirativ care se ridica printre soldați și printre persoanele care însoțeau armata. Calistene, aflând aceasta, își făcea loc folosindu-se de coate și chiar și Leptine se apropiase destul de mult ca să vadă ce se întâmpla.

Regina războinică se afla acum chiar în fața lui Alexandru și-și scotea coiful conic de piele cu apărătoare pentru obraji, lăsând liber părul minunat, negru și lucios, strâns într-o coadă lungă care îi ajungea până aproape de talie.

Părea să aibă cam douăzeci de ani și nu semăna deloc cu imaginile amazoanelor pe care le cunoșteau cu toții și pe care le văzuseră în splendida lor goliciune în sculpturile lui Briaxis și Skopas aflate în Mausoleul din Halicarnas sau pictate de Zeusi și Parasius în „Porticul ornamental" din Atena. În afară de față, de o frumoasă culoare măslinie, nici o părticică din corp nu era vizibilă. Purta pantaloni albaștri de lână, brodați cu fir roșu și, pe deasupra, o tunică

neobișnuită din piele, strânsă pe talie și largă înspre genunchi. La cingătoare avea o sabie și o ploscă pentru apă, iar pe umăr purta arcul și săgețile, arme care erau considerate ca fiind tradiționale pentru amazoane, fără a avea însă scutul în formă de semilună.

Îl privi atent, cu ochii mari, negri, și spuse ceva ce nu putu fi înțeles de nimeni.

Alexandru se întoarse spre Oxhatres: – Tu ai înțeles ceva?

Persanul clătină din cap.

– Nici sciții tăi?

Oxhatres schimbă cu ei câteva cuvinte, dar nici ei nu înțeleseseră nimic.

– Nu înțeleg ce spui – spuse Alexandru zâmbind și-i părea sincer rău că se afla, în sfârșit, în fața unei creaturi mitologice la care visase în copilărie și nu putea spune nici un cuvânt pe care ea să-l înțeleagă.

Fata mai spuse ceva, zâmbind și ea și încercând să se ajute și cu gesturi, dar fără nici un rezultat.

– Eu înțeleg ce spune – se auzi pe neașteptate o voce din spatele lui Alexandru.

Regele se întoarse surprins, pentru că era o voce de femeie. – Leptine!

Fata veni mai aproape și, spre surprinderea tuturor, începu a vorbi cu tânăra războinică.

– Cum e posibil? – întrebă Calistene uluit de o asemenea întâmplare miraculoasă. Totuși, Alexandru își aminti, printr-o străfulgerare a memoriei, de o noapte de iarnă pe care o petrecuse cu ea la Aigai, în străvechiul palat al înaintașilor săi, când ea vorbise în somn într-o limbă ciudată și de neînțeles și-și aminti de tatuajul de pe umărul său, identic cu imaginea care se afla pe medalionul de aur de la gâtul amazoanei: un cerb ghemuit, cu coarne lungi și rămuroase.

– Se întâmplă uneori – interveni medicul Filip. – Xenofon vorbește despre un episod asemănător petrecut în Armenia, când un sclav a recunoscut pe neașteptate limba chalibilor, un popor pe care el nu-l cunoștea câtuși de puțin.

În tot acest timp, Leptine vorbea, la început cu unele poticniri, apoi, cu o siguranță din ce în ce mai mare, cuvintele păreau să iasă din mintea sa unul după altul, cu greutate, ca și cum ar fi apărut la suprafață din străfundurile memoriei. La un moment dat, Alexandru se apropie de ea și-i dezgoli umărul, lăsând să se vadă tatuajul pe care i-l arătă tinerei războinice. – Îl cunoști? – întrebă el. Privirea ei uluită îl făcu să înțeleagă că da, îl recunoscuse și că imaginea aceea avea pentru ea o importanță extraordinară.

Cele două femei mai vorbiră în limba aceea misterioasă, apoi amazoana strânse mâinile lui Leptine, îl privi țintă pe tânărul suveran străin și se întoarse la cortul său.

– Ce ți-a spus? – întrebă Alexandru de îndată ce ea se îndepărtă. – Ești una de-a lor, așa-i?

– Da – răspunse Leptine – fac parte din neamul lor. Am fost răpită când aveam nouă ani, de o ceată de războinici cimerieni care m-au vândut, apoi, unui negustător de sclavi într-o piață din Pontus. Mama mea era regina unui trib al acestor femei războinice, iar tatăl meu era unul dintre nobilii sciți care trăiesc pe malurile râului Tanais.

– O prințesă – murmură Alexandru strângându-i mâinile într-ale sale. – Iată cine ești.

– Cine eram odată – îl corectă Leptine. – De-acum, au apus pentru totdeauna vremurile acelea.

– Nu-i adevărat. Te poți întoarce acum printre oamenii din neamul tău ca să-ți ocupi locul care ți se cuvine. Ești liberă și eu o să-ți dau o zestre pe măsură: aur, animale, cai.

– Locul care mi se cuvine este aici, alături de tine, stăpâne. Eu nu mai am pe nimeni pe lume și femeile acelea sunt pentru mine ca niște străine. Voi pleca împreună cu ele doar dacă tu nu mă mai vrei, doar dacă mă obligi să plec.

– Nu te voi obliga să faci nimic dacă tu nu vrei și cât timp voi trăi te voi ține în preajma mea, dacă tu vrei asta. Dar, spune-mi, de ce a venit fata aceea până aici? De ce și-a ridicat cortul acolo?

Leptine își coborî privirea ca și cum s-ar fi rușinat să răspundă la asemenea întrebări, apoi, în cele din urmă, răspunse: – A spus că este regina femeilor războinice care trăiesc între Oxus și malurile mării Caspice. A auzit despre tine că ești cel mai puternic bărbat din lume și crede că doar tu ești demn de ea. Te așteaptă în cortul acela și vrea să petreacă noaptea cu tine. Speră că... deși tu vei pleca, va avea de la tine un fiică sau un fiu care într-o bună zi va primi din mâinile tale sceptrul puterii.

Își acoperi fața în palme și plecă în fugă, plângând.

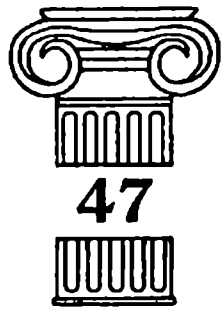

47

Alexandru privea cortul acela ce abia se zărea prin bezna care se așternuse peste câmpie, în vreme ce din cort se auzea plânsul umil al lui Leptine și-l cuprindea o emoție profundă gândindu-se la dubla minune care se petrecuse în ținuturile acelea misterioase: apariția unui grup de amazoane într-un loc atât de îndepărtat de râul Termodontes care curgea, conform legendei, pe la marginea teritoriului lor și recunoașterea identității Leptinei, neașteptata revenire în mintea ei a limbii natale. Se gândea la mulțimea de lucruri care mai erau de descoperit, la misterele care așteptau să fie dezvăluite, la câte ținuturi mai erau de explorat și-și dădea seama cât de scurtă era, în schimb, viața omului.

Ar fi vrut s-o ajute pe Leptine în lupta ei cu tulburarea și cu sentimentele provocate de două vieți atât de diferite și de îndepărtate în timp care se luptau în sufletul său, dar nu-i dădea pace curiozitatea de a o cunoaște pe acea femeie misterioasă care-l aștepta în mijlocul câmpiei cufundate în bezna nopții. Încălecă și porni către cortul singuratic, înarmat numai cu sabia. Hefestion îl văzu și făcu semn câtorva soldați să vină la el. – Duceți-vă și așezați-vă în jurul cortului fără să vă vadă nimeni – le ordonă el – și, la cel mai mic semn suspect, alergați imediat în ajutorul regelui. Luați-l cu voi și pe Peritas: în caz de pericol, el este mai iute decât oricare dintre voi.

Oamenii făcură întocmai și dispărură în noapte, răsfirându-se ca într-un evantai în jurul cortului. Unul dintre ei, cel care-l ținea de zgardă pe Peritas, veni mai aproape de cort decât ceilalți și se culcă pe iarbă alături de câine, dar noaptea se scurse în liniște și Peritas moțăi tot timpul, ciulind urechile sau ridicând botul în aer când simțea mirosul vreunei sălbăticiuni ce trecea pe câmpia din jur.

Nimeni nu va ști niciodată ce s-a întâmplat în noaptea aceea și nici dacă sămânța lui Alexandru rodi în pântecele reginei acelor nesfârșite câmpii dând naștere unui copil care să crească precum un cal sălbatic, să alerge, sărac dar liber, pe pământuri fără hotare, sub raza soarelui și pe aripile vântului.

Regele se întoarse în tabără înainte de revărsatul zorilor și în priviri avea o sclipire intensă și febrilă, ca și cum ar fi coborât din Olimp.

Își reluară marșul spre apus până când dădură de un râu și Alexandru vru să coboare pe firul apei ca să vadă până unde ajungea și dacă se vărsa în Oceanul nordic, dar, după trei zile de drum, stepa se transformă în deșert și râul se uscă printre nisipurile încinse. O luară, atunci, din nou spre apus și, după ce parcurseră patru etape de câte cinci *parasangas*, găsiră un alt curs de apă și încercară să coboare și pe acesta, dar și el dispăru înghițit de crăpăturile din pământul însetat.

Ptolemeu se apropie de rege care privea îngrijorat orizontul încețoșat de reflexele căldurii și-i puse o mână pe umăr: – Să ne întoarcem, Alexandru, nu-i nimic acolo în afară de mirajele din miezul zilei. Dacă pământul înghite râurile înainte ca ele să ajungă la mare, sunt sigur că există un motiv îngrozitor care nouă ne scapă. Cum se poate ca o mamă să-și devoreze copilul după ce l-a născut?

Calistene privea și el nedumerit acel fenomen inexplicabil. Fizica și filosofia sa îi ofereau unele răspunsuri care erau, însă, anulate de temerile care-i veneau din adâncul sufletului.

– Tocmai la aceste întrebări aș vrea să găsesc un răspuns, Ptolemeu – îi răspunse regele fără să se întoarcă spre el. – Aș vrea, dacă forțele ne-ar permite, să descopăr formele înșelătoare ale mirajelor de la amiază. Tare fericit a fost Ulise care a putut să audă cântecul sirenelor, legat fiind de catargul corabiei sale, dar el n-a dezvăluit niciodată cuiva ce spunea acel cântec. Secretul a murit o dată cu el, într-un loc ascuns și îndepărtat, acolo unde l-a trimis profeția lui Tiresias, punct final, îndelung căutat, al ultimului drum...

Porniră din nou pe drumul care ducea spre miazăzi și, cu fiecare zi care trecea și pe măsură ce se apropiau de orașul Margiana cu dealurile lui, întâlniră din nou apă și vegetație, plante și animale. Pe malul unui râu, regele întemeie un alt oraș și-i puse numele Alexandria din Margiana, instalând aici neamuri seminomade care trăiau prin împrejurimi și o parte dintre bărbații și femeile din convoiul ce însoțea armata. Lăsă ca garnizoană cinci sute de macedoneni, greci și tesalioți, adică aceia ce-și întemeiaseră o familie împreună cu femeile asiatice ce călătoreau în urma armatei cu o incredibilă rezistență. Îi lăsă acolo și pe soldații care păreau că-și uitaseră familiile lăsate în patrie cu mult timp înainte, un timp care părea acum infinit mai lung decât anii scurși în realitate.

Ajunse la Bactra pe la sfârșitul toamnei, ca să ierneze și porunci ca acolo să aibă loc și procesul uzurpatorului Bessos, după legile persane. Oxhatres adună consiliul celor mai bătrâni judecători și-l aduse pe prizonier în fața lor. Rănile pe care i le făcuse mutilându-l în acea noapte de lângă Kurushkhat se închiseseră, dar asta dădea figurii sale ciopârțite un aspect și mai sinistru, de hârcă încă vie.

Procesul dură destul de puțin și, când fu întrebat dacă vroia să spună ceva în apărarea lui, Bessos nu scoase nici un cuvânt. Rămase neclintit în fața dușmanilor săi, încercând să se comporte ca unul care a dorit să apere onoarea

Imperiului persan, înjosit de lașitatea lui Darius care fugise de două ori de pe câmpul de luptă. Demnitatea unuia care încercase să conducă răscoala împotriva ocupanților.

Se dădu sentința: cea mai cumplită, cea cuvenită aceluia care asasina persoana sacră a regelui și aceluia care uzurpa tronul Ahemenizilor. Moartea prin sfârtecare.

Bessos fu dezbrăcat și dus într-un loc pregătit din vreme pentru executarea sentinței. Două sălcii, lungi și mlădioase, destul de apropiate una de alta, fuseseră aplecate până aproape de pământ, astfel încât să se încrucișeze, iar vârful fiecăreia dintre ele fusese fixat cu o frânghie de un țăruș înfipt în pământ. Între cele două tulpini se crea un fel de arcadă ascuțită: condamnatul fu adus acolo și încheieturile mâinilor și ale picioarelor fură legate de partea de sus a copacilor, astfel încât corpul mai rămânea suspendat cam cinci coți deasupra pământului. La acest ritual barbar asistau nu numai persanii și locuitorii orașului, ci și numeroși macedoneni și greci. Venise special pentru asta și prințesa Statira, nerăbdătoare să-l vadă răzbunat pe tatăl său pe care îl îngropase și-l jelise mult timp în necropola regală din Persepolis, orașul părăsit acum. Era așezată, palidă și țeapănă, alături de Alexandru.

La un semn al celui mai în vârstă dintre judecători, călăii se apropiară de frânghii cu câte o secure în mână. La un al doilea semn, loviră exact în același timp frânghiile, retezându-le. Cele două tulpini ale copacilor se îndreptară imediat: timp de o clipă, musculatura puternică a lui Bessos se încordă, încercând în zadar să se opună, apoi corpul fu sfârtecat. Partea stângă, de la umăr la mijloc, rămase prinsă de unul dintre copaci, în timp ce cealaltă, cu capul și cu măruntaiele, spânzura de celălalt trunchi și mai licărea încă o scânteie de viață în ochii condamnatului când corbii, aflați mereu la pândă în acel loc de execuții, se năpustiră ca să se înfrupte din cărnurile acelea însângerate.

Alexandru rămase la Bactria toată iarna, împreună cu Statira și cu curtea, petrecând mult timp și cu Eumene

pentru a scrie satrapilor din provinciile sale: lui Antigonos, poreclit Șașiul, care guverna în Anatolia, lui Mazeus în Babilon și lui Artabazos în Pamfilia. Îl întrebă pe acesta din urmă ce mai făcea Phraates, dacă-și revenise după durerea pierderii celor dragi și dacă ducea o viață senină în palatul său de pe malul mării. Le poruncise fierarilor săi să-i construiască o mică trăsurică și urma să i-o trimită în dar împreună cu doi mânji de rasă scitică.

Primi scrisori și de la mama sa, Olimpia, și de la Cleopatra, aceasta descriindu-i viața pe care o ducea la Butroto și nostalgiile ei:

Veștile despre isprăvile tale ajung până la mine destul de palide și parcă deformate din cauza distanței și mi se pare ceva greu de acceptat ca eu, sora ta, să nu te pot vedea, să nu pot ști când te vei întoarce, când vei pune capăt acestei interminabile expediții.

Sufăr știindu-te atât de departe și sufăr din cauza propriei mele singurătăți. Te rog, lasă-mă să vin până la tine și să pot vedea cu ochii mei ce lucruri minunate ai făcut, câte de frumoase sunt orașele pe care le-ai cucerit.

Îți mulțumesc pentru darurile pe care mi le trimiți mereu și de care sunt foarte mândră, dar cel mai prețios dar ar fi să te pot îmbrățișa din nou, n-are importanță unde, pe câmpiile înghețate ale Scythiei sau în deșerturile Libiei. Te rog, cheamă-mă la tine, *Aléxandre*, și eu voi zbura până acolo fără zăbavă, înfruntând valurile învolburate ale mării sau vânturile potrivnice. Ai grijă de tine.

Alexandru dictă răspunsul, plin de afecțiune, dar inflexibil și încheie spunându-i:

Dulcea mea surioară, în imperiul meu încă nu este pace peste tot și vreau să te rog să mai ai puțină răbdare. Când voi termina de făcut tot ce mi-am propus, te voi chema alături de mine ca să fii și tu părtașă la bucuria tuturor și să poți fi de față la nașterea unei lumi noi.

Se întoarse, apoi, către Eumene: – Scrisorile Cleopatrei devin tot mai frumoase; ia, cu siguranță, lecții care costă foarte mult de la un foarte bun profesor de retorică.

– Așa este – admise și Eumene. – Și totuși, dincolo de imagini cu floricele, dincolo de podoabe de retorică, se află o dragoste sinceră. Cleopatra te-a iubit întotdeauna, te-a apărat întotdeauna de mânia tatălui tău. Nu cumva îi simți lipsa?

– Foarte mult – răspunse Alexandru – și simt lipsa acelor zile. Dar eu nu am voie să mă las în voia amintirilor: misiunea pe care mi-am propus-o este mereu prezentă, ca un ordin în numele căruia trebuie sacrificat totul și de care nu poți scăpa.

– De care nu vrei să scapi – îl corectă Eumene.

– Crezi că aș putea, chiar dacă aș vrea? Zeii sădesc în sufletele oamenilor visuri, dorințe, aspirații deseori mai puternice decât ei. Măreția unui om este dată de disproporția dureroasă între ținta pe care și-a propus-o și forțele cu care l-a înzestrat natura atunci când a venit pe lume.

– Așa cum s-a întâmplat cu Bessos.

– Și cu Filip.

– Și cu Filip – fu de acord Eumene plecându-și privirea.

Tăcură amândoi, ca și cum umbra marelui rege ucis s-ar fi pogorât peste ei, invocată de îndată, prin tăcere și prin uitare.

Alteori, Alexandru dedica o bună parte din vreme menținerii contactelor cu orașele pe care le întemeiase peste tot, în cele mai îndepărtate provincii ale Imperiului și care purtau numele său. El în persoană scria șefilor militari și magistraților din acele comunități mărunte, aflate la marginea unor ținuturi năpăstuite de soartă și necunoscute. Îi scria și lui Aristotel descriindu-i felul în care le organizase, legile care puteau îmbogăți colecția filosofului.

Câteodată primea și mesaje de la acele avanposturi pierdute în depărtări, într-o greacă destul de necioplită sau

în dialect macedonean: aproape întotdeauna cererile de ajutor sau de salvare împotriva unor atacuri din afară, împotriva asediului unor populații furioase, invidioase pe stabilitatea lor. Răscoala lui Spitamenes se manifesta peste tot. Predarea lui Bessos nu fusese decât un mijloc de a netezi calea noului comandant care se fortificase pe povârnișurile munților Paropamissos.

Tuturor, Alexandru le răspundea: – Rezistați. Acum adunăm trupe proaspete, așteptăm noi întăriri ca să vă putem ajuta, ca să aducem pacea în ținuturile în care vă creșteți copiii.

Trecu astfel toată iarna. Când veni primăvara, sosiră trupe noi din Macedonia și din Anatolia și armata porni din nou la drum. Ajuns în Bactriana, Alexandru își dădu seama că răsculații se baricadaseră în multe fortărețe și castele așa că hotărî că trebuia să-și împartă forțele pentru a da o serie de atacuri asupra fiecărui centru de rezistență, dar când împărtăși această intenție a sa generalilor și prietenilor săi aproape nici unul dintre ei nu fu de acord.

– Nu trebuie împărțite forțele! – exclamă Clito. – După cât am aflat, regele Alexandru al Epirului, unchiul și cumnatul tău, a fost înfrânt de barbari în Italia tocmai pentru că fusese nevoit să-și împartă forțele.

– După mine, ar fi mai bine să rămânem împreună cu toții – întări și Perdicas. – Îi atacăm pe rând și-i zdrobim ca pe niște păduchi.

Leonatos dădea și el din cap afirmativ, în semn că aproba spusele prietenilor săi, că nici nu putea fi vorba de altceva.

– Dacă ar trebui să spun și eu ce gândesc în privința asta... începu Eumene, dar Alexandru îi luă vorba din gură: – Atunci, ne-am înțeles: Crater rămâne la sud, în zona orașului Bactra, noi mergem în nord și în est, în Sogdiana, ca să-i scoatem pe răsculați din cuiburile lor de rezistență din munți și, într-un anume loc, ne despărțim ca într-un evan-

tai: cinci detașamente, câte unul pentru fiecare dintre voi și tot câte unul pentru fiecare dintre cetățile care trebuie cucerite. Diades a pregătit noi catapulte cu bătaie mai lungă: aruncă harpoane mai mici dar sunt tot atât de eficace.

Leonatos nu mai dădea aprobator din cap, dându-și seama că situația se schimbase și Alexandru, care-l privea cu atenție, îl întrebă: – Dar parcă tu nu erai de acord?

– Eu, într-adevăr, eram de acord cu... încercă să dea un răspuns, dar toți se ridicaseră pentru că nu mai era nimic de spus și Alexandru îi petrecu până la ușă.

În numai câteva zile, planul fu pus în aplicare: regele și prietenii săi, cu mai bine de jumătate din armată, se îndreptară spre intrarea în văile în care îi așteptau răsculații înarmați. Luptară toată vara cucerind câteva cetăți, dar, după aceea, operațiunile bătură pasul pe loc din cauza terenului neprielnic și a tacticii adoptate de inamic care luase obiceiul să atace prin surprindere și să se retragă rapid. Când vremea începu să se strice și alimentele se împuținară, Alexandru își conduse armata spre Maracanda.

Pentru Crater, însă, lucrurile merseră altfel. Rămas în urma armatei, nu ajunsese încă în capitala provinciei când îi ieși în întâmpinare un curier din partea comandantului garnizoanei.

– Spitamenes a năvălit în împrejurimile Bactriei jefuind toate satele din calea lui. Garnizoana noastră a făcut o primă încercare de a-l opri dar a fost învinsă, apoi, chiar zilele acestea, a mai încercat încă o dată să pornească în urmărirea lui, însă avem nevoie urgentă de întăriri.

Crater avu presimțiri sumbre. Știa cât de viclean era Spitamenes și era aproape sigur că incursiunea prin împrejurimile orașului Bactria nu era decât o provocare pentru a atrage și a nimici în câmp deschis garnizoana macedoneană din capitală.

– Încotro au luat-o? – îl întrebă pe curier.

– Încolo – răspunse soldatul arătând drumul care ducea către deșert.

– Mergem și noi într-acolo – hotărî comandantul macedonean. – Dar asta după ce ne odihnim puțin. N-are nici un rost să trecem prin capitală.

Porniră în marș înainte de a se ivi zorile, traversară prin vad un râușor și se apropiau de un loc strâmt, mărginit de o pădurice de salcâm și de tamarisc: locul ideal pentru o ambuscadă. La un moment dat, se apropie de ei Koinos, comandantului escadronului al doilea de *eteri.* – Privește acolo – spuse el arătând cu degetul spre cer.

– Ce anume? – întrebă Crater ducându-și o mână streașină la ochi.

– Vulturi – răspunse posomorât ofițerul.

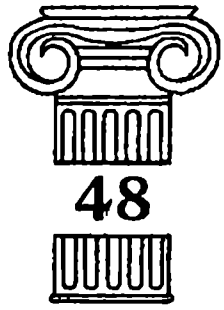

48

Spectacolul pe care-l avură în fața ochilor era cutremurător: sute de soldați macedoneni zăceau morți peste tot. Cadavrele fuseseră mutilate înfiorător, multe fiind decapitate sau cu scalpul luat. Unii soldați fuseseră trași în țeapă, iar alții fuseseră legați de copaci și purtau urme ale unor torturi înspăimântătoare. Comandanții, doi ofițeri din vechea gardă, prieteni de-ai lui Clito cel Negru, muriseră răstigniți.

– Ce facem? – întrebă Koinos negru la față de durere.

– Adună-i pe toți călăreții: pornim peste ei chiar acum. Pedestrașii vor veni după noi în marș forțat.

Koinos ordonă să se sune adunarea și porni cu cavaleria la pas pe câmpul pe care avusese loc măcelul, într-o tăcere mormântală. Vru ca soldații să vadă cu ochii lor tot ceea ce le făcuseră dușmanii camarazilor lor, vru ca ei să fie cuprinși peste măsură de furie și de sete de răzbunare înainte de a porni cu ei în urmărirea inamicului.

Îndată ce trecură de acel loc îngust și dădură într-o câmpie uscată și cu unele denivelări de teren, Crater îi înșiră pe un front de șase sute de rânduri a câte cinci călăreți și strigă: – Nu mă voi opri până nu-i voi prinde și nu-i voi face bucăți. Veniți după mine, soldați, și nu uitați ce le-au făcut camarazilor voștri!

Urmele dușmanilor erau proaspete și se vedeau peste tot așa că escadroanele nici nu trebuiră să strice formația. Porniră la galop într-un nor de pulbere, trecând în plin

avânt peste o mică depresiune și urcară spre un deal care le ascundea vederii o nouă vale. Koinos ajunse printre primii pe culme, împreună cu Crater și-i văzu pe călăreții inamici la mai puțin de trei stadii distanță, înaintând la pas fără a bănui pericolul care-i pândea.

– Ei sunt! – strigă Crater. – Trâmbițe, sunați atacul! Nu vă opriți, soldați! Ucideți-i, nimiciți-i până la ultimul! Înainte! Înainte!

Semnalul de atac se auzea fără încetare și cavaleria macedoneană coborî dealul ca o avalanșă nemiloasă. Pământul se cutremură, aerul era sfâșiat de sunetele ascuțite ale trâmbițelor, de urletele furioase de atac. Spitamenes, a cărui armată era formată din bactrieni și sciți masageți fu luat prin surprindere și ordonă să se treacă la contraatac, dar manevra reuși doar pe jumătate pentru că macedonenii erau deja peste ei, cu lăncile aplecate în față. Încă de la prima ciocnire, căzură cu sutele, străpunși dintr-o parte în alta a corpului, trântiți la pământ și zdrobiți sub copitele cailor. Centrul formației inamice fu lovit în plin și nimicit, aripile încercară să opună o rezistență palidă și se străduiră să execute câteva manevre înșelătoare, dar Crater nu se lăsă păcălit. Își chemă oamenii, refăcu formația de luptă și dădu cu toate forțele un nou atac frontal. În mai puțin de o oră, trupele care-i mai rămăseseră lui Spitamenes fură risipite sau nimicite. Satrapul reuși cu greu să scape împreună cu câteva sute de sciți masageți, găsindu-și scăparea în necuprinsul deșertului.

Crater se întoarse pentru a organiza funeraliile soldaților căzuți, dar înainte de aceasta îl chemă la el pe Koinos.

– Știi cu cine am luptat?

– Sciți.

– Masageți. Tribul care acum trei sute de ani l-a înfrânt și l-a ucis pe Cirus cel Mare. Împrăștie groaza printre ei, fă-i să nu mai îndrăznească niciodată să ne atace... niciodată. M-ai înțeles?

– Te-am înțeles – răspunse Koinos și adăugă: – Trimite-mi balistele, pe toate, și un detașament de agrieni.

Crater dădu din cap și plecă înapoi cu *eterii* săi pe câmpul pe care fuseseră măcelăriți macedonenii și unde infanteria deja ajunsese. Soldații lăsară pe jos armele și se apucară să adune corpurile celor căzuți, să strângă fragmentele de cadavre mutilate și sfârtecate și, cu ochii în lacrimi, îi duceau la marginea câmpului, unde alții tăiau copaci și înălțau rugurile funebre.

Koinos așteptă sosirea balistelor, ordonă agrienilor să taie capetele tuturor sciților masageți căzuți, apoi merse la hotarul teritoriului, pe malul pârâului Artakoenes, supravegheat de cavaleria inamică aflată la o distanță nu prea mare. Armă balistele și lansă capetele retezate, legate în ciorchini, pe malul celălalt făcându-le să se rostogolească până sub copitele cailor. Apoi ordonă oamenilor săi să se întoarcă și porni înapoi ca să se alăture restului armatei. Se îndreptară spre Bactria și primiră declarații de supunere din partea tuturor satelor care participaseră la răscoala lui Spitamenes.

Între timp, armata care pornise cândva în campanie sub comanda lui Alexandru se încartiruise de o bună bucată de vreme la Maracanda și, de acolo, ofițerii persani recrutau cât puteau mai mulți tineri, din Bactriana și din Sogdiana, în armata macedoneană care acum nu mai semăna aproape deloc cu cea care pornise de la Pella cu șapte ani înainte. În acest fel, dușmanului îi rămâneau din ce în ce mai puține resurse umane pentru a lupta în rezistență.

Nu era un secret faptul că succesele expediției fuseseră modeste și aceasta scădea prestigiul regelui, cu atât mai mult cu cât nu puțini dintre prietenii săi erau împotriva unei asemenea strategii. Alexandru încercă, atunci, să facă uitată acea situație, dând petreceri și banchete la care-i invită și pe ofițerii persani, lucru care provocă din nou tensiuni între macedoneni și chiar printre prietenii săi. Multora le

devenise de asemenea antipatic și Hefestion care părea că apreciază obiceiurile cel puțin la fel ca regele și se îmbrăca deseori după moda orientală.

Sosiră multe solii ca să poarte tratative, printre ele aflându-se și cea a șefului unui trib scit care trăia dincolo de râul Oxus și regele adoptă în toate aceste situații protocolul audiențelor persane, cu „plecăciunea" obligatorie, primindu-și, în repetate rânduri oaspeții îmbrăcat cu *kandys* și purtând chiar tiară persană. Toate acestea făcură ca nemulțumirea să crească și mai mult.

În plus, din Grecia și din Anatolia sosiră, atrași de răsunetul faptelor sale de arme ca și, în special, de zvonurile care circulau pe seama nemăsuratelor bogății de care dispunea armata, o sumedenie de filosofi, ghicitori, oratori, poeți și actori sperând cu toții să ciugulească oricât de puțin din bogățiile acelea uriașe sau măcar să se facă remarcați de tânărul cuceritor de imperii. Alexandru îi primea pe toți și-i invita la banchete, părându-i-se că, în felul acesta, o parte din Grecia era transplantată în acele ținuturi îndepărtate și satisfăcând înclinația sa dintotdeauna de a participa la discuții filosofice sau la dispute retorice. Dar toți acești oameni nu erau mânați decât de dorința de intra în grațiile regelui, astfel că îl adulau în toate felurile posibile, deseori cu multă pricepere, pentru ca asemenea manifestări să nu apară chiar ca neobrăzate. Aceste lucruri îi enervau și mai mult pe macedonenii care avuseseră până atunci relații de camaraderie, aproape austere, cu regele lor, făcând excepție doar tradiționalul sărut pe obraz care, însă, era rezervat doar prietenilor intimi ai suveranului.

Într-o zi, sosi un individ care aducea un transport de fructe uscate destinate suveranului, venite direct din Grecia: smochine, migdale, nuci. Alexandru le gustă și i se păru atât de bune încât se gândi să-i ofere o parte și lui Clito cel Negru, în semn de afecțiune după numeroase ciocniri, unele chiar destul de dure, provocate de ceremonialul ales

de rege și de dorința declarată a acestuia de a-i introduce pe persani și pe asiatici nu numai la curte, ci și în armată.

Clito, în ciuda caracterului său irascibil și uneori arogant, era un om religios, și tocmai aducea ca sacrificiu zeilor câteva oi, când veni un servitor ca să-l cheme la rege. Întrerupse ceremonia ofrandei și plecă împreună cu mesagerul, fără să observe că două oi se țineau pe urmele lui.

Când ajunse în curtea palatului într-o asemenea tovărășie, Alexandru începu să râdă. – Clito! – exclamă el. – Te-ai făcut cioban? – Dar, când află că acelea erau animalele destinate sacrificării, fu destul de descumpănit. Îi dărui fructele și, îndată ce prietenul său plecă, îl chemă pe Aristandru și-i povesti cele întâmplate. Clarvăzătorul se întunecă la față. – Este un semn rău – răspunse el. – Aduce ghinion.

Chiar în noaptea aceea, poate influențat de cuvintele pe care le auzise de la ghicitorul său, regele îl visă pe Clito, îmbrăcat în negru din cap până în picioare, ce stătea alături de cei trei fii ai lui Parmenion care erau morți. Se trezi neliniștit și nu îndrăzni să-i povestească visul lui Aristandru. Preferă să dea o petrecere chiar în seara aceea, pentru a-și alunga sentimentul de neliniște care-l cuprinsese. Deși avusese cu el mai multe controverse, ținea mult la Clito, a cărui soră îl alăptase pe când era mic: aceasta, în tradiția macedoneană, ducea la o legătură foarte puternică, aproape ca aceea de rudenie.

În seara aceea, maestru de ceremonii fusese ales Perdicas care hotărî imediat că trebuiau să existe două cratere pentru vin, unul pentru macedoneni, cu vin curat și unul pentru greci, cu o parte vin și patru părți apă. Această hotărâre dădu naștere unor nemulțumiri și chiar îl indispuse pe Alexandru pentru că fuseseră trecuți cu vederea oaspeții persani.

Printre greci, în afară de Calistene, se afla un filosof sofist numit Anaxarcos, sosit de curând, îngâmfat și arogant, dar foarte abil; adusese cu el doi poeți care începuseră

imediat să bea și să înfulece. Petrecerea continua, cu glume, vorbe de duh, povestiri deocheate și cu contribuția câtorva „prietene" la fel de slobode la gură ca bărbații. Băuseră cu toții cam mult și, mai ales macedonenii, împreună cu regele, erau, pe la jumătatea serii, cam amețiți.

În clipa aceea, unul dintre poeții care-l însoțeau pe filosof, un oarecare Pranikos, spuse în gura mare: – Am compus un mic poem epic! Vrea cineva să-l asculte?

Alexandru se hlizi: – De ce nu?

Încurajat de aprobarea suveranului, poetul începu să-și recite capodopera, provocând foarte repede râsetele prietenilor regelui. Dar, după ce-și dădură seama de subiectul poemului, deși erau aproape beți, macedonenii tăcură dintr-o dată, uluiți, de parcă nu le venea să-și creadă urechilor: poetul acela de duzină declama un fel de satiră prostească despre comandanții garnizoanei din Bactria căzuți în ambuscada lui Spitamenes din timpul campaniei de primăvară, bătându-și joc mai ales de vârsta lor înaintată.

> Orăcăie cântece de război cei doi moșnegei
> ce nici măcar o suliță nu mai pot ține-n mână,
> vroiau să plece la atac, cu lancea lăsată-n locul ei,
> deși țeasta de mult le rămăsese fără piele.

Clito cel Negru sări în picioare și-i aruncă în față vinul dintr-o cupă urlând: – Termină, grec puturos, căpățână de rahat!

Alexandru, aproape beat și pe jumătate gol între două „prietene" care-l giugiuleau, fără să fi înțeles nimic, dar auzind ce-i spusese Clito oaspetelui său grec, strigă:

– Cum îți permiți! Cere-i scuze și lasă-l să continue! Mie-mi place poezia.

Clito, afumat și el destul de bine, auzind asemenea cuvinte, își ieși cu totul din fire: – Copilandru încrezut și arogant! Cum poți să-l lași pe rahatul ăsta de grec să-și bată joc de doi ofițeri viteji care și-au dat viața pe câmpul de luptă?

– Ce-ai spus? – urlă Alexandru, dându-și seama de violenta ofensă ce-i fusese adusă.

– Ai auzit bine ce-am spus! Dar cine crezi că ești? Chiar crezi că ești fiul lui Zeus Amon? Crezi în balivernele pe care le îndrugă peste tot nebuna aia de maică-ta despre nașterea ta din neam divin și despre toate celelalte prostii? Uită-te la tine! Uită-te cum te-ai împopoțonat, îmbrăcat ca o femeie, cu toate dantelele alea pe tine! – Și arăta spre veșmintele persane cu care fusese îmbrăcat regele înainte ca fetele să-l fi dezbrăcat.

Alexandru se ridică în picioare palid de furie și-i ordonă răstit ordonanței: – Sună să vină „scutierii"! Sună, ți-am spus!

Era o soluție extremă la care regii macedoneni recurgeau atunci când erau în pericol și venirea „scutierilor" însemna moartea imediată a celui vinovat, astfel încât omul rămase încremenit. Alexandru îl lovi năprasnic cu pumnul în față, îl doborî la pământ și strigă din toate puterile: – „Scutieri", veniți aici!

– Da – urlă scos din fire Clito. – Cheamă „scutierii"! Cheamă-i, hai! Ți-a spus cineva adevărul? Nu însemni nimic fără noi, nimic! Noi am ieșit învingători, noi am luptat, noi am cucerit. Nu ajungi nici măcar până la degetul mic al tatălui tău, Filip!

Ptolemeu, speriat de întorsătura pe care-o luau lucrurile, veni din spate și-l apucă de umeri, încercând să-l scoată afară. – Clito, las-o baltă, te-ai îmbătat, nu-l jigni pe rege! Hai, vino, vino cu mine!

Perdicas îi dădu și el o mână de ajutor și aproape că reușiseră să-l ducă afară, dar Clito își eliberă o mână și, fluturând-o prin aer, strigă: – Ei, fiu al lui Zeus! Vezi mâna asta? Uită-te la ea! Asta ți-a salvat pielea la Granicos, ai uitat? – Îi îmbrânci pe prietenii săi și scăpă din strânsoarea lor, întorcându-se în mijlocul sălii, urlând și insultând.

Alexandru luă un măr de pe masă și i-l aruncă în față pentru a-l face să se retragă, dar Clito se feri venind și mai

în față și continuând să-și bată joc de el. Orbit de furie, scos din fire de faptul că ordonanța sa nu-i îndeplinea ordinul dat, ridiculizat în fața oaspeților, regele văzu negru în fața ochilor: înșfăcă sarisa unui dintre *pezeterii* din spatele său și o aruncă înspre Clito, dar, în aceeași clipă, el fu sigur că prietenul lui se va feri, că totul se va încheia doar cu o sperietură, o lecție... O clipă interminabilă, cât o viață de lungă, în timpul căreia mâna, îndreptată în față după ce aruncase arma, parcă ar fi vrut s-o apuce din nou pentru a o împiedica să ajungă la țintă, iar prietenul său rebel s-ar fi ferit cu o mișcare fulgerătoare. Însă nu se întâmplă astfel: Clito era ținut în acele momente de Ptolemeu care vroia să-l ducă afară salvându-l de furia regelui. Fu lovit în plin și străpuns dintr-o parte în alta.

Alexandru strigă: – Nuuu! Clito, nu! Nuuu! – Și alergă spre prietenul lui care vărsa deja sânge pe pardoseală. Îi scoase cu o mișcare fulgerătoare lancea din corp, îi sprijini capătul de un perete și încercă să se arunce asupra vârfului ei pentru a fi străpuns în același mod. Seleucos și Ptolemeu reușiră să-l oprească în ultimul moment, iar el încerca să scape din mâinile lor, urlând ca ieșit din minți, cu ochii în lacrimi: – Lăsați-mă! Lăsați-mă! Nu mai merit să trăiesc!

Leonatos se repezi și el să dea o mână de ajutor prietenilor, dar Alexandru, eliberându-și o mână, își scoase sabia din teacă și încercă să-și ia viața. Îl dezarmară și-l duseră cu mare greutate afară.

Eumene nu putuse face nimic pentru că se afla departe, în celălalt capăt al sălii, lângă Calistene, și privea încremenit scena, în timp ce peste sala întreagă, în care, cu câteva clipe înainte, răsunau zgomotele orgiei de vin și de sânge, se așternuse deodată o tăcere absurdă, ireală. Pajii, în picioare pe lângă ziduri, în uniformele lor de gală, se priveau unii pe alții, palizi și înspăimântați. Calistene se îndreptă spre ei și citi o maximă a lui Aristotel: – Cine comite o crimă la beție este de două ori vinovat: pentru că s-a îmbătat și pentru că a comis o crimă.

Eumene îl privi fix, clătinând neîncrezător din cap. – Ce fel de om ești tu? – îl întrebă. Totuși, unul dintre paji, un băiat care se numea Ermolaos, îl privea plin de admirație.

Trei zile și patru nopți, Alexandru plânse disperat rostind neîncetat numele prietenului pe care-l ucisese, refuză să mănânce sau să bea și trăi ca un vieme.

În cele din urmă, prietenii săi, îngrijorați că-și va pierde până și somnul și va muri, îl rugară pe Aristandru să intervină. Clarvăzătorul intră la el și-i vorbi îndelung, amintindu-i de visul pe care-l avusese și de prevestirea nefastă a oilor care părăsiseră altarul pe care urmau să fie sacrificate: o întâmplare deja predestinată. Inevitabilă. La sfârșit, reuși să-l readucă la viață, dar, de atunci, fantoma lui Clito cel Negru își puse pecetea, cu durerea și cu remușcarea pe care i-o provoca, pe tot restul zilelor și nopților. Alexandru începu să bea fără măsură și pajii cărora, prin tradiție, le revenea onoarea de a veghea pe rând somnul regelui începură să-l disprețuiască, văzându-l de mai multe ori venind beat la culcare, târât de ei în pat pentru că nu mai era în stare să se țină pe picioare, căzând, apoi, într-un somn greu, sforăind și grohăind ca un porc.

Doar Leptine continua să-l servească plină, ca întotdeauna, de dragoste, fără a cere nimic, rugându-se în tăcere la zeii ei să-i aducă stăpânului ei liniștea.

Pe la începutul toamnei, cele două corpuri de armată se reunire din nou la Maracanda și Crater fu zguduit aflând de înspăimântătoarea tragedie ce se petrecuse; ca să nu fie nevoit să dea ochi cu regele, el porni din nou la drum prin deșert ca să mai dea o lecție, și mai aspră, triburilor de masageți care participau la răscoala lui Spitamenes. Dar aceștia, dându-și seama că satrapul nu mai avea nici o putere ca să mai ridice Bactriana și Sogdiana împotriva lui Alexandru și, de asemenea, înspăimântați de cele ce se petrecuseră pe râul Artakoenes, mai aflară, în plus, de la căpetenia Dravas că regele venit dinspre apus era un

semizeu de neînvins care putea apărea oriunde și pe neașteptate, lovind cu o putere fără seamăn. Fu convocat un sfat al căpeteniilor care hotărî că trebuiau să fie în relații bune cu noul stăpân ca să nu-l mai supere. Îl prinseră pe Spitamenes prin trădare, surprinzându-l în somn, îl decapitară și-i duseră capul lui Crater ca să-i dovedească bunele lor intenții.

O dată cu primele înghețuri, cele două corpuri ale armatei macedonene, reunite la Maracanda, porniră spre Nautaca pentru iernat.

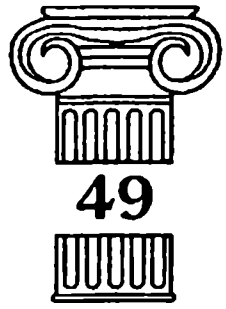

49

În primăvara următoare, Alexandru porni în marș către Sogdiana pentru a înăbuși ultimele focare ale răscoalei și în special unul dintre ele, reprezentat printr-o fortăreață din munți, numită Cetatea Sogdiană, un cuib de vulturi total inaccesibil, aflat sub stăpânirea unui nobil de țară numit Oxyartes, viteaz și îndrăzneț, care refuza să i se supună lui Alexandru. La cetate nu se putea ajunge decât pe o singură cărare, îngustă și abruptă, care urca, tăiată direct în stâncă, până la singura poartă din zidurile semețe aflate deasupra prăpăstiilor. Pe porțiunea din spate, zidul se unea cu o stâncă ascuțită acoperită de gheață aproape tot anul și care se înălța cu peste o mie de picioare deasupra fortăreței.

Alexandru trimise un sol cu un tălmaci care să urce pe cărare până la poartă și să-i ceară lui Oxyartes să se predea, dar acesta le strigă de la înălțimea zidurilor: – N-o să ne predăm niciodată! Avem hrană din belșug și putem rezista ani întregi, dar voi veți muri de frig și de foame. Spuneți-i regelui vostru că doar dacă ar avea aripi soldații săi ar putea să-mi cucerească vreodată cetatea.

– Soldați cu aripi! – repetă Alexandru îndată ce află acest răspuns. – Soldați cu aripi... Diades din Larissa privi în sus, făcând cu mâna streașină pentru ochi ca să-i ferească de strălucirea zăpezii. – Dacă te gândești la Dedal și la Icar, trebuie să-ți amintesc că aceea nu era decât o legendă. Omul nu va putea niciodată să zboare, nici dacă i-ar fabrica vreun meșter aripile. Crede-mă, este un lucru imposibil.

– Nu cunosc cuvântul ăsta – răspunse regele. – Cândva nu-l cunoșteai nici tu, prietene. Mi-e teamă că ai cam început să îmbătrânești. – Diades tăcu nedumerit și se îndepărtă. Oricât s-ar fi străduit, nu-i venea nici o idee asupra felului în care ar fi putut lua cu asalt o asemenea cetate.

Însă Alexandru avea deja o idee. Îl chemă pe solul pe care-l trimisese să parlamenteze și-i ordonă să meargă prin întreaga tabără și să promită douăzeci de talanți aceluia care s-ar fi oferit să urce, noaptea, până în vârful stâncii de deasupra cetății: un urcuș de cel puțin două mii de picioare din locul în care se aflau.

– Douăzeci de talanți? – întrebă Eumene. – Bine, dar este o sumă exagerată.

– Răsplata trebuie să fie pe măsura unei fapte imposibile – îi replică Alexandru. – O sumă care poate să facă bogată o familie pe durata a cinci generații. Eu sunt convins că banii pot face ca oamenilor să le crească aripi.

Nu trecu nici o oră și se prezentaseră trei sute de voluntari: mai mult de jumătate dintre ei erau agrieni, ceilalți macedoneni din zonele muntoase.

– Ne-a venit o idee – spuse cel care părea șeful lor. – Aici, cuțitele agrienilor nu ajută la nimic. Vom folosi țărușii de la corturi care sunt din fier călit: îi vom înfige în gheață bătându-i cu ciocanul, vom lega frânghii de ei și vom urca unul câte unul. Putem s-o facem.

– Și eu cred – îi răspunse regele. – Cereți un steag de la Eumene și fluturați-l îndată ce ajungeți în vârf. Noi vom suna din trâmbițe și, în momentul acela, voi vă veți arăta suspendați pe frânghii astfel încât cei din cetate să vă poată vedea.

La căderea serii, începu acea ispravă incredibilă. Oamenii urcară pe picioare atât cât putură, ducând în spinare sacii cu frânghiile și cu țărușii de fier, apoi începură să-i înfigă în gheață și să urce pe rând.

Nici regele și nici prietenii săi nu dormiră în noaptea aceea: rămaseră afară privind în sus, privind cu sufletul la

gură oamenii care urcau încet, cu eforturi uriașe, pe peretele acoperit cu gheață. Pe la miezul nopții începu să bată și vântul, un vânt înghețat care pătrundea până la oase, dar soldații continuară să urce și șirul de culoare mai închisă al cățărătorilor abia se distingea pe albeața imaculată a zăpezii.

Treizeci dintre ei căzură în prăpastie și se zdrobiră de stânci, dar două sute șaptezeci ajunseră în vârf o dată cu revărsatul zorilor.

– Steagul! – strigă Perdicas arătând spre o pată mică roșie care flutura pe creastă. – Au reușit!

– Pe toți zeii din cer! – exclamă Eumene. – Dacă mi-ar fi povestit cineva așa ceva, n-aș fi putut crede nici în ruptul capului. Repede, sunați din trâmbițe!

Tăcerea din întreaga vale fu sfâșiată de semnalul strident, repetat de ecou și soldații de sus se lăsară să alunece pe frânghii până la o anumită înălțime, strigând din toate puterile pentru a se face auziți de cei din cetate. În primele clipe, santinelele aflate pe metereze nu reușiră să-și dea seama din ce parte se auzeau strigătele, apoi ridicară ochii, îi văzură pe oamenii lui Alexandru în înaltul stâncii și alergară să-l trezească pe stăpân care veni și el neîncrezător pe ziduri. Puțin după aceea, solul lui Alexandru urcă până în poarta cetății și strigă: – După cum poți vedea și singur, avem soldați cu aripi și încă mulți. Ce hotărăști?

Oxyartes privi în sus, apoi în jos și din nou în sus. – Mă predau – răspunse el. – Spune-i regelui tău că sunt gata să-l primesc.

A doua zi spre seară, împreună cu prietenii săi și cu *eterii* din Vârf, Alexandru urcă în cetate și se îndreptă spre palatul lui Oxyartes care-l aștepta în prag. Cei doi schimbară saluturile protocolare, după care oaspetele, însoțit de prieteni, fu condus în sala de banchete pregătită după obiceiurile sogdiene: perne moi așezate pe două rânduri pe pardoseală, cu măsuțe între ele. Regele se așeză față în față cu Oxyartes, dar privirea îi fu atrasă imediat de

persoana care se afla la dreapta stăpânului casei: fiica acestuia, Roxana!

O fată incredibil de frumoasă, cu un trup divin, un adevărat mit al neamului său care îi dăduse numele poetic de „Micuța stea".

Ea îi zâmbi și dinții îi străluceau ca niște perle; ovalul feței sale era delicat, dar de o absolută perfecțiune, genele erau lungi și catifelate, pielea, netedă ca marmora, avea o nuanță apropiată de cea a ambrei. Părul, atât de negru încât avea reflexe albăstrui, încadra o frunte netedă și, la fiecare mișcare a capului, arunca o umbră peste lumina intensă și suavă a ochilor mari, violeți.

Se priviră în tăcere și parcă îi cuprinse un vârtej, o aură magică și fremătătoare, ușoară și mângâietoare ca un vis de dimineață. Nu mai exista nimic în afara lor, vocile comesenilor parcă se auzeau din depărtare, iar sala părea goală; doar notele unei harpe indiene mai pluteau prin aerul rarefiat și vibrant, le pătrundeau în suflet și în corp, chiar și în vocile lor, voci în limbi diferite și totuși la fel prin muzica unui sentiment nedeslușit, de sublimă uitare.

Atunci și acolo, Alexandru înțelese că nu iubise cu adevărat niciodată, până într-un asemenea grad, că avusese parte de momente de pasiune intensă și profundă, de dorință arzătoare, de afecțiune, de admirație, dar nu și de dragoste. Dragoste era aceea, acea senzație pe care-o încerca în acele clipe, acea nerăbdare fremătătoare, acea sete nestinsă de a se contopi cu ea, acea pace adâncă a sufletului și, în același timp, acea neliniște de nestăpânit, acea fericire și acea teamă. Acela era amorul despre care vorbeau poeții, zeu invincibil și nemilos, forță de necontrolat, delir al minții și al simțurilor. Uită de fantomele sângeroase ale trecutului, de griji și de spaime, și neliniștea sa în privința viitorului se mai domoli și se stinse treptat în lumina acelor ochi violeți, în zâmbetul acela divin.

Când se trezi la realitate, își dădu seama că toți îi priveau și că înțeleseseră ce se întâmplase. Atunci, se ridică

în picioare în fața lui Oxyartes și spuse hotărât și cu privirea strălucind de emoție:

– Știu că am fost dușmani până acum câteva ore, dar, acum, eu îți ofer o îndelungată și solidă prietenie și, drept chezășie a acestei prietenii și a dragostei sincere și profunde pe care o nutresc în aceste momente, ți-o cer de soție de fiica ta. – Și, îndată după ce tălmaciul termină de tradus, se îndreptă spre ea și adăugă: – Dacă și ea vrea.

Roxana se ridică și ea în picioare răspunzând în limba ei atât de ciudată și de melodioasă în același timp. Doar numele i-l pronunță așa cum îi auzise pe prietenii lui. Spuse:

– Eu te vreau, *Aléxandre*, pentru totdeauna.

Căsătoria avu loc cu mare fast la trei zile după aceea și Alexandru vru să se respecte ritualul persan al pâinii, dar în maniera macedoneană, adică tăind-o cu sabia. Apoi, cei doi soți mâncară din pâine privindu-se în ochi și simțiră că se vor iubi până la moarte. Chiar și dincolo. Roxana purta rochia tradițională pentru asemenea ceremonii, o mantie albastră îmbrăcată peste o tunică roșie, strânsă pe talie cu o cingătoare din plăcuțe rotunde de aur, iar pe cap avea un văl prins cu o diademă tot din aur, împodobită cu lapislazuli.

În timpul cinei care respectă ritualul, regele nu bău aproape deloc și tot timpul o ținu de mână pe soția lui, vorbindu-i în șoaptă la ureche. Erau cuvinte pe care ea nu le putea înțelege, versuri ale marilor poeți, imagini de vis, invocații, cuvinte de dragoste. Sufletul tulburat al lui Alexandru căuta mângâiere în privirea acelei fecioare neprihănite, în sentimentul de dragoste pe care-l transmiteau mâinile ei în timp ce-l mângâiau, în ochii săi care-l priveau cu o dorință nevinovată și insistentă, arzătoare și dulce în același timp.

La fiecare suspin, sânii săi frumoși se ridicau, obrajii i se rumeneau ușor și, în acele suspine, regele căuta și el semnificația unui sentiment neașteptat și, în bună parte,

încă necunoscut care spera din toată inima să fie neschimbător și veșnic.

Când, în cele din urmă rămaseră singuri, iar Roxana începu să se dezbrace, cu privirea plecată și dezvăluindu-și încet corpul divin, răspândind în iatacul acela grosolan parfumul pielii și al părului ei, Alexandru fu cuprins de o emoție intensă și profundă, ca și cum s-ar fi cufundat într-o apă călduță după ce mersese cale lungă prin viscol și sub încleștarea gerului, ca și cum ar fi băut apă limpede de izvor după ce rătăcise îndelung prin deșert, ca și cum s-ar fi simțit din nou o ființă umană după ce trecuse prin depravare, cruzime, violență.

Ochii îi străluceau de emoție când o atrase spre el și simți atingerea pielii ei, când îi căută buzele încă neexperimentate, când îi sărută sânii, pântecele, pubisul. O iubi cu o ardoare deznădăjduită, cu un abandon total, așa cum nu i se mai întâmplase niciodată de când trăia și, când corpurile lor tresăriră în clipa supremă, simți că sădise în ființa ei viața, secretul acelei energii sălbatice care înfrânsese orașe și armate, care îndurase rănile cele mai groaznice, care călcase în picioare sentimentele cele mai sacre, mila și compasiunea. Și când căzu, sleit de puteri, alături de ea ca să se lase în voia somnului, visă că pornea pe un drum lung și greu, sub un cer negru, până la malul unui ocean întins, rece și nemișcat ca o placă de oțel călit. Dar nu se simți înspăimântat pentru că avea alături de el căldura Roxanei care-l învăluia ca un veșmânt moale, ca fericirea misterioasă a unei amintiri din copilărie.

Când se trezi și o găsi alături de el, și mai frumoasă și cu lumina viselor în priviri, o mângâie cu nesfârșită blândețe și spuse: – Vom pleca, acum, dragostea mea și nu ne vom mai opri până când nu voi vedea capătul lumii și orașele de pe Gange, bâtlanii de pe lacurile aurii și păunii în mii de culori de la Palimbothra.

În zilele care urmară, Alexandru continuă pregătirile și reorganiză armata, înrolând alte mii de asiatici din provinciile Bactriana și Sogdiana, a căror fidelitate era acum asigurată și consolidată prin căsătoria cu prințesa, fiica lui Oxyartes. Mai sosiră zece mii de persani instruiți și înarmați în maniera macedoneană, înrolați de guvernatorii săi din provinciile centrale ale imperiului. În acel moment, consideră că era necesar ca folosirea „plecăciunii" și a ceremonialului persan să se extindă în toate ocaziile, pentru ca toți supușii să fie tratați în mod egal. Dar macedonenii protestară și Calistene îl înfruntă pe față amintindu-i că o asemenea intenție era absurdă. – Ce vei face – îi spuse el – când te vei întoarce acasă? Vei pretinde ca și grecii, cei mai liberi oameni care există, să ți se închine așa cum se face doar în fața zeilor? Ei sunt altfel, nici măcar lui Hercule nu i-au adus onoruri divine în timpul vieții și chiar după ce a murit au făcut-o doar când un oracol din Delfi a cerut cu insistență așa ceva. Vrei să fii exact la fel ca acești suverani barbari? Uită-te ce se întâmplă cu ei: Cambise a fost înfrânt de etiopieni, Darius de către sciți, Xerxe de greci, iar Artaxerxe fu învins de cei „zece mii" ai lui Xenofon a căror expediție o cunoști prea bine. Cu toții au fost învinși de oameni liberi. Este adevărat, suntem pe teritorii străine și, într-un anumit fel, trebuie să gândim la fel ca acești străini, dar, te rog, nu uita de Grecia! Amintește-ți de învățăturile dascălului tău. Cum ar putea macedonenii să-l privească pe regele lor ca pe un zeu și cum ar putea și grecii să-l trateze pe comandantul ligii lor ca pe un zeu? Unui om i se strânge mâna, este sărutat; unui zeu i se înalță temple, i se aduc ofrande, i se cântă imnuri sacre. Este o diferență între a respecta un om și a venera un zeu. Dintre toți oamenii, tu meriți cele mai înalte onoruri pentru că ai fost cel mai viteaz, cel mai curajos, cel mai mare. Dar mulțumește-te cu asta, te rog, mulțumește-te cu omagiul pe care ți-l aduc oamenii liberi și nu-i obliga să facă plecăciuni în fața ta, ca niște sclavi!

Alexandru care se afla în timpul orelor rezervate primirilor, plecă fruntea și cei care erau mai aproape de el îl auziră șoptind: Nu mă înțelegeți... nu mă înțelegeți...

Auzi aceste cuvinte și unul dintre paji, Ermolaos, băiatul care-l admira foarte mult pe Calistene și-l disprețuia pe rege. El devenise șeful pajilor deoarece Kybelinos, care salvase cândva viața regelui, nu mai rezistase la toate rigorile vieții militare și ale climei foarte aspre, se îmbolnăvise și făcuse febră foarte mare în timpul campaniei din teritoriile sciților, murind după doar câteva zile. Ermolaos își petrecea tot timpul liber de care dispunea ascultând sfaturile și învățăturile lui Calistene și, din această cauză, neglija chiar și îndatoririle de serviciu.

Regele scuti de obligativitatea ritualului persan pe toți aceia care nu se simțeau capabili să-l salute cu o „plecăciune", dar nici această măsură nu liniști spiritele printre ai săi. Aceștia nu suportau să-l vadă salutat prin „plecăciuni" nici de către asiatici, pentru care era un gest normal și obligatoriu și, pe ascuns, mulți continuau să-l considere un tiran îngâmfat, orbit de putere și uriașele bogății de care dispunea.

Din păcate, nemulțumirea nu se limită doar la șoapte și la bombăneli. Dădu naștere încă unei conspirații. Pentru a-l ucide. De data aceasta, complotul se baza pe băieții aceia foarte tineri, cei care erau cel mai aproape de persoana regelui: pajii ce trebuiau să vegheze la somnul regelui.

O dramă îngrozitoare și dureroasă se petrecu după ce armata se întoarse la Bactra, cu ocazia unor momente de distracție și de veselie, în timpul unei vânători de mistreți. Ermolaos, în calitatea sa de șef peste camarazii săi, călărea în imediata apropiere a regelui când, dintr-o dată, urmărit de Peritas și de ceilalți câini, un mistreț țâșni din tufișuri și-l atacă. Alexandru se feri într-o parte, alunecă, totuși apucă sulița pentru a-l lovi, dar Ermolaos, în plin elan tineresc și din dorința de a se remarca, lovi el primul și doborî mistrețul, fără a acorda întâietate regelui.

Era o greșeală foarte gravă, un gest de aroganță și de nesocotire totală a tradiției și a protocolului de la curte. În asemenea cazuri, numai regele în persoană putea pedepsi corporal pe un paj sau putea lăsa pe seama altcuiva să administreze pedeapsa iar regele se folosi de această prerogativă a sa: puse ca băiatul să fie legat și bătut cu nuielele.

Era o măsură aspră, dar considerată ca normală în cadrul obiceiurilor de la curtea macedoneană. Pe când erau doar niște băiețandri, toți fuseseră pedepsiți în acest fel: Leonatos mai avea încă semne pe spinare, dar și Hefestion și Lisimah plătiseră astfel de mai multe ori pentru nesupunerea lor, la ordinul regelui Filip și din mâna lui Leonidas sau a maestrului lor de arme. În intenția celor care stabiliseră acele reguli, pedeapsa era și un fel de antrenament pentru suportarea durerii, o modalitate pentru a-i obișnui pe cei tineri cu supunerea și a le căli corpul și sufletul în vederea depășirii dificultăților de mai târziu. La Sparta, biciuirea băieților se practica fără a constitui vreo pedeapsă anume, ci doar pentru a-i educa pe tineri în spiritul curajului și al sacrificiului, ca un exercițiu de rezistență.

Ermolaos, însă, se considera victimă a unei umiliri cumplite și a unei nedreptăți complet nemotivate și, din ziua aceea, în sufletul lui apăru o ură cumplită împotriva regelui care crescu până îl făcu să urzească un plan pentru a-l ucide. Era simplu să fie atacat în somn, dar nu putea face totul singur. Îi trebuia cineva care să-i poată asigura o cale de scăpare. Înfierbântat de ideile de respect al libertății pe care i le insuflase Calistene, el nu-și dădea seama că nu era un cetățean atenian ce trebuia să apere democrația din orașul său împotriva unui tiran, ci un simplu paj macedonean, aflat în serviciul regelui în ținuturi îndepărtate, printre tot felul de primejdii. Nu-și dădea seama nici de faptul că însuși Calistene trăia de pe urma lui Alexandru, că primea de la acesta hrană, haine și un acoperiș pentru a fi ferit de nopțile reci de pe podiș.

Cu inconștiența tipică a adolescenților, Ermolaos se destăinui unui prieten, Epimenes, acesta, la rândul său, îi spuse totul unui alt prieten în care avea o încredere oarbă, un anume Charikles, care, și el, vorbi despre asta cu fratele lui Epimenes, Eurilocos, care, speriat, încercă prin toate mijloacele să-i facă să renunțe.

– Sunteți nebuni? – spuse el pe când erau adunați cu toții în cort. – Nu se poate să faceți așa ceva.

– Ba sigur că putem – îi răspunse Ermolaos. – Și vom scăpa o lume întreagă de o fiară, de un tiran odios.

Eurilocos clătină din cap. – A fost vina ta: știi bine că prima lovitură îi revine regelui.

– Practic, era căzut într-o parte, cum ar mai fi putut să lovească?

– Prostule, Alexandru nu cade niciodată. Și, în orice caz, cum crezi că trebuie să procedezi? Ai impresia că-i atât de ușor să ucizi un rege?

– Cum să nu? Adu-ți aminte cum a murit regele Filip care era mult mai bun ca ăsta. Și asasinul lui n-a fost niciodată descoperit.

– Dar aici nu suntem decât noi, înconjurați de barbari și de deșert. O să ne găsească imediat. Și, de fapt, dacă vrei să știi, au început deja să se audă vorbe printre oameni și vă bănuiesc pe tine și pe Calistene. Cineva te-a auzit când îl întrebai cum ar putea deveni cineva omul cel mai vestit din lume, iar el ți-ar fi răspuns: „Ucigându-l pe omul cel mai puternic din lume". Ai mare noroc că asemenea vorbe n-au ajuns încă la urechea regelui, dar nu te poți juca la infinit cu norocul. – Se întoarse către Epimenes: – Cât despre tine, gata: sunt fratele tău mai mare și-ți poruncesc să nu mai ai de-a face cu nenorociții ăștia. Iar voi, dacă ați băgat la cap ce v-am spus, lăsați baltă totul. Purtați-vă respectuos cu regele și poate că zvonurile astea o să dispară de la sine, încetul cu încetul.

Ermolaos ridică din umeri. – Eu fac ceea ce vreau și, dacă tu n-ai de gând să mă ajuți, nu-i nimic: am și alți

prieteni. Va fi o treabă ușoară, ca și cum ai trage un scuipat. – Scuipă. Apoi, îi întoarse spatele și plecă.

Tinerii complotiști așteptară ca Alexandru și prietenii săi să plece într-o operațiune împotriva unui grup de rebeli, pentru ca moartea lui să pară datorată unui dușman infiltrat în tabără și, apoi, discutară detaliile.

Când regele fu pe cale să părăsească palatul din Bactra, Roxana îl îmbrățișă strâns: – Nu te duce acolo!

– Faci mare progrese cu limba greacă – îi răspunse Alexandru. – După ce-o vei termina de învățat, o să te învăț și dialectul macedonean.

– Nu pleca! – repetă Roxana îngrijorată.

Alexandru o sărută. – Dar de ce nu trebuie să plec?

Fata îl privi cu lacrimi în ochi și spuse: – Două zile. Văd... întuneric.

Regele clătină din cap ca pentru a alunga un gând supărător, apoi ordonanțele îl îmbrăcară cu armura și-l însoțiră în curte unde-l așteptau călăreții săi, gata de plecare.

Trecură două zile și regele, preocupat din cauza acelei presimțiri discută despre asta cu Aristandru. – Ce crezi că ar putea însemna?

– Femeile din această țară se ocupă cu ghicitul și cu magia, au darul de a simți o amenințare care plutește în aer. Mai mult decât atât, Roxana te iubește.

– După tine, ce-ar trebui să fac?

– Să rămâi treaz la noapte. Citește, bea, dar nu atât de mult ca să te amețești. Trebuie să rămâi perfect treaz.

– Așa am să fac – răspunse Alexandru și așteptă să se facă noapte.

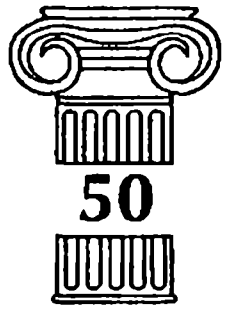

50

Ptolemeu văzu lumină în cortul lui Alexandru și intră, salutat de cei doi paji care erau de serviciu în seara aceea.

– Cum se face că mai ești treaz la ora asta? – întrebă el. – Este al doilea schimb al gărzilor.

– Nu mi-e somn. Citeam ceva.

Ptolemeu trase cu ochiul: – *India* lui Ctesias. Nu mai ai răbdare, nu-i așa?

– Da. Și, după ce-o să cucerim India, vom putea spune că toată Asia este sub stăpânirea noastră. Ne vom întoarce acasă și vom începe să schimbăm lumea, Ptolemeu.

– Tu chiar crezi că lumea poate fi schimbată? Că un asemenea vis se poate împlini?

Alexandru ridică privirea de pe sulul de papirus pe care-l avea înainte. – Da, cred asta. Nu-ți mai amintești de seara aceea din sanctuarul lui Dionisos de la Mieza?

– Îmi amintesc. Eram tineri, plini de entuziasm, de speranțe, de visuri...

– Băieții aceia au cucerit cel mai mare imperiu din lume, două treimi din lume, au întemeiat zeci de orașe cu cultură și administrație grecești în inima Asiei. Crezi că toate astea au apărut din întâmplare? Crezi că nu au nici o semnificație, nici un țel?

– Aș vrea să cred. În orice caz, poți conta oricând pe prietenia mea, pe fidelitatea mea. Eu nu te voi părăsi

niciodată: în privința asta poți fi liniștit. În rest, în anumite momente, nici nu prea știu ce să mai cred...

În clipa aceea, intră Ermolaos. Peritas mârâi și Ptolemeu se întoarse spre băiat: – Ești de serviciu în noaptea asta?

– Da, *heghemón* – răspunse băiatul.

– Și-atunci, de ce erai pe afară?

– Regele încă nu dormea și nu vroiam să-l deranjez.

– Nu mă deranjezi – spuse Alexandru. – Poți rămâne și aici, dacă vrei.

Băiatul se așeză într-un colț al cortului. Ptolemeu îl privi mai întâi pe băiat, apoi îl privi pe Alexandru: simțea ceva ciudat, plutea în aer o atmosferă de tensiune și de energie reținută.

– Este băiatul pe care l-am pedepsit alaltăieri, după vânătoarea aceea.

– Mai ești supărat? – îl întrebă Ptolemeu pe paj, văzându-l posomorât. – Oh, nu trebuie. Dacă ai ști câte nuiele am luat și eu la vârsta ta. Regele Filip în persoană mi-a tras câteva picioare în fund, a pus să mă și biciuiască o dată, când, din cauza mea, un cal a rămas șchiop. Dar n-am pus la inimă pentru că era un om mare și o făcea pentru binele meu.

– Timpurile s-au mai schimbat – comentă Alexandru. – Băieții ăștia nu mai sunt ca noi. Sunt... altfel. Sau poate că îmbătrânim noi. Am treizeci de ani, ce zici de asta?

– Dacă-i vorba pe-așa, eu i-am împlinit deja. Bine, o să-mi continui turul de inspecție. Pot lua câinele? Îmi ține companie. – Peritas dădu bucuros din coadă.

– Ia-l cu tine, așa o să facă puțină mișcare: s-a cam îngrășat.

– Plec, atunci. Dacă ai nevoie de ceva, strigă-mă.

Alexandru dădu din cap afirmativ și se adânci din nou în lectură, sorbind din când în când dintr-o cupă pe care o avea pe masă.

Ermolaos ședea tăcut în fața lui, cu maxilarele încleștate și cu privirea îndreptată în jos. Regele ridica din când în când ochii de pe sulul de papirus și-l cerceta cu o privire

ciudată, nedumerită. La un moment dat, îi spuse: – Mă urăști, nu-i așa? Mă urăști pentru că am pus să fii bătut cu nuiaua.

– Nu-i adevărat, Măria Ta. Eu... Se vedea, însă, că mințea și asta îl convinse pe rege că băiatul acela era perfid pentru că nu avea curajul să-și arate ura și, cu atât mai puțin, să renunțe la acest sentiment.

– Las-o încolo, n-are importanță.

Trecu astfel toată noaptea: o noapte rece, pustie, fără rost. Se apropia momentul încheierii schimbului de gardă. Peste puțin timp trebuia să apară zorile. Ermolaos era cuprins de îndoieli și continua să-l privească țintă pe rege care, din când în când, părea că moțăie.

Eurilocos avusese și el o noapte albă, dându-și seama că toți trei pajii de serviciu făceau parte din complot și era sigur că se hotărâseră să acționeze, cu atât mai mult cu cât comandantul Ptolemeu îl lua în mod obișnuit cu el pe Peritas atunci când inspecta corpurile de gardă, dar, apoi, văzând că lumina era în continuare aprinsă în cortul regal și că regele rămăsese treaz fără a se culca, deși nu exista nici cel mai mic pericol al unor atacuri inamice, fu sigur că urma să se întâmple ceva îngrozitor: poate că Alexandru descoperise totul sau poate că Ermolaos și ceilalți acționaseră înainte de a se face ziuă. Se gândi că numai vorbind cu cineva i-ar fi putut salva pe nefericiții aceia. Îl văzu pe Ptolemeu care se întorcea din raidul său de inspecție și-și luă inima în dinți: – *Heghemón*...

– Ce-i băiete?

– Eu... trebuie să-ți vorbesc.

– Te ascult.

– Nu aici.

– Atunci, hai în cortul meu. – Îl luă cu el și-l lăsă să intre. – Ei? Ce-i cu secretul ăsta?

– Ascultă-mă, *heghemón* – începu Eurilocos. – Fratele meu, Epimenes, Ermolaos și alți băieți... cum să-ți spun... au idei ciudate... Știi că Ermolaos cu fratele meu și cu alți

camarazi merg mereu la Calistene și el le-a împuiat capul cu tot felul de prostii despre democrație și tiranie și atunci...

– Și? – întrebă Ptolemeu ridicând din sprâncene.

– Sunt doar niște băiețandri, *heghemón* – continuă Eurilocos, gata să izbucnească în plâns. Poate că, de data asta au renunțat, poate că regele bănuia ceva... Nu știu... M-am gândit să vorbesc cu tine, poate că le tragi o sperietură zdravănă și se lasă păgubași. Este vina lui Calistene, înțelegi? Lor nu le-ar fi trecut niciodată așa ceva prin cap. Chiar dacă regele a pus ca Ermolaos să fie bătut pentru mistrețul ăla, nu știu dacă ar trebui să se ajungă la...Totuși, parcă poți să știi...

– Oh, pe marele Zeus! – tresări Ptolemeu. Și strigă imediat: – Peritas, fugi, fugi la Alexandru! – Câinele făcu o săritură și porni către cortul regelui chiar când stăpânul său era gata să ațipească lăsându-și fruntea pe masă, iar Ermolaos ducea încet mâna la cingătoare, strecurând-o pe sub tunică. Peritas îl trânti la pământ și-și înfipse colții în mâna care ținea pumnalul.

Ptolemeu năvăli și el imediat, tocmai la timp ca să apuce de zgardă câinele care ar fi retezat dintr-o mușcătură mâna băiatului. În aceeași clipă, Alexandru se trezi brusc din somnolență, se ridică fulgerător în picioare și trase sabia din teacă.

– Vroia să te ucidă – spuse gâfâind Ptolemeu în timp ce-l dezarma pe Ermolaos.

Băiatul încerca să scape și striga: – Blestematule, tiranule, monstru setos de sânge! Ai mâinile pătate de sânge! I-ai ucis pe Parmenion și pe Filotas, asasin ce ești!

Ceilalți doi, care făceau de gardă afară, încercară să se îndepărteze, dar Ptolemeu strigă cât putu de tare la trâmbițaș și-l puse să dea semnalul de alarmă pentru „scutieri" și imediat pajii fură prinși și imobilizați tocmai când încercau să scape prin fugă. Eurilocos veni în fugă plângând și rugându-se: – Nu-i omorî, *heghemón*! Nu-i omorî. N-o să

mai facă nimic, îți jur. Lasă-i pe mâna mea, îi pedepsesc eu, îi bat de nu se văd, dar nu-i omorî tu, te rog!

Alexandru ieși din cort, palid de furie, în timp ce Ermolaos continua să-l împroaște cu tot felul de înjurături și de blesteme, în mijlocul taberei, printre soldații care alergau din toate părțile.

– Ce merită oamenii ăștia, Măria Ta? – întrebă Ptolemeu cu formula rituală.

– Du-i în fața judecății armatei – răspunse Alexandru. Și se întoarse în cort.

Judecătorii militari se reuniră imediat și procesul pajilor ținu toată ziua și noaptea următoare, fură confruntați între ei, loviți și biciuiți până când mărturisiră. Nici unul dintre ei, nici chiar sub tortură, nu pronunță numele lui Calistene, dar Eurilocos, iertat pentru că salvase viața regelui, repeta mereu că băieții aceia nu ar fi ajuns să urzească un complot dacă nu i-ar fi nenorocit Calistene cu ideile lui. Și continuă până în ultima să se roage de toți pentru iertarea lor. Fu în zadar.

În zorii zilei următoare, pe o vreme cețoasă și cu burniță, fură uciși cu pietre.

Eumene, care asistase atât la proces, cât și la execuție, se duse în cortul lui Calistene și-l găsi tremurând, palid ca un mort, și frângându-și mâinile de spaimă.

– Câțiva au pronunțat numele tău – îi spuse.

Calistene se prăbuși pe un scaun și oftă prelung. – Deci, s-a terminat, așa-i?

Eumene nu răspunse.

– S-a terminat cu mine, nu-i așa? – strigă mai tare.

– Strigoii tăi au căpătat formă umană, Calistene, corpul băieților acelora care zac acum sub un morman de pietre. Un om ca tine... Nu știai că și cuvintele pot ucide și chiar mai rău ca sabia?

– O să mă tortureze? N-o să rezist, nu pot să rezist. O să mă forțeze să spun tot ce vor! – urlă istoricul printre sughițuri.

Eumene plecă privirea. – Îmi pare rău. Vroiam să-ți spun doar că vor veni curând la tine. N-ai la dispoziție prea mult timp. – Și ieși din cort sub ploaia care se pornise cu furie.

Calistene privi în jur disperat, căutând o armă, un pumnal, dar acolo nu se aflau decât suluri de papirus, lucrările sale și *Istoria expediției lui Alexandru*. Apoi, își aminti dintr-o dată de ceva care ar fi trebuit să dispară de mult timp, dar, cine știe de ce, păstrase acel obiect. Deschise o ladă, scotoci prin ea gâfâind de frică și de nerăbdare, până când avu între degete o cutiuță de fier. O deschise: în ea se afla un sul mic de papirus și, înfășurată într-o cârpă, o sticluță plină cu o pulbere albă. Pe hârtie era scris:

> Nimeni nu poate controla răspândirea bolilor. Dar această substanță dă aceleași simptome.
>
> O zecime de *lepton* dă febră mare, vomă și diaree timp de două sau trei zile. Apoi starea sănătății se îmbunătățește și pacientul pare să fie în curs de vindecare. În a patra zi, febra urcă din nou foarte mult și imediat după aceea, survine moartea.

Calistene arse biletul și înghiți tot conținutul sticluței. Când sosiră gărzile, îl găsiră prăbușit peste sulurile de papirus ale *Istoriei* sale, cu ochii holbați și ficși, plini de groază.

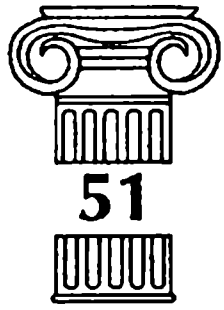

51

Coasta Focidei se putea vedea acum clar, ieșind din ceața înserării, și norii de pe cer ca și valurile mării se înroșeau sub razele asfințitului. Barca plutea purtată de un vânt ușor care bătea dinspre golful Egina. Aristotel se apropie de proră ca să vadă manevrele de acostare și, la puțin timp după aceea, cobora pe micul chei din Itea printre mateloți, hamali și vânzători de obiecte sacre.

– Vrei o oaie ca s-o sacrifici zeului? – întreba unul. – Aici sunt la jumătate de preț față de Delfi. Uite ce miel frumos: doar patru oboli. Vrei cumva o pereche de porumbei?

– Îmi trebuie un măgar – răspunse filosoful.

– Un măgar? – îl privi uluit negustorul. – Dar, cred că glumești: cine ar oferi un măgar...

– Nu vreau să-l sacrific. Am intenția să-l călăresc.

– Ah, mă gândeam eu. Dacă este așa, hai încoace: este pe-aici pe undeva un prieten de-al meu care vinde măgari: sunt animale liniștite și ascultătoare. – Negustorul își dădea bine seama că avea de-a face cu un om de litere, un învățat, mai puțin priceput la călărie.

Se târguiră pentru trei zile de închiriere a animalului, plus un avans din suma convenită și Aristotel plecă spre templul lui Apollo, singur. Era destul de târziu și oamenii preferau, de obicei, să circule prin pădurea de măslini strălucitori sub soarele dimineții, pe lumină, decât prin întunericul care făcea ca trunchiurile seculare să capete forme amenințătoare și alarmante. Mersul regulat al măgarului îi

stimula gândirea și ultimele raze călduțe ale soarelui care era pe cale să se cufunde în mare îi încălzeau mădularele puțin înfrigurate de umezeala de pe mare și de vântul care probabil că trecuse peste primele zăpezi de pe muntele Citeron.

Se gândea la anii lungi în care nu încetase nici un moment să cerceteze împrejurările morții regelui Filip, fiind mereu pe urmele unui adevăr ascuns și înșelător.

De la o vreme, veștile pe care le primea din Asia nu-l mai entuziasmau: Alexandru părea că uitase tot ceea ce învățase de la el, în special în ce privea politica. Îi pusese pe barbari pe același plan cu grecii, se îmbrăca la fel ca un despot persan, pretindea să i se facă „plecăciunea" și dădea crezare zvonurilor răspândite cu măiestrie de mama sa, Olimpia, despre originea sa divină.

Sărmanul rege Filip! Așa era soarta, despre toți oamenii mari se spunea că erau bastarzii unui zeu sau ai unei zeițe: Hercule, Castor și Polux, Ahile, Teseu... Alexandru nu putea face excepție. Era de înțeles. Ba chiar, de prevăzut. Și totuși, îi simțea lipsa, ar fi dat orice pentru a-l putea vedea din nou, pentru a vorbi cu el. Cine mai știe cum arăta, dacă mai făcea încă acel gest curios de a-și înclina capul spre umărul drept atunci când asculta sau spunea cuvinte care-i mergeau la suflet.

Și Calistene? Bun într-ale scrisului, fără îndoială, chiar dacă puțin dogmatic, dar lipsit de bun simț: cine știe cum se descurca în situațiile acelea extreme, în locurile acelea cu climă aspră, printre neamurile acelea de neciopliți și în mijlocul intrigilor din acea curte mereu în mișcare, instabilă și de aceea mult mai periculoasă. Nu mai primise vești de la el de mai multe luni, dar sigur că era greu pentru curieri să străbată ținuturi atât de întinse, deșerturi și podișuri, râuri învolburate, lanțuri muntoase...

Filosoful își îndemnă măgărușul cu călcâiele pentru că vroia să ajungă în vârf înainte de a se înnopta. Așa este,

asasinul...Trebuia să fi fost o minte diabolică dacă până în acel moment își bătuse joc de el și de toți ceilalți. Prima urmă ducea la regina Olimpia, dar s-a arătat a fi o variantă puțin probabilă: de ce oare soția lui Filip ar fi făcut gestul teatral de a pune o coroană pe capul ucigașului? Regele mai avea încă mulți alți prieteni care ar fi putut-o face să plătească scump pentru un asemenea gest, cu atât mai mult cu cât era o străină și, prin urmare, de două ori expusă și neajutorată în situația respectivă. Se concentrase, apoi, asupra ipotezei unei crime pasionale: o poveste de amor între bărbați: Pausanias, ucigașul, se răzbuna pe Filip pentru o ofensă care-i fusese adusă de recentul socru al regelui, Attalos, tatăl tinerei Euridice. Dar Attalos era mort și morții nu vorbesc.

Tropotul regulat al copitelor pe pietrele drumului însoțea reflecțiile filosofului, de parcă dădea un ritm calm gândirii sale. Îi veni în minte discuția cu logodnica lui Pausanias, lângă un mormânt, într-o seară friguroasă de iarnă. Și apărea o a treia ipoteză: îndată ce ultima soție a lui Filip, Euridice, născuse un băiat, tatăl ei, Attalos, bunicul copilului și socrul regelui, urzise un plan îndrăzneț, acela de a-l ucide pe Filip și a se proclama regent în numele nepotului său care ar fi urcat pe tron în momentul în care devenea major. Planul trebuia să aibă șanse mari de reușită pentru că mama micuțului era o macedoneancă, spre deosebire de Olimpia care era o străină. Și ar fi avut parte de o acoperire perfectă prin uciderea lui Pausanias, singurul martor al complotului. Era vorba, însă, despre o ipoteză greu de demonstrat pentru că, după moartea lui Filip, Attalos nu făcuse nici o tentativă de a prelua puterea, nu pornise în marș ca să atace Pella cu armata pe care o avea sub comanda sa în Asia. Poate de frica lui Parmenion? Sau a lui Alexandru?

În oricare dintre aceste cazuri, cum se explicau cuvintele logodnicei lui Pausanias? Ea, care, desigur, era bine informată, părea să creadă că iubitul său fusese violat

într-o orgie a paznicilor de vânătoare din slujba lui Attalos, lucru care nu avea sens dacă el era ucigașul plătit de acesta ca să-l omoare pe rege. O mai căutase pe fata aceea, dar i se spusese că dispăruse de multă vreme și nimeni nu mai avea nici o veste de la ea.

Mai rămânea o singură pistă, cea care-l aducea la sanctuarul din Delfi, sanctuar care dăduse o prevestire nu prea clară, dar veridică a morții grabnice a lui Filip. La mică depărtare de acel loc trăia, sub un nume fals, omul care-l ucisese pe Pausanias, singurul martor care l-ar fi putut conduce la acela care urzise totul.

Filosoful privi în urmă: ultimele raze ale asfințitului colorau în violet oglinda de apă a golfului, mărginită de cele două promontorii, și, mai sus, în stânga sa, marele templu doric al lui Apollo apărea deja în lumina slabă a făcliilor și a lămpilor. Un cântec de neasemuită blândețe se înălța prin pacea limpede a serii:

> Zeu al arcului de argint, tu, Febus cel strălucitor,
> ce porți acum lumina spre Elizeele câmpii
> și spre Insulele Fericirii pierdute în Oceanul cu adânci vâltori,
> întoarce-te, întoarce-te, divin zeu! Adu-ne mâine iar o aurora,
> surâsul tău plin de lumină, după noaptea grea, de beznă,
> de vise rele-aducătoare și fiică a întunecatului Chaos....

Ajunsese. Legă măgarul de un belciug de lângă fântână și porni pe jos pe drumul sacru, trecând printre micile temple votive ale atenienilor, tebanilor, spartanilor. Erau pline toate de trofee din victoriile asupra sângelui frățesc, al unor greci care uciseseră alți greci și privind toate acestea i se părea că aude ce ar fi spus Alexandru dacă în clipa aceea ar fi fost lângă el și i-ar fi vorbit.

Ultimii pelerini plecau și paznicul se pregătea să închidă ușile sanctuarului acum pustiu. Îl rugă să mai aștepte puțin.

– Vin de departe și mâine în zori trebuie să plec. Te rog din suflet, lasă-mă doar o clipă, lasă-mă să fac o rugăciune

către zeu, să-i cer ceva foarte important pentru că sunt victima unor farmece groaznice, a unui blestem care mă urmărește. – Și-i strecură o monedă.

Paznicul o puse într-o pungă și-i zise: – Bine, dar repede. – Și începu să mături treptele templului.

Aristotel intră și se strecură imediat în penumbra din nava stângă a templului, înaintând cu pași mici și privind cu atenție obiectele votive ce atârnau pe perete. Se conducea doar după o intuiție, umbra unei amintiri de mulți ani când, copil fiind, făcuse o vizită în templu dus de mână de părintele său, Nicomah. Atenția îi fusese atrasă atunci de un anumit obiect. Amintirea aceea, laolaltă cu o bănuială, îl făcuse să vină între acele ziduri sfinte.

Ajunse în capătul navei și trecu pe partea cealaltă, sub privirea de perlă a zeului așezat pe tron. Își continuă drumul de-a lungul celeilalte nave, privind pereții cu mare atenție. Totuși, nu reușea să distingă nimic care să semene cu imaginea aceea palidă, cu amintirea aceea îndepărtată. Era prea întuneric. Luă o lampă care atârna pe o coloană, o apropie de perete și pe față îi apăru o expresie victorioasă: nu se înșelase! În fața sa se vedea slab, aproape șterșă de trecerea timpului, urma unui obiect care stătuse mulți ani atârnat acolo.

Privi împrejur ca să se asigure că nu era nimeni care să-l vadă, apoi, cu o mână ridică mai sus lampa și cu cealaltă scoase din desagă spada celtică, arma cu care fusese ucis regele Filip într-o zi la Aigai. O apropie cu grijă, aproape cu teamă, de urma de pe perete: se potrivea perfect!

Rămăseseră acolo și două cuie folosite la fixarea sabiei și care corespundeau cu curburile mânerului, de forma unor antene de fluture și Aristotel o reașeză cu grijă la locul său.

– Ei, ți-ai terminat rugăciunile? – se auzi de afară vocea paznicului. – Trebuie să închid.

– Vin acum – răspunse filosoful și ieși în grabă după ce-i mulțumi.

Își petrecu noaptea sub portic, înfășurat în mantia sa, la fel ca toți ceilalți pelerini, dar nu dormi aproape deloc. Amfictionia! Era oare posibil așa ceva? Era posibil ca templul cel mai respectat din lumea elenică să fi provocat moartea regelui Filip? Poate că urma aceea de pe zid nu era decât o coincidență stranie, poate că el vroia să vadă în ea rezolvarea enigmei care-i sfidase ani întregi inteligența. Și totuși, aceea era ipoteza pentru care exista o dovadă de necontestat: sabia care-l ucisese pe rege provenea din templu! Și, la urma urmelor, ipoteza era chiar plauzibilă: putea accepta cea mai înaltă autoritate a lumii ecumenice grecești să se supună voinței unui singur om? Și nu era o manifestare a voinței divine uciderea unui mare rege într-un moment în care aproape toată lumea putea fi acuzată de asasinarea lui?

Atenienii care vedeau în el un asupritor și un uzurpator al întâietății lor, supraviețuitorii tebani care-l urau cu înverșunare după masacrul de la Cheroneea, persanii care se temeau că el va invada Asia, regina Olimpia care-l ura pentru că o umilise și o preferase în locul ei pe foarte tânăra Euridice, prințul Amintas pe care Filip îl îndepărtase de la succesiunea legitimă a tronului. La limită, chiar și Alexandru putea fi suspectat. Toți. Și, de fapt, nici unul. Extraordinar. Iar mobilul era unul dintre acelea care justifică orice crimă: puterea asupra minții oamenilor, mult mai eficientă și mai importantă decât orice altă putere din lume, asemănătoare, mai mult decât orice altceva, cu puterea zeilor.

Dar mai era nevoie și de o altă întâlnire: cu omul care-l ucisese pe Pausanias și care trăia și muncea, după câte știa, pe o proprietate aparținând sanctuarului.

Se trezi când era încă întuneric, puse samarul pe măgăruș și porni la drum. Coborî cam zece stadii pe drumul care ducea la malul mării, apoi o luă la dreapta, pe un drumeag care dădea pe un plai cu terase pentru cultivarea viței-de-vie.

Iată, casa trebuia să fie cea de acolo, dincolo de vie, o căsuță scundă acoperită cu țigle smălțuite, având în față un mic portic cu coloane din lemn de măslin și un bătrân stejar centenar.

Intră în curte, unde mai mulți porci scurmau sub stejar, după ghindă și strigă: – E cineva pe-aici? Hei, e cineva? – Nu primi nici un răspuns. Descălecă și bătu la ușa care se deschise singură, lăsând să pătrundă în interior o rază de lumină.

El era. Și atârna de o frânghie legată de bârnele tavanului.

Aristotel se dădu înapoi înspăimântat, încălecă pe măgar și porni la trap îndepărtându-se cât putu de repede.

Ajunse la Atena îndată ce fu posibil și timp de câteva zile nu vru să stea de vorbă cu nimeni. Distruse toate notițele și cópiile scrisorilor trimise pe această temă nepotului său. Dintre hârtiile referitoare la cercetări lăsă doar niște notițe vagi și generale și începu să scrie o încheiere: „Cauza crimei trebuie, probabil, căutată într-o poveste mizerabilă de raporturi sexuale între bărbați..."

Pe la sfârșitul lunii, un curier bătu la ușă predându-i un pachet voluminos. Aristotel îl deschise și găsi înăuntru câteva obiecte personale ale lui Calistene și toate scrisorile pe care i le scrisese el. Mai era și un sul de papirus cu sigiliul lui Ptolemeu, fiul lui Lagos, gardă de corp a regelui Alexandru, comandant al unui corp de armată macedoneană. Îl deschise cu mâna tremurândă și citi:

Ptolemeu către Aristotel, te salut!

În a patra zi a lunii Elafebolion (martie) din al treilea an din a o sută treisprezecea Olimpiadă, nepotul tău, Calistene, istoric oficial al expediției lui Alexandru, a fost găsit mort în cortul său și Filip, medicul regelui, a constatat că decesul a survenit în urma ingerării unei otrăvi puternice. Un grup de tineri paji complotase pentru uciderea regelui și, deși în timpul procesului, nici unul dintre acuzați nu pronunțase numele lui Calistene, au existat persoane care îi atribuiau un fel

de responsabilitate morală pentru acea uneltire. Părea ciudat, într-adevăr, ca niște băieți atât de tineri să ajungă să plănuiască asasinarea regelui lor dacă altcineva nu i-ar fi instigat. Există motive să credem că nepotul tău a vrut să evite prin sinuciderea sa o condamnare mai grea.

Regele nu s-a simțit în stare să-ți scrie, sufletul său fiind asaltat de multe și contradictorii sentimente, așa că m-am hotărât s-o fac eu în locul lui.

Știu că această veste va ajunge la tine cu mare întârziere pentru că, în momentul în care am început să-ți scriu, armata se afla deja în marș printr-un ținut deosebit de greu de străbătut, pentru a porni la ocuparea Indiei. Am vrut, de asemenea, să-ți trimit exemplarul din *Istoria expediției lui Alexandru* pe care Calistene însuși i l-a dictat scribului său pentru ca tu să-l poți citi. Din păcate, nefericitul moment al morții sale lasă opera sa neterminată.

M-am gândit, de asemenea, să-ți trimit vești despre evenimentele petrecute până în acest moment și episoadele cele mai importante din expediția în India, în caz că tu ai dori să duci la bun sfârșit opera nepotului tău așa cum vei crede de cuviință.

Aș mai vrea să-ți povestesc ceva care poate că te va interesa. Trăia de mai mult timp în tabăra noastră un bărbat din Elida, pe nume Piron. Își începuse cariera ca pictor modest și aproape necunoscut și însoțise expediția noastră sperând să facă oarecare avere. Dar, în anii aceștia, i-a întâlnit în Persia pe magi și apoi pe înțelepții indieni, după ce îl frecventase mult timp chiar și pe Calistene. Din toate aceste experiențe noi el este pe cale să întemeieze o nouă școală de gândire a cărei faimă, din cât pot eu să-mi dau seama, se va răspândi destul de mult.

Sper ca scrisoarea mea să te găsească sănătos. Ai grijă de tine.

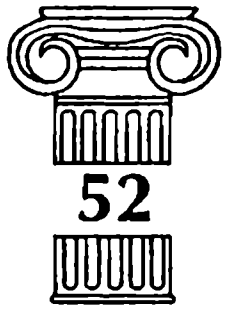

52

Abia pe la sfârșitul lunii, când se lăsă frigul, Aristotel se apucă să citească și relatarea lui Ptolemeu, o expunere succintă, dar eficientă care ar fi putut constitui o bază de pornire pentru desăvârșirea operei lui Calistene.

Armata se puse în mișcare, traversând Paropamissos sau Caucazul indian, după cum numesc unii acești munți, cu prețul unor eforturi deosebite. Era atât de frig prin trecătorile munților că, într-o noapte, câteva santinele au fost găsite moarte, sprijinite de copaci la postul lor de gardă, cu ochii ficși și cu barba și mustățile acoperite de gheață. Alexandru s-a remarcat încă o dată prin profunda lui omenie. Văzând că un veteran era sleit de puteri și tremura de frig, porunci să se spargă tronul lui din lemn și să se facă focul cu el ca să se încălzească soldații. Sosirăm după nouă zile de mers în orașul Nisa, unde locuitorii susțineau că venise Dionisos în peregrinările sale prin India. Dovada pe care o aduceau este prezența unui munte numit Meros care în grecește înseamnă „coapsă", făcând legătura cu faptul că Dionisos s-a născut din coapsa lui Zeus. În plus, spuneau că locul acele este singurul din India în care crește iedera, planta sacră a zeului.

Și-au pus pe cap cu toții coroane din frunze de iederă și au organizat mari petreceri și orgii, bând, dansând *komos* și strigând: „*Euoé*!".

Acolo, armata a fost împărțită în două. Cea condusă de Hefestion și Perdicas coborî pe valea unui pârâu de pe podiș până la vărsarea sa în Indus pentru a construi acolo un pod. Cealaltă, din care făceam și eu parte împreună cu regele și cu

ceilalți prieteni, porni spre cursul superior al Indusului pentru a cuceri orașele de acolo, Massaga, Bazira și Ora care căzură după asalturi repetate. Cel mai mare dintre toate era Aornos, cu o circumferință de douăzeci de mile, situat la înălțimea de opt mii de picioare, apărat din toate părțile de o râpă adâncă.

Regele ordonă să se construiască un val de pământ și o pistă înclinată și eu m-am așezat noaptea într-un avanpost din care puteam amenința orașul în unul dintre cele mai slabe puncte ale sale. Indienii s-au apărat cu mare curaj, dar, în cele din urmă, berbecii reușiră să facă o spărtură prin care armata năvăli în oraș. Armata s-a reunit și am cucerit orașul printr-un atac simultan. Alexandru le dădu indienilor posibilitatea de a se înrola în armata sa ca mercenari, dar ei preferară să fugă decât să lupte împotriva fraților lor.

Am capturat în acele orașe un mare număr de elefanți, la care Alexandru ține foarte mult. Sunt animale extraordinare, de dimensiuni uriașe, cu colți mari care le ies din gură. Pot transporta în spinare turnuri cu războinici înarmați și sunt conduși de un om care stă pe gâtul lor și-i îmboldește cu călcâiele. Dacă, într-o bătălie, acest om este ucis, elefantul se dezorientează și nu mai știe încotro trebuie să meargă.

Indienii sunt înalți de statură, cu pielea mai închisă la culoare decât toți ceilalți oameni, cu excepția etiopienilor, și sunt foarte viteji în luptă. După ce am cucerit Aornos, regele lăsă acolo o garnizoană și, ca guvernator, un prinț indian care mai demult era în tabăra lui Bessos dar acum a trecut de partea noastră. Îl cheamă Sashagupta pe limba lui, dar grecii îi spun Sisicottos. La Aornos am luat ca pradă de război două sute cincizeci de mii de boi și dintre ei au fost aleși cei mai puternici și mai frumoși pentru a-i trimite în Macedonia ca să are și ca să amelioreze rasele noastre. Alexandru a pus să se construiască, apoi, bărci și chiar două corăbii cu douăzeci și cinci de vâsle cu care pornirăm la vale pe Indus care este un fluviu foarte mare și navigabil, cât din lungimea sa nu știu, dar, oricum, pe o mare parte.

Sosirăm astfel în locul în care Perdicas și Hefestion terminaseră de construit podul, în apropiere de un oraș numit Taxila care ne-a întâmpinat cu manifestări prietenești. Regele său, un indian pe nume Taxiles, îi oferi lui Alexandru douăzeci și cinci de elefanți și trei sute de talanți de argint. Aur nu

prea am văzut pe aici. Cât despre legendele care spun că în aceste ținuturi ar exista furnici uriașe care scot din munte aur, păzit, apoi, de grifoni înaripați, nu am găsit nicăieri vreo dovadă demnă de crezare și cred că ar trebui considerate doar niște povești fără nici o bază.

De acolo, înaintarăm până la malurile râului Hydaspes, cel mai mare dintre afluenții Indusului, lat și vijelios din cauza ploilor care căzuseră din belșug în munți. Pe celălalt mal se afla un rege indian, pe numele său, Poros, cu o armată numeroasă: treizeci de mii de pedestrași, patru mii de călăreți, trei sute de care de război și două sute de elefanți. Noi nu puteam trece dincolo pentru că Poros se afla mereu în fața noastră și ne împiedica să trecem prin vad. Atunci, Alexandru dădu ordin trupelor să se miște în permanență, chiar și noaptea, strigând și făcând mare gălăgie, astfel încât dușmanii să nu mai priceapă nimic și Poros hotărî să-și instaleze tabăra într-un loc fix și ne aștepte acolo.

Noi îl lăsarăm pe Crater în fața lui cu un număr însemnat de soldați și-l urmarăm pe Alexandru care urca în susul râului cu cavaleria *eterilor*, arcașii călări, agrienii și infanteria grea. Între timp se dezlănțuise o furtună cu tunete asurzitoare și fulgere, ceea ce i-a oprit pe indieni să se aventureze de-a lungul malurilor râului Hydaspes. Vadul fu extrem de greu de trecut și traversarea a fost posibilă doar datorită existenței unei insule în mijlocul apei. Soldații traversară râul cu apa până la subsuori, iar caii se afundau până la greabăn. Alexandru, deși își propusese ca după Gaugamela să nu-l mai arunce în luptă pe Ducipal, se hotărî să-l călărească în această situație pentru că doar statura lui puternică îi putea permite să-i înfrunte pe călărețiii inamici care aveau cai iuți, dar mai mici.

În zori, Poros află că trupele macedonene trecuseră râul și-l trimise împotriva noastră pe fiul său cu vreo mie de călăreți. L-am înfrânt încă de la primul atac și tânărul fu ucis. Poros înțelese atunci că Alexandru era acela care traversase râul Hydaspes în noaptea aceea cu furtună și porni împotriva lui cu întreaga lui armată. Trimise în față carele de luptă, apoi elefanții și, mai în spate, infanteria de linie; cavaleria acționa pe flancuri. El în persoană, cu o statură impunătoare, călărea pe un elefant enorm și, îndată ce bătălia se încinse, conduse atacul cu strigăte puternice, îndemnându-și animalul.

Mai întâi porniră la atac carele, dar terenul muiat de ploaie le încetini deplasarea astfel încât arcașii noștri călări ajunseră în apropierea lor și-i doborâră pe vizitii.

Depășind linia carelor, Alexandru aruncă la atac pe aripi cavaleria, angajând o luptă înverșunată corp la corp cu călăreții indieni care luptau cu mare vitejie. Între timp, Poros trimise înainte elefanții împotriva centrului nostru și animalele acelea uriașe făcură un adevărat măcel când trecură prin rândurile compacte ale falangei. Atunci, Perdicas și Hefestion dădură ordin să se desfacă rândurile, lăsând elefanții să treacă, iar, în același timp, Lisimah începu să-i bombardeze cu catapultele pe care reușise în cele din urmă să le monteze după trecerea râului. Porniră la atac împotriva acelor monștri arcașii călări și aruncătorii de sulițe care îi loviră și-i răniră în fel și chip. Arcașii, coborâți de pe cai, îi luau la ochi pe cei care conduceau elefanții, doborându-i unul după altul. Înnebuniți de durere și de spaimă, elefanții începură s-o ia razna și să alerge în toate părțile, dând chiar și peste soldații lor, fără să poată face diferența între prieteni și dușmani.

În acel moment, elefanții fiind scoși din luptă, Perdicas refăcu formația falangei și o trimise la atac, scoțând strigăte puternice de luptă pentru a-și îndemna oamenii și luptând el însuși în prima linie. De cealaltă parte, Poros continua să înainteze și lupta cu o energie incredibilă. Elefantul său mergea înaintea celorlalți ca o furie mitologică, strivindu-i pe toți cei pe care-i întâlnea în cale și avea labele pline până la genunchi de sânge și de bucăți de măruntaie, în timp ce Poros, încins într-o armură de nepătruns, arunca zeci de sulițe cu forța unei catapulte.

Bătălia ținu opt ore, fără încetare, până când, în final, Alexandru, care conducea Vârful pe aripa dreaptă, și Koinos, care conducea aripa stângă, reușiră să pună pe fugă cavaleria inamică și să se îndrepte spre centru. Indienii, înconjurați din toate părțile se predară și însuși Poros, rănit la umărul drept, singurul loc neprotejat de armură, începu să se clatine.

Era emoționant de văzut cum elefantul își dădea seama că stăpânul său se afla în dificultate. Își încetini alergarea și aproape că se opri, îngenunche ca să-i permită lui Poros să coboare încet pe pământ și apoi, când îl văzu întins pe jos,

încercă să-i smulgă sulița din rană. Conducătorii animalului îl duseră de acolo, astfel încât regele indian putu ajunge pe mâna chirurgilor noștri care avură grijă de el.

Alexandru vru să-l vadă de îndată ce află că era în stare să se țină pe picioare și rămase impresionat de statura lui gigantică: Poros era înalt de mai bine de șapte picioare și armura sa scânteietoare de oțel i se mula perfect pe corp ca o a doua piele. I-l trimisese mai întâi ca interpret pe regele Taxiles, aliatul său, dar Poros, considerându-l trădător, încercase să-l ucidă. Se duse, atunci, chiar el, împreună cu un alt tălmaci și-l salută cu mare respect, lăudându-l pentru vitejia sa și deplângând moartea fiilor săi, amândoi căzuți în luptă. La sfârșit, îl întrebă: „Cum ai vrea să fii tratat?".

Iar el răspunse: „Ca un rege".

Și i se acordă respectul cuvenit unui rege: Alexandru îl lăsă ca guvernator al tuturor teritoriilor pe care le cucerise până atunci și-l instală din nou în palatul său.

Dar bucuria acelei victorii atât de grele, cucerită, s-ar putea spune, împotriva unui inamic aproape supraomenesc și împotriva unor monștri cu o putere fizică și cu o înfățișare înspăimântătoare cu care macedonenii nu mai luptaseră niciodată, fu umbrită de un eveniment dureros care-l aduse pe rege într-o stare de adâncă suferință. Calul său, Ducipal, rănit în cursul bătăliei, cu un picior frânt în ciocnirea cu un elefant, muri după o agonie de patru zile.

Regele îl plânse, ca și cum ar fi fost vorba despre unul dintre prietenii săi apropiați și rămase lângă el până ce animalul își dădu ultima suflare. Eu eram de față și l-am văzut mângâindu-l cu blândețe, vorbindu-i încetișor, amintindu-i toate peripețiile prin care trecuseră împreună și Ducipal necheza slab, parcă ar fi vrut să-i răspundă. Vedeam lacrimile curgând pe obrajii regelui și-l auzeam suspinând de durere când calul muri.

Puse să i se construiască un mormânt din piatră și întemeie un oraș în amintirea sa, Alexandria Bucephala, un gest de care nu mai avusese parte nici un alt cal, nici măcar cei care ieșeau învingători în cursele de la Olimpia. Dar în mormântul acela, Alexandru îngropa și o parte din sufletul său, ca și perioada cea mai fericită a tinereții sale pierdute.

În apropierea câmpului de luptă pe care-l învinsese pe Poros, întemeie un alt oraș cu numele Alexandria Nikaia, pentru a celebra victoria repurtată; organiză aici jocuri și oferi sacrificii zeilor. De acolo, pornirăm spre răsărit, încurajați de Poros care ne dădu cinci mii dintre soldații săi și ajunserăm la Acesinos, al doilea afluent al Indusului, un râu cu un curent iute și învolburat, plin de stânci în jurul cărora apele parcă fierbeau în spume. Multe dintre bărcile noastre se zdrobiră de acele stânci și se scufundară cu tot cu oamenii pe care-i aveau la bord, dar noi găsirăm un loc în care râul era mai lat și mai liniștit, așa încât puturăm să-l traversăm. Cucerirăm șaptezeci de orașe din care mai mult de jumătate aveau peste cinci de mii de locuitori și ne oprirăm sub zidurile Sangelei, pe malurile râului Idraotes.

Nu știu ce se va mai întâmpla de acum înainte, dacă vom reuși să luăm și acest oraș, dacă vom reuși să traversăm și acest râu. După râu, un deșert și, apoi, o pădure de nepătruns și apoi alte regate puternice, cu sute de mii de luptători. Eforturile noastre au devenit supraomenești. Prin păduri ne pândesc șerpi de dimensiuni înspăimântătoare, adevărați monștri: unul, ucis de Leonatos cu o lovitură de secure, măsura șaisprezece coți.

Aristotel oftă. Șaisprezece coți! Se ridică în picioare ca să măsoare acea dimensiune cu pasul și trebui să treacă de ușă pentru că încăperea în care se afla nu era destul de lungă. Se așeză și începu din nou să citească.

Ogoarele sunt foarte roditoare, dar pădurea pare să le înconjoare din toate părțile și, într-un anumit sens, să le asedieze. Peste tot sunt o mulțime de maimuțe de toate mărimile și au obiceiul ciudat de a imita tot ce văd că facem noi. Unele sunt chiar impresionante prin asemănarea cu chipul uman, după cum poți vedea tu însuți.

Alături de cuvintele așternute, Ptolemeu îl pusese, probabil, pe vreun artist destul de priceput să deseneze cu cărbune una dintre maimuțele acelea și privirea animalului

îl impresionă adânc și pe filosof, provocându-i din această cauză chiar o senzație neplăcută de neliniște.

Mai sunt și copaci pe care indienii îi numesc *banyan*, de dimensiuni incredibile. Atîng înălțimea de șaptezeci de coți și sunt atât de groși încât nici cincizeci de oameni nu reușesc să le cuprindă trunchiul cu brațele. Am văzut odată mai mult de cinci sute de oameni adăpostindu-se de soare la umbra unui asemenea gigant.

Sunt pe aici șerpi de tot felul. Unii seamănă cu o nuia de bronz, alții au o culoare închisă, își lățesc gâtul într-un fel de creastă, cu două pete ca niște cercuri alăturate. Dacă mușcă un om, acesta moare aproape imediat în dureri de nedescris, acoperindu-se de o sudoare sângerie. Când ne-am întâlnit prima dată cu aceste creaturi, am rămas treji toată noaptea de frică să nu ne muște în somn, dar, apoi, am învățat să aprindem focuri împrejurul taberei și indigenii ne-au învățat să folosim unele ierburi ca antidot al veninului.

În orice caz, șerpii aceștia sunt mult mai periculoși decât tigrul de prin aceste păduri de nepătruns; se spune că de el te poți, totuși, apăra cu o sabie bună sau cu o suliță bine mânuită. Tigrul este mai mare decât un leu, cu blana în culori minunate, cu dungi ocru și negre, iar răgetul lui ajunge prin liniștea nopții la distanțe incredibile. Eu n-am văzut niciodată vreunul, dar i-am văzut blana și astfel pot să ți-o descriu.

Trebuie să pun capăt acum, ploile torențiale nu mă lasă să mai scriu: umiditatea face ca totul să putrezească, oamenii se îmbolnăvesc, alții își află sfârșitul între fălcile crocodililor care mișună peste tot pentru că râurile ies din matcă și apele lor inundă câmpia pe mii și mii de stadii. În ce mă privește, nu știu când îmi voi recăpăta speranța de a trăi ca un om și nu ca un animal.

Numai el pare să nu cunoască oboseala, nici descurajarea, nici frica de ceva. Înaintează întotdeauna în fruntea tuturor, își deschide calea retezând cu sabia plantele care-i stau în cale, îi ajută pe cei care se poticnesc, îi îmbărbătează pe cei sleiți de puteri. Și are în priviri o lucire stranie, ca atunci când l-am văzut ieșind, cu mult timp în urmă, din templul lui Amon din deșertul Libiei.

Cu aceste cuvinte, povestirea lui Ptolemeu lua sfârșit și Aristotel înfășură la loc sulul de papirus, punându-l pe raftul unui dulap.

Se gândi la Calistene și ochii i se umeziră. Aventura lui se terminase prost, într-un ținut de la capătul lumii și poate că frica îl ucisese mai repede decât otrava. Plânse pentru el, știind că ideile sale fuseseră mult mai puternice decât sufletul sau curajul său. Ar fi vrut să-l poată ajuta, în momentul acela de pe urmă, citindu-i ultimele cuvinte ale lui Socrate: „Acum e vremea să plec, eu către moarte, voi către viață...", dar poate că el nici măcar nu le-ar fi putut auzi, cuprins cum era în mrejele spaimei.

Aristotel stinse lampa și, în timp ce se culca oftând în camera goală, sub lumina diafană a lunii de toamnă, se întrebă dacă lui Alexandru îi fusese milă de prietenul lui.

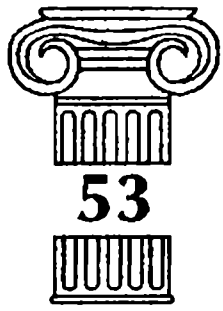

53

Hefestion ajunse la cortul regelui alergând prin ploaia deasă, stropind în jur cu noroi. Gărzile îl lăsară să intre și el se apropie de vasul cu jăratic încins care dădea mai mult fum decât căldură. Alexandru îi veni în întâmpinare și Leptine îi dădu o manta uscată.

– Sangela s-a predat – anunță el. – Eumene este pe cale să termine socoteala morților și a răniților.

– Sunt mulți?

– Din păcate, da. Peste o mie... între o mie și o mie cinci sute. Câțiva ofițeri. Lisimah este și el rănit, dar se pare că nu prea grav.

– Și ei?

– Șaptesprezece mii de morți.

– Un măcel. Au opus o rezistență înverșunată.

– Avem și un număr enorm de prizonieri. Am mai pus mâna și pe trei sute de care de luptă și șaptezeci de elefanți.

Intră Eumene, ud și el până la piele. – Am socoteala definitivă: avem cinci sute de morți, dintre care o sută cincizeci macedoneni și greci, și o mie două sute de răniți. Lisimah are o rană urâtă la umăr, dar, pentru moment, nu este în pericol. Ai și alte ordine să-mi dai?

– Da – răspunse Alexandru. – Pleci mâine și te duci la cele două orașe care se află între locul acesta și Hyphasis. Ia cu tine câțiva prizonieri care să le povestească locuitorilor ce s-a întâmplat la Sangela. Dacă se supun și se predau,

nu vor mai fi alți morți și nici alte măceluri. Între timp, noi venim după tine cu restul armatei.

Eumene ieși din cort cu mantia pe umeri pe când un fulger orbitor scălda într-o lumină albăstruie întreaga tabără și un tunet bubuia chiar deasupra cortului regelui.

– Eu mă duc să văd cum se aduc prizonierii – spuse Hefestion. – Dacă pot, trec înainte a se înnopta ca să-ți spun ce s-a mai întâmplat.

Ajunse la gardul de pari ascuțiți care înconjura tabăra, ținându-și scutul deasupra capului și văzu că prizonierii treceau printre două șiruri de *pezeteri* nemișcați sub ploaia torențială și, după ei, veneau doi ofițeri călare care îi conduceau către un țarc larg din apropierea porții de apus, unde fuseseră instalate suficiente corturi pentru a-i adăposti pe jumătate dintre ei. Se asigură că femeile și copiii se aflau la adăpost, ordonând să se găsească un adăpost și pentru bărbații care se înghesuiseră înspăimântați unul într-altul, cu picioarele în noroi.

Ridică ochii spre cerul acoperit de nori negri de ploaie apoi privi în zare, acolo unde fulgera mereu. Un cer monstruos, o ploaie care nu mai contenea. Ce țară mai era și aceea? Și ce-i mai aștepta dincolo de râul la care Alexandru vroia să ajungă?

În clipa aceea, din norii deși mai căzu un fulger atât de puternic încât lumină întreaga regiune împreună cu orașul și în fața ochilor îi apăru un personaj fantomatic: un om singur, pe jumătate gol, scheletic care intra pe porțile deschise ale taberei. Hefestion se apropie uluit de el și strigă cât putu de tare ca să se facă auzit prin bubuiturile tunetelor: – Cine ești? Ce vrei?

Omul răspunse ceva ce nu se înțelegea, dar nu se opri: continuă să meargă printre corturi până când ajunse sub coroana unui *banyan* uriaș. Acolo se așeză în genunchi, încrucișă mâinile în poală, cu palmele îndreptate în sus, cu

arătătorul și cu degetul mare de la mâna dreaptă unite și rămase nemișcat ca o statuie sub ploaia torențială.

La mică depărtare de el, Aristandru se afla sub acoperișul unui mic templu din lemn, ridicat la cererea lui ca să ocrotească tabăra și sacrifica o oaie pentru ca zeii să pună capăt ploii. Deodată, simți un junghi dureros în ceafă și auzi o voce care-l striga.

Se întoarse imediat și-l descoperi pe omul care înainta cu pași rari și siguri prin tabără. Nimeni altcineva nu l-ar fi putut striga și fu foarte surprins. Ieși ținându-și mantia deasupra capului și merse și el spre *banyan*. Hefestion îl văzu încercând să-i vorbească indianului nemișcat și pe jumătate gol și-l văzu căutându-și adăpost într-o scorbură a copacului și așezându-se la rândul lui pe pământ.

Clătină din cap și, tot cu scutul deasupra capului, se întoarse în cortul lui și-și schimbă veșmintele cu unele uscate.

Toată noaptea plouă fără încetare cu tunete grozave și cu fulgere care cădeau foarte aproape de tabără, dând foc copacilor și colibelor. În dimineața următoare, răsări soarele și, când regele ieși din cort, se află față în față cu Aristandru.

– Ce este, clarvăzătorule?

– Privește. El este. – Și i-l arătă pe omul scheletic și gol așezat sub *banyan*.

– Care el?

– El, omul gol din coșmarurile mele.

– Ești sigur de ce spui?

– L-am recunoscut imediat. Stă acolo nemișcat de aseară. A rămas în poziția aceea, ca o statuie, toată noaptea, sub ploaie, fără să tresară, fără să clipească.

– Cine este?

– I-am întrebat pe ceilalți indieni. Nu știe nimeni. Nu-l cunoaște nimeni.

– Are vreun nume?

– Nu știu. Cred că este un *samana*, unul dintre filosofii și înțelepții lor.

– Du-mă la el.

Porniră înotând prin mocirla care acoperea toată tabăra și ajunseră în fața misteriosului vizitator. Alexandru își aminti pe dată de Diogene, filosoful în pielea goală pe care-l întâlnise într-o după-amiază blândă de toamnă culcat în fața butoiului său și simți că-l cuprinde un val de emoție.

– Cine ești? – îl întrebă.

Bărbatul deschise ochii și-l privi țintă cu o intensitate greu de suportat, dar nu deschise gura.

– Ți-e foame? Vrei să vii în cortul meu? Se îndreptă spre Alexandru: – Repede, adu repede un tălmaci.

– Ți-e foame? Vrei să vii în cortul meu? – repetă el atunci când veni tălmaciul.

Omul arătă spre un mic castronaș pe care-l avea în față. Și tălmaciul îl lămuri pe rege că oamenii aceia sfinți, asceți care căutau pacea divină, trăiau din pomeni și că se mulțumeau cu o mână din grâul lor de mlaștină fiert, nimic altceva.

– Dar de ce nu vrea să intre în cortul meu, să se usuce, să se încălzească și să mănânce?

– Nu se poate – spuse tălmaciul. – Și-ar întrerupe drumul spre perfecțiune, contopirea cu cosmosul, singura pace posibilă, singura posibilitate a omului de a se elibera de durere.

„Panta rei" gândi Alexandru. „Ideile lui Democrit... totul se dizolvă și totul se reconstituie în alte forme. Chiar și mintea... naufragiul ca singură speranță..."

– Dă-i de mâncare – porunci – și spune-i că voi fi fericit să vorbesc cu el atunci când va dori.

Interpretul răspunse: – A spus că va vorbi cu tine îndată ce va învăța limba ta.

Alexandru îl salută printr-o înclinare a capului și se întoarse în cortul lui, în timp ce trâmbițele sunau adunarea tuturor unităților. Se pleca spre Hyphasis, ultimul dintre afluenți, ultimul obstacol în drumul spre India, țara imensă

și misterioasă, spre Gange și spre orașul Palimbothra, spre malurile Oceanului.

Armata se puse în mișcare și se afundă într-o pădurice care devenea din ce mai deasă pe măsură ce se apropiau de râu. În ziua următoare începu să plouă cu găleata și ploaia continuă într-a doua și a treia zi, cu fulgere, trăsnete și tunete asurzitoare. Călăuzele indiene le explicară că acela era anotimpul ploilor și dura de obicei șaptezeci de zile. Când ajunseră pe malurile râului Hyphasis, umflat și învolburat, regele ținu un consiliu de război în cortul lui. Erau prezenți amiralul Nearchos, viceamiralul Onesicritos, cel care se distinsese în mod deosebit în cadrul ultimelor operațiuni de traversare a râurilor și în coborârea pe Indus, de la Aornos la Taxila, Hefestion, Perdicas, Crater, Leonatos, Seleucos, Ptolemeu și Lisimah. După dispariția vechii gărzi a lui Filip, băieții de la Mieza erau acum comandanții supremi ai tuturor marilor unități de luptă ale armatei.

Era prezent și un rege indian aliat, pe nume Phagaias, care cunoștea foarte bine teritoriile de dincolo de Hyphasis.

Alexandru începu: – Prieteni, am ajuns acolo unde nici un grec nu s-a încumetat să ajungă până acum, dincolo de locurile în care s-a aflat însuși zeul Dionisos în peregrinările sale. Și aceasta datorită vitejiei voastre, energiei voastre excepționale, eroismului vostru și al soldaților noștri. Mai rămâne de făcut ultimul pas important. După ce vom trece ultimul afluent al Indusului, nu vom mai întâmpina obstacole în înaintarea noastră până la Gange și pe malurile Oceanului. În acest fel, vom duce la bun sfârșit cea mai măreață aventură din întreaga istorie a oamenilor și a zeilor. Vom înfăptui cel mai mare vis care a existat vreodată. Cred că acum amiralul nostru, Nearchos, ar trebui să ne prezinte planul său pentru traversarea râului, după care comandanții unităților de luptă își vor spune părerea asupra felului în care ar trebui să decurgă marșul.

Un tunet bubui în acel moment deasupra cortului, atât de puternic încât făcu să tremure toate obiectele de pe

masă. Urmară câteva clipe nesfârșite de tăcere și răpăitul ploii de afară se auzea aproape insuportabil de puternic.

Ptolemeu schimbă o privire rapidă cu Seleucos și vorbi primul: – Ascultă, Alexandru, noi te-am urmat până aici și suntem dispuși să te urmăm și de acum încolo, să mărșăluim prin noroaie, printre șerpi și crocodili, suntem gata să trecem prin alte deșerturi și peste alți munți, dar soldații tăi nu. – Alexandru îl privi uluit, ca și cum nu i-ar fi venit să-și creadă urechilor. – Oamenii tăi și-au consumat toate forțele și acum nu mai pot face mare lucru.

– Nu-i adevărat! – exclamă Alexandru. – L-au învins pe Poros și au cucerit zeci de orașe.

– Și sunt, tocmai din cauza asta, sleiți de puteri, extenuați. Dar nu-i vezi? Privește-i, Alexandru, stai și privește-i cum înaintează sub ploaia care nu se mai termină, cu mocirla asta până la genunchi, cu bărbile neîngrijite și ochii înroșiți de nesomn. I-ai numărat pe cei care au murit pentru a înfăptui visul tău? I-ai numărat, Alexandru? Morți în urma rănilor, a bubelor nevindecate, de cangrenă, de veninul șerpilor, de mușcătura crocodililor, de malarie, de dizenterie. Slăbiți și istoviți, s-au târât până la acest hotar îndepărtat al lumii, dar le este frică: nu de dușmani, de carele lor de luptă și de elefanții lor, nu! Le este frică de această natură înspăimântătoare și ostilă, de acest cer permanent zguduit de tunete și sfâșiat de fulgere, de monștrii care se târăsc prin păduri și prin mlaștini, le este frică până și de bolta cerească înstelată atunci când văd constelațiile care le erau familiare încă din copilărie apunând, aproape dispărând sub linia orizontului. Uită-te la ei, Alexandru, că nu-i mai recunoști: hainele lor sunt numai zdrențe și sunt nevoiți să-și acopere goliciunea cu cârpe sau cu veșmintele barbarilor pe care i-au învins, caii lor și-au tocit copitele din cauza marșurilor fără sfârșit și acum lasă urme însângerate pe pământul pe care calcă.

– Eu am suferit tot ce-au suferit și ei, am îndurat frigul cu ei, foamea, setea, ploaia și rănile! – strigă regele dezgolindu-și pieptul și arătându-și cicatricele.

– Da, dar ei nu sunt ca tine, nu au energia ta și nici pofta ta de viață. Sunt doar niște oameni simpli. Și sunt istoviți, sleiți de puteri, prăbușiți. Nu mai știu de ani de zile nimic despre familiile lor; se gândesc cu nostalgie la nevestele și copiii pe care i-au părăsit de mult prea mult timp.

„Gândește-te la cei pe care i-ai obligat să rămână în garnizoane, pedepsindu-i câteodată pentru dezertare pe aceia care nu se simțeau în stare să rămână acolo. Și asta îi înspăimântă: se tem că o să vină la ei un trimis de-al tău care să le ordone să rămână pentru vecie de pază în cine știe ce avanpost îndepărtat, să-și uite pentru totdeauna familia în care s-au născut și patria. Du-i acasă, Alexandru, în numele tuturor zeilor, du-i din nou acasă."

Ptolemeu tăcu lăsând capul în jos și ceilalți prieteni tăcură și ei. Un fulger lovi pământul cu un zgomot înspăimântător și tunetul bubui prelung ca o uriașă tobă din depărtare.

Alexandru așteptă ca zgomotul să se potolească. – Vorbește limpede, Ptolemeu! – exclamă. – Este o răzvrătire? Armata mea se răscoală împotriva mea? Și ofițerii mei, prietenii mei cei mai apropiați sunt părtași la așa ceva?

– Cum poți să spui asemenea lucruri? Cum poți să ne acuzi pe noi și pe soldații tăi de o asemenea crimă? – răbufni Hefestion. Și, auzind cuvintele celui mai drag dintre prietenii lui, Alexandru tresări. – Nimeni nu vrea să ți se opună, nimeni nu vrea să te oblige la ceva ce tu nu vrei să faci. Ptolemeu are dreptate. Dacă vrei să mergi înainte, să mergem. Noi te vom urma, noi, prietenii tăi, care am jurat să nu te părăsim niciodată, din nici un motiv, dar soldații tăi au dreptul să trăiască din nou. Au plătit destul, au dat tot ce puteau. Sunt epuizați, sfârșiți. Ne-au implorat să te convingem și noi chiar asta facem acum. Nimic altceva.

Acum, gândește-te la ce ți-am spus. Trimite-ne un crainic să ne spună ce vrei să facem și noi îți vom respecta voința.

Ieșiră unul după altul în furtuna care se întețea.

Regele se închise timp de două zile în cortul său, fără a vedea pe nimeni, fără a se atinge de mâncare, blestemând soarta care nu-l lăsa să ajungă la țintă, tocmai acum când îi era mai la îndemână. Nici măcar Roxana, soția mult iubită care ar fi vrut să-l urmeze cu orice preț și să împartă cu el toate riscurile și greutățile, nu reușea să-l consoleze. – De ce nu vrei să-i asculți pe prietenii tăi? – îi spunea în limba greacă pe care încă n-o stăpânea bine. – De ce nu vrei să-i asculți pe aceia care țin la tine și care nu te-au lăsat singur atâția ani? De ce nu ți-e milă de soldații tăi?

Alexandru nu-i răspundea: se uita doar la ea cu o privire plină de disperare.

– Este, deci, atât de important pentru tine să cucerești și alte pământuri în afară de acelea pe care le ai deja? Crezi oare că vei fi mai fericit dacă pune stăpânire pe alte regiuni, alte orașe, alte bogății? Oh, *Aléxandre*, spune-mi, te rog, ce dorești dincolo de râul acela? Spune-i Roxanei tale care te iubește.

Regele lăsă să-i scape un oftat prelungit. Aveam cinci ani când am fugit prima dată din casa părinților mei: vroiam să ajung pe munții zeilor. De atunci, am dorit să aflu ceea ce se află dincolo de zori și dincolo de asfințit, dincolo de munți și dincolo de câmpii, mai presus de lumină și de umbră, de bine și de rău, dincolo de toate.

Roxana clătină din cap: nu reușea să înțeleagă. Cuvintele acelea erau prea dificile pentru ea, dar înțelegea privirea lui și-și dădea seama de neliniștea lui.

– Hai, atunci, să mergem – spuse ea. – Eu și cu tine. Să mergem să vedem lumea de dincolo de râu.

– Nu – răspunse Alexandru. – Nu aceasta este soarta mea, nu asta mi-au spus oracolele. Nu pot să mă despart de armata mea, să renunț la glorie... Roxana, eu vreau să

ajung cât mai aproape de zei, vreau să trec de hotarele timpului, să-i întrec pe toți înaintașii mei. Nu vreau să mă cufund în uitare când voi coborî în Hades.

Soția sa îl privi nedumerită: era un mod de a gândi prea greu de înțeles pentru ea, dar simți că în ființa lui era ceva care nu putea fi învins de nimeni, o dorință pe care nimeni nu o putea îndeplini. Era ca un copil ce aleargă după un curcubeu, ca un vultur care zboară către soare. Îl mângâie și-l sărută cu dragoste pe frunte, pe ochi, pe gură și spuse pe limba sa: – Ține-mă alături de tine, *Aléxandre*, nu mă părăsi niciodată. Fără tine, n-aș mai putea trăi.

De atunci, nu se mai îndepărtă de el, nici măcar pentru o clipă. Ședea tăcută la oarecare distanță, așteptând o privire sau un cuvânt din partea lui, pândind fiecare tresărire a pleoapelor, fiecare suspin pe care-l scotea. Dar regele părea împietrit, ferecat în lumea lui de nepătruns, prizonier al visurilor și coșmarurilor sale.

Apoi, în seara celei de-a treia zi, înainte de asfințit, pe când stătea pe întuneric în cortul său, simți pe neașteptate prezența cuiva și ridică privirea: în fața lui se afla înțeleptul indian care-l privea insistent, cu ochii săi negri înfundați în orbite. Își dădu seama că nimeni nu-l văzuse, că gărzile nu opriseră și nici Peritas nu simțea nimic: animalul se cuibărise într-un colț și dormita.

Bărbatul nu rosti nici o vorbă: arătă doar cu o mână spre tabără, dar gestul lui emana o forță formidabilă, la care nu se putea rezista. Atunci, regele ieși din cort și rămase uluit: afară se aflau soldații săi în picioare, mii la număr, în jurul cortului și-l priveau având ochii roșii, părul în dezordine și lung până peste umeri, îmbrăcați în zdrențe, cu priviri triste, dar dârze, așteptând un răspuns și Alexandru îi văzu, în sfârșit, și înțelese. Simți că toată acea suferință se abătea asupra lui și vorbi. Strigă din toate puterile: – Mi s-a spus că nu mai vreți să mergeți înainte. Așa este?

Nu răspunse nimeni. Doar un murmur surd trecu printre rânduri.

– Știu că nu este adevărat. Știu că sunteți cei mai buni soldați din lume și că nu vă veți ridica niciodată împotriva regelui vostru! Hotărârea mea era de a continua, de a vă conduce dincolo, dar am vrut să aflu mai întâi voința zeilor, așa că am adus sacrificii. Din păcate, de mai multe ori răspunsul lor a fost negativ. Și nimeni nu poate trece peste voința zeilor. Așa că, pregătiți-vă, soldați! Pregătiți-vă, pentru că a venit clipa să vă bucurați de ceea ce ați meritat și cucerit. Ne întoarcem. Ne întoarcem acasă!

Nu se auziră urale sau aclamații, ci se simți doar o profundă și puternică emoție. Mulți plângeau în tăcere și lacrimile le curgeau în voie pe bărbile acelea țepoase, pe obrajii supți de cei opt ani de bătălii, de nesomn, de atacuri, de ger și de arșiță, de zăpadă și de ploaie. Plângeau pentru că regele lor nu era supărat pe ei; îi iubea în continuare, ca pe niște fii și-i ducea acasă. Un veteran ieși dintre rânduri și înaintă până în fața lui Alexandru. Îi spuse:
– Îți mulțumim, Măria Ta, pentru că ai acceptat să te lași învins doar de soldații tăi. Mulțumim... Am vrea să știi că, orice s-ar întâmpla, orice ne va rezerva soarta, noi nu te vom uita niciodată.

Alexandru îl îmbrățișă și, apoi, ordonă ca toți să se întoarcă la corturile lor pentru a se pregăti de plecare. Când soldații se îndepărtară, merse, singur, pe malul râului Hyphasis. În acest timp, norii începeau să se destrame și lumina asfințitului părea să incendieze apele râului, colora în roșu crestele îndepărtate ale munților Paropamissos, cele mai înalte piscuri, care, ca niște coloane, parcă străjuiau cerul. Regele privi în depărtare pe malul celălalt, peste câmpia nesfârșită care se întindea dincolo, până la orizont, și plânse cum nu mai plânsese niciodată în viață. Nu avea să mai vadă vreodată undele maiestuoase ale Gangelui și nici nu se va putea plimba pe malurile lacurilor aurii, printre păunii cu mii de culori din Palimbothra. Plânse cu ochiul albastru precum cerul, plânse cu ochiul negru ca noaptea.

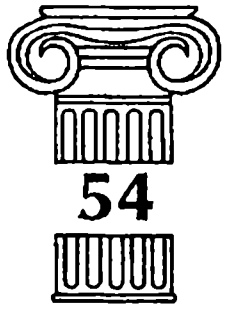

54

Vremea urâtă le dădu un răgaz de câteva zile, ca și cum cerul ar fi dorit să aprobe și el hotărârea lui Alexandru și regele împărți armata în douăsprezece grupuri și porunci să se ridice pe malurile râului Hyphasis douăsprezece altare din piatră, uriașe, înalte ca niște turnuri, în onoarea celor doisprezece zei ai Olimpului. Puse apoi să se aducă un sacrificiu în fața întregii armate și-i rugă pe zei să nu permită nici unui alt om să treacă dincolo de acest semn pe care-l lăsa. Apoi, a doua zi, porni din nou la drum în direcția Indusului. Ajunse la Sangela și în orașele pe care le întemeiase de curând: Alexandria Bucephala și Alexandria Nikaia.

Aici, comandantul Koinos, care luptase eroic la Gaugamela și apoi, împreună cu Crater, în campania împotriva lui Spitamenes în Bactriana, se îmbolnăvi și muri iar Alexandru îi organiză funeralii fastuoase, înălțându-i un monument impunător, ca mărturie peste secole a eroismului și vitejiei sale.

Îi acordă lui Poros puteri depline asupra întregului teritoriu al Indiei pe care-l cucerise: ținuturile a șapte populații și două mii de orașe, cu obligația de a plăti un tribut și de a asigura un număr de soldați satrapului macedonean instalat la Alexandria Nikaia.

De acolo porni din nou la drum spre Hydaspes și coborî în josul râului până la confluența acestuia cu Acesines. Prinții indieni veniră de bunăvoie să-l salute și să-și declare supunerea, dar află că la sud, de-a lungul malurilor

Indusului, se aflau multe alte popoare foarte mândre și independente. Fu ajuns din urmă de un corp de armată de douăzeci de mii de soldați înrolați în Grecia și în Macedonia: aduceau cu ei platoșe noi, veșminte noi de croială grecească și optzeci de talanți de medicamente, bandaje, instrumente chirurgicale, atele pentru imobilizarea membrelor fracturate și alte lucruri de care, în realitate, ar fi fost nevoie cu mult timp în urmă.

O dată cu întăririle și cu articolele necesare armatei, regele primi și o scrisoare de la Statira și, în acele momente, amintirea ei puse stăpânire pe sufletul lui, regretând că o neglijase și aproape o uitase.

Statira către Alexandru, soț mult iubit, te salut!

Am trăit zile foarte triste după ce l-am pierdut pe fiul nostru și, la nu prea mult timp după aceea, am primit vestea că ți-ai găsit o nouă dragoste, fiica unui șef al muntenilor din Sogdiana; am auzit că este foarte frumoasă și că ai proclamat-o ca regină și mamă a viitorului rege. Aș minți dacă aș spune că acest lucru nu m-a deranjat și că n-am simțit mușcătura geloziei. Nu din cauza puterii și nici pentru pierderea onorurilor, ci pentru că ea doarme alături de tine și noaptea îți poate auzi respirația și-ți poate simți mireasma pielii. Oh, dacă aș fi putut să-ți dăruiesc un fiu! Acum l-aș ține în brațe și aș putea recunoaște pe chipul lui trăsăturile tale. Dar orice ființă omenească își are soarta stabilită încă din clipa în care vine pe lume: mie, zeii mi-au prevestit că-mi voi pierde în scurt timp tatăl și copilul și, apoi, dragostea soțului meu. Nu vreau să te întristez cu gândurile mele melancolice: sper doar ca tu să fii fericit și ca, atunci când te vei întoarce, să dorești să mă vezi și să rămâi cât de puțin alături de mine, poate numai o zi ori o noapte. De când te-am cunoscut, am învățat că, uneori, o clipă poate fi mai prețioasă decât o întreagă viață.

Te rog, nu te expune fără rost pericolelor și ai grijă de tine.

Alexandru îi răspunse în aceeași zi, sub privirile curioase ale Roxanei care învăța încă să scrie. Ea îl întrebă: – Cui îi scrii?

– Prințesei Statira pe care am luat-o de soție înainte de a te cunoaște pe tine.

Roxana se posomorî, apoi spuse pe un ton pe care Alexandru nu-l mai auzise până atunci: – Nu vreau să știu ce-i scrii, dar ai grijă s-o ții departe de mine dacă vrei să rămână în viață.

Toamna era de-acum pe sfârșite și ploile se opriseră; regele plănuia să coboare pe cursul Indusului pentru a vedea unde ajunge fluviul. Unii dintre geografii săi credeau că Indusul nu era altceva decât cursul superior al Nilului: la fel ca Nilul, în apele lui se găseau crocodili, iar pe maluri trăiau oameni cu pielea închisă la culoare, la fel ca etiopienii. Dacă ar fost așa, flota lor imensă i-ar fi putut duce în triumf până în Alexandria din Egipt.

Atras de o asemenea idee, regele îl chemă pe Nearchos pe malul apei, într-un loc mai înălțat de unde se putea vedea trecând întreaga armată, strălucitoare ca atunci când plecase din Macedonia și de patru ori mai numeroasă. – Mulți dintre ei au mărșăluit mai mult de o sută de mii de stadii – spuse el. – Vreau ca acum să călătorească, în sfârșit, mai comod. Vreau să construiești o flotă cu care să putem transporta atât oamenii, cât și caii. Vom coborî pe râu până la vărsarea acestuia în Indus și ne vom opri oriunde vom vedea un oraș, ca să întărim autoritatea care a fost cândva a lui Darius și acum este a noastră.

– După asta, ce vei face? – întrebă Nearchos.

– Îl voi trimite spre casă pe Crater cu jumătate din armată, prin Arachosia și Carmania, iar eu voi coborî cu tine până acolo unde ne va duce fluviul: până la Alexandria, dacă-i adevărat că acesta este cursul superior al Nilului sau până la Ocean.

– Ai idee câte corăbii vor fi necesare ca să-i transportăm pe toți oamenii noștri?

Alexandru clătină din cap.

– Cel puțin o mie.

– O mie de corăbii?

– Cam atâtea.

– Atunci, hai să ne punem pe treabă – îl îndemnă Alexandru. – Cât mai repede!

– În sfârșit! – exclamă bucuros Nearchos. – Cred că sunt singurul amiral din lume care a făcut bătături în tălpi.

În timp ce vorbeau, atenția regelui fu atrasă de silueta zveltă a Roxanei care, cu pletele în vânt, călărea un minunat cal alb pe pajiștea de malul fluviului.

– Nu-i așa că e minunată? – întrebă Alexandru.

– Este – răspunse amiralul. – Mai frumoasă decât și-ar putea imagina un bărbat. Singura femeie de pe lume cu adevărat demnă de tine.

Fata îl văzu și trase în stânga de hățuri, îndemnând la galop calul până ajunse pe culmea dealului, în fața lor. Se apropie și, aplecându-se spre rege, îl sărută pe gură. Soldații care mărșăluiau pe drum observară gestul ei și strigară: – *Alalalài!* – Iar el, fără a-și desprinde buzele din sărutarea soției sale, ridică mâna pentru a răspunde voios la salutul lor.

Nearchos trimise un mesager la toate unitățile pentru a-i aduna pe soldații originari de pe malul mării: greci de pe coastă și din insule, fenicieni, ciprioți, pontici. Apoi, începu cu ei construirea ambarcațiunilor. Sute de copaci fură doborâți și transformați în scânduri, apoi dulgherii începură să lucreze la nervurile bordajelor și la asamblarea corpului navelor prin cepuri și nituri.

Calculul lui Nearchos se dovedi apropiat de realitate: în cele din urmă, pe malul râului Hydaspes fură gata pentru lansare o mie de nave de transport și optzeci de corăbii cu treizeci de vâslași fiecare și toată această flotă fu salutată cu ropote de aplauze entuziaste și cu strigăte de bucurie.

Era o zi însorită și mulți locuitori din apropiere se adunaseră pe malurile râului pentru a asista la acel spectacol

minunat. Oamenii își ieșiseră din minți de bucurie, gândindu-se că acum lăsaseră în urmă perioada cea mai grea și dramatică din viața lor. În realitate, se știa prea puțin despre ceea ce îi mai aștepta și singurele informații despre teritoriile prin care urmau să treacă proveneau de la călăuzele indigene, dar nici una dintre ele nu ajunsese la o distanță mai mare de trei sau patru zile de drum sau de navigație.

Nearchos se așeză la cârma celei mai mari dintre corăbii, care avea rolul de navă-amiral și pe care se îmbarcaseră regele și regina, și dădu semnalul de plecare. Vâslele fură coborâte în apă și corabia porni pe firul curentului, urmată imediat de celelalte. Când toată flota porni pe râu, spectacolul deveni și mai impresionant datorită valurilor care parcă fierbeau în contact cu prorele și cu vâslele, miilor de steaguri și de flamuri care fluturau în vânt și prin strălucirea scuturilor și a platoșelor.

Pe corabia regelui se afla, printre alți filosofi, Pirron din Elida care se bucura de mare trecere și, de asemenea, Aristandru și înțeleptul indian apărut într-un mod atât de misterios în tabăra de la Sangela. Acesta se așezase la proră, cu picioarele încrucișate și cu brațele rezemate pe genunchi și privea fix în față, nemișcat ca o statuie.

– Ce ai aflat despre el? – îl întrebă regele pe Aristandru.

– Se numește Kalan, nume care, în grecește, este Kalanos: este un mare învățat al poporului său și are niște capacități extraordinare dobândite printr-o îndelungată exersare a meditației.

– Oamenii aceștia – interveni Pirron – cred că sufletele celor care, în timpul vieții, au făcut nedreptăți trec, după moarte, dintr-un corp într-altul până când durerea și suferințele le purifică, așa cum se procedează cu metalele. Doar atunci, ele se pot cufunda într-un soi de pace veșnică pe care ei o numesc *nirvana*.

– Asta îmi aduce aminte de gândirea lui Pitagora și de un poem al lui Pindar.

– Așa este și probabil că ideile acelea au ajuns la Pitagora chiar din India.

– Cum ai aflat toate astea?

– De la el. A învățat limba greacă în mai puțin de o lună.

– În mai puțin de o lună? Cum se poate așa ceva?

– Este posibil. S-a mai întâmplat. Eu, însă, n-aș ști să-ți explic cum. Dar, înainte ca el să poată vorbi – adăugă și Aristandru – reușea să comunice cu mine. Eu simțeam cum gândul lui era prezent în mintea mea.

Alexandru își ațintì privirea asupra undelor care mângâiau bordul corăbiei, apoi și-o înălță, lăsând-o să rătăcească pe întreaga suprafață a râului, pe furnicarul de vase care plutea pe ape. Pirron se îndepărtase: se afla acum la pupă, pe un colac de frânghii și scria ceva pe o tăbliță pe care o sprijinea pe genunchi. Regele se apropie de clarvăzător și-l întrebă: – Ai vorbit cu el despre coșmarul tău?

– Nu.

– Și-l mai visezi?

– Acum nu, de când a intrat el în tabără.

– Și știi de ce a venit?

– Ca să te cunoască. Și să te ajute. Aflase de mai mult timp că va veni un bărbat de seamă din Apus și se hotărâse să-l întâlnească.

Alexandru dădu din cap, apoi se îndepărtă de parapetul punții și se apropie de Kalanos.

– La ce te uiți, *Kalane*? – îl întrebă.

– La ochii tăi – răspunse înțeleptul cu o voce ciudată, vibrantă ca sunetului unui instrument muzical din bronz. – Sunt imaginea liniei întunecate care traversează sufletul tău, un hotar între lumină și umbră pe care tu alergi ca pe lama unui brici. Dar este greu să faci asta, uneori chiar dureros...

Regele îl întrebă uluit: – Cum poți să spui că te uiți la ochii mei când tu privești doar apa din fața ta și cum poți vorbi atât de bine limba mea fără ca nimeni să te fi învățat?

– Ți-am văzut ochii încă înainte de a te fi întâlnit. Limba este una singură, dragul meu rege. Dacă un om reușește

să ajungă până la originile propriului său suflet și ale propriei sale naturi, poate înțelege și să se facă înțeles de întreaga omenire.

– De ce ai venit la mine?

– Ca să-mi continui căutarea.

– Și la ce duce căutarea ta?

– La pace.

– Dar eu duc războaie. Pentru aceasta am fost pregătit încă din copilărie.

– Ai fost, însă, pregătit și pentru cunoaștere. Eu văd semnul unei mari înțelepciuni în străfundul privirii tale. Pacea lumii este un bine suprem și nici un bine suprem nu poate fi obținut fără a trece prin foc și sabie. Dar asta s-a petrecut deja. Eu vreau să te ajut să dobândești înțelepciunea unui mare suveran, a aceluia care, într-o zi, va fi ca un părinte pentru toate popoarele. De asta am venit la tine.

– Fii binevenit, *Kalane*, dar calea mea prin viață mi-a fost arătată încă din clipa în care am trecut pentru prima oară marea, venind aici. Nu știu dacă tu ai putea reuși s-o schimbi.

– În curând, râul acesta ne va duce pe undele marelui tată Indus – îi răspunse Kalanos întorcându-și din nou privirea către curgerea grăbită a apei de pe râu. – Dacă vei urca spre izvorul său, ai putea vedea un mic pârâiaș cu ape limpezi, dar apoi, coborând la vale, vei vedea sute de alte pâraie amestecându-și apele în el, schimbându-i culoarea și chiar albia, vei vedea copacii plecându-și ramurile ca să-i mângâie unda, vei vedea pești de toate felurile, șerpi și crocodili care apar pe neașteptate și înoată în apele sale, păsări care-și fac cuibul pe maluri. Așa este și râul pe care-l vezi tu acum și va fi la fel și când va coborî spre Ocean. Se va contopi atunci în apa cea veșnică, în matca universală care învăluie toate pământurile. Din clipa aceea, marele Indus nu va mai exista, ci va fi doar o părticică din apa comună a vieții din care se vor naște din nou nori și păsări, râuri și lacuri, copaci și flori...

Nu mai spuse nimic și se afundă din nou în tăcerea lui de nepătruns.

În clipa aceea, Nearchos se apropie de rege cu o mină îngrijorată.

– Ce s-a întâmplat? – îl întrebă Alexandru.

– Cataracte – răspunse amiralul.

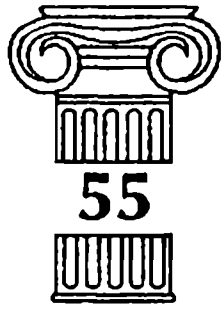

55

Nearchos arătă spre proră, unde apele se învârtejeau amenințător, la mai puțin de zece stadii distanță. – Trebuie să acostăm imediat – spuse el – și să facem o recunoaștere de pe mal înainte de a ne aventura cu întreaga flotă.

Ordonă imediat să se înalțe steagul de pericol și comandă cârmacilor să îndrepte vasul spre mal. Supraveghetorul vâslașilor strigă: – Vâslele din tribord, afară! – Și vâslașii de pe partea dreaptă ridicară vâslele din apă și, în același timp, cei din stânga continuau să vâslească, ducând corabia spre malul drept al râului. Văzând semnalul și manevra navei-amiral, toate celelalte vase făcură la fel, acostând și aruncând ancorele. Dar, în timp ce echipajele erau ocupate cu acostarea, se auzi un strigăt puternic și, de pe dealurile care dominau malurile înspre răsărit, apărură mii de războinici care porniră în goană la atac.

– Cine-s ăștia? – întrebă regele.

– Mali – răspunse Nearchos. – Ne-am apropiat de vărsarea în Indus. Sunt războinici cruzi, de neîmblânzit.

– Aduceți-mi armele! – porunci Alexandru. Și ordonanțele alergară să-i aducă platoșa și pulparele, ca și coiful cu creastă.

– Nu te duce acolo, *Aléxandre*! – îl rugă fierbinte Roxana, încolăcindu-i gâtul cu brațele.

– Sunt rege. Trebuie să fiu primul! – O sărută în grabă și le strigă soldaților: – După mine! – Imediat după aceea, luă scutul în mână și se aruncă în apă înaintând cu greu spre mal.

Între timp, și de pe celelalte corăbii coborau mii de luptători, îmboldiți de semnalele trâmbițelor și de comenzile căpeteniilor rostite în toate limbile marii armate.

Îndată ce Alexandru ajunse pe mal, veniră în fugă și batalioanele de infanterie grea și, în susul apei, începeau să fie coborâți caii pentru primele escadroane de cavalerie.

După surpriza pe care o provocaseră la început, dușmanii începură să dea înapoi sub presiunea detașamentelor macedonene care se regrupau și atacau în formație compactă. Malii, văzând că nu puteau lupta împotriva lor, începură să se retragă în ordine, opunând în tot acest timp o rezistență înverșunată, până când, mergând cu spatele spre dealuri, se folosiră de avantajul poziției lor și contraatacară cu puteri sporite. Primele rânduri ale luptei oscilară mult timp în funcție de numărul de mali sau de macedoneni dintr-un anumit loc. Dar, spre amiază, de pe corăbii fură coborâți suficienți cai pentru a se forma escadroane complete de cavalerie care îi loviră pe dușmanii de pe margini. În acel moment, Alexandru încălecă și el, conducând șarja, dar, tot atunci, de pe dealuri apăru un șir lung de călăreți inamici care se aruncară în galop asupra escadroanelor regelui.

Încleștarea se prelungi cu furie până pe la amiază, când macedonenii porniră la atac și-i respinseră pe mali dincolo de dealuri. De pe culme, Alexandru putu vedea cinci orașe și, printre ele, unul ieșea în evidență prin fortificațiile sale masive din cărămidă nearsă.

Regele își împărți atunci armata în cinci coloane și fiecare dintre ele porni asediul câte unui oraș. El însuși luă comanda celei de-a cincea, mai numeroasă, și-i chemă cu el pe Perdicas, Ptolemeu și Leonatos ca să atace ceea ce părea a fi capitala acelui ținut. Dar, pe când era gata să dea ordinul de atac, Leonatos îi strigă: – Alexandru, privește! Peritas a fugit de pe corabie. – Într-adevăr, dulăul alerga gâfâind spre vârful dealului ca să ajungă la stăpânul său.

– Pe Zeus! – lăsă să-i scape regele. – Dacă i se întâmplă ceva, o să pun să fie biciuit servitorul care n-a avut grijă de el! Du-te la Roxana. Hai, pleacă!

Pentru o clipă, câinele păru să-i dea ascultare, dar, îndată ce Alexandru porni în galop în fruntea oamenilor săi, se ținu din nou după el.

Pe la mijlocul după-amiezii, coloana de sub comanda regelui aproape că ajunsese sub ziduri și malii, urmăriți îndeaproape, căutau scăpare la adăpostul zidurilor, strecurându-se prin cele trei porți care mai rămăseseră deschise pentru ei.

Alexandru, în elanul nebunesc al urmăririi, văzând că o porțiune din zid era aproape năruit din cauza ploilor sau pentru că nu fusese reparat la timp, sărise de pe cal și se cățăra în grabă pe resturile de fortificații care formau un fel de scară, dorind să cucerească orașul încă de la primul asalt. Ajunse în vârf fără a-și da seama că era, de fapt, singur. Doar Leonatos observă asta și se aruncă imediat pe urmele lui, strigând: – Alexandru, nu! Oprește-te! Așteaptă! – Dar regele, în larma bătăliei și printre atâtea strigăte, nu-l auzi și trecu de partea cealaltă a zidului.

Pentru a-i veni în ajutor, Leonatos urcă după el cu soldații săi, dar mai mulți inamici, care văzuseră ce se petrecea, se repeziră ca să-i oprească, dând în felul acesta răgaz camarazilor de dincolo de ziduri să-l ucidă pe rege.

În acest timp, Alexandru, dându-și seama că rămăsese singur și că era înconjurat, se retrăsese cu spatele la un smochin gros și se apăra cu disperare, atacat de un grup de dușmani. Leonatos își făcea loc cu lovituri de secure aruncându-i pe inamici jos de zid și urlând: – Alexandru, rezistă! Rezistă, venim! – Dar era îngrijorat la culme gândindu-se că în orice clipă s-ar fi putut ca regele să cadă. În clipa aceea, auzi un lătrat în spatele său și-și aminti de câine. Strigă din toate puterile fără a privi în urmă: – Peritas! Du-te Peritas! Du-te! Fugi la Alexandru!

Câinele se repezi, parcă zburând, pe culmea zidului ajungând la stăpânul său exact când acesta, lovit în plin de o suliță, se prăbușise, apărându-se cu ultimele puteri și ferindu-se cu scutul de lovituri. Totul nu dură decât o clipă: Peritas sări de la înălțimea zidului, se abătu ca un trăsnet asupra dușmanilor și-i făcu să dea înapoi; înșfăcă fulgerător mâna unuia dintre ei zdrobind-o cu un scrâșnet sec al osului, sări asupra altuia sfâșiindu-i beregata și un al treilea căzu cu burta sfârtecată și cu măruntaiele pe dinafară. Inimosul animal lupta ca un leu, mârâind, dezvelindu-și colții însângerați și privind în jur cu ochii însângerați ca ai unei fiare.

Alexandru profită de acest răgaz ca să se târască înapoi, în timp ce Leonatos, ajuns în cele din urmă pe culmea zidului împreună cu soldații, se repezea, urlând ca un nebun și rotind securea pe deasupra capului, deschizându-și calea spre rege. Ajuns lângă Alexandru, se întoarse ca să-i înfrunte pe dușmanii care continuau să atace: îl despică de la umăr până la șold pe primul dintre ei care se apropie, iar ceilalți, înspăimântați de acea forță uriașă, se dădură înapoi. În clipele următoare, sute de cercetași și de „scutieri" macedoneni năvăliră după ziduri și ocupară orașul stârnind urlete disperate, vaiete, zăngănit de arme care se ciocneau în acea încăierare furibundă.

Leonatos îngenunche lângă rege și-i desfăcu platoșa, dar, în clipa aceea, Alexandru întoarse privirea și ochii i se umplură de lacrimi de disperare: – Peritas, nu! Ce ți-au făcut, Peritas!

Uriașul câine, cu blana plină de sânge, se târa încet spre el, gemând, cu o suliță înfiptă între coaste.

– Aduceți-l pe Filip – urla Leonatos. – Regele este rănit, regele este rănit!

Peritas reuși să ajungă la mâna stăpânului său și să i-o lingă pentru ultima oară, apoi lăsă capul jos, dându-și sufletul.

– Peritas, nu! – gemea Alexandru printre sughițuri de plâns, strângând la piept trupul fără viață al prietenului său care căzuse apărându-l până la sfârșit.

Veni și Perdicas, plin de sânge și sleit de puteri. – Filip nu este de găsit. În învălmășeala atacului, nimeni nu s-a gândit să-i dea și lui un cal.

– Ce ne facem? – oftă Leonatos cu o voce sfârșită.

– Nu-l putem transporta așa. Trebuie să scoatem vârful suliței din rană. Ține-l bine: o să-l doară îngrozitor.

Leonatos ținu strâns la spate brațele lui Alexandru și Perdicas îi sfâșie chitonul dezvelind rana; apoi, rezemându-se cu o mână de pieptul regelui, cu cealaltă încercă să smulgă din rană vârful de fier al suliței, dar acesta se înțepenise între claviculă și omoplat și nu se mișca.

– Trebuie să-l mișc cu vârful sabiei – spuse el. – Strigă, Alexandru, strigă cât poți de tare, n-am ce să-ți dau ca să-ți ușurez durerea!

Scoase sabia și-i strecură vârful în rană. Alexandru urla sfâșiat de dureri înspăimântătoare. Perdicas căută să ajungă cu vârful armei la omoplat și-l împinse spre spate cu toată forța, trăgând totodată cu cealaltă mână de coada suliței care ieși imediat, lăsând să curgă un șuvoi de sânge. Cu un ultim strigăt, regele se prăbuși leșinat.

– Caută o feștilă, Leonatos, repede! Trebuie să-i cauterizăm rana, altfel i se scurge tot sângele și moare.

Leonatos porni în goană și se întoarse cât putu de repede cu o bucată dintr-o grindă aprinsă pe care o luase dintr-o casă în flăcări și atinse cu ea rana. Se simți o duhoare insuportabilă de carne arsă, dar valul de sânge se opri. Între timp, oamenii lui Perdicas improvizaseră o targă și, după ce-l așezară pe ea pe rege, îl duseră afară pe poarta orașului.

– Duceți-l acasă și pe el – spuse Leonatos arătând, cu ochii roșii de plâns și de oboseală, corpul fără viață al lui Peritas. – El este eroul acestei bătălii.

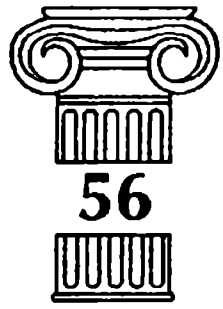

56

Alexandru fu dus, noaptea târziu, fără cunoștință și chinuit de febră, pe malul râului, acolo unde Nearchos pusese să se instaleze tabăra și fu așezat pe patul său. Roxana îi ieși în întâmpinare scoțând strigăte disperate, apoi îngenunche lângă el, sărutându-i mâinile printre sughițuri de plâns. Leptine îl privea cu coada ochiului, palidă și înspăimântată, în timp ce pregătea bandaje curate și încălzea apă, în așteptarea medicului Filip.

Acesta sosi curând și se aplecă deasupra rănitului. Tăie bandajul rudimentar pe care i-l făcuseră Perdicas și Leonatos și începu să curețe rana cu apa pe care Leptine i-o turna dintr-un lighean.

Își apropie urechea de pieptul lui Alexandru și ascultă timp îndelungat, în timp ce prietenii, intrați, unul după altul, fără să scoată vreo vorbă, așteptau îngrijorați cuvintele medicului.

– Din păcate, nu este o rană la fel ca celelalte – spuse Filip, ridicându-se. – Vârful suliței i-a atins un plămân. Aud cum gâlgâie sângele la fiecare respirație.

– Ce înseamnă asta? – întrebă Hefestion.

Filip clătină din cap fără să se poată pronunța.

– Și ce înseamnă asta? – urlă de această dată Hefestion.

Alexandru scoase în acel moment un horcăit și din gură îi ieși o salivă amestecată cu sânge care lăsă pe pernă o pată roșie.

Ptolemeu se apropie de prietenul său și-i puse o mână pe umăr: – Înseamnă că Alexandru s-ar putea moară, Hefestion – îi spuse cu voce sugrumată. – Hai, să plecăm, să-l lăsăm acum să se odihnească.

Seleucos, care condusese atacul atâtor orașe, intră și el în cort împreună cu Crater și cu Lisimah și-și dădu seama de cele întâmplate. Se apropie de Filip și-l întrebă cu voce scăzută: – E vreo speranță?

Medicul ridică ochii spre el și, în privirea lui, Seleucos văzu o asemenea tristețe, un simțământ profund de neputință disperată, încât nu mai vru să mai știe nimic și ieși.

În cortul gol se așternu tăcerea. Se auzeau doar suspinele înăbușite ale Roxanei care plângea nemângâiată, acoperind cu sărutări și cu lacrimi mâna țeapănă a soțului său.

Leptine care, în adâncul sufletului, nu-i putea suferi pe aceia care se bucuraseră de intimitatea lui Alexandru, se apropie încet de ea și-i puse o mână pe umăr. – Nu plânge, regina mea – îi șopti. Te rog, nu plânge. El te aude, pricepi? Trebuie să ai curaj. Trebuie să te gândești... trebuie să te gândești că toată lumea îl iubește... toți îl iubim și dragostea este mai tare decât moartea.

Filip își scoase șorțul pătat de sânge și se îndepărtă sfătuind-o: – Să nu-l scapi din ochi nici măcar o clipă. Eu mă duc să pregătesc cele necesare pentru drenajul rănii. Dacă se întâmplă ceva, cheamă-mă imediat.

Leptine dădu din cap afirmativ și medicul luă un felinar aprins și ieși din cort. În timp ce trecea prin tabără, îi văzu pe Ptolemeu și pe Leonatos care așezau corpul lui Peritas pe o grămadă de lemne și-i puneau alături zgarda împodobită cu ținte de argint, în semn de ofrandă rituală pe rugul unui erou. Se apropie de ei.

– Îngrozitoare zi – spuse în șoaptă Ptolemeu.

– Tocmai când credeam că am lăsat în urmă durerea și oboseala... – Mângâie blana câinelui întins pe o pătură roșie. – O să-i simt lipsa – spuse el cu lacrimi în ochi. – Mergea cu

mine întotdeauna când făceam vreo inspecție. – Sosi și Crater cu o grupă de *pezeteri* care se aliniară de-o parte și de alta a rugului.

– Ne-am gândit că ar merita să i se aducă onoruri militare – spuse Leonatos. – Era cea mai apropiată gardă de corp a regelui.

Luă, apoi, o torță și dădu foc rugului. Așteptă ca flăcările să se înalțe pârâind în întuneric și strigă: – *Pezeteri*, prezentați arm'!

Infanteriștii înălțară sarisele în semn de salut, în timp ce sufletul lui Peritas se înălța gemând în vânt, despărțindu-se pentru prima dată în viață de stăpânul său.

Filip îl veghe toată noaptea pe rege, alături de Roxana și de Leptine. Abia în zori, regina, epuizată de atâtea emoții, ațipi, dar continua să geamă încet în acest somn vecin cu trezia, chinuită de gânduri urâte.

Când se lumină de ziuă, intrară Hefestion și cu Ptolemeu și se vedea bine că nici ei nu închiseseră ochii toată noaptea. – Cum se simte? – întrebară ei.

– A trecut cu bine noaptea. Altceva nu pot să spun – le răspunse Filip.

– Dacă o fi să moară, o să ardem orașele alea împreună cu toți locuitorii din ele: va fi sacrificiul funebru în onoarea sa – spuse mohorât Hefestion.

– Mai așteaptă – îl calmă Filip cu o voce răgușită din cauza oboselii. – Mai trăiește.

Trecură încă două zile, dar starea regelui, în loc să se îmbunătățească, părea să se îndrepte către un sfârșit nefericit. Pieptul i se umflase, în ciuda drenajului aplicat de Filip, febra era tot mare, respirația întretăiată, culoarea era pământie, iar ochii încercănați și duși în fundul capului.

Prietenii regelui rămâneau tot timpul afară din cort ca să nu-i tulbure suferința și îl vegheau pe rând, odihnindu-se doar câteva ore când erau prea istoviți. Tabăra, de

obicei plină de larmă, se cufundase acum într-o tăcere ireală, ca și cum timpul s-ar fi oprit în loc.

În seara aceea, când febra urcase din nou și respirația regelui devenise tot mai anevoioasă și nesigură, Filip se ridică deodată și ieși.

– Unde s-o fi ducând? – întrebă Leonatos.

– Nu știu – îi răspunse Hefestion. – Habar n-am. Nu mai știu nimic...

Filip traversă tabăra aruncând o privire fugară către Aristandru care, în întunericul nopții, aducea fără încetare ofrande peste ofrande pe altarul său care scotea nori de fum de tămâie și ajunse în locul în care se înălța un *banyan* uriaș. Se opri în fața făpturii scheletice a lui Kalanos, adâncit în meditație.

– Trezește-te – îi spuse sec medicul.

Kalanos deschise ochii.

– Zeii noștri și știința noastră nu mai pot face nimic. Salvează-l pe Alexandru dacă ești în stare. Dacă nu, pleacă și să nu te mai întorci niciodată.

Kalanos se ridică de jos, ușor, ca și cum n-ar fi cum corpul său n-ar fi cântărit nimic.

– Unde este? – întrebă.

– În cortul lui. Vino cu mine – răspunse Filip și o luă înainte.

Kalanos îl urmă și intră după el în cortul regal, luminat de lămpi.

– Stingeți toate lămpile – porunci el cu o voce hotărâtă. – Și lăsați-ne singuri.

Făcură întocmai ce li se ceruse. El se așeză cu picioarele încrucișate sub el, lângă patul lui Alexandru și-și ațintì prin întuneric ochii asupra capului său, devenind țeapăn ca o statuie.

Așa îl găsiră a doua zi, apoi după încă o zi și încă o zi. În a patra zi, în zori, Filip intră ca să schimbe drenajul și ridică puțin perdeaua de la intrarea în cort ca să lase să

intre puțină lumină. În timp ce se spăla pe mâini într-un lighenaș înainte de a schimba pansamentul, auzi în spatele lui un glas stins care-l chema: – Filip...

Se întoarse de îndată: – Rege!

Febra scăzuse, respirația era regulată, bătăile inimii slabe, dar distincte. Îl ascultă: gâlgâitul înfundat din plămâni încetase. O strigă pe Leptine. – Anunț-o pe regină. Spune-i că regele s-a trezit. Și pregătește imediat o supă, trebuie hrănit: este istovit. – Leptine plecă în grabă și Filip ieși în fața cortului, unde se aflau în așteptare Lisimah și Hefestion.

– Anunțați-i și pe ceilalți – le spuse. – Regele și-a venit în fire.

– Cum se simte? – întrebă îngrijorat Hefestion.

– Cum ai vrea să se simtă? – răspunse strengărește medicul. – Ca unul căruia i-a intrat de-o palmă o sabie printre coaste.

Intră din nou în cort ca să-l îngrijească pe Alexandru și abia atunci îl observă pe Kalanos: zăcea pe jos, țeapăn și rece ca un cadavru.

– Oh, mare ești, Zeus! – exclamă el. – Mare ești, Zeus!

Își chemă ajutoarele și-l duseră în cortul lui, poruncindu-le să-l încălzească prin toate mijloacele și să-l hrănească, la nevoie chiar cu forța, după care se întoarse la căpătâiul lui Alexandru. Roxana se afla lângă pat și-l privea neîncrezătoare, iar Leptine se căznea să-l facă să înghită puțină supă în singurul fel posibil: muia în castron colțul unui șervet și i-l dădea să-l sugă.

– Ce s-a întâmplat? – întrebă Alexandru îndată ce-l văzu.

– De toate, dragul meu rege – răspunse Filip. – Dar ești încă viu și sper că o să rămâi tot așa. Nici nu-ți poți închipui cât sunt de fericit – adăugă el cu glas tremurat. – Nu-ți închipui...Taci, acum, nu face nici un efort, ești foarte slăbit. Trăiești ca printr-o minune și cred că datorită lui Kalanos.

– Peritas... – mai putu șopti Alexandru.

– Peritas nu mai este, dragul meu rege. Leonatos mi-a spus că a murit ca să-ți salveze viața. Și tu nu face, acum, ca sacrificiul lui să fie zadarnic: încearcă să mănânci și să te odihnești, te rog, să te odihnești.

Alexandru bău încă puțină supă din mâinile lui Leptine și, apoi, își lăsă capul pe pernă, închizând ochii. Dar chiar și printre pleoapele închise, pe obraji îi curgeau lacrimile, ajungând să ude și perna.

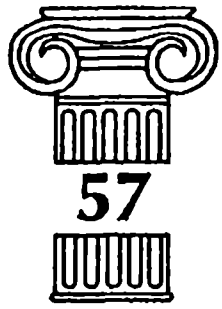

57

Regele mai zăcu multe zile între viață și moarte și eforturile pe care le făceau cu toții ca să-l readucă definitiv la viață păreau deseori zadarnice. Cu toate că trupul său trecuse cu bine de pericolul cel mai mare, starea sa rămânea încă destul de gravă, iar semnele de însănătoșire erau atât de firave încât Filip nu reușea să-și dea seama dacă el putea fi considerat într-adevăr salvat sau dacă Thanatos, pentru moment învins prin eroismul lui Kalanos, nu-l va asalta din nou ca să-l ia din nou la el pe acela pe care-l crezuse cândva sub stăpânirea sa. Doar înțeleptul indian nu avea îndoieli. Spunea mereu: – Avem o înțelegere; se va face bine. – Dacă îl întreba cineva despre ce înțelegere era vorba, el nu răspundea nimic.

Trecu o lună până când regele reuși să-și rezeme spinarea pe speteaza patului și încă douăzeci de zile ca să poată bea puțină supă ajutat de Leptine care-l hrănea cu mâna ei, sub privirea atentă a Roxanei. Vorbea puțin și cu greutate, dar vroia mereu să asculte versuri de Homer în lectura lui Eumene care, între timp, cu aprobarea și cu ajutorul prietenilor, îl înlocuia din punct de vedere politic pe suveran. Alteori, Roxana îi cânta cu o voce mângâietoare felurite cântece din munții ei natali, acompaniindu-se cu un instrument cu coarde care scotea note simple și expresive.

După două luni, Filip îi dădu voie să se ridice din pat și să facă în cort câțiva pași, susținut de Crater și de Leonatos, dar se vedea bine că și un efort așa de mic îl obosea

cumplit așa încât, după aceea, scăldat în sudoare, regele adormea imediat.

Într-o zi, Leonatos intră în cort împreună cu Crater și cu Hefestion, în timp ce Leptine încerca prin toate mijloacele să-l facă să bea un ceai; se scărpină în chica lui mereu ciufulită și, crezând că era o idee bună, propuse: – Dacă i-am da să bea „cupa lui Nestor"?

Filip îl privi cu milă. – Nu știi ce vorbești. Miere, făină, vin și brânză: poate că vrei să-l ucizi!

– Oi fi având tu dreptate – îi răspunse Leonatos înțepat – dar știi ce spun oamenii pe afară? Spun că regele a murit și că noi ținem asta în secret ca să nu se stârnească panica.

– Cum s-ar putea gândi la o asemenea idioțenie? – exclamă Filip. Doar știu cu toții că regele trăiește.

– Nu-i chiar așa – interveni și Hefestion. – O știm doar noi și nimeni altcineva. Am dat ordin mai demult ca nici gărzile să nu-l poată vedea în starea asta. Efectul asupra oamenilor este ca și cum ar fi mort.

– Are dreptate – confirmă Eumene. – De fapt, oamenii nu l-au mai văzut de luni de zile, dar ne văd pe noi venind și plecând mereu din cortul său sau adunându-ne toți laolaltă; unii m-au văzut pe când puneam sigiliul regelui pe documente trimise către satrapi.

– Și eu am aceeași impresie – fu de acord și Crater. – Unele unități discută deja dacă n-ar fi cazul să se convoace adunarea generală a armatei macedonene. Știți ce înseamnă asta?

Eumene dădu din cap afirmativ. – Înseamnă că ne pot obliga să primim în cortul regal o delegație a lor care să-l vadă pe Alexandru în această stare.

Filip se întoarse spre ei. – Cât timp sunt eu aici, nimeni nu pune piciorul în cort fără să-i dau eu voie: sunt medicul regelui și răspund de...

Crater îi puse o mână pe umăr. – În absența regelui, adunarea generală are întreaga putere: pot să facă așa ceva și, cu siguranță, o vor face.

Intrară Seleucos și Lisimah ca să afle cum se mai simțea Alexandru și-și dădură seama că se discuta despre ceva important. – Ce s-a întâmplat? – întrebă Seleucos.

– S-a întâmplat că... – începu Crater.

Nimeni nu stătuse să ia seama la Alexandru care părea cufundat într-un somn adânc, dar glasul său se auzi dintr-o dată și-i făcu atenți pe cei de față: – Ascultați-mă.

Prietenii se întoarseră spre el, surprinși și încurcați. Eumene, dându-și seama că el auzise, probabil, tot ce se discutase încercă să-i explice: – Alexandru, este o treabă pe care noi o putem rezolva foarte bine prin...

Regele își înălță capul, ridicând și mâna într-un gest care nu admitea replică, așa că tăcură cu toții.

– Seleucos...

– La ordin, regele meu – răspunse mecanic prietenul său, emoționat până în adâncul sufletului pentru că, după atâta timp, primea din nou un ordin de la Alexandru.

– Cheamă la adunare toată armata în efectiv complet. După asfințit.

– Am înțeles.

– Leonatos...

– La ordin, regele meu – răspunse Leonatos și mai emoționat.

– Pune să se pregătească și calul meu. Murgul....

– Murgul, da, da. Am înțeles.

– Am înțeles pe naiba! – izbucni Filip. – Ce se întâmplă aici, ați înnebunit cu toții? Regele nu este în stare nici să...

Alexandru ridică iarăși mâna și Filip nu mai zise nimic, dar continuă să bombăne.

– Hefestion....

– Te ascult, *Aléxandre*.

– Pregătește-mi platoșa și armele. Trebuie să strălucească.

– Așa o să fie, *Aléxandre* – răspunse Hefestion cu vocea sugrumată. – Strălucitoare ca steaua argeazilor.

Toți se gândeau de-acum că regele nu mai vroia să zacă în pat și că prefera să moară călare, ca un adevărat

războinic și Filip era convins și el de asta. Se retrase într-un colț mormăind: – Faceți ce vreți; dacă vreți să-l omorâți, n-aveți decât. Eu nu mă mai amestec, eu... – Dar nu mai putu să continue pentru că era prea nervos.

– Leonatos – continuă regele. – Vreau să-mi aduci calul aici, în cort.

– Aici ți-l aduc – îi răspunse prietenul, înțelegând că regele nu vroia să fie văzut de soldații săi pe când era ajutat să urce în șa.

– Duceți-vă, acum.

Plecară, și Alexandru, îndată ce ei plecară, lăsă capul pe pernă și adormi. Îl treziră vocile lui Hefestion și a lui Leonatos. Când deschise ochii, văzu că în cort lumina scăzuse, semn că soarele era la asfințit.

– Suntem gata – îl anunță Hefestion.

Alexandru dădu din cap, se ridică în capul oaselor pe pat și le ceru prietenilor săi să-l ajute să meargă la baie. Leptine îl spălă și-i parfumă corpul și părul, îl șterse de apă și începu să-l îmbrace.

– Dă-mă cu puțină culoare în obraji – îi ceru. Și fata se supuse. Pe când îi înviora cu fard culoarea obrajilor și-i mai atenua cearcănele, el o mângâie pe față, spunându-i: – O să te mărit cu un demnitar din imperiul meu și-o să-ți dau o zestre demnă de o regină. – Vorbea limpede, cu o voce clară. Când Leptine termină, îi întrebă pe prieteni:

– Cum arăt?

– Destul de bine – răspunse Leonatos încercând să zâmbească. – Parcă ai fi un actor.

– Dați-mi platoșa.

Hefestion îi puse platoșa și pulparele, îi atârnă la șold sabia și-i puse coroana pe cap.

– Aduceți-mi calul. S-au adunat soldații?

– S-au adunat – îl liniști Hefestion.

Leonatos ieși și aduse prin intrarea din spate a cortului, ținându-l de căpăstru, murgul sarmatic pregătit cu tot

harnașamentul, iar Hefestion îngenunchea și făcea cu mâinile treaptă lui Alexandru. Regele puse piciorul pe ea și prietenii îl ajutară să încalece.

Leonatos se apropie de el aducând niște curele. – Ne-am gândit să te legăm de hamurile calului. Nu se vede nimic: pe deasupra va fi mantia.

Alexandru nu spuse nimic și tăcerea lui fu interpretată ca un răspuns afirmativ. Îi petrecură în jurul mijlocului o centură lată din care porneau patru curele, două în față și două în spate, legate, apoi, de hamurile calului, aranjându-i pe urmă cutele mantiei de purpură astfel încât să acopere totul.

– Acum, hai să mergem – ordonă el.

Hefestion ieși din cort, Leonatos îi făcu un semn ca și cum ar fi vrut să spună „Acum!" și Hefestion flutură din mână. La vederea acelui semnal, tăcerea ca de plumb a amurgului fu întreruptă de un bubuit înfundat, ca un tunet venit din depărtare. O lovitură, apoi alta și încă una! Alexandru trase cu urechea ca și cum nu-i venea să creadă și, instinctiv, își îndreptă spatele și-și îndemnă calul cu călcâiele. Murgul ieși, înconjură cortul și se îndreptă, ascultând de îndemnul hățurilor, către șirul lung al armatei care aștepta.

Bubuitul, rar și solemn, parcă era în același ritm cu pasul mândru al puternicului bidiviu și Alexandru își ținu cu greu lacrimile auzind vibrația tunătoare a uriașei tobe de la Cheroneea!

Soldații, nemișcați în formație, cu mâinile încleștate pe sarise, îl priviră uluiți pe regele lor care, cu o ținută mândră, cu privirea aspră și hotărâtă, îi trecea în revistă. Când ajungea în dreptul unei unități, ofițerul care o comanda ieșea cu un pas înaintea frontului, scotea sabia din teacă și striga: – Te salutăm, Măria Ta! – Și Alexandru răspundea cu o ușoară înclinare a capului.

Când ajunse la capătul formației, „tunetul de la Cheroneea" tăcu. Ofițerul mai în vârstă din prima linie a *eterilor* ieși cu calul mai în față și strigă: – La ordin, Măria Ta!

– Rupeți rândurile – ordonă Alexandru și, în timp ce trâmbițele dădeau semnalul, trase de hățurile calului și se îndreptă în trap săltăreț spre cortul său.

– E nebun de legat – șuiera printre dinți Filip care-l ținea de departe sub observație. – Ar putea cădea la fiecare pas al calului și...

– N-o să cadă – îl liniști Seleucos bătându-l pe umăr. – N-o să cadă.

Ptolemeu nu reușea să-și ia ochii de la Alexandru. – Uite, asta vroia să facă; acum, l-au văzut cu toții, știu că trăiește și că poate sta din nou călare.

Alexandru intră din nou pe cal în cort și prietenii îi dezlegară curelele și-l ajutară să descalece, apoi începură să-i scoată mantia, platoșa și pulparele și-i desprinseră sabia de la șold.

– Puneți-l imediat în pat – porunci Filip.

Alexandru clătină din cap, porni cu pasul încă șovăitor spre scaunul său de campanie și se rezemă cu coatele de masă.

– Mi-e foame – spuse. – Vrea careva dintre voi să mănânce împreună cu mine?

Toți îl priviră uluiți și Leonatos se opri și el în prag, ținând calul de căpăstru.

– Leptine – strigă regele. – Șterge-mi boiala asta de pe față și adu-mi „cupa lui Nestor"!

– „Cupa lui Nestor"? – răbufni Filip. – Ai chef să mori? Chestia aia o să-ți cadă greu la stomac. O să ți se facă rău, o să vomiți și o să ți se deschidă iar rănile și...

– „Cupa lui Nestor" – repetă Alexandru. Toți rămaseseră cu gura căscată și se holbau la el: părea renăscut, transfigurat.

– Bătăile de tobă și vederea soldaților săi sunt cauza – îi șopti Crater medicului. – Lasă-l să mănânce. O să vezi că n-o să se întâmple nimic.

Leptine îi aduse „cupa" și Alexandru începu să mănânce. Singurul semn de slăbiciune erau broboanele de sudoare de

pe frunte. Filip îl privea uluit și-și mișca și el din fălci, instinctiv, parcă ar fi vrut să-l ajute și el să mestece. Și ceilalți, rămași în picioare de jur împrejurul mesei, asistau la această scenă și parcă tot nu le venea să creadă.

Când termină, Alexandru se șterse la gură și-și ridică privirea spre cei din jur.

– Ce s-a întâmplat? – spuse el. Nu m-ați mai văzut niciodată mâncând?

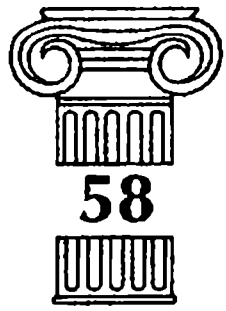

58

După încă o lună, regele se înzdrăveni de-a binelea și, în cele din urmă, începu să alerge pe jos sau călare și să se antreneze în luptă cu ajutorul lui Leonatos. Pe la sfârșitul verii, ordonă să se strângă corturile și toată lumea să se îmbarce pe corăbii.

Coborâră două zile pe firul apei, purtați de curent, ajungând la granița cu regiunea numită Sindh, unde îi ceru lui Nearchos să acosteze. Călăuzele spuneau că de acolo pornea un drum spre trecătoarea din munți prin care se putea ajunge la Alexandria din Arachosia.

Își chemă prietenii în cortul său ca să ia cina împreună și le arătă harta pe care ofițerii topografi o desenaseră cu ajutorul călăuzelor indigene, atât persane, cât și indiene. Apoi, i se adresă lui Crater:

– O să pleci mâine cu jumătate din armată, treci prin Arachosia și Drangiana și faci ordine peste tot pe unde găsești revolte sau acte de indisciplină. Marinarii indieni ne-au spus că Indusul este un fluviu de sine stătător și că se varsă în Ocean, la Pattala. Uite ce plan am: la Pattala, Nearchos și Onesicritos vor porni cu flota, navigând de-a lungul coastei răsăritene a Imperiului, iar eu, cu restul armatei, voi merge pe uscat, asigurând aprovizionarea corăbiilor în anumite locuri de acostare, după fiecare zi de navigație. Ne vom întâlni cu toții în câmpia din jurul Harmoziei, un oraș care domină strâmtoarea dintre Ocean și Golful Persic.

– De ce vrei să treci prin Gedrosia? – îl întrebă Crater. – Se spune că sunt niște locuri înspăimântătoare, un deșert pârjolit de soare tot timpul anului, fără un fir de iarbă, fără un copac.

– Hotarul de sud al Imperiului este singurul pe care nu-l cunoaștem. Trebuie să mergem și prin părțile acelea.

Mâncară și băură cu măsură pentru că regele mai avea, uneori, necazuri de pe urma rănii și merseră devreme la culcare. A doua zi de dimineață, toată armata aliniată îl saluta pe Crater care pleca împreună cu soldații de sub comanda sa. Alexandru îl îmbrățișă călduros. – Ești unul dintre cei mai dragi prieteni ai mei – îi spuse. – O să-ți simt lipsa.

– Și tu mie, *Aléxandre*. Ai grijă de tine, te rog. Până acum, te-ai cam jucat cu norocul. Zeii să te aibă în paza lor.

– Și pe tine, prietene.

Crater sări pe cal, ridicând o mână ca să dea semnalul de plecare și lunga coloană se puse în mișcare, însoțită de sunete de trompete și de strigătele de salut ale camarazilor care rămâneau cu Alexandru. Îndată ce ultimul detașament din ariergardă dispăru în stepa nesfârșită care se întindea până acolo unde începea deșertul, Alexandru dădu ordinul de îmbarcare a soldaților și plecă. Plutiră din nou spre sud, primind, de fiecare dată când se opreau, supunerea și omagiul respectuos al prinților, până când ajunseră la Pattala, marele oraș de pe ultima porțiune a Indusului. Era foarte aglomerat și bogat, cu o mulțime de negustori, cu corăbii care veneau de peste tot, multe dintre ele de pe o insulă foarte mare, aflată la răsărit, numită Taprobane și despre care se spunea că ar fi fost, ea singură, mare cât India.

De acolo, flota porni să străbată ultima porțiune a fluviului până la vărsare. În acele locuri, Indusul era imens, atât de lat încât aproape că nu se putea zări celălalt mal și Onesicritos calculă că lățimea era de aproape cincizeci de stadii.

În seara ultimei zile de navigație, se aflau la gura de vărsare și Nearchos se gândi să ancoreze corăbiile pe

fluviu, într-un loc în care curentul era atât de încet încât aproape că nu putea fi observat. Se temea, de fapt, că, ieșind în largul Oceanului, nu va mai putea găsi adăpost în cazul unei furtuni neașteptate. S-a petrecut, însă, o altă nenorocire, nu mai puțin gravă decât o furtună: în timpul nopții, apele scăzură atât de mult încât corăbiile se împotmoliră și multe dintre ele se răsturnară. Nearchos dădu ordin ca nimeni să nu se miște de pe loc, ci să aștepte ca apele să revină la nivelul normal. Veni, apoi, la Alexandru, necăjit la culme.

– Este un fenomen pe care nu-l puteam prevedea, chiar dacă am auzit că un navigator din Massalia, pe nume Piteas, a descris un loc din Oceanul de la miazănoapte unde există un vârtej care, la fiecare șase ore, înghite apele și le dă apoi afară descoperind și acoperind la loc porțiuni întinse de pe țărm, dar puțini sunt aceia care-l cred pe Piteas și, de altfel, aici nu suntem în Oceanul de la miazănoapte. Cum puteam să-mi închipui așa ceva? Ce nenorocire... Ce dezastru!

– Tu ai făcut lucruri extraordinare – îi răspunse Alexandru. – Nu trebuie să-ți faci atâtea probleme. Știu că o să ieșim învingători și din această bătălie cu fluviul și cu Oceanul: strămoșul meu Ahile a luptat cu Scamandrius și l-a învins. Voi învinge și eu. Să așteptăm să treacă noaptea. La lumina zilei, multe lucruri arată altfel.

Fu o noapte întunecoasă, cu lună nouă și bezna făcu să crească și mai mult zăpăceala și chiar panica. Nearchos puse trâmbițașii să sune alarma și crainicii să transmită prin viu grai, de la o corabie la alta, ordinul de a nu se mișca din loc pentru nici un motiv, dar mulți marinari, înspăimântați de un asemenea fenomen și de poveștile auzite prin porturi și prin cârciumile din orașele lor natale, încercară să scape cu fuga și, la adăpostul întunericului, să ajungă în siguranță la mal. Muriră cu toții, înghițiți de nămol și de nisipurile mișcătoare, și muriră și primii dintre

aceia care încercau să-i salveze: urletele lor, chemările în ajutor se auziră toată noaptea, umplându-i de neliniște și de spaimă pe camarazii lor rămași pe corăbii și care nu puteau face nimic. Apoi, strigătele se stinseră și ele, unul câte unul, și nu se mai auziră decât țipetele păsărilor de noapte și răgetul îndepărtat al tigrului care dădea târcoale prin desișuri în căutarea prăzii.

Pe nava-amiral, Roxana se strânse toată lângă Alexandru, tremurând de frică, sub amenințarea acelei naturi dușmănoase și neiertătoare, atât de diferită de cea din munții săi natali și de cerul lor senin. Nearchos și marinarii din echipaj rămaseră încremeniți și tăcuți, murmurând doar, din când în când, câte ceva din experiența lor de veritabili lupi de mare. Cu puțin timp înainte de revărsatul zorilor, se auzi un zgomot îndepărtat și regele ciuli urechea.

– Ai auzit? – întrebă el.

Nearchos alergase deja la proră și se apleca peste bord, încercând să-și dea seama de unde venea zgomotul acela care creștea cu fiecare clipă care trecea. Văzu, la un moment dat, o dungă alburie care înainta rapid până când deveni vizibilă în lumina palidă a zorilor: un clocot amenințător de spumă, un freamăt de talazuri care se prăvăleau spre flota macedoneană, fără apărare și imobilizată în nămol.

– Trâmbițași! – strigă amiralul. – Sunați alarma! Sunați alarma! Vine valul refluxului! Vâslașii la posturi! La vâsle, repede! Cârmaci, la locul vostru! – Și, în timp ce semnalele trâmbițelor se înălțau spre cerul cenușiu al dimineții, îi aruncă regelui o frânghie ca să se lege da catarg împreună cu Roxana iar el însuși se năpusti spre cârmă ca s-o țină cu mână sigură, pregătindu-se pentru izbitură.

Celelalte echipaje, auzind semnalele trâmbițelor, dădură și ele alarma și peste acea întindere mlăștinoasă răsunară strigăte și ordine agitate.

Izbitura puternicului val al refluxului fu groaznică: corăbiile fură ridicate de ape și aruncate departe ca niște săr-

mane așchii; unele prea adânc ancorate în albia fluviului, fură sfărâmate, iar altele, izbite dintr-o parte, fură răsturnate și târâte la mare distanță de forța uriașă a apei.

Onesicritos, pilotul corabiei regale cu cinci rânduri de vâsle, legat de cârmă, le striga oamenilor să vâslească din toate puterile pentru a menține vasul în poziția de plutire și el însuși ținea disperat de cârmă ca să reziste la forța dezlănțuită a vârtejurilor pe care refluxul le stârnea pe suprafața învolburată a apelor.

În cele din urmă, valul oceanic se potoli, întâlnind în cale fluxul venit dinspre Indus, și Nearchos putu privi în jur ca să vadă proporțiile dezastrului. Sute de ambarcațiuni fuseseră distruse, multe altele avariate serios și pe suprafața apei pluteau sfărâmături și oameni care se zbăteau cu disperare căutându-și scăparea pe bârne sau bucăți de scânduri purtate de curent.

Întreaga zi se scurse cu salvarea celor luați de ape și însuși Alexandru se strădui cu orice chip să-și salveze oamenii, aruncându-se câteodată chiar în apă pentru a-i ajuta pe cei care, epuizați, erau gata să se înece.

Spre seară, toate corăbiile care rămăseseră întregi acostară afară de gura de vărsare a fluviului, pe malul nisipos al Oceanului și comandanții de unități făcură apelul: mai mult de o mie cinci sute de soldați se înecaseră. Toate cadavrele care putură să fie adunate, fură așezate pe ruguri în fața armatei înșirate în formație completă și soldații strigară, către cele patru vânturi și către valurile mării, numele celor morți pentru ca amintirea lor să nu fie uitată.

Pentru toți cei care nu mai fură găsiți, regele ținu un ritual funebru și puse să se ridice un cenotaf pe mal, pentru ca sufletele lor să-și găsească liniștea în Hades, dar mulțumi din adâncul sufletului zeilor pentru că nici unul dintre prietenii săi nu pierise în această nenorocire și pentru faptul că-i putuse îmbrățișa pe toți. Aduse laude și pentru Nearchos și pentru Onesicritos: numai datorită curajului

și priceperii lor nenorocirea nu se transformase într-o catastrofă.

Armata mai rămase în tabăra de pe mal încă douăzeci de zile, ca să dea posibilitate celor care s-ar mai fi salvat cumva să se alăture camarazilor lor și pentru a putea repara corăbiile avariate.

Nu departe de tabără, găsiră un loc destul de ferit, înconjurat de câmpii roditoare și așezat la marginea ținutului deșertic locuit de triburile sălbatice ale oriților. Alexandru întemeie aici un oraș, instalându-i acolo pe toți aceia care, din cauza sănătății șubrede, n-ar mai fi fost în stare să facă față lungului drum prin deșertul Gedrosiei. Construi acolo un port bine adăpostit de furia apelor și stabili un țarc împrejmuit unde urmau să se înalțe temple dedicate zeilor. Apoi, după ce termină totul, hotărî ziua plecării atât pentru flotă cât și pentru armata de uscat.

Nearchos îl aștepta pe cheiul portului abia construit și Alexandru îl îmbrățișă cu căldură, așa cum îl îmbrățișase și pe Crater în momentul în care se despărțiseră.

– Ar fi fost frumos dacă fluviul ăsta ar fi fost, așa cum pretindeau unii, cursul superior al Nilului. Am fi călătorit împreună până în Egipt.

– Din păcate, nu este așa – răspunse Nearchos. – Nu sunt de ajuns oamenii cu pielea de culoare închisă și crocodilii ca să facă din orice apă Nil.

– Ai dreptate – recunoscu regele – dar tu ai grijă să nu pierzi din ochi coasta și armata. Și, atunci când poți, acostează acolo unde vei zări focurile noastre, cât timp se va putea: îți va fi mai ușor să te aprovizionezi cu hrană și cu apă.

– Așa am să fac dacă voi putea, *Aléxandre*, dar trebuie să profit de vântul ăsta care bate spre apus ca să cruț forțele marinarilor mei și nu știu dacă voi veți reuși să vă țineți după mine. În orice caz, ne vedem la Harmozia. Și vice-amiralul meu, Onesicritos, este aici și ar vrea să aibă

plăcerea de a te saluta. Este un marinar foarte bun și merită respect și încurajări din partea ta.

Onesicritos veni mai în față și regele îi strânse mâna. – Zeii să fie cu voi și Poseidon să vă aibă în grijă. Am adus sacrificii Oceanului în dimineața asta, împreună cu Aristandru, și i-am cerut să fie îndurător și vânturile să vă fie prielnice. Am plătit deja un tribut mult prea greu.

Nearchos și Onesicritos plecară la corăbiile lor și dădură ordin să se ridice ancorele. Flota se îndepărtă de chei prin forța vâslelor, dar imediat după aceea fură înălțate pânzele și vântul le umflă cu suflarea sa voinicească. În scurt timp, corăbiile se mai văzură doar ca niște bărcuțe, ca acelea pe care le fac copiii și Alexandru coborî până în valurile Oceanului, înfigând în nisipul de pe fundul apei o lance pentru a arăta că pusese stăpânire și pe teritoriile acelea de la capătul lumii. Apoi, se întoarse către prietenii săi și strigă:

– A venit și rândul nostru: dați semnalul!

Încălecară cu toții: Hefestion, Leonatos, Ptolemeu, Seleucos, Lisimah, Perdicas și trecură în fruntea unităților lor. Regele încălecă și el, având în fața sa steagul regal, iar lunga coloană se mișcă în sunetele trâmbițelor și ropotul tobelor, sub drapelele care fluturau.

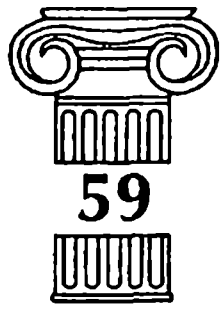

59

Fâșia de pădure de pe malurile Indusului lăsă în curând locul unei câmpii, pe alocuri mlăștinoasă, pe care păștеau bivoli mari cu coarnele curbate, cerbi, antilope și, în depărtare, apărură și câțiva lei, destul de asemănători cu cei care puteau fi vânați în Macedonia. Copacii erau înalți și plini de păsări de toate felurile, în special papagali cu penele în culori vii. Apoi câmpia umedă se transformă într-o stepă presărată cu tufișuri rare și pe care se vedeau turme mici de boi și de oi, păzite de păstori cu aspect primitiv și aproape sălbatic.

– Oriți – îi lămuri călăuza indiană. – Aceștia sunt din tribul de pe coastă, dar, în curând, îi vom întâlni pe cei care trăiesc în stepă și în deșert; sunt cruzi și sălbatici. Pot fi foarte periculoși: se cuibăresc în nisip ca niște scorpioni și atacă prin surprindere.

– Spuneți asta și celorlalți – ordonă Alexandru și continuă să înainteze, privind în depărtare, spre miazăzi. Se îndepărtaseră de coastă căutând drumul cel mai ușor de urmat și Oceanul nu se mai vedea.

După patru zile de mers, armata ajunse în marginea deșertului și oamenii priviră înspăimântați nesfârșita întindere de nisip încins care se așternea în fața lor, un adevărat iad fără un fir de iarbă și fără nici un adăpost, pârjolit tot anul de razele nemiloase ale soarelui.

Călăuzele indiene făcură cale-ntoarsă și Alexandru trebui să se bazeze doar pe experiența unor ofițeri persani

care mai participaseră la expediții în Drangiana și Arachosia pe vremea regelui Darius.

În acele condiții îngrozitoare, mersul era ceva cumplit, aproape disperat. Ofițerii confiscară imediat toată apa și o ținură sub un control strict pentru a evita consumul exagerat, dar această măsură de prevedere ținu foarte puțin: rezervele fură epuizate în scurt timp și trebuiră să caute rarele fântâni înșirate de-a lungul drumului plin de nisip și bătut cu furie de razele soarelui. Hrana fu suficientă mai mult timp decât fusese prevăzut pentru că planul de a crea puncte de aprovizionare pentru flota lui Nearchos se dovedi a fi imposibil de realizat: de la o vreme navele nu mai putură să fie văzute; vântul dinspre răsărit, foarte puternic și continuu împinsese corăbiile mult mai departe.

Călăuzele scite văzură într-un loc niște urme în apropierea drumului și-și anunțară ofițerii și pe rege. Erau în pericol de a fi atacați: într-un ținut atât de sărac, o armată de ocupație era o pradă foarte îmbietoare din cauza rezervelor de hrană pe care le transporta și pentru numărul mare al animalelor de povară și al cailor.

– Dublați numărul santinelelor – ordonă Alexandru – și, dacă puteți, țineți focurile aprinse. – Dar lemnul era foarte greu de găsit: doar câteva trunchiuri firave aduse de valuri pe țărmul mării.

Atacară pe neașteptate, într-o noapte fără lună și se năpustiră asupra detașamentului lui Leonatos care mergea la distanță de câteva stadii, cu misiunea de a asigura ariergarda. Loviră pe întuneric și prin surprindere, cu o precizie ucigătoare; țâșniră ca niște fantome dintre stânci, ca niște furii ale infernului, peste soldații deja istoviți de sete și de lungul marș și făcură un adevărat măcel. Leonatos luptă cu un curaj disperat și, după ce trâmbițașul său rămase cu beregata tăiată de un dușman apărut pe neașteptate din nisip, luă el trâmbița și dădu mai multe semnale de alarmă pentru a cere ajutorul lui Alexandru.

Regele porni în galop cu două escadroane și reuși să rupă încercuirea și să-și elibereze prietenul, obosit și rănit, copleșit de o ceată de dușmani. La răsăritul soarelui, mai bine de cinci sute de soldați zăceau pe pământ fără viață, uneori încleștați de gâtul atacanților într-o ultimă sforțare a agoniei.

Îi îngropară în nisip împreună cu armele lor pentru că nu erau lemne pentru rugurile funebre și porniră mai departe cu sufletul plin de tristețe, știind prea bine că acele morminte săpate în grabă vor fi violate imediat de sălbaticii înfometați.

Într-o zi, o echipă de cercetași se întoarse dintr-o recunoaștere spunând că descoperiseră câteva sate lângă țărm, lângă gura de vărsare în mare a unui pârâu firav. Se hotărâră să atace chiar în aceeași noapte. O noapte cu lună plină ale cărei raze luminau deșertul ca ziua.

Leonatos își prinse securea de șa, luă un scut de bronz, greu de șaisprezece mine și încălecă pe armăsarul său, dar Alexandru întinse mâna spre el ca să-l oprească. – Rana ta este prea proaspătă. Rămâi pe loc, lasă-ne pe noi să atacăm.

– Nu rămân nici legat – mârâi prietenul său. – O să plătească pentru toți soldații pe care mi i-au ucis, i-au măcelărit mișelește fără ca măcar să se poată apăra.

Regele, prietenii și ceilalți călăreți, două sute de oameni cu totul, aleseseră cai negri și aveau pe ei mantii negre ca să piardă în bezna nopții. Alexandru dădu semnalul de atac și toți caii porniră într-un galop dezlănțuit, umăr lângă umăr, pe aceeași linie prin câmpia pustie: păreau niște furii zămislite în Hades.

Când orițiii îi văzură, era prea târziu; alergară totuși să-și apare satele, copiii și nevestele. Fură risipiți de la prima ciocnire, străpunși ca niște pești în frigare și, în timp ce se porniseră cu toții să jefuiască, Leonatos plecă cu securea în mână în urmărirea dușmanilor care fugeau, secerându-i ca pe niște spice, ucigându-i cu zecile până când simți că-i sare inima din piept de oboseală și până

când auzi vocea lui Alexandru strigându-i: – Gata, Leonatos, ajunge!

Atunci, se opri, năduşit tot şi plin de sânge din cap până în picioare.

O a doua echipă de cavalerie uşoară sosi după ei aducând animalele de povară cu burdufuri şi cu care pentru a aduna provizii, dar nu găsi decât turme de oi şi de capre închise în ţarcuri de piatră. Stratul gros de excremente uscate arăta că nu erau duse la păscut decât destul de rar.

– Mă întreb cu ce le-or fi hrănind – spuse Eumene care venise şi el cu convoiul de aprovizionare.

– Cu asta, după câte s-ar părea – răspunse Seleucos arătând spre nişte saci din fibre de alge uscate, pline cu o pulbere albicioasă.

– Pute a peşte – observă Lisimah.

– Este chiar peşte – confirmă Eumene luând în palmă puţin din praful acela şi apropiindu-l de nări. – Peşte uscat şi făcut făină.

Se întoarseră în tabără cu apa pe care o putură aduna şi cu animalele capturate, dar, când le tăiară, gustul cărnii era respingător, ca de peşte putrezit. Totuşi, nu aveau de ales şi trebuiră să se hrănească cu ceea ce găsiseră.

Mai înaintară câteva zile sub soarele arzător, chinuiţi de arşiţă şi de sete. Deşertul îşi schimba uneori brusc culoarea, devenind de un alb orbitor şi armata era obligată să mărşăluiască pe o crustă de sare rămasă acolo în urma unor lagune marine străvechi şi sarea aceasta coroda potcoavele cailor şi încălţămintea infanteriştilor, provocându-le mai întâi crăpături şi, după aceea, răni foarte dureroase. Multe animale de povară şi cai muriră de foame şi de sete şi, mai târziu, începură să moară şi oamenii.

Nu aveau nici timpul şi nici puteri ca să-i îngroape sau să le aducă ultimele onoruri. Soldaţii nici măcar nu-şi dădeau seama dacă un camarad de-al lor cădea sleit de puteri sau, dacă-şi dădeau seama, nu-l puteau ajuta şi corpul

său era lăsat în urmă, ca pradă șacalilor și vulturilor care se roteau în permanență pe deasupra armatei ce mărșăluia prin deșert. Pe lângă durerea provocată de atâtea necazuri, regele suferea și pentru că tânăra sa soție îndura atâtea neplăceri și privațiuni; nu mai puțin îl îngrijora și soarta flotei sale despre care nu mai avea nici o veste din ziua plecării de la Pattala.

Într-o asemenea încercare groaznică, în acele suferințe de tot felul, doar Kalanos părea să nu simtă durerea: mergea cu picioarele goale pe nisipul încins, acoperindu-și doar umerii cu o fâșie de pânză, iar seara, când umbra nopții aducea puțină răcoare venea să se așeze în preajma regelui și discuta cu el, inițiindu-l în filozofia sa și în arta de a-și controla simțămintele și îndemnurile cărnii. Roxana, în ciuda vârstei sale fragede, se comportă și ea într-un mod exemplar, cu o mândrie și o forță sufletească de necrezut și fu văzută deseori călărind, îmbrăcată în costumul tradițional al călăreților sogdieni, alături de soțul său și, uneori, încercând să vâneze zburătoare cu arcul și săgețile.

Într-o zi, când oamenii ajunseseră la capătul puterilor, un soldat din garda regelui găsi, ca prin minune, o scobitură în pământ și, pe fundul ei, părea să fie puțină umezeală. Începu să sape cu vârful sabiei până când văzu apărând, una după alta, picături de apă. Reuși să adune suficientă ca să-și umple coiful cu ea și, după ce-și muie și el buzele, i-o dădu lui Alexandru care părea greu încercat de eforturile de până atunci și resimțind încă dureri destul de mari de pe urma rănii sale.

Regele îi mulțumi, apoi luă coiful ca să bea, dar, în aceeași clipă, își dădu seama că toți soldații săi îl priveau. Aveau ochii roșii din pricina aerului sărat, pielea uscată, buzele crăpate și nu mai fu în stare să bea. Vărsă apa pe jos, spunând: – Alexandru nu bea apă când soldații săi suferă de sete. – Apoi, văzând că mulți dintre ei erau gata să cadă din picioare, continuă mai blând: – Soldați, curaj!

Credeți cumva că zeii ne-au lăsat să realizăm lucruri atât de măreție pentru ca, apoi, să ne lase să murim în deșertul acesta? Nu, ascultați-mă pe mine! Eu vă garantez că mâine seară vom scăpa din acest cuptor și că veți avea de mâncare și apă din belșug! Vreți să renunțați chiar acum? Vreți să vă lăsați pradă morții acum, când salvarea este lângă voi?

La auzul acestor cuvinte, soldații prinseră curaj și porniră din nou la drum până la lăsarea întunericului. Țărmul mării rămăsese demult în spatele lor și urcau acum spre culmea unor dealuri stâncoase unde, la căderea nopții, puteau găsi cât de puțină răcoare. A doua zi, la asfințit, ajunseră pe culme și putură vedea în depărtare un oraș înconjurat de ziduri.

– Este Pura – spuse unul dintre ofițerii persani. Am scăpat.

Alexandru strigă: – Ați auzit, oameni buni? Ați auzit? Suntem salvați! Ați văzut? Regele vostru se ține întotdeauna de cuvânt!

Pe măsură ce ajungeau în vârful dealurilor și zăreau orașul, soldații urlau de bucurie, își aruncau armele în aer, se îmbrățișau și plângeau de fericire.

Ptolemeu se apropie de el, privindu-l uluit. – Cum ai făcut? – întrebă nedumerit.

– Îți aduci aminte că ieri am ajuns într-un loc de unde drumurile se despărțeau? Unul care mergea spre apus, de-a lungul țărmului și celălalt care urca spre dealuri?

– Da, îmi amintesc.

– Kalanos mi-a spus: „Drumul cel mai greu este și cel mai bun".

– Doar atât?

– Doar atât.

– Ai riscat.

– Mi se pare că nu-i prima dată.

– Ai dreptate, nu este pentru prima dată.

Cu ultimele puteri, ajunseră pe la asfințit și comandantul fortăreței care apăra orașul ieși, bănuitor, să vadă cine erau acești oameni.

– Cine sunteți? – întrebă el.

Alexandru se întoarse către Ptolemeu: – Oxhatres a mai dat vreun semn de viață?

– Cred că da – îi răspunse prietenul. – Parcă l-am văzut pe aici acum câteva zile.

– Caută-l.

Ptolemeu se îndepărtă și, în scurt timp, se întoarse împreună cu Oxhatres care îi explică guvernatorului persan tot ceea ce ar fi trebuit să știe despre oaspetele abia sosit.

– Alexandru? – întrebă guvernatorul uluit. – Dar nu murise?

– După cum vezi, este viu și nevătămat. Dar, te rog, lasă-ne să intrăm. Suntem tare obosiți.

Guvernatorul dădu ordinele necesare tuturor oamenilor din jurul său și imediat porțile orașului se deschiseră larg, lăsând să intre armata pe care cu toții o credeau pierdută, în frunte cu regele pe care-l crezuseră mort.

Rămaseră la Pura timp de patru zile, pentru ca oamenii să se odihnească și să fie hrăniți după atâtea eforturi. Alexandru îl întrebă pe guvernator dacă la Harmozia se aflase ceva despre flota sa; persanul răspunse că nu știa nimic despre asta, dar că va ordona să se cerceteze, urmând să spună ce aflase.

– Eu nu mi-aș face prea multe iluzii – spuse Seleucos. – Mi s-a spus că ruta aceasta, în anumite locuri, este periculoasă din cauza bancurilor de nisip și se află sub controlul piraților care atacă navele eșuate. Dacă ar fi sosit aici, am fi aflat deja.

– Poate că ai dreptate – îi răspunse Alexandru – dar și noi eram considerați morți și, totuși, ne aflăm aici. Nu trebuie să disperăm niciodată.

Porniră din nou la drum către Persis, înaintând pe un teren din nou uscat și pârjolit de arșiță, dar comandantul de la Pura le dăduse călăuze pricepute care-i conduseră la fântânile cu apă bună de băut și la satele de păstori unde puteau găsi nu numai lapte și carne, ci și legume uscate păstrate în vase mari de lut ars.

Era pe la jumătatea iernii când armata ajunse în apropiere de Salmous, la granița cu provincia Persis. Alexandru trimise un grup de cercetași spre sud ca să încerce să afle vești despre flota sa: doi ofițeri macedoneni și doisprezece soldați, cu o călăuză persană și cu șase cămile care cărau burdufuri cu apă.

Parcurseră două etape de câte cinci *parasangas*, pe un teren complet pustiu, până când, pe la amiază, când soarele dogorea cel mai tare, zăriră ceva în depărtare.

– Poți să-ți dai seama ce-i acolo? – întrebă unul dintre soldați, un mercenar palestinian din Azotos.

– Parc-ar fi niște oameni – îi răspunse un camarad.

– Oameni? – întrebă unul dintre ofițeri. – Unde?

– Acolo – îi arătă celălalt ofițer care vedea acum mai bine. – Uite, fac semne, strigă... Am impresia că ne-au văzut și ei. Repede, să mergem la ei!

Porniră în galop și, în numai câteva clipe, se aflau în fața a doi nefericiți care aproape că nici nu mai arătau a oameni: hainele zdrențuite, ochii duși în fundul capului, pielea crăpată și arsă de soare, buzele arse de sete.

– Cine sunteți? – întrebară ei în grecește.

– Mai bine spuneți voi cine sunteți – îi replică ofițerul – și ce căutați pe aici?

– Suntem marinari din flota regală.

– Vrei să spui că flota lui Nearchos este... – Ofițerul nu îndrăznea să mai continue pentru că oamenii aceia arătau exact ca niște naufragiați.

– ... este teafără – spuse omul, cu ultimele puteri. – Dar, pe toți zeii, dați-mi o picătură de apă dacă vreți să vă povestesc mai departe!

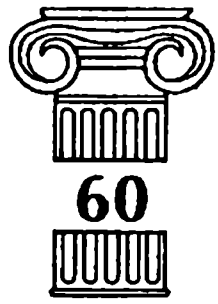

60

—Pe cai! – strigă regele ca ieșit din minți după ce află vestea. – Nearchos e pe țărm și cu el sunt toate corăbiile. Nu lipsește nici una! Eumene, dă ordin să se încarce carele: apă, provizii, carne, dulciuri, miere, fructe și vin, pe toți zeii! Tot vinul pe care-l găsești. Și vino după mine cât poți de repede!

– Bine, dar asta-mi ia ceva timp – încercă secretarul să-l mai domolească.

– E foarte bine dacă reușești până deseară. Vreau ca oamenii aceia să petreacă, pe Zeus! O să facem un ospăț nemaipomenit pe plajă! Trebuie să petrecem, trebuie să petrecem!

Ochii îi străluceau de emoție și de nerăbdare. Se purta ca un copil.

– Aveți grijă și de marinarii aceștia: tratați-i ca pe niște prinți, ca pe niște oaspeți de onoare. Și regina, vreau să fie și regina aici.

Porni în galop împreună cu toți prietenii săi, urmat de două escadroane de *eteri* și zări tabăra lui Nearchos după trei zile de mers, pe seară, plin de praf și de sudoare, dar cu o expresie luminoasă a privirii. Valurile străluceau într-o lumină aurie orbitoare și corăbiile flotei se profilau negre pe oglinda Oceanului, arborând toate steagurile și însemnele.

Nearchos îl întâmpină la intrarea în tabără și Alexandru, îndată ce-l văzu, descălecă și cei doi bărbați străbătură pe jos distanța dintre ei, trecând printre șirurile de marinari și

de călăreți în delir. În cele din urmă, alergară unul către celălalt, nerăbdători să se îmbrățișeze și întâlnirea lor fu mai mult o ciocnire decât o îmbrățișare: apoi, se îndepărtară puțin, privindu-se unul pe altul, de parcă nu le venea să-și creadă ochilor. Emoția îi copleșea și nu reușeau să scoată nici un cuvânt. Într-un târziu, Alexandru izbucni într-un râs eliberator și strigă: – Duhnești a pește împuțit, Nearchos!

– Și tu a sudoare de cal, *Aléxandre*! – îi replică amiralul.

– Încă nu-mi vine să cred că sunteți teferi cu toții – spuse regele privind fața scofâlcită a primului dintre marinarii săi.

– Nu ne-a fost ușor – recunoscu Nearchos. – La un moment dat, am crezut că n-o s-o mai scoatem la capăt. Am trecut prin două furtuni, dar cel mai mult am suferit de foame și de sete.

Porniseră spre tabără și atât de mare era curiozitatea și dorința de a-și povesti unul altuia peripețiile prin care trecuseră, încât nici nu observaseră că Ptolemeu aliniase cavaleria ca să le dea onorul.

Îi trezi la realitate ordinul comandantului: – Pentru regele Alexandru și pentru amiralul Nearchos, *alalalài*!

– *Alalalài*! – strigară din răsputeri călăreții, înălțând lăncile și repetându-și de nenumărate ori strigătul, în timp ce ultima rază de soare se stingea în Ocean.

– Dă-mi voie să-l amintesc și pe Onesicritos – adăugă amiralul făcându-i semn cârmaciului să iasă mai în față. – S-a comportat ca un mare marinar.

– Te salut, Onesicritos – i se adresă Alexandru. – Mă bucur tare mult să te revăd.

– Te salut, Măria Ta – îi răspunse pilotul. Mă bucur nespus și eu să te văd.

– Îmi pare rău – continuă Nearchos. – Nu prea am ce să-ți ofer. Am pescuit toată ziua, dar prada e destul de săracă: totuși, avem vreo câțiva pești mai mărișori și bucătarii tocmai i-au pus la fript.

– Nu-ți face griji pentru asta – îl liniști regele. – Am o surpriză pentru voi toți, chiar dacă mă tem că ea va veni abia mâine.

– Dacă este ceea ce cred eu, abia aștept! – exclamă Nearchos. – Închipuie-ți că, odată, lihniți de foame, am încercat să dăm o raită prin câteva sate de pe coastă. Și știi care ne-a fost prada?

– Nu, dar cred că pot ghici.

– Făină de pește. Saci întregi cu făină de pește. Nenorociții ăia nu aveau altceva.

– Mai știm și noi câte ceva despre asta.

Intrară în cortul lui Nearchos și, imediat după aceea, veniră Ptolemeu, Hefestion, Seleucos și ceilalți.

– Uitați-vă aici – spuse Nearchos arătându-le un sul de papirus întins pe o masă improvizată. – Aceasta este harta executată de Onesicritos pentru tot teritoriul de la Pattala până aici.

– Grozavă – o admiră Alexandru urmărind cu degetul interminabila coastă pustie pe care viceamiralul o menționase sub denumirea de „ihtiofagi".

– Mâncătorii de pește – repetă Hefestion. – Așa este. Prin părțile alea, chiar și caprele put a pește. Doar când îmi aduc aminte, mi se întoarce stomacul pe dos.

– Nici nu-ți poți închipui câte gânduri ne-am făcut de când am pierdut contactul cu voi, cei din flotă – spuse Alexandru.

– Același lucru l-am simțit și noi – îi răspunse Nearchos. – Din păcate, nu puteam să ne deplasăm mai încet ca să vă așteptăm și dacă am fi putut face asta, nu v-am mai fi putut zări. Poate că erați mai înainte sau mai în urmă. Cine mai poate ști?

– Peștele este gata – anunță unul dintre marinari.

– Și nu miroase rău – fu de părere Seleucos.

– Cred că va trebui să ne așezăm pe plajă – spuse amiralul. – Pe corăbiile mele nu prea am paturi și măsuțe pentru ospețe.

– O să ne descurcăm – interveni și Perdicas. – Foamea nu alege.

În clipa aceea, pe când se îndreptau cu toții, râzând și glumind spre plajă, ca să ia cina, se auziră trâmbițele care dădeau alarma.

– Pe Zeus! – exclamă Alexandru. – Cine mai poate îndrăzni acum să ne atace? – Trase sabia din teacă și strigă: – *Eteri*, la mine! Pe cai, pe cai!

Imediat, tabăra răsună de semnalele trâmbițelor și de nechezatul cailor, palisada înconjurătoare fu deschisă și escadroanele porniră în galop ca să facă față atacului inamic. Într-adevăr, se vedea un vârtej de praf care înainta amenințător ca un nor de furtună și se puteau distinge deja platoșele și scuturile din metal.

– Dar ăia sunt macedoneni! – strigă o santinelă.

– Macedoneni? – întrebă stupefiat Alexandru oprind printr-un gest al mâinii șarja pe care o conducea.

Timp de câteva clipe nu se mai auzi decât zgomotul galopului de cai care se apropiau. Apoi, vocea santinelei răsună din nou, rupând tăcerea încordată. – Este vinul! – se bucură soldatul. – Eumene a trimis vinul cu un escadron de cercetași!

Tensiunea se risipi într-un hohot imens de râs și, imediat după aceea, cercetașii defilau prin tabără, în aplauzele camarazilor, ducând fiecare câte două burdufuri așezate în cumpănă pe șaua cailor.

– Ei, vasăzică mâncăm și noi ceva? – întrebă Leonatos descălecând și desfăcându-și platoșa.

– Mâncăm, mâncăm – răspunse Nearchos.

– O să și bem, pe Zeus! – râse Alexandru. – Datorită secretarului nostru general!

Se așezară cu toții pe nisipul călduț și marinarii începură să servească peștele.

– Felii de ton după rețetă cipriotă! – anunță cu mândrie un marinar din Pafos. – Specialitatea noastră.

Se aruncară asupra mâncării și, totodată conversația se însufleți pentru că fiecare avea ceva de povestit: despre suferințe și primejdii, despre furtuni și timp frumos, despre lupte de noapte și monștri ai mării, povești spuse de prieteni care se temuseră mult timp că nu se vor mai revedea niciodată.

– Pe unde o fi Crater? – întrebă la un moment dat Alexandru. Timp de o clipă, prietenii se priviră unii pe alții.

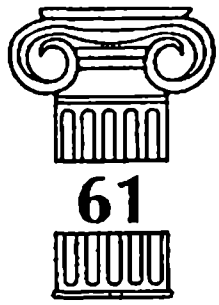

61

După cincisprezece zile, Crater sosi cu armata sa la Salmous și bucuria lui Alexandru și a prietenilor fu imensă. Petrecerile se ținură lanț și, chiar atunci când armata porni din nou în marș, regele nu vru să le oprească. Puse să se construiască niște care, cu paturi și cu măsuțe, și toți prietenii lui stăteau tolăniți în ele mâncând, bând și distrându-se. Soldații puteau și ei să se înfrupte în voie din burdufurile de vin.

Într-unul din care se afla Kalanos și, din când în când, atât regele cât și prietenii săi îl vizitau ca să-i asculte învățăturile.

De jur împrejurul coloanei se auzeau neîncetat cântece de bucurie. Spre centrul Persisului nu mai mărșăluia o armată: era un fel de *komos* dionisiac, o procesiune în cinstea zeului care-l eliberează pe om de toate necazurile cu ajutorul vinului și al veseliei.

Nearchos plecase cu flota sa, după ce terminase reparațiile și umpluse magaziile corăbiilor cu hrană și apă pentru un drum lung. Trecură prin strâmtoarea Harmoziei și intrară în golful Persic, îndreptându-se spre gura de vărsare a fluviului Tigru. Trebuiau să-i întâlnească pe ceilalți la Susa, mergând până acolo pe un canal navigabil. Vremurile grele fuseseră date uitării așa că marinarii vâsleau cu sârg și manevrau cu plăcere parâmele și pânzele, dornici să-și încheie aventura și s-o poată povesti rudelor și prietenilor.

Doar un moment de încordare mai există la bordul corăbiilor, atunci când văzură ieșind din valuri, foarte aproape de nava-amiral, două coloane foarte înalte de aburi și imediat după aceea apărură spinările lucioase ale unor ființe uriașe care se afundau din nou în apă bătând din cozile enorme.

– Da'... ce-or mai fi și astea? – întrebă înspăimântat marinarul cipriot care pregătise pe plajă cina pentru rege și pentru prietenii acestuia.

– Balene – răspunse șeful de echipaj, un fenician care călătorise până dincolo de Coloanele lui Hercule. – Nu ne vor face nici un rău: trebuie doar să fim atenți să nu le lovim din greșeală pentru că atunci este suficientă o lovitură cu coada și... s-a terminat cu nava-amiral. Sunt în stare s-o înghită doar dintr-o îmbucătură!

– Eu aș prefera tonii – bâigui marinarul și-l mai întrebă îngrijorat: – Dar ești sigur că n-o să ne atace?

– Pe mare, nu poți fi sigur de nimic – îi răspunse Nearchos. – Ar fi trebuit s-o știi până acum. Du-te acum la postul tău, marinarule!

Armata lui Alexandru își continuă marșul pe drumul care ducea la Pasargadae și acolo regele constată că mormântul lui Cirus fusese violat: sarcofagul fusese deschis și corpul Marelui Rege aruncat afară. Vrând să dea de urma vinovatului, ordonă să fie interogați și judecați magii care avuseseră în grijă mormântul, dar nici sub tortură aceștia nu putură da nici o informație folositoare. Îi lăsă liberi, porunci să se refacă mormântul așa cum era înainte și porni spre Persepolis. Între timp, se auzise peste tot de întoarcerea sa și vestea aceasta îi tulbură nespus pe mulți satrapi și chiar guvernatori macedoneni, pentru că toți îl credeau mort și se dedaseră la jafuri și furtișaguri de tot felul.

Palatul imperial îi apăru lui Alexandru la fel cum îl lăsase după înspăimântătorul pârjol care-l distrusese: doar

coloanele de piatră și portalurile uriașe se mai vedeau pe imensul platou înnegrit de fum și acoperit de cenușă și de noroi uscat scurs de pe înălțimile din jur. Nestematele fuseseră smulse de pe basoreliefuri, metalele prețioase, topite de foc, fuseseră și ele furate. Singurul semn care mai amintea de măreția Ahemenizilor era flacăra care ardea în fața monumentului funerar al lui Darius al III-lea.

Regele se gândi la Statira pe care n-o mai văzuse de atâta timp și se întrebă dacă ea primise scrisoarea lui trimisă de pe malurile Indusului. Îi scrise din nou, spunându-i că ținea la ea și că urma s-o întâlnească la Susa.

La câtva timp după aceea, într-o seară, pe când se odihnea împreună cu Roxana pe veranda palatului satrapului, regele fu anunțat că avea un musafir și, la puțin timp după aceea, fu introdus un bărbat corpolent și plesuv care-l salută cu un surâs mieros.

– Regele meu, dragul meu băiat, nici nu știi ce plăcere-mi face să te revăd. Dar... nu văd câinele – adăugă el privind prudent în jur.

– Eumolpos din Solis... Poți fi liniștit, Peritas nu mai este. A murit în India ca să-m salveze viața.

– Îmi pare rău de el – răspunse informatorul. – Chiar dacă nu mă plăcea deloc. Știu că țineai tare mult la el.

Alexandru plecă fruntea. – Și Ducipal a murit și mulți, mulți alți prieteni. A fost o expediție foarte grea. Dar tu, de unde vii? Credeam că ai murit: ai dispărut fără să spui nici o vorbă și nu te-am mai văzut.

– Ca să-ți spun drept, și eu te credeam mort. Și nu numai eu. Cât despre dispariția mea, ia-o ca pe ceva normal. Îndată ce mi-am dat seama de ceea ce vroiai de la mine, la prima ocazie prielnică am plecat, fără ca nimeni să bage de seamă: un bun informator nu lasă niciodată să se ghicească încotro s-ar putea îndrepta; asta n-o știe, câteodată, nici chiar acela căruia trebuie să i se raporteze.

– Dacă te cunosc eu bine – spuse Alexandru – n-ai venit doar din plăcerea de a mă revedea.

Eumolpos îi dădu un sul de papirus. – Așa este. În absența ta, regele meu, și după cum ai dorit, dacă-mi aduc bine aminte, am fost ochii și urechile tale. Eu nu-l uit niciodată pe acela care-mi face un bine și tu ai avut încredere în mine și mi-ai salvat viața când toți vroiau să mă condamne la moarte. Aici se află scrise lucruri care nu-ți vor plăcea: este lista completă cu toate faptele urâte, furturile, tâlhăriile și violențele comise de satrapi și de guvernatori, inclusiv de cei macedoneni, în perioada cât ai lipsit tu. Tot acolo este și lista tuturor martorilor de care te poți folosi dacă vei vrea să-i aduci pe vinovați în fața judecății. Cel răspunzător de tezaurul regal, ca să încep cu el, șchiopul acela, prietenul lui Eumene...

– Arpalos?

– El. A luat cinci mii de talanți din vistierie, a înrolat șase mii de mercenari și acum se îndreaptă spre Cilicia, dacă informațiile mele sunt exacte. Cred că duce tratative cu anumiți prieteni atenieni de-ai lui care nu prea te iubesc.

– Demostene?

Eumolpos dădu din cap aprobator.

– Încotro crezi că s-a dus?

– Probabil, spre Atena.

În momentul acela intră Eumene cu o expresie foarte încurcată. – *Aléxandre*, îți dau, din păcate, o veste groaznică! Nici nu știu cum să încep pentru că... e vina mea într-o anumită privință.

– Arpalos? Am aflat deja. – Și arătă spre Eumolpos care stătea așezat într-un colț și nu se făcuse remarcat. – Și mai știu și multe alte lucruri. Toate neplăcute. Iată ce va trebui să faci: vei controla fără întârziere dacă acuzațiile aduse prin acest document tuturor persoanelor menționate, indiferent dacă sunt macedoneni, persani sau mezi, sunt reale. După aceea, vei porni toate procesele necesare. Macedonenii, dacă vor fi găsiți vinovați, vor fi judecați de adunarea armatei și sentințele vor fi executate prin ritualul tradițional.

– Și Arpalos?

– Găsește-l pe schilodul ăla blestemat, Eumene – ordonă Alexandru palid de furie. – Oriunde s-ar afla. Și ucide-l ca pe un câine.

Eumolpos din Solis se ridică. – Cred că ne-am spus tot ce aveam de spus.

– Așa este. Eumene te va plăti din belșug.

Eumene, și mai încurcat, dădu din cap aprobator.

– Nu-i vina ta – îi spuse Alexandru ridicându-se în picioare. – Tu nu mi-ai înșelat niciodată încrederea și știu că n-o să mă trădezi niciodată.

– Îți mulțumesc, dar asta nu scade cu nimic din necazul meu. – Se îndreptă spre ieșire și, în timp ce se îndepărta pe coridoarele palatului, îl întâlni pe Aristandru. Clarvăzătorul avea o sclipire ciudată a ochilor, o privire halucinată și nu-l salută.

Intră la Alexandru și acesta observă imediat expresia sa rătăcită plină de neliniște.

– Ce s-a întâmplat? – întrebă regele pe un ton care arăta teama de un anumit răspuns.

– Coșmarul meu. A revenit.

– Când?

– Noaptea asta. Și altceva.

– Spune.

– Kalanos este bolnav.

– Nu se poate! – exclamă Alexandru. – A îndurat cele mai grele lipsuri, încercările cele mai istovitoare, ploaia și soarele, foamea și setea...

– Și totuși este foarte bolnav.

– De când?

– De când am ajuns la Persepolis.

– Unde-i el acum?

– În casa pe care i-ai asigurat-o.

– Du-mă îndată la el.

– Cum vrei. Vino cu mine.

– Unde pleci, *Aléxandre*? – întrebă Roxana neliniștită.

– Mă duc să-l văd pe un prieten bolnav, draga mea.

Străbătură orașul peste care se lăsau umbrele serii și ajunseră în fața unei case frumoase, cu portic de jur împrejur, locuința unui nobil persan căzut în bătălia de la Gaugamela. Alexandru îl instalase acolo pe Kalanos ca să poată trăi comod după suferințele din timpul expediției.

Regele intră împreună cu Aristandru; cei doi parcurseră coridoarele cufundate în tăcere și intrară într-o cameră abia luminată de ultimele clipe ale zilei. Kalanos zăcea pe o rogojină așezată pe pardoseală. Ținea ochii închiși și slăbise și mai mult.

– *Kalane*... – șopti regele.

Omul deschise ochii, doi ochi negri, imenși, strălucind de febră. – Sunt bolnav, *Aléxandre*.

– Nu pot crede așa ceva, învățătorule, te-am văzut trecând prin tot felul de încercări fără să te plângi de vreo durere.

– Acum mă doare. Și suferința este insuportabilă.

Alexandru se întoarse ca să întâlnească privirea preocupată a clarvăzătorului său.

– Ce te doare? Spune-mi, ca să te putem ajuta.

– Este o suferință a sufletului, cea mai grea, pentru care nu există leac.

– Dar ce te face să fii bolnav? N-ai străbătut, oare, tot drumul care duce la liniștea sufletului?

Kalanos îl privi țintă pe Aristandru și în privirile lor era o oarecare comunicare. Continuă cu greu: – Da. Până ce te-am întâlnit, până ce am văzut în tine forța Oceanului în plină vijelie, forța sălbatică a tigrului, măreția impunătoare a piscurilor înzăpezite ce ajung până la cer. Am vrut să te cunosc pe tine și lumea ta și am vrut să te salvez când avântul tău orbesc te-ar fi putut duce la distrugere. Dar știam ce aveam de făcut dacă aș fi dat greș. Am făcut o înțelegere cu mine însumi. Eu te-am iubit, *Aléxandre*, la fel ca toți aceia care te-au cunoscut și am vrut să te însoțesc

pentru a te feri de instinctul tău inconștient, pentru a sădi în tine o înțelepciune diferită de a celor care te-au educat, de aceea a războinicilor care au făcut din tine un instrument invincibil de distrugere. Dar *tantra*, sufletul tău, nu poate fi schimbat în nici un fel, acum știu asta; acum văd ceea ce va fi, ceea ce se va întâmpla neapărat. – Înalță din nou ochii ca să întâlnească privirea tremurată a lui Aristandru. – Și asta face ca suferința mea să fie peste măsură de grea. Dacă aș trăi până în momentul în care aș putea vedea ce se petrece, durerea m-ar împiedica pe vecie să mai ajung la treapta cea mai înaltă a liniștii, să-mi mai contopesc sufletul cu infinitul. Tu nu dorești asta, *Aléxandre*, tu nu dorești așa ceva, nu-i adevărat?

Alexandru îl apucă de mână. – Nu – răspunse cu glasul gâtuit de emoție. – Nu vreau asta, *Kalane*. Dar spune-mi, te rog, spune-mi ce se va întâmpla atât de îngrozitor.

– Nu știu. Doar simt. Și nu pot îndura așa ceva. Lasă-mă să mor așa cum am jurat s-o fac.

Regele sărută mâna scheletică a marelui înțelept, apoi îl privi pe Aristandru și spuse: – Ascultă-i ultimele dorințe și spune-le lui Ptolemeu ca să i le îndeplinească el. Eu, eu... nu pot.

Și ieși plângând din încăpere.

În ziua fixată, Ptolemeu aduse la îndeplinire tot ceea ce i se ceruse și începu astfel ultima călătorie a lui Kalanos spre liniștea infinită.

Puse să se construiască un rug înalt de zece coți și lat de treisprezece. De-a lungul drumului care ducea la rug, înșiră cinci mii de *pezeteri* cu echipamentul de paradă și puse un alai de copii să împrăștie peste tot petale de trandafiri. Veni, apoi, Kalanos, atât de slab și de sleit de puteri încât nu mai putea merge, dus de patru soldați pe o targă, cu coroane de flori în jurul gâtului după obiceiul indian. Fu așezat pe rug, gol așa cum venise pe lume, și coruri de

fete și băieți intonau cântecele atât de mângâietoare din țara lui. Apoi, îi fu așezată între mâini o torță aprinsă.

Alexandru hotărâse, în primul moment, să nu fie de față și de aceea îl rugase pe Ptolemeu să îndeplinească dorințele înțeleptului indian. În ultimul moment, însă, își aminti de faptul că fusese trezit din agonie chiar de Kalanos și vru să-i aducă ultimul omagiu, așa că parcurse și el distanța până lângă rug. Îl privi, atât de slab și de gol, și se gândi la Diogene care zăcea cu ochii închiși în fața poloboculuí său, sub razele târzii ale soarelui dintr-o seară de demult și, în clipa aceea, își aminti ce-i spusese filosoful când rămăseseră singuri. Același lucru pe care i-l spusese și Kalanos, fără a deschide gura, în întunericul cortului său, pe când el se lupta cu moartea:

„Nu există cucerire care să aibă vreun sens, nu există război care să merite să fie purtat. La sfârșit, singurul teritoriu care ne mai rămâne este palma de pământ în care vom fi îngropați."

Ridică privirea și văzu corpul lui Kalanos învăluit într-un vârtej de flăcări. De necrezut, el zâmbea printre limbile de foc și i se păru că mișcă buzele, că șoptește ceva. Pârâitul flăcărilor era prea puternic ca să-l poată auzi, dar, în interiorul ființei sale, vocea înțeleptului se făcu, totuși, auzită:

Ne întâlnim din nou la Babilon.

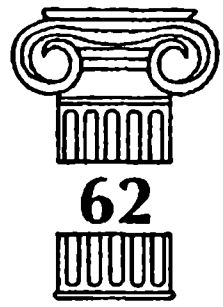

62

Alexandru părăsi imediat orașul Persepolis cu amintirile lui triste și porni spre Susa, unde ajunse când iarna era în toi.

Îndată ce intră în oraș, se duse să-i facă o vizită reginei-mamă care se bucură foarte mult să-l vadă și-i ieși în întâmpinare salutându-l după moda grecească cu o expresie folosită doar între prieteni: – *Chaire, pai*! – Greaca ta este perfectă, mamă – o lăudă Alexandru.

– Mă bucur că ești sănătoasă.

– Și bucuria mea este nemărginită văzându-te sănătos și teafăr –îi răspunse regina. – Am plâns când am primit vestea morții tale. Îmi închipui ce mult trebuie să fi suferit mama ta, singură, în Macedonia.

– I-am trimis o scrisoare îndată ce am ajuns la Salmous și cred că, la ora asta, a primit-o deja și s-a mai liniștit.

– Pot să sper că o să rămâi la prânz cu mine?

– Sigur că da. Va fi o mare plăcere pentru mine.

– La vârsta mea, altă bucurie nu mai am decât să primesc vizite și a ta este cea mai plăcută. la loc, băiatul meu, de ce stai în picioare?

Alexandru se așează. – Mamă, n-am venit doar pentru a te saluta.

– Dar pentru ce altceva? Vorbește deschis.

– Am auzit că regele Darius mai avea încă o fiică.

– Așa este – confirmă Sisygambis.

– Ei bine, eu aș vrea s-o iau de soție.

– De ce?

– Am intenția să unific moștenirea lui Darius: familia lui trebuie să devină și a mea.

– Înțeleg.

– Pot spera că-mi vei acorda mâna ei?

– Dacă ar mai fi trăit tatăl ei, ar fi fost destinată, oricum, să fie dată de soție pentru a consolida o alianță sau pentru a garanta fidelitatea vreunui satrap. Nu va avea nimic de obiectat; totuși, numele ei îți va aduce aminte de o mare iubire pe care ai pierdut-o... Știi cum o cheamă? Barsines.

Alexandru își plecă fruntea copleșit de amintiri. Imagini pe care timpul părea să le fi estompat îi reveniră la fel de vii în memorie.

– Ziua aceea groaznică de la Gaugamela – continuă regina-mamă. – N-am s-o uit niciodată... Statira va fi fericită să trăiască împreună cu sora sa mai mare. Dar Roxana?

– Roxana mă iubește. Știe că ea este regina, dar știe și care sunt îndatoririle unui rege. Am vorbit deja cu ea despre asta.

– Și ea ce-a spus?

– A plâns. La fel cum plângea și mama când tatăl meu, Filip, aducea ca regină o nouă soție. Dar eu o iubesc mai presus de oricare alta și ea știe asta.

– Ți-o dau cu plăcere de soție pe Barsines. Tu reunești în felul acesta casa Argeazilor cu cea a Ahemenizilor: nu mai există învingători și învinși. Ce vor spune soldații tăi?

– O să-i conving să fie de acord.

– Crezi?

– Sunt sigur de asta. Și te mai rog ceva: ți-o cer și pe sora mai mică a Statirei și a lui Barsines.

– O vrei și pe Drypetis? E normal.

– Nu pentru mine. Pentru prietenul meu, Hefestion. Când eram doar niște băiețandri, ne gândeam că ar fi frumos dacă ne-am căsători cu două surori: în felul acesta, copiii noștri ar fi fost veri. Acum, așa ceva este posibil, dacă tu ești de acord.

– Ţi-o dau din toată inima. Sper doar ca această căsătorie a voastră să fie bine primită de nobilii tăi şi de soldaţii macedoneni.

– Cu siguranţă că aşa va fi – îi răspunse Alexandru. – Mulţi dintre soldaţii mei trăiesc deja împreună cu fete persane sau din Media şi unii au chiar şi copii împreună. Este normal ca acum să se căsătorească şi pentru ceilalţi voi alege eu soţii persane. În total, eu am calculat că vor fi cam zece mii de căsătorii.

Bătrâna regină făcu ochii mari.

– Zece mii, *pai*? Oh, mare Ahura Mazda, aşa ceva nu s-a mai văzut niciodată! – Zâmbi cu un aer de ironie nevinovată. – Pe de altă parte, cred că ai dreptate: patul este locul cel mai potrivit pentru a pune bazele unei păci trainice.

În acelaşi timp cu pregătirile pentru viitoarele nunţi, Alexandru începu să plănuiască noi expediţii ca să descopere ţinuturi încă necunoscute şi, pentru aceasta, aştepta nerăbdător sosirea flotei lui Nearchos care fu semnalată, la începutul primăverii, la gurile de vărsare ale Tigrului.

Nava-amiral, care purta stindardul argead cu steaua aurie aruncă în cele din urmă ancora pe canalul aflat foarte aproape de zidurile oraşului şi, în urma ei, acostă şi restul flotei, întâmpinată de aclamaţii şi aplauze, sunete de trâmbiţă şi ropot de tobe.

Nearchos, îmbrăcat cu platoşa de paradă, primi onorul a două batalioane de *pezeteri* aliniaţi pe mal şi fu primit, apoi, de Alexandru, aşezat pe tron, având-o alături pe Roxana care arăta minunat în veşmintele imperiale ţesute cu fir de aur şi împodobite cu pietre preţioase.

Îndată ce-l văzu pe amiral, regele se ridică pentru a-i ieşi în întâmpinare şi-l sărută pe amândoi obrajii, apoi îi primi pe vice-amiralul Onesicritos şi pe toţi comandanţii de corăbii pentru a-i felicita, oferind fiecăruia câte un dar.

În aceeaşi seară, îi invită la cină pe toţi prietenii, inclusiv pe Nearchos şi Eumene, ca să le comunice hotărârile

pe care le luase. Banchetul urma să aibă loc chiar în sala tronului și paturile pentru meseni fură așezate pe trei laturi, astfel încât toți să-l poată vedea și auzi pe rege. Nu participau nici femei și nici cântăreți, ceea ce, dacă n-ar fi existat paturile, ar fi făcut ca această reuniune să semene mai mult cu un consiliu de război decât cu un banchet.

Alexandru începu să vorbească: – Am hotărât că a venit vremea să vă însurați. – Cu toții se priviră uluiți. – Aveți o vârstă matură – continuă regele – și trebuie să vă gândiți la întemeierea unei familii. Am ales pentru voi soții foarte frumoase și de rang înalt... toate persane.

Pentru o clipă, se așternu tăcerea.

– Asta nu-i tot – continuă el. – Am hotărât să oficializăm toate căsătoriile între macedoneni și fete asiatice care, de fapt, există de mai mult timp. Mulți, după cum știți, au și copii. Eu voi asigura zestrea mireselor, inclusiv pentru aceia care doresc să se căsătorească o dată cu ceilalți. Bineînțeles, cu condiția ca mireasa să fie persană. Acesta este singurul mod în care cucerirea acestui imperiu poate avea un viitor, pentru a șterge nemulțumirile, ura, dorințele de răzbunare: o singură patrie, un singur rege, un singur popor. Acesta este planul meu și aceasta mi-e voința. Dacă vreunul dintre voi este de altă părere, s-o spună fără teamă.

Nimeni nu deschise gura. Doar Eumene ridică o mână. – Eu nu sunt macedonean și nici măcar nu sunt un erou ca voi ceilalți și nu am de gând să iau parte la întemeierea nici unui imperiu: aș fi foarte fericit dacă m-ați scuti de participarea la această orgie reproductivă din primăvară. Numai când mă gândesc că m-aș putea împiedica mereu de o soție mi se face pielea ca de găină și...

– Mireasa ta – îl întrerupse Alexandru zâmbind – se numește Artonis, este fiica satrapului Artaozos și este foarte grațioasă și supusă. Va fi o fericire pentru tine, sunt sigur de asta.

Ceremonia căsătoriei avu loc în primăvara următoare sub un cort uriaș, după ritualul persan: fură așezate niște

scaune într-o ordine fixată în prealabil și, apoi, mirii sosiră și ei pentru toastul comun și pentru urările reciproce de fericire. Îndată după aceea, intrară miresele, îmbrăcate în veșmintele nupțiale tradiționale și merse fiecare să se așeze lângă viitorul soț. Fiecare dintre invitați primi în dar câte o cupă de aur și începu banchetul, o cină somptuoasă pentru douăzeci de mii de oaspeți. Vinul curgea dintr-o fântână și fiecare bea după dorință, iar corurile de băieți și de fete cântau imnurile nupțiale acompaniați de harpe babiloniene și indiene, de flaute și tobe.

Statira sosise la Ecbatana de două zile și luă parte la ceremonie ca damă de companie a surorii sale, Barsines, născută din prima căsătorie a lui Darius. Când veni momentul să se retragă, o însoți până în pragul camerei nupțiale, unde trebuia să vină și mirele. Alexandru ajunse acolo înaintea ca ea să fi plecat și o salută cu o sărutare.

– Mă bucur că ai venit, Statira. A trecut mult timp de când ne-am văzut ultima oară.

– Așa este, stăpâne, a trecut mult timp.

– Sper că te simți bine.

– Eu, da, mă simt bine – răspunse Statira cu un surâs enigmatic – dar mă întreb dacă tu te simți la fel de bine.

– Ei, poate că am băut un pic – răspunse Alexandru – dar vinul nu poate decât să-mi facă bine într-o noapte ca asta.

– Ai dreptate: va trebui să faci fericită o fecioară de aproape treizeci de ani și o soție care nu te-a mai văzut de mai bine de patru.

La auzul acelor cuvinte, Alexandru rămase câteva clipe pe gânduri și șopti: – Ce repede trece timpul...

Apoi, se apropie de ea, o privi țintă și o întrebă: – Vrei să-mi dăruiești dragostea ta sau vrei să mă sfidezi?

– Să te sfidez? De ce ar trebui să fac așa ceva? O să aștept în camera de alături s-o faci fericită pe iubita mea soră: ea este noua mireasă și are dreptul la ce-i mai de soi din toată puterea ta – răspunse Statira cu cel mai dulce

zâmbet. Îl sărută și se retrase camera sa, închizând ușa după ea.

Regele trecu în noaptea aceea pe la amândouă soțiile sale persane, mai întâi pe la Barsines și, apoi, pe la Statira, dar, când o văzu pe cea de-a doua adormind în sfârșit, își aruncă pe umeri o hlamidă și ieși pe coridor. Privi în jur și, pentru că de jur împrejur era o liniște deplină, coborî scările, traversă curtea și intră la Roxana, în apartamentele regale. Încercă să nu facă nici un zgomot, dar, când se întinse pe pat, ea se răsuci fulgerător și-l atacă precum o furie, lovindu-l cu pumnii și zgâriindu-l cu unghiile. – Pielea ta mai miroase încă a parfum de la femeia aceea și îndrăznești să mai vii lângă mine – striga ea.

Alexandru o prinse de încheieturile mâinilor și o ținu nemișcată pe pat. O simțea cum se zbate și gâfâie sub greutatea lui, dar nu spuse nimic. O lăsă să strige și, apoi, să plângă mult timp, deznădăjduită. În cele din urmă, o lăsă liberă și se întinse din nou alături de ea, așteptând să-i treacă furia și durerea din suflet.

– Dacă vrei, pot să plec – îi spuse.

Roxana nu răspunse.

– Ți-am spus că va trebui să mă căsătoresc cu Barsines și că Statira se va întoarce și ea. Un rege are unele îndatoriri...

– Asta nu schimbă nimic – strigă Roxana. – Crezi că asta mă face să mă simt mai bine?

– Nu, nu cred – răspunse Alexandru. – Uite, de asta te-am întrebat dacă vrei să plec.

– Chiar ai pleca? – întrebă fata.

– Doar dacă mi-ai cere-o tu – răspunse regele – dar sper ca tu să nu-mi ceri așa ceva pentru că ești singura femeie pe care-o voi iubi toată viața.

Roxana tăcu vreme îndelungată, apoi spuse: – *Aléxandre*...

– Da.

– Dacă o să mai faci asta, o să mă omor și, o dată cu mine, va muri și copilul tău. Sunt însărcinată.

Alexandru îi strânse mâna și plânse tăcut, la adăpostul întunericului.

A doua zi, printr-o hotărâre a regelui, fură șterse toate datoriile pe care le contractaseră soldații macedoneni. La început, mulți nu îndrăzneau să le declare crezând că Alexandru inventase o stratagemă pentru a-i descoperi pe aceia care nu știuseră să-și administreze bine banii sau care nu reușiseră să trăiască doar din salariul bun pe care-l primeau.

Dar Alexandru, văzând că primise cereri de lichidare atât de puține, dădu de veste că nu dorea să știe cine era datornicul, ci numai suma la care se ridica datoria, așa încât prinseră curaj cu toții și-i prezentară lui Eumene cererile și documentele care atestau datoriile, primind suma necesară pentru a le achita.

Cheltuiala totală fu apreciată de secretarul general la zece mii de talanți.

Pe la sfârșitul primăverii, regele făcu o serie de manevre la Opis, de-a lungul Tigrului, unde îi sosiseră întăriri: treizeci de mii de tineri persani instruiți după modelul macedonean. Avu loc o mare paradă la care tinerii luptători asiatici, denumiți Urmașii, făcură dovada unei vitejii deosebite și a unei îndemânări extraordinare. Acest lucru îi irită din nou pe soldații macedoneni care se temeau că vor fi puși pe aceeași treaptă cu cei pe care-i învinseseră în bătălii și-i supuseseră. Nemulțumirea lor crescu și mai mult când aflară că Alexandru vroia să-i lase la vatră pe toți răniții, invalizii și infirmii, trimițându-i acasă împreună cu Crater care urma să-l înlocuiască pe bătrânul Antipatros ca regent al Macedoniei.

– Sunt furioși – îi raportă Crater. – Îți cer să primești o delegație a lor.

Manevrele se sfârșiseră și tinerii Urmași se reîntorseseră în corturile lor. Alexandru porunci să-i fie dus tronul afară și-i spuse prietenului său:

– Cheamă-i aici. – Se vedea, însă, că era nemulțumit și foarte prost dispus.

Crater se îndreptă spre tabăra macedoneană care era cu totul separată de cea persană și nu după mult timp apăru cu o grupă de soldați care reprezentau diferitele arme: cavaleria, infanteria grea, cercetașii, *scutierii*, arcașii călare.

– Ce doriți? – întrebă Alexandru cu răceală în glas.

– Este adevărat că-i trimiți acasă pe veterani, invalizi și infirmi? – întrebă un comandant de companie al *pezeterilor*, cel mai bătrân dintre ei.

– Da – răspunse regele.

– Și ți se pare că ar fi soluție bună.

– Este o soluție necesară. Vor mai urma și alte expediții și ei nu mai sunt capabili să lupte.

– Dar ce fel de om ești? – strigă altul. – Acum, că-i ai pe barbarii ăștia mititei, îmbrăcați ca niște filfizoni care fac tot felul de giumbușlucuri și de tumbe, nu mai ai nevoie de soldații tăi, de aceia care au cucerit pentru tine jumătate din lume, cu sudoarea și cu sângele lor.

– Așa este! – întări un al treilea. Acum îi trimiți acasă, dar în ce hal? Îi trimiți la fel cum i-ai primit de la familiile lor, acum zece ani? Nu! Atunci erau tineri, puternici, perfecți! Acum îi trimiți acasă istoviți, sleiți de puteri, răniți, invalizi, schilozi. Ce viață vor mai avea ei? Și i-ai avut în vedere pe cei care nu se vor mai întoarce? Pe cei care au căzut în capcane, înțepeniți de frig, zdrobiți pe piscurile munților, înecați în apele mocirloase ale Indusului, sfârtecați de crocodili, mușcați de șerpi, morți de foame și de sete în deșert. La ei te gândești? La văduve și la orfani te gândești? Nu, rege, tu nu te gândești la toate astea pentru că altfel nu te-ai fi pornit niciodată să faci așa ceva. Te-am ascultat întotdeauna, ne-am supus întotdeauna, dar acum trebuie să ne asculți și tu pe noi! Noi, soldații tăi, ne-am întrunit în adunarea generală și am hotărât. Ori toți, ori nici unul!

– Ce vrei să spui? – întrebă Alexandru din ce în ce mai întunecat la față.

– Vreau să spun că – răspunse comandantul de companie – dacă-i lași la vatră pe veteranii invalizi, va trebui să

ne lași la vatră pe toți. Da, ne întoarcem cu toții acasă. Rămâi cu barbarii tăi cu frumoasele lor platoșe acoperite cu aur și să vedem dacă vor fi în stare să facă tot ceea ce am făcut noi, dacă vor ști să-și verse sângele pentru tine așa cum am făcut-o noi. Rămâi cu bine, Măria Ta.

Micul grup abia schiță un salut din cap, apoi întoarse spatele și porni în pas cadențat spre tabăra macedonenilor.

Alexandru se ridică în picioare palid de furie și de umilință și se adresă călăreților din garda sa personală: – Și voi gândiți la fel?

Comandantul lor nu spuse nimic.

– Și voi gândiți la fel? – strigă regele din nou.

– Gândim la fel ca și camarazii noștri, Măria Ta – sună răspunsul comandantului.

– Atunci, plecați, vă scutesc de orice obligații: nu mai am nevoie de voi.

Comandantul dădu din cap în semn că înțelesese, apoi își adună oamenii și porniră în galop spre tabără.

La scurt timp după aceea, locul lor fu luat de un grup de Urmași persani care, începând din acel moment, făcură de pază în fața cortului regal, strălucitori în armurile lor noi, în uniformele lucrate cu măiestrie, cu steagurile lor de purpură și aur.

Timp de două zile, Alexandru nici nu vru să-i mai vadă pe soldații săi și nici nu spuse nimănui ce avea de gând să facă, dar, în tabără, gestul său stârni o mare tulburare. Se simțeau cu toții ca o turmă fără stăpân, ca niște copii fără tată, singuri într-o țară imensă pe care-o cuceriseră și care-i privea acum cu milă și batjocoritor. Deasupra tuturor acestor sentimente, se afla unul: durerea că fuseseră alungați de lângă rege, gândul că el punea la cale alte isprăvi, își făurea alte visuri, făcea planuri pentru alte aventuri nemaipomenite, dar fără a-i mai lua în seamă și pe ei. Îi durea faptul că nu-l mai vedeau, că nu mai era printre ei, că nu mai aveau legătură cu el.

Trecură două zile fără ca regele să se fi arătat la față. În a treia zi, câțiva soldați spuseră: – N-am făcut bine. În fond, el a ținut întotdeauna la noi, a suferit cot la cot cu noi, a mâncat ce-am mâncat și noi, a fost rănit mai grav decât oricare dintre noi, ne-a copleșit cu daruri și cu favoruri. Să mergem la cortul lui și să-i cerem iertare.

Alții îi luară în râs: – Da, da, duceți-vă, duceți-vă ca să luați și câteva picioare în dos!

– S-ar putea și asta – răspunse bărbatul care vorbise primul. – Dar eu tot o să mă duc, tu faci cum vrei. – Își lăsă armele în cort, desculț și doar cu chitonul pe el, ieși din tabără. Se luară și alții după el, din ce în ce mai numeroși, până când mai bine de jumătate din armată se îngrămădi în jurul cortului regal sub privirile uluite ale gărzilor persane.

În acel moment, Crater trecu pe acolo și-i văzu. Sosi și Ptolemeu dintr-o misiune de pe malurile Tigrului și întrebă: – Ce se întâmplă aici?

Intrară amândoi în cort și Crater spuse: – Soldații sunt afară, *Aléxandre.*

În aceeași clipă, se auzi un strigăt: – Iartă-ne, rege!

– Îi aud – răspunse Alexandru în aparență indiferent.

– Alexandru, ascultă-ne! – se auzi strigând o altă voce.

Ptolemeu nu reuși să-și stăpânească emoția. – De ce nu ieși la ei? Sunt soldații tăi.

– Nu mai sunt. Și nu eu m-am lepădat de ei: ei s-au lepădat de mine. N-au vrut să mă înțeleagă.

Ptolemeu nu mai adăugă nimic: își cunoștea prietenul prea bine ca să mai insiste.

Trecu o zi și o noapte, apoi încă o zi și rugămințile soldaților deveneau tot mai fierbinți, iar glasurile lor tot mai insistente.

– Gata, ajunge! – strigă Ptolemeu. Ajunge! Oamenii ăia nu dorm și nu mănâncă de două zile și două nopți. Dacă ești bărbat, du-te la ei! Chiar nu ești în stare să-i înțelegi? Tu ești un rege, tu cunoști dedesubturile guvernării și ale politicii,

dar ei știu doar un lucru: te-au urmat până la capătul lumii, și-au vărsat sângele pentru tine și acum tu îi alungi și aduci în jurul tău pe unii împotriva cărora, până mai ieri, le-ai cerut să lupte. Chiar nu poți înțelege cum se simt? Și crezi că doar banii pe care i-au primit sunt adevărata lor răsplată?

Alexandru păru să se trezească dintr-un fel de amorțeală și-l privi în ochi pe Ptolemeu, ca și cum ar fi auzit acele cuvinte pentru prima oară. Apoi, se ridică și ieși, pe când afară stătea să se lase seara.

Armata întreagă se afla adunată acolo; mii de soldați fără arme, așezați pe jos prin praf, mulți dintre ei cu ochii în lacrimi.

– V-am ascultat, soldați! – strigă el. – Credeți că sunt surd? Știți că, de două nopți, nu dorm din cauza voastră?

– Nici noi nu dormim de două nopți, rege! – se auzi o voce din mulțime.

– Pentru că sunteți niște nerecunoscători, pentru că nu vreți să mă înțelegeți, pentru că... – începu să strige Alexandru.

Ieși mai în față un veteran cu barba albă și cu pletele lungi, ciung de o mână, și-și ațintì privirea drept în ochii lui. – Pentru că te iubim, măi băiete – spuse el.

Alexandru își mușcă buzele dându-și seama că, în clipa următoare, avea să izbucnească în plâns ca un copil, el regele Macedoniei, Regele Regilor, Faraonul Egiptului, suveranul Babiloniei să plângă ca un băiețaș prostuț în fața unor soldățoi neghiobi. Și plânse. Cu lacrimi fierbinți, fără a se mai abține, fără ca măcar să-și acopere fața. Și când, într-un târziu, se potoli, răspunse: – Și eu vă iubesc, afurisiților!

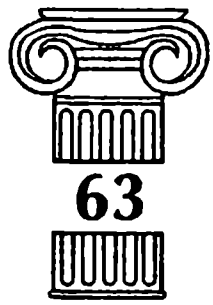

63

Alexandru, așezat pe jilțul său de pe estradă, privi soldații pe care semnalele de trâmbiță îi adunaseră în fața lui. Apoi îi făcu un semn lui Eumene care începu să citească:

Alexandru, rege al macedonenilor și conducător panelenic, decretează:

Veteranii care, la vizita medicală, vor fi declarați inapți pentru a mai lupta se vor întoarce în țară cu generalul Crater.

Vor primi din partea regelui un dar care să le aducă aminte de el cât timp zeii le vor da zile să trăiască. În plus, fiecare va primi o coroană de aur pe care vor avea dreptul s-o poarte la toate manifestațiile publice, când vor asista la întreceri atletice sau la spectacole de teatru. În asemenea ocazii, ei vor trebui să se așeze pe locurile rezervate și în tribunele de onoare.

Decretează, de asemenea, că li se va plăti solda cuvenită pentru tot restul vieții și că orfanii vor primi solda părinților lor căzuți glorios în luptă, până la împlinirea vârstei de douăzeci de ani.

Garda macedoneană a regelui este repusă în drepturi și obligații. Toți aceia care au fost răniți ușor sau s-au îmbolnăvit vor primi îngrijirile medicale necesare și vor fi reintegrați în armată. Regele îl va însărcina pe medicul său personal, Filip, să se ocupe de îngrijirea lor. Le declară tuturor dragostea sa cea mai profundă și fierbinte recunoștință. Pentru totdeauna!

La auzul acestor cuvinte, se produse un adevărat vacarm, bătăi de săbii în scuturi, urale, cântece și strigăte de nespusă bucurie.

După patru zile, coloana de sub comanda lui Crater porni în marș în direcția Eufratului și a mării. Alexandru rămase locului privind după ei până când și ultimul om dispăru la orizont. – O dată cu ei, parcă pleacă și o parte din mine – spuse el celor din jur.

– Ai dreptate – îi răspunse Eumene – dar ai dat un decret foarte bun. Poți fi sigur că vor merge cu toții la teatru, chiar și aceia care n-au pus niciodată piciorul pe acolo, ca să nu piardă ocazia de a se așeza pe locurile rezervate din primele rânduri și să poarte în public coroana de aur pe care le-ai dăruit-o.

– Ce crezi că va spune Antipatros?

– Despre înlocuirea lui cu Crater? Nu știu. Întotdeauna a fost cinstit, te-a servit întotdeauna cu credință. Va fi amărât, asta e sigur, dar nimic altceva. Pe de altă parte, el este ultimul rămas din vechea gardă a tatălui tău. Ce ai de gând să faci acum?

– Îți aduci aminte de ucși?

– Cine-i poate uita pe sălbaticii ăia?

– La nord, mai este un asemenea trib, chiar mai sălbatic, care a sprijinit încercările de restaurare a vechii guvernări persane: coseii. Trebuie să rezolv și cu ei și vom merge apoi la Ecbatana, ultima capitală, ca să ne întărim autoritatea, să controlăm tezaurul regal și să-i judecăm pe guvernatorii corupți. După aceea, vom merge la Babilon, viitoarea capitală a Imperiului.

– Cât va dura, după tine?

– Cam două, trei luni.

Alexandru greșea: le fu necesară toată primăvara pentru a-i supune pe cosei și o bună parte din vară o petrecură la Ecbatana. Trei înalți funcționari macedoneni, Eracles,

Meleagru și Aristonicos fură condamnați pentru corupție, furt și sacrilegiu asupra sanctuarelor persane și executați imediat. În acest fel, regele arătă că nu făcea diferența între macedoneni și persani. De altfel, nu puțini persani care se arătaseră a fi administratori corupți fură și ei condamnați la moarte. În toate aceste cazuri, informațiile primite de la Eumolpos din Solis se dovediră reale.

După ce toate aceste operațiuni se încheiară, regele hotărî să se organizeze ample festivități, cu jocuri și spectacole, aceasta și pentru că sosiseră trei mii de atleți, actori și impresari din Grecia. Apoi, se instală în palatul regal cu Roxana. În acest timp, Statira se mutase cu sora sa pe care o luase în căsătorie Alexandru în palatul din Susa. În acest fel, se ferea de gelozia Roxanei, din ce în ce mai înverșunată pentru că regina își dădea seama de puterea pe care o avea asupra sufletului soțului său care nu-i putea refuza nimic. Într-o seară, după ce făcuseră dragoste, în timp ce stătea, după cum obișnuia, lungită lângă el, cu capul pe pieptul lui, îi spuse: – Acum sunt cu adevărat fericită, *Aléxandre*.

Regele o îmbrățișă cu putere. – Și pentru mine este un moment fericit – spuse el. – Flota mea s-a întors întreagă și nevătămată, am terminat cu toate operațiunile militare, m-am împăcat cu soldații mei, am unit prin căsătorie două neamuri și, în curând, voi avea și un fiu.

– Mai așteaptă – râse Roxana. – S-ar putea să fie o fiică.

– Oh, nu – protestă Alexandru. – Sunt sigur că va fi băiat: Alexandru al IV-lea! Tu vei fi mama moștenitorului meu la tron, Roxana. Și, pentru a cinsti acest eveniment, am proclamat mai multe serbări: întreceri, spectacole de teatru grecesc. Sunt lucruri pe care tu nu le cunoști, dar sunt sigur că vei învăța imediat să le prețuiești. Închipuie-ți sute de care trase de patru cai alergând cu o viteză amețitoare, închipuie-ți povestiri istorice prezentate pe scenă cu oameni în carne și oase care se prefac a fi personaje istorice, închipuie-ți atleți care se întrec la alergări, lupte,

sărituri, aruncarea suliței. De asemenea, dansuri, cântece, muzici...

Fata îl privea captivată. De când își părăsise munții în care nu trăiau decât păstori, văzuse tot soiul de minunății și viața sa împreună cu Alexandru care, în ochii săi apărea de fapt ca fiind atotputernic, părea un vis fără sfârșit.

Începură serbările și banchetele, da, în timpul acestor petreceri, Hefestion se îmbolnăvi. Regele alergă imediat la căpătâiul bolnavului, îndată ce Eumene îl anunță.

– Ce are? – vru să știe el imediat.

– Febră mare și greață – răspunse Eumene.

– Cheamă-l pe Filip.

– Ai uitat că l-ai lăsat la Susa? L-am chemat pe Glaucos: este un medic excelent.

Deși avea temperatură, Hefestion avea chef de glume.

– Nu vreau doctori: trimite-mi o amforă de vin de Cipru ca să mă îngrijesc așa cum știu eu.

– Nu fi caraghios – îl potoli Alexandru. – O să faci ce-o să-ți spună medicul.

Glaucos veni în mare grabă, dezveli pieptul bolnavului și-l ascultă cu atenție. – Cine poate să-mi spună de ce urechile doctorilor sunt întotdeauna reci ca gheața? – glumi Hefestion.

– Dacă vrei un medic cu urechile calde, trebuie doar să-l ceri – îi răspunse Eumene tot în glumă. – Prietenul tău este stăpânul lumii și poate găsi tot ce dorește.

Glaucos începu să palpeze abdomenul pacientului și-l găsi cam umflat și tare. – După părerea mea, a mâncat ceva care i-a căzut greu. O să-i prescriu un purgativ și va trebui, după aceea, să postească bând doar apă timp de cel puțin trei zile.

– Ești sigur că este cel mai bun tratament? – întrebă Alexandru.

– Cred că și Filip ar proceda la fel. Dacă n-ar fi atât de departe, aș trimite un curier ca să-l cheme la consult, dar

cred că nu merită un asemenea efort. O boală de felul acesta ar trebui să se vindece într-un timp mai scurt decât acela care-i este necesar unui curier ca să ajungă până la Susa.

– E bine așa, dar tu să nu-l scapi din ochi. Hefestion îmi este cel mai drag dintre toți prietenii mei. Suntem prieteni din copilărie. – Și, în timp ce vorbea, privirea i se opri asupra medalionului de aur pe care Hefestion îl purta la gât, având încastrat în el un dințișor de lapte: al său. În schimb, el purta la gât dințișorul lui Hefestion: primul gaj de prietenie pe viață pe care-l schimbaseră între ei.

– Nu te teme, Măria Ta – îi spuse medicul. – O să-l vindecăm cât se poate de repede pe generalul Hefestion.

Alexandru ieși și medicul îi dădu bolnavului să înghită purgativul și-i dădu instrucțiuni pentru regimul pe care-l avea de urmat.

– În trei zile, dacă lucrurile merg bine, o să poți mânca un pic de supă de găină.

Într-adevăr, după trei zile, Hefestion se simțea mai bine: febra mai scăzuse, chiar dacă era încă destul de ridicată, iar abdomenul arăta mai bine. În ziua aceea, în programul întrecerilor era și o cursă a carelor trase de cai: Glaucos, pasionat de cai, trecu să-l vadă pe pacient și, găsindu-l într-o stare mult mai bună, îl rugă să-i dea voie să lipsească timp de câteva ore. – Generale, azi este o întrecere pe care mi-ar plăcea tare mult s-o văd. Aș vrea să mă duc și eu, dacă nu ai nimic împotrivă.

– Sigur că nu – răspunse Hefestion. – Du-te să te distrezi și tu puțin.

– Pot să stau liniștit? O să fii... cuminte?

– Cât se poate de liniștit, *iatré*. După toate câte am pățit în zece ani de campanie militară, nu mă tem eu de o mică temperatură.

– În orice caz, voi fi înapoi înainte de a se înnopta.

Glaucos ieși și Hefestion, lăsând la o parte postul și purgativele, chemă un servitor și-i porunci să-i gătească imediat

doi pui fripți și să-i servească împreună cu un vin de la gheață.

– Dar, stăpâne... – încercă omul să spună.

– Vrei să faci ce ți-am spus sau pun să te biciuiască? – îl amenință Hefestion.

Speriat de o asemenea alternativă, servitorul făcu așa cum i se poruncise: găti puii și se duse să ia din pivniță vin păstrat în zăpadă. Hefestion înfulecă friptura și bău o jumătate de amforă de vin rece.

Spre seară, Glaucos se întoarse și intră foarte bine dispus în dormitorul pacientului său. – Ce mai face viteazul nostru războinic? – întrebă el, dar privirea îi căzu pe oasele de pui căzute pe jos și apoi pe amfora goală care se rostogolise până într-un colț și se făcu alb ca varul. Întoarse încet capul spre pat: Hefestion nu mai reușise să ajungă până acolo. Zăcea întins pe pardoseală. Mort.

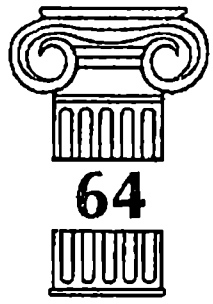

64

Știrea îi fu raportată imediat lui Alexandru și regele porni în grabă spre casa prietenului său, sperând că, totuși, era vorba despre o neînțelegere. Când ajunse acolo, Eumene, Ptolemeu, Seleucos și Perdicas sosiseră deja și de pe fețele lor, din priviri, își dădu seama că nu mai era nici o speranță.

Prietenul său era deja așezat pe pat, pieptănat, bărbierit și îmbrăcat cu haine curate. Alexandru se aruncă deasupra corpului fără viață, strigând și plângând disperat. Apoi, după ce durerea se mai potoli, se așeză într-un colț, ținându-și capul în mâini și plângând în tăcere; rămase astfel toată noaptea și toată ziua următoare. Prietenii care stăteau de veghe în fața ușii îl auzeau gemând din când în când, scoțând câte un vaiet prelung sau izbucnind din nou într-un plâns deznădăjduit.

Se hotărâră să intre în cameră abia în seara zilei următoare.

– Hai afară – spuse Ptolemeu. – Hai, ridică-te. Nu mai putem face nimic pentru el decât doar să-l pregătim pentru funeralii.

– Nu, lăsați-mă, nu-l pot lăsa așa, sărmanul meu prieten! – striga regele în culmea disperării.

Prietenii îl îmbărbătară, îl ridicară aproape cu forța și-l duseră mai mult pe sus afară pentru a-i lăsa pe îmbălsămătorii egipteni care veniseră în grabă să se ocupe de pregătirea corpului.

– E vina mea, e vina mea – gemea Alexandru. – Dacă nu l-aș fi lăsat pe Filip să plece la Susa, l-ar fi salvat și acum ar fi trăit.

– A fost, din păcate, o neglijență – spuse Seleucos. – Medicul l-a lăsat singur ca să se ducă să vadă cursele de care și...

– Ce-ai spus? – întrebă Alexandru cu o privire răvășită.

– Din păcate, așa este. Se gândea, poate, că nu mai era nici un pericol, însă... Hefestion, dacă s-a văzut singur, a mâncat și a băut peste măsură: prea multă carne, vin de la gheață și...

– Găsiți-l! – strigă Alexandru. – Găsiți-l pe viermele ăla și aduceți-l imediat aici!

Sărmanul medic fu găsit de gărzi ascuns în pivniță și dus în fața regelui, alb la față ca varul și tremurând ca varga. Încercă să bâiguie o oarecare scuză, dar Alexandru urlă: – Taci, nenorocitule! – și-l lovi în plină față cu atâta putere încât îl rostogoli pe jos cu buza sfărâmată.

– Executați-l imediat – ordonă și gărzile îl luară pe sus pe bietul om care plângea și implora să fie cruțat. Îl duseră mai departe, în curte, și-l rezemară de un zid pe când încă mai plângea și se ruga. Ofițerul comandă: – Trageți! – Și arcașii slobozirăă săgețile.

Cu pieptul străpuns, Glaucos se prăbuși fără a mai putea scoate nici măcar un geamăt, într-o baltă de sânge și de urină.

Timp de mai multe zile, Alexandru rămase cufundat într-o tristețe neagră. Apoi, aproape pe neașteptate, fu cuprins de o agitație ciudată, de dorința de a-l omagia pe cel mai iubit prieten al său prin funeraliile cele mai impunătoare care existaseră vreodată pe lume. Trimise o solie la templul lui Amon de la Siwa ca să-l întrebe pe zeu dacă era permis să i se ofere sacrificii lui Hefestion ca unui erou sacru, apoi dădu ordin armatei să pornească spre Babilon și să transporte corpul îmbălsămat al prietenului său pentru a-i organiza acolo funeraliile.

Nu toți prietenii săi înțeleseră sensul unei atât de înalte manifestații de durere, chiar dacă îl iubiseră cu toții pe Hefestion. Leonatos nu înțelegea nici în ruptul capului de ce Alexandru adresase acea întrebare oracolului de la Siwa.

– Alexandru creează religia noii sale lumi – îi explică Ptolemeu – cu zeii și cu eroii săi sacri. Hefestion a murit, dar vrea ca el să fie primul dintre acești eroi și să intre în legendă. El a început deja să ne ducă pe noi toți în legendă. Înțelegi?

Leonatos clătină din cap. – A murit de indigestie: nu văd nimic eroic în asta.

– Tocmai de aceea pregătește pentru el o ceremonie atât de fastuoasă. Peste timp, doar asta va mai rămâne în amintirea oamenilor: durerea lui Alexandru pentru moartea lui Hefestion este aceea a lui Ahile la moartea lui Patrocle. N-are nici o importanță cum a murit Hefestion, ceea ce este important este felul în care a trăit: un mare războinic, un mare prieten, un bărbat tânăr a cărui viață a fost curmată de soartă înainte de vreme.

Leonatos tăcu, deși nu era sigur că înțelesese exact ceea ce vroia să spună Ptolemeu, dar, fără să vrea, se gândi că Thanatos lovise ceata lui Alexandru, luându-l la el pe primul dintre cei șapte, și se întrebă care dintre ei venea la rând data viitoare.

Pe drumul spre Babilon, se opriră la regele ghicitorilor chaldeeni pentru a-l avertiza să nu intre în oraș: în caz că ar fi intrat, n-ar mai fi putut ieși. Atunci, el îi ceru sfatul lui Aristandru, întrebându-l: – Ce zici de asta?

– Există ceva care să te împiedice să faci ceea ce deja ai hotărât?

– Nu – răspunse regele.

– Atunci, du-te: oricum, soarta noastră este în mâinile zeilor.

Primăvara era la început când intrară în oraș. Alexandru se instală în palatul regal și începu să dea ordinele

necesare pentru pregătirea rugului funebru: un turn înalt de o sută patruzeci de coți, ridicat pe o platformă artificială cu latura de o jumătate de stadiu.

Proiectul fu realizat de șeful inginerilor săi, Diades din Larisa, și de o întreagă armată de dulgheri, decoratori și sculptori. Minunata construcție se înălța pe cinci niveluri și era împodobită cu statui care înfățișau elefanți, lei și tot felul de animale mitologice, cu panouri mari, sculptate, reprezentând scene de luptă între giganți sau între centauri. Torțe uriașe placate cu aur masiv erau așezate la colțuri și, în vârf, catafalcul era susținut de sirene în mărime naturală.

Când construcția enormului rug se termină, corpul îmbălsămat al lui Hefestion fu dus pe umeri de *eterii* din batalionul său, urmat de Alexandru și de ceilalți prieteni până la baza turnului. De acolo fu ridicat cu ajutorul unor mașinării special concepute în acest scop și depus pe catafalc. Apoi, îndată ce soarele dispăru la orizont, preoții aprinseră focul. Întrega construcție fu imediat cuprinsă de flăcările care se înălțară cu zgomot puternic, mistuind statuile, panourile cu basoreliefuri, ornamentele, bogatele ofrande aduse.

Alexandru privi fără să scoată nici o lacrimă spectacolul acela înspăimântător și barbar, conștient de uimirea pe care-o provoca în rândul celor de față, al populației care asista încremenită la acea manifestare de putere ieșită din comun, la acel eveniment nemaivăzut. Dar, într-o clipă, pe când își înălța privirea spre partea de sus a turnului care începea să se prăvălească pârâind sinistru, mistuit de foc, se revăzu copil, în curtea palatului regal din Pella, schimbând un gaj de veșnică prietenie cu un alt copil, abia cunoscut. „Până la moarte?" întrebase Hefestion. „Până la moarte" răspunsese el.

Instinctiv, duse mâna la gât ca să caute acel medalion de aur: dințișorul de lapte încrustat în aur. Își smulse lănțișorul de la gât și-l aruncă în flăcări ca să dispară în acel vârtej de foc și, în clipa aceea, fu năpădit de o nesfârșită

melancolie, de o sfâșiere dureroasă. Primul dintre ei, primul și cel mai drag dintre cei șapte prieteni, uniți prin același legământ și prin același vis, pleca pentru totdeauna din mijlocul lor. Moartea îl luase cu ea și cenușa i se risipea în cele patru vânturi.

Primăvara era pe sfârșite când Alexandru începu din nou să-și urmărească planurile și visurile sale de stăpânire a întregii lumi, în timp ce pântecele Roxanei se rotunjea în așteptarea unui fiu. Puse să se sape pe malurile Eufratului un bazin uriaș pentru a putea adăposti mai mult de cinci sute de corăbii și plănui împreună cu Nearchos crearea unei noi flote care ar fi trebuit să exploreze Arabia și coastele Golfului Persic. Fenicienii transportară patruzeci de nave demontate până la vadul de pe râul Tapsaco, în Siria de sus, apoi le asamblară făcându-le să plutească pe apele râului. Navigară, purtați de curent, până în dreptul capitalei, cu echipaje completate din Sidon, Aradus și Byblos, gata să pornească în aventura spre regiunile îndepărtate ale misterioasei Arabii. O întreagă flotă, compusă din două corăbii cu cinci rânduri de vâsle, două cu patru, douăzeci cu trei rânduri de vâsle și treizeci de ambarcațiuni grecești mai mici, cu câte douăzeci și cinci de vâsle pe fiecare latură, fură aduse în două luni din Marea Mediterană în Oceanul din sud: nimic nu părea imposibil pentru tânărul și invincibilul suveran.

Din toate colțurile lumii sosiră delegații, din Libia și din Italia, din Iberia și din Pont, din Armenia și din India, pentru a-și prezenta omagiile, pentru a aduce daruri și pentru a duce tratative în vederea unor posibile alianțe; Alexandru le primi pe toate în mărețul său palat, în mijlocul atâtor minuni ale Babilonului care se pregătea să devină capitala stăpânului întregii lumi.

Într-o zi, pe la începutul verii, când apele Eufratului crescuseră îngrijorător, Alexandru hotărî să coboare pe

fluviu și apoi să intre pe Pallacopas, un canal care dirija apele în alte direcții pentru a proteja de inundații terenurile cultivate.

La cârmă se afla el însuși, având-l alături pe Nearchos, și privea încântat lagunele întinse care se vedeau de o parte și de alta a canalului și, din loc în loc, monumentele închinate regilor chaldei. La un moment dat, o rafală de vânt îi smulse de pe cap pălăria cu boruri largi care-l apăra de soare și în jurul căreia era prinsă diadema de aur care simboliza rangul său regal.

Pălăria se duse la fund, dar panglica rămase agățată într-o tufă de răchită.

Un marinar se aruncă imediat în apă și reuși să o apuce, dar, temându-se să n-o strice dacă ar fi ținut-o strâns în mână pe când înota înapoi spre corabie, și-o puse pe cap. Când omul fu ajutat să urce la bord, rămaseră cu toții înmărmuriți de acea întâmplare nefastă, de acea prevestire a unei nenorociri și magii chaldeeni care-l însoțeau pe rege îl sfătuiră să-l răsplătească pe marinar pentru că salvase diadema regală și, imediat după aceea, să-l omoare ca să alunge ghinionul.

Regele răspunse că era suficient ca bietul om să fie biciuit pentru acel sacrilegiu și-și puse din nou diadema pe cap.

Nearchos încercă să-i abată atenția vorbindu-i despre marea expediție spre Arabia, dar observă că în privirea lui Alexandru apăruse o umbră la fel ca atunci când asistase la arderea pe rug a lui Kalanos.

La numai câteva zile după aceea, regele asista, așezat pe tron, la manevrele executate de cavaleria sa în afara zidurilor cetății. La un moment dat se ridică de pe tron ca să spună ceva unuia dintre comandanți și, în timp ce erau cu toții atenți la manevrele escadroanelor, un necunoscut trecu printre ordonanțe și merse să se așeze în locul regelui, râzând cu nerușinare. Gărzile persane îl uciseră

imediat, dar preoții chaldeeni începură să se bată cu pumnii în piept și să-și zgârie fețele de disperare, aceasta fiind cea mai rea dintre prevestirile posibile.

Și totuși, în ciuda acestor semne nefaste, dragostea Roxanei și dorința de a-l vedea născându-se pe fiul său îl făceau pe rege să-și alunge cele mai rele gânduri.

– Mă întreb dacă o să semene mai mult cu tine sau cu mine – spunea. – Aristotel învățătorul meu, consideră că femeia este doar un vas care găzduiește sămânța bărbatului, dar, după mine, nici el însuși nu crede așa ceva: este lucru știut că anumiți copii seamănă mai mult cu mama decât cu tatăl lor. Eu, de exemplu.

– De ce, cum este mama ta?

– O s-o cunoști: am s-o aduc aici când se va naște fiul meu. Era foarte frumoasă, dar au trecut zece ani... zece ani foarte grei pentru ea.

Vestea despre acele prevestiri neliniștitoare se răspândise și printre prieteni și se întreceau cu toții să-l invite la prânzuri și la cine, ca să-l mai înveselească. Iar el accepta toate aceste invitații: nu refuza pe nimeni și-și petrecea zilele bând și mâncând fără socoteală. Într-o seară, pe când se întorcea de la unul dintre acele banchete, se simți ciudat: capul îi era greu, urechile îi țiuiau, dar nu dădu atenție acestor lucruri. Făcu o baie și se culcă alături de Roxana care adormise cu lampa aprinsă.

A doua zi, avea febră, dar se sculă din pat în ciuda insistențelor reginei care-l sfătuia să mai stea culcat. Se duse să ia masa de prânz la un prieten grec care venise în vizită la el, la Babilon, un anume Medios. Spre seară, în timp ce se mai afla încă la masă, simți pe neașteptate o durere ascuțită în partea dreaptă a corpului, atât de puternică încât îl făcu să urle. Servitorii îl ajutară să se întindă pe pat și, după câtva timp, durerea păru să se mai potolească.

Veni imediat să-l consulte un medic, dar nu îndrăzni să se atingă de partea în care regele simțise durerea aceea

cumplită. Avea temperatură mare și se simțea obosit peste măsură.

– Să te ducem la palat, Măria Ta.

– Nu – răspunse Alexandru. – O să rămân aici noaptea asta. Sunt sigur că mâine o să-mi fie mai bine.

Rămase să doarmă acasă la Medios, dar, a doua zi, febra, în loc să scadă, crescuse simțitor.

În a treia zi, starea sa continuă să se înrăutățească, dar el nu părea să dea prea mare importanță acestui lucru. Convocă statul său major și, deși Nearchos și cu prietenii săi își dădură seama că se simțea rău, continuă să discute cu ei amănuntele expediției și data plecării.

– Ce-ar fi să amânăm totul? – propuse Ptolemeu. – Ar trebui să stai liniștit, să te tratezi, să încerci să prinzi din nou puteri. Poate că ar trebui să mai schimbi aerul: aici este o căldură grozavă, se doarme puțin și prost. Te-ai întrebat vreodată de ce regele Darius își petrecea vara la Ecbatana, în munți?

– N-am timp să merg la munte – răspunse Alexandru – și nici ca să aștept să-mi scadă temperatura. O să treacă ea cândva: acum vreau să merg înainte. Nearchos, ce-ai aflat despre întinderea Arabiei?

– După cum spun unii, ar fi cam la fel de mare ca India, dar eu nu prea cred.

– Oricum o să aflăm în curând – răspunse Alexandru. – Gândiți-vă numai, prieteni, țara mirodeniilor: tămâie, aloe, mir.

Prietenii se prefăcură că erau entuziasmați, dar, în sufletul lor, simțeau că și acele cuvinte sunau ca o prevestire sumbră: regele se referea la acele substanțe care se foloseau pentru îmbălsămarea morților.

Îngrijorată, Roxana trimise după Filip care, în acel moment, se afla la un batalion al armatei, la nord de oraș, ca să lecuiască o epidemie de dizenterie, dar, când trimisul reginei sosi în tabără, regele pornise într-un alt loc, mai la nord, fără a lăsa prea multe indicații ca să poată fi găsit.

Timp de încă trei zile, Alexandru continuă să-și îndeplinească îndatoririle, să aducă sacrificii zeilor și să discute cu prietenii săi despre expediția către Arabia, dar starea sănătății sale se îmbunătățea văzând cu ochii.

Când, în cele din urmă, Filip fu găsit, regele părea că se simte mult mai bine: temperatura scăzuse și Alexandru stătu puțin de vorbă cu medicul său. – Știam eu că o să vii, *iatré* – îi spuse. – Acum, știu sigur că o să mă fac bine.

– Sigur că o să te faci bine – îi răspunse Filip. – Ți-aduci aminte că erai pe jumătate mort după baia aceea în apă înghețată.

– Ca și cum s-ar fi întâmplat ieri.

– Și biletul pe care ți l-a trimis bietul Parmenion?

– Da. Zicea că tu mă otrăvești.

– Era adevărat – glumi medicul. – Îți dădeam o otravă care ar fi ucis până și un elefant, dar tu, nimic! Erai mai bine ca înainte, așa că un pic de temperatură ce-ar putea să-ți facă?

Alexandru zâmbi. – Nu te cred, dar îmi face plăcere să te aud spunând asta.

A doua zi starea sa se înrăutăți brusc.

– Salvează-l, *iatré* – îl implora Roxana. – Salvează-l, te rog din suflet. – Dar Filip clătina din cap neputincios, în timp ce Leptine, cu lacrimi în ochi, uda fruntea regelui ca să-l mai răcorească.

În ziua care urmă, Alexandru nu mai putu să se ridice din pat și temperatura urcă peste măsură. Îl duseră pe o targă până la palatul de vară unde, spre seară, era mai răcoare și Filip încerca să-i facă băi reci ca să-i mai scadă fierbințeala, dar, de-acum, totul era în zadar. Roxana, disperată, nu-l părăsea nici măcar o clipă și-l acoperea cu sărutări și cu mângâieri; prietenii îl vegheau zi și noapte, fără să doarmă sau să pună în gură ceva.

Seleucos alergă la templul zeului Marduk, protectorul orașului, și-i rugă pe preoți să-l lase să-l aducă pe Alexandru în

sanctuar pentru ca zeul să-l vindece, dar preoții îi răspunseră: – Zeul nu vrea ca regele să fie adus în templul său.

Se întoarse dezamăgit la palat și se duse la prieteni și la Filip ca să le spună ce făcuse.

– Ar fi trebuit să-i ucizi pe preoții ăia: dacă nu sunt în stare să vindece un rege, de ce mai fac degeaba umbră pământului? – exclamă Lisimah.

– Eu zic că o s-o scoată la capăt și de data asta – spuse Perdicas. – Nu vă faceți griji: a trecut el și prin altele mai grele.

Filip îi aruncă o privire tristă și intră din nou în dormitorul regelui. Alexandru cerea apă, cu un glas care, acum, de-abia se mai auzea.

După încă o zi, nu mai putea nici să vorbească.

În tot acest timp, printre soldați se răspândi vestea că regele era foarte bolnav; unii spuneau chiar că murise deja. Oamenii veniră la intrarea palatului și amenințară că dărâmă ușile dacă nu sunt lăsați să intre.

– Mă duc eu să văd ce vor – spuse Ptolemeu. Și coborî la corpul de gardă.

– Vrem să știm cum se simte regele! – strigă un veteran.

Ptolemeu își plecă privirea. – Regele este pe moarte – răspunse el. – Dacă vreți să-l vedeți, urcați acum, unul câte unul, dar în perfectă liniște. Nu-i tulburați ultimele clipe.

Și soldații urcară. Într-un șir lung, în sus pe scări, de-a lungul coridoarelor, până la căpătâiul regelui: trecură prin fața patului plângând, salutându-l cu un gest al mâinii. Și Alexandru avea pentru toți o privire, o mișcare a capului, un tremur abia perceptibil al buzelor.

Își văzu soldații, camarazii săi din atâtea aventuri, bărbații de fier care îmblânziseră Nilul, Tigrul, Eufratul și Indusul, văzu fețele lor supte de ger și arse de dogoarea soarelui, văzu obrajii lor aspri scăldați în lacrimi, apoi, deodată, nu mai fu nimic. Auzi plânsetul disperat al Roxanei și suspinele lui Leptine și, apoi, vocea lui Ptolemeu care spunea: – S-a sfârșit... Alexandru a murit.

În clipa aceea se gândi la mama lui, la lunga ei așteptare, zadarnică și amară. I se păru chiar că o vede, pe terasa din vârful unui turn al palatului chemându-l cu disperare în glas: „*Aléxandre*, nu pleca, întoarce-te la mine, te rog!". Și strigătul ei păru că-l aduce înapoi, dar fu doar pentru o clipă. Acum, strigătele acelea, cuvintele acelea și chipul ei se pierdeau în depărtări, erau purtate pe aripi de vânt undeva în neștiință... Vedea acum în fața lui o câmpie nesfârșită, o pajiște înflorită, și auzea un câine lătrând, dar nu era lătratul amenințător al Cerberului de la poarta Infernului: era Peritas! Care îi alerga în întâmpinare ca atunci când se întorsese din exil și, imediat, pe pajiștea fără hotare, se auzea tropotul unui galop, răsuna dintr-o dată nechezat de cal. Uite-l, era Ducipal care-i venea și el în întâmpinare, cu coama în vânt și-l lua în șa ca în ziua aceea îndepărtată de la Mieza. Și el îi striga: „Hai, Ducipal!". Și bidiviul pornea iute ca gândul, ca un Pegas de foc, într-un zbor de neînvins spre geana orizontului, spre lumina fără de margini.

EPILOG

„Corpul tău mai era cald când noi ne certam deja pe moștenirea ta și am continuat să ne luptăm ani întregi între noi. Tu nu mai erai și, o dată cu tine, se risipise și visul care ne ținuse împreună. Leptine a vrut să te urmeze și am găsit-o în agonie lângă patul tău, cu vinele tăiate. Regina-mamă, Sisygambis și-a acoperit fața cu un văl negru și s-a lăsat să moară de inaniție. Roxana a hotărât să trăiască în continuare pentru ca fiul tău să poată veni pe lume.

„Perdicas și-a îndeplinit visul și s-a însurat cu Cleopatra, dar a fost primul care a căzut în încercarea de a menține unit imperiul tău. A căzut în luptă cu armatele mele. Sărmanul Perdicas!

„Ciudat este că, deși ne-am luptat cu înverșunare, încheind și rupând alianțele dintre noi, nu ne uram, ba chiar, într-un anumit sens, continuam să rămânem prieteni. Odată, la mulți ani de la dispariția ta, ne-am întâlnit cu toții la Babilon ca să ajungem la un acord, însă, după scurt timp, adunarea a degenerat într-o încăierare. Dar, la un moment dat, Eumene a apărut din spatele unei uși și a aruncat pe tronul tău gol acum mantia și sceptrul tău și, ca printr-o minune, scandalul s-a potolit, vocile au scăzut, privirile și expresia fețelor au devenit gânditoare. Chiar dacă doar pentru o clipă, tu te întorseseși și noi stăteam acolo, în fața mantiei tale și a tronului gol, ca și cum tu ai fi reapărut pe neașteptate, ca printr-o minune.

„N-am fost demni de tine, totuși încercam să te imităm în tot ceea ce făceai: ne lăsam imortalizați de pictori sau de sculptori în aceleași atitudini, cu capul ușor aplecat spre umărul drept, cu părul lăsat pe frunte, chiar și atunci când

acesta ni se părea, dar era numai pentru a ne folosi de imaginea ta. N-am avut nici măcar curajul să-ți salvăm familia, distrusă, nimicită fără milă printr-un paragraf dintr-un tratat de împărțire a succesiunii: «În caz că s-ar întâmpla ceva cu copilul, Macedonia îi va reveni lui...». Ca și cum copilul ar fi fost deja condamnat la moarte. Ce groaznic: mama ta, soția ta, fiul tău, morți cu toții... Setea de putere ne-a secătuit sufletele, ne-a transformat în monștri.

„Și aproape toți ne-am repudiat destul de curând soțiile persane pe care ni le dăduseși tu, cu excepția lui Seleucos care o iubea pe Apama a sa și i-a dedicat mai multe orașe minunate.

„Seleucos... Pentru o perioadă de timp el a fost noul Alexandru și aproape că a reușit să trezească din nou la viață imperiul tău. Acum este la fel de bătrân ca mine și la fel de bolnav. Ne-am războit de mai multe ori sau, mai bine zis, armatele noastre au dus bătălii la granițele Celesiriei, induși în eroare de un alt document, unul dintre cele multe, prea neclar, dar am rămas întotdeauna în raporturi bune, ca niște prieteni vechi.

„Nu știu ce mai face acum, dar cred că nici el nu mai are prea mult de trăit. În ce mă privește, i-am lăsat încă de acum doi ani sceptrul și regatul fiului meu, Ptolemeu al II-lea, ca să pot scrie această poveste. Singurul meu motiv de mândrie, în afară de acela de a fi știut să renunț la putere, din proprie inițiativă și fără a aștepta ca moartea să mă oblige la asta, a fost acela că te-am adus aici, în Alexandria ta, singurul loc demn de tine. Oh, cât de mult aș vrea ca tu să poți vedea acum orașul! Știi ce frumos este? Este un oraș minunat și înfloritor, exact așa cum l-ai visat tu, îți aduci aminte?

„Eram niște băiețandri atunci și sufletul nostru era plin de visurile pe care tu ni le insuflai; eram ca niște zei atunci când călăream alături de tine, cu platoșele noastre strălucitoare.

„Am scris acum ultimul capitol al acestei povestiri și, pe măsură ce o scriam, ea apărea parcă altfel în mintea mea: era ca și cum totul ar fi putut reînvia. Auzeam discuțiile noastre, discursurile, glumele, perlele lui Leonatos, îți amintești? Sigur, totul va fi transcris cum trebuie: va fi un text bun, creat după regulile pe care le-am învățat la Pella și la Mieza de la maeștrii noștri. Totuși, eu prefer să-mi amintesc așa povestea noastră, așa cum am retrăit-o, zi de zi, clipă de clipă, pe măsură ce-o scriam.

„Am făcut tot ceea ce trebuia să fac și astăzi, când am simțit în jurul gâtului suflarea înghețată a lui Thanatos, am dorit să cobor și eu acolo pentru a uita toate câte s-au petrecut după ce tu ai plecat și pentru a adormi în pace alături de tine, prietene.

„A sosit timpul, de-acum, ca și ceata lui Alexandru să se refacă, la fel ca atunci, în ziua în care te-am întâmpinat în Illiria, pe lacul acela înghețat, sub ninsoarea care cădea cu fulgi mari. A sosit timpul să închidem ochii, chiar și pentru noi cei care am trăit mai mult și, când ne vom trezi, vom fi din nou împreună, toți tineri și frumoși ca în alte vremuri, ca să pornim din nou cu tine, ca să călărim alături de tine către ultima aventură. De data aceasta, pentru vecie".

Nota autorului

Această ultimă parte a poveștii lui Alexandru este, poate, cea mai complexă și mai greu de interpretat pentru că, pe parcursul ei, apar multe evenimente care, chiar și în izvoarele istorice verificate, nu sunt prea clare, cum ar fi incendierea orașului Persepolis, uciderea lui Clito cel Negru și cele două comploturi: cel în care a fost implicat Filotas și cel numit „al pajilor". Nu revine unui roman misiunea de a clarifica probleme deja aflate în dezbaterea pe larg din critica istoriografică, totuși narațiunea poate prezenta unele interpretări care nu pot fi trecute cu vederea, tocmai pentru că ea trebuie să țină seama de un cadru general aparținând, deseori, viziunii sectoriale sau, în orice caz, foarte specializată, a cercetării. Este cazul scenei în care Parmenion îi cere socoteală lui Alexandru pentru distrugerea orașului Persepolis.

Cuceritorul macedonean este, în orice caz, prezentat într-o manieră fidelă, chiar și în momentele cele mai șocante sau mai puțin onorabile ale vieții sale. Doar unele episoade, prezentate, evident, într-o lumină nefavorabilă de izvoare oarecum părtinitoare, au fost parțial modificate, devenind ceea ce ar fi putut fi într-o situație adevărată și mai autentică.

Cititorii și, mai ales cititoarele, s-ar putea să aibă impresia că unele personaje feminine ar fi trebuit să aibă o pondere mai importantă în sufletul protagonistului, dar, și aici, am preferat să redau o situație cât mai apropiată posibil de cea a societății din epocă și chiar de caracterul lui Alexandru. În izvoarele antice, acele personaje, chiar și cele importante, sunt prezente doar cu numele: am încercat să le dau o anumită consistență și să le reconstitui, pe baza unor considerații logice, prezența și influența pe care au avut-o în întâmplările relatate.

Reconstituirile topografice trebuie considerate, în general, doar ca un punct de plecare: din păcate, pierderea *Efemeridelor*, întocmite, probabil, de Eumene din Cardia, și a rapoartelor Betametiștilor („ofițerii topografi" din roman) care ofereau o descriere foarte precisă a itinerariului, permite o redare destul de aproximativă a peisajului și a caracteristicilor sale.